

Službeni list

Europske unije

C 494

Hrvatsko izdanje

Informacije i objave

Godište 64.
8. prosinca 2021.

Sadržaj

EUROPSKI PARLAMENT

ZASJEDANJE 2021.–2022.

Dnevne sjednice od 24. i 25. ožujka 2021.

USVOJENI TEKSTOVI

I. Rezolucije, preporuke i mišljenja

REZOLUCIJE

Europski parlament

2021. ožujak 25

2021/C 494/01	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o oblikovanju politike digitalnog obrazovanja (2020/2135(INI))	2
2021/C 494/02	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o utjecaju morskog otpada na ribarstvo (2019/2160(INI))	14
2021/C 494/03	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o kohezijskoj politici i regionalnim strategijama za okoliš u borbi protiv klimatskih promjena (2020/2074(INI))	26
2021/C 494/04	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o europskoj strategiji za podatke (2020/2217(INI))	37
2021/C 494/05	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o provedbi Direktive 2009/81/EZ u pogledu javne nabave u području obrane i sigurnosti te Direktive 2009/43/EZ u pogledu transfera obrambenih proizvoda (2019/2204(INI))	54
2021/C 494/06	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o primjeni Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 o mehanizmu uvjetovanosti u pogledu vladavine prava (2021/2582(RSP))	61

HR

2021/C 494/07	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o provedbi direktiva o kvaliteti zraka: Direktive 2004/107/EZ i Direktive 2008/50/EZ (2020/2091(INI))	64
2021/C 494/08	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o novoj strategiji EU-a i Afrike: partnerstvo za održiv i uključiv razvoj (2020/2041(INI))	80
2021/C 494/09	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o uspostavi strategije EU-a za održivi turizam (2020/2038(INI))	106
2021/C 494/10	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o jačanju međunarodne uloge eura (2020/2037(INI))	118
2021/C 494/11	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o evaluacijskom izvješću Komisije o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka dvije godine nakon njezina stupanja na snagu (2020/2717(RSP))	129
2021/C 494/12	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o izvješćima Komisije o Albaniji za 2019. i 2020. (2019/2170(INI))	139
2021/C 494/13	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o izvješćima Komisije o Kosovu za razdoblje 2019. – 2020. (2019/2172(INI))	149
2021/C 494/14	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o izvješćima Komisije o Sjevernoj Makedoniji za 2019. i 2020. (2019/2174(INI))	161
2021/C 494/15	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o izvješćima Komisije o Srbiji za 2019. i 2020. (2019/2175(INI))	172

II. Informacije

INFORMACIJE INSTITUCIJA, TIJELA, UREDA I AGENCIJA EUROPSKE UNIJE

Europski parlament

2021. ožujak 25

2021/C 494/16	Odluka Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o zahtjevu za ukidanje imuniteta Líviji Járóki (2020/2198(IMM))	186
2021/C 494/17	Odluka Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o zahtjevu za ukidanje imuniteta Jean-Françoisu Jalkhu (2020/2110(IMM))	188

III Pripremni akti

Europski parlament

2021. ožujak 25

2021/C 494/18	Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o Nacrtu uredbe Vijeća o utvrđivanju provedbenih mjera za sustav vlastitih sredstava Europske unije i stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 608/2014 (10045/2020– C9-0024/2021 – 2018/0132(APP))	191
---------------	--	-----

2021/C 494/19	<p>Odluka Europskog parlamenta o neulaganju prigovora na Delegiranu uredbu Komisije od 19. veljače 2021. o izmjeni Delegirane uredbe (EU) br. 640/2014 u pogledu pravila o nesukladnostima u vezi sa sustavom identifikacije i registracije goveda, ovaca i koza te o izračunu razine administrativnih kazni za prijavljene životinje u okviru programa potpore za životinje ili mjera potpore povezanih sa životinjama (C(2021)00993 – 2021/2566(DEA))</p>	193
2021/C 494/20	<p>P9_TA(2021)0099</p> <p>Opći okvir za sekuritizaciju i specifični okvir za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju radi potpore oporavku od pandemije bolesti COVID-19 ***I</p> <p>Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2017/2402 o utvrđivanju općeg okvira za sekuritizaciju i o uspostavi specifičnog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju radi potpore oporavku od pandemije bolesti COVID-19 (COM(2020)0282 – C9-0207/2020 – 2020/0151(COD))</p> <p>P9_TC1-COD(2020)0151</p> <p>Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 25. ožujka 2021. radi donošenja Uredbe (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2017/2402 o utvrđivanju općeg okvira za sekuritizaciju i o uspostavi specifičnog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju radi potpore oporavku od krize uzrokovane bolešću COVID-19</p>	195
2021/C 494/21	<p>P9_TA(2021)0100</p> <p>Izmjena Uredbe (EU) br. 575/2013 u pogledu prilagodbi sekuritizacijskog okvira radi potpore gospodarskom oporavku u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 ***I</p> <p>Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 575/2013 u pogledu prilagodbi sekuritizacijskog okvira radi potpore gospodarskom oporavku u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 (COM(2020)0283 – C9-0208/2020 – 2020/0156(COD))</p> <p>P9_TC1-COD(2020)0156</p> <p>Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 25. ožujka 2021. radi donošenja Uredbe (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 575/2013 u pogledu prilagodbi sekuritizacijskog okvira radi potpore gospodarskom oporavku kao odgovor na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19</p>	196
2021/C 494/22	<p>P9_TA(2021)0101</p> <p>Kontrola izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnog namjenom ***I</p> <p>Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, prijenosa, brokeringa, tehničke pomoći i provoza u pogledu robe s dvojnog namjenom (preinaka) (COM(2016)0616 – C8-0393/2016 – 2016/0295(COD))</p> <p>P9_TC1-COD(2016)0295</p> <p>Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 25. ožujka 2021. radi donošenja Uredbe (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnog namjenom (preinaka)</p>	197
2021/C 494/23	<p>Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o Nacrtu uredbe Vijeća o izračunu vlastitih sredstava koja se temelje na nerekiclriranom plastičnom ambalažnom otpadu, o metodama i postupku za stavljanje na raspolaganje tih vlastitih sredstava, o mjerama za zadovoljavanje potreba za gotovinom i o određenim aspektima vlastitih sredstava koja se temelje na bruto nacionalnom dohotku (13142/2020 – C9-0018/2021 – 2018/0131(NLE))</p>	200

2021/C 494/24	Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o Nacrtu uredbe Vijeća o izmjeni Uredbe (EEZ, Euratom) br. 1553/89 o konačnom jedinstvenom režimu ubiranja vlastitih sredstava koja proizlaze iz poreza na dodanu vrijednost (12771/2020 – C9-0364/2020 – 2018/0133(NLE))	204
2021/C 494/25	Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o općim smjernicama za pripremu proračuna za 2022., dio III. – Komisija (2020/2265(BU))	207

OZNAKE POSTUPAKA

- * postupak savjetovanja
- *** postupak suglasnosti
- ***I redovni zakonodavni postupak, prvo čitanje
- ***II redovni zakonodavni postupak, drugo čitanje
- ***III redovni zakonodavni postupak, treće čitanje

(Vrsta postupka ovisi o pravnoj osnovi predloženoj u nacrtu akta.)

Amandmani Parlamenta:

Novi tekst piše se **podobljanim kurzivom**. Brisanja se označuju simbolom **■** ili precrtanim tekstom. Zamjene se označuju isticanjem novog teksta **podobljanim kurzivom** i brisanjem ili precrtavanjem zamijenjenog teksta.

EUROPSKI PARLAMENT

ZASJEDANJE 2021.–2022.

Dnevne sjednice od 24. i 25. ožujka 2021.

USVOJENI TEKSTOVI

2021. ožujak 25

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

REZOLUCIJE

EUROPSKI PARLAMENT

P9_TA(2021)0095

Oblikovanje politike digitalnog obrazovanja**Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o oblikovanju politike digitalnog obrazovanja (2020/2135(INI))**

(2021/C 494/01)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članke 165. i 166. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (TFEU),
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima, a posebno njezin članak 14.,
- uzimajući u obzir članak 2. Protokola uz Konvenciju Vijeća Europe za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda koji govori o pravu na obrazovanje,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/790 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o autorskom pravu i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir Prijedlog rezolucije Odbora za kulturu i obrazovanje od 22. rujna 2020. o budućnosti europskog obrazovanja u kontekstu pandemije bolesti COVID-19,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. travnja 2020. o usklađenom djelovanju EU-a za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19 i njezinih posljedica ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. prosinca 2018. o obrazovanju u digitalnom dobu: izazovi, prilike i pouke za osmišljavanje politika EU-a ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. lipnja 2018. o modernizaciji sustava obrazovanja u EU-u ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. rujna 2017. o novom programu vještina za Europu ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 9. lipnja 2020. o oblikovanju digitalne budućnosti Europe ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 26. svibnja 2020. o europskim učiteljima i nastavnicima budućnosti ⁽⁷⁾,

⁽¹⁾ SL L 130, 17.5.2019., str. 92.⁽²⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0054.⁽³⁾ SL C 388, 13.11.2020., str. 2.⁽⁴⁾ SL C 28, 27.1.2020., str. 8.⁽⁵⁾ SL C 337, 20.9.2018., str. 135.⁽⁶⁾ SL C 202 I, 16.6.2020., str. 1.⁽⁷⁾ SL C 193, 9.6.2020., str. 11.

- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 18. studenoga 2019. o ključnoj ulozi politika cjeloživotnog učenja u osnaživanju društava za suočavanje s tehnološkim prijelazom i prijelazom na zeleno gospodarstvo u svrhu potpore uključivom i održivom rastu ⁽⁸⁾,
- uzimajući u obzir preporuku Vijeća od 22. svibnja 2018. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje ⁽⁹⁾,
- uzimajući u obzir preporuku Vijeća od 22. svibnja 2017. o Europskome kvalifikacijskom okviru za cjeloživotno učenje i o stavljanju izvan snage Preporuke Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o uspostavi Europskoga kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje ⁽¹⁰⁾,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 30. svibnja 2016. o razvoju medijske pismenosti i kritičkog mišljenja putem obrazovanja i osposobljavanja ⁽¹¹⁾,
- uzimajući u obzir preporuku Vijeća od 19. prosinca 2016. o oblicima usavršavanja: nove prilike za odrasle ⁽¹²⁾,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 27. svibnja 2015. o ulozi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te osnovnoškolskog obrazovanja u poticanju kreativnosti, inovativnosti i digitalne kompetencije ⁽¹³⁾,
- uzimajući u obzir preporuku Vijeća od 20. prosinca 2012. o vrednovanju izvanškolskog i neformalnog učenja ⁽¹⁴⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 30. rujna 2020. naslovljenu „Aksijski plan za digitalno obrazovanje 2021. – 2027.: Prilagodba obrazovanja i osposobljavanja digitalnom dobu” (COM(2020)0624) i priloženi radni dokument službi (SWD(2020)0209),
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 30. rujna 2020. o uspostavi europskog prostora obrazovanja do 2025. (COM(2020)0625),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 1. srpnja 2020. naslovljenu „Program vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost” (COM(2020)0274),
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 17. siječnja 2018. o akcijskom planu za digitalno obrazovanje (COM(2018)0022),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 14. studenoga 2017. naslovljenu „Obrazovanjem i kulturom jačati europski identitet” (COM(2017)0673),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 30. svibnja 2017. naslovljenu „Razvoj škola i izvrsnosti u nastavi kao preduvjeti za uspješan život” (COM(2017)0248),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 7. prosinca 2016. naslovljenu „Poboljšanje i modernizacija obrazovanja” (COM(2016)0941),
- uzimajući u obzir izvješće Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) naslovljeno „Odgovori obrazovanja na pandemiju bolesti COVID-19: paket provedbenih strateških alata”,
- uzimajući u obzir izvješće OECD-a naslovljeno „Prognoza OECD-a za vještine 2019.: napredak u digitalnom svijetu”,
- uzimajući u obzir izvješće Organizacije UN-a za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO) naslovljeno „Vještine za povezani svijet”,
- uzimajući u obzir izvješće Europskog centra za razvoj strukovnog osposobljavanja od 4. lipnja 2020. naslovljeno „Digitalni jaz tijekom pandemije bolesti COVID-19 za učenike u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju koji su izloženi riziku u Europi”,
- uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,

⁽⁸⁾ SL C 389, 18.11.2019., str. 12.

⁽⁹⁾ SL C 189, 4.6.2018., str. 1.

⁽¹⁰⁾ SL C 189, 15.6.2017., str. 15.

⁽¹¹⁾ SL C 212, 14.6.2016., str. 5.

⁽¹²⁾ SL C 484, 24.12.2016., str. 1.

⁽¹³⁾ SL C 172, 27.5.2015., str. 17.

⁽¹⁴⁾ SL C 398, 22.12.2012., str. 1.

2021. ožujak 25

- uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja,
 - uzimajući u obzir stajalište u obliku amandmana Odbora za prava žena i jednakost spolova,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za kulturu i obrazovanje (A9-0042/2021),
- A. budući da je uključivo, pravedno i propisno financirano kvalitetno obrazovanje ključan pokretač zelene i digitalne tranzicije; budući da obrazovanje predstavlja ulaganje u našu zajedničku budućnost i doprinosi socijalnoj koheziji, održivom gospodarskom rastu, otvaranju radnih mjesta i zapošljavanju, a time i pravednom društvu; budući da je obrazovanje ključan instrument za razvoj i samoostvarenje pojedinca i da jača sudjelovanje u demokratskom životu;
- B. budući da je ravnopravnost žena i muškaraca jedna od temeljnih vrijednosti EU-a koja je utvrđena člancima 8. i 19. UFEU_a;
- C. budući da digitalne tehnologije preobražavaju društvo, zbog čega su osnovne digitalne vještine i digitalna pismenost danas ključne za sve građane;
- D. budući da se prvim načelom europskog stupa socijalnih prava (EPSR) ističe važnost održavanja i stjecanja vještina kako bi se osigurala „jednake mogućnosti i pristup tržištu rada” te se predviđa da svi imaju pravo na „kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje kako bi održali i stekli vještine s pomoću kojih mogu u potpunosti sudjelovati u društvu i uspješno ući na tržište rada”;
- E. budući da je ovladavanje osnovnim transverzalnim vještinama kao što su računanje, kritičko razmišljanje i socijalne komunikacijske vještine osnovni preduvjet za stjecanje digitalnih vještina i kompetencija; budući da će, u isto vrijeme, u budućnosti postojati pojačana potreba za digitalnim vještinama, npr. za kodiranjem, logistikom ili robotikom, što neće utjecati samo na obrazovanje u području informacijske tehnologije, nego i za cjelokupni kurikulum; budući da se u Okviru za digitalne kompetencije za građane prepoznaje važnost tzv. mekih vještina, uključujući komunikaciju, suradnju i stvaranje sadržaja, koje se često podučavaju u humanističkim, umjetničkim i društvenim smjerovima; budući da interdisciplinarni pristup proučavanju znanosti, tehnologije, inženjerstva, umjetnosti i matematike (STEAM) može dovesti do boljeg, antropocentričnijeg osmišljavanja digitalnih rješenja;
- F. budući da osnovno obrazovanje u području kibernetičke higijene, kibernetičke sigurnosti, zaštite podataka i medijske pismenosti mora biti primjereno dobi i usmjereno na razvoj učenika kako bi im se pomoglo da uče razmišljajući kritički, da postanu aktivni građani i korisnici interneta i da sami oblikuju demokratsko digitalno društvo, donose informirane odluke i budu svjesni rizika povezanih s internetom, kao što su dezinformacije i uznemiravanje na internetu i povrede osobnih podataka te da budu sposobni odgovoriti na te rizike; budući da bi u kurikulumu trebalo uvesti nastavne programe povezane s kibernetičkom sigurnošću;
- G. budući da digitalna transformacija oblikuje tržište rada i da se, prema procjenama Komisije⁽¹⁵⁾, očekuje da će u budućnosti čak 90 % radnih mjesta zahtijevati neki oblik digitalnih vještina i da će 65 % djece koja danas počinju pohađati osnovnu školu raditi na poslovima koji još ne postoje; budući da postoji velika potražnja za naprednim digitalnim vještinama, što će vjerojatno podrazumijevati povećanu usmjerenost na područja STEAM-a;
- H. budući da je potrebno u potpunosti istražiti utjecaj novih tehnologija, kao što su robotika i umjetna inteligencija, na potrebe na tržištu rada; budući da je već jasno da napredna razina digitalne pismenosti brzo postaje sveprisutna vještina potrebna za radna mjesta koja su prije bila slabo povezana s digitalnom sferom ili nisu s njom uopće bila povezana, uključujući fizičke poslove; budući da su prekvalificiranje i usavršavanje potrebni kako bi se ljudima omogućilo da se prilagode na promjenjive potrebe i promjenjivu stvarnost sve digitaliziranijeg tržišta rada; budući da prijelaz na rad na

⁽¹⁵⁾ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7a51fb41-92ad-11e7-b92d-01aa75ed71a1/language-en>
<https://futureskills.pearson.com/research/assets/pdfs/technical-report.pdf>

daljinu potaknut pandemijom bolesti COVID-19 predstavlja nove digitalne vještine, komunikaciju i druge izazove; budući da bi poslodavci zaposlenicima trebali osigurati osposobljavanje u području digitalnih tehnologija i digitalnu opremu i da bi pritom trebali voditi računa o posebnim potrebama, primjerice o osiguravanju odgovarajuće opreme za osobe s invaliditetom; budući da sektor strukovnog obrazovanja i osposobljavanja ima ključnu ulogu u pružanju vještina i kvalifikacija koje su budućim radnicima potrebne za tržište rada koje se mijenja;

- I. budući da 42 % Europljana još nema ni osnovne digitalne vještine ⁽¹⁶⁾ i da pritom postoje znatne razlike u državama članicama i među njima kao i razlike na temelju socioekonomskog statusa, starosti, roda, prihoda, stupnja obrazovanja i radnog mjesta; budući da samo 35 % osoba u dobi od 55 do 74 godine ima osnovne digitalne vještine, dok u dobnoj skupini od 16 do 24 godine taj udio iznosi 82 % ⁽¹⁷⁾, što starije osobe čini izloženijima digitalnoj isključenosti; budući da se Programom vještina želi osigurati da 70 % osoba u dobi od 16 do 74 godine do 2025. ima osnovne digitalne vještine, što bi predstavljalo prosječno godišnje povećanje od dva postotna boda, za razliku od godišnjeg povećanja od 0,75 postotnih bodova u razdoblju između 2015. i 2019.; budući da učenici nikad neće imati ravnopravne uvjete za stjecanje digitalnih vještina sve dok postoji tako veliki jaz u razinama osnovnih vještina;
- J. budući da i dalje postoje nejednakosti kad je riječ o pristupu digitalnoj infrastrukturi i opremi, pri čemu ruralna i udaljena područja te zapostavljena gradska područja često imaju problem slabe povezivosti, a kućanstvima s nižim prihodima često nisu dostupna računala; budući da 10 % kućanstava u ruralnim područjima EU-a nema pristup fiksnoj internetskoj vezi, a 41 % kućanstava nije obuhvaćeno širokopojasnom mrežom;
- K. budući da rodno uvjetovani jaz u digitalnim vještinama iznosi 11 % ⁽¹⁸⁾; budući da, prema podacima Eurostata, žene čine samo jednu trećinu osoba sa sveučilišnom diplomom iz područja STEM-a unatoč činjenici da udio studentica u visokom obrazovanju iznosi 54 %; budući da među dječacima i djevojčicama u osnovnoškolskom obrazovanju nema razlika u stavovima prema predmetima iz područja STEM-a, ali se čini da interes djevojčica opada od 15 godine života; budući da manje od tri posto djevojaka tinejdžerske dobi iskazuje interes za radom u području IKT-a;
- L. budući da se rodne nejednakosti u sustavima obrazovanja i osposobljavanja prenose na radna mjesta, s obzirom na to da je među zaposlenima u sektoru IKT-a samo 17 % žena, a udio muškaraca zaposlenih u digitalnom sektoru 3,1 put veći udjela od žena ⁽¹⁹⁾, rodni jaz posebno je vidljiv u sektoru umjetne inteligencije, u kojem je zaposleno samo 22 % žena na svjetskoj razini; budući da takve nejednakosti utječu na mogućnosti žena da rade u dobro plaćenim sektorima okrenutima budućnosti i da na sličan način ograničavaju raznolikost u digitalnom sektoru, primjerice u pogledu tehnološkog dizajna;
- M. budući da je važno razumjeti čimbenike koji utječu na odluke djevojčica i žena o obrazovanju i odabiru zanimanja, uključujući rodnu pristranost, te ih motivirati na obrazovanje i zapošljavanje u području STEM-a i IKT-a; budući da je u tom pogledu potrebno razviti rješenja za profesionalno usmjeravanje;
- N. budući da digitalne tehnologije imaju veliki potencijal za učitelje, nastavnike, pedagoge, kao i za učenike u svim obrazovnim sektorima i okolnostima u smislu pristupačnih, otvorenih, društvenih i personaliziranih tehnologija koje mogu imati za rezultat uključivije načine učenja; budući da pametno korištenje digitalnih tehnologija, potaknuto inovativnim nastavnim metodama i osnaživanjem učenika, građanima može pružiti osnovne kompetencije za život, kao što su kreativno razmišljanje, znatiželja i vještine rješavanja problema; budući da se uporaba digitalnih tehnologija nikada ne smije smatrati mjerom za uštedu troškova; budući da sloboda učitelja i nastavnika da odaberu najbolju kombinaciju nastavnih metoda i sadržaja treba ostati od središnje važnosti u obrazovnom procesu;
- O. budući da je interakcija učitelja i nastavnika i učenika ključna za dobrobit i razvoj učenika i da nastava uživo stoga mora ostati u središtu procesa obrazovanja; budući da digitalni alati i tehnologije ne mogu zamijeniti ulogu učitelja i nastavnika, ali da ipak pružaju niz prednosti kao nadopuna nastavi uživo, uključujući u obliku hibridnih modela obrazovanja; budući da prekomjerno korištenje tehnologije i digitalne opreme može dovesti do problema kao što su

⁽¹⁶⁾ Indeks gospodarske i društvene digitalizacije (DESI) za 2020., Europska komisija.

⁽¹⁷⁾ Izvješće DESI za 2020.

⁽¹⁸⁾ Pregled „Žene u digitalnom dobu” Europske komisije za 2019.

⁽¹⁹⁾ Komunikacija Komisije od 5. ožujka 2020.: „Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost” 2020. – 2025., (COM(2020)0152).

2021. ožujak 25

pomanjkanje sna, ovisnost i sjedilački način života; budući da se mlađoj djeci i učenicima s posebnim obrazovnim potrebama ili invaliditetom, kojima učenje na internetu predstavlja poseban izazov, mora posvetiti posebna pozornost;

- P. budući da bi digitalne tehnologije trebalo uvesti tako da učenici budu u središtu procesa, da bi trebale biti prikladne za njihovu dob i usmjerene na razvoj; budući da se, kad je riječ o strategijama digitalnog učenja, moraju uzeti u obzir istraživanja o učincima koje rano korištenje tehnologije može imati na razvoj djece mlađe dobi;
- Q. budući da razvoj digitalne infrastrukture i tehnologija u obrazovanju zahtijevaju znatna javna ulaganja, među ostalim u informatičko osoblje u obrazovnim ustanovama; budući da privatna ulaganja također znatno doprinose razvoju rješenja za e-učenje;
- R. budući da je pristup digitalnoj infrastrukturi, uključujući brzu internetsku vezu, i dostupnost visokokvalitetne opreme i sadržaja, prilagođenih obrazovnim potrebama, preduvjet za digitalno učenje; budući da su pandemija bolesti COVID-19 i nagli digitalni prelazak na obrazovanje na daljinu ili obrazovanje preko interneta razotkrili nedostatke u pristupu i povezivosti u državama članicama i među njima, što je imalo različite učinke na različite obrazovne sektore; budući da čak 32 %⁽²⁰⁾ učenika i studenata u nekim državama članicama nije imalo pristup internetu i digitalnim alatima tijekom razdoblja ograničenja kretanja zbog pandemije bolesti COVID-19 u proljeće 2020.;
- S. budući da je nagli prelazak na učenje preko interneta i učenje na daljinu također razotkrio nedostatak pripravnosti u obrazovnim sustavima u većini Europe i nedostatke u digitalnim vještinama učitelja i nastavnika, pedagoga, roditelja i učenika, kao i u njihovoj sposobnosti da uspješno i sigurno koriste digitalne tehnologije; budući da se prije krize dobro ili vrlo dobro pripremljenima za korištenje digitalnih tehnologija u nastavi smatralo samo 39 % učitelja i nastavnika u EU-u, pri čemu valja istaknuti velike razlike među državama članicama; budući da su učitelji i nastavnici ipak pokazali da se mogu prilagoditi korjenitim promjenama u obrazovnim sustavima ako su osnaženi dostatnom fleksibilnošću i autonomijom i ako na najbolji način iskoriste inovacijski potencijal učenja preko interneta i učenja na daljinu;
- T. budući da su se postojeće nejednakosti pogoršale nakon prelaska na učenje preko interneta i učenje na daljinu, pri čemu su učenici u nepovoljnom položaju i ranjivi učenici, učenici s posebnim obrazovnim potrebama i učenici s invaliditetom još više zapostavljeni, što je dovelo do povećanja broja učenika koji su prekinuli školovanje u svim obrazovnim sektorima i razotkrio nedostatak duhovne i društvene potpore u digitalnom okruženju; budući da nejednakosti prisutne u ranom djetinjstvu negativno utječu na ishod školovanja i izgleda za zapošljavanje kasnije u životu; budući da postoji hitna potreba za poboljšanjem kvalitete i uključivosti nastave preko interneta;
- U. budući da će pandemija bolesti COVID-19 nagovijestiti korjenite promjene u našem načinu života i da je istaknula potrebu da se osigura sveobuhvatno kvalitetno obrazovanje za sve kako bi bili pripravi za moguće buduće krize, kako bi se poboljšala dugoročna otpornost u obrazovnim sustavima i postavili temelji za uspješnu digitalnu tranziciju;
- V. budući da su nastavni sadržaj i organizacija obrazovnih sustava u nacionalnoj nadležnosti, novi izazovi ipak iziskuju učinkovitu koordinaciju i, prema potrebi, srednjoročne i dugoročne politike i alate Europske unije za digitalno obrazovanje kao važnu dimenziju europskog prostora obrazovanja;
- W. budući da dostupnost kvalitetnog obrazovanja preko interneta često ne predstavlja drugu već jedinu opciju za određene skupine, kao što su osobe koje rade na puno radno vrijeme, nezaposlene osobe u ruralnim i udaljenim područjima ili osobe s invaliditetom;
- X. budući da je obrazovanje ulaganje u budućnost i važan instrument za razvoj i samoostvarenje svakog pojedinca; budući da bi digitalno obrazovanje moglo pomoći u savladavanju izazova kao što su dezinformiranje, radikalizacija, krađa identiteta i podataka, kibernetičko špijunoštvo te prijevare na internetu; budući da će obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje imati ključnu ulogu u pravednoj tranziciji na digitalno gospodarstvo;

⁽²⁰⁾ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC122303>

Revidirani Akcijski plan za digitalno obrazovanje: vizija, upravljanje, financiranje i mjerenje uspješnosti

1. naglašava da pristup u pogledu digitalnog obrazovanja koji se temelji na pravima, u skladu s europskim stupom socijalnih prava, mora biti vodeće načelo u politici digitalnog obrazovanja kako bi se osiguralo da pravo na uključivo i kvalitetno obrazovanje za sve postane stvarnost; naglašava da su oporavak nakon pandemije i revitalizacija obrazovne politike neodvojivo povezani s drugim izazovima s kojima se Unija i svijet suočavaju te naglašava potrebu za povezivanjem politike digitalnog obrazovanja s drugim političkim područjima kako bi se promicalo uključivije, rodno uravnoteženije, inovativnije i zelenije društvo;
2. pozdravlja, u tom pogledu, ažurirani Akcijski plan za digitalno obrazovanje, njegovo prošireno područje primjene i njegovu ambicioznost, s posebnim ciljevima kojima se ponajprije nastoje riješiti trajnog jaza u digitalnim vještinama, promicati kvalitetno računalno i informatičko obrazovanje ili bolja povezanost u školama, što je daljnji korak prema sveobuhvatnijoj strategiji za digitalne vještine i digitalno obrazovanje; smatra da će plan biti uspješan ako po njegovu završetku digitalno obrazovanje zaista postane dijelom obrazovne politike s jasnim, dosljednim i pozitivnim rezultatima u pogledu dostupnosti, pristupa i kvalitete i pravednosti u cijeloj Uniji; prima na znanje da države članice imaju različite polazišne točke u tom procesu, što bi trebalo uzeti u obzir pri provedbi Plana;
3. pohvaljuje odluku o usklađivanju Plana sa sedmogodišnjim financijskim okvirom (VFO) jer se tako omogućuje dugoročnija perspektiva i povezuje ga se s relevantnim instrumentima financiranja; ističe važnost Plana za ostvarenje europskog prostora obrazovanja i, s druge strane, važnost europskog prostora obrazovanja za ostvarenje Plana, čime bi se trebala zajamčiti transparentnost i odgovornost u njegovoj provedbi;
4. napominje, međutim, da uspješno ostvarenje Plana također ovisi o koordinaciji cijelog niza programa i o koordinaciji među državama članicama; poziva Komisiju da osigura učinkovite sinergije među različitim programima te dosljedniju i učinkovitiju koordinaciju svih relevantnih politika digitalnog obrazovanja na razini EU-a kako bi se smanjila fragmentiranost i izbjegla preklapanja između nacionalnih i europskih instrumenata i politika financiranja i time povećao učinak;
5. ističe doprinos europskih strukturnih i investicijskih fondova, Instrumenta za povezivanje Europe, programa Obzor Europa, Europskih snaga solidarnosti te programa Kreativna Europa i Erasmus+ financiranju različitih aspekata Plana; pozdravlja znatno povećanje proračuna za program Erasmus+ i upozorava da ga se ne bi trebalo preopteretiti novim političkim ambicijama s obzirom na to da se glavni naglasak mora staviti na povećanje uključivosti tog programa;
6. ističe važnost investicijskih prioriteta „Povezivanje” i „Prekvalifikacija i usavršavanje” u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost za poticanje programa digitalnog obrazovanja; potiče države članice da za obrazovanje namijene najmanje 10 % sredstava iz Mehanizma; ponavlja svoje stajalište i potiče države članice da znatno povećaju javnu potrošnju na obrazovanje, što bi bila potvrda da prepoznaju ključnu ulogu koju obrazovanje ima u poticanju rasta, otvaranju radnih mjesta te jačanju gospodarske i socijalne otpornosti; također podsjeća da je najmanje 20 % sredstava koja će se osigurati u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost namijenjeno za digitalnu tranziciju i odlučno poziva države članice da sredstva iz Mehanizma iskoriste za jačanje digitalnih kapaciteta obrazovnih sustava i da ulažu u, primjerice, digitalnu infrastrukturu za škole, učenike i ranjive skupine, posebno u isključenim područjima;
7. naglašava vrijednost pilot-projekata i pripremnih djelovanja koje je pokrenuo Parlament kako bi se osigurala veća suradnja na razini Unije u cilju rješavanja problema jaza u obrazovanju među državama članicama, regijama te ruralnim i urbanim područjima, na primjer novo pripremono djelovanje usmjereno na povećanje dostupnosti obrazovnih alata u područjima i zajednicama sa slabom povezanošću ili slabim pristupom tehnologijama; poziva na uključivanje uspješnih pilot-projekata i pripremnih djelovanja u programe Unije; u tom pogledu pozdravlja uključivanje djelovanja za medijsku pismenost u novi program Kreativna Europa, nadovezujući se na uspješan pilot-projekt i pripremono djelovanje „Medijska pismenost za sve” te poziva na dodjelu dostatnih sredstava kako bi se osigurala učinkovitost novog djelovanja;
8. napominje da su novim planom utvrđeni specifični ciljevi rješavanja problema trajnog jaza u digitalnom obrazovanju, primjerice u pogledu povezanosti, digitalnih vještina i nastavnog sadržaja na internetu; pozdravlja preispitivanje plana koje Komisija planira provesti sredinom provedbenog razdoblja i njezinu namjeru da ubrza prikupljanje podataka; poziva Komisiju da razvije sveobuhvatan sustav nadzora svih politika digitalnog obrazovanja koji bi se trebao koristiti za razmjenu dobrih praksi unutar EU-a i uključiti u reviziju sredinom provedbenog razdoblja; ponavlja potrebu za jasnim vremenskim

2021. ožujak 25

rasporedom provedbe i za jasnim referentnim vrijednostima i ključnim etapama koji će biti predstavljeni i Parlamentu i Vijeću; i dalje je uvjeren da je Planu potrebna jasnija struktura upravljanja i koordinacije, u kojoj bi Parlament trebao sudjelovati, kako bi se kontinuirano pratili razvoj događaja i rezultati; stoga poziva Komisiju da uspostavi forum u kojem će se okupiti države članice, Parlament i drugi relevantni dionici i stručnjaci, uključujući pružatelje usluga obrazovanja i organizacije civilnog društva;

9. poziva Komisiju da u provedbi europskog semestra ojača ulogu i vidljivost obrazovanja, uključujući digitalno obrazovanje, i da u središte tog procesa uključi upućivanja na gospodarski učinak obrazovanja kako bi se uključili socijalni ciljevi i kvaliteta obrazovanja; napominje da će dugovi država članica nakon krize izazvane pandemijom bolesti COVID-19 biti na nezapamćeno visokim razinama; ističe da je klasifikacija obrazovanja kao rashoda u nacionalnom računovodstvu u nekim slučajevima dovela do popriličnih smanjenja proračuna za obrazovanje tijekom prethodnih kriza; naglašava da se digitalna tranzicija u obrazovanju neće moći ostvariti bez znatnih ulaganja;

10. napominje da je kriza izazvana pandemijom bolesti COVID-19 naglasila potrebu da države članice uspješnije koordiniraju politike i mjere u području digitalnog obrazovanja te da razmjenjuju najbolje prakse preko pristupa obrazovnoj politici koji uključuje više dionika kako bi se osiguralo da ona zadovoljava potrebe građana EU-a i da učenici budu u središtu procesa; stoga pozdravlja predanost Komisije uspostavi europskog centra za digitalno obrazovanje kao prvog koraka prema procesu zajedničkog stvaranja i kontinuiranog sustava praćenja koji povezuje nacionalne i regionalne strategije digitalnog obrazovanja i uključuje ključne dionike i stručnjake, uključujući organizacije civilnog društva, koji predstavljaju različite pristupe unutar i izvan redovnog obrazovanja; smatra da taj novi centar pruža kanal kojim bi države članice trebale promicati suradnju između ustanova za obrazovanje i osposobljavanje kako bi se poboljšalo pružanje digitalnog obrazovanja; pozdravlja ambicioznost u pogledu namjere da se centar koristi za uspostavu strateškog dijaloga s državama članicama o ključnim čimbenicima kojima bi se omogućilo uspješno digitalno obrazovanje u pogledu preporuke Vijeća; odlučno poziva Komisiju da brzo djeluje kako bi se datum objave nacrta preporuke pomaknuo već na 2021.;

11. poziva Komisiju da nadzire provedbu na nacionalnoj razini, poštujući pritom načelo supsidijarnosti, i da zajamči pravednu zastupljenost i neovisnost unutar tih centara i savjetodavnih usluga, kao i u okviru savjetovanja s dionicima; poziva Komisiju da u potpunosti uključi Parlament u povećanje europskih i nacionalnih centara i savjetodavnih usluga, kao i u imenovanje relevantnih dionika; podsjeća Komisiju da pri izradi koncepta planirane europske platforme za razmjenu izbjegne preklapanje i udvostručavanje u odnosu na ciljeve centra;

12. naglašava da Europska unija treba djelovati kao primjer kvalitetnog digitalnog obrazovanja na svjetskoj razini i poziva Komisiju da blisko surađuje s relevantnim globalnim i regionalnim institucijama i dionicima kako bi se diljem svijeta povećao pristup kvalitetnom digitalnom obrazovanju;

13. ističe ključnu ulogu istraživanja u ostvarivanju Plana i postizanju uspješnog i odgovarajućeg digitalnog obrazovanja za sve te pozdravlja činjenicu da je Komisija to prepoznala; poziva Komisiju i države članice da više ulažu u interdisciplinarna istraživanja kako bi se procijenili dugoročni učinci digitalizacije na učenje i učinkovitost politika digitalnog obrazovanja, čime će se pružiti informacije za njihovo buduće osmišljavanje i provedbu, među ostalim predviđanjem novih vrsta poslova i vještina te prilagođavanjem obrazovnih programa u skladu s time; ističe potrebu za provođenjem istraživanja o raznim utjecajima digitalnih tehnologija na obrazovanje i razvoj djece pri kojem bi se povezala područja obrazovnih znanosti, pedagogije, psihologije, sociologije, neuroznanosti i računalstva kako bi se postiglo što temeljitije razumijevanje načina na koji um djece, ali i odraslih, reagira na digitalno okruženje i koje bi izazove moglo predstavljati digitalno obrazovanje;

Poticanje uspješnog ekosustava digitalnog obrazovanja

14. naglašava da je pandemija bolesti COVID-19 pokazala da ne mogu svi učenici pristupiti digitalnom obrazovanju, učenju na daljinu i učenju preko interneta i tako imati koristi od njega; napominje da među državama članicama i unutar njih postoje razlike koje imaju nerazmjerni učinak na osobe u nepovoljnom položaju i osobe koje žive u udaljenim ili ruralnim područjima; žali zbog digitalnog jaza u Uniji koji i dalje postoji; žali zbog činjenice da u nekim državama članicama nisu uspjeli napori uloženi u pružanje pristupa kvalitetnom digitalnom obrazovanju, zbog čega je prevelikom broju učenika nekoliko mjeseci uskraćen pristup obrazovanju; slaže se s analizom Komisije da su brz i pouzdan internet

i kvalitetna digitalna oprema u obrazovnim ustanovama, neformalnim okruženjima i domu preduvjeti za uspješno digitalno obrazovanje; ističe da su, isto tako, neke države članice daleko napredovale u osiguravanju digitalne infrastrukture i opreme, a time i u pružanju digitalnih obrazovnih rješenja; naglašava potrebu da premošćivanje digitalnog jaza bude apsolutni prioritet i vjeruje da javno-privatna partnerstva, potaknuta potrebama obrazovnih ustanova, mogu ubrzati tempo postizanja rješenja;

15. ustrajan je u stavu da bi se širokopojasna mreža trebala smatrati javnim dobrom i da bi se njezina infrastruktura trebala adekvatno financirati kako bi se osiguralo da bude svima dostupna i cjenovno pristupačna, što je ključni korak u premošćivanju digitalnog jaza; nadalje, prima na znanje potencijal koji bi uvođenje 5G sustava mobilne komunikacije moglo omogućiti te poziva Komisiju da prouči mogući doprinos 5G sustava mobilne komunikacije inicijativama za digitalno obrazovanje; poziva na donošenje posebnih mjera i programa financiranja za poboljšanje pristupa za sve obrazovne ustanove, posebice one u udaljenim, ruralnim i planinskim područjima sa slabom povezanošću i ograničenim pristupom novim tehnologijama kao što su umjetna inteligencija, robotika, lanac blokova, otvoreni izvori, novi obrazovni uređaji ili igričkanja s obzirom na njihovu sve veću važnost i potencijal;

16. pozdravlja usmjerenost plana na podupiranje povezanosti škola i sveučilišta s pomoću Instrumenta za povezivanje Europe i napore u cilju promidžbe mogućnosti financiranja sredstvima EU-a; poziva Komisiju da tijesno surađuje s državama članicama, lokalnim vlastima i dionicima kako bi se osigurala usklađenost potpore EU-a s nacionalnim programima, posebno za potporu skupinama u nepovoljnom položaju; poziva Komisiju da potporu usmjeri na sve ustanove formalnog i neformalnog obrazovanja, a ne samo na škole; podsjeća da obrazovne ustanove trebaju imati koristi od potpore osposobljenog osoblja za nadzor mreža i aplikacija te za pružanje osposobljavanja i pomoći u području zaštite podataka;

17. naglašava važnost zamisli da Unija preuzme vodeću ulogu u digitalnom obrazovanju olakšavanjem pristupa inovacijama i tehnologijama za učitelje i nastavnike, učenike i roditelje; u tom pogledu poziva na nove inicijative u obrazovanju uz potpuno iskorištavanje novih tehnologija kao što su umjetna inteligencija i robotika, kojima će se također podići razina osviještenosti o mogućnostima i izazovima povezanima s njima u obrazovnom okruženju; podsjeća da je potrebno osigurati etički i antropocentrični pristup u korištenju umjetne inteligencije i robotike; napominje da pametno korištenje umjetne inteligencije može smanjiti radno opterećenje zaposlenika, učiniti nastavni sadržaj zanimljivijim, olakšati učenje u cijelom nizu disciplina i poduprijeti prilagođenije nastavne metode prilagođene potrebama pojedinačnih učenika; zabrinut je zbog nedostatka programa visokog obrazovanja i istraživanja koji se odnose na umjetnu inteligenciju u Uniji, što bi moglo ugroziti konkurentsku prednost EU-a; poziva na veća javna ulaganja u umjetnu inteligenciju;

18. potiče Europsku komisiju i države članice da školama (učiteljima i nastavnicima i učenicima) osiguraju ne samo tehničku potporu i internetsku povezanost, već i potrebnu potporu za korištenje sigurnog i pouzdanog softvera te da promiču fleksibilne modele obrazovanja i potporu učenicima na daljinu s pomoću sredstava kao što su e-resursi, e-materijali, videozapisi, e-mentorstvo i besplatno osposobljavanje preko interneta; u tom pogledu ističe da su lokalne kulturne i društvene institucije, kao što su knjižnice i muzeji, ključni pružatelji takvih digitalnih resursa; upozorava na negativne učinke ovisnosti o određenom pružatelju obrazovnih resursa na pedagošku neovisnost te poziva Komisiju i države članice da zajamče tu neovisnost od bilo kakvog uplitanja ili interesa; ustrajno ističe potrebu za otvorenim i transparentnim ekosustavom digitalnog obrazovanja u pogledu sadržaja, uređaja i tehnologija; ističe da otvorene tehnologije podupiru osjećaj suradnje i da se besplatnim rješenjima otvorenog koda, ponovnom uporabom sadržaja u javnoj domeni i interoperabilnim hardverskim i softverskim rješenjima poboljšava pristup i stvara uravnoteženiji digitalni prostor;

19. ističe potrebu za priznavanjem pravnih i etičkih načela povezanih s intelektualnim vlasništvom u kontekstu pojačanih aktivnosti stvaranja i širenja digitalnog nastavnog sadržaja; pozdravlja i podupire mrežu *Intellectual Property in Education* („Intelektualno vlasništvo u obrazovanju”) kojom upravlja Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo i potiče na razvoj vještina povezanih s intelektualnim vlasništvom kod učenik i učitelja i nastavnika; podsjeća na iznimku od autorskih prava u pogledu uporabe djela i drugog sadržaja u digitalnim i prekograničnim nastavnim aktivnostima iz članka 5. Direktive (EU) 2019/790;

20. podsjeća na zanimljive inovativne inicijative zahvaljujući kojima internetsko okruženje i prostor za igru postaju sigurni, zanimljivi i zabavni u svim fazama obrazovanja; ističe važnost objedinjavanja pedagoških, kognitivnih i psiholoških pristupa obrazovanju i prilagodbe formata na internetu i izvan njega u skladu s time; u tom pogledu prima na znanje pristup predložen u europskoj strategiji za rani i predškolski odgoj i obrazovanje;

2021. ožujak 25

21. podsjeća da je važno da se učiteljima i nastavnicima, učenicima i roditeljima ponude visokokvalitetni i pristupačni digitalni obrazovni sadržaji iz raznolikih izvora te potiče države članice da izdvoje sredstva za nabavu profesionalnih i sigurnih digitalnih obrazovnih resursa razvijenih uz pomoć europskih inovacija, uključujući kvalitetne nastavne sadržaje koji se izrađuju zajedno sa stručnjacima; poziva države članice da promiču inicijative koje poduzećima i organizacijama civilnog društva omogućuju razmjenu visokotehnoških inovacija s obrazovnom zajednicom;

22. smatra da Unija može imati ključnu ulogu u pružanju potpore razvoju i osiguravanju dostupnosti visokokvalitetnog nastavnog sadržaja; sa zadovoljstvom primjećuje sve veći broj platformi za digitalno obrazovanje koje se uspostavljaju kako bi se omogućili pristup resursima i razmjena dobrih praksi, kao što su eTwinning, Elektronička platforma za obrazovanje odraslih u Europi (EPALE) i portal *School Education Gateway*; poziva Komisiju da dodatno promiče i proširi takve uspješne inicijative s pomoću relevantnih programa kao što su InvestEU i Erasmus+, a države članice da bolje iskoriste njihov potencijal; smatra da je europska platforma za razmjenu alat koji ima potencijal za osiguravanje bolje suradnje između dionika i aktera u obrazovanju na europskoj razini te poziva Komisiju da pravovremeno dovrši svoju planiranu studiju izvedivosti;

23. potiče države članice da u svoje sustave obrazovanja i osposobljavanja uvrste inovacije i digitalne tehnologije na pametan i učeniku okrenut način kako bi se postigao učinkovit kombinirani pristup učenju usmjeren na budućnost; podsjeća, međutim, na temeljnu važnost nastave uživo i naglašava da bi se digitalni alati trebali koristiti radi dopune i poboljšanja nastave u učionicama; smatra da postoji potreba promišljanjem o negativnim posljedicama dugog razdoblja provedenog pred zaslonom na dobrobit učenika; ističe da je pandemija bolesti COVID-19 razotkrila očite nedostatke u sustavu pružanja usluga obrazovanja koji se ne mogu lako nadopuniti učenjem preko interneta i s kojima je se potrebno dodatno pozabaviti, posebno u pogledu školskih obroka, duhovne potpore i tjelesne aktivnosti;

Poboljšanje digitalnih vještina i kompetencija za digitalnu transformaciju

24. smatra da prihvaćanje digitalnih tehnologija i maksimalno povećanje njihova potencijala mora biti popraćeno moderniziranjem postojećih kurikuluma te nastavnih metoda; u tom pogledu naglašava važnost pružanja financijske potpore za tečajeve osposobljavanja osmišljene za učitelje i nastavnike; ustrajan je u stavu da se treba posvetiti veća pozornost osposobljavanju dostupnom nastavnicima tijekom provedbe plana kako bi se osiguralo ne samo da nastavnici i pedagozi imaju digitalne vještine, nego i da ih mogu podučavati; u tom pogledu potiče ulaganja u tečajeve specijalizacije za stjecanje digitalnih nastavnih vještina za učitelje i nastavnike, s jedne strane, i informacijsko-tehnološke stručnjake koji se žele posvetiti podučavanju, s druge strane; ističe vrijednost mentorstva kao alata za osposobljavanje i razvoj; naglašava da program Erasmus+ i mobilnosti učitelja i nastavnika imaju ključnu ulogu u stjecanju vještina; prima na znanje potencijal buduće akademije za učitelje i nastavnike te poziva Komisiju da Parlamentu predstavi jasan koncept i proračun; poziva da se na razini Unije provede inicijativa za razvoj novih pedagoških metoda i metoda procjene za digitalno okruženje, kojima bi se prepoznali određeni izazovi kao što je asinkrono učenje te važnost poticanja kritičkog razmatranja;

25. naglašava sve važniju ulogu roditelja, obitelji i mentora u učenju na daljinu te potrebu da oni imaju dobru internetsku vezu, digitalne i tehničke vještine i odgovarajuću opremu te poziva na to da im se pruže posebni mehanizmi osposobljavanja i potpore; naglašava potrebu da se obiteljima pomogne s pomoću digitalnih alata kako bi se povećao pristup obrazovanju na daljinu te poziva Komisiju da provede posebnu studiju o digitalnom roditeljstvu⁽²¹⁾ kako u svim državama članicama bi se razvio dosljedan i učinkovit pristup s ciljem da se pomogne roditeljima;

26. naglašava izazove povezane sa štetnim i nezakonitim sadržajima i aktivnosti u digitalnom okruženju, među ostalim u pogledu mentalnog zdravlja i dobrobiti, kao što su uznemiravanje na internetu, uključujući kiberprijetnje i kiberzlostavljanje, dječja pornografija i mamljenje djece, povrede privatnosti podataka i povrede privatnosti, opasne internetske igre, dezinformacije; stoga toplo pozdravlja stavljanje većeg naglaska na digitalnu i informacijsku pismenost preko obrazovanja i osposobljavanja u revidiranom Planu; smatra da zdravstveni stručnjaci, obrazovne ustanove, civilno društvo i pružatelji usluga neformalnog obrazovanja u partnerstvu s roditeljima trebaju izraditi kurikulum prilagođen starosti djece kako bi se učenicima omogućilo donošenje informiranih i primjerenih odluka i izbjegavanje štetnog ponašanja;

⁽²¹⁾ Digitalno roditeljstvo opisuje napore i prakse roditelja u cilju razumijevanja, podupiranja i reguliranja aktivnosti djece u digitalnim okruženjima kako bi im se omogućilo sigurno korištenje interneta.

27. podsjeća da je ključno da ljudi raspolažu alatima i vještinama za savladavanje različitih prijetnji u digitalnom okruženju, a posebno za otkrivanje i kritičko vrednovanje dezinformacija i lažnih vijesti; u tom pogledu pozdravlja nedavno brzo donošenje Akcijskog plana za medije i naglasak koji se u njemu stavlja na medijsku pismenost te poziva Komisiju da redovito revidira Kodeks dobre prakse u suzbijanju dezinformacija i da poduzme odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo da se društveni mediji bore protiv dezinformacija na internetu; sa zanimanjem iščekuje planirane smjernice za učitelje i nastavnike i odgojno-obrazovne djelatnike u vezi s poticanjem digitalne pismenosti i suzbijanjem dezinformacija; poziva Komisiju da bude ambicioznija i da surađuje s nacionalnim i lokalnim dionicima na pokretanju velikih kampanja za digitalnu pismenost; priznaje važnost širokog promicanja postojećih inicijativa kao što su Europski tjedan programiranja i Dan sigurnijeg interneta;

28. naglašava da razvoj događanja u području digitalnog obrazovanja mora biti popraćen čvrstim okvirom za zaštitu podataka i da se mora spriječiti komercijalno iskorištavanje podataka o učenicima; ističe da se, kad je riječ o podacima o maloljetnim učenicima, moraju primjenjivati najviše razine zaštitnih mjera, uključujući za potrebe istraživanja i nastave; poziva Komisiju da se u suradnji s Europskim odborom za zaštitu podataka pozabavi specifičnom naravi podataka povezanih s obrazovanjem i podataka o učenicima;

29. naglašava da bi se tradicionalne, humanističke i meke vještine, kao što su socijalne vještine, empatija, rješavanje problema i kreativnost, trebale nastaviti njegovati u okviru napora za podučavanje digitalnih vještina i digitalne pismenosti, posebno velikim kampanjama za digitalnu pismenost; naglašava važnost digitalne dimenzije građanskog obrazovanja i žali zbog ograničene ambicioznosti novog Akcijskog plana za digitalno obrazovanje u pogledu promicanja digitalnog građanstva;

30. podsjeća na potrebu za naprednim digitalnim vještinama i potiče države članice da uspostave nacionalne programe u sustavima obrazovanja kojima bi se promicalo povećanje broja studenata i diplomiranih stručnjaka u području informacijskih tehnologija; naglašava da bi se takvo obrazovanje moglo razvijati pod pokroviteljstvom visokotehnoloških poduzeća i sveučilišta;

31. naglašava važnost ekološki osviještenog obrazovanja i obrazovanja o okolišu te poziva na izradu posebno osmišljenih kurikuluma na europskoj razini u kojima će se uzeti u obzir utjecaj digitalnog obrazovanja na okoliš;

32. naglašava da, u skladu s Okvirnim sporazumom europskih socijalnih partnera o digitalizaciji, poduzeća koja uvode nove tehnologije i tehnologije u nastajanju imaju odgovornost osigurati odgovarajuće prekvalifikacije i usavršavanje za sve zaposlenike kako bi mogli naučiti koristiti digitalne alate, prilagoditi se promjenjivim potrebama tržišta rada i zadržati radno mjesto; naglašava ulogu koju socijalni partner preko kolektivnih ugovora o definiranju i regulaciji digitalnih vještina i kontinuiranom osposobljavanju i imaju u utvrđivanju potreba za vještinama, razvoju osposobljavanja na radnom mjestu i ažuriranju kurikuluma za obrazovanje i osposobljavanje; podsjeća na nove okolnosti u svijetu rada uzrokovane pandemijom, kao što je rad na daljinu, te potiče ustanove za obrazovanje i osposobljavanje i poslodavce da uvedu odgovarajuće osposobljavanje kako bi se ljude pripremilo na to novo radno okruženje;

33. naglašava važnost procjene i praćenja digitalnih vještina te u tom pogledu ističe vrijednost postojećih alata, kao što su Europski okvir za digitalne kompetencije i alat za samoprocjenu SELFIE; pozdravlja proširenje alata SELFIE na učitelje; poziva Komisiju da potakne korištenje takvih alata koje je trenutačno ograničeno;

34. ističe, nadalje, potrebu za boljim i inovativnijim priznavanjem, validiranjem i certificiranjem, a time i prenosivošću digitalnih vještina, kvalifikacija i vjerodajnica; pozdravlja plan razvoja europskog certifikata digitalnih vještina kao alata kojim će se olakšati validacija i prenosivost u skladu s Okvirom za digitalne kompetencije; podsjeća na potrebu da se taj program razvije u bliskoj suradnji s državama članicama kako bi se izbjeglo udvostručavanje napora i preklapanje s postojećim programima; poziva Komisiju da certifikat ugradi u Europass, a moguće i u buduću europsku studentsku iskaznicu;

35. pozdravlja napore Komisije u cilju digitalizacije obrazovanja i kvalifikacija, uključujući novu platformu Europass i planiranu infrastrukturu digitalnih vjerodajnica Europass; istodobno skreće pozornost na potrebu za poboljšanjem funkcionalnosti platforme Europass u pogledu pretraživanja i primanja ponuda za posao i tečajeve, za ažuriranjem relevantnih informacija na toj platformi u vezi s tekućim tečajevima, osposobljavanjem, ponudama za posao, te za određivanjem ustanova koje bi bile odgovorne za taj proces; poziva države članice da u ustanovama za obrazovanje i osposobljavanje i među njihovim osobljem i poslodavcima bolje promiču novu platformu Europass;

2021. ožujak 25

36. naglašava da je potrebno poboljšati digitalna sredstva, alate i mehanizme na razini Unije kako bi se otvorile mogućnosti cjeloživotnog učenja za sve i kako bi se omogućio potpun i kvalitetan pristup visokoškolskim tečajevima i materijalima; prima na znanje razvoj novog, globaliziranog digitalnog okruženja i tržišta usluga visokog obrazovanja te potrebu da organizacije visokog obrazovanja u Europi ostanu relevantne i da ostvaruju uspjeh u tom okruženju; poziva Komisiju i države članice da stvore sinergije među sveučilištima s pomoću europske internetske sveučilišne platforme za raznovrsne i višejezične nastavne sadržaje i programe koji će biti dostupni u cijeloj Europi na daljinu i preko interneta;

37. podsjeća na ključnu ulogu koju strukovno obrazovanje i osposobljavanje i obrazovanje odraslih imaju u pružanju prilika za prekvalifikaciju i usavršavanje s pomoću pristupa koji uključuje cjeloživotno učenje; pozdravlja preporuku Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za održivu socijalnu pravdu i otpornost i njezine opće ciljeve u pogledu modernizacije politike EU-a o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, racionalizacije europske suradnje u tom procesu i pojednostavljenja upravljanja strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem; poziva Komisiju da usvoji sveobuhvatan pristup strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te obrazovanju odraslih koji će obuhvaćati formalno, neformalno i informalno učenje i omogućiti učenicima da stječu različite vještine koje su važne za digitalnu i zelenu tranziciju, koje doprinose socijalnoj uključenosti, aktivnom građanstvu i osobnom razvoju te omogućuju ljudima da se prilagode tržištu rada koje se razvija; naglašava važnost stjecanja zelenih vještina;

38. ističe poteškoće u prilagodbi na digitalno okruženje s kojima se suočavaju ustanove za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, koje se oslanjaju na praktično osposobljavanje; poziva na donošenje odgovarajućih rješenja i prikladnog financiranja kako bi se osiguralo učinkovito provođenje strukovnog obrazovanja i osposobljavanja; pozdravlja planirano proširenje programa pripravnštva u okviru inicijative „Digitalna prilika” koje će obuhvatiti učenike u području stručnog obrazovanja i osposobljavanja te učitelje i nastavnike, voditelje osposobljavanja i obrazovne djelatnike;

39. podsjeća da je stjecanje digitalnih vještina cjeloživotno nastojanje i da bi se stoga politike trebale usmjeriti na sve skupine stanovništva, a ne samo na radno sposobno stanovništvo; naglašava da to zahtijeva međusektorski i sveobuhvatni pristup obrazovanju utemeljen na priznanju da se učenje odvija unutar i izvan obveznog obrazovanja, često u neformalnom i informalnom okruženju; stoga poziva na potporu pružateljima usluga neformalnog obrazovanja u svrhu povećanja kapaciteta i resursa kako bi se omogućilo dostupno i kvalitetno digitalno obrazovanje i osposobljavanje; poziva Komisiju da razmotri različitost razina tehnološkog napretka među obrazovnim sektorima i ustanovama te da pri izradi preporuka i smjernica posebno posveti pozornost teže dostupnim područjima i skupinama;

40. upozorava na činjenicu da društvene i obrazovne nejednakosti u ranom djetinjstvu negativno utječu na stupanj postignutog obrazovanja i izgleda za zapošljavanje kasnije u životu; ponovno ističe potrebu za pristupom kvalitetnom obrazovanju i za povećanjem napora u cilju razvoja digitalnih i medijskih vještina od rane dobi; pozdravlja najavu Europske komisije u vezi s uvođenjem europskog jamstva za djecu s ciljem suzbijanja siromaštva djece; odlučno poziva države članice da za provedbu navedenog jamstva odvoje znatan iznos sredstava Europskog socijalnog fonda (ESF+) pod podijeljenim upravljanjem, posebno kako bi se poduprle ciljane mjere i strukturne reforme čiji je cilj uspješno rješavanje problema izloženosti djece siromaštvu ili socijalnoj isključenosti; podsjeća da slabiju razinu obrazovanja često prati slabija razina digitalne pismenosti te stoga podržava preporuku sadržanu u proširenoj Garanciji za mlade da se osobe koje ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja niti u sustavu obrazovanja odraslih podvrgnu procjeni digitalnih vještina i osposobljavanju; primjećuje potencijal programa ESF+ u pogledu njegove potpore cjeloživotnom učenju;

41. ustrajan je u stavu da se digitalni jaz mora premostiti i podsjeća da bi posebnu pozornost trebalo posvetiti osiguravanju pristupa kvalitetnom digitalnom obrazovanju i nastavnom sadržaju te poboljšanju digitalne pismenosti za odrasle osobe s nižim kvalifikacijama, osobe s invaliditetom, osobe iz ranjivih ili marginaliziranih skupina, starije osobe i osobe koje žive u udaljenim ili ruralnim područjima; ističe da je 2018. u nekom obliku obrazovanja odraslih sudjelovalo samo 4,3 % niskokvalificiranih odraslih osoba;

42. stoga žali što u Planu i dalje ne postoje mjere usmjerene na niskokvalificirane odrasle kandidate i starije osobe; naglašava da se tim propustom dovodi u pitanje osnovna dimenzija cjeloživotnog učenja u digitalnom obrazovanju i sprečavaju napori da se zajamči da svi imaju osnovne životne vještine; stoga poziva Komisiju da surađuje s nacionalnim, regionalnim i lokalnim vlastima kako bi se uspostavile dodatne mjere za poticanje digitalnog obrazovanja odraslih na način da se ono učini dostupnim i pristupačnim, čime bi se osobe koje su završile formalno obrazovanje pripremile za život i rad u digitalnom okruženju i osiguralo da one uistinu mogu imati koristi od digitalne tranzicije i pomoći u njezinu oblikovanju;

43. naglašava važnost razrade politika kojima se osobama s invaliditetom jamče jednake mogućnosti i pristup kvalitetnom digitalnom obrazovanju; potiče države članice da surađuju s organizacijama koje predstavljaju osobe s različitim vrstama invaliditeta kako bi se ispitali izazovi i mogućnosti koje donosi digitalno obrazovanje te da pri oblikovanju uspješnih politika digitalnog obrazovanja uzmu u obzir posebne potrebe osoba s invaliditetom; potiče Komisiju i države članice da utvrde posebne značajke u području digitalnog obrazovanja koje su osmišljene i prilagođene za osobe s invaliditetom i da ulože u njih; smatra da digitalno obrazovanje nudi odlične mogućnosti za učenike s poteškoćama u učenju s obzirom na to da omogućuje primjenu pedagoških pristupa koji su prilagođeni njihovim raznovrsnim sposobnostima; poziva na povećanje ulaganja kako bi se osiguralo da te skupine prime potporu koja im je često nedostajala;

44. naglašava potrebu za uvođenjem načela rodne ravnopravnosti u politikama obrazovanja, razvoja vještina i digitalizacije, a posebno u okviru Akcijskog plana; smatra da digitalno obrazovanje ima ključnu ulogu u povećanju sudjelovanja djevojčica i žena u digitalnom dobu; naglašava da je rodno uvjetovani digitalni jaz gospodarski, društveni i kulturni problem te poziva Komisiju i države članice da savladaju problem tog jaza s pomoću višerazinskog i sveobuhvatnog političkog pristupa; pozdravlja pregled Komisije „Žene u digitalnom dobu” i naglašava potrebu za prikupljanjem podataka razvrstanih po spolu i dobi kako bi se bolje razumio digitalni jaz među spolovima;

45. naglašava da je potrebno usredotočiti se na bolje uključivanje djevojčica u digitalno obrazovanje od vrlo rane dobi; naglašava da je potreban napor kako bi se više djevojčica potaknulo i motiviralo da studiraju predmete iz područja STEM-a i STEAM-a te da pohađaju nastavu programiranja, računalstva i IKT-a u školi i na sveučilištu; ponavlja da se rodni jaz u obrazovanju prelijeva na tržište rada i naglašava potrebu za poticanjem i olakšavanjem pristupa žena visokotehnološkim i digitalnim sektorima, uz istovremenu borbu protiv rodno uvjetovane razlike u plaćama s pomoću odgovarajućih strategija i primjerenog financiranja;

46. smatra da je ključno stvoriti pozitivno i uključivo okruženje u kojem se promiču ženski uzori kako bi se djevojčice motiviralo na odabir predmeta iz područja STEM-a, STEAM-a i IKT-a te kako bi se suzbile nesvjesne pristranosti i rodni stereotipi u pogledu odabira predmeta i zanimanja; smatra da privatni sektor ima ulogu u razvoju uspješnih inicijativa i kampanja u tom području u suradnji s ustanovama za obrazovanje i osposobljavanje, nevladinim organizacijama i drugim organizacijama civilnog društva; ističe važnost Komisijine radne skupine „Žene u digitalnom dobu” i inicijative „Digital4Her”;

o

o o

47. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

2021. ožujak 25

P9_TA(2021)0096

Utjecaj morskog otpada na ribarstvo**Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o utjecaju morskog otpada na ribarstvo (2019/2160(INI))**

(2021/C 494/02)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenu „Europski zeleni plan” (COM(2019)0640),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. ožujka 2020. naslovljenu „Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo: Za čišću i konkurentniju Europu” (COM(2020)0098),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 20. svibnja 2020. naslovljenu „Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.: Vraćanje prirode u naše živote” (COM(2020)0380),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 20. svibnja 2020. naslovljenu „Strategija „od polja do stola” za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav” (COM(2020)0381),
- uzimajući u obzir Izvješće Komisije od 23. ožujka 2020. o provedbi Komunikacije Komisije o jačem i obnovljenom strateškom partnerstvu s najudaljenijim regijama EU-a (COM(2020)0104),
- uzimajući u obzir članak 191. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir Direktivu 2004/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o odgovornosti za okoliš u pogledu sprečavanja i otklanjanja štete u okolišu ⁽¹⁾ (Direktiva o odgovornosti za okoliš),
- uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 91/271/EEZ od 21. svibnja 1991. o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji) ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1224/2009 od 20. studenoga 2009. o uspostavi sustava kontrole Zajednice za osiguranje sukladnosti s pravilima zajedničke ribarstvene politike ⁽⁶⁾ (Uredba o kontroli ribarstva),
- uzimajući u obzir Direktivu 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o zajedničkoj ribarstvenoj politici ⁽⁸⁾,

⁽¹⁾ SL L 143, 30.4.2004., str. 56.

⁽²⁾ SL L 135, 30.5.1991., str. 40.

⁽³⁾ SL L 206, 22.7.1992., str. 7.

⁽⁴⁾ SL L 327, 22.12.2000., str. 1.

⁽⁵⁾ SL L 164, 25.6.2008., str. 19.

⁽⁶⁾ SL L 343, 22.12.2009., str. 1.

⁽⁷⁾ SL L 20, 26.1.2010., str. 7.

⁽⁸⁾ SL L 354, 28.12.2013., str. 22.

- uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 508/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo (EFPR) ⁽⁹⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja ⁽¹⁰⁾ (Direktiva o prostornom planiranju morskog područja),
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2015/720 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o izmjeni Direktive 94/62/EZ u pogledu smanjenja potrošnje laganih plastičnih vrećica za nošenje ⁽¹¹⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2018/850 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 1999/31/EZ o odlagalištima otpada ⁽¹²⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2018/851 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu ⁽¹³⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2018/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu ⁽¹⁴⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/883 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o lučkim uređajima za prihvat isporuke brodskog otpada ⁽¹⁵⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/904 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš ⁽¹⁶⁾,
- uzimajući u obzir UN-ov Program održivog razvoja do 2030. i njegove ciljeve održivog razvoja, a posebno cilj održivog razvoja br. 14: „očuvati i održivo iskorištavati oceane, mora i morske resurse u cilju održivog razvoja”,
- uzimajući u obzir izvješće Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP) iz 2005. naslovljeno „Morski otpad – analitički pregled”,
- uzimajući u obzir Međunarodnu konvenciju o sprečavanju onečišćenja mora s brodova (MARPOL) koju je 1973. donijela Međunarodna pomorska organizacija (IMO), uključujući njezin Prilog V. koji je stupio na snagu 31. prosinca 1988.,
- uzimajući u obzir izvješće Europske agencije za okoliš iz listopada 2020. naslovljeno „Stanje prirode u EU-u – rezultati izvješćivanja u skladu s direktivama o prirodi 2013. – 2018.”,
- uzimajući u obzir rezultate projekta „Borba protiv morskog otpada na području Atlantika” (CleanAtlantic), koji se financira iz programa EU-a Interreg za područje Atlantika,
- uzimajući u obzir Dobrovoljne smjernice Organizacije za hranu i poljoprivredu UN-a za označavanje ribolovnog alata, koje je Odbor za ribarstvo usvojio u srpnju 2018.,
- uzimajući u obzir Akcijski plan IMO-a za rješavanje problema morskog plastičnog otpada s brodova,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 19. studenog 2019. o oceanima i morima, u kojima se razmatra sastavljanje međunarodnog sporazuma za rješavanje problema onečišćenja plastikom,
- uzimajući u obzir Konvenciju o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja (Barcelonska konvencija), Konvenciju o zaštiti Crnog mora od onečišćenja (Konvencija iz Bukurešta), Konvenciju o zaštiti morskog okoliša Baltičkog mora (Helsinška konvencija) i Konvenciju o zaštiti morskog okoliša sjeveroistočnog Atlantika (konvencija OSPAR),
- uzimajući u obzir Regionalni plan upravljanja morskim otpadom u Sredozemlju,

⁽⁹⁾ SL L 149, 20.5.2014., str. 1.

⁽¹⁰⁾ SL L 257, 28.8.2014., str. 135.

⁽¹¹⁾ SL L 115, 6.5.2015., str. 11.

⁽¹²⁾ SL L 150, 14.6.2018., str. 100.

⁽¹³⁾ SL L 150, 14.6.2018., str. 109.

⁽¹⁴⁾ SL L 150, 14.6.2018., str. 141.

⁽¹⁵⁾ SL L 151, 7.6.2019., str. 116.

⁽¹⁶⁾ SL L 155, 12.6.2019., str. 1.

2021. ožujak 25

- uzimajući u obzir Okvirnu konvenciju UN-a o promjeni klime (UNFCCC) i njezin Kyotski protokol te Pariški sporazum,
 - uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o biološkoj raznolikosti,
 - uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravu mora (UNCLOS) koju je donijela Opća skupština UN-a 16. studenoga 1973.,
 - uzimajući u obzir izvješće o globalnoj procjeni biološke raznolikosti i usluga ekosustava koje je 31. svibnja 2019. objavila Međuvladina znanstveno-politička platforma za biološku raznolikost i usluge ekosustava (IBPES),
 - uzimajući u obzir ministarsku izjavu ministara okoliša, pomorskog gospodarstva, poljoprivrede i ribarstva država članica Baltičkog mora i povjerenika za okoliš, oceane i ribarstvo od 28. rujna 2020.,
 - uzimajući u obzir izvješće naslovljeno „Mission Starfish 2030: Restore our Ocean and Waters” (Misija Morska zvijezda 2030.: obnavljanje naših oceana i mora) koje je 22. rujna 2020. objavio Komisijin Odbor za misiju za zdrave oceane, mora te obalne i unutarnje vode,
 - uzimajući u obzir posebno izvješće Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (IPCC) pod nazivom „Globalno zatopljenje od 1,5 °C”, njegovo peto izvješće o procjeni i objedinjeno izvješće, posebno izvješće o klimatskim promjenama i tlu te posebno izvješće o oceanima i kriosferi u kontekstu klimatskih promjena,
 - uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o sprečavanju onečišćenja mora potapanjem otpadnih i drugih tvari iz 1972.,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 26. listopada 2017. o primjeni Direktive o odgovornosti za okoliš ⁽¹⁷⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. rujna 2018. o europskoj strategiji za plastiku u kružnom gospodarstvu ⁽¹⁸⁾,
 - uzimajući u obzir svoje stajalište od 4. travnja 2019. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 508/2014 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁹⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 28. studenoga 2019. o klimatskoj i okolišnoj krizi ⁽²⁰⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu ⁽²¹⁾,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za ribarstvo (A9-0030/2021),
- A. budući da morski otpad koji pronalazimo na plažama, obalama, priobalnim područjima i na površini vode zapravo prikriva pojavu znatno raširenijeg onečišćenja u vodenom stupcu, ali i na morskom dnu; budući da taj otpad najvećim dijelom potječe od aktivnosti na kopnu (80 %), ali i od aktivnosti na moru, gdje je došlo do znatnog povećanja prometa velikih plovila koja nisu namijenjena za ribolov;
- B. budući da morski otpad znači sav otpad koji je namjerno ili nenamjerno dospio u morski okoliš i koji se utvrđuje prema veličini (od nanootpada i mikrootpada do megaotpada) i prirodi (kontejneri, glomazni otpad na dnu oceana, plastika, ribolovni alat, djelomično potopljene morske olupine, opasan otpad poput eksploziva i drugih ostataka rata, tekstilna vlakna, mikroplastika itd.);
- C. budući da 70 % morskog otpada koji dospije u more završi na morskom dnu te da ukupna masa otpada koji pluta na površini čini samo 1 % plastike u oceanima; budući da se prema najnovijim znanstvenim istraživanjima razina onečišćenja plastikom u oceanima uvelike podcjenjuje te da je naše znanje iz područja oceanografije i dalje manjkavo; budući da je istraživanje o širenju morskog otpada u oceanu od ključne važnosti za bolje razumijevanje razmjera onečišćenja mora;

⁽¹⁷⁾ SL C 346, 27.9.2018., str. 184.

⁽¹⁸⁾ SL C 433, 23.12.2019., str. 136.

⁽¹⁹⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0343.

⁽²⁰⁾ Usvojeni tekstovi P9_TA(2019)0078.

⁽²¹⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0005.

- D. budući da je svjetski ocean neprekinuto vodno tijelo, čije je dobro stanje okoliša ključno za osiguranje njegove otpornosti i kontinuiranog pružanja usluga ekosustava kao što su apsorpcija CO₂ i proizvodnja kisika te budući da bi svaka promjena u morskim i obalnim ekosustavima mogla oslabiti njegovu ulogu regulatora klime; budući da morski otpad predstavlja opasnost za budućnost sektora ribarstva općenito jer samo čist, zdrav, produktivan i biološki raznolik obalni i morski okoliš može zadovoljiti dugoročne potrebe ljudi općenito, a posebno ribara, uzgajivača školjki i ribarskih zajednica;
- E. budući da je morski otpad globalni izazov jer ne poznaje granice te ga struje i vjetar nose na velike udaljenosti diljem svijeta, što utječe na područja i sektore koji su daleko od njegova izvora i nisu odgovorni za njegovo stvaranje; budući da se diljem svijeta velike količine otpada i dalje ispuštaju izravno u more; budući da se u pogledu onečišćenja mora primijeniti holistički pristup podupiranjem djelovanja na svim razinama, od lokalne do međunarodne;
- F. budući da meteorološke pojave dodatno pogoršavaju onečišćenje oceana i mora plastičnim morskim otpadom, a posebno mikroplastikom, jer omogućuju širenje mikroplastike zrakom, kišom i snijegom te tako doprinose onečišćenju okoliša koji je prethodno bio netaknut kao što su visoki vrhovi, Antarktik te čak i okoliš izvan polarnog kruga;
- G. budući da se svaki dan u Sredozemno more ispušta 730 tona otpada; budući da prema izvješću Svjetskog fonda za prirodu (WWF) iz lipnja 2019. svake godine 11 200 tona plastike ispuštene u okoliš dopijeva u Sredozemno more; budući da se svake godine u Sredozemno more ispušta količina plastičnog otpada jednaka onoj koju bi istovarilo 66 000 smetlarskih vozila; budući da mikroplastika u Sredozemlju dostiže rekordnu koncentraciju od 1,25 milijuna komadića po km²; budući da čestice male veličine čine oko 90 % ukupne količine plastike koja pluta u Sredozemnom moru, što znači oko 280 milijardi čestica plutajuće mikroplastike; budući da prosječni potrošač sredozemnih školjkaša godišnje u prosjeku proguta 11 000 komadića plastike; budući da je zbog toga Sredozemlje jedno od najonečišćenijih mora na svijetu;
- H. budući da je najbolji način za smanjenje količine morskog plastičnog otpada smanjiti i izbjevati njegovu proizvodnju te se orijentirati na recikliranje i ponovnu upotrebu materijala i proizvoda;
- I. budući da morski otpad predstavlja površinu na koju se mogu pričvrstiti mnogi organizmi i bakterije, što olakšava uvođenje invazivnih vrsta koje mogu promijeniti ravnotežu morskih ekosustava i da bakterije na morskom otpadu može progutati i morska fauna kad otpad zamijeni za hranu;
- J. budući da morski otpad ima negativne morfološke učinke, posebno na otocima;
- K. budući da se morski otpad gomila posebno oko malih udaljenih otoka i obalnih područja; budući da se u najudaljenijim regijama i prekomorskim zemljama i teritorijima nalazi 80 % europske morske biološke raznolikosti; budući da se njihova gospodarstva u velikoj mjeri temelje na ribarstvu i turizmu;
- L. budući da širenje morskog otpada diljem svijeta utječe na treće zemlje u razvoju, a posebno na priobalne zajednice koje ovise o ribolovu i pritom nemaju nužno ni mogućnosti niti sredstva da se učinkovito zaštite od tog otpada;
- M. budući da je problematika otpada u moru u velikoj mjeri povezana s lošim gospodarenjem otpadom na kopnu, na primjer u vodotocima i rijekama, lošim gospodarenjem otpadnim vodama, nadzemnim ilegalnim odlagalištima otpada u blizini vodotoka, pojavama poput bacanja otpada u okoliš i otjecanja vode nakon oluja i kiša te bacanja snijega nakupljenog na ulicama ili pločnicima izravno u more;
- N. budući da difuzno onečišćenje, kao što su pročišćene ili nepročišćene otpadne vode koje mogu sadržavati kemikalije ili farmaceutski otpad, odnosno oborinske vode ili vode koje nastaju istjecanjem iz urbanih ili poljoprivrednih područja, na primjer ispuštanje dušika i fosfora, ugrožava morski okoliš zbog eutrofikacije nastale zbog visokih koncentracija hranjivih tvari, što u konačnici može dovesti do hipoksije morskog dna i povećanja „mrtvih područja”, čiji se broj od 1950. udeseterostručio, prekomjerno povećati prisutnost cijanobakterija, doprinijeti pojavi zelenih i crvenih algi te znatno kontaminirati morskou floru i faunu;
- O. budući da loše upravljanje kanalizacijskom mrežom predstavlja rizik za uzgajivače u akvakulturi i uzgajivače kamenica jer kvaliteta njihovih proizvoda može biti ugrožena zbog prisutnosti virusa i bakterija kao što je norovirus, što može dovesti do privremene zabrane prodaje i distribucije njihovih proizvoda ako oni nisu više prikladni za prehranu;

2021. ožujak 25

- P. budući da je kriza prouzročena bolešću COVID-19 pokazala kako zbog lošeg gospodarenja otpadom na kopnu može brzo doći do novih valova onečišćenja mora, posebno zbog korištenja proizvoda za jednokratnu upotrebu kao što su kirurške maske i rukavice;
- Q. budući da velik dio plastike i mikroplastike u moru dolazi iz kopnenih izvora;
- R. budući da velika količina plastike u moru znatno utječe i na ribolov, a taj je učinak još veći i skuplji u slučaju malog ribolova;
- S. budući da je prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO) duhanski otpad po količini najraširenija vrsta otpada na svijetu; budući da su prema američkoj nevladinoj organizaciji za očuvanje oceana „Ocean Conservancy” opušci cigareta prvi među deset najčešće sakupljenih predmeta u međunarodnim akcijama čišćenja plaža; budući da je potrebno 12 godina za razgradnju jednog opuška koji sadrži gotovo 4 000 kemikalija; budući da svaki opušak koji završi u oceanima i rijekama onečisti 500 litara vode;
- T. budući da prisutnost morskog otpada ozbiljno ugrožava otpornost i produktivnost morskih ekosustava, posebno onih najugroženijih, koji su već izloženi mnogim kumulativnim pritiscima, kao što su klimatske promjene, onečišćenje, nezakoniti, neprijavljeni i neregulirani ribolov (ribolov NNN), prekomjerni izlov i povećanje aktivnosti poput pomorskog prometa i turizma;
- U. budući da povećani pritisci na morske ekosustave dovode do smanjenja biološke raznolikosti i gušenja bentičkih organizama te povećavaju rizik od širenja bolesti zbog prisutnosti patogena prouzročenih nakupljanjem morskog otpada na morskom dnu;
- V. budući da, iako se EU sve više usredotočuje na rješavanje pitanja ribolovnog alata koji je izgubljen ili ostavljen u moru, neki ribolovni alat koji je ostavljen, izgubljen ili na drugi način odbačen, aktivan je i dalje mjesecima ili čak godinama, kao što pokazuje pojava fantomskih mreža, te bez razlike utječe na svu morsku faunu, uključujući riblje stokove; budući da je ribolov NNN prepoznat kao jedan od glavnih izvora fantomskog ribolovnog alata;
- W. budući da zbog opasnosti od davljenja, gušenja, gutanja, ozljeda i kontaminacije morski otpad predstavlja ozbiljnu prijetnju za mnoge morske životinjske vrste, ali i za druge životinjske vrste poput morskih ptica, od kojih su neke već ugrožene ili im prijeti izumiranje;
- X. budući da su ribari, uključujući one koji se bave malim ribolovom, i uzgajivači u akvakulturi prvi pogođeni utjecajem morskog otpada koji ozbiljno ugrožava njihove aktivnosti zbog toga što taj otpad može predstavljati prepreku, zaplesti se u ribolovni alat, oštetiti ga, prouzročiti njegov gubitak te blokirati brodske motore i rashladne sustave, ugroziti sigurnost pomoraca na plovidlu, stvoriti im dodatan posao jer moraju očistiti alat te stoga dovesti do znatnih gospodarskih gubitaka;
- Y. budući da je utjecaj morskog otpada na sektor ribarstva veći u sektoru malog ribolova nego u sektoru industrijskog ribolova jer kod malih plovila češće nastaje šteta koju otpad prouzrokuje na propelerima, motorima ili ribolovnom alatu, a i koncentracija morskog otpada veća je u plitkim morskim područjima, u kojima flota za mali ribolov najviše djeluje; budući da morski otpad utječe i na kvalitetu ulova, koji može biti kontaminiran tim otpadom i postati neutrživ, što prouzrokuje dodatne financijske gubitke za poduzeća koja se bave ribarstvom i akvakulturom;
- Z. budući da je sektor ribarstva već neko vrijeme prva crta obrane od onečišćenja prouzročеног morskim otpadom, iako je to mali doprinos rješavaju tog problema na globalnoj razini, te da ribari i uzgajivači u akvakulturi odavno imaju aktivnu i proaktivnu ulogu u doprinosu čišćim morima;
- AA. budući da prema procjenama morski otpad prouzrokuje gubitak prihoda u visini od 1 do 5 % ribarske industrije ⁽²²⁾;

⁽²²⁾ „Lost fishing gear: a trap for our ocean” (Izgubljeni ribolovni alat: zamka za naš ocean), Europska komisija.

- AB. budući da se samo 1,5 %⁽²³⁾ ribolovnog alata reciklira i da je hitno potrebno pružiti odgovarajuću gospodarsku potporu za prikupljanje, recikliranje i popravak svog ribolovnog alata; budući da bi taj sektor mogao imati koristi od novih gospodarskih prilika sudjelovanjem u kružnom gospodarstvu koje se temelji na pametnom dizajnu, istraživanju i inovacijama;
- AC. budući da ribari koji tijekom ribolovnih aktivnosti slučajno izlovljeni otpad donose na kopno te kampanje za prikupljanje morskog otpada doprinose smanjenju problema morskog otpada, od čega korist ima cijela zajednica;
- AD. budući da su izravni troškovi zbrinjavanja morskog otpada vrlo često pokriveni, što nije slučaj za troškove rada, troškove koji proizlaze iz nedostatka prostora na plovilima i troškove povezane sa štetom na ribolovnim alatima i motorima;
- AE. budući da se od ribara i uzgajivača u akvakulturi ne može očekivati da prikupljaju morski otpad bez odgovarajućeg mehanizma naknade za njihove napore; budući da se procjenjuje da bi do 80 % ribara bilo spremno sudjelovati u programima prikupljanja morskog otpada kad bi se uspostavili mehanizmi potpore⁽²⁴⁾;
- AF. budući da ribari i udruge ribara već rade na prikupljanju morskog otpada te da postoje rješenja za njegovu uporabu, posebno kad je riječ o otpadu iz ribolova;
- AG. budući da plavo gospodarstvo, za koje se očekuje da će se do 2030. udvostručiti, predstavlja stvarnu priliku za održivi razvoj pomorskih i obalnih aktivnosti, posebno jer se temelji na razvoju infrastrukture s pozitivnim učincima, kao što su umjetni grebeni i druge inovacije kojima se promiče učinak grebena i rezervata, čime se može doprinijeti obnovi ekosustava;
- AH. budući da EU nastoji promicati integrirani pristup morskim aktivnostima i da se pitanje morskog otpada mora rješavati tako da se u većoj mjeri u obzir uzme prostorna dimenzija pomorskih i obalnih aktivnosti te obalne zajednice i ribari uključe u borbu protiv morskog otpada kako bi se uvažile posebne značajke lokalnih zajednica jer se ribolovne aktivnosti uglavnom odvijaju u obalnim područjima;
- AI. budući da degradacija morskih i obalnih ekosustava, među ostalim i zbog morskog otpada, predstavlja rizik za sve gospodarske subjekte koji djeluju u obalnim područjima te stoga ugrožava održivost, trajnost i privlačnost obalnih zajednica;

Poboljšati i povećati učinkovitost zakonodavnog okvira i upravljanja u području morskog otpada

1. naglašava da su očuvanje zdravlja morskih ekosustava i borba protiv morskog otpada pitanja uključena u brojne postojeće zakone te da će se samo integriranim i dosljednim pristupom europskim ciljevima omogućiti poboljšanje postojećeg zakonodavnog okvira i bolje razumijevanje opsega kumulativnih pritisaka; naglašava da je potrebno preispitati integriranu pomorsku politiku EU-a kako bi se uspostavio više strateški okvir, među ostalim o morskom otpadu, koji bi obuhvaćao različite zakone u vezi s otpadom i morskim okolišem;

2. naglašava da je potrebno ojačati komunikaciju i koordinaciju između država članica i morskih bazena kako bi se osigurao integrirani pristup koji će ribarskim plovilima omogućiti iskrcavanje morskog otpada u bilo kojoj luci u Uniji; u tom pogledu apelira na države članice da odmah i bez odgode provedu Direktivu (EU) 2019/883 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o lučkim uređajima za prihvatanje isporuke brodskog otpada⁽²⁵⁾, u tom kontekstu poziva Komisiju da predstavi provedbene akte u kojima se utvrđuju kriteriji prihvatljivosti za smanjenje naknade za „zelene brodove” te da osmisli odgovarajuće poticaje za isporuku prikupljenog otpada na obalu, uključujući odgovarajući mehanizam naknade za napore ribara i metodološke kriterije za izračun obujma i količine pasivno ulovljenog otpada, kako bi se brzo mogli provesti ciljevi smanjenja morskog otpada utvrđeni u Direktivi;

⁽²³⁾ „Lost fishing gear: a trap for our ocean” (Izgubljeni ribolovni alat: zamka za naš ocean), Europska komisija.

⁽²⁴⁾ <https://cetmar.org/resultados-cleanatlantic/>

⁽²⁵⁾ SL L 151, 7.6.2019., str. 116.

2021. ožujak 25

3. naglašava da je potrebno poboljšati europski zakonodavni okvir kako bi se smanjili financijski troškovi za ribare koji tijekom ribolova slučajno izlove morski otpad i izbjeglo suočavanje tih ribara s prekomjernim birokratskim opterećenjem; nadalje naglašava da bi se u zakonodavstvu o morskom otpadu više pozornosti trebalo posvetiti socijalnoj dimenziji tog problema;
4. podsjeća na hitnu potrebu za jačanjem pomorske vizije u novim strategijama Europske unije, posebno u europskom zelenom planu, strategiji za biološku raznolikost i strategiji „od polja do stola”;
5. preporučuje jačanje odredbi Okvirne direktive o pomorskoj strategiji usklađivanjem pokazatelja dobrog stanja okoliša, posebno onih povezanih s deskriptorom 10. „morski otpad”;
6. poziva Komisiju da proširi Okvirnu direktivu o pomorskoj strategiji na najudaljenije regije;
7. poziva na jačanje okvira Direktive o prostornom planiranju morskog područja kako bi se u obzir uzela prostorna dimenzija borbe protiv morskog otpada;
8. podsjeća da se problem morskog otpada ne može učinkovito rješavati samo na nacionalnoj razini, već je potrebna suradnja na svim razinama uključujući globalnu, europsku i regionalnu; poziva Komisiju da se u okviru međunarodnih pregovora UN-a o morskoj biološkoj raznolikosti zalaže za ambiciozan model upravljanja koji nadilazi nacionalne jurisdikcije i da sva mora i oceane prizna kao zajedničko dobro kako bi se usvojio novi pristup kojim se individualna i kolektivna odgovornost stavlja iznad tradicionalnih načela slobode ili suverenih prava utvrđenih u pravu mora te da tako osigura da je more zaštićeno, među ostalim i od štetnog učinka morskog otpada;
9. poziva EU da ojača međunarodne inicijative kao što je globalna inicijativa protiv otpada u moru koja je pokrenuta u okviru Programa Ujedinjenih Naroda za zaštitu okoliša (UNEP) kako bi se ostvarili ciljevi održivog razvoja, posebno cilj br. 14. „očuvati i održivo iskorištavati oceane, mora i morske resurse u cilju održivog razvoja”, i cilj br. 12 „odgovorna potrošnja i proizvodnja”;
10. poziva Komisiju i države članice da na skupštini UN-a za okoliš budu glavni zagovaratelji sklapanja ambicioznog i pravno obvezujućeg sporazuma o onečišćenju plastikom kojim bi se obuhvatio cijeli životni ciklus plastike, uključujući zajedničke globalne ciljeve za smanjenje onečišćenja plastikom u moru i viziju prelaska na sigurno, kružno gospodarstvo u području plastike te učinkovito globalno upravljanje izgubljenim ribarskim alatom ili fantomskim alatom, koji predstavlja prijetnju za sve morske aktivnosti i ekosustave diljem svijeta;
11. naglašava da Komisija i države članice trebaju ojačati borbu protiv ribolova NNN, koji po svojoj prirodi zagađuje i doprinosi morskom otpadu i degradaciji morskog okoliša, a posebno zbog nezakonitog odbacivanja ribolovnog alata;
12. naglašava da je u Rezoluciji 2/11 Skupštine UN-a za okoliš u okviru Programa UN-a za okoliš sa sjednice od 26. svibnja 2016. utvrđeno da je prisutnost plastičnog otpada i mikroplastike u morskom okolišu problem od globalnog značaja koji izaziva sve veću zabrinutost, za koji je potrebna reakcija na globalnoj razini kojom će se u obzir uzeti životni ciklus proizvoda;
13. poziva Komisiju i države članice da prema istom vremenskom rasporedu usklade različite pravne akte, kao što su Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji, Direktiva o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš, Direktiva o lučkim uređajima za prihvat ili Okvirna direktiva o pomorskom planiranju, kako bi se poboljšala usklađenost zakonodavstva u tom području;
14. poziva Komisiju da poveća prikupljanje podataka o količini i vrsti otpada u europskim vodama i njegovu učinku na ribolov te da također poveća prikupljanje i usklađivanje podataka o količini, kvantiteti i kvaliteti morskog otpada koji je iskrcan, zbrinut i uključen u recikliranje, posebno u sklopu programa „uklanjanja otpada” (Fishing for Litter, FFL), uključujući volumen, materijale i vrste ulovljenih predmeta; traži da se podaci koje su države članice prikupile o gubitku, stavljanju na tržište i prikupljanju ribolovnog alata i morskog otpada pohrane u bazi podataka za pojedinu zemlju ili morski bazen te da se usklade u jedinstvenom godišnjem izvješću na europskoj razini kako bi se olakšalo utvrđivanje i rješavanje pitanja morskog otpada te osiguralo bolje praćenje i evaluacija;

15. naglašava potrebu za godišnjim kartiranjem morskog otpada prikupljenog u okviru programa „uklanjanja otpada” u vezi s različitim slivnim područjima kako bi se dobili podaci o podrijetlu izlovljenog morskog otpada i ojačale kampanje prikupljanja; naglašava da to mora biti povezano s aktualnim radom na kartiranju; apelira na Komisiju da sastavi godišnje izvješće o količini morskog otpada iskrcanog u lukama u sklopu programa „uklanjanja otpada” koje bi obuhvaćalo volumen, materijale, vrste izlovljenih predmeta;

16. potiče uspostavu mreža za suradnju između vlada država članica, udruga ribara, organizacija radnika, tijela za otpadne vode, obalnih dionika, luka, nevladinih organizacija i regionalnih konvencija kako bi se ojačao pristup odozdo prema gore utemeljen na dijalogu i uključivanju te promicala praktična rješenja za radnike u sektoru ribarstva radi osiguravanja učinkovitije provedbe pravila i odgovarajućih resursa u područjima kao što su prikupljanje, zbrinjavanje i recikliranje morskog otpada;

17. naglašava potrebu za razmjenom najboljih praksi među svim dionicima, uključujući građane pogođene problemom morskog otpada, kako bi se sektor ribarstva potaknuo da doprinese zaštiti morskog okoliša, borbi protiv morskog otpada i tako osigura održivo korištenje njegovih resursa; pozdravlja inicijative kao što je „Plan Marlimpo” (Plan za čisto more), koji je pokrenulo regionalno ministarstvo mora Galicije (Španjolska), kako bi se u obalnim područjima smanjila količina otpada;

18. naglašava da je za poboljšanje i povećanje učinkovitosti zakonodavnog okvira i upravljanja u vezi s prikupljanjem, zbrinjavanjem i recikliranjem morskog otpada ključno promicati veće sudjelovanje subjekata koji rade u sektoru ribarstva te proširiti postojeće projekte za podizanje razine osviještenosti, sprečavanje i osposobljavanje kako bi se osigurala kontinuirana razmjena informacija radi potpore pripremi i ažuriranju relevantnih pravila;

19. poziva sve ostale relevantne dionike, odnosno savjetodavna vijeća za ribarstvo, da učinkovitim i efikasnim mjerama podrže smanjenje morskog otpada; poziva Europsku komisiju i države članice da usvoje Dobrovoljne smjernice Organizacije za hranu i poljoprivredu UN-a za označavanje ribolovnog alata radi promicanja odgovornog upravljanja ribolovnim alatom, poboljšanja rada na utvrđivanju izgubljenog alata i potpore održivosti ribarstva smanjenjem ostavljenog, izgubljenog ili na drugi način odbačenog ribolovnog alata, među ostalim u skladu s odredbama Uredbe o kontroli ribarstva; poziva Komisiju da podrži rad na uvođenju označavanja i prijavljivanja izgubljenog ribolovnog alata u europskim vodama te da u okviru Međunarodne pomorske organizacije uloži napore kako bi se ojačala međunarodna suradnja u vezi sa smanjenjem tog izvora onečišćenja mora plastikom;

20. naglašava da zaštićena morska područja mogu djelovati kao izvrsni laboratoriji za provedbu rješenja za borbu protiv morskog otpada jer omogućuju interakcije između kopnenih i morskih aktivnosti koje treba uzeti u obzir te podupiru suradnju među različitim pomorskim i kopnenim dionicima u pogledu izazova s kojima se suočavaju morski i obalni ekosustavi;

21. naglašava neučinkovitost europske Direktive o odgovornosti za okoliš u pogledu morskog otpada, među ostalim u vezi s njezinim ograničenim područjem primjene i poteškoćama u utvrđivanju onečišćivača i dodjeli odgovornosti; podsjeća da je Europski parlament pozvao na reviziju Direktive o odgovornosti za okoliš u kojoj će se u obzir uzeti ograničenja njezine učinkovitosti;

22. poziva Komisiju i države članice da bolje provedu načelo „onečišćivač plaća”;

Poboljšati istraživanja i saznanja o otpadu u moru

23. apelira na Komisiju da preuzme važnu ulogu u programu Ujedinjenih naroda „Desetljeće znanosti o oceanima” te da podupre digitalizaciju i upotrebu umjetne inteligencije za bolje razumijevanje mora i oceana i utjecaja morskog otpada na njih;

24. naglašava da je zbog nedovoljnog broja dostupnih podataka i studija teško precizno kvantificirati obujam štete koju sektor ribarstva trpi zbog morskog otpada i njegovih negativnih ekonomskih posljedica za ribare; stoga poziva Komisiju i države članice da ojačaju financiranje istraživanja i prikupljanje podataka o količini i različitim vrstama otpada u europskim vodama i njegovu utjecaju na ribarstvo, akvakulturu i ekosustave te da predlože snažne mjere za rješavanje i sprečavanje utjecaja nanoplastike i mikroplastike na ribolovne resurse i ljudsko zdravlje;

2021. ožujak 25

25. podsjeća da se Direktiva o plastici za jednokratnu upotrebu odnosi na otpad koji obično pronalazimo na plažama; potiče Komisiju da ojača postojeće mjere o plastici za jednokratnu upotrebu te da se pritom posebno oslanja se na očekivani rad u vezi s otpadom u vodenom stupcu i na morskom dnu u skladu s Okvirnom direktivom o pomorskoj strategiji i da razmotri postupno ukidanje sveprisutnih kontejnera i ambalaže od polistirena koji se koriste za proizvode ribarstva u skladu s ambicijom da se plastika za jednokratnu upotrebu zamijeni održivim alternativnim rješenjima za okoliš i ribare;

26. poziva Komisiju da slijedi preporuke utvrđene u sklopu Misije morska zvijezda 2030. o borbi protiv morskog otpada, a posebno da ocijeni prijedlog za označivanje ribolovnog alata uz pomoć novih tehnologija geolokacije kako bi se pomoglo u lociranju i prikupljanju izgubljenog alata, ako je to relevantno i moguće; u tom pogledu ističe da bi Komisija trebala poboljšati označivanje ribolovnog alata u skladu s Dobrovoljnim smjernicama Organizacije za hranu i poljoprivredu za označivanje ribolovnog alata i osigurati da ribari i radnici u akvakulturi u toj tranziciji imaju potporu u okviru odgovarajućih programa financiranja;

27. traži da se poboljša izvješćivanje o gubitku ribolovnog alata na moru te naglašava da ono mora obuhvaćati više informacija, kao što su naziv plovila, vrsta korištenog alata, vrijeme i pozicija gubitka, mjere poduzete za njegov pronalazak, kako bi se omogućilo da se prikupljeni podaci učinkovitije koriste za borbu protiv onečišćenja mora transparentnom i boljom razmjenom podataka i najboljih praksi između država članica i agencija EU-a; ističe da je potrebno razviti nove alate za identifikaciju i praćenje ribolovnog alata izgubljenog na moru i bilježenje podataka o morskom otpadu, kao što su elektroničke aplikacije za pomoć ribarima u bilježenju podataka i sustavi za evidentiranje i izvješćivanje o iskrcaju morskog otpada, na primjer korištenjem potvrda o isporuci otpada kako je predviđeno u Direktivi (EU) 2019/883, kojom se lučki operateri obvezuju da takve potvrde izdaju zapovjednicima plovila;

28. pozdravlja pokretanje europskih projekata kao što je „CleanAtlantic”, koji se financiraju iz programa Unije Interreg za područje Atlantika, čiji je cilj poboljšati znanje i vještine za praćenje, sprečavanje i smanjenje morskog otpada te za podizanje razine osviještenosti o njegovu učinku; potiče 19 partnera iz Irske, Francuske, Španjolske i Portugala, a posebno koordinacijsko tijelo „Centro Tecnológico do Mar” iz Španjolske (Cetmar), da nastave s radom i objave rezultate projekta;

29. naglašava da je za pomoć ribarima u njihovim uglavnom dobrovoljnim nastojanjima potrebno osigurati dobro vođenu logistiku kad je riječ o prikupljanju otpada i alata na kraju životnog vijeka; napominje da to uključuje jedinstveno prikupljanje alata na plovilima u vreće ili kontejnere te osiguravanje odgovarajućih objekata u lukama;

Ubrzati razvoj kružnog gospodarstva u sektoru ribarstva i akvakulture

30. naglašava da je za smanjenje utjecaja morskog otpada potrebno ojačati kružno gospodarstvo na kopnu, među ostalim postupnim ukidanjem nepotrebne plastike i ambalaže i pretvaranjem otpada u resurse, te u sektoru ribarstva i akvakulture usvojiti pristup koji se temelji na životnom ciklusu; naglašava da se kružno gospodarstvo u sektoru ribarstva mora razvijati s pomoću veće potpore za pronalazak rješenja, pametno dizajniranje ribolovnog alata i inovacije u pogledu tehnika ribarstva i akvakulture kako bi se smanjilo odlaganje otpada, povećala privlačnost prikupljanja i razvili učinkoviti kanali recikliranja;

31. poziva da se ekološki dizajn ribolovnih alata, koji bi trebali biti praktični, sigurni i troškovno učinkoviti, podupre brzim donošenjem smjernica za izradu usklađenih normi za kružno gospodarstvo u pogledu ribolovnih alata; podupire označivanje materijala koji se upotrebljavaju u ribolovnim alatima s pomoću putovnica za proizvode; podupire promicanje istraživanja i inovacija kojima se nastoje pronaći alternativna rješenja i okolišno prihvatljivi materijali koji će se koristiti u ribolovnim alatima, uključujući polimere; s tim u vezi naglašava da bi se mogli uspostaviti pilot-projekti kako bi se ispitale mogućnosti za smanjenje količine materijala, lakše i brže rastavljanje i testiranje funkcionalnosti alata radi pomoći u tranziciji;

32. naglašava da je važno, kad je riječ o kružnom gospodarstvu za ribolovni alat, da se ribari, sektor ribarstva i akvakulture u cjelini, novoosnovana poduzeća, privatne inicijative i poduzeća, uključujući proizvođače užadi i mreža iz trećih zemalja, u potpunosti uključe u utvrđivanje novih materijala, ekološkog dizajna, dizajna novog ribolovnog alata i recikliranje ribolovnog alata; nadalje, naglašava da je potrebno ojačati model za sinergije između sektora ribarstva i područja istraživanja; u tu svrhu apelira na Komisiju da organizira buduće projekte za kružno gospodarstvo za ribolovni preko postojećih programa financiranja EU-a za istraživanje i inovacije;

33. naglašava da je za ubrzanje razvoja kružnog gospodarstva u sektoru ribarstva i akvakulture ključno planirati buduća zakonodavna rješenja za problem prikupljanja i zbrinjavanja morskog otpada koja će biti povezana s europskim zelenim planom; u tom pogledu apelira na države članice da brzo poduzmu daljnje mjere u vezi s utvrđivanjem nacionalnih minimalnih stopa prikupljanja za ribolovni alat koji sadržava plastiku, kako je dogovoreno u Direktivi o plastici za jednokratnu upotrebu; poziva Komisiju da prati povećava li se zbog tih nacionalnih planova prikupljanje i recikliranje ribolovnog alata u usporedbi s današnjim razinama te da s tim u vezi izradi odgovarajući ambiciozni plan za potporu razvoju kružnog gospodarstva u sektoru ribarstva; ističe da postoji tržište za reciklirani ribolovni alat, zbog čega upotreba recikliranog materijala može postati pravni zahtjev, zajedno s odredbama Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPPA) o izradi programa za podijeljeno upravljanje, što bi predstavljalo važan poticaj za ribare i način da uvide vrijednost svog doprinosa recikliranju;

34. poziva na korištenje EFPR-a za potporu sektoru ribarstva i akvakulture u prijelazu na održivije materijale, uključujući nabavu novih tehnički učinkovitijih plovila koja manje onečišćuju za male flote za artizanalni ribolov, posebno u najudaljenijim regijama;

35. apelira na Komisiju da stvori poticaje za kružno gospodarstvo u cijelom lancu proizvodnje opreme za ribarstvo i akvakulturu promicanjem istraživanja i podupiranjem poduzeća koja recikliraju i ponovno upotrebljavaju alate; stoga poziva Komisiju da osnuje poseban fond za potporu državama članicama koje uspostavljaju lance proizvodnje za reciklirani i okolišno prihvatljiv alat i pritom koristi resurse poput onih predviđenih u instrumentu „Next Generation EU” i onih koji proizlaze iz poreznih kazni izrečenih nakon postupaka zbog povrede prava protiv država članica;

36. naglašava da i dalje postoje mnoga pitanja i razlike među državama članicama u pogledu lučkih objekata za prihvata unatoč znatnom napretku ostvarenom zahvaljujući stupanju na snagu Direktive (EU) 2019/883; naglašava da je u mnogim lukama Unije ribarima i dalje vrlo teško locirati te objekte, kad oni postoje, a težak im je pristup tim objektima; naglašava da sve to predstavlja prepreku i odvraća subjekte iz sektora ribarstva od toga da doprinose čistim morima;

37. podupire razvoj i stvaranje učinkovitih ciklusa recikliranja nadogradnjom infrastrukture za lučke uređaje za prihvata u svim europskim lukama kako bi se poboljšalo odvojeno prikupljanje otpada; stoga naglašava da države članice trebaju uložiti veće napore za nadogradnju lučkih logističkih objekata s pomoću dobro upravljane logistike za prikupljanje otpada i alata na kraju životnog vijeka, jedinstvenog prikupljanja alata na plovilima u vreće ili kontejnere te osiguravanjem odgovarajućih lučkih uređaja kako bi se omogućili odgovarajući objekti za prihvata i skladištenje prikupljenog izgubljenog ribolovnog alata i morskog otpada, dovoljno prostora za odvojeno skladištenje različitih vrsta morskog otpada, dovoljno osoblja za pravilnu i sigurnu obradu iskrčanog otpada i opremanje svih plovila spremnicima za prikupljanje morskog otpada; poziva na povećanje privlačnosti akcija prikupljanja poduzimanjem mjera koje obuhvaćaju programe nagrađivanja i inicijative, kao što su financijski poticaji, kako bi se pružila potpora ribarima i uzgajivačima u akvakulturi u prikupljanju, zbrinjavanju i recikliranju otpada izlovljenog iz mora i donošenju svog ribolovnog alata ili alata za akvakulturu na kraju životnog vijeka natrag u luke;

Programi za gospodarenje i prikupljanje morskog otpada

38. poziva Komisiju da na razini EU-a izradi akcijski plan za borbu protiv bacanja otpada u hidrosferu Unije smanjenjem količine otpada na njegovu izvoru, smanjenjem uporabe i potrošnje plastike te rješavanjem pitanja onečišćenja rijeka, vodenih tokova i obala zbog bacanja otpada u okoliš, što se može drastično smanjiti na koordiniran način; traži da se bacanje snijega prikupljenog na ulicama i pločnicima izravno u ocean svede na najmanju moguću mjeru, posebno podupiranjem alternativnih metoda skupljanja snijega kad padne u iznimno velikim količinama;

39. naglašava da je nužno unaprijediti postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda i kanalizacijske mreže kako bi se smanjio utjecaj na akvakulturu te morski i obalni okoliš općenito, a posebno rizik od onečišćenja proizvoda akvakulture;

40. naglašava da je ključno riješiti pitanje neprimjerenog gospodarenja otpadom na kopnu, prvenstveno neodgovarajuće odlaganje otpada u gradovima koji su sagrađeni uz obalu mora i rijeka te na otocima;

2021. ožujak 25

41. poziva Komisiju da podigne razinu osviještenosti subjekata u pomorskom sektoru u svim njihovim mogućim interakcijama s morskim okolišem, posebno kad se brodovi prodaju ili iznajmljuju;

42. apelira na države članice i regije da prikupljaju podatke, nadziru i poduzmu mjere kako bi se riješilo pitanje lošeg gospodarenja otpadom na kopnu, da očiste žarišta u rijekama i estuarijima gdje se nakupio morski otpad te da donesu mjere kako bi se spriječilo da morski otpad niti ne završi u okolišu; poziva na dodjelu dostatnih sredstava za čišćenje svih vrsta onečišćujućih tvari koje potječu od plastike;

43. podsjeća da programi za prikupljanje morskog otpada mogu obuhvaćati različite aktivnosti, kao što su prikupljanje morskog otpada u rijekama, estuarijima, zaljevima ili lukama, istraživačke aktivnosti i utvrđivanje žarišta na moru, a mogu ih provoditi ribari, civilno društvo i lokalne vlasti; ističe da bi programi prikupljanja trebali biti održivi, da je u okviru tih programa potrebno upotrebljavati odgovarajuću opremu za prikupljanje otpada i što je više moguće izbjegavati stvaranje dodatnih emisija, omogućiti suradnju s dionicima koji poznaju morske ekosustave i prije poduzimanja mjera napraviti stratešku identifikaciju otpada; ističe da se ti programi prikupljanja mogu provoditi ne samo u okviru programa financiranja EU-a, već i na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini u državama članicama;

44. naglašava da je samo sedam država članica iskoristilo resurse u okviru trenutnog EFPR-a za financiranje programa prikupljanja morskog otpada kao što je program „uklanjanja otpada” te da se većina mjera kojima se omogućuje utvrđivanje, prikupljanje i recikliranje morskog otpada sastoji od dobrovoljnih inicijativa i programa koje pokreću ribari, civilno društvo i lokalne vlasti;

45. naglašava da je za smanjenje otpada s ribarskih plovila potrebno poticati ribare da taj otpad donesu u postrojenja za recikliranje, među ostalim financijskim poticajima i programima nagrađivanja kako bi se poticale dobre prakse; stoga napominje da bi ribari trebali dobiti naknadu za prikupljanje izgubljenog ribolovnog alata i drugog morskog otpada ili barem imati pristup besplatnom zbrinjavanju otpada u lučkim objektima;

46. naglašava da bi ribarima trebao osigurati odgovarajuće osposobljavanje o pravilnom postupanju s morskim otpadom tijekom prikupljanja, iskrcaja, zbrinjavanja i uključivanja u reciklažni lanac kako bi se rizici za zdravlje i sigurnost sveli na najmanju mjeru;

47. naglašava da jačanje i širenje postojećih dobrih praksi obuhvaća i pojednostavljenje i racionalizaciju administrativnih postupaka za sva plovila koja sudjeluju u akcijama u sklopu kampanja za „uklanjanje otpada”, neovisno o njihovoj matičnoj luci ili veličini; stoga naglašava potrebu za usklađivanjem i pristupom koji bi bolje dopunjavao pravila o iskrcaju morskog otpada prikupljenog tijekom akcija „uklanjanja otpada” u lukama država članica;

48. stoga poziva Komisiju i države članice da podupru prikupljanje izgubljenog ribolovnog alata ili drugog morskog na moru koje provode ribari, a posebno plastike, promicanjem najboljih praksi, poticanjem dobrovoljnog sudjelovanja u inicijativama za prikupljanje morskog otpada i pružanjem potpore programima „uklanjanja otpada”; s tim u vezi apelira na države članice da uspostave „posebni fond za čišćenje mora”, kojim bi se upravljalo u okviru novog EFPR-a ili drugih relevantnih proračunskih linija, kako bi se financirale sljedeće mjere: 1) prikupljanje morskog otpada na moru od strane ribara, 2) osiguravanje odgovarajuće infrastrukture za skladištenje otpada na plovilu i praćenje pasivno ulovljenog otpada, 3) poboljšanja osposobljavanja subjekata, 4) financiranje troškova obrade otpada i troškova u pogledu osoblja koje potrebno za funkcioniranje takvih programa kako bi se izbjeglo povećanje troškova za ribare koji u tome dobrovoljno sudjeluju i 5) ulaganja u luke kako bi se osigurali odgovarajući objekti za prihvati i skladištenje prikupljenog izgubljenog ribolovnog alata i morskog otpada;

49. poziva Komisiju da provede procjenu društvenog i ekonomskog doprinosa ribara u sklopu projekata „uklanjanja otpada” kako bi preciznije kvantificirala doprinos sektora ribarstva akcijama za čišća mora;

50. apelira na Komisiju da nadmaši ciljeve Direktive (EU) 2019/883, prouči i s ekonomskog stajališta kvantificira štetu koju morski antropogeni otpad nanosi okolišu te uspostavi „fond za morski otpad” za borbu protiv odbacivanja otpada u more, ublažavanje štete za ribarstvo te za zaštitu mora i oceana;

51. poziva Komisiju da apelira na države članice da osiguraju ispravno upravljanje i odgovarajuće zbrinjavanje slučajno izlovljenog otpada ili otpada pronađenog tijekom kampanja dobrovoljnog prikupljanja kako odgovornost i troškove u pogledu isporuke, gospodarenja i zbrinjavanja takvog otpada ne bi snosili ribari te da se izbjegne daljnja šteta za okoliš; u tom pogledu naglašava da je potrebno uspostaviti učinkovite sustave za prikupljanje i zbrinjavanje otpada te također osigurati primjerene lučke objekte za prihvat otpada;

52. naglašava da je morski otpad prekogranični problem i da bi radi veće učinkovitosti rješavanje pitanja morskog otpada trebao biti zajednički rad s trećim zemljama u Europi; snažno potiče Komisiju i države članice da zajedno sa svim obalnim državama pokrenu plan za uklanjanje onečišćenja Sredozemnog mora; poziva Komisiju da što prije stane na kraj izvozu otpada u treće zemlje;

53. poziva Komisiju da uspostavi mehanizam potpore za prikupljanje morskog otpada u najudaljenijim regijama, s obzirom na njihovu prirodnu izloženost kako bi im se osigurala infrastruktura za recikliranje prikupljenog otpada;

54. poziva Komisiju da u okviru pregovora o pristupanju EU-u, zahtjeva punu provedbu zakonodavstva o gospodarenju otpadom u zemljama kandidatkinjama, među ostalim uspostavom infrastrukture za integrirano gospodarenje otpadom.

Bolje razumjeti i ograničiti onečišćenje mikroplastikom i nanoplastikom

55. naglašava da je potrebno povećati znanje i javnu osviještenost o onečišćenju nanoplastikom i mikroplastikom te njegovim učincima na okoliš, temelj morskog prehrambenog lanca te u konačnici na ljudsko zdravlje, i da bi trebalo provesti daljnja istraživanja kako bi se bolje razumjelo takvo onečišćenje; naglašava da je potrebno znati više i da manjak javne osviještenosti može kod potrošača izazvati nepovjerenje u kvalitetu proizvoda ribarstva i akvakulture;

56. poziva Komisiju i države članice da potiču kampanje za podizanje razine osviještenosti o problemu onečišćenja mora plastikom i mikroplastikom i ističe da ta pojava često ima utjecaj i na ribare, posebno kad je riječ o mikroplastici;

57. pozdravlja pripremni rad Europske agencije za kemikalije (ECHA) na ograničavanju mikroplastike koja se namjerno dodaje u proizvode; poziva Komisiju da bude ambiciozna u praćenju tog prijedloga konkretnim i po potrebi pravnim mjerama, među ostalim istraživanjem problema sve veće prisutnosti nanoplastike i mikroplastike u hidrološkom ciklusu, posebno one koja je nenamjerno bačena u okoliš, te da predloži mjere za njezino postupno ukidanje;

58. poziva Komisiju da se pozabavi problemom gubitka i širenja mikroplastike u okolišu, kao što su plastične pelete, u cijelom lancu opskrbe, posebno tijekom kopnenog ili morskog prijevoza, te s povezanim rizicima od njezina ispuštanja;

o

o o

59. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

2021. ožujak 25

P9_TA(2021)0097

Kohezijska politika i regionalne strategije za okoliš u borbi protiv klimatskih promjena

Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o kohezijskoj politici i regionalnim strategijama za okoliš u borbi protiv klimatskih promjena (2020/2074(INI))

(2021/C 494/03)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegove članke 3. i 21., te Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegove članke 4., 11., 173., 191. i 194., kao i Protokol br. 28 o ekonomskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji,
- uzimajući u obzir sporazum usvojen 12. prosinca 2015. u Parizu na 21. zasjedanju Konferencije stranaka (COP 21) Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (Pariški sporazum), posebno njegov članak 7. stavak 2. i članak 11. stavak 2., u kojima se uviđaju lokalne, podnacionalne i regionalne dimenzije klimatskih promjena i djelovanja u području klime,
- uzimajući u obzir Program održivog razvoja do 2030., koji je 25. rujna 2015. donijela Opća skupština UN-a, kao i ciljeve održivog razvoja,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenu „Europski zeleni plan” (COM(2019)0640),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. ožujka 2019. o klimatskim promjenama: europska strateška dugoročna vizija za prosperitetno, moderno, konkurentno i klimatski neutralno gospodarstvo u skladu s Pariškim sporazumom ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 28. studenoga 2019. o klimatskoj i okolišnoj krizi ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. travnja 2020. o usklađenom djelovanju EU-a za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19 i njezinih posljedica ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 11. prosinca 2020. o klimatskim promjenama,
- uzimajući u obzir posebno izvješće Međuvladina panela o klimatskim promjenama (IPCC) o globalnom zagrijavanju od 1,5 °C, njegovo peto izvješće o procjeni (AR5) i objedinjeno izvješće o toj temi, posebno izvješće o klimatskim promjenama i tlu te posebno izvješće o oceanima i kriosferi u kontekstu klimatskih promjena,
- uzimajući u obzir procjenu pokazatelja Europske agencije za okoliš naslovljenu „Gospodarski gubici prouzročeni ekstremnim klimatskim promjenama u Europi” objavljenu 20. prosinca 2020.,
- uzimajući u obzir Opći program djelovanja Unije za okoliš do 2020. „Živjeti dobro unutar granica našeg planeta”, Prijedlog Komisije o Općem programu djelovanja Unije za okoliš do 2030. i njezinu viziju do 2050.,
- uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih naroda o biološkoj raznolikosti,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. siječnja 2020. o 15. sastanku Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti (COP15) ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 4. ožujka 2020. o uspostavljanju okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni Uredbe (EU) 2018/1999 (Europski propis o klimi) (COM(2020)0080),

⁽¹⁾ SL C 23, 21.1.2021., str. 116.

⁽²⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0078.

⁽³⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0005.

⁽⁴⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0054.

⁽⁵⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0015.

- uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 14. siječnja 2020. o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju (COM(2020)0022) i njezin izmijenjeni prijedlog od 28. svibnja 2020. (COM(2020)0460),
- uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 28. svibnja 2020. o instrumentu za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju (COM(2020)0453),
- uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 28. svibnja 2020. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1303/2013 u pogledu izvanrednih dodatnih sredstava i provedbenih mehanizama u okviru cilja „Ulaganje za rast i radna mjesta” za pružanje pomoći u sanaciji krize u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 i pripremi zelenog, digitalnog i otpornog gospodarskog oporavka (REACT-EU) (COM(2020)0451),
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1301/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o Europskom fondu za regionalni razvoj i o posebnim odredbama o cilju „Ulaganje za rast i radna mjesta” te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1080/2006 ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1304/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o Europskom socijalnom fondu i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1081/2006 ⁽⁸⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1299/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o posebnim odredbama za potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj cilju „Europska teritorijalna suradnja” ⁽⁹⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1300/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o Kohezijskom fondu i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1084/2006 ⁽¹⁰⁾,
- uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 29. svibnja 2020. o uspostavi programa InvestEU (COM(2020)0403),
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 ⁽¹¹⁾,
- uzimajući u obzir studiju Europskog parlamenta o kohezijskoj politici i klimatskim promjenama,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. lipnja 2018. o kohezijskoj politici i kružnom gospodarstvu ⁽¹²⁾,
- uzimajući u obzir članak 349. UFEU-a kako ga tumači Sud u svojoj presudi o statusu Mayottea od 15. prosinca 2015. (predmeti od C-132/14 do C-136/14) kojom se predviđa mogućnost donošenja posebnih mjera i mjera odstupanja za najudaljenije regije Europske unije,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 5. ožujka 2020. o Strategiji za rodnu ravnopravnost 2020.–2025. (COM(2020)0152),

⁽⁶⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 320.

⁽⁷⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 289.

⁽⁸⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 470.

⁽⁹⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 259.

⁽¹⁰⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 281.

⁽¹¹⁾ SL L 198, 22.6.2020., str. 13.

⁽¹²⁾ SL C 28, 27.1.2020., str. 40.

2021. ožujak 25

- uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir mišljenja Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane, Odbora za promet i turizam te Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za regionalni razvoj (A9-0034/2021),
- A. budući da su klimatske promjene izazov koji nadilazi granice i zahtijeva hitno i ambiciozno djelovanje na svjetskoj i europskoj razini te na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini kako bi se globalno zatopljenje ograničilo na 1,5 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju i spriječio masovni gubitak biološke raznolikosti; budući da su potrebne hitne mjere kako bi se osiguralo da se povećanje prosječne globalne temperature održava ispod 2 °C u usporedbi s predindustrijskim razinama jer će svaki gubitak bioraznolikosti imati velik utjecaj, uključujući na kvalitetu poljoprivredne proizvodnje;
- B. budući da je povećanje od 1,5 °C maksimum koji planet može podnijeti; budući da će, ako se temperature dodatno povećaju nakon 2030., čovječanstvo biti suočeno s još većim sušama, poplavama, ekstremnom vrućinom i siromaštvom koje će pogoditi na stotine milijuna osoba, od čega će vjerojatno i stradati najranjivije skupine stanovništva, a u najgorem slučaju bit će ugrožen dugoročni opstanak čovječanstva općenito, kako je istaknuto u međuinstitucijskom izvješću EU-a „Izazovi i odluke za Europu“;
- C. budući da je Europska agencija za okoliš procijenila da su ekstremni klimatski uvjeti u razdoblju od 1980. do 2019. uzrokovali gospodarske gubitke u državama članicama Europskoga gospodarskog prostora u ukupnom iznosu od 446 milijardi EUR; budući da je taj iznos jednak 11,1 milijardi EUR godišnje i da kumulativni deflacionirani gubici iznose gotovo 3 % BDP-a analiziranih zemalja;
- D. budući da nedavne studije pokazuju da je potencijal globalnog zagrijavanja (GWP) fosilnog prirodnog plina (metan – CH₄) znatno veći nego što se prethodno pretpostavljalo;
- E. budući da bi globalno zatopljenje moglo dosegnuti 1,5 °C iznad predindustrijske razine tijekom tekućeg programskog razdoblja, što zahtijeva hitno poduzimanje mjera za rješavanje klimatske krize u skladu s politikama EU-a o smanjenju emisija stakleničkih plinova, europskim zelenim planom, Programom UN-a za održivi razvoj do 2030. i Pariškim sporazumom;
- F. budući da prijelaz na klimatski neutralno gospodarstvo najkasnije do 2050. predstavlja izvrsnu priliku, a ujedno i izazov za Uniju i njezine države članice, regije, gradove, lokalne zajednice, ljude, radnike, poduzeća i industriju; budući da je ipak potrebno uspostaviti ravnotežu između ambicioznih klimatskih ciljeva i očuvanja konkurentnosti gospodarstva, a da de pritom ne ugrozi postizanje cilja od 1,5 °C;
- G. budući da će postizanje tog cilja zahtijevati cjelokupnu transformaciju europskog društva i gospodarstva jer će se neki sektori suočiti s nepovratnim smanjenjem proizvodnje, kao i s gubitkom radnih mjesta u gospodarskim aktivnostima koje se temelje na proizvodnji i upotrebi fosilnih goriva, dok će drugi sektori uspjeti pronaći tehnološku alternativu;
- H. budući da bi održivost trebalo smatrati uravnoteženim pristupom za povezivanje održivog rasta, društvenog napretka i okoliša;
- I. budući da se Međuinstitucijskim sporazumom od 16. prosinca 2020. ⁽¹³⁾ predviđa opći cilj osiguravanja najmanje 30 % ukupnog iznosa proračuna Unije i rashoda Instrumenta Europske unije za oporavak za podupiranje klimatskih ciljeva, kao i novi godišnji cilj osiguravanja 7,5 % tog iznosa za bioraznolikost od 2024., s ciljem povećanja tog iznosa na 10 % 2026. i 2027.;
- J. budući da su otoci, a posebno mali otoci, te najudaljenije regije najizloženiji i najranjiviji teritoriji EU-a u pogledu klimatskih promjena te da se moraju suočavati s posebnim i dodatnim izazovima i troškovima u tranziciji; budući da klimatske promjene i njihovi višestruki učinci utječu na europske regije na različite načine, s različitim stupnjevima

⁽¹³⁾ Međuinstitucijski sporazum od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 28.).

ozbiljnosti i u različitim vremenskim okvirima, a upravljanje tranzicijom dovest će do značajnih strukturnih promjena; budući da će građani i radnici stoga biti pogođeni na različite načine i da neće sve zemlje biti jednako pogođene ili biti u stanju reagirati na odgovarajući način; budući da se u dugoročnoj viziji za ruralna područja u Europi, koja je u pripremi, naglašava da je nužno jačati ruralna područja i učiniti ih atraktivnijima za život i rad;

- K. budući da otoci, najudaljenije i periferne regije imaju golem potencijal u proizvodnji obnovljive energije i da ih se upotrebljava kao strateške laboratorije za provedbu inovativnih mjera politike i tehničkih rješenja za ostvarenje energetske tranzicije, smanjenje emisija CO₂ i poticanje prijelaza na kružno gospodarstvo;
- L. budući da se kohezijskom politikom u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova ne nude samo mogućnosti ulaganja kao odgovor na lokalne i regionalne potrebe, već ona pruža i integrirani politički okvir za smanjenje razvojnih nejednakosti među europskim regijama i za pomoć pri suočavanju s višestrukim izazovima u njihovu razvoju, među ostalim s pomoću zaštite okoliša, visokokvalitetnog zapošljavanja i pravednog, uključivog i održivog razvoja;
- M. budući da klimatske promjene i njihove dugoročne posljedice mogu utjecati na gospodarske, socijalne i teritorijalne razlike čije je rješavanje primarni cilj kohezijske politike te da bi se mjerama klimatske politike EU-a također trebalo podržavati ciljeve kohezijske politike EU-a;
- N. budući da je kohezijska politika ključna za pružanje potpore slabije razvijenim regijama ili područjima, s prirodnim i geografskim ograničenjima, na koje klimatske promjene često najviše utječu i koji imaju manje resursa za suočavanje s njima;
- O. budući da je kohezijska politika ključan alat za postizanje pravednog prijelaza na klimatski neutralno gospodarstvo u kojem nitko nije zapostavljen; budući da ekološke politike u cilju borbe protiv klimatskih promjena mogu na različit način utjecati na žene i muškarce; budući da je u obzir potrebno uzeti i utjecaj na ranjive i marginalizirane skupine;
- P. budući da su lokalne i regionalne vlasti, kao i drugi dionici, ključni akteri za provedbu kohezijske politike i pružanje učinkovitog odgovora na hitnu prijetnju koju predstavljaju klimatske promjene; budući da su lokalne i regionalne vlasti odgovorne za trećinu javne potrošnje i dvije trećine javnih ulaganja te da je stoga od ključne važnosti uspostaviti mehanizme kao što je Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju, čiji je cilj okupiti lokalne i regionalne vlasti nadležne za provedbu klimatskih i energetskih ciljeva EU-a;
- Q. budući da je klimatska kriza usko povezana s drugim krizama kao što su biološka raznolikost, ali i zdravstvena, socijalna i ekonomska kriza povezane s pandemijom bolesti COVID-19; budući da, iako ih se sve treba rješavati usporedno, svakoj od tih kriza mora se pristupiti na različit i odgovarajući način;
- R. budući da je od njegova osnivanja 2002. Fond solidarnosti EU-a aktiviran za više od 90 događaja proglašanih katastrofama i da je mobilizirano više od 5,5 milijardi EUR u 23 države članice i jednoj zemlji pristupnici; budući da je, kao dio odgovora EU-a na pandemiju bolesti COVID-19, područje primjene Fonda solidarnosti EU-a prošireno na izvanredna stanja velikih razmjera u području javnog zdravlja i da je povećana maksimalna razina predujmova;
- S. budući da prijelaz na klimatski neutralno, održivo i kružno gospodarstvo mora uključivati sve dionike društva, a osobito privatni sektor, socijalne partnere i građane, te izabrane predstavnike, uključujući lokalne i regionalne vlasti, te da mora biti popraćen snažnim i uključivim socijalnim mjerama kako bi se osigurala pravedna i poštena tranzicija kojom se podupire poduzeća, zadržavanje i otvaranje radnih mjesta, posebno zelenih i plavih kvalitetnih radnih mjesta;

2021. ožujak 25

- T. budući da su države članice donijele nacionalne energetske i klimatske planove te da bi regije trebale podnijeti regionalne planove u skladu s tim u cilju ublažavanja emisija i prilagodbe njima, te kako bi se utro put prema klimatskoj neutralnosti najkasnije do 2050.;
- U. budući da se tranzicija na klimatski neutralno gospodarstvo najkasnije do 2050. može postići kombiniranjem javnog financiranja na razini EU-a i na nacionalnoj razini te stvaranjem odgovarajućih uvjeta za privatno financiranje;
- V. budući da izvori energije dobiveni iz fosilnih goriva, a naročito iz krutih fosilnih goriva, umanjuju napore za ostvarivanje klimatske neutralnosti te da bi Europska unija stoga trebala osigurati dosljedan regulatorni okvir za daljnje promicanje upotrebe obnovljivih izvora energije, kao što su solarna energija i energija iz biomase, umjesto izvora dobivenih iz fosilnih goriva; budući da bi se u tom pogledu kohezijskom politikom trebala jamčiti primjena načela „energetske učinkovitosti na prvom mjestu” kako bi se potražnja za energijom i opskrba energijom učinile učinkovitijima te bi se ono trebalo primjenjivati i poštovati u svim ulaganjima povezanima s energijom u okviru kohezijske politike; budući da bi za mnoge države članice prijelazna upotreba energetskih izvora temeljenih na prirodnom plinu do 31. prosinca 2025. mogla biti ključna za ostvarivanje pravedne energetske tranzicije koja ne šteti društvu i kojom se nikoga ne zapostavlja; budući da bi regionalne strategije za okoliš trebale biti povezane s ambicioznim klimatskim ciljevima koji mogu nadilaziti opći cilj postizanja klimatske neutralnosti u EU-u do 2050. te bi se njima, do 31. prosinca 2025., trebalo zamijeniti fosilna goriva, uključujući plinske infrastrukturne projekte, i podržati njihovu zamjenu energijom, materijalima i proizvodima dobivenima iz obnovljivih izvora te promicati učinkovitost resursa i održiv razvoj općenito, u skladu s odredbama Uredbe o EFRR-u i Kohezijskom fondu ⁽¹⁴⁾;
- W. budući da bi se regionalnim ekološkim strategijama trebalo nastojati ostvariti punu i stabilnu zaposlenost zajedno sa socijalnim napretkom i nediskriminacijom u svrhu bolje prilagodbe na učinke klimatskih promjena i borbe protiv gubitka biološke raznolikost;
- X. budući da bi u okviru planova gospodarenja otpadom trebalo slijediti načela kružnoga gospodarstva i da bi ti planovi trebali biti dio regionalnih strategija za zaštitu okoliša;
- Y. budući da je višeslojni europski model upravljanja koji se temelji na aktivnom i konstruktivnom partnerstvu između različitih razina upravljanja i dionika ključan za prijelaz na klimatsku neutralnost; budući da inicijative zajednice i građana mogu snažno poduprijeti ekološku tranziciju i borbu protiv klimatskih promjena;
- Z. budući da makroregionalne strategije EU-a mogu pomoći u identificiranju ključnih sektora i područja suradnje između različitih regija koje se suočavaju sa zajedničkim izazovima kao što su klimatske promjene, prilagodba klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje, biološka raznolikost, promet, gospodarenje otpadom, prekogranični projekti, održivi turizam;
1. naglašava važnost borbe protiv klimatskih promjena u skladu s obvezama koje je Unija preuzela u okviru europskog zelenog plana u pogledu provedbe Pariškog sporazuma i ciljeva održivog razvoja, u potpunosti u skladu s Uredbom EU-a o taksonomiji, uzimajući u obzir socijalne, gospodarske i teritorijalne aspekte kako bi se osigurala pravedna tranzicija za sva područja i njihovo stanovništvo, a da se pritom nikoga ne zapostavi; ističe da je u sva ulaganja potrebno uključiti načelo „nečinjenja štete” iz Uredbe o taksonomiji;
2. pozdravlja prijedlog Komisije o europskom propisu o klimi, koji je okosnica europskog zelenog plana kojim se u zakonodavstvo Unije uključuje cilj postizanja klimatske neutralnosti do 2050. i potrebu da se taj cilj prenese u konkretne lokalne mjere kojima se u obzir uzimaju ograničenja, a ističu prednosti svakog područja, uključujući srednjoročne ciljeve za 2030. i 2040., kako je zatražio Europski parlament; u tom pogledu podsjeća na to da je cilj europskog zelenog plana zaštititi, očuvati i povećati prirodni kapital Unije te zaštititi zdravlje i dobrobit građana od rizika i učinaka povezanih s okolišem;

⁽¹⁴⁾ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu (COM(2018)0372).

3. ističe da bi lokalne i regionalne vlasti trebale preuzeti jasnu političku obvezu za ostvarenje klimatskih ciljeva i naglašava da je potrebno poboljšati višerazinski dijalog među nacionalnim, regionalnim i lokalnim vlastima o planiranju i provedbi nacionalnih mjera u području klime, izravan pristup financiranju za lokalne vlasti i nadzor napretka u pogledu usvojenih mjera, kao i hitno djelovanje u pogledu osiguravanja odgovarajućih financijskih i administrativnih alata za postizanje tih ciljeva; nadalje, smatra da regionalne i lokalne vlasti imaju ključnu ulogu u svim fazama planiranja, pripreme i provedbe projekata;
4. poziva nacionalna i regionalna programska tijela da za vrijeme trenutne pripreme nacionalnih i regionalnih programa maksimalno povećaju transformacijski učinak zaštite klime i okoliša;
5. prima na znanje da moguće prilagodbe politika u odnosu na ispunjenje Pariškog sporazuma i njegovih petogodišnjih izvješća treba uzeti u obzir na način koji je primjeren i odgovara kohezijskoj politici, kao i u srednjoročnom preispitivanju EFRR-a i Kohezijskog fonda;
6. poziva sve lokalne i regionalne vlasti da donesu lokalne i regionalne klimatske strategije kojima će se ciljevi na razini EU-a prenijeti u konkretne lokalne ciljeve, na temelju holističkog lokaliziranog pristupa ili pristupa usmjerenog na pojedina područja, čime bi se osigurala dugoročna vizija klimatske tranzicije i bolja iskorisćenost financijskih sredstava u okviru kohezijske politike; ističe da bi regionalne strategije za zaštitu okoliša trebale obuhvaćati i uključivati planove gospodarenja otpadom;
7. naglašava ključnu ulogu koju kohezijska politika, u sinergiji s drugim politikama, ima u borbi protiv klimatskih promjena i postizanju klimatske neutralnosti najkasnije do 2050., a prijelaznog cilja do 2030. i 2040., kao i ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u dugoročnoj reformi politika ulaganja;
8. poziva na ulaganje napora u jamčenje veće usklađenosti i koordinacije između kohezijske politike i drugih politika EU-a kako bi se poboljšala politička integracija klimatskih aspekata, oblikovale učinkovitije politike temeljene na izvorima, osigurala ciljana financijska sredstva EU-a, a time i poboljšala provedba klimatskih politika na terenu;
9. podsjeća da se klimatskim politikama treba nastojati osigurati puna i stabilna zaposlenost, uključujući zelena i plava radna mjesta te osposobljavanje kojim se može doprinijeti pravednom socijalnom napretku te smatra da se klimatskim politikama moraju zaštititi radna mjesta koja su najizloženija klimatskim promjenama i to tako da se stvore nova zelena radna mjesta kako radnici ne bi bili zapostavljeni kada određeni sektori prijeđu na zeleno gospodarstvo; potiče države članice da daju prednost borbi protiv klimatskih promjena, kao i borbi za uključiv i održiv razvoj i socijalnu pravdu te borbi protiv siromaštva, energetske siromaštva i politika kojima se opterećuju ranjive i marginalizirane skupine; u tom kontekstu naglašava da bi trebalo predvidjeti daljnje mjere za borbu protiv energetske siromaštva;
10. pozdravlja stajalište Europskog vijeća i uzimanje u obzir stajališta Parlamenta prema kojem bi rashodi EU-a trebali biti u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma i načelom „nečinjenja štete” europskog zelenog plana; također podsjeća da novi zakonodavni okvir kohezijske politike među horizontalnim načelima koja se primjenjuju na sve strukturne fondove uključuje načelo „nečinjenja štete” iz Uredbe o taksonomiji;
11. ističe da su održivost i prijelaz na sigurno, klimatski neutralno i resursno učinkovitije kružno gospodarstvo koje je otporno na klimatske promjene, cjenovno pristupačno, kružno i socijalno uravnoteženo ključni za osiguravanje dugoročne konkurentnosti gospodarstva Unije, kao i za očuvanje njezine socijalne kohezije, čime se doprinosi stvaranju novih prilika za ulaganje u području poljoprivrede, trgovine, prometa, energije i infrastrukture te promiče sigurnija i ekološki prihvatljivija potrošnja, kao i doprinosi očuvanju našeg životnog okruženja i dobrobiti europskih građana;
12. ističe da je ključno u potpunosti poštovati načela višerazinskog upravljanja i načela partnerstva u okviru kohezijske politike, uključujući i rodnu perspektivu, s obzirom na to da lokalne i regionalne vlasti imaju izravne nadležnosti u području okoliša i klimatskih promjena te da provode 90 % mjera za prilagodbu klimatskim promjenama i 70 % mjera za ublažavanje klimatskih promjena; podsjeća da one mogu osmisliti i mjere za promicanje klimatski prihvatljivog ponašanja među građanima, uključujući mjere povezane s gospodarenjem otpadom, pametnom mobilnošću i održivim stanovanjem; ustraje u tome da prijelaz na klimatsku neutralnost mora biti pravedan i uključiv te da se posebna pozornost mora posvetiti

2021. ožujak 25

osobama koje žive u ruralnim i udaljenim područjima; uviđa potrebu za pružanjem potpore područjima koja su najviše pogođena prijelazom na klimatsku neutralnost, kako bi se izbjeglo svako povećanje regionalnih razlika i osnažilo radnike te lokalne i regionalne zajednice; poziva sve razine vlasti da učine sve što je u njihovoj moći kako bi potaknule administrativnu suradnju koja uključuje više dionika, uključujući međusektorsku suradnju vlada, međuregionalnu, međuopćinsku i prekograničnu suradnju, u cilju razmjene znanja i primjera najboljih praksi u vezi s projektima i inicijativama u području klimatskih promjena koji se financiraju u okviru kohezijske politike;

13. poziva na donošenje sveobuhvatnih regionalnih strategija za zaštitu okoliša kako bi se zajamčio održivi razvoj i ublažile posljedice klimatskih promjena podupiranjem energetske tranzicije na obnovljive izvore energije, bioraznolikosti i prilagodbe klimatskim promjenama; smatra da bi tim regionalnim strategijama trebalo podupirati angažman građana i projekte koji se pokreću na lokalnoj razini i koji su u lokalnom vlasništvu te da bi njima trebalo poticati suradnju među regijama, među ostalim u okviru prekograničnih projekata; poziva Komisiju da pruži potporu i olakša suradnju među regijama te razmjenu znanja i najboljih praksi; ističe važnost primjene načela partnerstva u cjelokupnoj izradi programa, provedbi i praćenju kohezijske politike EU-a te važnost uspostavljanja snažne suradnje među regionalnim i lokalnim vlastima, građanima, nevladinim organizacijama i dionicima; ističe da bi javna savjetovanja trebala biti temeljita i smisljena te da bi njima trebalo osigurati aktivno i reprezentativno sudjelovanje zajednica i dionika u procesu donošenja odluka kako bi se potaknulo preuzimanje odgovornosti za odluke i planove, inicijative te sudjelovanje u aktivnostima; ističe važnost lokalnih inicijativa i projekata koji doprinose klimatskoj neutralnosti;

14. smatra da bi kohezijska politika trebala doprinijeti ostvarivanju ciljeva održivog razvoja, Pariškog sporazuma o klimi, Konvencije o biološkoj raznolikosti i europskog zelenog plana radi borbe protiv klimatskih promjena, osobito učinkovitom, transparentnom, sveobuhvatnom, na rezultate usmjerenom i na uspješnosti utemeljenom metodologijom za praćenje rashoda u području klime, kojom se u obzir uzimaju negativni učinci klimatskih promjena na sve građane i regije EU-a; poziva na to da se ta metodologija upotrebljava u svim relevantnim programima višegodišnjeg financijskog okvira i Europskog plana gospodarskog oporavka, posebno za osnovnu infrastrukturu u ključnim gospodarskim sektorima kao što su proizvodnja i distribucija energije, prijevoz te upravljanje vodama, otpadom i zgradama javnog sektora; smatra da bi mogle biti potrebne daljnje mjere u slučaju nedovoljnog napretka u postizanju klimatskih ciljeva Unije;

15. ističe ključnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u postizanju pravedne tranzicije na klimatski neutralno gospodarstvo za sve, u čijem su središtu socijalna, gospodarska i teritorijalna kohezija, te poziva na veći stupanj zelenih i plavih ulaganja i inovacija u okviru kohezijske politike, kao i na proširenu primjenu prirodnih rješenja; naglašava da su potrebne veće sinergije među različitim izvorima financiranja na razini EU-a te na nacionalnoj i regionalnoj razini, kao i jače veze između javnog i privatnog financiranja kako bi se povećala učinkovitost regionalnih strategija za zaštitu okoliša u borbi protiv klimatskih promjena; podsjeća da taj proces nije moguć bez stavljanja snažnog naglaska na vještine; mišljenja je da bi regionalne strategije za zaštitu okoliša trebale biti usmjerene i na jačanje administrativnih kapaciteta lokalnih i regionalnih institucija te na razvoj njihova potencijala kao pokretača gospodarske, socijalne i teritorijalne konkurentnosti;

16. naglašava da inicijative zajednica i građana mogu pružiti snažnu potporu ekološkoj tranziciji, kao i ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi njima, te da lokalne akcijske skupine i program LEADER mogu služiti kao primarni alati za ostvarivanje tog cilja; stoga potiče države članice i regionalne vlasti da te programe usklade sa svojim regionalnim strategijama za zaštitu okoliša;

17. ističe važnost koncepta pametnih sela u suočavanju s izazovima povezanim s klimatskim promjenama u Uniji i pozdravlja njegovo uključivanje u buduću zajedničku poljoprivrednu politiku te kohezijske i regionalne politike; ustraje u tome da države članice uključe pristup pametnih sela u svoje programe za provedbu kohezijske politike EU-a na nacionalnoj i regionalnoj razini, kao i u svoje nacionalne strateške planove u okviru ZPP-a, što će iziskivati pripremu strategija pametnih sela⁽¹⁵⁾ na nacionalnoj razini; ističe ulogu pristupa LEADER/CLLD pri provedbi strategija pametnih sela, koji bi trebao biti snažno usmjeren na digitalizaciju, održivost i inovacije;

⁽¹⁵⁾ Članak 72.b (Amandman 513.) stajališta Europskog parlamenta u prvom čitanju o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju pravila o potpori za strateške planove koje izrađuju države članice u okviru zajedničke poljoprivredne politike (strateški planovi u okviru ZPP-a) i koji se financiraju iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0287).

18. ističe da bi makroregionalne strategije EU-a trebale doprinosti uspostavi suradnje usmjerene na rješavanje regionalnih pitanja povezanih s ublažavanjem klimatskih promjena i prilagodbom njima te bi ih stoga trebalo uzimati u obzir pri donošenju novih programa jer su integrirani pristup i strateško planiranje iznimno važni;

19. poziva na to da okolišni i socijalni kriteriji te očuvanje prirodne baštine budu jednako važni kao i gospodarski kriteriji u izračunu prihvatljivosti projekta, kad je riječ o projektima koji su povezani s kulturnom i prirodnom baštinom;

20. ističe potrebu da se podrže projekti kojima se povezuju znanost, inovacije i građanstvo, kao što je projekt europskog Bauhausa koji je usmjeren na otpornost kulture i arhitekture na klimatske promjene;

21. podsjeća da uspjeh regionalnih strategija za zaštitu okoliša ovisi i o snažnim politikama istraživanja i inovacija, među ostalim na lokalnoj i regionalnoj razini; potiče suradnju među lokalnim vlastima, istraživačkim institucijama i poduzećima, kao što su inicijative u okviru Europskog instituta za inovacije i tehnologiju te njegove zajednice znanja i inovacija;

22. poziva Komisiju da prati napredak nacionalnih vlada te lokalnih i regionalnih tijela u odgoaranju na izazove povezane s klimatskim promjenama na svim razinama i da o njemu objavljuje izvješća korištenjem zajedničkog standarda za sve države članice, kao i da procijeni međusobnu povezanost politika zaštite okoliša i gospodarstva; naglašava da lokalne i regionalne vlasti na nacionalnoj razini trebaju učinkovito sudjelovati u ocjenjivanju politika u području klimatskih promjena u kontekstu Europskog semestra; ističe potrebu za poboljšanjem učinkovitosti i komplementarnosti europskih strukturnih i investicijskih fondova te drugih programa i instrumenata EU-a, kao što su EPFRR, EFPR, LIFE, Obzor Europa ili Kreativna Europa, u borbi protiv klimatskih promjena; potiče države članice da osiguraju tu komplementarnost jamčenjem ambiciozne teritorijalne primjene svojih nacionalnih planova oporavka pri čemu će uključiti sve relevantne aktere u regijama; nadalje poziva države članice da objavljuju pregled stanja koji se redovito ažurira i kojim se mjeri teritorijalni učinak nacionalnih i europskih mjera oporavka, pri čemu posebnu pozornost treba posvetiti doprinosu tih mjera borbi protiv klimatskih promjena;

23. podržava dogovor o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. u cilju izbjegavanja štetnih subvencija, podupiranja postupnog ukidanja izravnih i neizravnih subvencija za fosilna goriva najkasnije do 2025., jamčenja općih prioriteta financiranja i programâ kojima se odražava klimatska kriza te se doprinosi promicanju djelovanja u području klime i postizanju općeg cilja osiguravanja najmanje 30 % proračunskih rashoda EU-a za podupiranje klimatskih ciljeva, što znači da će najmanje 547 milijardi EUR novih financijskih sredstava EU-a biti dostupno za zelenu tranziciju; naglašava da je pri provedbi kohezijske politike važno poštovati načela kao što su ciljevi održivog razvoja UN-a, pravedna i socijalno uključiva tranzicija, pravno obvezujući cilj potrošnje u području klime od 30 % i cilj potrošnje od 10 % u području na bioraznolikosti do kraja programskog razdoblja; stoga naglašava da bi se donošenje transparentne, sveobuhvatne i smislene metodologije praćenja moglo razmotriti i po potrebi prilagoditi tijekom revizije VFO-a u sredini razdoblja, i za rashode povezane s klimom i za one povezane s bioraznolikošću;

24. pozdravlja cilj politike br. 2 iz predložene nove Uredbe o zajedničkim odredbama⁽¹⁶⁾ kojim se želi uspostaviti „zelenija, otporna Europa s niskom razinom emisija koja prelazi na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika promicanjem prelaska na čistu i pravednu energiju, zelenih i plavih ulaganja, kružnog gospodarstva, prilagodbe klimatskim promjenama i ublažavanja klimatskih promjena te upravljanja rizikom i njegova sprječavanja”; podsjeća da bi tematska koncentracija za cilj politike br. 2 u okviru Europskog fonda za regionalni razvoj bila najbolje iskorištena kad bi se primjenjivala na regionalnoj razini kako bi se uzele u obzir različite regionalne posebnosti kad je riječ o klimi;

25. pozdravlja sporazum o Fondu za pravednu tranziciju postignut tijekom trijaloga, uključujući dodatna sredstva iz instrumenta „Next Generation EU”, i dva dodatna stupa mehanizma za pravednu tranziciju, odnosno namjenski program u okviru programa „InvestEU” i instrument zajma za javni sektor koji će doprinijeti ublažavanju socioekonomskih učinaka tranzicije na klimatsku neutralnost u najugroženijim regijama Unije; naglašava da će Fond za pravednu tranziciju biti novi

⁽¹⁶⁾ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijskih pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize (COM(2018)0375).

2021. ožujak 25

instrument za pružanje potpore područjima koja su najviše pogođena tranzicijom na klimatsku neutralnost te za izbjegavanje povećanja regionalnih razlika; međutim, žali zbog činjenice da je dodatni iznos koji je predložila Komisija smanjen za dvije trećine, s 30 na 10 milijardi EUR, u okviru dogovora Vijeća o instrumentu „Next Generation EU”; ističe da su ti rezovi štetni za postizanje temeljnih ciljeva fonda i da stvaraju dodatni pritisak na nacionalne proračune; poziva države članice da što prije programiraju sredstva i poziva predmetne države članice da pri raspodjeli sredstava posebnu pozornost posvete najudaljenijim regijama s obzirom na to da su one znatno pogođene klimatskim promjenama i izložene prirodnim katastrofama kao što su cikloni, vulkanske erupcije i suše, kao i poplave i povećanje razine vode;

26. pozdravlja program REACT EU jer se njime nastavljaju i proširuju odgovor na krizu i mjere oporavka od krize osiguravanjem dodatnih sredstava uz postojeće programe kohezijske politike;

27. potvrđuje da se posebnosti svih regija kako su definirane u članku 174. UFEU-a moraju u potpunosti odražavati u procesu tranzicije kako nijedna regija ne bi bila zapostavljena, posebno vodeći računa o ruralnim područjima, područjima zahvaćenima industrijskom tranzicijom te regijama koje su izložene velikim i trajnim prirodnim ili demografskim poteškoćama, tako da se osigura opći skladan razvoj svih područja; smatra da je potrebno ocijeniti posebnosti regija navedenih u članku 174. UFEU-a u slučaju bilo kakve revizije smjernica o državnim potporama; ističe da lokalne i regionalne vlasti trebaju u potpunosti koristiti sve financijske instrumente (iz europskog proračuna i iz drugih europskih financijskih institucija kao što je Europska investicijska banka) u cilju borbe protiv klimatske krize i povećanja otpornosti lokalnih zajednica te istodobnog stvaranja uvjeta za oporavak nakon krize prouzročene pandemijom bolesti COVID-19; konkretnije, ističe da bi trebalo uspostaviti dodatne instrumente kojima se omogućuje izravan pristup fondovima EU-a, kao što su Inovativne mjere za gradove u okviru Europskog fonda za regionalni razvoj (članak 8. Uredbe (EU) br. 1301/2013) ili buduća Europska urbana inicijativa nakon 2020. u okviru Uredbe o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu (članak 10.), posebno za projekte u okviru zelenog plana;

28. smatra da bi inovativna, uključiva i održiva rješenja za jačanje ruralnih područja i povećanje njihove atraktivnosti trebala biti ključan element provedbe kohezijske politike;

29. podsjeća na to da se na temelju članka 349. UFEU-a za najudaljenije regije primjenjuju posebna pravila kojima se omogućuje donošenje prilagođenih mjera u okviru kojih se uzimaju u obzir posebnosti tih regija; poziva na to da se tim regijama dodijele potrebna financijska sredstva kako bi se ostvarila zelena tranzicija te prilagodba učincima klimatskih promjena koje ih zbog njihove ranjivosti posebno pogađaju; također poziva na osnivanje posebne promatračke skupine za održivi razvoj i ekološku tranziciju u najudaljenijim regijama kako bi se utvrdile dobre prakse i razvila održiva rješenja za borbu protiv klimatskih promjena koja bi se mogla usvojiti i prilagoditi za druge regije Europske unije;

30. zabrinut je zbog gospodarskih gubitaka izazvanih prirodnim nepogodama i štete za infrastrukturne projekte koje financira EU, koji su prouzročeni ekstremnim vremenskim i klimatskim pojavama; poziva na podupiranje aktivnosti i infrastrukturnih projekata koji su usklađeni s klimatskim i ekološkim standardima i koji su otporniji na prirodne nepogode;

31. ističe ključnu ulogu otoka, posebno malih otoka, te najudaljenijih i perifernih/udaljenih regija u tranziciji na klimatsku neutralnost kao inovacijskih laboratorija za razvoj čiste energije, pametne mobilnosti, gospodarenja otpadom i kružnog gospodarstva ako se njihov puni potencijal oslobodi odgovarajućim alatima, potporom i financiranjem, čime im se omogućuje da imaju ključnu ulogu u istraživanju klimatskih promjena i biološke raznolikosti; podsjeća da bi oni trebali imati pristup dostatnim gospodarskim resursima i odgovarajućem osposobljavanju kako bi se provele integrirane, sektorske i inovativne mjere za održivi razvoj infrastrukture i lokalnog gospodarstva; ističe potencijal perifernih i najudaljenijih regija u području energije iz obnovljivih izvora, povezan s njihovim zemljopisnim i klimatskim karakteristikama;

32. ističe potrebu za iskorištavanjem rezultata inicijativa kao što su Nova energetska rješenja optimizirana za otoke (NESOI) i Čista energija za otoke EU-a (CE4EUI), koja također uključuje otoke sa statusom prekomorske zemlje i područja, kako bi se zajamčio funkcionalan prijelaz između programskih razdoblja 2014. – 2020. i 2021. – 2027.; u tom pogledu poziva Komisiju da izradi smjernice prilagođene korisnicima kako bi regionalne i lokalne vlasti imale priliku uzeti u obzir i iskoristiti usklađenost najboljih praksi u području energetske tranzicije i dekarbonizacije gospodarstava; pozdravlja Splitski memorandum kojim se priznaje vodeća uloga otočnih zajednica u energetskej tranziciji; u tom pogledu ističe važnost razmjene najboljih praksi i promicanja uzajamnog učenja;

33. naglašava da bi se regionalnim strategijama za zaštitu okoliša trebala podupirati i proizvodnja energije iz obnovljivih izvora i učinkovitost resursa u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru, istodobno uzimajući u obzir konkurentnost tih sektora; predlaže da relevantna tijela daju prednost svim opcijama proizvodnje energije iz obnovljivih izvora koje su pogodne za okoliš i regionalno gospodarstvo te za stanovnike relevantnih regija; ustraje u tome da bi se u okviru regionalnih strategija za zaštitu okoliša posebna pozornost trebala posvetiti podupiranju zamjene materijala s visokim udjelom iz fosilnih izvora obnovljivim i biološkim materijalima koji potječu iz šumarstva i poljoprivrede jer ta dva sektora funkcioniraju i kao emiteri i kao ponori ugljika; ističe da je održivo i prirodno gospodarenje šumama ključno za kontinuiranu apsorpciju stakleničkih plinova iz atmosfere te da ono omogućuje i opskrbu obnovljivim i klimatski prihvatljivim sirovinama za drvene proizvode koji skladište ugljik i mogu djelovati kao zamjena za materijale i goriva koji se temelje na fosilnim gorivima; naglašava da „trostruka uloga” šuma (ponor, skladištenje i zamjena) doprinosi smanjenju ispuštanja emisija ugljika u atmosferu te istodobno jamči daljnji rast šuma i pruža brojne druge usluge te da bi stoga trebala biti sastavni dio regionalnih strategija za zaštitu okoliša;

34. ističe da svi sektori trebaju biti zastupljeni i da ih treba podržati u tranziciji na klimatski neutralne industrijske procese, čime se doprinosi održivosti Unije uz istodobno održavanje međunarodne konkurentnosti te očuvanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije među različitim europskim regijama; ističe stratešku ulogu održive i decentralizirane energije iz obnovljivih izvora u razvoju regija EU-a i njihovih poduzeća, posebno malih i srednjih poduzeća; smatra da će učinkovite regionalne strategije za zaštitu okoliša također biti korisne za sektor turizma jer bi mogle doprinijeti privlačnosti mnogih europskih regija kao održivih destinacija i jer bi se njima općenito mogla promicati nova vrsta odgovornog i održivog turizma;

35. naglašava da bi pri provedbi kohezijske politike i regionalnih strategija za zaštitu okoliša najvažniji kriterij trebalo biti smanjenje iskorištavanja tla, osobito zatvaranje površina, kako bi se u što većoj mjeri očuvali potencijal tla i njegove višestruke funkcije u borbi protiv klimatskih promjena (skladištenje vode i CO₂, funkcija filtara, pufera i pretvorbe tvari, osiguravanje hrane, proizvodnja biogenih resursa);

36. naglašava potrebu za revizijom Direktive o oporezivanju energije ⁽¹⁷⁾ u skladu s načelom „onečišćivač plaća” kako bi se najkasnije do 2025. promicali održivi izvori energije na štetu fosilnih goriva, obračavajući pritom posebnu pozornost na socijalni učinak;

37. budući da rodno osviještenu politiku treba u potpunosti provoditi i integrirati kao horizontalno načelo u sve aktivnosti, politike i programe EU-a, uključujući kohezijsku politiku;

38. pozdravlja predstavljanje „strategije za val obnove” kao jedne od ključnih strategija koje doprinose postizanju klimatske neutralnosti Europe do 2050.; ističe potrebu za rješavanjem problema energetske siromaštva s pomoću programa obnove zgrada usmjerenog na ranjiva kućanstva i kućanstva s niskim prihodima u okviru šire europske strategije za borbu protiv siromaštva;

39. poziva na to da se ažuriranim akcijskim planom za kružno gospodarstvo nastavi podupirati prelazak na kružno gospodarstvo usmjereno na ponovnu upotrebu i popravak proizvoda kako bi se promicala učinkovitost resursa i održiva potrošnja, primjenom obveznih oznaka koje potrošačima pružaju informacije o trajnosti i mogućnosti popravka proizvoda, uz pružanje odgovarajućeg regulatornog okvira te niza konkretnih, opsežnih i ambicioznih mjera za poticanje kruznoga gospodarstva na razini EU-a; naglašava da je za održiv rast i zelena radna mjesta najvažnije stvaranje i jačanje regionalnih gospodarskih tokova koji se prije svega temelje na biogenim sirovinama dobivenima iz poljoprivrede i šumarstva; ističe hitnu potrebu za daljnjim podupiranjem načela kruznoga gospodarstva i davanjem prednosti hijerarhiji otpada; poziva na to da se izrade lokalni planovi za kružno gospodarstvo i da javna nabava koju provode lokalna i regionalna tijela bude zelena i ambiciozna u pogledu održivosti proizvoda i usluga te da se tako ojačaju otpornost industrije i strateška neovisnost Europske unije;

⁽¹⁷⁾ Direktiva Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije (SL L 283, 31.10.2003., str. 51.).

2021. ožujak 25

40. poziva na daljnje ulaganje u održivu mobilnost, primjerice željeznice i održivu mobilnost u gradovima, za zelenije gradove s boljom kvalitetom života građana;
 41. pozdravlja nastojanja Europske investicijske banke (EIB) da revidira svoju politiku kreditiranja energije i da 50 % svojih operacija usmjeri na djelovanje u području klime i ekološke održivosti; poziva EIB da se obveže na održivu tranziciju na klimatsku neutralnost, pri čemu posebnu pozornost treba posvetiti regijama koje su najviše pogođene tranzicijom;
 42. potiče snažnu uključenost mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća u postupak tranzicije, kao i u osmišljavanje i provedbu regionalnih strategija za zaštitu okoliša, s obzirom na to da ti akteri nisu samo uključeni u lokalnu gospodarsku strukturu nego će i na njih utjecati politike zelenog plana; smatra da je od presudne važnosti pomoći mikropoduzećima te malim i srednjim poduzećima da iskoriste prilike koje nudi ekološka tranzicija pružanjem prilagođene potpore u procesu usavršavanja i prekvalifikacije;
 43. poziva Komisiju da za nacрте planova potrošnje kao referentno mjerilo utvrdi najviše moguće klimatske ambicije;
 44. ističe prijedlog koji je Komisija iznijela u Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030. o tome da bi gradovi s barem 20 000 stanovnika trebali pripremiti planove urbane ekologizacije za stvaranje biološki raznolikih i pristupačnih gradskih šuma, parkova i vrtova, urbanih farmi, zelenih krovova i zidova te drvoreda; ponavlja da takva mjera ima pozitivan učinak na urbanu mikroklimu i zdravlje, posebno među osjetljivim skupinama; potiče navedeno djelovanje i poziva na mobilizaciju političkih, regulatornih i financijskih instrumenata za njegovu provedbu;
 45. poziva na uspostavu učinkovitih mehanizama regionalne i međuregionalne suradnje u području sprečavanja prirodnih katastrofa, uključujući kapacitete za odgovor, upravljanje i uzajamnu pomoć u slučaju katastrofa;
 46. poziva da se ojača uloga kohezijske politike u podupiranju napora za sprečavanje rizika u cilju prilagodbe sadašnjim i budućim učincima klimatskih promjena na regionalnoj i lokalnoj razini;
 47. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, Odboru regija i državama članicama.
-

P9_TA(2021)0098

Europska strategija za podatke

Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o europskoj strategiji za podatke (2020/2217(INI))

(2021/C 494/04)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 173. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) koji se odnosi na konkurentnost industrije EU-a i koji, među ostalim, upućuje na djelovanja usmjerena na podupiranje boljeg iskorištavanja industrijskog potencijala inovacija i tehnološkog razvoja,
- uzimajući u obzir članak 114. UFEU-a,
- uzimajući u obzir članke 2. i 16. UFEU-a,
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 21. listopada 2020. o strategiji za softver otvorenog koda za razdoblje 2020. – 2023. (C(2020)7149),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. veljače 2020. naslovljenu „Europska strategija za podatke” (COM(2020)0066) i završno izvješće skupine stručnjaka na visokoj razini o razmjeni podataka između poslovnih subjekata i državnih tijela pod naslovom „Prema europskoj strategiji o razmjeni podataka između poslovnih subjekata i državnih tijela u javnom interesu”,
- uzimajući u obzir početnu procjenu učinka Komisije od 2. srpnja 2020. naslovljenu „Zakonodavni okvir upravljanja zajedničkim europskim podatkovnim prostorima”,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 17. travnja 2020. naslovljenu „Smjernice za zaštitu podataka u aplikacijama kojima se podupire suzbijanje pandemije bolesti COVID-19” ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir Preporuku Komisije (EU) 2020/518 od 8. travnja 2020. o zajedničkom Unjinom paketu mjera za primjenu tehnologije i podataka radi suzbijanja i prevladavanja krize prouzročene bolešću COVID-19, posebno u vezi s mobilnim aplikacijama i upotrebom anonimiziranih podataka o mobilnosti ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o otvorenim podacima i ponovnoj uporabi informacija javnog sektora ⁽³⁾ (Direktiva o otvorenim podacima),
- uzimajući u obzir Prijedlog Komisije od 6. lipnja 2018. o uspostavi programa Digitalna Europa za razdoblje 2021. – 2027. (COM(2018)0434),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 25. travnja 2018. naslovljenu „Stvaranje zajedničkog europskog podatkovnog prostora” (COM(2018)0232) i prateći radni dokument službi Komisije (SWD(2018)0125),
- uzimajući u obzir Preporuku Komisije (EU) 2018/790 od 25. travnja 2018. o pristupu znanstvenim informacijama i njihovu čuvanju ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 10. svibnja 2017. naslovljenu „Preispitivanje provedbe Strategije jedinstvenog digitalnog tržišta na sredini provedbenog razdoblja: povezano jedinstveno digitalno tržište za sve” (COM(2017)0228) i prateći radni dokument službi Komisije (SWD(2017)0155),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 10. siječnja 2017. naslovljenu „Stvaranje europskog podatkovnog gospodarstva” (COM(2017)0009) i prateći radni dokument službi Komisije (SWD(2017)0002),

⁽¹⁾ SL C 124 I, 17.4.2020., str. 1.

⁽²⁾ SL L 114, 14.4.2020., str. 7.

⁽³⁾ SL L 172, 26.6.2019., str. 56.

⁽⁴⁾ SL L 134, 31.5.2018., str. 12.

2021. ožujak 25

- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 14. rujna 2016. naslovljenu „Povezivošću do konkurentnog jedinstvenog digitalnog tržišta – Ususret europskom gigabitnom društvu” (COM(2016)0587) i prateći radni dokument službi Komisije (SWD(2016)0300),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. travnja 2016. naslovljenu „Digitalizacija europske industrije: iskorištavanje svih prednosti jedinstvenog digitalnog tržišta” (COM(2016)0180) i prateći radni dokument službi Komisije (SWD(2016)0110),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. travnja 2016. naslovljenu „Inicijativa Europski oblak – stvaranje konkurentnog podatkovnog gospodarstva znanja u Europi” (COM(2016)0178) i prateće radne dokumente službi Komisije (SWD(2016)0106) i (SWD(2016)0107),
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2018/1807 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o okviru za slobodan protok neosobnih podataka u Europskoj uniji ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka od strane nadležnih tijela u svrhe sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Okvirne odluke Vijeća 2008/977/PUP ⁽⁷⁾ (Direktiva o kaznenom progonu),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. svibnja 2015. naslovljenu „Strategija jedinstvenog digitalnog tržišta za Europu” (COM(2015)0192) i prateći radni dokument službi Komisije (SWD(2015)0100),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 2. srpnja 2014. naslovljenu „Prema rastućem gospodarstvu temeljenom na podacima” (COM(2014)0442) i prateći radni dokument službi Komisije (SWD(2014)0214),
- uzimajući u obzir Direktivu 2010/40/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o okviru za uvođenje inteligentnih prometnih sustava u cestovnom prometu i za veze s ostalim vrstama prijevoza ⁽⁸⁾ („Direktiva o inteligentnim prometnim sustavima”) te njezine delegirane akte,
- uzimajući u obzir Direktivu 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) ⁽⁹⁾ (Direktiva o e-privatnosti),
- uzimajući u obzir Zajednički europski plan za ukidanje mjera ograničavanja širenja bolesti COVID-19 od 15. travnja 2020.,
- uzimajući u obzir Zajedničku deklaraciju država članica o izgradnji nove generacije oblaka za poslovni i javni sektor u Europskoj uniji od 15. listopada 2020.,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 9. lipnja 2020. o oblikovanju digitalne budućnosti Europe ⁽¹⁰⁾,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 7. lipnja 2019. o budućnosti visoko digitalizirane Europe nakon 2020.: „Poticanje digitalne i gospodarske konkurentnosti u cijeloj Uniji i digitalna kohezija”,

⁽⁵⁾ SL L 119, 4.5.2016., str. 1.

⁽⁶⁾ SL L 303, 28.11.2018., str. 59.

⁽⁷⁾ SL L 119, 4.5.2016., str. 89.

⁽⁸⁾ SL L 207, 6.8.2010., str. 1.

⁽⁹⁾ SL L 201, 31.7.2002., str. 37.

⁽¹⁰⁾ SL C 202 I, 16.6.2020., str. 1.

- uzimajući u obzir presudu Suda Europske unije od 16. srpnja 2020. u predmetu C-311/18 (*Schrems II*),
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. travnja 2020. o usklađenom djelovanju EU-a za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19 i njezinih posljedica ⁽¹¹⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. veljače 2019. o sveobuhvatnoj europskoj industrijskoj politici o umjetnoj inteligenciji i robotici ⁽¹²⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 1. lipnja 2017. o digitalizaciji europske industrije ⁽¹³⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. ožujka 2016. naslovljenu „Prema rastućem gospodarstvu temeljenom na podacima” ⁽¹⁴⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. ožujka 2018. o Europskoj strategiji za kooperativne inteligentne prometne sustave ⁽¹⁵⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2019. o autonomnoj vožnji u europskom prometu ⁽¹⁶⁾,
 - uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora o komunikaciji Komisije naslovljenoj „Stvaranje europskog podatkovnog gospodarstva” ⁽¹⁷⁾,
 - uzimajući u obzir zaključke godišnjeg Indeksa gospodarske i društvene digitalizacije od 11. lipnja 2020.,
 - uzimajući u obzir izvješće Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) od 5. lipnja 2020. naslovljeno „Bolja ponovna izgradnja: održiv i otporan oporavak nakon bolesti COVID-19”,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir mišljenja Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača, Odbora za promet i turizam, Odbora za pravna pitanja, Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove, Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj te Odbora za kulturu i obrazovanje,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za industriju, istraživanje i energetiku (A9-0027/2021),
- A. budući da digitalizacija i dalje transformira gospodarstvo, društvo i svakodnevni život građana te budući da su podaci, koji se udvostručuju svakih 18 mjeseci, u središtu te transformacije; budući da se očekuje da će količina podataka pohranjenih diljem svijeta porasti s 33 zetabajta 2018. na 175 zetabajta 2025. ⁽¹⁸⁾; budući da će se ti procesi u budućnosti samo ubrzavati;
- B. budući da digitalizacija nije samo gospodarska prilika nego je važna i za sigurnost, geopolitičku otpornost i stratešku autonomiju Unije;
- C. budući da je EU-u potrebna dostupnost interoperabilne, fleksibilne, mjerljive i pouzdane arhitekture IT-a koja može podržati najinovativnije aplikacije; budući da je umjetna inteligencija jedna od strateških tehnologija za 21. stoljeće i u svijetu i u Europi ⁽¹⁹⁾; budući da je i u EU-u potrebna odgovarajuća infrastruktura, odnosno hardver visokih performansi u svrhu pokretanja aplikacija i pohranjivanja podataka;
- D. budući da su podaci ključan resurs održivog gospodarskog oporavka, rasta i otvaranja kvalitetnih radnih mjesta; budući da bi tehnologije utemeljene na podacima mogle biti prilika za smanjenje izloženosti ljudi štetnim i opasnim radnim uvjetima i promicanje društvenog napretka te bi mogle imati ključnu ulogu u tranziciji na zelena i klimatski neutralna društva, kao i u jačanju globalne konkurentnosti Europe i njezinih trgovačkih društava;

⁽¹¹⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0054.

⁽¹²⁾ SL C 449, 23.12.2020., str. 37.

⁽¹³⁾ SL C 307, 30.8.2018., str. 163.

⁽¹⁴⁾ SL C 50, 9.2.2018., str. 50.

⁽¹⁵⁾ SL C 162, 10.5.2019., str. 2.

⁽¹⁶⁾ SL C 411, 27.11.2020., str. 2.

⁽¹⁷⁾ SL C 345, 13.10.2017., str. 130.

⁽¹⁸⁾ Komunikacija Komisije od 19. veljače 2020. o Europskoj strategiji za podatke, str. 2.

⁽¹⁹⁾ Kako je navedeno u Rezoluciji od 12. veljače 2019. o sveobuhvatnoj europskoj industrijskoj politici o umjetnoj inteligenciji i robotici.

2021. ožujak 25

- E. budući da bi europska podatkovna strategija trebala biti usklađena sa strategijama za MSP-ove i industrijskim strategijama jer će, među ostalim, biti ključna za postizanje ciljeva industrijske politike te će biti korisna europskim poslovnim subjektima, uključujući MSP-ove, tako što će im pomoći da se uspješno suoče s digitalnom tranzicijom; budući da i dalje postoji jaz između velikih poslovnih subjekata i MSP-ova po pitanju naprednih digitalnih tehnologija; budući da poticanje upotrebe podataka te povećanje pristupa podacima i njihove dostupnosti, u kombinaciji s većom pravnom sigurnosti, može pružiti konkurentsku prednost mikro, malim i srednjim poduzećima te novoosnovanim poduzećima u iskorištavanju prednosti digitalne tranzicije;
- F. budući da su podaci javnog sektora i podaci koje stvara vlada na nacionalnoj i lokalnoj razini izvor koji može poslužiti kao moćan alat za poticanje gospodarskog rasta i stvaranje novih radnih mjesta koji se pak može iskoristiti za razvoj sustava umjetne inteligencije i analitike podataka i na taj način pridonijeti snažnijoj, konkurentnijoj i međusobno povezanijoj industriji;
- G. budući da postoje različite inicijative za poticanje sudjelovanja žena i raznolikosti u sektoru IKT-a; budući da rodni jaz i dalje ustrajno postoji u svim područjima digitalne tehnologije, pri čemu su umjetna inteligencija i kibersigurnost područja s najdubljim jazom; budući da taj rodni jaz konkretno utječe na razvoj umjetne inteligencije, koju uglavnom osmišljavaju muškarci, čime se nastavljaju i jačaju stereotipi i predrasude;
- H. budući da Komisija u svojoj komunikaciji o Europskoj strategiji za podatke navodi da se procjenjuje da je okolišni otisak sektora IKT-a od 5 % do 9 % ukupne svjetske potrošnje električne energije i da u njemu nastaje više od 2 % globalnih emisija stakleničkih plinova; budući da digitalni sektor ima znatan potencijal za doprinos smanjenju globalnih emisija ugljika; budući da bi prema studiji o umjetnoj inteligenciji Zajedničkog istraživačkog centra Komisije iz 2018. podatkovni centri i prijenos podataka mogli činiti između 3 % i 4 % ukupne potrošnje električne energije u Uniji; budući da Komisija očekuje povećanje potrošnje podatkovnih centara za 28 % u razdoblju od 2018. do 2030. ⁽²⁰⁾; budući da je za 47 % emisija ugljika iz digitalnog sektora odgovorna korisnička oprema kao što su računala, pametni telefoni, tableti i ostali s njima povezani predmeti; budući da je potrebno minimizirati ekološki otisak digitalne tehnologije, a posebno količinu električnog i elektroničkog otpada;
- I. budući da Unija mora hitno djelovati da bi iskoristila prednosti podataka izgradnjom konkurentnog, inovacijski poticajnog, etički održivog, pouzdanog i sigurnog podatkovnog društva i gospodarstva usmjerenog na čovjeka kojima se poštuju ljudska prava te temeljna i radna prava, demokracija i vladavina prava te čiji je cilj izgradnja novog otvorenog i uključivog gospodarstva znanja, u suradnji s obrazovnim sustavom i poduzećima u području kulture, čime se osigurava pravo na kvalitetno obrazovanje i poduzetništvo, posebno među novim generacijama, te se potiču socijalne inovacije i novi poslovni modeli; budući da ulaganja u vještine u oblaku i velike podatke mogu pomoći trgovačkim društvima koja još nisu prihvatila tehnologiju da preokrenu svoje poslovanje; budući da trgovačka društva za koja se smatra da su predvodnici u području tehnologije moraju biti neprestano u tijeku s najnovijim inovacijama kako ne bi izgubila svoje konkurentne prednosti;
- J. budući da tržišta računalstva u oblaku (tj. infrastruktura, platforma i softver kao usluga – IaaS, PaaS i SaaS) imaju visok stupanj tržišne koncentracije, što novoosnovana poduzeća, MSP-ove i druge europske aktere može staviti u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju u podatkovnom gospodarstvu; budući da bi Komisija interoperabilnošću, prenosivošću i otvorenom infrastrukturom trebala osigurati konkurentna tržišta te i dalje biti oprezna u vezi sa svakom potencijalnom zloupotrebom tržišne moći od strane dominantnih aktera;
- K. budući da bi Copernicus, sustav Europske unije za promatranje Zemlje, trebao služiti kao primjer socioekonomskih koristi koje građanima i poslovnim subjektima EU-a može donijeti velika količina slobodno i otvoreno dostupnih podataka;
- L. budući da sve vrste upotrebe osobnih i mješovitih industrijskih podataka trebaju biti usklađene s Općom uredbom o zaštiti podataka i Direktivom o e-privatnosti; budući da bi prema istraživanju Eurobarometra 46 % Europljana željelo imati aktivniju ulogu u kontroli korištenja njihovih osobnih podataka, uključujući zdravstvene podatke, podatke o potrošnji energije i podatke o kupovnim navikama;

⁽²⁰⁾ Austrijska agencija za okoliš i Institut Borderstep, završno izvješće o studiji sastavljeno za Komisiju u studenome 2020. naslovljeno „Energetski učinkovite tehnologije računalstva u oblaku i politike za ekološki prihvatljivo tržište računalstva u oblaku”.

- M. budući da u skladu s člankom 8. stavkom 1. Povelje i člankom 16. stavkom 1. UFEU-a svatko ima pravo na zaštitu svojih osobnih podataka;
- N. budući da u skladu s Poveljom svatko ima i pravo na slobodu izražavanja, uključujući slobodu mišljenja te primanja i širenja informacija i ideja bez uplitanja tijela javne vlasti i bez obzira na granice;
- O. budući da obrada podataka radnika postaje sve složenija; budući da su radnici u sve većem broju slučajeva u interakciji s tehnologijama, aplikacijama, softverima, uređajima za praćenje, društvenim mrežama ili uređajima ugrađenima u vozila koji prate njihovo zdravlje, biomedicinske podatke, komunikaciju i interakciju s drugima, kao i njihovu razinu uključenosti i koncentracije ili njihovo ponašanje; budući da bi radnici i sindikati trebali biti više uključeni u osmišljavanje takve obrade podataka; budući da je samo članak 88. Opće uredbe o zaštiti podataka posvećen zaposlenju;
- P. budući da inicijative za razmjenu podataka među poslovnim subjektima te između poslovnih subjekata i vlade mogu poslužiti za rješavanje društvenih i okolišnih izazova; budući da poticaji za razmjenu podataka mogu, među ostalim, uključivati pravednu naknadu, razmjenu najboljih praksi i javne programe priznavanja;
- Q. budući da bi provedba trebala biti pravilna, s posebnim naglaskom na ograničavanju svrhe i aspektima smanjenja količine podataka; budući da zaštita privatnosti treba ostati prioritet; budući da postoje neosobni podaci i podaci javnog sektora koji su u skladu s Uredbom (EU) 2018/1807 o slobodnom protoku neosobnih podataka i s Direktivom o otvorenim podacima;
- R. budući da je zdravstvo posebno osjetljiv sektor za obradu osobnih podataka i budući da se osobni podaci o zdravlju pacijenta ne bi smjeli priopćavati bez njegova potpunog i informiranog pristanka; budući da je u području zdravstva posebno važno zajamčiti visok standard zaštite prava pojedinaca i poštovati načela ograničavanja podataka i smanjenja njihove količine;
- S. budući da bi zajednička europska strategija za podatke trebala donijeti koristi europskom prometnom i turističkom sektoru te doprinijeti tranziciji na siguran, održiv i učinkovit prometni sustav, uz istodobno osiguravanje dovoljne razine interoperabilnosti s ostalim sektorima;
- T. budući da je cilj razmjene podataka u prometnom sektoru poboljšanje upravljanja prometom, a time i sigurnost, održivost, smanjenje količine podataka i učinkovitost prijevoza putnika i tereta;
- U. budući da je Unija već počela poduzimati korake za reguliranje načina upotrebe i pohrane podataka u području prometa, među ostalim Uredbom (EU) 2020/1056 o elektroničkim informacijama o prijevozu tereta⁽²¹⁾, Direktivom (EU) 2019/1936 o upravljanju sigurnošću cestovne infrastrukture⁽²²⁾, Uredbom (EU) 2019/1239 o uspostavi europskog okružja jedinstvenog pomorskog sučelja⁽²³⁾ te Prijedlogom uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2015/757 kako bi se na odgovarajući način uzeo u obzir globalni sustav prikupljanja podataka o potrošnji loživih ulja na brodovima (COM(2019)0038);
- V. budući da bi Unija trebala biti aktivan globalni akter u postavljanju pravila i standarda utemeljenih na njezinim vrijednostima;
- W. budući da će najmanje 20 % financijskih sredstava u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost biti dostupno za digitalnu infrastrukturu i kapacitete, čime će se potaknuti digitalna tranzicija Unije i time poduprijeti podatkovno gospodarstvo;

Općenito

1. pozdravlja komunikaciju Komisije o Europskoj strategiji za podatke; smatra da će ta strategija biti preduvjet za održivost europskih poslovnih subjekata i njihovu globalnu konkurentnost kao i za napredak sveučilišta, istraživačkih centara i umjetne inteligencije u nastajanju te će činiti ključan korak prema izgradnji podatkovnog društva utemeljenog na pravima i vrijednostima EU-a kao i prema utvrđivanju uvjeta za vodeću ulogu Unije u podatkovnom gospodarstvu, što će

⁽²¹⁾ SL L 249, 31.7.2020., str. 33.

⁽²²⁾ SL L 305, 26.11.2019., str. 1.

⁽²³⁾ SL L 198, 25.7.2019., str. 64.

2021. ožujak 25

dovesti do boljih usluga, održivog rasta i kvalitetnih radnih mjesta; smatra da je osiguravanje povjerenja u digitalne usluge i sigurne pametne proizvode presudno za rast i napredovanje jedinstvenog digitalnog tržišta i da bi trebalo biti u središtu javne politike i poslovnih modela;

2. primjećuje da je kriza prouzročena bolešću COVID-19 istaknula ulogu visokokvalitetnih baza podataka u stvarnom vremenu te razmjene informacija i podataka i potrebu za njima, kao i nedostatke u infrastrukturi i interoperabilnosti rješenja u državama članicama; ističe utjecaj digitalne transformacije i dostupnosti širokog raspona tehnologija na gospodarstvo i društvo Unije; pozdravlja predanost uspostavi sektorskih podatkovnih prostora; smatra da je, među ostalim inicijativama, od presudne važnosti ubrzati stvaranje zajedničkog europskog prostora za zdravstvene podatke;

3. naglašava da buduće zakonodavstvo o podacima mora biti osmišljeno tako da se njime olakšaju tehnološki razvoj, inovacije, pristup podacima, interoperabilnost i prekogranična prenosivost podataka; u tom pogledu potiče Komisiju da provede evaluaciju i mapiranje postojećeg zakonodavstva kako bi se procijenilo koje su prilagodbe i dodatni zahtjevi potrebni za potporu podatkovnom društvu i gospodarstvu te zaštitu poštenog tržišnog natjecanja i pravne jasnoće za sve relevantne aktere; poziva Uniju da bude predvodnik u uspostavi međunarodnog okvira za podatke i da pritom poštuje međunarodna pravila;

4. poziva Komisiju da provede procjene učinka u pogledu toga zahtijeva li digitalno gospodarstvo utemeljeno na podacima ikakve izmjene ili prilagodbe sadašnjeg pravnog okvira za prava intelektualnog vlasništva kako bi se promicale inovacije i upotreba novih digitalnih tehnologija; pozdravlja namjeru Komisije da revidira Direktivu o pravnoj zaštiti baza podataka⁽²⁴⁾ i dodatno pojasni primjenu Direktive (EU) 2016/943 o zaštiti poslovnih tajni⁽²⁵⁾;

5. smatra da slobodan protok podataka u Uniji mora ostati temeljno načelo te ističe njegovu ključnu ulogu u iskorištavanju punog potencijala podatkovnoga gospodarstva; ističe da bi znatno povećanje količine dostupnih podataka, uglavnom kao rezultat pametnih povezanih predmeta te šireg pristupa podacima i njihove upotrebe, moglo dovesti do izazova povezanih s kvalitetom podataka, pristranošću, zaštitom i sigurnošću podataka ili nepoštenim trgovanjem s kojima će se trebati suočiti; smatra da postizanje tih ciljeva Strategije za podatke ne bi trebalo narušiti konkurentna tržišta u Uniji;

6. podsjeća na to da obrada osobnih podataka, uključujući njihov prijenos, uvijek mora biti u skladu s pravnom stečevinom Unije o zaštiti podataka te da se ona mora poštovati u svakom budućem sektorskom ili svrsishodnom zakonodavstvu;

7. podsjeća na to da svi budući prijedlozi koji uključuju obradu osobnih podataka podliježu nadzoru tijela za zaštitu podataka u skladu s uvjetima utvrđenima u Općoj uredbi o zaštiti podataka kako bi se osiguralo da se inovacijama u obzir uzima i utjecaj na prava građana; poziva na to da se akti temelje na postojećem zakonodavstvu, posebno Općoj uredbi o zaštiti podataka, te da se s njime usklade;

8. ističe da se postojeće direktive, kao što je Direktiva o inteligentnim prometnim sustavima, ne bi smjele oslabiti sveobuhvatnim skupom pravila te da će omogućavanje okružja za razmjenu podataka biti ključno za EU tijekom sljedećih godina; poziva Komisiju da u predstojeću reviziju Direktive o inteligentnim prometnim sustavima uključi razmjenu podataka, posebno u području sustava za izdavanje i rezervaciju karata;

Vrijednosti i načela

9. smatra da Unija mora težiti upravljanju podacima na razini EU-a i antropocentričnom podatkovnom društvu i gospodarstvu koje se temelji na vrijednostima Unije u pogledu privatnosti, transparentnosti i poštovanja temeljnih prava i sloboda, čime se njezini građani osnažuju za donošenje smislenih odluka o podacima koje su proizveli ili koji se na njih odnose;

10. naglašava da bi pojedinci trebali imati potpunu kontrolu nad svojim podacima i da im treba dodatno pomoći u ostvarivanju njihovih prava na zaštitu podataka i privatnost u pogledu podataka koje generiraju; ističe pravo na prenosivost podataka te prava subjekta na pristup podacima kao i prava na ispravljanje i brisanje podataka predviđena

⁽²⁴⁾ SL L 77, 27.3.1996., str. 20.

⁽²⁵⁾ SL L 157, 15.6.2016., str. 1.

Općom uredbom o zaštiti podataka; očekuje da će se budućim prijedlozima poduprijeti uživanje i smisleno ostvarivanje tih prava; ističe da, u skladu s načelom ograničenja svrhe iz Opće uredbe o zaštiti podataka, slobodnu razmjenu podataka treba ograničiti na neosobne podatke, kao što su industrijski ili poslovni podaci, ili na sigurno, učinkovito i nepovratno anonimizirane osobne podatke, među ostalim i u skupovima miješanih podataka; naglašava da se mora isključiti svaka zloupotreba podataka, među ostalim masovnim nadzorom;

11. primjećuje da bi dobro izgrađeno podatkovno društvo i gospodarstvo trebali biti osmišljeni tako da koriste svim potrošačima, radnicima, poduzetnicima, novoosnovanim poduzećima i MSP-ovima, kao i istraživačima i lokalnim zajednicama, da bi trebali poštovati radnička prava, stvarati kvalitetna radna mjesta bez pogoršanja radnih uvjeta i poboljšati kvalitetu života građana EU-a te smanjiti postojeće digitalne nedostatke bez stvaranja novih, posebno za ranjive skupine i osobe u nepovoljnom položaju u pogledu sposobnosti i pristupa digitalnim alatima;

12. potiče Komisiju da osnaži potrošače, posebno uzimajući u obzir određene skupine potrošača koje se smatraju osjetljivima; smatra da bi industrijski podaci i podaci građana mogli pomoći u razvoju inovativnih digitalnih i održivih rješenja za proizvode i usluge od kojih bi koristili imali europski potrošači;

13. naglašava da su sve veća količina, razvoj, dijeljenje, pohrana i obrada industrijskih i javnih podataka u Uniji izvor održivog rasta i inovacija koji treba iskoristiti, u skladu sa zakonodavstvom Unije i država članica, kao što je ono u području zaštite podataka, tržišnog natjecanja i prava intelektualnog vlasništva; napominje da se podaci sve više cijene na tržištu; smatra da se gospodarski rast može osigurati jamčenjem jednakih uvjeta te i konkurentnog i pravednog tržišnog gospodarstva s velikim brojem aktera, uz istodobno jamčenje interoperabilnosti i pristupa podacima za aktere svih veličina kako bi se suzbile neravnoteže na tržištu;

14. naglašava da podatkovna strategija Unije mora podržavati održivost, zeleni plan i klimatske ciljeve Unije, uključujući klimatsku neutralnost do 2050., kao i otporni oporavak gospodarstva Unije i socijalnu koheziju te im mora doprinosti; ističe da sektor IKT-a može imati pozitivnu ulogu u smanjenju emisija ugljika u mnogim sektorima; poziva na donošenje mjera za smanjenje ugljičnog otiska sektora IKT-a jamčenjem energetske i resursne učinkovitosti, među ostalim s obzirom na eksponencijalni rast obrade podataka i njezine učinke na okoliš, te u tom pogledu podsjeća na ciljeve Unije za smanjenje emisija stakleničkih plinova do 2030.;

Upravljanje podacima i podatkovni prostori

15. podržava uspostavu okvira za upravljanje podacima i zajedničkih europskih podatkovnih prostora koji bi trebali podlijegati pravilima EU-a i obuhvaćati transparentnost, interoperabilnost, razmjenu, pristup, prenosivost i sigurnost podataka u cilju poboljšanja protoka i ponovne upotrebe neosobnih podataka ili osobnih podataka koji su u potpunosti usklađeni s Općom uredbom o zaštiti podataka i na siguran način anonimizirani i u industrijskom i u javnom okruženju te diljem i unutar konkretnih sektora;

16. ustraje u tome da se model upravljanja podacima, uključujući zajedničke europske podatkovne prostore, mora temeljiti na decentraliziranom okruženju za upravljanje podacima kako bi se poduprlo stvaranje i nastajanje interoperabilnih i sigurnih podatkovnih ekosustava; naglašava da bi ti prostori trebali iskoristiti potencijal postojećih i budućih podatkovnih prostora ili sustava za razmjenu podataka, koji se mogu organizirati na decentraliziran ili centraliziran način;

17. smatra da su usluge upravljanja podacima i arhitektura podataka osmišljeni za pohranjivanje, upotrebu, ponovnu upotrebu i organizaciju podataka ključne sastavnice lanca vrijednosti europskog digitalnog gospodarstva; svjestan je da će se velik dio obrade podataka usmjeriti prema perifernoj obradi, npr. pametnim povezanim objektima; podržava upotrebu decentraliziranih digitalnih tehnologija, koje pojedincima i organizacijama omogućavaju da vlastitim odlukama upravljaju protokom podataka, primjerice tehnologija decentraliziranog vođenja evidencije transakcija; naglašava da troškovi i vještine povezani s pristupom i pohranjivanjem podataka određuju brzinu, dubinu i razinu usvajanja digitalnih infrastruktura i proizvoda, posebno za mala i srednja poduzeća i novoosnovana poduzeća;

18. poziva na osnivanje stručne skupine pod vodstvom Komisije koja bi mogla pomoći i savjetovati Komisiju da uspostavi zajedničke smjernice na razini EU-a o upravljanju podacima kako bi interoperabilnost i razmjena podataka u EU-u postali stvarnost; poziva Komisiju da nastoji redovito uključivati države članice, relevantne agencije i druga tijela

2021. ožujak 25

i dionike kao što su građani, civilno društvo i poslovni subjekti kako bi se poboljšao okvir upravljanja; ističe važnost koordinacije regulatora uključenih u podatkovno gospodarstvo;

19. naglašava da bi u okviru zajedničkih europskih podatkovnih prostora trebalo davati prednost ključnim gospodarskim sektorima, javnom sektoru i ostalim područjima od javnog interesa; podržava stvaranje takvih dodatnih podatkovnih prostora u budućnosti; poziva Komisiju da riješi problem rascjepkanosti na jedinstvenom tržištu i neopravdanih različitih pravila u državama članicama kako bi se zajamčio razvoj zajedničkih podatkovnih prostora u EU-u;

20. konstatira da zajednički europski podatkovni prostori trebaju biti dostupni svim sudionicima na tržištu, i komercijalnim i nekomercijalnim, uključujući novoosnovana poduzeća i MSP-ove, te iskoristiti mogućnosti suradnje s MSP-ovima, istraživačkim institucijama, javnom upravom i civilnim društvom, uz istodobno jačanje pravne sigurnosti postupaka upotrebe podataka za privatne i javne aktere svih veličina; smatra ključnim izbjegavanje svakog rizika od neovlaštenog pristupa zajedničkim europskim podatkovnim prostorima te osmišljavanje alata za suzbijanje mogućih prekršaja; ističe važnost kibersigurnosti, uključujući suradnju s Agencijom EU-a za kibersigurnost (ENISA) i Centrom EU-a za stručnost u području kibersigurnosti;

21. poziva Komisiju i države članice da izgrade interoperabilne sektorske podatkovne prostore koji slijede zajedničke smjernice i protokole za dijeljenje podataka u cilju izbjegavanja stvaranja silosa i omogućavanja međusektorskih inovacija; naglašava da bi pri upravljanju sektorskim podatkovnim prostorima trebalo uzimati u obzir zahtjeve i postupke utvrđene sektorskim zakonodavstvom; ustraje u tome da svi akteri koji djeluju u EU-u i iskorištavaju europske podatkovne prostore moraju poštovati zakonodavstvo EU-a;

22. potiče Komisiju da se koristi zajedničkim europskim podatkovnim prostorima kako bi se povećalo povjerenje, da donese zajedničke standarde i propise, potakne stvaranje dobro oblikovanih sučelja za programiranje aplikacija (API) zajedno s čvrstim mehanizmima autentifikacije te da razmotri upotrebu prethodno dogovoreni, jedno utvrđeni i vremenski određeni sigurnih prostora za testiranje inovacija i novih poslovnih modela kao i novih alata za upravljanje podacima i njihovu obradu, i u javnom i u privatnom sektoru;

23. smatra da bi dobro oblikovana sučelja za programiranje aplikacija omogućila presudan pristup podacima i interoperabilnost unutar podatkovnih prostora te bi automatiziranu interoperabilnost u stvarnom vremenu među različitim uslugama i u javnom sektoru; poziva Komisiju i države članice da poboljšaju pristup pojedinačnim djelatnim pravnim lijekovima u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka, da zajamče interoperabilnost i prenosivost podataka digitalnih usluga te posebno da opreme sučelja za programiranje aplikacija da bi se korisnicima omogućilo međusobno povezivanje među platformama i povećao broj opcija za različite vrste sustava i usluga;

24. konstatira da je potrebno pomoći akterima iz privatnog i javnog sektora, posebno MSP-ovima i novoosnovanim poduzećima, da utvrde i iskoriste podatke koje generiraju i posjeduju; poziva na poduzimanje mjera za poboljšanje vidljivosti podataka za punjenje podatkovnih prostora olakšavanjem, organiziranjem, katalogiziranjem i oblikovanjem opće prihvaćenih taksonomija te čišćenjem rutinskih podataka; poziva Komisiju da pruži smjernice, alate i financijska sredstva iz postojećih programa kako bi se poboljšala vidljivost metapodataka u podatkovnim prostorima; ističe inicijative kao što je program Nordic Smart Government, čiji je cilj omogućiti MSP-ovima da dobrovoljno, automatski i u stvarnom vremenu dijele podatke u okviru decentraliziranog digitalnog ekosustava;

25. podsjeća na ključnu ulogu podatkovnih posrednika kao strukturnih čimbenika za organizaciju protoka podataka; pozdravlja planove Komisije za klasifikaciju i certifikaciju posrednikâ radi stvaranja interoperabilnih i nediskriminirajućih podatkovnih ekosustava; poziva Komisiju da osigura interoperabilnost tako što će utvrditi minimalne kriterije među podatkovnim posrednicima; potiče Komisiju na zajednički rad s europskim i međunarodnim organizacijama za standarde u cilju utvrđivanja i popunjavanja praznina u standardizaciji podataka;

26. naglašava da bi trebalo riješiti konkretna pitanja koja bi se mogla pojaviti u vezi s pristupom podacima potrošača i nadzorom nad njima, posebno određenih skupina potrošača koje se smatraju osjetljivima, kao što su maloljetnici, starije osobe ili osobe s invaliditetom; stoga poziva Komisiju da osigura da se u svakom trenutku poštuju prava svih potrošača te da svi potrošači mogu u jednakoj mjeri iskoristiti prednosti stvaranja jedinstvenog tržišta za podatke; ističe da se onda kad

obrada podataka uključuje miješane skupove podataka, s tim skupovima mora postupati u skladu s primjenjivim zakonodavstvom, uključujući smjernice Komisije o Uredbi (EU) 2018/1807 o slobodnom protoku neosobnih podataka;

27. ističe da je potrebno stvoriti zajedničke europske podatkovne prostore radi osiguravanja slobodnog prekograničnog i međusektorskog protoka neosobnih podataka kako bi se ubrzao protok podataka među poslovnim subjektima, akademskim zajednicama, relevantnim dionicima i javnim sektorom; u tom kontekstu poziva države članice da se u potpunosti pridržavaju Uredbe (EU) 2018/1807 kako bi se omogućila pohrana i obrada podataka diljem EU-a bez neopravdanih prepreka i ograničenja;

28. podsjeća da osobni i neosobni podaci, kao što su industrijski podaci, nisu uvijek odvojivi te da ih je teško i skupo razdvojiti, zbog čega velika količina podataka trenutačno ostaje neiskorištena; u tom kontekstu podsjeća da se skupovi podataka u kojima su različite vrste podataka neraskidivo povezane uvijek tretiraju kao osobni podaci, pa i u slučajevima u kojima osobni podaci čine samo mali dio skupa podataka; potiče Komisiju i europska tijela za zaštitu podataka da pruže dodatne smjernice o zakonitoj obradi podataka i o praksama za upotrebu miješanih skupova podataka u industrijskim okruženjima, uz puno poštovanje Opće uredbe o zaštiti podataka i Uredbe (EU) 2018/1807; smatra da bi trebalo poticati upotrebu tehnologije za zaštitu privatnosti kako bi se povećala pravna sigurnost za poslovne subjekte, među ostalim jasnim smjernicama i popisom kriterija za učinkovitu anonimizaciju; naglašava da kontrolu nad takvim podacima uvijek ima pojedinac i da bi je trebalo automatski zaštititi; poziva Komisiju da razmotri uspostavu zakonodavnog okvira i utvrđivanje jasne definicije horizontalnih i transverzalnih prostora za osobne podatke uz druge podatkovne prostore te da dodatno razjasni izazov povezan s miješanim skupovima podataka; poziva Komisiju da osnaži građane i trgovačka društva, primjerice, preko pouzdanih posrednika kao što su operatori pokreta MyData koji, uz privolu vlasnika, olakšavaju prijenos podataka i pružaju dovoljno detaljne informacije o dopuštenjima; ističe potrebu za daljnjim razvojem digitalnih identiteta, koji su ključan temelj pouzdanog podatkovnog gospodarstva s većim brojem sudionika; stoga poziva Komisiju da revidira Uredbu (EU) br. 910/2014 o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu⁽²⁶⁾ i da objavi zakonodavni prijedlog o pouzdanoj i sigurnoj europskoj elektroničkoj identifikaciji; nadalje, poziva Komisiju da analizira trebaju li organizacije i stvari, kao što su senzori, digitalne identitete kako bi se olakšala prekogranična upotreba usluga povjerenja, koje su ključne za podatkovno gospodarstvo s većim brojem sudionika;

29. ističe potencijal za poboljšanje kvalitete kaznenog progona i borbu protiv pristranosti ondje gdje ona može postojati prikupljanjem pouzdanih podataka i njihovim stavljanjem na raspolaganje javnosti, civilnom društvu i neovisnim stručnjacima; podsjeća na to da svaki pristup tijela kaznenog progona javnim ili privatnim osobnim podacima u podatkovnim prostorima mora biti utemeljen na pravu EU-a i država članica, strogo ograničen na ono što je nužno i razmjerno i popraćen odgovarajućim zaštitnim mjerama; ističe da bi upotrebu osobnih podataka u javnim tijelima trebalo dopustiti samo uz strog demokratski nadzor i dodatne zaštitne mjere kojima se štiti od njihove zloupotrebe;

30. konstatira da je razmjena podataka među državama članicama u području pravosuđa i unutarnjih poslova važna za jačanje sigurnosti građana EU-a te da za nju treba dodijeliti odgovarajuća financijska sredstva; međutim, naglašava da su potrebne snažnije zaštitne mjere u pogledu načina na koji agencije za pravosuđe i unutarnje poslove obrađuju i upotrebljavaju osobne informacije i podatke te njima upravljaju u predloženim podatkovnim prostorima;

31. podržava namjeru Komisije da promiče razvoj devet zajedničkih europskih podatkovnih prostora za industriju (proizvodnja), zeleni plan, mobilnost, zdravstvo, financije, energetiku, poljoprivredu, javnu upravu i vještine; poziva na njihov hitan razvoj; podržava mogućnost proširenja koncepta zajedničkih europskih podatkovnih prostora na druge sektore;

32. ističe potrebu da se posebna pozornost posveti određenim sektorima kao što je zdravstvo; slaže se s Komisijom da bi građani EU-a trebali imati siguran pristup sveobuhvatnoj elektroničkoj evidenciji svojih zdravstvenih podataka te da bi trebali zadržati kontrolu nad osobnim zdravstvenim podacima i mogućnost da te podatke sigurno dijele s ovlaštenim trećim

⁽²⁶⁾ SL L 257, 28.8.2014., str. 73.

2021. ožujak 25

stranama, dok bi neovlašten pristup trebalo zabraniti u skladu sa zakonodavstvom o zaštiti podataka; naglašava da osiguravajućim društvima ili drugim pružateljima usluga koji imaju pravo pristupiti informacijama pohranjenima u aplikacijama e-zdravstva ne bi trebalo dopustiti korištenje podataka dobivenih iz tih iz aplikacija u svrhu diskriminacije, među ostalim pri određivanju cijena, jer bi to bilo protivno temeljnom pravu na zdravlje;

33. podsjeća na to da je obrada posebnih kategorija osobnih podataka u skladu s člankom 9. Opće uredbe o zaštiti podataka u načelu zabranjena, osim u određenim strogo utvrđenim iznimnim slučajevima, uz posebna pravila obrade i obvezno provođenje procjene učinka na zaštitu podataka; ističe da nezakonita ili nesigurna obrada osjetljivih podataka za dotične pojedince može imati katastrofalne i nepovratne posljedice;

34. pozdravlja prijedlog Komisije o uspostavi jedinstvenog europskog tržišta podataka, uključujući zajednički europski prostor za podatke o mobilnosti, te prima na znanje njegov golemi gospodarski potencijal;

35. naglašava da bi taj europski podatkovni prostor bio od posebnog interesa za europski prometni sektor i sektor logistike jer može povećati učinkovitost organizacije tokova putničkog i teretnog prometa i upravljanja tim tokovima, kao i poboljšati korištenje infrastrukture i resursa u cijeloj transeuropskoj prometnoj mreži (TEN-T) te povećati učinkovitost tog korištenja;

36. nadalje naglašava da bi se tim europskim podatkovnim prostorom osigurala i bolja vidljivost u lancu opskrbe, bolje upravljanje tokovima putničkog i teretnog prometa u stvarnom vremenu, bolja interoperabilnost i multimodalnost, kao i pojednostavnjenje i smanjenje administrativnih opterećenja u cijeloj mreži TEN-T, a posebno u njezinim prekograničnim dijelovima;

37. ističe da bi se razmjenom podataka mogla poboljšati učinkovitost upravljanja prometom i sigurnost na cestama za sve načine prijevoza; ističe moguće koristi od razmjene podataka, kao što su navigacija u stvarnom vremenu za izbjegavanje prometa i obavijesti u stvarnom vremenu o kašnjenjima u javnom prijevozu, za uštedu dodatnih radnih sati, poboljšanje učinkovitosti i izbjegavanje uskih grla;

38. predlaže da bi Komisija u procesu uspostave regulatornog okvira za interoperabilnu razmjenu podataka u željezničkom prijevozu trebala preispitati Uredbu Komisije (EU) br. 454/2011 o tehničkoj specifikaciji za interoperabilnost u vezi s podsustavom „telematskih aplikacija za putnički promet” transeuropskog željezničkog sustava⁽²⁷⁾ i Uredbu Komisije (EU) br. 1305/2014 o tehničkoj specifikaciji za interoperabilnost u odnosu na podsustav telematskih aplikacija za teretni promet željezničkog sustava u Europskoj uniji⁽²⁸⁾;

39. pozdravlja potporu Komisije za uspostavu zajedničkog europskog podatkovnog prostora za poljoprivredu; podsjeća na potencijal poljoprivrednih podataka i širokog pristupa njima kako bi se povećala održivost, konkurentnost i upotreba resursa u cijelom poljoprivredno-prehrambenom i šumarskom lancu, doprinijelo razvoju inovativnih i održivih tehnika, poboljšao pristup potrošača relevantnim informacijama te smanjilo rasipanje hrane i ekološki otisak sektora; potiče relevantna tijela država članica da poboljšaju alate za prikupljanje i obradu podataka za poljoprivredne podsektore, kao i za podatke o izvozu i uvozu, među ostalim, poljoprivredne robe i proizvoda, te da ulažu u razvoj tih alata;

40. poziva Komisiju da istraži moguće prednosti i opseg stvaranja zajedničkog europskog podatkovnog prostora za kulturni i kreativni sektor i industriju te za kulturnu baštinu; ističe da kulturni sektor raspolaže velikom količinom podataka koji se mogu ponovno upotrijebiti i koji bi u kombinaciji s drugim izvorima, uključujući otvorene izvore podataka i analizu podataka, mogli pomoći kulturnim institucijama;

41. poziva na uspostavu europskog podatkovnog prostora za turizam kako bi se pomoglo svim subjektima u tom sektoru, a posebno MSP-ovima, da ostvare koristi od golemih količina podataka pri provedbi politika i projekata na regionalnoj i lokalnoj razini, čime će se olakšati oporavak i potaknuti digitalizacija;

⁽²⁷⁾ SL L 123, 12.5.2011., str. 11.

⁽²⁸⁾ SL L 356, 12.12.2014., str. 438.

42. podržava inicijativu Komisije za stvaranje strogo definiranog pristupa podatkovnom altruizmu na razini EU-a te za uspostavu jasne definicije i pravila o podatkovnom altruizmu u skladu s načelima EU-a o zaštiti podataka, posebno ograničavanjem svrhe, što zahtijeva da se podaci obrađuju u „točno utvrđene, izrijeckom navedene i zakonite svrhe”; podržava prijedlog Komisije da se podatkovni altruizam uvijek uvjetuje informiranim pristankom i da se u svakom trenutku može opozvati; ističe da bi se podaci donirani u okviru podatkovnog altruizma trebali obrađivati u svrhe od općeg interesa i da se ne bi smjeli upotrebljavati za isključivo komercijalne interese;

43. poziva na to da se okvirom za upravljanje podacima promiče načelo podataka za javno dobro i da se pritom uvijek štite prava građana EU-a;

44. ističe da pojedince ne bi trebalo prisiljavati da daju svoje podatke i da te odluke ne bi smjele biti povezane s izravnim koristima ili prednostima za one koji odluče dopustiti upotrebu svojih osobnih podataka;

Akt o podacima, pristup i interoperabilnost

45. potiče Komisiju da predstavi akt o podacima kako bi potaknuo i omogućio veći i pravedan protok podataka između poduzeća (B2B), između tijela javne vlasti i poduzeća (G2B), između poduzeća i tijela javne vlasti (B2G) te između tijela javne vlasti međusobno (G2G) u svim sektorima;

46. potiče Komisiju da olakša kulturu razmjene podataka i dobrovoljne programe razmjene podataka, kao što su provedba najboljih praksi, pravedni ugovorni modeli sporazuma i sigurnosne mjere; napominje da bi dobrovoljnu razmjenu podataka trebao omogućiti postojan zakonodavni okvir kojim se jamči povjerenje i potiče poduzeća da podatke stave na raspolaganje drugima, posebno u prekograničnom kontekstu; snažno potiče Komisiju da razjasni prava korištenja, posebno u tržišnom okruženju B2B i B2G; snažno potiče Komisiju da potakne poduzeća da razmjenjuju svoje podatke, bez obzira na to jesu li izvorni, izvedeni ili zajednički generirani, po mogućnosti putem sustava nagrađivanja i drugih poticaja, poštujući pritom poslovne tajne, osjetljive podatke i prava intelektualnog vlasništva; potiče Komisiju da razvije suradničke pristupe za razmjenu podataka i standardizirane sporazume o podacima kako bi se poboljšala predvidljivost i pouzdanost; naglašava da je potrebno da se u ugovorima utvrde jasne obveze i odgovornosti za pristup, obradu, razmjenu i pohranu podataka kako bi se ograničila zlouporaba tih podataka;

47. napominje da tržišne neravnoteže koje proizlaze iz koncentracije podataka ograničavaju tržišno natjecanje, povećavaju prepreke ulasku na tržište i smanjuju širi pristup podacima i njihovu uporabu; napominje da ugovorni sporazumi između poduzeća (B2B) ne jamče nužno odgovarajući pristup podacima za mala i srednja poduzeća zbog razlika u pregovaračkoj snazi ili stručnom znanju; napominje da postoje posebne okolnosti, kao što su sustavne neravnoteže u lancima vrijednosti podataka među poduzećima (B2B), u kojima bi pristup podacima trebao biti obavezan, primjerice upotrebom dobro oblikovanih API-ja kojima se jamči pravedan pristup subjektima svih veličina ili provedbom pravila o tržišnom natjecanju radi suzbijanja nepoštenih ili nezakonitih praksi među poduzećima; ističe da su takve neravnoteže prisutne u različitim sektorima;

48. poziva Komisiju i države članice da ispituju prava i obveze dionika u pogledu pristupa podacima koje su uključeni u stvaranje i podizanje njihove osvijestjenosti, posebno u pogledu prava na pristup podacima, njihovo prenošenje, poticanje druge strane da ih prestane koristiti ili da ih ispravi ili izbriše, identificirajući pritom nositelje i razgraničujući prirodu tih prava; poziva Komisiju da pojašni pravo sudionika da iskoriste ekonomsku vrijednost koju stvaraju aplikacije koje su osposobljene s pomoću podataka u čijem su stvaranju sudjelovali;

49. smatra da je važno zajamčiti olakšavanje pravne i tehničke potpore poduzećima, posebno mikropoduzećima, MSP-ovima i novoosnovanim poduzećima, i na nacionalnoj razini i na razini EU-a, primjerice u kontekstu europskih centara za digitalne inovacije u okviru programa Digitalna Europa, u cilju poboljšanja uporabe i razmjene podataka te poboljšanja usklađenosti s Općom uredbom o zaštiti podataka; smatra da bi se pristup zajednički generiranim podacima trebao pružiti na način koji poštuje temeljna prava te podržava jednake uvjete i sudjelovanje europskih socijalnih partnera čak i na razini poduzeća; naglašava da bi se takva prava pristupa trebala tehnički omogućiti i dodijeliti putem standardiziranih sučelja;

2021. ožujak 25

50. poziva sve institucije EU-a i države članice te lokalne i regionalne uprave da vode svojim primjerom i pružaju usluge u stvarnom vremenu i politiku utemeljenu na podacima u stvarnom vremenu; naglašava da digitalizacija predstavlja priliku za javne uprave da smanje nepotrebna administrativna opterećenja i riješe problem izoliranosti javnih tijela i vlasti u cilju učinkovitijeg upravljanja neosobnim podacima, što će biti korisno za razvoj i pružanje javnih usluga;

51. poziva na veću i bolju sekundarnu upotrebu sigurno anonimiziranih osobnih podataka i upotrebu razvijenih tehnologija za jačanje i očuvanje privatnosti, osobito u G2B/G2G razmjenama, radi poticanja inovacija i istraživanja unapređenja usluga u interesu javnosti; naglašava potrebu za alatima kojima bi se zajamčilo da su takve sekundarne uporabe uvijek u potpunosti u skladu sa zakonodavstvom EU-a o zaštiti podataka i privatnosti; naglašava da pristup podacima ne isključuje privatnost;

52. također naglašava da svaka upotreba agregiranih osobnih podataka iz izvora s društvenih mreža mora biti u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka ili zaista biti nepovratno anonimizirana; poziva Komisiju da potiče najbolje prakse u pogledu tehnika anonimizacije te da nastavi promicati istraživanja o deanonimizaciji i načinima borbe protiv nje; poziva Europski odbor za zaštitu podataka (EOZP) da u tom pogledu ažurira svoje smjernice; međutim, upozorava na oslanjanje na anonimizaciju kao tehniku zaštite privatnosti s obzirom na to da je u određenim slučajevima gotovo nemoguće postići potpunu anonimizaciju;

53. ističe ulogu javnog sektora u izgradnji inovativnog i konkurentnog podatkovnog gospodarstva; ističe potrebu, u ovom kontekstu, izbjegavanja pružatelja usluge ili tehnoloških ovisnosti o pružatelju za javno prikupljene podatke ili za podatke od općeg javnog interesa koje prikupljaju privatni subjekti; poziva na to da se postupcima javne nabave i programima financiranja zajamče kasnija prava pristupa podacima te zahtjevi interoperabilnosti i prenosivosti na temelju zajedničkih tehničkih standarda; podržava upotrebu otvorenih standarda, softvera i hardvera otvorenog koda, platformi otvorenog koda te, prema potrebi, otvorenih i dobro oblikovanih API-ja kako bi se postigla interoperabilnost; naglašava potrebu za zaštitom i promicanjem pristupa malih i srednjih, a osobito novoosnovanih, poduzeća procesima javne nabave u kontekstu digitalizacije javne uprave kako bi se potaknulo stvaranje dinamičnog i konkurentnog europskog digitalnog sektora;

54. ističe da bi se dijeljenjem podataka trebalo poboljšati tržišno natjecanje i potiče Komisiju da osigura jednake uvjete na jedinstvenom tržištu za podatke;

55. poziva Komisiju da za razmjenu podataka B2G dodatno definira okolnosti, uvjete i poticaje u skladu s kojima bi privatni sektor trebao biti obvezan dijeliti podatke s javnim sektorom, primjerice zbog potrebe za organizacijom javnih usluga temeljenih na podacima; naglašava da bi obvezni sustavi razmjene podataka B2G, na primjer u slučajevima više sile, trebali imati jasno definirano područje primjene i vremenski okvir te da bi se trebali temeljiti na jasnim pravilima i obvezama kako bi se izbjeglo nepošteno tržišno natjecanje;

56. poziva na poboljšanu koordinaciju među državama članicama kako bi se olakšala razmjena podataka G2G i prekogranični prijenos podataka između različitih sektora putem dijaloga s vladama i dionicima s ciljem uspostave zajedničkog kolektivnog pristupa podacima utemeljenog na načelima vidljivosti, dostupnosti, interoperabilnosti i ponovne upotrebljivosti; poziva Komisiju da ispita mogućnosti pohrane podataka neovisno o njihovoj količini;

57. ponovno poziva Komisiju i države članice da u potpunosti provedu Direktivu o otvorenim podacima, poboljšaju njezinu provedbu u pogledu kvalitete i objave podataka te da poštuju njezine ciljeve u pregovorima o provedbenom aktu o visokovrijednim skupovima podataka; poziva da ti skupovi podataka, među ostalim, sadržavaju popis sudskih i trgovačkih registara; ističe društvene koristi promicanja boljeg pristupa podacima javnog sektora na načine kojima se jača njihova upotrebljivost u cijeloj Uniji; poziva Komisiju da osigura snažnu vezu između tih visokovrijednih skupova podataka i predstojećeg zakonodavstva o podacima te uvođenja zajedničkih europskih podatkovnih prostora;

58. naglašava važnost, kako za gospodarstvo tako i za društvo, opsežne ponovne upotrebe podataka javnog sektora koji bi trebali biti, u mjeri u kojoj je to moguće, u „stvarnom vremenu” ili barem ažurirani, lako dostupni i obradivi zahvaljujući formatima koji su strojno čitljivi i pristupačni korisniku; potiče Komisiju da se uskladi s državama članicama kako bi se olakšala razmjena neosjetljivih skupova podataka izrađenih u javnom sektoru u strojno čitljivim formatima koja nadilazi

ono što se zahtijeva Direktivom o otvorenim podacima, bilo besplatno, kad god je to moguće, ili uz pokrivanje troškova, te da izda smjernice o zajedničkom modelu za razmjenu podataka u skladu sa zahtjevima Opće uredbe o zaštiti podataka; uz očuvanje fleksibilnosti ažuriranja visokovrijednih skupova podataka, potiče Komisiju da proširi područje primjene Direktive o otvorenim podacima na dodatne skupove javnih podataka i da primijeni načelo implicitne digitalne transparentnosti podataka javnog sektora, kako bi se potaknule države članice na objavu postojećih neobrađenih digitalnih podataka u stvarnom vremenu;

59. ističe da brz razvoj modernih digitalnih rješenja za promet i turizam, kao što su autonomna vozila i inteligentni prometni sustavi, nije moguć bez uspostave zajedničkih, jedinstvenih i strukturiranih strojno čitljivih formata podataka na europskoj razini koji bi se trebali temeljiti na otvorenim standardima za bilježenje;

60. poziva Komisiju da utvrdi i uspostavi dobrovoljan, otvoren i interoperabilan ekološki, socijalni i upravljački registar podataka o korporativnoj održivosti i odgovornosti, što je ključno za osiguravanje održivih ulaganja i poboljšanje transparentnosti održivosti i odgovornosti poduzeća kako bi im se omogućilo da bolje predstave mjere poduzete u pogledu ciljeva zelenog plana; poziva Komisiju da procijeni koji su skupovi podataka ključni za ekološku tranziciju i posebno podržava otvaranje privatnih podataka kada je to opravdano za potrebe javnog istraživanja;

Infrastruktura

61. poziva Komisiju i države članice da, radi jačanja tehnološke suverenosti Unije, promiču istraživanja i inovacije te rade na tehnologijama koje olakšavaju otvorenu suradnju, dijeljenje i analitiku podataka te da ulažu u izgradnju kapaciteta i projekte visokog učinka, inovacije i primjenu digitalnih tehnologija, poštujući pritom načelo tehnološke neutralnosti;

62. naglašava da je aktualna izvanredna situacija uzrokovana bolešću COVID-19 razotkrila nedostatke i ranjivosti u digitalnom području, kako na razini Unije tako i na razini država članica; poziva Komisiju i države članice da nastave učinkovito rješavati problem digitalnog jaza, među državama članicama i unutar njih, poboljšanjem pristupa brzom širokopojasnoj mreži, mrežama vrlo velikog kapaciteta i uslugama informacijskih i komunikacijskih tehnologija, uključujući u većini perifernih i ruralnih naseljenih područja, čime se promiče kohezija te gospodarski i socijalni razvoj; ističe potencijalnu ulogu satelitske povezivosti u najudaljenijim područjima;

63. podsjeća da uspjeh Unijinih strategija za podatke i umjetnu inteligenciju ovisi o širem ekosustavu IKT-a, o uklanjanju digitalnog jaza, ubrzanju tehnološkog razvoja u, među ostalim, internetu stvari, umjetnoj inteligenciji, tehnologiji kibersigurnosti, optičkim vlaknima, 5G, 6G, kvantnom računalstvu i računalstvo na rubu mreže, robotici, tehnologijama decentraliziranog vođenja evidencije, uključujući lance blokova, digitalne blizance, računalstvo visokih performansi, tehnologiju vizualne obrade i inteligentnu povezivost na rubu mreže, na primjer putem opsežnih otvorenih poziva za projekte u kojima se kombiniraju računalstvo na rubu mreže i internet stvari; naglašava da tehnološki razvoj koji se temelji na obradi podataka i međusobnoj povezanosti digitalnih proizvoda i usluga mora biti popraćen zakonski obvezujućim etičkim standardima kako bi se ublažile prijetnje privatnosti i zaštiti podataka;

64. potvrđuje trenutačni uspjeh Europskog zajedničkog poduzeća za računalstvo visokih performansi; vjeruje da je ono važan instrument šire razmjene informacija i podataka između znanstvenika i istraživača te privatnog i javnog sektora; pozdravlja prijedlog Komisije o zadržavanju i unaprjeđenju vodeće uloge Europe u superračunalstvu i kvantnom računalstvu;

65. ističe da digitalni sektor ima znatan potencijal za doprinos smanjenju globalnih emisija ugljika; napominje da se procjenjuje da je taj sektor odgovoran za više od 2 % globalnih emisija stakleničkih plinova; naglašava da kontinuirano širenje tog sektora mora biti popraćeno usmjerenošću na energetske učinkovitost i učinkovitost resursa kako bi se suzbile posljedice na okoliš; primjećuje da nova tehnološka rješenja, kao što su optička vlakna (u odnosu na bakrena) i energetske učinkovito programiranje, stvaraju mnogo manji ugljični otisak; naglašava potrebu za poboljšanjem uporabe i kružnosti ključnih sirovina, uz istodobno smanjenje i recikliranje e-otpada;

66. naglašava da podatkovni centri čine sve veći udio u svjetskoj potrošnji električne energije s potencijalom za daljnje povećanje ako se ne poduzmu nikakve mjere; prima na znanje Komisijin cilj postizanja visoko energetske učinkovitih, održivih i klimatski neutralnih podatkovnih centara do 2030.; podržava promicanje inovativnih i najboljih dostupnih rješenja, tehnike minimizacije otpada i zelene tehnike pohrane podataka, s posebnim naglaskom na sinergije između

2021. ožujak 25

centraliziranog grijanja i hlađenja te upotrebu otpadne topline koja nastaje u centrima za hlađenje, u svrhu ublažavanja učinka podatkovnih centara na okoliš, resurse i iskorištenu energiju; poziva na veću transparentnost za potrošače u pogledu emisija CO₂ nastalih iz pohrane i dijeljenja podataka;

67. poziva Komisiju i države članice da promiču konkurentna tržišta uz jačanje europskih poduzeća i da podupru razvoj europskih ponuda u oblaku; pozdravlja inicijative Europske federacije oblaka, kao što su Europski savez za industrijske podatke i oblake i inicijative za financiranje, kao i projekt GAIA-X, čiji je cilj razvoj udružene podatkovne infrastrukture i stvaranje ekosustava koji omogućuje prilagodljivost, interoperabilnost i samoodređenje pružatelja podataka kako bi se osiguralo da organizacije ili pojedinci imaju kontrolu nad vlastitim podacima; podržava konkurentna tržišta EU-a u području IaaS-a, PaaS-a i SaaS-a te u razvoju specijaliziranih usluga i aplikacija u oblaku; potiče Komisiju da i dalje bude na oprezu u vezi sa svakom potencijalnom zloupotrebom tržišne moći od strane dominantnih aktera koji djeluju na oligopolističkim tržištima u Uniji, a koja bi mogla ometati tržišno natjecanje ili izbor potrošača; naglašava da bi se infrastrukture u oblaku trebale temeljiti na načelu povjerenja, otvorenosti, sigurnosti, interoperabilnosti i prenosivosti; ističe da bi se, kako bi se osigurao učinkovit prijenos podataka korisnika, načelom prenosivosti podataka trebale, u mjeri u kojoj je to potrebno, prevladati razlike u infrastrukturi i praksama pružatelja usluga informacijskih tehnologija; napominje da korisnici možda nemaju potpuno istu konfiguraciju i uslugu pri prijenosu svojih podataka od jednog pružatelja usluga drugome;

68. poziva Komisiju da u suradnji s državama članicama ubrza razvoj „pravilnika za usluge u oblaku” kojim će se utvrditi načela za pružanje konkurentnih usluga računalstva u oblaku u Uniji, koji će predstavljati čvrst okvir za poboljšanje jasnoće i olakšavanje usklađenosti za usluge računalstva u oblaku te, među ostalim, obvezati pružatelje usluga da otkriju gdje se podaci obrađuju i pohranjuju, osiguravajući pritom da korisnici imaju suverenitet nad svojim podacima; napominje da bi se tim pravilnikom korisnicima trebala omogućiti neometana migracija njihovih podataka putem interoperabilnih sučelja kod drugih pružatelja usluga; vjeruje da bi cilj pravilnika za usluge u oblaku trebao biti sprečavanje tehnološke ovisnosti, posebice u javnoj nabavi; smatra da je upotreba sporazuma radionice CEN-a u određenim područjima, kao što su usluge u oblaku, način za povećanje učinkovitosti razvoja usklađenih standarda; naglašava da, iako odabir operatera računalstva u oblaku ovisi o poduzećima i potrošačima, svi operateri računalstva u oblaku, kada imaju poslovni nastan ili djeluju u EU-u, moraju slijediti pravila, norme i standarde EU-a te bi se njihova usklađenost trebala pratiti; napominje da je, ako subjekt iz EU-a koristi usluge oblaka koje se nalaze u zemljama koje nisu članice EU-a, važno osigurati primjenu jednake razine pravne zaštite kao u EU-u u slučaju sporova, uključujući one koji se odnose na intelektualno vlasništvo;

69. podržava rad Komisije u cilju iskorištavanja revizije horizontalnih i vertikalnih smjernica za tržišno natjecanje kako bi uvela nove alate za suzbijanje prekomjerne tržišne koncentracije, koja je svojstvena tržištima za podatke, uključujući, među ostalim, stalno praćenje rizičnih tržišta i, prema potrebi, donošenje *ex ante* propisa;

70. naglašava važnost povjerenja i čvršćeg okvira za kibersigurnost za stabilno podatkovno gospodarstvo, uz kulturu sigurnosti za subjekte koji obrađuju velike količine podataka; naglašava važnost najsuvremenije digitalne infrastrukture te poziva Komisiju i države članice da zajedno ulažu kako bi se osigurala njezina potpuna primjena; poziva na davanje podrške daljnjem razvoju tehnologije za sigurno dijeljenje podataka, npr. primjenom sigurnog višestranog računalstva i enkripcijske tehnologije; potiče Komisiju da predstavi rješenja i standarde prilagođene tržišnim igračima svih veličina, uključujući mikropoduzeća i MSP-ove; podržava zajednički i koordinirani pristup paketu instrumenata EU-a za kibersigurnost 5G mreža i sigurno uvođenje 5G tehnologije u EU-u;

71. poziva Komisiju da promiče revizije mogućnosti zlorabe, ranjivosti i interoperabilnosti infrastrukture za razmjenu podataka; skreće pozornost na znatne i brzo rastuće troškove koji proizlaze iz kibernapada; podsjeća da veća povezanost može povećati kiberprijetnje i kriminal, kao i kiber terorizam te rizik od prirodnih i tehnoloških nesreća, kao što su one koje utječu na poslovne tajne; u tom pogledu pozdravlja prijedlog Komisije za reviziju Direktive (EU) 2016/1148 o sigurnosti

mrežnih i informacijskih sustava⁽²⁹⁾ i novog Centra EU-a za stručnost u području kibersigurnosti kako bi se poboljšala kiberotpornost i učinkovitije odgovorilo na kibernetičke napade;

72. naglašava da bi sigurno prihvaćanje proizvoda i usluga u europskim ekosustavima interneta stvari utemeljenima na podacima i orijentiranima na potrošače trebalo uključivati integriranu sigurnost i privatnost; potiče uporabu alata za povećanje transparentnosti; podržava ambiciju Komisije da osmisli sažetak informacija o proizvodima u digitalnom obliku;

73. naglašava važnost nadležnih tijela za nadzor tržišta koja imaju potrebne ovlasti za pristup relevantnim podacima, uz potpuno poštovanje Uredbe (EU) 2019/1020⁽³⁰⁾, ako imaju razloga vjerovati da postoje potencijalno nezakonite prakse, kako bi se ojačalo njihovo djelovanje i osigurala dostatna kontrola sigurnosti proizvoda; ističe da nadzorna tijela trebaju zajamčiti sigurnost i zaštitu podataka kojima se pristupa;

74. poziva na praćenje provedbe zakonodavstva o prometu, posebno Uredbe (EU) 2020/1056, Direktive (EU) 2019/1936 i Uredbe (EU) 2019/1239 kako bi se osigurala potpora poduzećima, promicala digitalizacija i poboljšala razmjena podataka između poduzeća i uprava (B2A), poduzeća i potrošača (B2C), između različitih poduzeća (B2B), između poduzeća i tijela javne vlasti (B2G) te između tijela javne vlasti i poduzeća (G2B);

Istraživanje, vještine, kompetencije i umjetna inteligencija

75. prepoznaje potencijal pristupa podacima radi ubrzanja znanstvenog istraživanja i programa obrazovanja; pozdravlja Komisijin rad na omogućavanju dijeljenja podataka radi istraživanja i obrazovanja; pozdravlja razvoj europskog oblaka za otvorenu znanost kao otvorenog, povjerljivog i udruženog europskog okruženja za prekograničnu pohranu, dijeljenje i ponovnu uporabu istraživačkih podataka; zalaže se za promicanje istraživačkih podataka financiranih javnim sredstvima u skladu s načelom „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno”; naglašava vrijednost sporazuma o strateškom partnerstvu među sveučilištima za daljnje promicanje suradnje u različitim područjima podatkovne znanosti;

76. naglašava važnost postizanja visoke razine opće digitalne pismenosti i promicanja aktivnosti za podizanje razine osviještenosti javnosti; naglašava da potencijal rasta Unije ovisi o vještinama njezina stanovništva i radne snage; stoga poziva države članice da posebnu pozornost posvete softverskom inženjerstvu, privlačenju talenata u sektor IKT-a i podatkovnoj pismenosti za sve kako bi se izgradilo europsko znanje i iskustvo usmjereno na tehnologije sljedeće generacije i najsuvremenije tehnologije; ističe potrebu za tim da osoblje tijela kaznenog progona i pravosudno osoblje ima odgovarajuće digitalne vještine jer su one ključne za digitalizaciju pravosudnog sustava u državama članicama; napominje da je Komisija u Akcijskom planu za digitalno obrazovanje predložila ambiciozne ciljeve za digitalne vještine u EU-u te ističe potrebu za pomnim praćenjem provedbe, razvoja i uspješnosti tih vještina;

77. naglašava da su konkurentan pristup podacima i olakšavanje prekogranične upotrebe podataka od iznimne važnosti za razvoj umjetne inteligencije, koja se oslanja na visoku kvalitetu i povećanu dostupnost podataka kako bi se stvorili neosobni skupovi podataka koji su sposobni za osposobljavanje algoritama i poboljšanje njihove učinkovitosti;

78. ističe da se provedbom europske podatkovne strategije mora uspostaviti ravnoteža između promicanja šire uporabe i razmjene podataka i zaštite prava intelektualnog vlasništva, poslovnih tajni, ali i temeljnih prava, kao što je ono na privatnost; ističe da se podaci koji se upotrebljavaju za učenje za algoritme umjetne inteligencije ponekad oslanjaju na strukturirane podatke kao što su baze podataka, radovi zaštićeni autorskim pravom i druga djela zaštićena intelektualnim vlasništvom koja se obično možda ne smatraju podacima;

⁽²⁹⁾ SL L 194, 19.7.2016., str. 1.

⁽³⁰⁾ SL L 169, 25.6.2019., str. 1.

2021. ožujak 25

79. konstatira da se upotreba sadržaja zaštićenog autorskim pravima kao ulaznih podataka treba ocijeniti s obzirom na sadašnja pravila te iznimku u pogledu rudarenja teksta i podataka predviđenu Direktivom o autorskim pravima ⁽³¹⁾ kao i s obzirom na povezana prava u okviru jedinstvenog digitalnog tržišta; poziva Komisiju da izda smjernice o tome kako će se mogućnosti pridržavanja prava na centraliziran način staviti na raspolaganje javnosti;

80. navodi da bi Komisija trebala dodatno ocijeniti izmjene postojećih pravnih okvira u građanskom postupovnom pravu kako bi se umanjile postojeće prepreke ulaganjima za privatne ulagače; poziva Komisiju da u tom pogledu bez odgode i na odgovarajući način poduzme mjere u skladu s Rezolucijom Europskog parlamenta od 4. srpnja 2017. o zajedničkim minimalnim standardima za građanski postupak u Europskoj uniji ⁽³²⁾;

81. naglašava potrebu za sprečavanjem nenamjernog odražavanja svih vrsta pristranosti, posebno rodne pristranosti, u aplikacijama koje se temelje na algoritmima; u tu svrhu potiče transparentnost algoritama, sustava umjetne inteligencije i dizajna aplikacija;

82. podsjeća na to da u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka građani EU-a imaju pravo na objašnjenje i osporavanje odluka donesenih na temelju algoritama u interesu smanjenja nesigurnosti i netransparentnosti, dok bi posebnu pozornost trebalo posvetiti dobroti i transparentnosti u poslovnom životu;

83. smatra da, unatoč činjenici da su sadašnja načela odgovornosti i tehnološki neutralna pravila o odgovornosti općenito govoreći prikladna za digitalno gospodarstvo i većinu tehnologija u nastajanju, ipak postoje neki slučajevi, kao što su oni koji se odnose na operatere sustava umjetne inteligencije, u kojima su potrebna nova pravila o odgovornosti kako bi se povećala pravna sigurnost te predvidio odgovarajući sustav naknada za oštećene osobe u slučaju nezakonite upotrebe podataka;

84. potiče Komisiju da provede sveobuhvatnu ocjenu sličnih potencijalnih pravnih nedostataka povezanih s odgovornošću za podatke, poput štete prouzročene upotrebom umjetne inteligencije ili drugih vrsta štete koje su rezultat nedostataka ili netočnosti skupova podataka, kao i na to da prije podnošenja novih zakonodavnih prijedloga ocijeni moguće prilagodbe sadašnjih sustava odgovornosti;

85. poziva Komisiju da promiče najbolje prakse u obrazovanju u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM), s posebnim naglaskom na rodnu ravnopravnost, kao i uključivanje i zapošljavanje žena u području tehnologije;

86. pozdravlja programe Digitalna Europa i Obzor Europa, svemirski program i Instrument za povezivanje Europe te europske centre za digitalne inovacije, koji će europskim poduzećima pomoći da idu ukorak s mogućnostima digitalne tranzicije; ističe važnost financiranja namijenjenog za kvantna istraživanja u okviru programa Obzor Europa; osim toga, podsjeća na ulogu koju bi Mehanizam za oporavak i otpornost trebao imati u doprinosu digitalnom programu;

87. poziva na javno i privatno financiranje, posebno za mikropoduzeća i MSP-ove, kako bi se poduprla digitalna tranzicija i u potpunosti iskoristio potencijal podatkovnog gospodarstva te kako bi se integrirale digitalne tehnologije i vještine; ističe da osiguravanje jednakih uvjeta za mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća ne uključuje samo pristup podacima, nego i osiguravanje potrebnih vještina za provođenje analize i stjecanja uvida na temelju takvih informacija;

88. poziva socijalne partnere da istraže potencijal digitalizacije, podataka i umjetne inteligencije za povećanje održive produktivnosti, uz istodobno poštovanje prava radnika, poboljšanje dobroti i zapošljivosti radne snage te ulaganje u usavršavanje, prekvalifikaciju, pripremu zaposlenika za nova radna mjesta, cjeloživotno učenje i programe digitalne pismenosti; napominje da su podizanje razine osviještenosti, obrazovanje i transparentnost u vezi s tehnologijama temeljenim na podacima važni kako bi građani EU-a mogli razumjeti te tehnologije i biti dio njihove pravedne provedbe; ističe da bi zaposlenici trebali imati pravo znati gdje se i kako njihovi podaci prikupljaju, upotrebljavaju, pohranjuju ili dijele; poziva na sprečavanje nerazmjernog i neopravdanog nadzora na radnom mjestu; smatra da bi nacionalni sindikati trebali biti više uključeni u pružanje preporuka i smjernica o zaštiti podataka i privatnosti na radnom mjestu;

⁽³¹⁾ SL L 130, 17.5.2019., str. 92.

⁽³²⁾ SL C 334, 19.9.2018., str. 39.

Globalna pravila

89. vjeruje da globalna pravila kojima se uređuje uporaba podataka nisu primjerena; poziva Komisiju da provede usporednu analizu regulatornog okruženja za podatke u trećim zemljama; napominje da se europska poduzeća koja posluju u nekim trećim zemljama sve više suočavaju s neopravdanim preprekama i digitalnim ograničenjima; poziva Komisiju i države članice da pojačaju napore s trećim zemljama istog mišljenja na međunarodnim i multilateralnim forumima te u bilateralnim i trgovinskim raspravama kako bi se dogovorili novi međunarodni etički i tehnički standardi za upravljanje upotrebom novih tehnologija, kao što su umjetna inteligencija, internet stvari, 5G i 6G, kojima bi se trebale promicati vrijednosti, temeljna prava, načela, pravila i standardi Unije te osigurano da njezino tržište ostane konkurentno i otvoreno ostatku svijeta; ističe potrebu za međunarodnim pravilima i standardima kako bi se poduprla globalna suradnja u cilju osnaživanja zaštite podataka i uspostavljanja sigurnih i odgovarajućih prijenosa podataka, uz potpuno poštovanje zakona i normi EU-a i država članica;

90. naglašava da se pri prijenosu osobnih podataka u druge jurisdikcije uvijek moraju poštovati odredbe Opće uredbe o zaštiti podataka, Direktive o izvršavanju zakonodavstva i Povelje te da se prije svakog prijenosa moraju uzimati u obzir preporuke i smjernice Europskog odbora za zaštitu podataka i da se takvi prijenosi mogu odvijati samo ako postoji dovoljna razina zaštite osobnih podataka;

91. poziva na slobodan protok podataka između Unije i trećih zemalja pod uvjetom da se poštuju zaštita podataka, privatnost, sigurnost i drugi jasno utvrđeni, opravdani i nediskriminirajući interesi javne politike, primjerice putem odluka o primjerenosti; smatra da je slobodni prekogranični protok podataka potreban za iskorištavanje cjelokupnog potencijala podatkovnog gospodarstva i naglašava da očuvanje protoka podataka mora ostati temelj europskih ciljeva; podržava to da se dionicima koji su u potpunosti usklađeni sa svim relevantnim zakonodavstvom Unije omogući pristup zajedničkim europskim podatkovnim prostorima; poziva Komisiju da zajedno s državama članicama pregovara o novim pravilima za globalno digitalno gospodarstvo, uključujući zabranu neopravdanih zahtjeva za lokalizaciju podataka; podsjeća na važnost napretka u pregovorima o e-trgovini u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji i poziva na uključivanje ambicioznih i sveobuhvatnih poglavlja o digitalnoj trgovini u sporazume EU-a o slobodnoj trgovini; podržava aktivnu ulogu Unije i njezino sudjelovanje u drugim međunarodnim forumima za međunarodnu suradnju u području digitalizacije, kao što su UN, OECD, Međunarodna organizacija rada i UNESCO;

o

o o

92. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

2021. ožujak 25

P9_TA(2021)0102

Javna nabava u području obrane i sigurnosti i transfer obrambenih proizvoda: provedba relevantnih direktiva**Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o provedbi Direktive 2009/81/EZ u pogledu javne nabave u području obrane i sigurnosti te Direktive 2009/43/EZ u pogledu transfera obrambenih proizvoda (2019/2204(INI))**

(2021/C 494/05)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Direktivu 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ ⁽¹⁾ („Direktiva o javnoj nabavi u području obrane“),
 - uzimajući u obzir Direktivu 2009/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. o pojednostavnjivanju uvjeta za transfer obrambenih proizvoda unutar Zajednice ⁽²⁾ („Direktiva o transferu obrambenih proizvoda“),
 - uzimajući u obzir izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću od 30. studenoga 2016. naslovljeno „Provedba Direktive 2009/81/EZ o javnoj nabavi u području obrane i sigurnosti, u skladu s člankom 73. stavkom 2. te Direktive“ (COM(2016)0762),
 - uzimajući u obzir izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću od 30. studenoga 2016. naslovljeno „Evaluacija Direktive 2009/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. o pojednostavnjivanju uvjeta za transfer obrambenih proizvoda unutar Zajednice“ (COM(2016)0760),
 - uzimajući u obzir obavijest Komisije od 30. studenoga 2016. naslovljenu „Smjernice o sklapanju ugovora između vlada u području obrane i sigurnosti (članak 13. točka (f) Direktive 2009/81/EZ)“ (C(2016)7727),
 - uzimajući u obzir Preporuku Komisije (EU) 2018/624 od 20. travnja 2018. o pristupu poddavljača i MSP-ova u sektoru obrane prekograničnim tržištima ⁽³⁾,
 - uzimajući u obzir Obavijest Komisije o smjernicama o nabavi zasnovanoj na suradnji u području obrane i sigurnosti (Direktiva 2009/81/EZ o javnoj nabavi u području obrane i sigurnosti) ⁽⁴⁾,
 - uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja (EPRS) iz rujna 2020. naslovljenu „Obrambeni paket EU-a: Direktiva o javnoj nabavi u području obrane i Direktiva o transferu obrambenih proizvoda unutar Zajednice“,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika, kao i članak 1. stavak 1. točku (e) Odluke Konferencije predsjednika od 12. prosinca 2002. o postupku odobrenja izrade izvješća o vlastitoj inicijativi te Prilog 3. priložen toj odluci,
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora za vanjske poslove,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača (A9-0025/2021),
- A. budući da je cilj Direktive o javnoj nabavi u području obrane uvođenje pravednih i transparentnih pravila za nabavu u području obrane kako bi se poduzećima iz sektora obrane u državama članicama osigurao pristup obrambenim tržištima drugih država članica;

⁽¹⁾ SL L 216, 20.8.2009., str. 76.⁽²⁾ SL L 146, 10.6.2009., str. 1.⁽³⁾ SL L 102, 23.4.2018., str. 87.⁽⁴⁾ SL C 157, 8.5.2019., str. 1.

- B. budući da se Direktivom o transferu obrambenih proizvoda nastoji poboljšati funkcioniranje europskog tržišta obrambene opreme (EDEM), promicati integracija lanca opskrbe obrambene industrije EU-a te povećati sigurnost opskrbe pojednostavnjenjem pravila i postupaka za transfere obrambenih proizvoda unutar EU-a;
- C. budući da je cilj objui direktiva ojačati unutarnje tržište obrambenih proizvoda i konkurentnost europskog tržišta obrambene opreme;
- D. budući da je obrambeni paket potreban za daljnji razvoj zajedničke europske kulture sigurnosti i obrane, koja se temelji na zajedničkim vrijednostima i ciljevima Unije, uzimajući u obzir posebne značajke sigurnosnih i obrambenih politika država članica;
- E. budući da je u evaluaciji Komisije iz 2016. zaključeno da su ciljevi Direktive o javnoj nabavi u području obrane samo djelomično ostvareni jer, iako je omogućila početno povećanje tržišnog natjecanja, transparentnosti i nediskriminacije na Unijinom tržištu javne nabave u području obrane, za potpuno je ostvarenje tih ciljeva potreban mnogo veći napredak u pogledu dosljedne primjene Direktive u državama članicama;
- F. budući da je u studiji EPRS-a ukazano na to da je Direktiva o javnoj nabavi u području obrane imala nedovoljan učinak na europeizaciju lanaca vrijednosti u tom području;
- G. budući da je evaluacija Komisije iz 2016. pokazala da su razlike u prenošenju Direktive o transferu obrambenih proizvoda dovele do znatnih prepreka za njezinu učinkovitu primjenu, što je rezultiralo usporenom ili nepotpunom primjenom u pojedinim državama članicama, općenito nedovoljnom usklađenošću zahtjeva i postupaka među državama članicama te vrlo različitim uvjetima i ograničenjima u općim dozvolama za transfer koje objavljuju države članice;
- H. budući da se, uz opće prepreke za ulazak na tržište kao što su zemljopisna udaljenost, jezične prepreke i nedovoljno znanje o prekograničnim tržištima, mala i srednja poduzeća (MSP) u obrambenom sektoru suočavaju i s dodatnim administrativnim preprekama kao što su pitanja sigurnosti opskrbe, složenost odredbi o podugovaranju te visoki troškovi certifikacije;
- I. budući da su MSP-ovi suočeni s velikim izazovima kada sudjeluju u postupcima javne nabave;
- J. budući da je nedostatak prekograničnog pristupa lancima opskrbe jedan od glavnih razloga nedovoljnog sudjelovanja MSP-ova; budući da su obrambeni lanci opskrbe u znatnoj mjeri usmjereni na nacionalnu razinu, što povećava izazove za MSP-ove koji žele ući u obrambene lance opskrbe u drugim europskim zemljama; budući da se, osim toga, proizvođači originalne opreme iz financijskih razloga i dalje ograničavaju na sklapanje podugovora s MSP-ovima s kojima su već prije surađivali;
- K. budući da postoji potreba za razvojem sveobuhvatnog i holističkog koncepta europskog tržišta obrambene opreme kojim bi se službeno povezali svi postojeći dijelovi kao što su Europski program industrijskog razvoja u području obrane (EDIDP), pripremno djelovanje za istraživanje u području obrane (PADR), Europski fond za obranu (EDF), stalna strukturirana suradnja (PESCO), Zajedničko stajalište o izvozu oružja, Uredba o robi s dvojnog namjenom^(?), dvije direktive iz obrambenog paketa iz 2009. i buduće inicijative kao što su zajednička pravila o sigurnosti opskrbe;
- L. budući da bez koherentnosti politika i ulaganja napora u povezivanje različitih dijelova politika postoji rizik da će se djelovanjem na razini EU-a pridonijeti postojećim poremećajima na tržištu i drugim vrlo neučinkovitim procesima i politikama u obrambenom sektoru;

^(?) Uredba Vijeća (EZ) br. 428/2009 od 5. svibnja 2009. o uspostavljanju režima Zajednice za kontrolu izvoza, prijenosa, brokeringa i provoza robe s dvojnog namjenom (SL L 134, 29.5.2009., str. 1.).

2021. ožujak 25

Poboljšanje funkcioniranja unutarnjeg tržišta obrambenih proizvoda boljom primjenom i provedbom obrambenog paketa

1. ponovno ističe da podupire ambicije direktiva iz obrambenog paketa, koje su donesene kako bi se promicala daljnja integracija lanca opskrbe obrambene industrije EU-a i povećali uzajamno povjerenje i transparentnost među državama članicama, jednako postupanje i sveukupna konkurentnost europske obrambene industrije;
2. ističe da je djelotvorna provedba direktiva korak prema ostvarenju ambicija EU-a u pogledu strateške autonomije i europske obrambene unije; ističe da bi te direktive mogle učiniti europsku obrambenu politiku koherentnijom i potaknuti razvoj europske obrambene industrije, pod uvjetom da države članice imaju zajedničku viziju i jednako strateško promišljanje europskih obrambenih inicijativa;
3. izražava žaljenje zbog kontinuirane fragmentacije europskog unutarnjeg tržišta obrambenih proizvoda, koja i dalje dovodi do nepotrebnog dupliciranja i umnožavanja neučinkovitosti u izdacima za obranu u državama članicama;
4. pozdravlja određena pozitivna kretanja uočena u postupnoj provedbi Direktive o javnoj nabavi u području obrane, odnosno sve veći broj obavijesti o nadmetanju i obavijesti o dodjeli ugovora u državama članicama te sve veći udio javne nabave koja se provodi na temelju konkurentnog nadmetanja preko Dnevnika elektroničkih natječaja (*Tenders Electronic Daily – TED*); ističe, međutim, da velik dio rashoda za javnu nabavu i dalje nastaje izvan okvira Direktive i da se golemi postotak ugovora i dalje dodjeljuje na nacionalnoj razini; također naglašava da ti postupci nisu lako dostupni MSP-ovima;
5. naglašava da bi sustavna primjena odredbi koje se odnose na izuzeća, osobito odredbi članka 346. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), mogla ugroziti potpunu i pravilnu provedbu Direktive o javnoj nabavi u području obrane;
6. upućuje na interpretativne smjernice Komisije o tome pod kojim se uvjetima može pozivati na članak 346. UFEU-a u pogledu nabave u području obrane, kojima je cilj spriječiti da se države članice krivo pozivaju na tu odredbu te da je zlorabe i pogrešno tumače; poziva države članice da strogo slijede interpretativne smjernice Komisije i traži od Komisije da se pobrine za to da se one dosljedno provode i primjenjuju;
7. poziva na pravilnu uporabu izuzeća i zahtjeva za kompenzaciju pri nabavi obrambene opreme, kojima se ograničava pošteno tržišno natjecanje na europskom tržištu obrambene opreme, a posebno na bolje praćenje i provedbu pravilne primjene izuzeća za prodaju između vlada u skladu sa smjernicama Komisije iz 2016. o prodaji između vlada i primjeni Direktive o javnoj nabavi u području obrane; poziva države članice na sustavnije i sveobuhvatnije izvješćivanje s dosljednim, točnim i usporedivim podacima o primjeni izuzeća kako bi se poboljšali nadzor i provedba relevantnih smjernica Komisije; smatra da bi Komisija u tom pogledu trebala preuzeti odgovornost za praćenje nužnosti i razmjernosti izuzeća na koja se države članice pozivaju u dodjeli ugovora izvan područja primjene Direktive o javnoj nabavi u području obrane te se ne bi trebala uglavnom oslanjati na zaprimljene pritužbe industrije; poziva stoga Komisiju da uloži dodatne napore i poduzme odvažne i proaktivne mjere kako bi se spriječila zloupotrebu iznimaka i usvojila odlučnija politika u pogledu provedbe, posebno jamčenjem učinkovitosti postupaka zbog povrede prava;
8. stajališta je da i dalje postoji snažna potreba za usmjeravanjem na učinkovitu provedbu i primjenu Direktive o javnoj nabavi u području obrane te smatra da bi se u tu svrhu države članice trebale usmjeriti na osiguravanje jednakog postupanja, transparentnosti i tržišnog natjecanja, kao i na pristup javnoj nabavi u tom području, dok bi se Komisija trebala usmjeriti na provedbu zajedničkih standarda izvješćivanja i dodatne smjernice i informacije državama članicama o primjeni odredbi Direktive;

9. poziva države članice da pravilno provedu direktive o javnoj nabavi u području obrane, a one s velikom uhdanom obrambenom industrijom da budu primjer drugima;
10. stajališta je da bi se, kako bi se omogućila brza i kvalitetna javna nabava, neki aspekti provedbe Direktive o javnoj nabavi u području obrane mogli poboljšati, primjerice primjenom u državama članicama otvorenog postupka javne nabave, partnerstva za inovacije i drugih novih postupaka predviđenih Direktivom 2014/24/EU⁽⁶⁾ te potiče države članice na dosljednu primjenu Direktive kad god je to moguće; smatra, međutim, da u ovom trenutku nije potrebna revizija Direktive o javnoj nabavi u području obrane i Direktive o transferu obrambenih proizvoda s obzirom na to da je postojeći regulatorni okvir dostatan ako se pravilno provodi i upotrebljava;
11. poziva stoga Komisiju da prati provedbu tih direktiva, poboljša njihovu transparentnost i pruži smjernice državama članicama kako bi se zajamčila njihova dosljedna i potpuna provedba i time u potpunosti ostvarili njihovi ciljevi, s obzirom na to da bi manjak reciprociteta mogao odvratiti države članice koje su ostvarile višu razinu provedbe;
12. primjećuje da je u pogledu Direktive o transferu obrambenih proizvoda prihvaćanje novih alata, uključujući opće dozvole za transfer, dosta slabo u usporedbi s individualnim dozvolama za transfer koje su trebale biti zamijenjene novim alatima;
13. primjećuje, osim toga, da je prihvaćanje certifikacije sporije i slabije od očekivanog te da i dalje postoje prepreke učinkovitoj primjeni Direktive o transferu obrambenih proizvoda zbog niske razine informiranosti, osobito MSP-ova, o alatima koji su dostupni u okviru Direktive i mogućnostima na unutarnjem tržištu, te sustavima kojima se države članice koriste u svojim kontrolama izvoza, uz nedostatak usklađenosti u provedbi općih dozvola za transfer, koji uzrokuje velike prepreke učinkovitoj primjeni Direktive;
14. smatra, stoga, da su Direktivom o transferu obrambenih proizvoda samo djelomično postignuti njezini glavni ciljevi, osobito ciljevi olakšavanja optjecaja obrambenih proizvoda na unutarnjem tržištu te ciljevi postizanja učinkovitog unutarnjeg tržišta i veće sigurnosti opskrbe i konkurentnosti;
15. naglašava važnost istinskog unutarnjeg tržišta za transfere obrambenih proizvoda unutar EU-a na kojem nacionalna tijela znaju koji se proizvodi i kome transferiraju i na kojem su odobrenja za izvoz i druga ograničenja izvoza svedena na traženi minimum;
16. primjećuje, u tom kontekstu, napredak koji je Komisija postigla svojim preporukama o području primjene i uvjetima za opće dozvole za transfer;
17. poziva Komisiju da poboljša provedbu Direktive o transferu obrambenih proizvoda u pojedinačnim državama članicama inzistiranjem na tome da nacionalna tijela riješe preostala pitanja;
18. poziva na pojačani razvoj kontakata i razmjena među nacionalnim zajednicama za kontrolu transfera diljem EU-a kako bi se uklonile postojeće razlike u praksama kontrole transfera i nedostatak povjerenja među državama članicama te kako bi se ocijenilo imenovanje jedinstvenih nacionalnih kontaktnih točaka za pitanja povezana s transferima unutar EU-a;
19. poziva države članice da uzmu u obzir preporuke Komisije o području primjene i uvjetima za opće dozvole za transfer te da izbjegnu dodavanje uvjeta za transfere u okviru općih dozvola za transfer jer bi to bilo u suprotnosti s uvjetima koji su navedeni u preporukama ili ih narušavalo; ističe da je potrebno prevesti nacionalne propise o dozvolama za transfer, barem na engleski jezik; poziva Komisiju da u potpunosti podrži i pomogne državama članicama u izradi usklađenih globalnih i individualnih dozvola za transfer za projekte EDIDP-a i Europskog fonda za obranu;
20. pozdravlja odredbe Direktive o transferu obrambenih proizvoda koje za cilj imaju poticanje zajedničke nabave u području obrane te poziva države članice da iskoriste sve mogućnosti suradnje koje se nude u sklopu direktive u istinskom duhu solidarnosti, posebno u okviru Europskog programa industrijskog razvoja u području obrane (EDIDP) i budućeg Europskog fonda za obranu;

⁽⁶⁾ SL L 94, 28.3.2014., str. 65.

2021. ožujak 25

21. poziva Komisiju da kao prioritet odredi daljnje postupanje u vezi s preporukama o području primjene i uvjetima za opće dozvole za transfer te da, među ostalim, razmotri mogućnost da se preporuke zamijene obvezujućim odredbama u cilju postupnog usklađivanja kao sveobuhvatnog cilja u nadolazećim godinama;
22. poziva Komisiju i države članice da ulože više napora u informiranje o alatima i prednostima Direktive o transferu obrambenih proizvoda, što se prvenstveno odnosi na informiranje MSP-ova;
23. prima na znanje Strateški kompas namijenjen analizi zajedničkih prijetnji; smatra da bi obrambeni paket trebao biti jedan od njegovih sastavnih dijelova kojim se podupiru politike kontrole izvoza;
24. poziva Komisiju i države članice da poboljšaju kvalitetu, transparentnost, dosljednost i dostupnost podataka te da razmotre uspostavu namjenskih statističkih klasifikacijskih oznaka kako bi se olakšalo praćenje provedbe tih dviju direktiva i omogućio smisleni nadzor;
25. ističe razlike među državama članicama u stopama objavljivanja obavijesti o nadmetanju na TED-u; naglašava da je važno osigurati dostupnost i iskoristivost internetske baze podataka, odnosno registra certificiranih poduzeća povezanih s obranom (CERTIDER); naglašava da je potrebno sustavno objavljivati podatke o transferima unutar EU-a, uključujući kvantitativne podatke i raščlambu po kategorijama dozvola, kako bi se bolje uzele u obzir aktivnosti u području obrane i naoružanja; napominje da takve razlike doprinose nedostatku pouzdanih podataka i mogu uzrokovati poremećaje na unutarnjem tržištu te da bi nedostatak uzajamnosti mogao imati destabilizirajući učinak na države članice s višim stupnjem provedbe;
26. poziva Komisiju da prouči izvedivost uspostave zajedničkih standardiziranih administrativnih obrazaca u cilju smanjenja administrativnog opterećenja poduzeća, posebno MSP-ova, te da uspostavi europski pristup transferima obrambenih proizvoda;
27. poziva Komisiju da pokaže snagu u provedbi direktiva, uključujući snažnije korištenje svojih ovlasti iz članka 258. UFEU-a u pogledu pokretanja postupaka radi utvrđivanja povrede prava; traži od Komisije da pokrene postupke radi utvrđivanja povrede prava umjesto da djeluje isključivo nakon zaprimljenih pritužbi industrije;

Suzbijanje fragmentacije tržišta i povećanje sudjelovanja MSP-ova

28. primjećuje da se čini kako su MSP-ovi manje uspješni u sklapanju ugovora u okviru Direktive o javnoj nabavi u području obrane nego općenito u javnoj nabavi EU-a; primjećuje i da nadležna tijela država članica očito ne primjenjuju na redovit i strukturiran način odredbe o podugovaranju predviđene Direktivom; uviđa da neke države članice smatraju da su te odredbe složene i da ih je teško primjenjivati, što djelomično objašnjava ograničeni učinak Direktive, te smatra da je stoga potrebno poticati MSP-ove na sudjelovanje u tom procesu i pojednostavniti postupke;
29. ističe da se postupci certificiranja smatraju skupima, dugotrajnima i opterećujućima te da stoga nisu ni dostupni ni privlačni MSP-ovima;
30. potiče države da sustavno prate preporuke Komisije o prekograničnom pristupu tržištu za poddobavljače i MSP-ove u obrambenom sektoru, primjerice zahtjeve u pogledu kvalitete informacija, raspodjele ugovora po serijama ili smanjenja administrativnog opterećenja u okviru postupaka javne nabave;
31. smatra, stoga, da je cilj povećanja sudjelovanja MSP-ova tek djelomično postignut;
32. mišljenja je da su odredbe predviđene Direktivom o javnoj nabavi u području obrane u pogledu tržišnog natjecanja između podugovaratelja imale vrlo ograničen ili nikakav učinak na prekogranični pristup poddobavljača i MSP-ova u sektoru obrane; poziva države članice da provjere omogućuju li njihovi nacionalni postupci prekogranično sudjelovanje MSP-ova i olakšavaju li im pristup i sudjelovanje u postupcima javne nabave u području obrane i sigurnosti;
33. primjećuje da se brojni MSP-ovi aktivni na obrambenim tržištima bave trgovinom robom s dvojnog namjenom, dok su mnogi i dalje posebno specijalizirani za aktivnosti povezane s obranom te stoga posebno ovise o poduzećima koja djeluju u vojnim i obrambenim sektorima;

34. poziva Komisiju da nastavi s radom i temeljito ispita uzroke nedovoljnog sudjelovanja MSP-ova;
35. poziva Komisiju da razmotri izradu ažurirane karte podataka o relevantnim MSP-ovima, na kojoj bi, uz jamstvo zaštite osjetljivih podataka i intelektualnog vlasništva, bili navedeni njihovi industrijski i tehnološki kapaciteti te koja bi bila javno dostupna glavnim izvođačima iz drugih država članica kako bi se identificirali MSP-ovi s relevantnim kapacitetima potrebnima za određene projekte, te da predloži druge učinkovite instrumente kojima bi se moglo povećati sudjelovanje MSP-ova u postupku javne nabave;
36. poziva Komisiju da poboljša pristup financiranju za MSP-ove;
37. smatra da bi djelovanje država članica moglo znatno poboljšati pristup prekograničnim tržištima za MSP-ove i poddavljače u sektorima obrane i stoga ih poziva da provode preporuke Komisije u najvećoj mogućoj mjeri;
38. poziva države članice da se sustavnije koriste postojećim alatima na razini EU-a, kao što su Europska poduzetnička mreža, radi potpore prekograničnim aktivnostima MSP-ova;

Uspostava otvorenog europskog tržišta obrambene opreme

39. smatra da je bolja provedba direktiva ključna kako bi se postigao sveobuhvatni cilj poboljšanja funkcioniranja unutarnjeg tržišta obrambenih proizvoda i pridonijelo uspostavi otvorenog europskog tržišta obrambene opreme;
40. poziva Komisiju da radi na intenzivnijoj primjeni zakonodavnog okvira o transferima obrambenih proizvoda, povećanju dostupnosti općih dozvola za transfer u cijeloj Uniji te rješavanju problema ograničene primjene programa certifikacije jer bi se time mogao potaknuti razvoj europskog tržišta obrambene opreme, što će pridonijeti boljem funkcioniranju unutarnjeg tržišta obrambenih proizvoda;
41. poziva Komisiju da poduzme konkretne mjere za jačanje povjerenja među državama članicama u području obrane i sigurnosti kako bi se potaknula njihova suradnja i razvilo istinsko jedinstveno tržište obrambenih proizvoda;
42. smatra da bi učinkovita provedba tih direktiva također dodatno poboljšala učinkovitost obrambenih inicijativa pokrenutih posljednjih nekoliko godina, posebno stalne strukturirane suradnje (PESCO), koordiniranog godišnjeg preispitivanja u području obrane (CARD), Europskog fonda za obranu (EDF) i izmijenjenog plana za razvoj sposobnosti (CDP), kojima se u cjelini može potaknuti suradnja u području planiranja, razvoja, nabave i rada obrambenih kapaciteta; poziva države članice da potiču razvoj europskog tržišta obrambene opreme kroz suradnju na projektima u okviru PESCO-a i EDF-a; primjećuje da bi s tim u vezi države članice trebale dijeliti stečena iskustva i najbolje prakse iz dosadašnje provedbe obrambenog paketa kako bi se izgladile razlike u razinama provedbe;
43. naglašava da je potrebno koherentnije tumačenje i dosljednija provedba Zajedničkog stajališta EU-a o izvozu oružja, uzimajući u obzir osam kriterija EU-a o izvozu oružja, kako bi se ograničila fragmentacija unutarnjeg obrambenog tržišta EU-a i povećala dosljednost njegove vanjske politike; poziva na donošenje mjera kako bi se riješile moguće nedosljednosti između Direktive o transferu obrambenih proizvoda, Zajedničkog stajališta i Uredbe o robi s dvojnog namjenom;
44. poziva države članice da pokažu političku volju jačanjem unutareuropske nabave u području obrane te suradnje u istraživanju i razvoju te da se koriste zajedničkim istraživanjem i razvojem te nabavom u području obrane kako bi se podigla razina interoperabilnosti među njihovim vojnim snagama;
45. traži da se iznova poduzmu naponi oko rješavanja problema stalnih tehnoloških i inovacijskih nedostataka i zaostataka u tehnološkoj i industrijskoj bazi europskog obrambenog sektora kako bi se smanjila sve veća ovisnost Europe o uvozu obrambene opreme; naglašava da za izgradnju pouzdanog i sveobuhvatnog europskog tržišta obrambene opreme i učinkovitog obrambenog sektora Komisija treba predstaviti sveobuhvatnu strategiju za sigurnost režima opskrbe na razini EU-a;

46. naglašava da obrambena suradnja EU-a i Ujedinjene Kraljevine nije obuhvaćena Sporazumom o trgovini i suradnji te preporučuje da se provede odgovarajuća analiza o tome kakav će učinak Brexit imati na tržište vojne opreme EU-a;

2021. ožujak 25

47. smatra da je od donošenja tih dviju direktiva došlo do brojnih promjena na europskom tržištu obrambene opreme; poziva Komisiju da s obzirom na te promjene analizira učinkovitost dostupnih alata;

o

o o

48. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

P9_TA(2021)0103

Primjena Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092: mehanizam uvjetovanosti u pogledu vladavine prava

Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o primjeni Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 o mehanizmu uvjetovanosti u pogledu vladavine prava (2021/2582(RSP))

(2021/C 494/06)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 2., članak 3. stavak 1., članak 3. stavak 3. drugi podstavak, članak 4. stavak 3. i članak 6. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),
- uzimajući u obzir članak 13., članak 14. stavak 1., članak 16. stavak 1., članak 17. stavak 1., članak 17. stavak 3. drugi podstavak, članak 17. stavak 8. Ugovora o Europskoj uniji (UEU),
- uzimajući u obzir članke UFEU-a koji se odnose na poštovanje, zaštitu i promicanje demokracije, vladavine prava i temeljnih prava u Uniji, uključujući njegove članke 234., 265., 310., 317. i 319.,
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima,
- uzimajući u obzir Okvirni sporazum o odnosima između Europskog parlamenta i Europske komisije od 20. studenog 2010. ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir izvješće Komisije o vladavini prava za 2020. od 30. rujna 2020. (COM(2020)0580),
- uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 17. prosinca 2020. o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. - 2027., Međuinstitucijskom sporazumu, Instrumentu EU-a za oporavak i Uredbi o vladavini prava ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća usvojene 11. prosinca 2020.,
- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća usvojene 21. srpnja 2020.,
- uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 23. srpnja 2020. o zaključcima izvanrednog sastanka Europskog vijeća od 17. do 21. srpnja 2020. ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir govor na plenarnoj sjednici Europskog parlamenta predsjednice Komisije Ursule von der Leyen o zaključcima sa sastanka Europskog vijeća održanog 10. i 11. prosinca 2020. ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) 2020/2223 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. prosinca 2020. o izmjeni Uredbe (EU, Euratom) br. 883/2013 u pogledu suradnje s Uredom europskog javnog tužitelja i djelotvornosti istraga koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevара ⁽⁶⁾, koja je stupila na snagu 17. siječnja 2021.,
- uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,

A. budući da se Unija temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina, kako je utvrđeno člankom 2. UEU-a;

⁽¹⁾ SL L 304, 20.11.2010., str. 47.

⁽²⁾ SL L 433 I, 22.12.2020., str. 1.

⁽³⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0360.

⁽⁴⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0206.

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_20_2442

⁽⁶⁾ SL L 437, 28.12.2020., str. 49.

2021. ožujak 25

- B. budući da je Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije („Uredba o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava”) stupila na snagu 1. siječnja 2021. i da se primjenjuje od tog datuma;
- C. budući da u skladu s člankom 17. stavkom 1. UEU-a Komisija „osigurava primjenu Ugovorâ i mjera koje na temelju njih donose institucije”;
- D. budući da u skladu s člankom 234. UFEU-a Europski parlament ima pravo glasovati o nepovjerenju Komisiji;
- E. budući da u skladu s člankom 319. UFEU-a „Europski parlament, na temelju preporuke koju donosi Vijeće, daje razrješnicu Komisiji u odnosu na izvršenje proračuna”;
- F. budući da su primjenjivost, svrha i područje primjene Uredbe o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava jasno utvrđeni u toj Uredbi;
- ponavlja svoje stajalište izneseno u Rezoluciji od 17. prosinca 2020.; ističe da je Uredba o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava u cijelosti stupila na snagu i obvezujuća je za sva odobrena sredstva za preuzimanje obveza i sva odobrena sredstva za plaćanja u svim državama članicama i za institucije EU-a; ističe važnost izravne primjenjivosti Uredbe od 1. siječnja 2021., posebno u kontekstu isplate sredstava iz instrumenta *NextGeneration EU* koja će se izvršiti u ranoj fazi proračunskog ciklusa;
 - napominje da povrede koja su se dogodila prije stupanja na snagu Uredbe mogu potaknuti donošenje mjera u skladu s Uredbom ako one i dalje postoje te utječu, ili postoji opasnost da utječu, na dobro financijsko upravljanje proračunom Unije ili zaštitu financijskih interesa Unije, na dovoljno izravan način;
 - ističe važnost poštovanja zaštite financijskih interesa Unije i važnost poštovanja vladavine prava; ističe jasnu vezu između poštovanja vladavine prava i učinkovitog izvršenja proračuna Unije u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja;
 - podsjeca da se, u skladu s člankom 2. Uredbe o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava, vladavina prava „odnosi na vrijednost Unije sadržanu u članku 2. UEU-a” te da su „njome obuhvaćena načela zakonitosti, što podrazumijeva transparentan, odgovoran, demokratski i pluralistički postupak donošenja zakona; pravne sigurnosti; zabrane proizvoljnosti izvršenja izvršnih ovlasti; učinkovite sudske zaštite, uključujući pristup pravosuđu, koju provode neovisni i nepristrani sudovi, također u pogledu temeljnih prava; diobe vlasti; te nediskriminacije i jednakosti pred zakonom”; nadalje podsjeća da se „vladavina prava tumači uzimajući u obzir ostale vrijednosti i načela Unije sadržane u članku 2. UEU-a”;
 - podsjeca da u skladu s člankom 5. Uredbe o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava „Komisija provjerava poštuje li se primjenjivo pravo i prema potrebi poduzima sve odgovarajuće mjere za zaštitu proračuna Unije”;
 - podsjeca da je u skladu s člankom 17. stavkom 3. UEU-a Komisija „u potpunosti neovisna” te da u skladu s člankom 245. UFEU-a „članovi Komisije ne traže i ne primaju naputke od bilo koje vlade”; podsjeća nadalje da je u skladu s člankom 17. stavkom 8. UEU-a „Komisija odgovorna Europskom parlamentu”;
 - smatra da je potrebno hitno razmotriti stanje u pogledu poštovanja načela vladavine prava u nekim državama članicama; potiče Komisiju da u potpunosti iskoristi svoje istražne ovlasti za svaki slučaj potencijalne povrede načela vladavine prava u nekoj državi članici, a koje bi mogla utjecati ili postoji opasnost da utječu na dobro financijsko upravljanje proračunom Unije na dovoljno izravan način;
 - podsjeca da se izmijenjenom Uredbom o OLAF-u uspostavlja suradnja s Uredom europskog javnog tužitelja i jačaju resursi OLAF-a za provođenje vlastitih istraga, posebno jačanjem pravila o koordinacijskim službama za borbu protiv prijevара u državama članicama te o suradnji između OLAF-a i nacionalnih nadležnih tijela prije, tijekom i nakon istraga;

9. ističe da je Komisija obvezna bez odgode obavijestiti Europski parlament i Vijeće o svakoj obavijesti upućenoj državama članicama u slučaju da ima opravdane razloge smatrati da su uvjeti za donošenje mjera utvrđeni u Uredbi ispunjeni; s razočaranjem primjećuje da od stupanja Uredbe na snagu niti jedna pisana obavijest nije upućena državama članicama, unatoč mnogim razlozima za zabrinutost u pogledu kršenja vladavine prava utvrđenima u Izvješću Komisije o vladavini prava za 2020., a koja utječu na dobro financijsko upravljanje proračunom Unije i koje države članice još nisu riješile; konstatira da drugi postupci utvrđeni pravom Unije ne omogućuju Komisiji učinkovitiju zaštitu proračuna Unije;
10. poziva Komisiju da Parlament redovito izvješćuje o svim tekućim istragama povreda načela vladavine prava koje bi mogla utjecati ili postoji opasnost da utječu na dobro financijsko upravljanje proračunom Unije na dovoljno izravan način, što je njezina obveza u skladu s Uredbom o uvjetovanosti u pogledu vladavine prave i Međuinstitucijskim okvirnim ugovorom između Europskog parlamenta i Komisije;
11. poziva Komisija da u svoje godišnje izvješće o vladavini prava uvrsti zasebno poglavlje s analizom slučajeva u kojima bi povrede načela vladavine prava u nekoj državi članici mogle utjecati, ili postoji opasnost da utječu, na dobro financijsko upravljanje proračunom Unije na dovoljno izravan način;
12. podsjeća da samo Sud Europske unije ima ovlasti poništiti Uredbu ili neki njezin dio; ponovno potvrđuje da će Parlament pred Sudom u predmetima C-156/21 i C-157/21 braniti valjanost Uredbe te da će zatražiti ubrzani postupak; podsjeća, međutim, da u skladu s člankom 278. UFEU-a pokretanje postupka pred Sudom Europske unije nema suspenzivni učinak;
13. naglašava da primjena Uredbe o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava ne može biti podložna donošenju smjernica te potiče Komisiju da izbjegne svako daljnje kašnjenje u pogledu njezine primjene; podsjeća da se bilo kakvim smjernicama ne smije dovesti u pitanje namjera suzakonodavaca; konstatira da je Komisija počela pripremati smjernice za primjenu Uredbe; zahtijeva da, ako Komisija smatra da su te smjernice nužne, one budu donesene što je prije moguće, a najkasnije do 1. lipnja 2021., i inzistira da se prije njihova donošenja savjetuje s Parlamentom;
14. u slučaju da Komisija ne ispuni svoje obveze u skladu s ovom Uredbom i ne dostavi Parlamentu do 1. lipnja 2021. navedene informacije, Parlament će smatrati da se propustilo djelovati i pokrenuti postupak protiv Komisije, u skladu s člankom 265. UFEU-a;
15. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Komisiji, Vijeću i državama članicama.
-

2021. ožujak 25

P9_TA(2021)0107

Provedba direktiva o kvaliteti zraka

Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o provedbi direktiva o kvaliteti zraka: Direktive 2004/107/EZ i Direktive 2008/50/EZ (2020/2091(INI))

(2021/C 494/07)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir sporazum postignut 12. prosinca 2015. u Parizu na 21. zasjedanju Konferencije stranaka (COP 21) Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (Pariški sporazum),
- uzimajući u obzir Program UN-a za održivi razvoj do 2030. i ciljeve održivog razvoja,
- uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegov članak 191.,
- uzimajući u obzir Direktivu 2008/50/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o kvaliteti zraka i čistom zraku za Europu ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu 2004/107/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2004. o arsenu, kadmiju, živi, niklu i policikličkim aromatskim ugljikovodicima u zraku ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2016/2284 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih onečišćujućih tvari, o izmjeni Direktive 2003/35/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2001/81/EZ (Direktiva o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija) ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir Provedbenu odluku Komisije 2011/850/EU od 12. prosinca 2011. o utvrđivanju pravila za direktive 2004/107/EZ i 2008/50/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu uzajamne razmjene informacija i izvješćivanja o kvaliteti zraka ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenu „Europski zeleni plan” (COM(2019)0640),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 17. svibnja 2018. naslovljenu „Europa koja štiti: Čisti zrak za sve” (COM(2018)0330),
- uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 4. ožujka 2020. o uspostavljanju okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni Uredbe (EU) 2018/1999 (Europski propis o klimi) (COM(2020)0080),
- uzimajući u obzir provjeru prikladnosti direktiva EU-a o kvaliteti zraka (2008/50/EZ, 2004/107/EZ) koju je Europska komisija provela 28. studenoga 2019. (SWD(2019)0427),
- uzimajući u obzir Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću od 26. lipnja 2020. o napretku u provedbi Direktive (EU) 2016/2284 o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih onečišćujućih tvari (COM(2020)0266),
- uzimajući u obzir Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljeno „Drugo izvješće „Izgledi za čisti zrak” od 8. siječnja 2021. (COM(2021)0003),

⁽¹⁾ SL L 152, 11.6.2008., str. 1.

⁽²⁾ SL L 23, 26.1.2005., str. 3.

⁽³⁾ SL L 344, 17.12.2016., str. 1.

⁽⁴⁾ SL L 335, 17.12.2011., str. 86.

- uzimajući u obzir plan Europske komisije za početnu procjenu učinka za reviziju direktiva o kvaliteti zraka,
- uzimajući u obzir europsku politiku zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, posebno komunikaciju Europske komisije naslovljenu „Sigurniji i zdraviji rad za sve – Modernizacija zakonodavstva i politike EU-a o sigurnosti i zdravlju na radnom mjestu” od 10. siječnja 2017. (COM(2017)0012) i Direktivu 2004/37/EZ od 29. travnja 2004. o zaštiti radnika od rizika zbog izloženosti karcinogenim ili mutagenim tvarima na radu ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 14. listopada 2020. o strategiji EU-a za smanjenje emisija metana (COM(2020)0663),
- uzimajući u obzir Direktivu 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 14. listopada 2020. naslovljenu „Strategija održivosti u području kemikalija – Prelazak na netoksični okoliš” (COM(2020)0667) i Rezoluciju Europskog parlamenta od 10. srpnja 2020. o strategiji održivosti za kemikalije ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. ožujka 2019. o Europi koja štiti: čist zrak za sve ⁽⁸⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 28. studenoga 2019. o klimatskoj i okolišnoj krizi ⁽⁹⁾,
- uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija od 2. srpnja 2020. „Budućnost politike EU-a za čist zrak u okviru cilja nulte razine onečišćenja” ⁽¹⁰⁾,
- uzimajući u obzir tematsko izvješće Europskog revizorskog suda br. 23/2018 od 11. rujna 2018. naslovljeno „Onečišćenje zraka: naše zdravlje još uvijek nije dovoljno zaštićeno”,
- uzimajući u obzir izvješće Europske agencije za okoliš br. 09/2020 od 23. studenog 2020. naslovljeno „Air Quality in Europe – 2020 Report” (Kvaliteta zraka u Europi – izvješće za 2020.),
- uzimajući u obzir europsku ocjenu provedbe od 18. siječnja 2021. koju je izradila Služba Europskog parlamenta za istraživanja (EPRS) naslovljenu „EU policy on air quality: implementation of selected EU legislation” (Politike Unije o kvaliteti zraka: provedba određenih propisa Unije) i njezin Prilog I. „Mapping and assessing local policies on air quality. What air quality policy lessons could be learnt from the COVID-19 lockdown?” (Mapiranje i ocjena lokalnih politika o kvaliteti zraka. Koje se pouke o politikama za kvalitetu zraka mogu povući iz mjera ograničenja kretanja uzrokovanih bolešću COVID-19?),
- uzimajući u obzir studiju njezina Resornog odjela za ekonomsku i znanstvenu politiku te politiku kvalitete života iz siječnja 2021. naslovljenu „Air Pollution and COVID-19” (Onečišćenje zraka i COVID-19),
- uzimajući u obzir studiju „Sampling points for air quality – Representativeness and comparability of measurement in accordance with Directive 2008/50/EC on ambient air quality and cleaner air for Europe” od 18. ožujka 2019. (Lokacije točaka uzorkovanja za kvalitetu zraka – reprezentativnost i usporedivost mjerenja u skladu s Direktivom 2008/50/EZ o kvaliteti zraka i čistijem zraku za Europu) njezina Resornog odjela za ekonomsku i znanstvenu politiku te politiku kvalitete života za Odbor za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane,
- uzimajući u obzir Rezoluciju Svjetske zdravstvene organizacije od 26. svibnja 2015. naslovljenu „Zdravlje i okoliš: rješavanje zdravstvenih učinaka koji proizlaze iz onečišćenja zraka”,
- uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika, kao i članak 1. stavak 1. točku (e) te Prilog III. Odluci Konferencije predsjednika od 12. prosinca 2002. o postupku odobrenja izrade izvješća o vlastitoj inicijativi,

⁽⁵⁾ SL L 158, 30.4.2004., str. 50.

⁽⁶⁾ SL L 334, 17.12.2010., str. 17.

⁽⁷⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0201.

⁽⁸⁾ SL C 23, 21.1.2021., str. 23.

⁽⁹⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0078.

⁽¹⁰⁾ SL C 324, 1.10.2020., str. 35.

2021. ožujak 25

- uzimajući u obzir mišljenje Odbora za promet i turizam,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane (A9-0037/2021),
- A. budući da je čist zrak ključan za ljudsko zdravlje i kvalitetu života kao i za okoliš te je utvrđen kao globalni zdravstveni prioritet u ciljevima održivog razvoja;
- B. budući da je onečišćenje zraka prekogranične prirode i da postoji značajna razmjena onečišćujućih tvari u zraku između država članica, kao i između EU-a i zemalja koje nisu članice EU-a, kako je navedeno u drugom izvješću „Izgledi za čisti zrak”; budući da su u mnogim slučajevima štetni učinci loše kvalitete zraka postali lokalni problem za države članice koje ne mogu poduzimati nikakve mjere u pogledu izvora emisija izvan svojeg teritorija;
- C. budući da je onečišćenje zraka najveći okolišni rizik za zdravlje u Europi ⁽¹⁾, i da neravnomjerno pogađa sve regije, socioekonomske i dobne skupine te, prema najnovijim procjenama EEA-a učinaka na zdravlje koji se mogu pripisati onečišćenju zraka, uzrokuje gotovo 400 000 slučajeva preuranjene smrti godišnje budući da su 2018. lebdeće čestice 2,5 (PM_{2,5}) bile odgovorne za oko 379 000 preuranjenih smrti koje su posljedica dugotrajne izloženosti u EU-28; budući da je izloženost koncentracijama NO₂ i O₃ prema procjenama uzrokovala oko 54 000 odnosno 19 400 slučajeva preuranjenih smrti godišnje ⁽²⁾;
- D. budući da je onečišćenje zraka povezano s respiratornim i kardiovaskularnim bolestima, moždanim udarima i rakom, a nedavne studije povezuju ga sa štetnim učincima na plodnost, trudnoću i novorođenčad, kao i s demencijom ⁽³⁾, strukturnim promjenama mozga kod djece, Alzheimerovom bolešću, sustavnom upalom i kognitivnim oštećenjima ⁽⁴⁾ te smrtnosti zbog dijabetesa ⁽⁵⁾; budući da se ukupni broj preuranjenih smrti zbog onečišćenja zraka smanjio za više od 50 posto od 1990. ⁽⁶⁾;
- E. budući da postoje dokazi da bi izloženost onečišćenju zraka mogla utjecati na zdravstvene ishode osoba koje se zaraze bolešću COVID-19, ponajprije zbog oštećenja dišnog i imunološkog sustava i ekspresije proteina koji virusu omogućuju ulazak u stanice ⁽⁷⁾;
- F. budući da će se prema drugom izvješću Komisije „Izgledi za čisti zrak” broj preuranjenih smrtnih slučajeva uzrokovanih onečišćenja zraka vjerojatno smanjiti za 55 % do 2030. u usporedbi s 2005. ako države članice provedu sve mjere predviđene postojećim zakonodavstvom EU-a kojim se uređuju izvori onečišćenja zraka;

⁽¹⁾ Svjetska zdravstvena organizacija *A global assessment of exposure and burden of disease (Onečišćenje zraka: Globalna analiza izloženosti i tereta bolesti)*, Svjetska zdravstvena organizacija, 2016.

⁽²⁾ Izvješće Europske agencije za okoliš br. 09/2020 od 23. studenoga 2020. naslovljeno „Air Quality in Europe – 2020 Report” (Kvaliteta zraka u Europi – izvješće za 2020.).

⁽³⁾ Chen, H. i dr., „Living near major roads and the incidence of dementia, Parkinson's disease, and multiple sclerosis: a population based cohort study” (Život u blizini glavnih cesta i učestalost demencije, Parkinsonove bolesti i multiple skleroze: populacijska kohortna studija); *The Lancet*, Vol. 389, br. 10070, Elsevier Ltd., 2017., str. 718.–726.

⁽⁴⁾ Guxens, M. i dr., „Air Pollution Exposure During Fetal Life, Brain Morphology, and Cognitive Function in School-Age Children” (Izloženost onečišćenju zraka tijekom fetalnog života, morfologija mozga i kognitivna funkcija u djece školske dobi), *Biological Psychiatry*, Vol. 84, br. 4, Elsevier Inc., 2018, str. 295.–303.

⁽⁵⁾ Lim, C. C. i dr., „Association between long-term exposure to ambient air pollution and diabetes mortality in the US” (Povezanost između dugotrajne izloženosti onečišćenju zraka i smrtnosti od dijabetesa u SAD-u), *US Environmental Research*, Vol. 165, Elsevier Inc., 2018., str. 330.–336.

⁽⁶⁾ EEA *Air pollution: how it affects our health* (Onečišćenje zraka: kako utječe na naše zdravlje), EEA, Kopenhagen, 2020., <https://www.eea.europa.eu/themes/air/health-impacts-of-air-pollution>

⁽⁷⁾ Studija Resnog odjela za ekonomsku i znanstvenu politiku te politiku kvalitete života Europskog parlamenta iz siječnja 2021. naslovljena „Air pollution and COVID-19. Including elements of air pollution in rural areas, indoor air pollution, vulnerability and resilience aspects of our society against respiratory disease, social inequality stemming from air pollution” (Onečišćenje zraka i COVID-19. Uključujući elemente onečišćenja zraka u ruralnim područjima, onečišćenja zraka u zatvorenim prostorima, osjetljivosti i otpornosti našeg društva na bolesti dišnog sustava, društvenu nejednakost koja proizlazi iz onečišćenja zraka”).

- G. budući da je gradsko stanovništvo najizloženije onečišćenju zraka, a samo jedna od deset osoba živi u gradu koji ispunjava smjernice Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) o kvaliteti zraka ⁽¹⁸⁾; budući da danas 75 % stanovništva EU-a živi u gradskim i prigradskim područjima ⁽¹⁹⁾;
- H. budući da je 98 % gradskog stanovništva u EU-u izloženo razinama ozona koje su više od smjernica Svjetske zdravstvene organizacije (WHO); budući da je 77 % gradskog stanovništva u EU-u izloženo razinama PM_{2,5} koje su više od smjernica Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) ⁽²⁰⁾;
- I. budući da je „Lancet Planetary Health” 19. siječnja 2021. objavio studiju o procjeni učinaka onečišćenja zraka na smrtnost u gotovo tisuću gradova u Europi ⁽²¹⁾; budući da je utvrđeno da se deset gradova s najmanjim brojem smrtnih slučajeva zbog onečišćenja NO₂ i PM_{2,5} nalazi uglavnom u sjevernoj Europi; budući da se izazovi u pogledu kvalitete zraka uvelike razlikuju od mjesta do mjesta i budući da glavni uzrok problema varira od sustava grijanja do prijevoza; budući da postoji opći trend poboljšanja kvalitete zraka u usporedbi s 1990. unatoč gospodarskom rastu;
- J. budući da ti učinci imaju znatne tržišne i netržišne troškove, poput smanjenja očekivanog životnog vijeka, povećanja medicinskih troškova, smanjenja produktivnosti rada, degradacije ekosustava, gubitka biološke raznolikosti i klimatskih promjena; budući da troškovi onečišćenja zraka za društvo, zdravstvene i gospodarske aktivnosti u Europi iznose između 330 i 940 milijardi EUR godišnje u cjelini, a troškovi svih mjera koje rezultiraju poboljšanjem kvalitete zraka iznose 70 do 80 milijardi EUR godišnje ⁽²²⁾; budući da troškovi nedjelovanja, uključujući štetne učinke onečišćenja zraka na zdravlje građana, gospodarstvo i društvo, daleko premašuju troškove djelovanja, iako ono podrazumijeva razne mjere politike; budući da bi, prema procjenama Europske komisije, potpuna provedba postojećeg zakonodavstva EU-a o čistom zraku mogla dovesti do neto koristi do 42 milijarde EUR godišnje do 2030., osobito zbog nižeg mortaliteta i morbiditeta ⁽²³⁾;
- K. budući da je od 1990. do 2018. EU zabilježio smanjenje emisija svih onečišćujućih tvari u zraku; budući da je najveći pad zabilježen za sumporne okside (SO_x) koji su se smanjili za 90 %, nakon čega slijede nemetanski hlapljivi organski spojevi (NMHOS) i dušikovi oksidi (NO_x), koji su se smanjili za otprilike 60 %, odnosno 55 %; budući da su se emisije sitnih lebdećih čestica (PM_{2,5}) smanjile za gotovo polovicu od 1990., a emisije amonijaka (NH₃) za oko jednu četvrtinu ⁽²⁴⁾; budući da emisije NH₃ stagniraju od 2010.;
- L. budući da je prema najnovijim dostupnim podacima iz 2018. deset država članica trebalo smanjiti emisije NH₃ i do 10 % za manje od dvije godine, šest je trebalo smanjiti emisije PM_{2,5}, a njih pet emisije NO_x i do 30 % ili više kako bi se uskladile s gornjim granicama za 2020. utvrđenima u Direktivi o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija ⁽²⁵⁾;

⁽¹⁸⁾ Svjetska zdravstvena organizacija *Ambient air pollution: A global assessment of exposure and burden of disease*, (Onečišćenje zraka: Globalna analiza izloženosti i tereta bolesti), Svjetska zdravstvena organizacija, Ženeva, 2016.

⁽¹⁹⁾ Statistički dokument Eurostata od 7. rujna 2016. naslovljena „Urban Europe – Statistics on cities, towns and suburbs” (Urbana Europa — statistika o gradovima i predgrađima)

⁽²⁰⁾ Izvješće Europske agencije za okoliš br. 09/2020 od 23. studenoga 2020. naslovljeno „Air Quality in Europe – 2020 Report” (Kvaliteta zraka u Europi – izvješće za 2020.).

⁽²¹⁾ Khomenko, S. i dr., „Premature mortality due to air pollution in European cities: a health impact assessment” (Preuranjena smrtnost uzrokovana onečišćenjem zraka u europskim gradovima: procjena učinaka na zdravlje), *The Lancet Planetary Health*, Elsevier Inc., 2021.

⁽²²⁾ Služba Europskog parlamenta za istraživanja, europska ocjena provedbe od 18. siječnja 2021. naslovljena „EU policy on air quality: implementation of selected EU legislation” (Politike Unije o kvaliteti zraka: provedba određenih propisa Unije), str. 26.

⁽²³⁾ Amann, M. i dr., *Support to the development of the Second Clean Air Outlook – Specific Contract 6 under Framework Contract ENV.C.3/FRA/2017/0012 (Final Report)*, (Potpora razvoju drugog izvješća „Izgledi za čisti zrak”, posebni ugovor 6 u okviru Okvirnog ugovora ENV.C.3/FRA/2017/0012, završno izvješće.), Europska komisija, Bruxelles, 2020.

⁽²⁴⁾ Eurostat, *Air pollution statistics – emission inventories* (Statistički podaci o onečišćenju zraka – popisi emisija), Eurostat, Luksemburg, 2020, www.ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Air_pollution_statistics_-_emission_inventories&oldid=403107

⁽²⁵⁾ (COM(2021)0003).

2021. ožujak 25

- M. budući da onečišćenje zraka dovodi do degradacije okoliša i ima značajne štetne učinke na prirodne ekosustave i biološku raznolikost – uključujući eutrofikaciju, zakiseljavanje i oštećenje vegetacije od prizemnog ozona, kvalitetu vode i tla i usluge ekosustava koje podupiru, kao i na klimu te može naštetiti izgrađenom okolišu i kulturnoj baštini; budući da su onečišćujuće tvari u zraku koje trenutno nanose najveću štetu ekosustavima O_3 , NH_3 i NO_x ; budući da je onečišćenje zraka trenutno razlog za to što je oko dvije trećine područja ekosustava u EU-u izloženo eutrofikaciji;
- N. budući da taloženje dušikovih spojeva, koji se ispuštaju u zrak kao NO_x i NH_3 , može prouzročiti eutrofikaciju, tj. prekomjernu opskrbu hranjivim tvarima; budući da sumporni spojevi i dušikovi spojevi imaju učinke zakiseljavanja; budući da i eutrofikacija i zakiseljavanje mogu utjecati na kopnene i vodene ekosustave i mogu dovesti do promjena u raznolikosti vrsta i invazija novih vrsta; budući da zakiseljavanje također može dovesti do povećane mobilizacije otrovnih metala u vodi ili tlu, što povećava rizik od unosa u prehrambeni lanac;
- O. budući da visoka razina O_3 narušavanjem reprodukcije i rasta biljaka oštećuje biljne stanice i tako smanjuje prinose poljoprivrednih usjeva, rast šuma i biološku raznolikost; budući da promjena klimatskih uvjeta i povećanje emisije ugljičnog dioksida (CO_2) i drugih onečišćujućih tvari, poput reaktivnog dušika, modificiraju reakcije vegetacije na O_3 ; budući da ti modifikatori utječu na količinu O_3 koju apsorbira lišće i na taj način mijenjaju razmjernost učinaka na rast biljaka, prinose usjeva i usluge ekosustava ⁽²⁶⁾;
- P. budući da otrovne metalne onečišćujuće tvari, kao što su olovo (Pb), živa (Hg) i kadmij (Cd), mogu imati štetne učinke kako na ljude tako i na biljke i životinje te iako njihove atmosferske koncentracije mogu biti niske, oni i dalje doprinose taloženju i nakupljanju otrovnih metala u tlima, sedimentima i organizmima; budući da otrovni metali i postojani organski spojevi, osim što su otrovni za okoliš, imaju i tendenciju bioakumulacije u životinjama i biljkama i biomagnifikacije, što znači da koncentracije u tkivima organizama rastu na višim razinama u prehrambenom lancu;
- Q. budući da je došlo do značajnog smanjenja svih onečišćujućih tvari u zraku u cestovnom prometu unatoč povećanju putničkog i teretnog prometa u odnosu na 1990.; budući da je cestovni promet i dalje glavni izvor emisija NO_x (39 % ukupnih emisija NO_x u EU-u) i drugi najveći izvor emisija crnog ugljika (26 %) i olova (16 %) u EU-u; budući da je cestovni promet glavni izvor odgovoran za onečišćenje zraka u urbanim područjima zbog emisija iz vozila (emisije iz ispušnih sustava u prometu), kao i trošenja kočnica i guma (emisije koje nisu povezane s ispušnim sustavima u prometu); budući da su vozila s dizelskim motorom odgovorna za oko 75 % ukupnih troškova onečišćenja zraka povezanih s cestovnim prijevozom u Europi ⁽²⁷⁾;
- R. budući da je, kako je naglasila Europska agencija za okoliš, poljoprivreda treći najveći izvor primarnih emisija čestica PM_{10} u EU-u; budući da emisije NH_3 iz poljoprivrede pridonose slučajevima visokih koncentracija lebdećih čestica koji se ponavljaju svakog proljeća diljem Europe, kao i kratkoročnim i dugoročnim negativnim učincima na zdravlje ⁽²⁸⁾; budući da su emisije metana iz poljoprivrede važan prekursor prizemnog ozona koji ima štetne učinke na ljudsko zdravlje;

⁽²⁶⁾ Regionalni ured Svjetske zdravstvene organizacije za Europu u Kopenhagenu, „Air Quality Guidelines for Europe” (Smjernice za kvalitetu zraka za Europu), *European Series*, sv. 2, Svjetska zdravstvena organizacija, Ženeva, 2000.

⁽²⁷⁾ Izvješće Europske agencije za okoliš br. 09/2020 od 23. studenoga 2020. naslovljeno „Air Quality in Europe – 2020 Report” (Kvaliteta zraka u Europi – izvješće za 2020.).

⁽²⁸⁾ Procjena pokazatelja Europske agencije za okoliš od 23. veljače 2018. naslovljena „Emisije lebdećih čestica $PM_{2,5}$ i PM_{10} ”.

- S. budući da u sektoru proizvodnje i distribucije energije nastaje više od polovine emisija SO_x ⁽²⁹⁾ te jedna petina emisija NO_x ⁽³⁰⁾ u 33 države članice Europske agencije za okoliš;
- T. budući da elektrane na ugljen i lignit uvelike doprinose nastanku emisija žive u EU-u te budući da 62 % emisija žive iz industrije EU-a potječe iz elektrana na ugljen ⁽³¹⁾; budući da je živa opasan neurotoksin štetan za živčani sustav čak i pri relativno niskim razinama izloženosti;
- U. budući da su 2005. u morima koja okružuju Europu (Baltičko more, Sjeverno more, sjeveroistočni dio Atlantika, Sredozemno more i Crno more) emisije sumporovog dioksida (SO₂) iz međunarodnog pomorskog prometa procijenjene na 1,7 milijuna tona godišnje, emisije NO₂ na 2,8 milijuna tona i PM_{2,5} na 195 000 tona ⁽³²⁾; budući da je u znanstvenoj studiji koju je naručila Komisija zaključeno da će se bez daljnjeg djelovanja emisije NO_x iz pomorskog prometa vjerojatno izjednačiti s kopnenim emisijama NO_x u roku od jednog desetljeća ⁽³³⁾;
- V. budući da je zakonodavstvo EU-a koje se odnosi na kvalitetu zraka u zatvorenom prostoru fragmentirano, iako je okvir politike EU-a za kvalitetu zraka na otvorenom dobro strukturiran; budući da će možda biti potreban cjelovitiji pristup politike EU-a onečišćenju zraka koji jamči da su zakonodavstva o kvalitetu zraka, zdravlju i sigurnosti na radu, kemikalijama i građevinsko zakonodavstvo u potpunosti usklađeni i međusobno se nadopunjuju posebno kako bi se osigurala sigurnost radnika i šire javnosti od opasnih tvari u potrošačkim proizvodima,
- W. budući da je 13 od 18 postupaka zbog povrede obveze koji su u tijeku protiv 18 država članica pokrenuto zbog emisija PM₁₀ iznad graničnih vrijednosti EU-a, 11 zbog emisija NO₂ i jedan zbog emisija SO₂, dok je šest dodatnih postupaka zbog povrede obveze pokrenuto zbog neprovedbe zahtjeva za praćenje; budući da su granične vrijednosti PM₁₀ i SO₂ trebale biti postignute od 2005.;
- X. budući da je za 2019. 17 država članica prijavilo prekoračenja standarda EU-a za kvalitetu zraka za NO₂, 14 država članica prijavilo je prekoračenja za čestice PM₁₀, četiri za prekoračenje za čestice PM_{2,5} i jedna za SO₂;
- Y. budući da je u trenutačnoj situaciji državama potrebno pružiti više potpore (tehnoška, logistička i financijska potpora i smjernice) kako bi se poboljšala provedba postojećeg zakonodavstva;
- Z. budući da je nedavnom odlukom lokalnog suda utvrđeno da je vlada regije Bruxelles, u kojoj je sjedište institucija EU-a, pravno obvezna u roku od šest mjeseci postaviti sustave za mjerenje kvalitete zraka na najprometnije ceste, poput „rue de la loi”, koji moraju izmjeriti koncentraciju NO₂, grubih lebdećih čestica (PM₁₀) i sitnih lebdećih čestica (PM_{2,5});
- AA. budući da većina stanovništva EU-a smatra da je javno djelovanje za promicanje dobre kvalitete zraka nedovoljno te budući da više od 70 % stanovništva EU-a očekuje da će EU predložiti dodatne mjere ⁽³⁴⁾; budući da je poboljšanje kvalitete zraka povezano i s promjenama u mentalitetu društva, što se ne može lako postići zakonodavnim izmjenama, nego kampanjama podizanja svijesti o koristima politika za čisti zrak;

⁽²⁹⁾ Vizualizacija podataka EEA-e od 18. lipnja 2015. pod naslovom „Sector share of sulphur oxides emissions” (Sektorski udio emisija sumporovih oksida): https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/sector-share-of-sulphur-oxides-emissions#tab-chart_1

⁽³⁰⁾ Vizualizacija podataka EEA-e od 18. lipnja 2015. pod naslovom „Sector share of nitrogen oxides emissions” (Sektorski udio emisija dušikovih oksida): https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/sector-share-of-nitrogen-oxides-emissions#tab-chart_1

⁽³¹⁾ Izvješće EEA od 19. rujna 2018. naslovljeno „Mercury in Europe’s environment. A priority for European and global action” (Živa u europskom okolišu. Prioritet europskog i globalnog djelovanja).

⁽³²⁾ Campling, P. i dr., *Specific evaluation of emissions from shipping including assessment for the establishment of possible new emission control areas in European Seas* (Specifična procjena emisija iz brodarstva, uključujući procjenu za uspostavljanje mogućih novih područja kontrole emisija u europskim morima), Flemish Institute for Technological Research NV, Mol, 2013.

⁽³³⁾ Cofala, J. et al., *The potential for cost-effective air emission reductions from international shipping through designation of further Emission Control Areas in EU waters with focus on the Mediterranean Sea* (Mogućnost za isplativo smanjenje emisija u zrak iz međunarodnog brodarstva određivanjem daljnjih područja za kontrolu emisija u vodama EU-a s naglaskom na Sredozemno more), International Institute for Applied Systems Analysis, Laxenburg, 2018.

⁽³⁴⁾ SWD(2019)0427.

2021. ožujak 25

Djelomično učinkovit alat koji treba poboljšati

1. priznaje da su tri stupa politike EU-a za čisti zrak uspješna u poticanju trenda smanjivanja emisija i koncentracija većine onečišćujućih tvari u zraku u Europi; ističe da iako su direktive EU-a o kvaliteti zraka bile učinkovite u utvrđivanju zajedničkih standarda EU-a za kvalitetu zraka i olakšavanju razmjene informacija o kvaliteti zraka, one su uspjele tek djelomično učinkovito smanjiti onečišćenje zraka i smanjiti njegove štetne učinke na zdravlje, kvalitetu života i okoliš; ipak skreće pozornost na činjenicu da velik broj država članica ne poštuje standarde kvalitete zraka i da nije poduzeo dovoljno kako bi se poboljšala kvaliteta zraka i prekoračenja svela na najmanju moguću mjeru, čak i nakon što je Komisija pokrenula postupak zbog povrede prava i nakon donošenja sudskih odluka kojima se zahtijeva poštivanje direktiva za kvalitetu zraka;
2. naglašava da je na većem dijelu europskog područja zabilježen porast brojnih patologija povezanih sa onečišćenjem zraka, poput astme, neurotoksičnih bolesti i bolesti uzrokovanih endokrinim poremećajima, što opravdava ne samo punu primjenu europskog zakonodavstva već i to da Komisija brže i učinkovitije pokreće postupke zbog povrede obveze u slučaju nepoštivanja od strane država članica;
3. prepoznaje činjenicu da onečišćenje zraka nema granica i da postoji značajna razmjena onečišćujućih tvari u zraku između država članica, kao i između EU-a i zemalja koje nisu članice EU-a, kako je navedeno u drugom izvješću „Izgledi za čisti zrak”; ističe da države članice ne mogu nikako djelovati u vezi s izvorima emisija izvan njihova područja; potiče Komisiju da uzme u obzir složenu prirodu onečišćenja zraka (npr. formiranje sekundarnih čestica, globalni prijenos onečišćenja zraka i prijenos u EU-u) prilikom izrade nove politike kvalitete zraka kako bi se zajamčio integrirani i cjelovit pristup;
4. primjećuje da se direktive o kvaliteti zraka temelje na standardima kvalitete zraka koji su sada stari 15 do 20 godina i da su neki od njih mnogo blaži od trenutanih smjernica Svjetske zdravstvene organizacije i procijenjenih referentnih razina na temelju prekomjernog rizika od raka tijekom života i razina na koje upućuju najnoviji znanstveni dokazi o učincima na ljudsko zdravlje i okoliš; pozdravlja obvezu preuzetu u europskom zelenom planu u pogledu revizije standarda kvalitete zraka i poziva Komisiju da nakon okončanja sveobuhvatne procjene učinka na zdravstvene, okolišne, društvene i ekonomske aspekte zakonodavnim izmjenama direktiva o kvaliteti zraka u potpunosti uskladi vrijednosti čestica PM_{10} , $PM_{2,5}$, SO_2 i O_3 sa smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije, a vrijednosti benzena (C_6H_6) i benzo(a)pirena (BaP) s referentnim razinama Svjetske zdravstvene organizacije; ustraje na činjenici da se smjernice Svjetske zdravstvene organizacije trenutno revidiraju i da će uskoro biti objavljene; ističe da treba ažurirati standarde kvalitete zraka čim nove smjernice Svjetske zdravstvene organizacije postanu dostupne te uključiti obvezu periodičnog preispitivanja standarda na temelju najnovijih znanstvenih i tehničkih dokaza kako bi ih se uskladilo s redovno ažuriranim smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije; poziva Komisiju da uzme u obzir i najnovija ključna opterećenja za zaštitu ekosustava utvrđena Konvencijom o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka;
5. naglašava da je, prema podacima koje je prikupila Europska agencija za okoliš, i unatoč smanjenju emisija čestica PM_{10} , većina urbane populacije u europskim zemljama, koja se pratila između 2000. i 2015., izložena koncentracijama iznad godišnje vrijednosti preporučene u smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije; traži od Komisije da predloži zakonodavstvo tamo gdje postoje pravne praznine, uz istovremeno istraživanje posrednih koristi za druge dimenzije onečišćenja, na primjer buku; traži od Komisije da ispita posljedice onečišćenja zraka u zatvorenom prostoru i moguća pravna sredstva za sve relevantne izvore onečišćenja zraka u zatvorenom prostoru;
6. preporučuje da revidirani standardi kvalitete zraka po potrebi na temelju ocjene najnovijih znanstvenih dokaza obuhvate i druge neregulirane onečišćujuće tvari koje u EU-u imaju dokazane negativne učinke na zdravlje i okoliš, kao što su ultrafine čestice, crni ugljik, živa i amonijak; ističe ambiciju EU-a da predvodi tranziciju prema zdravom planetu i podsjeća da bi, kako bi postao globalni predvodnik, EU trebao voditi primjerom te usvojiti i provoditi, među ostalim, ambiciozne standarde kvalitete za sve onečišćujuće tvari u zraku;
7. primjećuje da se velika većina postupaka zbog povrede obveze koje je do sada pokrenula Komisija EU-a odnosi na prekoračenja graničnih vrijednosti, što pokazuje da su granične vrijednosti elementi direktive o kvaliteti zraka koji su najpogodniji za ostvarivanje provedbe; poziva Komisiju da predloži zamjenu trenutanih ciljnih vrijednosti (O_3 , As, Cd, Ni i BaP) s graničnim vrijednostima; ukazuje na činjenicu da godišnji standardi dopuštaju neprimjetan porast koncentracija onečišćujućih tvari, posebno u slučaju čestica $PM_{2,5}$;
8. poziva Komisiju da sastavi popis za praćenje tvari ili spojeva koje javnost ili znanstvena zajednica smatraju zabrinjavajućim zbog zdravstvenih razloga („popis za praćenje”), kao što je mikroplastika, kako bi se omogućilo praćenje novih saznanja o značaju tih novih spojeva i tvari za ljudsko zdravlje te najprikladniji pristup i metodologija praćenja;

Mjerenje onečišćenja zraka

9. naglašava da je potrebno zajamčiti da države članice mjere kvalitetu zraka na odgovarajućim lokacijama i izvorima emisija kako bi se izbjeglo podcjenjivanje ili precjenjivanje onečišćenja zraka i postigli reprezentativni rezultati; poziva države članice da poboljšaju svoje mreže za praćenje, unaprijede znanje o razinama onečišćujućih tvari koje postoje na njihovu teritoriju i da ocijene razinu svoje mreže za praćenje kvalitete zraka kako bi se utvrdile kronične i epizodne situacije atmosferskog onečišćenja i djelovalo u smjeru njihova rješavanja; poziva Komisiju da u tom pogledu provede obveze iz Direktive i pobrine se da točke uzorkovanja budu usporedive i reprezentativne za određeno područje, među ostalim, pružanjem potpore državama članicama pri uspostavi kombinacije fiksnih lokacija za praćenje i modeliranja, eventualno dopunjene pasivnim točkama uzorkovanja, kako bi se zajamčili reprezentativni rezultati i izbjegli sustavni nedostaci, kao i osposobljavanjem i zapošljavanjem stručnjaka te osiguravanjem veće točnosti u inspekciji, nadzoru i praćenju te uspostavljanjem platforme za razmjenu dobrih praksi; naglašava potrebu za stalnim osposobljavanjem stručnjaka, uključujući prekvalifikaciju onih s iskustvom u drugim područjima koji se žele baviti tim područjem, te mladih nezaposlenih osoba; naglašava da činjenica da države članice mogu odabrati lokacije za praćenja s kojih podatke dostavljaju Europskoj agenciji za okoliš također može dovesti do potencijalnog podcjenjivanja koncentracija onečišćujućih tvari u zraku;

10. prima na znanje činjenicu da su države članice uspostavile mrežu za praćenje na temelju zajedničkih kriterija utvrđenih u direktivama o kvaliteti zraka s više od 4 000 mjernih postaja i 16 000 točaka uzorkovanja; ističe da odredbe o određivanju lokacija uključuju više kriterija i pružaju određeni stupanj fleksibilnosti, što može otežati provjeru te često uzrokuje situacije u kojima mreže za praćenje u gradovima ne pružaju informacije o lokacijama gdje se pojavljuju najviše koncentracije onečišćujućih tvari u zraku, što stvara opasnost da prekoračenja graničnih vrijednosti ostanu nezapažena; potiče Komisiju da provedbenim aktom u skladu s člankom 28. Direktive 2008/50/EZ bez odgode državama članicama pruži smjernice o načinu uspostavljanja njihovih mreža za praćenje; poziva Komisiju da u okviru prijedloga za revidirane direktive o kvaliteti zraka preispita i uspostavi nova obvezna pravila za određivanje lokacija za postavljanje mjernih postaja i točaka uzorkovanja, poput mogućnosti da Komisija zahtijeva postavljanje dodatnih mjernih stanica gdje je to potrebno kako bi se osiguralo bolje mjerenje onečišćenja zraka ili postavljanje minimalnog broja mjernih postaja po vrsti izvora emisija (promet, industrija, poljoprivreda ili stanovanje)

11. smatra da bi učinkovitija mreža za praćenje kvalitete zraka također mora imati mogućnost mjeriti utjecaj velikih izvora onečišćenja na standarde kvalitete zraka u obližnjim selima i zaštićenim ekosustavima te pružiti više informacija o rasponu onečišćujućih tvari koje se procjenjuju;

12. poziva Komisiju da predstavi mjere za poticanje ulaganja država članica u poboljšanje mreža za praćenje, što uključuje izgradnju mjernih postaja, osposobljavanje i zapošljavanje stručnjaka i analitičara, te da podupre strože postupke nadzora, kontrole i praćenja;

13. predlaže uvođenje kombinacije fiksnih mjernih postaja i modeliranja popraćenog pasivnim uzorkovanjem, jer je veliku varijabilnost onečišćujućih tvari u zraku teško shvatiti upotrebom fiksnih lokacija za praćenje; naglašava da modeliranje kvalitete zraka može nadopuniti uzorkovanje; stoga ističe da bi direktive o kvaliteti zraka trebale jasnije uključiti modeliranje kvalitete zraka (s odgovarajućom prostornom rezolucijom) u postupak procjene kvalitete zraka; naglašava važnost podataka u stvarnom vremenu za kvalitetu zraka; ističe da bi Komisija uvijek trebala razmotriti najnovije tehničke sustave, norme i standarde za praćenje;

14. naglašava da iako direktive o kvaliteti zraka uključuju neke odredbe za smanjenje emisija na mjestima gdje ljudi najviše pate od posljedica onečišćenja zraka ili gdje su koncentracije onečišćenja najviše, potrebne su daljnje smjernice o određivanju lokacija točaka uzorkovanja na makro razini kako bi se ojačala provedba tih posebnih odredbi; primjećuje da su osobe lošijeg socioekonomskog statusa izložene onečišćenju zraka jer je vjerojatnije da će živjeti blizu izvorima velikog onečišćenja, kako vanjskih, kao što su prometna i industrijska područja, tako i unutarnjih, kao što je izgaranje krutih goriva niske kvalitete za grijanje u kućanstvima; u tom pogledu naglašava da u zakonodavstvu EU-a treba više uzeti u obzir izloženost ljudi onečišćenju zraka i poziva Komisiju da u indekse kvalitete zraka uključi nove pokazatelje, kao što je gustoća naseljenosti oko mjernih postaja i točaka uzorkovanja, kako bi se utvrdili kriteriji za „izloženost općeg stanovništva” i odredbe o reprezentativnosti mjernih mjesta kao i da se pobrine za razmjenu postojećih najboljih praksi s tim u vezi,

2021. ožujak 25

poput uspostavljanja prioritetnih područja za poboljšanje kvalitete zraka; međutim, naglašava da bi ti novi kriteriji trebali biti dodatak, a ne zamjena za granične vrijednosti, koje su se do sada pokazale standardima koji su najpogodniji za ostvarivanje provedbe, te da se moraju primjenjivati isti standardi kvalitete zraka diljem Europe;

Iskustva stečena tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19

15. ističe da je pandemija bolesti COVID-19 primjer neraskidive povezanosti zdravlja ljudi i zdravlja ekosustava; naglašava da je pri oblikovanju novih politika potrebno uzeti u obzir pouke izvučene iz pandemije bolesti COVID-19 u pogledu onečišćenja zraka;

16. primjećuje da su mjere ograničavanja širenja pandemije dovele do drastičnog privremenog smanjenja prometa i industrijske aktivnosti i tako rezultirale dosad neviđenim smanjenjem emisija i onečišćenja zraka na razini kontinenta, s koncentracijama onečišćivača znatno ispod propisanih graničnih vrijednosti i preporuka Svjetske zdravstvene organizacije, što jasno pokazuje utjecaj ljudskih aktivnosti na okoliš; predlaže da se sve mjere analiziraju kako bi se razumio njihov utjecaj; sa žaljenjem primjećuje da stalna, dugoročna izloženost onečišćenju zraka može pogoršati utjecaj respiratornih bolesti kao što je COVID-19; zabrinut je zbog opasnosti da se onečišćenje može vratiti na prijašnju razinu ili, još gore, na još više razine, te upozorava da se lokalne mjere usmjerene na smanjenje onečišćenja zraka ne odgađaju ili ne otkazuju; naglašava činjenicu da bi značajno dugoročno smanjenje onečišćenja zraka imalo značajne koristi za ljudsko zdravlje, kao i za poljoprivredu i prirodne ekosustave; naglašava, stoga, da borba protiv onečišćenja zraka mora biti u središtu EU-ova plana oporavka i da su obvezni zahtjevi EU-a za kvalitetu zraka i njihova učinkovita provedba ključni za jamčenje zdravlja građana i poboljšanje njihove otpornosti na buduće prijetnje zdravlju; potiče države članice da pojačaju ciljeve svojih politika za čisti zrak, uključujući ciljanom upotrebom sredstava iz instrumenta EU-a za oporavak i otpornost;

17. napominje da je kriza izazvana bolešću COVID-19 pokazala da su smanjenje motoriziranog prometa i promjene u obrascima mobilnosti učinkovito sredstvo za smanjenje onečišćenja zraka u gradovima; stoga vjeruje da treba promicati dobre prakse poput kupnje u lokalnim trgovinama, dobrovoljnog rada na daljinu, elektroničke uprave ili fleksibilnog radnog vremena;

Promicanje uspješnih lokalnih politika o kvaliteti zraka

18. ukazuje na činjenicu da se jasni trendovi smanjenja onečišćenja zraka mogu primijetiti uglavnom pri kombiniranoj provedbi politika, te je stoga dosljedan pristup diljem EU-a pri oblikovanju i provedbi lokalnih politika ključan za njihov uspjeh; naglašava da postizanje usklađenosti politika također zahtijeva suradnju između različitih tijela i poziva Komisiju i države članice da u tom pogledu usko surađuju s nacionalnim, regionalnim i lokalnim vlastima; poziva države članice da razviju dosljedne i dugoročne strategije za čišći zrak; poziva Komisiju da utvrdi nove pravne odredbe u direktivama o kvaliteti zraka kako bi spriječila da se lokalne politike i mjere koje su se pokazale učinkovitima u poboljšanju kvalitete zraka ponište bez detaljne analize i ocjene;

19. pozdravlja Komisijinu provjeru prikladnosti direktiva o kvaliteti zraka iz 2019.; poziva Komisiju da istraži načine za brzu i učinkovitiju suradnju s nacionalnim, regionalnim i lokalnim vlastima kako bi se promicala usklađenost sa zakonodavstvom o kvaliteti zraka, među ostalim financiranjem EU-a; poziva Komisiju da pruži tehničku pomoć i stručno znanje nacionalnim, regionalnim i lokalnim vlastima koje se suočavaju s poteškoćama pri primjeni i provedbi zakonodavstva o kvaliteti zraka;

20. potiče države članice te lokalna i regionalna tijela da osmisle i provedu strateške planove održive gradske mobilnosti utemeljene na dokazima, s ciljem koordiniranog planiranja politika, poticaja i subvencija usmjerenih na različite sektore i načine prijevoza, te ulaganja u održiv i pristupačan javni prijevoz, mjere za obnovu postojećeg voznog parka, ulaganja u tehnologiju povezanu s čistim načinima prijevoza i mobilnost kao uslugu, kao i za infrastrukturu za aktivnu i zajedničku mobilnost s nultim emisijama, područja s niskim emisijama, sustave za punjenje vozila te mjere povezane s potražnjom kako bi se podigla razina osviještenosti javnosti i intenzivirale komunikacijske aktivnosti u vezi s ulogom EU-a u suočavanju s problemom onečišćenja zraka;

21. naglašava potrebu da gradovi budu zdraviji i da ostvare značajna smanjenja razine onečišćenja zraka; poziva lokalne vlasti da osmisle održive urbanističke planove, uključujući mjere kao što su stvaranje zelenih površina, pješačkih zona i područja bez automobila u gradskim središtima, poticanje pješaćenja i vožnje biciklom, uporabe javnog prijevoza, zajednička i održiva rješenja za mobilnost, uz istodobno jamčenje supostojanja s motornim prijevozom; naglašava da široki, dobro održavani i nezapriječeni pločnici i biciklističke staze, prije svega na središnjim prometnicama, koji su integrirani u postojeće cestovne mreže i istodobno sigurno odvojeni od automobilskih traka, mogu potaknuti aktivno putovanje, kao što je bicikliranje i pješaćenje; potiče nacionalne, regionalne i lokalne vlasti da u skladu s tim usvoje ambiciozne politike i mjere; vjeruje da bi „gradovi od 15 minuta”, unutar kojih su domovi, radna mjesta, javne službe i trgovine dostupni u roku od 15 minuta pješice ili javnim prijevozom, trebali biti osnova dugoročnog urbanističkog planiranja; potiče Komisiju da uspostavi godišnju nagradu za gradove ili regije koji su poduzeli najbolje mjere za s vidljivim i konkretnim rezultatima u smanjenju onečišćenja zraka, kako bi se potaknuo aktivniji i učinkovitiji pristup lokalnih i nacionalnih vlasti te kako bi se te mjere popularizirale na europskoj razini;

22. ističe da se u nedavno objavljenoj strategiji Komisije za održivu i pametnu mobilnost zagovara povećanje modalnih udjela kolektivnog prijevoza, pješaćenja i vožnje biciklom, kao i automatizirane, povezane i multimodalne mobilnosti, kako bi se znatno smanjilo onečišćenje i zagušenje prometa, posebno u gradovima, te poboljšali zdravlje i dobrobit građana;

23. poziva na odgovarajuća ulaganja u opsežnu biciklističku infrastrukturu, posebno u urbanim područjima, kako bi se zajamčila sigurnost svih nezaštićenih sudionika u cestovnom prometu i povećala privlačnost bicikliranja kao učinkovitog i zdravog načina putovanja na posao; naglašava da je važno osigurati neometanu intermodalnost između putovanja željeznicom i biciklom kako bi se ponudilo održivo putovanje na posao u ruralnim i urbanim sredinama; potiče da se u tu svrhu proširi mreža EuroVelo;

24. naglašava da su usluge javnog prijevoza, posebno u ruralnim područjima, često nezadovoljavajuće, neredovite i skupe;

Politike EU-a u području kvalitete zraka

25. pozdravlja najavu akcijskog plana Komisije za nultu stopu onečišćenja; podsjeća na usku povezanost očuvanja prirode i kvalitete zraka te naglašava da je onečišćenje zraka opterećenje koje zahtijeva cjelovit pristup jer ono ima negativan učinak na tlo i vodeni svijet eutrofikacijom i zakiseljavanjem; upozorava da će bilo kakve nove mjere biti beskorisne ako se kvaliteti zraka na adekvatan način ne da prednost i ako se ona ne uključi u sve politike EU-a u skladu s najnovijim znanstvenim dokazima te u zakonodavstvo EU-a o izvorima emisija, primjerice u području klime, energetike, prometa, industrije, poljoprivrede i otpada, uz istodobno osiguravanje sinergija među svim područjima politika i da među njima nema proturječnosti; poziva Komisiju i države članice na tješnju suradnju u svim područjima i na svim razinama i da razmotre sva tehnička rješenja za smanjenje emisija na tehnološki neutralan način kako bi se lokalnim vlastima pomoglo da krenu na ambiciozan, ali izazovan put prema nultoj stopi emisija i postizanju čisteg zraka;

26. ukazuje na rastuću vezu između onečišćenja zraka i klimatskih promjena, što pokazuje sve veća koncentracija ozona uzrokovana porastom temperatura i češćim toplinskim udarima; smatra da je cjelovit pristup suzbijanju onečišćenja zraka kompatibilan s analizom pojedinačnih slučajeva posebnih obilježja svake onečišćujuće tvari, na primjer za ozon, bezbojni i mirisni plin koji nije primarni onečišćivač i čije sprečavanje zahtijeva mjere za smanjenje prekursora (dušikovi oksidi i hlapljivi organski spojevi) na dugoročnoj osnovi;

27. poziva Komisiju i države članice da ocijene učinkovitost cjelokupnog zakonodavstva o emisijama i da ga pooštire te pritom osiguraju njegovu učinkovitu provedbu; ističe da je smanjenje emisija na izvoru jedini učinkovit način za osiguranje čistog zraka; upozorava da većina država članica neće ispuniti svoje obveze smanjenja emisija do 2020. i 2030. utvrđene Direktivom o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija; naglašava potrebu za strogim mjerama za smanjenje emisija u svim sektorima poput prometa, osobito cestovnog i pomorskog, zrakoplovstva, industrijskih postrojenja,

2021. ožujak 25

zgradarstva, poljoprivrede i proizvodnje energije; naglašava potrebu za uključivanjem standarda EU-a za kvalitetu zraka i emisije u njegovu trgovinsku politiku kako bi se spriječio prijenos emisija izvan EU-a, čime bi se dodatno pogoršao učinak prekograničnog onečišćenja zraka na kvalitetu zraka u EU-u; preporučuje da se odgovarajuća financijska potpora iz postojećih fondova EU-a namijeni ciljevima za čisti zrak kako bi se državama članicama pružila potpora u njihovim aktivnostima;

28. poziva Komisiju da brzo pokrene postupke zbog povrede obveze kako bi se provele obveze smanjenja emisija u skladu s Direktivom o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija; naglašava da te međusektorske mjere EU-a za smanjenje emisija moraju naznačiti jasan put prema nultoj stopi emisija i nultoj stopi onečišćenja iz tih sektora; poziva na sveobuhvatan pristup u propisima o emisijama stakleničkih plinova i onečišćujućih tvari;

29. žali zbog mehanizma fleksibilnosti koji je predložen za odjeljak 5. Direktive o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija u izvješću Komisije naslovljenom „Drugo izvješće „Izgledi za čisti zrak; naglašava da je 2018. jedanaest država članica zatražilo prilagodbe svojih nacionalnih gornjih granica emisija; poziva Komisiju da uporabu prilagodbe evidencije emisija ograniči na najnužniji minimum i da razmotri jesu li države članice poduzele mjere za nadoknadu mogućih nepredviđenih emisija iz određenih sektora prije podnošenja zahtjeva za prilagodbu evidencija emisija;

30. naglašava da emisije metana nisu uređene zakonodavstvom EU-a o onečišćenju zraka te da nisu ni posebno uređene u okviru klimatske politike EU-a; pozdravlja nedavno objavljenu „Strategiju EU-a za smanjenje emisija metana” i potiče Komisiju da učinkovito odgovori na potrebu za smanjenjem emisija, posebno iz poljoprivrede i otpada;

31. primjećuje sa zabrinutošću da, iako su emisije većine onečišćujućih tvari u zraku i dalje u padu diljem Europske unije, emisije amonijaka (NH₃), osobito iz poljoprivrednog sektora, i dalje rastu, što predstavlja izazov za države članice EU-a u ispunjavanju graničnih vrijednosti EU-a za onečišćenje zraka; ističe da su u urbanim područjima emisije amonijaka odgovorne za oko 50 % učinaka koje onečišćenje zraka ima na zdravlje s obzirom na to da je amonijak ključni prekursor za lebdeće čestice; poziva države članice da iskoriste svoje nacionalne strateške planove u okviru zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) kao priliku za borbu protiv onečišćenja zraka koju uzrokuje poljoprivredni sektor; traži od Komisije i država članica da također razmotre mogućnosti ublažavanja tih emisija u okviru Direktive o industrijskim emisijama ⁽³⁵⁾;

32. ističe da je cilj europskog zelenog plana smanjenje učinaka na okoliš u EU te da s obzirom na značajan doprinos industrije ukupnim pritiscima na okoliš mora dati odgovarajući doprinos postizanju tog općeg cilja; izražava zabrinutost zbog prakse izgradnje novih industrijskih postrojenja s kapacitetom neposredno ispod pragova iz Direktive o industrijskim emisijama kako bi ih se namjerno ostavilo izvan dosega Direktive; s tim u vezi pozdravlja najavljenу reviziju Direktive o industrijskim emisijama kako bi se bolje riješilo pitanje onečišćenja iz velikih industrijskih postrojenja, promicale industrijske aktivnosti s najmanje negativnog učinka na okoliš i da budu u potpunosti usklađene s politikama EU-a o okolišu, klimi, energiji i kružnom gospodarstvu; poziva Komisiju da uvede obvezu za države članice da objavljuju informacije o sukladnosti i dozvolama;

33. s tim u vezi smatra da bi bilo korisno u Direktivu o industrijskim emisijama uključiti ostale sektore, ograničiti odstupanja od Direktive na najmanju moguću mjeru, revidirati najbolje raspoložive tehnologije, usvojiti dosljedan pristup usmjeren na ishode promicanja industrijske djelatnosti s najmanje negativnog učinka na okoliš i integrirati odredbe koje potiču napredak u fazi izdavanja dozvola ili određivanja referentnog dokumenta o najboljim raspoloživim tehnikama;

34. potiče lokalne vlasti da provedu, među ostalim, u okviru svojih planova za kvalitetu zraka, informativne kampanje i programe poticaja za obnovu zgrada i zamjenu starih, neučinkovitih i onečišćujućih sustava grijanja i hlađenja koji su uzrok velikog dijela onečišćenja zraka tvarima opasnim za zdravlje; smatra da centralizirano grijanje koje se temelji na održivim rješenjima može biti dobra alternativa raspršenim i vrlo neučinkovitim pojedinačnim izvorima grijanja;

⁽³⁵⁾ Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) (SL L 334, 17.12.2010., str. 17.).

35. napominje da će proizvodnja električne energije pomoću krutih goriva u doglednoj budućnosti biti glavni izvor emisije žive u zrak u Europi; pozdravlja, u tom pogledu, obvezu koju je preuzelo najmanje deset država članica EU-a prema kojoj će postupno prestati s eksploatacijom ugljena; poziva ostale države članice EU-a da najkasnije do 2030. sasvim prestanu rabiti ugljen kao izvor energije;

36. ističe da, iako su se emisije većine onečišćujućih tvari povezanih s prometom znatno smanjile tijekom posljednjih desetljeća, u EU-u i dalje postoje stalna žarišta u kojima su razine onečišćenja zraka previsoke, posebno u urbanim područjima, u kojima je za određene onečišćujuće tvari jedan na svakih šest stanovnika i dalje izložen koncentracijama onečišćenja zraka koje su iznad standarda EU-a u pogledu kvalitete zraka; ističe da su prevelike razine onečišćenja zraka posebno rizične za zdravlje osoba koje žive u gradskim područjima i u blizini prometnih čvorišta;

37. podsjeća da je cestovni prijevoz glavni izvor dušikovih oksida u Europi; poziva Komisiju da razvije stroge standarde EU-a o emisijama onečišćujućih tvari u zraku (budući standardi Euro 7 za laka vozila i standardi Euro VII za teška vozila) na tehnološki neutralan način bez razlikovanja po gorivima; naglašava da bi se novi postupci ispitivanja vozila trebali preispitati kako bi se proširio opseg mjerenja reguliranih onečišćujućih tvari, povećala njihova točnost i učinkovitost i uklonili nedostaci, čime bi se osiguralo da se standardi za emisije uistinu ispune u stvarnim uvjetima vožnje;

38. naglašava da je od ključne važnosti poticati tržište vozila s nultim i niskim emisijama te državama članicama pružiti smjernice u obliku preporuka kako bi se potaknule na uvođenje širokog spektra poticaja za vozila s nultim i niskim emisijama te pritom osiguralo da su takvi poticaji usmjereni na vozila s najnižim stvarnim emisijama; naglašava da je za povećanje prihvaćenosti kod potrošača bitna raspoloživost i pristupačnost infrastrukture za punjenje, među ostalim u privatnim i javnim zgradama u skladu s Direktivom o energetske svojstvima zgrada ⁽³⁶⁾, te konkurentnost vozila s nultim i niskim emisijama;

39. smatra da je, kako bi se poboljšala kvaliteta zraka u žarištima, ključno kretati se u smjeru održivijeg prometnog sustava i dizajna infrastrukture za mobilnost s manje onečišćenja, u cilju smanjenja zagušenja cestovnog prometa, posebno u urbanim područjima, te da je pritom potrebno koristiti se svim raspoloživim sredstvima na najučinkovitiji način i voditi računa o najnovijim znanstvenim dokazima i tehnološkim inovacijama; poziva Komisiju da pomogne državama članicama u provođenju redovitih provjera kvalitete njihove prometne infrastrukture kako bi se utvrdila područja u kojima je potrebno smanjiti zagušenja i provesti optimizaciju te da poduzme odgovarajuće mjere u tim područjima, među ostalim korištenjem dostupnih sredstava EU-a i boljim usmjeravanjem glavnih mehanizama financiranja, kao što su Europski fond za regionalni razvoj i Kohezijski fond, kako bi kvaliteta zraka postala samostalan prioritet;

40. ponovno ističe da je važno da se u znatnoj mjeri prijeđe s cestovnog prijevoza na načine prijevoza koji manje onečišćuju, kao što su kombinirani prijevoz, unutarnji plovní putovi i željeznica, te da bi se u tu svrhu posebno trebalo iskoristiti obilježavanje Europske godine željeznica 2021.; u tom pogledu ističe da je potrebno hitno poboljšati i modernizirati željezničku infrastrukturu, pri čemu će se potpuno primijeniti Europski sustav za upravljanje željezničkim prometom (ERTMS), ukloniti uska grla i dovršiti veze koje nedostaju, posebno u okviru transeuropske prometne mreže, te dodatno olakšati i poticati intermodalnost i multimodalnost; smatra da bi taj pristup kod posljednjih kilometara i srednjih udaljenosti trebalo kombinirati s potrebom da se cestovni prijevoz učini učinkovitijim i održivijim;

41. naglašava da je najučinkovitiji način za smanjenje onečišćenja zraka iz cestovnog prometa promicanje prelaska s konvencionalnog goriva na čišća alternativna goriva, kako je opisano u Direktivi 2014/94/EU ⁽³⁷⁾ o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva; smatra da bi predstojeća revizija Uredbe (EU) 2019/631 ⁽³⁸⁾ o utvrđivanju standardnih vrijednosti emisija CO₂ za nove osobne automobile i za nova laka gospodarska vozila ubrzala uvođenje vozila s nultim i niskim emisijama;

⁽³⁶⁾ Direktiva 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 2010. o energetske učinkovitosti zgrada (SL L 153, 18.6.2010., str. 13.).

⁽³⁷⁾ Direktiva 2014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva (SL L 307, 28.10.2014., str. 1.).

⁽³⁸⁾ Uredba (EU) 2019/631 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o utvrđivanju standardnih vrijednosti emisija CO₂ za nove osobne automobile i za nova laka gospodarska vozila te o stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 443/2009 i (EU) br. 510/2011 (SL L 111, 25.4.2019., str. 13.).

2021. ožujak 25

42. poziva Komisiju i države članice da osiguraju bolju provedbu emisijskih standarda u postojećem zakonodavstvu i da podižu svijest o prilikama za usklađivanje rabljenih automobila s ekološkim standardima, primjerice naknadnom prilagodbom;

43. ističe da kombinirani prijevoz dobara pridonosi smanjenju emisija iz prometa jer promiče prijelaz s cestovnog prijevoza tereta na vrste prijevoza s nižim emisijama, uključujući riječne koridore s nultim emisijama;

44. ističe potrebu da se uzmu u obzir strukturalna ograničenja na koja mogu naići najudaljenije regije i otoci prilikom uvođenja alternativnih načina prijevoza; poziva Komisiju i vlade najudaljenijih regija da osmisle akcijski plan usmjeren na pružanje poticaja i posebnih sredstava za financiranje prijevoza u tim regijama;

45. naglašava da onečišćenje zraka uzrokovano pomorskim prometom godišnje dovodi do više od 50 000 smrtnih slučajeva u Uniji i stoga se mora dodatno smanjiti ⁽³⁹⁾; naglašava potrebu da EU usvoji odgovarajuće i učinkovite mjere za regulaciju pomorskog prometa; skreće pozornost na činjenicu da lučki gradovi koji su suočeni s dodatnim onečišćenjem zbog brodova, dizalica, brodova za kružna putovanja i raznih prijevoznih sredstava moraju razmotriti te aspekte kako bi poboljšali kvalitetu zraka; sa zabrinutošću primjećuje da se štetni utjecaj brodova na kvalitetu zraka nastavlja povećavati kako sektor raste; poziva Komisiju da hitno ispuni svoju obvezu reguliranja pristupa lukama za brodove koji najviše zagađuju i da utvrdi obvezu brodova da koriste raspoloživu infrastrukturu za punjenje i opskrbu gorivom, poput električne energije s obale, kako bi smanjili emisije onečišćujućih tvari u zraku, čime bi zaštitila obalna područja i njihovo stanovništvo; poziva Komisiju i države članice da u svim europskim lukama uvedu standard „nulte emisije na vezu“;

46. naglašava da su područja kontrole emisija ključni alati za ograničavanje onečišćenja zraka koji potječe iz brodskog prijevoza i da pridonose suzbijanju klimatskih promjena, tako smanjujući štetne učinke na ljudsko zdravlje; stoga poziva na proširenje područja kontrole emisija na sva mora EU-a; poziva države članice da strogo nadziru zone kontrole emisija u svojim teritorijalnim vodama;

47. ističe utjecaj zrakoplovstva na onečišćenje zraka i njegove negativne učinke na zdravlje; u tom pogledu podsjeća da se zahvaljujući opskrbi zrakoplova koji su u stanju mirovanja električnom energijom u zračnim lukama može poboljšati kvaliteta zraka te stoga potiče države članice da zajamče da se u njihovim nacionalnim okvirima politika uzme u obzir potreba za instaliranjem opreme za opskrbu električnom energijom u zračnim lukama u skladu s Direktivom 2014/94/EU;

Planovi kvalitete zraka

48. primjećuje da su planovi za kvalitetu zraka, koji su glavni zahtjev direktiva o kvaliteti zraka u slučajevima kada države članice ne poštuju standarde kvalitete zraka, često neučinkoviti u pogledu ostvarivanja očekivanih rezultata; poziva Komisiju da što prije provedbenim aktom u skladu s člankom 28. Direktive 2008/50/EZ uspostavi skup minimalnih zahtjeva i najboljih praksi za izradu i provedbu planova za kvalitetu zraka kako bi se osiguralo da se u njima utvrde vremenski ograničene mjere koje su razmjerne problemu onečišćenja koji moraju riješiti; poziva Komisiju da zajamči postojanje dovoljno financijskih sredstava za provođenje planiranih mjera te da su uključeni pouzdani izračuni smanjenja koji se mogu koristiti za mjerenje provedbe; smatra da trenutna dugotrajna priprema planova za kvalitetu zraka dovodi u opasnost njihovu djelotvornost i vjeruje da bi planovi za kvalitetu zraka trebali biti usmjereniji te se usredotočiti na kratkoročne i srednjoročne mjere usmjerene na rezultat i suzbijati emisije iz identificiranih glavnih izvora onečišćenja; ističe da bi usklađenije i usporedive mjere poduzete u svim državama članicama povećale njihovu učinkovitost i opću prihvaćenost; naglašava važnu ulogu općinskih i lokalnih vlasti u izradi i provedbi planova za kvalitetu zraka s obzirom na lokaliziranu prirodu pokretača i posljedica onečišćenja zraka;

⁽³⁹⁾ Brandt, J., Silver, J. D., and Frohn, L. M., *Assessment of Health-Cost Externalities of Air Pollution at the National Level using the EVA Model System* (Ocjena vanjskih učinaka onečišćenja zraka na zdravstvene troškove na nacionalnoj razini pomoću sustava modeliranja EVA), Znanstveno izvješće CEEH-a br. 3., 2011.

49. primjećuje da države članice izrađuju javna godišnja izvješća za sve onečišćujuće tvari obuhvaćene Direktivom o kvaliteti zraka i podnose izvješća Komisiji svake godine u skladu s člankom 27. Direktive 2008/50/EZ; žali, međutim, zbog činjenice da Direktiva o kvaliteti zraka od država članica ne zahtijeva da izvješćuju Komisiju o provedbi planova za kvalitetu zraka niti da ih ažuriraju kada se donesu nove mjere ili kada napredak nije dovoljan; ističe da Komisija ne analizira i ne daje povratne informacije o planovima za kvalitetu zraka koje su dostavile države članice, niti o mjerama koje su u njima sadržane; napominje da bi pravilne i kritične povratne informacije o dostavljenim planovima za kvalitetu zraka mogle pomoći državama članicama da osmisle bolje planove za kvalitetu zraka s učinkovitijim mjerama što bi moglo spriječiti neusklađenost sa standardima kvalitete zraka; poziva Komisiju da uvede transparentniji i prilagodljiviji sustav za razmjenu informacija i obvezu godišnjeg izvješćivanja o provedbi planova za kvalitetu te postupak ocjenjivanja podnesenih planova za kvalitetu zraka kako bi se osiguralo da mjere država članica budu brze i učinkovite u poboljšanju kvalitete zraka;

50. ističe da je na lokalnoj i regionalnoj razini važno imati dovoljno stručnog znanja i resursa za izradu planova za kvalitetu zraka te razradu odabira, provedbe i evaluacije mjera za poboljšanje kvalitete zraka; u tom pogledu ističe potrebu za podizanjem razine svijesti o dostupnim financijskim sredstvima, tehničkim resursima i fleksibilnim načinima prilagodbe lokalnim i regionalnim okolnostima;

Provedba direktiva o kvaliteti zraka

51. upozorava da su od veljače 2021. u tijeku 31 postupka zbog povrede obveze protiv 20 država članica koji se odnose na provedbu direktiva o kvaliteti zraka; uviđa da neki od tih postupaka zbog povrede obveze traju od 2009. i da, unatoč postupcima zbog povrede obveze koji su u tijeku, u državama članicama i dalje dolazi do prekoračenja koncentracije onečišćenja; smatra da kontinuirana i sustavna prekoračenja standarda kvalitete zraka u državama članicama ukazuju na nedostatak njihove predanosti donošenju učinkovitijih mjera za zaštitu njihovih građana i okoliša te ukazuju na neučinkovitost trenutnog postupka provedbe; poziva Komisiju da preispita trenutačni postupak provedbe direktiva o kvaliteti zraka;

52. zabrinut je zbog neprovođenja Direktive o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija; upozorava da od 2010. nisu pokrenuti postupci zbog povrede obveze u pogledu emisija iznad gornjih graničnih vrijednosti utvrđenih Direktivom o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija, iako tri države članice nikada nisu prijavile emisije NH₃ ispod njihove gornje granice;

53. poziva Komisiju da poduzme pravne korake čim sazna da se propisi EU-a o kvaliteti zraka ne provode i da brzo reagira pokretanjem sudskih postupaka i sankcijama kad se utvrde povrede; poziva Komisiju da redovito izrađuje jasne i sveobuhvatne preglede otvorenih postupaka zbog povrede obveze i da bez odgađanja objavljuje svoje razmjene priopćenja s državama koje ne poštuju odredbe; poziva Komisiju da stavi na raspolaganje potrebne financijske i ljudske resurse kako bi se osigurala brza reakcija u slučaju nepoštivanja od strane država članica;

54. podsjeća da se, osim toga, u tematskom izvješću Europskog revizorskog suda br. 23/2018 o onečišćenju zraka također navodi velik broj postupaka zbog povrede obveze koji se odnose na granične vrijednosti kvalitete zraka te dokazi o brojnim nedostacima u provedbi zakonodavstva o kvaliteti zraka diljem Unije; napominje da se taj jaz u provedbi s vremenom proširuje, između ostalog i zbog čestih dugotrajnih kašnjenja u različitim fazama postupaka zbog povrede obveze, koji obično traju između šest i osam godina; smatra da je dvogodišnje razdoblje koje Komisija ima na raspolaganju za izdavanje obavijesti o prekoračenju graničnih vrijednosti predugo da bi se zajamčila pravodobna provedba;

55. poziva države članice da poboljšaju provedbu postojećeg zakonodavstva u skladu s presudama Suda Europske unije;

2021. ožujak 25

Poboljšanje javnog informiranja, osviještenosti i uključenosti

56. smatra da informiranje i osviještenost javnosti imaju ključnu ulogu u rješavanju problema onečišćenja zraka i omogućavanju izravnog sudjelovanja građana u mjerama za poboljšanje kvalitete zraka; skreće pozornost na činjenicu da države članice, regije i gradovi različito definiraju indekse kvalitete zraka te da trenutačno nedostaju informacije i pragovi upozorenja za neke onečišćujuće tvari; poziva Komisiju i države članice da uspostave standardizirani sustav klasifikacije kvalitete zraka primjenjiv diljem EU-a; poziva Komisiju, države članice te relevantna regionalna i lokalna tijela da pokrenu programe za olakšavanje ulaganja kojima se poboljšava kvaliteta zraka;

57. ističe da su informacije o mogućim učincima onečišćenja zraka na zdravlje koje pružaju države članice oskudne, nejasne i teško dostupne za javnost; ističe, međutim, da postoje pozitivni trendovi u praktičnoj provedbi obveza država članica u skladu s direktivama o kvaliteti zraka u pogledu informiranja javnosti o stanju kvalitete zraka; poziva na daljnje usklađivanje informacija o kvaliteti zraka dostupnih javnosti na svim geografskim razinama diljem država članica i regija uz osiguravanje jednostavnog pristupa točnim informacijama o kvaliteti zraka u stvarnom vremenu; poziva Komisiju, države članice te relevantna regionalna i lokalna tijela da pokrenu kampanje za javno informiranje i podizanje razine osviještenosti o temama kao što su različite vrste onečišćujućih tvari u zraku i njihov utjecaj na ljudsko zdravlje ili postojeće razine onečišćenja zraka na području, uključujući informacije usmjerene na ranjive skupine, te da objave ljestvicu najvećeg i najmanjeg napretka postignutog u zonama kvalitete zraka; vjeruje da bi kampanje podizanja svijesti o razornim učincima onečišćenja zraka pored relevantnih izvora onečišćenja i/ili postavljanje zaslona s prikazom kvalitete zraka također mogle poboljšati svijest i informiranje javnosti i potaknuti promjenu ponašanja i obrazaca koja može pridonijeti kvaliteti zraka;

58. poziva Komisiju i države članice da provode i promiču alate za poticanje sudjelovanja javnosti u provedbi direktiva o kvaliteti zraka, primjerice da države članice razviju internetski alat i/ili aplikaciju kojom informiraju građane o kvaliteti zraka i njegovu učinku na zdravlje ljudi, a koji im omogućuje da zatraže mjerne postaje ili točke uzorkovanja zraka, prijavljuju povrede u vezi s kvalitetom zraka ili Komisiji pruža povratne informacije o pitanjima vezanim uz mjere država članica za kvalitetu zraka;

59. ističe da organizacije civilnog društva, aktivisti za zaštitu okoliša i istraživački novinari, zbog svoje blizine i izravnog pristupa podacima na terenu, imaju ključnu ulogu u poticanju i kontroli provedbe zakonodavstva o kvaliteti zraka te stoga moraju biti u potpunosti uključeni u postupke savjetovanja.

60. poziva Komisiju da ažurira direktive o kvaliteti zraka kako bi se uključile izričite odredbe kojima se jamči pravo građana na pristup pravosuđu u skladu s Aarhuškom konvencijom i poziva Vijeće da olakša njezinu provedbu, što je posebno važno kada Vijeće djeluje u svom svojstvu zakonodavca;

Ostale preporuke

61. poziva Komisiju da razmotri mogućnost reguliranja kvalitete zraka u zatvorenom prostoru neovisno ili kao dio zakonodavstva o održivim zgradama, uz obuhvaćanje kvalitete zraka u zatvorenim prostorima barem u javnim i komercijalnim nekretninama;

62. smatra da je ključno provesti sveobuhvatnu analizu rezultata mreže za praćenje i izraditi godišnja izvješća koja, s obzirom na to da su javno dostupna, uključuju prostorne i vremenske analize podataka i procjene učinka na kvalitetu života i ekosustava, popraćena preporukama o mjerama za rješavanje svih otkrivenih kroničnih ili epizodnih onečišćenja zraka;

63. smatra da bi, kao što je već slučaj u nekim gradovima s dobrim praksama na ovom području, države članice trebale poticati većinu gradova da razviju i provode planove za nepredviđene slučajeve i hitne slučajeve, koji će se aktivirati što je prije moguće kada se predvide ili stvarno ustanove visoke koncentracije onečišćujućih plinova i čestica koje ugrožavaju javno zdravlje;

64. ističe da je nužno poboljšati radne uvjete radnika u prometnom sektoru boljom zaštitom radnika koji su svakodnevno izloženi visokim razinama onečišćenja zraka i toksičnim parama te ulaganjem u njihovo prekvalificiranje, usavršavanje i osposobljavanje;

65. naglašava da će inovacije i istraživanje tehnologija s niskim emisijama i smanjenjem emisija pomoći u smanjenju emisija u svim sektorima; potiče Komisiju da poštuje načelo tehnološke neutralnosti; ističe potrebu za inovativnim rješenjima kao što su sustavi filtriranja u vozilima i na ulicama, obnova voznog parka i slične inicijative;
66. potiče Komisiju i države članice da se pobrinu za to da se politikama kvalitete zraka jamče inovacije i konkurentnost u odgovarajućim sektorima te istodobno nastoje ostvariti ambicije za postizanje nulte stope onečišćenja;
67. poziva Komisiju i države članice da nastave podupirati forume i poticati savjetovanja s drugim zemljama u okviru napora za pronalazak učinkovitih rješenja i olakšavanje provedbe europskih, nacionalnih i lokalnih politika kojima se nastoje postići prihvatljivi standardi kvalitete zraka;

o

o o

68. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju prosljedi Vijeću, Komisiji te vladama i parlamentima država članica.
-

2021. ožujak 25

P9_TA(2021)0108

Nova strategija EU-a i Afrike

Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o novoj strategiji EU-a i Afrike: partnerstvo za održiv i uključiv razvoj (2020/2041(INI))

(2021/C 494/08)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 21. Ugovora o Europskoj uniji i članak 208. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir sastanak na vrhu Ujedinjenih naroda o održivom razvoju održan 25., 26. i 27. rujna 2015. i zaključni dokument koji je Opća skupština UN-a donijela 25. rujna 2015. naslovljen „Promijeniti svijet: program održivog razvoja do 2030.” te 17 ciljeva održivog razvoja,
- uzimajući u obzir Akcijski plan iz Addis Abebe iz 2015. o financiranju razvoja,
- uzimajući u obzir novi Europski konsenzus o razvoju, pod naslovom „Naš svijet, naše dostojanstvo, naša budućnost”, potpisan 7. lipnja 2017.,
- uzimajući u obzir Pariški sporazum o klimatskim promjenama iz 2015. („Pariški sporazum”),
- uzimajući u obzir Program za razdoblje do 2063. koji je Afrička unija usvojila 31. siječnja 2015. na 24. redovnoj sjednici Skupštine čelnika država i vlada Afričke unije održanoj u Addis Abebi,
- uzimajući u obzir Zajedničku strategiju Afrike i EU-a usvojenu u Lisabonu 9. prosinca 2007.,
- uzimajući u obzir zaključnu Izjavu iz Abidjana sa sastanka na vrhu mladih Afrike i Europe, usvojenu 11. listopada 2017.,
- uzimajući u obzir zaključke s petog sastanka na vrhu Afričke unije i Europske unije, održanog 29. i 30. studenoga 2017. u Abidjanu,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 12. rujna 2018. naslovljenu „Novi savez Afrike i Europe za održiva ulaganja i radna mjesta: prijenos partnerstva za ulaganja i poslove na sljedeću razinu” (COM(2018)0643),
- uzimajući u obzir zaključke četiriju radnih skupina osnovanih u okviru novog Saveza, za digitalno gospodarstvo, energetiku, promet i poljoprivredu,
- uzimajući u obzir zajedničko priopćenje s desetog sastanka kolegija povjerenika Europske komisije i Komisije Afričke unije od 27. veljače 2020.,
- uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 9. ožujka 2020. naslovljenu „Put prema sveobuhvatnoj strategiji s Afrikom” (JOIN(2020)0004) i zaključke Vijeća o toj temi od 30. lipnja 2020.,
- uzimajući u obzir Afričku povelju o ljudskim pravima i pravima narodâ i Protokol iz Maputa,
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima djeteta od 20. studenoga 1989.,
- uzimajući u obzir Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju 2020. – 2024.,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom od 13. prosinca 2006.,
- uzimajući u obzir Europsku strategiju za osobe s invaliditetom za razdoblje 2010. – 2020. i ojačani europski plan za prava osoba s invaliditetom za razdoblje 2020. – 2030.,
- uzimajući u obzir Strategiju Afričke unije za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena za razdoblje 2018. – 2028., usvojenu u srpnju 2016.,

- uzimajući u obzir Akcijski plan EU-a za rodnu ravnopravnost (GAP II – „Rodna ravnopravnost i jačanje položaja žena: vanjskim odnosima EU-a u razdoblju 2016. – 2020. do preobrazbe života djevojčica i žena”),
- uzimajući u obzir sporazum o uspostavi kontinentalnog područja slobodne trgovine u Africi,
- uzimajući u obzir izvješće Organizacije za hranu i poljoprivredu UN-a iz 2019. naslovljeno „Stanje biološke raznolikosti u svijetu u pogledu hrane i poljoprivrede” i njezino izvješće iz 2016. naslovljeno „Stanje šuma u svijetu”,
- uzimajući u obzir izvješće o globalnoj procjeni biološke raznolikosti i usluga ekosustava Međuvladine znanstveno-političke platforme za biološku raznolikost i usluge ekosustava (IPBES) iz svibnja 2019.,
- uzimajući u obzir Okvir iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa za razdoblje 2015. – 2030. koji je UN usvojio 18. ožujka 2015.,
- uzimajući u obzir posebna izvješća Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (IPCC) o globalnom zatopljenju od 1,5 °C, o klimatskim promjenama i zemljištu te o oceanu i kriosferi u klimi koja se mijenja,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenu „Europski zeleni plan” (COM(2019)0640),
- uzimajući u obzir Strategiju EU-a o bioraznolikosti do 2030., objavljenu 20. svibnja 2020.,
- uzimajući u obzir Deklaraciju UN-a o pravima seljaka i ostalih osoba koje rade u ruralnim područjima,
- uzimajući u obzir odluku Opće skupštine UN-a o proglašenju razdoblja od 2019. do 2028. desetljećem obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava,
- uzimajući u obzir radni dokument službi Komisije od 2. svibnja 2017. naslovljen „Digital4Development: uključivanje digitalnih tehnologija i usluga u razvojnu politiku EU-a” (SWD(2017)0157),
- uzimajući u obzir Globalni kompakt Ujedinjenih naroda o izbjeglicama, usvojen 17. prosinca 2018.,
- uzimajući u obzir Globalni kompakt Ujedinjenih naroda o sigurnim, uređenim i regularnim migracijama, usvojen 19. prosinca 2018.,
- uzimajući u obzir Konvenciju Afričke unije za zaštitu i pomoć interno raseljenim osobama u Africi (Konvenciju iz Kampale),
- uzimajući u obzir Međunarodno desetljeće osoba afričkog podrijetla (2015. – 2024.) koje je proglasio UN, a posebno njegov stup naslovljen „Priznanje”,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 15. svibnja 2013. naslovljenu „Osnaživanje lokalnih vlasti u partnerskim državama radi unaprijeđenog upravljanja i učinkovitijih rezultata razvoja” (COM(2013)0280),
- uzimajući u obzir godišnje izvješće Vijeća Europske unije za 2019. upućeno Europskom vijeću o ciljevima razvojne pomoći EU-a,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. studenoga 2017. naslovljenu „Strategija EU-a i Afrike: poticanje razvoja” ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 6. listopada 2015. o ulozi lokalnih vlasti zemalja u razvoju u razvojnoj suradnji ⁽²⁾,

⁽¹⁾ SL C 356, 4.10.2018., str. 66.

⁽²⁾ SL C 349, 17.10.2017., str. 11.

2021. ožujak 25

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. studenoga 2018. naslovljenu „Digitalizacija za razvoj: smanjenje siromaštva uz pomoć tehnologije”⁽³⁾,
 - uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 19. lipnja 2020. o prosvjedima protiv rasizma nakon smrti Georgea Floyd (4),
 - uzimajući u obzir svoju Zakonodavnu rezoluciju od 27. ožujka 2019. o prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI)⁽⁵⁾,
 - uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o odnosima EU-a i afričkih, karipskih i pacifičkih država (AKP), posebno rezolucije od 4. listopada 2016.⁽⁶⁾, 14. lipnja 2018.⁽⁷⁾ i 28. studenoga 2019.⁽⁸⁾,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir mišljenja Odbora za vanjske poslove, Odbora za međunarodnu trgovinu, Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove, Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj i Odbora za kulturu i obrazovanje,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za razvoj (A9-0017/2021),
- A. budući da bi predstojeći sastanak na vrhu EU-a i Afričke unije trebao dati novi poticaj njihovom partnerstvu i dovesti do zajedničke strategije popraćene konkretnim djelovanjem u vezi s našim zajedničkim izazovima i prilikama u skladu s međunarodnim obvezama preuzetim u okviru Programa do 2030. i Pariškog sporazuma;
- B. budući da je ključno da države više ulažu u sustavno prikupljanje točnih i usporedivih raščlanjenih podataka kako bi se utvrdilo gdje postoje međupovezanosti i koje su to međupovezanosti, kako bi se odredilo kako pristupiti njihovoj rješavanju te kako bi se analiziralo utječu li rezultati mjera poduzetih u okviru ove strategije pozitivno na sve, uključujući one najzapostavljenije; budući da bi u skladu s ciljem održivog razvoja 17.18. podaci trebali biti raščlanjeni prema prihodu, rodu, dobi, rasi, etničkoj pripadnosti, migracijskom statusu, invaliditetu i geografskoj lokaciji;
- C. budući da interesi i prioriteti Afrike, izraženi posebno u kontekstu Programa za razdoblje do 2063., moraju imati središnju ulogu u preoblikovanju našeg odnosa;
- D. budući da Afrika ima najmlađe stanovništvo na svijetu i da se na tom kontinentu nalaze neke od najnestabilnijih zemalja na svijetu; budući da svakoga mjeseca oko milijun Afrikanaca ulazi na tržište rada;
- E. budući da će dodana vrijednost koju EU donosi u partnerstvo s Afrikom ovisiti o sposobnosti EU-a da spoji međukontinentalni dijalog s kontekstualnim pristupom kojim se u obzir uzimaju razne lokalne i regionalne specifičnosti, senzibiliteti partnerskih zemalja i postojećih društvenih struktura te želja za izgradnjom dugoročne vizije, utemeljene na zajedničkim vrijednostima, obostranim interesima i novoj predanosti multilateralizmu, zajedno s Afrikom;
- F. budući da je pristup dostojanstvenim uvjetima za rad i život na lokalnoj razini neophodan za ublažavanje trenda migracija;
- G. budući da je 49 % ukupnog uvoza EU-a iz Afrike 2018. otpadalo na sirovine; budući da je ekstraktivni sektor najvažniji pokretač izravnih stranih ulaganja u Afriku;
- H. budući da su sigurnost, vladavina prava i dobro upravljanje preduvjeti za gospodarski rast i ulaganja; budući da gospodarski rast i ulaganja moraju biti održivi i popraćeni mjerama za borbu protiv nejednakosti putem politika preraspodjele, jačanja ljudskog kapitala, vlasničkog kapitala, političkog sudjelovanja, sustava socijalne sigurnosti i mjera za provedbu ciljeva održivog razvoja;

⁽³⁾ SL C 363, 28.10.2020., str. 27.

⁽⁴⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0173.

⁽⁵⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0298.

⁽⁶⁾ SL C 215, 19.6.2018., str. 2.

⁽⁷⁾ SL C 28, 27.1.2020., str. 101.

⁽⁸⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0084.

- I. budući da su mir i sigurnost osnovni preduvjeti za postizanje dugoročnog održivog rasta i za poticanje stabilizacije i snažnih institucija na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te budući da su mir i sigurnost potrebni za unapređenje životnih uvjeta i ostvarenje ciljeva održivog razvoja;
- J. budući da je izgradnja države prioritet u politički nestabilnim i administrativno slabim afričkim državama, što podrazumijeva jačanje njihovih fiskalnih kapaciteta;
- K. budući da 94 milijuna djece mlađe od pet godina u supsaharskoj Africi, 51 milijuna njih u istočnoj i južnoj Africi te 43 milijuna njih u zapadnoj i središnjoj Africi nije upisano u matične knjige; budući da je pravo osobe na priznanje pred zakonom ključan korak u osiguravanju doživotne zaštite i preduvjet za ostvarivanje svih ostalih prava; budući da se rodnim listom dokazuje pravni identitet osobe, čime se sprečava rizik da ta osoba bude bez državljanstva i omogućuje joj se da zatraži zaštitu od nasilja i izrabljivanja;
- L. budući da rodna ravnopravnost mora biti prioritet u budućem partnerstvu EU-a i Afrike te se stoga mora uključiti u cijelu strategiju EU-a i Afrike; budući da se žene i mladi često susreću s preprekama koje im onemogućuju da ostvare svoj puni potencijal, što se održava u sve većem teretu spolnog i rodno uvjetovanog nasilja, infekcija HIV-om, neželjenih trudnoća, napuštanja školovanja te ograničenog pristupa financijama i poduzetništvu;
- M. budući da u Africi 390 milijuna ljudi trenutačno živi ispod granice siromaštva u kontekstu nedostatka uključivosti kojim se potiču jednakosti; budući da se uslijed pandemije bolesti COVID-19 pogoršala osjetljivost Afrike u pogledu slabe gospodarske diversifikacije, niskih razina mobilizacije domaćih resursa, nezakonitih financijskih tokova, visoke razine ovisnosti o izvozu sirovina te nestabilnih cijena proizvoda; budući da će se nejednakost i siromaštvo vjerojatno povećati uslijed nove gospodarske krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19, čije neizravne posljedice već uzrokuju velike štete, posebno u pogledu nesigurnosti opskrbe hranom, gubitka prihoda, gubitka doznaka i sredstava za život te prijeteće dužničke krize;
- N. budući da su uslijed pandemije bolesti COVID-19 do izražaja došli nedostaci u zdravstvenom i prehrambenom sustavu, kao i hitna potreba za izgradnjom univerzalnog i otpornog zdravstvenog i prehrambenog sustava utemeljenog na ljudskim pravima i usmjerenog na ljude; budući da bi uslijed klimatskih promjena i gubitka biološke raznolikosti u desetljećima koja su pred nama takvih kriza moglo biti sve više; budući da zbog pandemije postoji opasnost od zaustavljanja ili čak od poništavanja napretka ostvarenog u borbi protiv tri postojeće velike epidemije, a radi se o epidemijama AIDS-a, tuberkuloze i malarije, koje zahtijevaju usvajanje inovativnih integriranih pristupa, uz uključivanje zahvaćenih zajednica i osnaživanje civilnog društva, kako bi se doprlo do osoba koje trebaju usluge kojima se spašavaju životi;
- O. budući da bi kontakte između dva kontinenta trebalo poticati na svim razinama i među svim sektorima društva;
- P. budući da je Vijeće Afričke unije za mir i sigurnost izdvojilo klimatske promjene kao veliku sigurnosnu prijetnju u 2019.;
- Q. budući da negativni utjecaji klimatskih promjena i različiti izvori onečišćenja atmosfere, tla i vode posebno utječu na afrički kontinent; budući da su Africi potrebna ulaganja u prilagodbu klimatskoj krizi, a naglasak zajedničke komunikacije od 9. ožujka 2020. je na ublažavanju klimatskih promjena; budući da bi uspješan Savez Afrike i Europe za klimu mogao postati nova pokretačka snaga globalne klimatske diplomacije;
- R. budući da je Opća skupština UN-a 20. prosinca 2017. donijela rezoluciju kojom je razdoblje od 2019. do 2028. proglasila desetljećem obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava;

2021. ožujak 25

- S. budući da supsaharska Afrika ima najniže stope pristupa energiji na svijetu; budući da svega oko polovice njezinih stanovnika ima pristup električnoj energiji, a svega trećina ima pristup čistim uvjetima za kuhanje; budući da oko 600 milijuna ljudi nema pristup električnoj energiji, a 890 milijuna ljudi se za kuhanje služi tradicionalnim energentima;
- T. budući da je za ostvarivanje decentraliziranih obnovljivih opcija ključno i privatno financiranje; budući da privatna ulaganja, decentralizirani obnovljivi izvori energije i prilagođeni poslovni modeli potrošačkog financiranja (npr. plaćanje po upotrebi i mobilni novac) mogu omogućiti pristup energiji velikim dijelovima Afrike, a posebno supsaharskoj Africi, gdje su stope pristupa energiji najniže na svijetu;
- U. budući da se zaštitom, očuvanjem i uvažavanjem kulturne baštine te kulturnog i kreativnog sektora može potaknuti otvaranje radnih mjesta, osnažiti mlade i žene i doprinijeti otpornom i tolerantnom društvu u kojem se poštuju kulturne razlike i u kojem se smanjuju nejednakosti izgradnjom veza među različitim zajednicama;

Put prema preoblikovanoj strategiji s Afrikom

1. pozdravlja zajedničku komunikaciju od 9. ožujka 2020. te je poima kao korak prema istinski geopolitičkom partnerstvu; ističe da su Europa i Afrika u neposrednoj zemljopisnoj blizini te da imaju snažne, povijesne, kulturne i društveno-gospodarske spona koje postaju sve tješnje zbog povećanja broja zajedničkih izazova i strateških interesa; naglašava da EU i njegove države članice predstavljaju najvećeg partnera Afrike u svakom pogledu u području trgovine, ulaganja, službene razvojne pomoći, humanitarne pomoći i sigurnosti;
2. podsjeća da u Africi živi više od milijarde ljudi te se očekuje da će u Africi doći do više od polovine rasta svjetskog stanovništva do 2050., a šest od deset najbrže rastućih svjetskih gospodarstava nalazi se u Africi; naglašava da su odnosi EU-a s Afrikom od iznimne važnosti za budućnost obaju kontinenata i da je blagostanje dvaju kontinenata usko povezano; ističe da u središtu odnosa EU-a i Afrike moraju ostati ljudski razvoj, ostvarenje ciljeva održivog razvoja i iskorjenjivanje siromaštva;
3. ponovno poziva na istinsko partnerstvo na razini kontinenta između Europske unije i Afričke unije; naglašava da bi se na nadolazećem sastanku na vrhu Europske unije i Afričke unije, koji je zakazan za 2021., trebali postaviti temelji za strateško partnerstvo orijentirano na rezultate kojim svi dobivaju, u kojem se odražavaju interesi obaju strana i kojim se jačaju veze između dvaju kontinenata;
4. poziva na izgradnju istinskog i ravnopravnog partnerstva temeljenog na međunarodnom pravu i međunarodnim konvencijama, sporazumima i standardima te potiče obje strane da izađu iz okvira odnosa donatora i primatelja; naglašava važnost povezivanja s našim afričkim partnerima, uključujući afričko civilno društvo i afričku diasporu, kao i važnost jasnog definiranja provedbenog okvira za partnerstvo i odgovornosti obaju strana na temelju jasne ocjene provedbe prijašnjih zajedničkih sporazuma;
5. napominje da potencijal Afrike privlači sve veći interes brojnih aktera na svjetskoj sceni i izražava zabrinutost jer je u mnogim područjima Afrika postala nova arena za natjecanje velikih sila; ističe da je EU među prvima koji pružaju pomoć afričkom kontinentu, dok destruktivne politike koje provode drugi akteri idu na štetu afričkih nacija te također negativno utječu na EU; ističe da je EU u svojoj srži u svojim političkim i gospodarskim odnosima s trećim zemljama motiviran jačanjem temeljnih prava te potporom demokratskim institucijama i demokratskoj odgovornosti; smatra da treće zemlje kao što je Kina teže ostvarenju drugih ciljeva koji su ponekad razlog za našu zabrinutost; ističe da je naš cilj jačanje otpornosti i neovisnosti naših afričkih partnera; stoga izražava žaljenje zbog toga što se djelovanjem drugih aktera, posebno Kine i Rusije, promiču njihovi geopolitički interesi i što je ono usmjereno na sve veću jednostranost te naglašava da njihove koristi ugrožavaju suverenitet afričkih zemalja i europsku sigurnost; poziva EU da koordinirano djeluje sa svakom zemljom koja je istinski zainteresirana za uspješan i pozitivan dugoročni razvoj afričkog kontinenta na temelju punog poštovanja ljudskih prava, slobode medija i odgovornosti, transparentnog i reaktivnog upravljanja te borbe protiv korupcije, što su

ključni elementi za osiguravanje stabilnog i uključivog političkog, društvenog i gospodarskog okruženja u Africi; poziva EU da osmisli strateški i dugoročan odgovor na kinesku inicijativu „Jedan pojas, jedan put” koji bi se trebao voditi našim zajedničkim vrijednostima i prioritetima te potrebama na koje su ukazali naši afrički susjedi; ističe da EU i njegove države članice trebaju postati izvor stabilnosti i pouzdanosti u regiji; smatra da Europska unija treba imati važniju geopolitičku ulogu u Africi i uspostaviti odnose kojima se uzima u obzir dobrobit svijeta;

6. smatra da bi ulogu sjevernoafričkih zemalja trebalo jačati u okviru partnerstva i trilateralne suradnje koja se promiče kako bi se suradnji sjeverne i južne Afrike te suradnji unutar južne Afrike dao novi zamah i kako bi se unaprijedila usklađenost kontinentalnog pristupa;

7. poziva da se u partnerstvu odraze novi prioriteti afričkih država proizašli iz izbijanja pandemije bolesti COVID-19; podupire odgovor EU-a na krizu putem pristupa „Tim Europa” te smatra to glavnim i istinskim izrazom globalne solidarnosti i europskih vrijednosti;

8. naglašava da štetni utjecaji krize uzrokovane koronavirusom moraju potaknuti oba kontinenta da se obvežu na partnerstvo kojim se u potpunosti uzimaju u obzir njezine posljedice te se utire put za održiv i uključiv oporavak utemeljen na ljudskom razvoju, posebno na obrazovanju i na snažnijim zdravstvenim sustavima za sprečavanje i otkrivanje novonastalih pandemija, za odgovor na njih i za ubrzavanje odgovora na postojeće pandemije, te također utemeljen na rodnoj ravnopravnosti, održivom rastu, bržim tranzicijama, uključujući zelenu i digitalnu tranziciju, i dobrom upravljanju;

9. podsjeća da se međunarodna zajednica obvezala na postizanje 17 ciljeva održivog razvoja, uz istovremeno poštivanje načela Programa do 2030.; smatra da će partnerstvo Afrike i EU-a imati odlučujući utjecaj na ispunjavanje te obveze te da bi se ono trebalo temeljiti na strateškom i međusektorskom pristupu u koji su ugrađeni svi ciljevi održivog razvoja i kojim se uvažavaju njihove međusobne povezanosti;

10. podsjeća da Afrička unija i Europska unija zajedno predstavljaju političku težinu 81 države i naglašava važnost njihovog partnerstva u okviru multilateralnog sustava; poziva obje strane na jačanje međusobne suradnje u okviru multilateralnih foruma te poziva na tijesnu, uključivu i sustavnu koordinaciju prije svakog velikog događaja povezanog s globalnim upravljanjem;

11. podsjeća na važnu ulogu koju Afrička unija i afričke države imaju u multilateralnim organizacijama, posebno u Ujedinjenim narodima, gdje afričke države čine 28 % članstva; naglašava da EU-ov cilj jačanja međunarodnog poretka temeljenog na pravilima i multilateralnog sustava podrazumijeva zagovaranje veće pravednosti i jednake zastupljenosti Afrike u tijelima globalnog upravljanja; posebno poziva EU da podrži zahtjev Afrike za proširenje Vijeća sigurnosti UN-a kako bi se u njega uključilo stalno predstavništvo tog kontinenta;

12. naglašava da utjecaj EU-a proizlazi iz njegovih najudaljenijih regija u Atlantskom i Indijskom oceanu te da između njegovih najudaljenijih regija i nekolicine afričkih država postoje povijesne, gospodarske i kulturne veze; poziva na bolju integraciju najudaljenijih regija u njihovo regionalno okruženje i na veću suradnju s afričkim državama u pogledu zajedničkih pitanja, posebno onih koja se odnose na okoliš i migracije;

13. naglašava da je potrebno nadograditi spoznaje stečene na temelju Zajedničke strategije Afrike i EU-a i osigurati potpunu usklađenost i komplementarnost nove zajedničke strategije s „afričkim stupom” budućeg sporazuma koji će naslijediti Sporazum iz Cotonoua i s drugim postojećim politikama EU-a kako bi se postigla veća usklađenost razvojne politike EU-a; podsjeća da je potrebno osigurati usklađenost provedbe partnerstva između kontinenata s lokalnim, nacionalnim i regionalnim kontekstima i posebnim potrebama;

14. smatra da bi se holističkim partnerstvom između kontinenata također trebala omogućiti daljnja regionalizacija; ponavlja da EU i dalje podupire regionalnu integraciju (u kontekstu u kojem je uslijed pandemije bolesti COVID-19 do izražaja došla krhkost globalnog lanca opskrbe) i regionalne organizacije u Africi; podupire stajalište da EU mora održavati fleksibilne međudržavne i podregionalne pristupe koji oblikuju njegov angažman i njegovu potporu specifičnim potrebama i okolnostima svake zemlje u pet afričkih regija; poziva na ažuriranje raznih regionalnih politika EU-a prema podregijama Afrike; žali zbog činjenice da 25 godina od pokretanja takozvanog barcelonskog procesa izgradnja prostora zajedničkog prosperiteta, stabilnosti i slobode sa zemljama južnog susjedstva nije ni približno dovršena;

2021. ožujak 25

15. naglašava važnost Afričke unije u pogledu integracije afričkog kontinenta, posebno u pogledu potrebe za jačanjem trgovine unutar Afrike; ističe da bi ta integracija trebala biti jasno definirana i utemeljena na potrebama afričkih društava; podsjeća da snažno partnerstvo zahtijeva ne samo snažan EU, već i snažnu Afričku uniju; poziva EU da podrži nastojanja u pogledu integracija na regionalnoj razini i na razini kontinenta te da podrži institucionalizaciju i jačanje Afričke unije smanjenjem njezine ovisnosti o vanjskom financiranju i unapređenjem njezine upravljačke strukture, kao i razmjenom najboljih praksi i tehničkom i financijskom pomoći; pozdravlja prijedlog panafričkog programa u kontekstu novog Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI), usmjeren na rješavanje pitanja afričkog kontinenta u cjelini;

16. snažno pozdravlja najavu predsjednice Komisije Ursule von der Leyen da će odnosi s Afrikom biti u središtu njezina mandata; pozdravlja nedavne posjete čelnika institucija EU-a Addis Abebi; poziva na jačanje i redovitije održavanje tih kontakata na najvišoj političkoj razini; smatra da bi se redovitim zajedničkim obraćanjima čelnika Afričke unije i Europske unije povećala vidljivost našeg partnerstva i razina osviještenosti javnosti o njemu u nacionalnim medijima obaju strana te bi se pokazalo kolika mu se važnost pridaje u političkim programima obaju kontinenata; smatra da bi u tim obraćanjima trebalo omogućiti iznošenje povratnih informacija o provedbi partnerstva, uključenosti dionika u taj proces i napretku u postizanju ciljeva održivog razvoja, kao i raspravu o glavnim pitanjima koja su zajednička obama kontinentima;

17. naglašava da je u definiranje i ocjenu novih i postojećih strategija potrebno uključiti afrički i europski sektor civilnog društva, uključujući nevladine organizacije, lokalne vlasti, privatni sektor, dijasporu, parlamentarce iz obaju regija, mlade, manjine i vjerske zajednice kako bi se uspostavilo partnerstvo u čijem su središtu ljudi, uključivo i pristupačno za sve;

18. ističe da nastojanja EU-a da uključi civilno društvo moraju biti transparentna i da se moraju nuditi potrebne mogućnosti, financijska sredstva i okvir kako bi se omogućilo sudjelovanje predstavnika civilnog društva na svim razinama, uključujući lokalne aktere i aktere na terenu; naglašava da je za uspostavu partnerstva u čijem su središtu ljudi ključno sudjelovanje civilnog društva, ali i obvezivanje EU-a na borbu protiv svih oblika rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije i s njima povezane netolerancije unutar svojih granica i izvan njih;

19. poziva na sustavno i transparentno praćenje provedbe strategije, utemeljeno na dokazima, koje provode svi dionici, uključujući europski i afrički sektor civilnog društva i europske i afričke zajednice, lokalne vlasti i nacionalne parlamente, kao na i poštivanje načela usklađenosti politika u interesu razvoja i usklađenosti politika za održivi razvoj;

20. ukazuje na važnost parlamentarne diplomacije i smatra da parlamentarne skupštine poput Zajedničke parlamentarne skupštine AKP-a i EU-a te Panafričkog parlamenta imaju temeljnu ulogu u jačanju političkog dijaloga između EU-a i Afrike; naglašava ulogu Europskog parlamenta u praćenju i nadziranju učinkovite provedbe partnerstva; podsjeća na brojne parlamentarne sastanke i misije koje je proveo Parlament i poziva na jačanje parlamentarne dimenzije odnosa Europske unije i Afričke unije kroz redovite misije kako bi se ključnim odborima Parlamenta omogućili sastanci i razmjene mišljenja s njihovim afričkim ekvivalentima;

21. smatra da dijaspore imaju temeljnu ulogu u izgradnji veza i promicanju uzajamnog razumijevanja između dvaju kontinenata kroz prijenos znanja, ulaganja i doznaka te smatra da bi EU trebao omogućiti sudjelovanje dijaspore u oblikovanju politika promicanjem struktura kojima će se osigurati sudjelovanje skupina dijaspore u socijalnim i političkim zbivanjima; poziva Komisiju da razmotri najbolje načine za suradnju s dijaspomom u okviru sveobuhvatne strategije za odnose s Afrikom, među ostalim iskorištavanjem sinergija između unutarnjih i vanjskih instrumenata za financiranje pri rješavanju zajedničkih izazova;

22. podsjeća da su doznake dijaspore neophodne lokalnim gospodarstvima; upozorava da Svjetska banka očekuje da će se priljev doznaka u Afriku uslijed krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 u 2020. smanjiti za oko 20 %, posebno u najnerazvijenijim zemljama, u kojima te doznake predstavljaju ključan izvor prihoda za siromaštva kućanstva; stoga poziva EU i afričke države da porade na smanjenju troškova doznaka na manje od 3 % do 2030. u skladu s ciljem održivog razvoja 10.c;

23. podsjeća da će uspjeh partnerstva ovisiti o financijskim omotnicama koje mu budu dodijeljene; poziva na ulaganje golemih napora u potporu Africi u okviru budućeg Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju i naglašava da je EU i dalje najveći donator Africi; žali zbog toga što mnoge države članice nisu dostigle ciljnu razinu izdvajanja 0,7 % bruto nacionalnog dohotka za službenu razvojnu pomoć i što su neke čak smanjile svoje doprinose razvojnoj pomoći;
24. naglašava da se okvirom za obnovljeno partnerstvo moraju predvidjeti konkretne mjere za potporu većoj mobilizaciji domaćih resursa u afričkim zemljama, kao što je potpora za borbu protiv korupcije i za razvoj pravednih i učinkovitih poreznih sustava, kao i borba protiv izbjegavanja plaćanja poreza i utaje poreza, kako bi se odnosi EU-a i Afrike odmaknuli od dinamike donatora i primatelja i kako bi se afričke države osnažilo za ostvarenje održivog razvoja;
25. poziva na to da se u okviru proračuna EU-a na raspolaganje stavi više sredstava za razvojnu suradnju, koja bi se financirala iz novih vlastitih sredstava, uključujući porez na financijske transakcije;
26. podsjeća da u skladu s načelom odgovornosti država razvojne politike i programi mogu uspjeti samo ako ih vode zemlje u razvoju i ako su prilagođeni situacijama i potrebama pojedinih zemalja; ističe da je u tom pogledu potrebno surađivati s civilnim društvom i lokalnim zajednicama kako bi se osiguralo zadovoljavanje potreba stanovništva i rješavanje problema njihove ugroženosti;
27. poziva na izradu mehanizama praćenja, kao i na potpunu transparentnost i odgovornost u pogledu financiranja sredstvima EU-a;
28. ističe činjenicu da se potporom EU-a ne bi trebali produživati sukobi niti olakšavati predatorsko ponašanje autokratskih režima, koji su uzrok mnogih afričkih socioekonomskih problema i političkih sukoba; ističe da ostvarivanje zajedničkih interesa i suradnje mora biti usklađeno s međunarodnim pravom, temeljnim vrijednostima EU-a i ciljevima podupiranja demokracije, dobrog upravljanja i ljudskih prava;
29. poziva institucije EU-a i države članice da kao akter u odnosima s Afričkim kontinentom budu usklađeniji i jedinstveniji te da obavezno koordiniraju svoje politike, pri čemu bi naglasak njihovih nastojanja trebao biti na uspostavi okvira za gospodarske mogućnosti i radna mjesta;
30. smatra da bi u partnerstvo trebalo biti uključeno svih 27 država članica Europske unije i svih 55 država članica Afričke unije; poziva na puno sudjelovanje svih država članica EU-a kako bi se povećala vidljivost i promicala vrijednost partnerstva među Europljanima i partnerskim zemljama, čime bi se omogućila bolja komunikacija o zajedničkim djelovanjima i ambicijama;

Partneri za ljudski i gospodarski razvoj

31. poziva da se u središte strategije postavi ljudski razvoj kako bi se osiguralo da nitko ne bude zapostavljen, pri čemu prioritet mora biti borba protiv siromaštva, nejednakosti i diskriminacije, kao i osiguravanje demokracije, vladavine prava, dobrog upravljanja i ljudskih prava za sve, uz pridavanje posebne pozornosti najmarginaliziranijim i najranjivijim populacijama; ističe da bi prednost također trebalo dati pristupu osnovnim socijalnim uslugama poput hrane, vode i sanitarnih usluga, kvalitetnim zdravstvenim sustavima, kvalitetnom obrazovanju, socijalnoj zaštiti i očuvanju okoliša;
32. smatra da je od temeljne važnosti zajamčiti dostojanstvene uvjete rada, ojačati socijalna prava, unaprijediti socijalni dijalog i dijalog o radu, iskorijeniti rad djece i prisilni rad te unaprijediti zdravstvene i sigurnosne uvjete na radnom mjestu;
33. snažno ističe važnu ulogu državnih institucija, vlasti i infrastrukture koje funkcioniraju te smatra da njihovo nepostojanje može biti znatna prepreka razvoju, napretku i miru; ističe da se sigurnost i stabilnost, a u konačnici stoga i prosperitet i održivi razvoj, u predmetnim regijama mogu postići samo ako se bude provodila sveobuhvatna strategija; naglašava važnost demokratskih reformi, dobrog upravljanja i izgradnje države za održivi razvoj; naglašava da bi se promicanjem vladavine prava, borbom protiv korupcije i podupiranjem pristupa pravosuđu znatno doprinijelo ostvarenju temeljnih prava građana na oba kontinenta;
34. ističe da, iako se niz zemalja u Africi i dalje bori s korupcijom te izostankom dobrog upravljanja i društvenih i političkih sloboda, mnoge su zemlje započele tranziciju prema reformama i demokraciji; podsjeća da su tranzicijske zemlje osobito nestabilne i da bi trebale moći računati na EU kada zatraže potporu; stoga poziva da se tim zemljama pruži dobro koordinirana potpora i pomoć u izgradnji otpornijih država i društava kako bi se održale i poduprle težnje za pozitivnim

2021. ožujak 25

promjenama koje su izrazili njihovi narodi; predlaže da potpredsjednik Komisije / Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku osnuje posebne ad hoc kontaktne skupine za pojednostavnjenje i olakšavanje potpore pojedinačnim tranzicijskim zemljama na razini cijelog EU-a; mišljenja je da bi trebalo uložiti veće napore u promicanje uključivih višestranačkih političkih sustava i odgovornog, demokratskog upravljanja u Africi, posebno u nestabilnim državama, poticanjem radnih skupina građana i vlade te parlamentarnog nadzora, među ostalim primjenom tehnoloških platformi, za prikupljanje doprinosa građana o pitanjima u vezi s politikama i za promicanje najboljih praksi putem uzajamne razmjene iskustava kako bi se poboljšali odgovornost i reagiranje vlade, što je ključno za postizanje održivog razvoja, savladavanje globalnih izazova i smanjenje rizika od povećanja nestabilnosti;

35. ističe važnost potpore slobodnim, pravednim i kompetitivnim izborima i vjerodostojnim izbornim procesima; podržava koordinaciju između EU-a i Afričke unije u misijama za promatranje izbora i pomoć u poboljšanju kapaciteta Afričke unije za provođenje dugoročnog promatranja izbora, usklađujući ih s međunarodnim standardima, te bilateralnu suradnju s dotičnim zemljama i njihovim civilnim društvima, u nastojanju da se ostvare uključivi, transparentni i vjerodostojni izbori u Africi; u tom pogledu ističe brojne izborne promatračke misije pod vodstvom EU-a, koje snažno podupire Europski parlament; potiče EU, europske nevladine organizacije, političke stranke i sektor civilnog društva na tijesnu suradnju s afričkim kolegama, uključujući javne službenike, kako bi omogućili sadržajan politički dijalog izradom politika o određenim pitanjima, promicali snažne prakse demokratskog upravljanja, poboljšali zastupljenost i uključenost marginaliziranog stanovništva te promicali smisleno sudjelovanje civilnog društva i građana u javnom životu na svim razinama;

36. cijeni nastojanja uložena u jačanje afričkih mehanizama i propisa za zaštitu ljudskih prava kao što su Afrička povelja o ljudskim pravima i pravima naroda i njezini protokoli, Afrička povelja o demokraciji, izborima i upravljanju, Afričko povjerenstvo za ljudska prava i prava naroda te Afrički sud za ljudska prava i prava naroda; cijeni činjenicu da se tim mehanizmima i propisima nastavlja pomagati afričkim partnerima u prilagodbi vlastitih instrumenata i mehanizama u području ljudskih prava međunarodno priznatim načelima, zakonima i standardima;

37. podsjeća na važnost uloge Međunarodnog kaznenog suda u rješavanju nekažnjavanja i podupiranju vrijednosti mira, sigurnosti, jednakosti, poštenja, pravednosti i kompenzacije; poziva EU i afričke države da nastave podupirati Rimski statut i Međunarodni kazneni sud; poziva sve afričke države koje još nisu potpisale i ratificirale Rimski statut da to učine;

38. naglašava da je važno da najbolji interesi djeteta budu na prvom mjestu i da se promiče pravo na mirno djetinjstvo i pravo na dobrobit za svu djecu; poziva da se hitno obrati pozornost na teške i marginalizirane uvjete u kojima žive djeca, posebno u supsaharskoj Africi i u brojnim drugim područjima zahvaćenim sukobima ili ekstremnim siromaštvom, kojima se prečesto uskraćuju temeljna prava poput pristupa obrazovanju i osnovnoj zdravstvenoj zaštiti i općenitije pravo na djetinjstvo; stoga poziva na punu provedbu Konvencije o pravima djeteta;

39. ističe da se stanovništvo Afrike u posljednjih 30 godina udvostručilo te da se očekuje nastavak tog snažnog demografskog rasta u predstojećim desetljećima; stoga naglašava da je važno razvijati zajedničku strategiju Afričke unije i Europske unije kojom će se djeca i mladi postaviti u središte njihova partnerstva te kojom će se u obzir uzeti zaključci sastanka na vrhu mladih održanog 2017.;

40. naglašava da su razvoj i promicanje mogućnosti za napredovanje mladih, posebno kroz mogućnosti za zapošljavanje i poduzetništvo, kao i kroz mogućnosti za sudjelovanje u demokratskim procesima i odlučivanju, najbolji način za osnaživanje mladih; smatra da bi ovom strategijom trebalo jačati mogućnosti za razmjene mladih, a posebno za volontiranje, pri čemu bi u kontekstu svih predloženih kontakata i projekata prednost trebao imati cilj održivog razvoja br. 17.;

41. poziva institucije Europske unije i Afričke unije da uvedu mogućnosti za stažiranje za mlade Europljane u državama Afričke unije te za mlade Afrikance u državama Europske unije kako bi ih se osposobilo za odgovarajuće procese integracije;

42. poziva EU na promicanje univerzalnog pristupa zdravstvenim uslugama koje su prilagođene mladima te pravične, dostupne, financijski pristupačne i utemeljene na potrebama, za sve različite skupine mladih, uključujući adolescentice i djevojčice s invaliditetom, što uključuje usluge koje se odnose na seksualno i reproduktivno zdravlje i HIV;
43. ističe da zbog nedostatka pouzdanih agencija za vođenje matičnih knjiga u nekim afričkim državama brojni građani ne mogu zakonski regulirati svoj status, zbog čega im se uskraćuju građanska prava i ne mogu sudjelovati u demokratskim procesima ni glasati; naglašava da taj nedostatak dovodi do nedostatka pouzdanih i relevantnih demografskih statističkih podataka;
44. naglašava da je važno ulagati u konkretne inicijative EU-a koje za cilj imaju jačanje afričkih nacionalnih sustava za vođenje matičnih knjiga kako bi se osigurala pristupačnost i povjerljivost tih usluga te kako bi se afričke vlade podržalo u ulaganjima u sigurna i inovativna tehnološka rješenja za olakšavanje upisa u matične knjige rođenih u skladu s ciljem održivog razvoja 16.9.;
45. smatra da rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica moraju imati prednost te moraju biti uključeni u sve dimenzije partnerstva; stoga poziva svoje ekvivalente na aktivno promicanje uloge žena u gospodarstvu i društvu te njihovog aktivnog doprinosa gospodarstvu i društvu, uz priznavanje njihovih građanskih i zakonskih prava, uključujući pravo vlasništva i pravo sudjelovanja u različitim sektorima gospodarstva i politike; pozdravlja povećanu zastupljenost žena u politici u nekim afričkim nacijama; međutim, napominje da su žene i dalje slabo zastupljene u brojnim zemljama afričkog kontinenta; ističe da su poštovanje i puno ostvarenje ljudskih prava žena temelji demokratskog društva; stoga smatra da se ta temeljna prava i ciljevi moraju postići radi izgradnje istinski demokratskog društva;
46. poziva da se nedavno pokrenutim Akcijskim planom EU-a za rodnu ravnopravnost (GAP III) posebno pojačaju nastojanja da se iskorijeni rodno uvjetovano nasilje, genitalno sakaćenje žena i prisilni brakovi; poziva Komisiju da osigura sinergije između partnerstva EU-a i Afrike te akcijskog plana GAP III kako bi se postigla rodna ravnopravnost; poziva da se u okviru partnerstva EU-a i Afrike naglasak stavi na sudjelovanje žena u odlučivanju; poziva na donošenje zajedničkog provedbenog okvira za ciljeve koje je potrebno ostvariti u pogledu prava žena;
47. naglašava da je sveobuhvatno obrazovanje o spolnosti posebno važno za unapređenje rodne ravnopravnosti, transformaciju štetnih rodni normi i sprečavanje seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja te nasilja u obitelji, kao i za sprečavanje neželjenih trudnoća i infekcija HIV-om;
48. naglašava činjenicu da su pristup spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima, kao i njihovo poštovanje, ključne sastavnice partnerstva EU-a i Afrike; napominje da je hitno potrebno rješavati činjenicu da su posljedice krize prouzročene koronavirusom dodatno ograničile pristup uslugama i obrazovanju u vezi sa spolnim i reproduktivnim zdravljem te pogoršale problem diskriminacije žena i djevojčica i nasilja nad njima; poziva Komisiju da spolno i reproduktivno zdravlje i spolna i reproduktivna prava postavi kao jedan od prioriteta novog partnerstva EU-a i Afrike te da se obveže na promicanje, zaštitu i ostvarenje prava svakog pojedinca da ima potpunu kontrolu nad pitanjima povezanim s njegovom seksualnošću te spolnim i reproduktivnim zdravljem i pravima, kao i da slobodno i odgovorno odlučuje o navedenom, bez diskriminacije, prisile i nasilja;
49. primjećuje da su osobe s invaliditetom još uvijek žrtve više oblika diskriminacije; poziva da se prava osoba s invaliditetom u Africi uključe u cijelu strategiju i u sve financijske instrumente koji se mobiliziraju te poziva na aktivno sudjelovanje osoba s invaliditetom u društvu i na njihovo sustavno uključivanje u pripremu i provedbu strategija koje za cilj imaju promicanje njihove uključenosti, posebno u pogledu obrazovanja, poduzetništva i digitalne transformacije; smatra da se to može postići isključivo konstruktivnim sudjelovanjem organizacija civilnog društva, uključujući organizacije koje okupljaju osobe s invaliditetom;
50. izražava zabrinutost zbog kontinuiranog nasilja nad LGBTI osobama i njihove diskriminacije, posebno u pogledu pristupa zdravstvenoj zaštiti, te poziva oba kontinenta da pojačaju nastojanja usmjerena na zaštitu njihovih prava;
51. podsjeća na ključnu ulogu civilnog društva, uključujući lokalne nevladine organizacije, i slobode izražavanja u jamčenju pravilnog funkcioniranja demokracija; podsjeća da je potrebno prepoznati i promicati višestruke uloge i doprinose organizacija civilnog društva; poziva oba kontinenta da osiguraju okvir kojim će se organizacijama civilnog društva omogućiti sudjelovanje u oblikovanju i ocjenjivanju politika na različitim razinama odlučivanja;

2021. ožujak 25

52. naglašava važnu ulogu slobodnog i dinamičnog medijskog i tiskovnog sektora te podsjeća da je on ključan za osiguravanje dobro informirane javnosti koja može utvrditi vlastite prioritete, kao i za povećavanje otpornosti na lažne vijesti; potiče stalna afrička nastojanja u području slobode medija i potpore novinarima te ističe važnu ulogu slobodnog tiska u borbi protiv korupcije te nadziranju i odgovornosti javnih tijela;

53. podsjeća da je zdravlje nužan uvjet za ljudski razvoj te da je pravo na zdravlje temeljno ljudsko pravo; naglašava da bi trebalo pridati punu pozornost višedimenzivskoj prirodi zdravlja; ističe važnost sigurnog okoliša za zaštitu ljudskog zdravlja te ističe da bi u buduće partnerstvo trebalo uključiti pristup „Jedno zdravlje“;

54. naglašava potrebu za izgradnjom istinskog partnerstva u području zdravlja, usmjerenog na jačanje zdravstvenih sustava kroz jačanje uloge zajednica; ističe da izgradnja kapaciteta država mora biti temelj za promicanje univerzalnog pristupa odgovarajućoj, dostupnoj i cjenovno pristupačnoj zdravstvene zaštite za sve jačanjem javnog pružanja zdravstvenih usluga;

55. naglašava, međutim, da bi naglasak partnerstva trebao biti na globalnom istraživanju i razvoju u području zdravlja te na jačanju suradnje EU-a i Afrike u pogledu istraživanja i inovacija u području zdravlja, čime bi se zajednički ojačali lokalni afrički i europski proizvodni kapaciteti za zdravstvene proizvode, opremu i lijekove; u tom cilju poziva EU da podrži afričke države, a posebno one najnerazvijenije, u učinkovitoj provedbi fleksibilnosti za zaštitu javnog zdravlja utvrđenih u Sporazumu o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (TRIPS) kao što su obvezno licenciranje i paralelni uvoz; potiče afričku i europsku znanstvenu zajednicu na umrežavanje i razmjenu stručnih znanja i iskustava te naglašava potrebu za borbom protiv pojave krivotvorenih lijekova;

56. naglašava da je pristup vodi te sanitarnim i higijenskim uslugama neophodan preduvjet svakog djelovanja koje za cilj ima unapređenje javnog zdravlja i borbu protiv prenošenja bolesti te bi trebao biti neophodni element suradnje EU-a i Afrike; ustraje na potrebi da se pojačaju nastojanja u području gospodarenja i upravljanja vodama, izgradnje infrastrukture, promicanja higijene i edukacije o higijeni; poziva na ciljana unapređenja pristupa tim uslugama, posebno za najranjivije populacije i populacije koje trpe diskriminaciju;

57. naglašava zdravstvene koristi od održavanja programa rutinske imunizacije djece te poziva na daljnje jačanje programa povezanih s imunizacijom; ističe da je uslijed krize prouzročene koronavirusom do izražaja došla potreba da se osigura pristup cjepivima i liječenju te poziva dva kontinenta na tijesnu suradnju kako bi se osigurale koristi za sve u tom pogledu;

58. izražava zabrinutost zbog pojave sve većeg broja međusobno povezanih kriza, bilo da se radi o zdravstvenim, prehrambenim, ekološkim ili sigurnosnim krizama, čije se pogoršanje očekuje uslijed klimatskih promjena i gubitka biološke raznolikosti, te stoga skreće pozornost na važnost sveobuhvatnog jačanja otpornosti ljudi i ekosustava, kao i međusektorskih kapaciteta za sprečavanje kriza, pripremljenost na krize, nadzor nad krizama, upravljanje njima i odgovor na krize u budućoj strategiji te u kombiniranoj strategiji za buduće odgovore na globalne pandemije; poziva da se detaljnije razmotre modeli socijalne zaštite, univerzalni dohodak i ozakonjenje sive ekonomije te naglašava da je važno podržavati dostojanstveni rad i socijalni dijalog; potiče potporu pristupu obrazovanju, osposobljavanju i zapošljavanju kao ključnim čimbenicima stabilnosti i osiguravanja sredstava za život u situacijama obilježenim nestabilnošću, krizom i dugotrajnim krizama;

59. podsjeća da je uključivo, pristupačno i kvalitetno obrazovanje temeljno pravo i preduvjet za zaštitu djece i posebno za osnaživanje djevojčica, među ostalim u izvanrednim situacijama;

60. podsjeća da Afrika ima jednu od najvećih mladih populacija na svijetu, što predstavlja golem izazov u pogledu obrazovanja, ali istovremeno predstavlja i prednost za budući razvoj tog kontinenta; podsjeća na važnost obrazovanja za oblikovanje uloge građana u društvu te za poticanje održivog gospodarskog rasta i otvaranja radnih mjesta; naglašava da nepismenost i nedostatak kvalitetnog obrazovanja i osposobljenih profesionalaca predstavljaju prepreku održivom razvoju; ističe da je obrazovanje za sve horizontalno i holističko pitanje koje utječe na sve dimenzije ciljeva održivog razvoja; posebno naglašava važnost cilja održivog razvoja br. 4.1., koji je usmjeren na besplatno, cjelovito i kvalitetno osnovno i srednjoškolsko obrazovanje za sve u trajanju od 12 godina;

61. smatra da bi obrazovanje trebalo biti prioritet razvojne pomoći, posebno u najnerazvijenijim državama, i ključni stup partnerstva Afrike i EU-a; poziva da se u novom partnerstvu kao jedan od prioriteta odredi osposobljavanje nastavnika i jačanje obrazovnih struktura, posebno u nestabilnim državama i državama zahvaćenim sukobima; poziva na mjere za suzbijanje ranog napuštanja školovanja, posebno u ruralnim područjima i posebno osiguravanjem odgovarajućih školskih kantina i higijenskih usluga; poziva na promicanje strukovnog osposobljavanja; poziva države na intenzivna ulaganja u infrastrukturu i digitalizaciju kako bi se najvećem mogućem broju djece kako iz ruralnih tako i iz urbanih područja omogućila integracija u školski sustav;

62. naglašava potrebu za rješavanjem prepreka s kojima se suočavaju djevojčice u pogledu pristupa kvalitetnom, sigurnom i uključivom obrazovanju i osposobljavanju na svim razinama i u svim kontekstima, uključujući kontekste sukoba i humanitarne kontekste; ističe da „uključivo” obrazovanje znači da se pravo sve djece na jednak pristup obrazovanju u potpunosti poštuje bez obzira na rod, socioekonomski status, kulturnu pripadnost i vjeru, uz poseban naglasak na marginalizirane zajednice i djecu s invaliditetom;

63. naglašava potrebu za snažnijim vezama između obrazovanja, razvoja vještina i zapošljavanja kako bi se mladima omogućilo da u potpunosti sudjeluju na tržištu rada, posebno uključivanjem digitalnih i zelenih vještina u školske nastavne programe; ističe da kvalitetno tehničko i strukovno obrazovanje i osposobljavanje ima ključnu ulogu u zapošljavanju mladih i treba ga poticati; poziva da se podrži dijalog s privatnim sektorom kako bi se potaknulo usklađivanje osposobljavanja s potrebama tržišta rada;

64. poziva na umrežavanje afričkih i europskih sveučilišta te na ubrzanje razmjene znanja; poziva na veću mobilnost između sjevera i juga te između juga i sjevera u području strukovnog osposobljavanja, stipendija i programa akademske razmjene između mladih u Africi i mladih u EU-u putem, primjerice, programa Erasmus i Erasmus za mlade poduzetnike, čiji je cilj pomoći poduzetnicima početnicima u stjecanju vještina potrebnih za vođenje posla;

65. izražava žaljenje što se u komunikaciji Komisije zanemaruje dimenzija vanjske kulturne politike i obećavajući potencijal produbljene kulturne suradnje Europe i Afrike; podsjeća na važnost kulturnog dijaloga između Europe i Afrike te smatra da se kulturnim odnosima i međukulturnim dijalogom može doprinijeti izgradnji povjerenja i promicanju zajedničkog osjećaja pripadnosti partnerstvu; poziva na koordinaciju među diplomatskim i konzularnim predstavništvima država članica, delegacijama EU-a te europskim i lokalnim dionicima, kao i na koordinaciju s mrežom Nacionalnih instituta za kulturu EU-a, pri provedbi zajedničkih projekata i djelovanja u trećim zemljama na temelju načela kulturnih odnosa kojima se naglasak stavlja na izgradnju međusobnog povjerenja i razumijevanja kroz dijalog među narodima između Europe i Afrike;

66. podsjeća da se kulturnom suradnjom unutar EU-a i s partnerskim zemljama promiče globalnih poredak koji se temelji na održavanju mira i borbi protiv ekstremizma i radikalizacije putem međukulturnog i međureligijskog dijaloga o demokraciji, vladavini prava, slobodi izražavanja, ljudskim pravima i temeljnim vrijednostima;

67. naglašava važnost promicanja afričke baštine, kulturnog identiteta, povijesti i umjetnosti; poziva na vraćanje kulturnih dobara u afričke zemlje i na uspostavu uvjeta za trajni povrat afričke baštine Africi; poziva EU i Afriku da uspostave „kulturu sjećanja” kojom se obama kontinentima omogućuje da utvrde ostatke kolonijalne vladavine u trenutačnim odnosima i da dogovore odgovarajuće mjere za njihovo suzbijanje;

68. podsjeća na bogatu jezičnu raznolikost afričkog kontinenta; poziva EU i njegove države članice na njezino očuvanje u budućim odnosima; ponavlja da je potrebno tijesno surađivati s UNESCO-om kako bi se osiguralo očuvanje kulturne i jezične raznolikosti te kako bi se pronašli zajednički temelji za suradnju;

Partneri za održiv i uključiv rast

69. naglašava da Europska unija ima važne gospodarske veze s afričkim državama te da bi te veze u budućnosti trebalo dodatno ojačati kako bi se osigurala produktivna preobrazba regije i izgradnja otpornosti; napominje da je Kina pojačala svoju prisutnost u Africi, dok su države članice EU-a pokazale samo vrlo selektivni interes za trgovinu s afričkim državama i ulaganja u njih, zbog čega je obujam trgovine između EU-a i većine afričkih država i dalje relativno malen; naglašava da je

2021. ožujak 25

EU-u potreban potpuno novi temelj za gospodarsko partnerstvo s Afrikom, što znači da treba doći do nove stvarnosti u kojoj EU i Afrika razvijaju obostrano korisno održivo partnerstvo, mijenjaju gospodarske, komercijalne i trgovinske odnose u smjeru solidarnosti i suradnje i osiguravaju poštenu i etičku trgovinu; naglašava da je preduvjet za to partnerstvo znatan daljnji održivi razvoj u svim afričkim državama; u tom kontekstu naglašava potrebu za ulaganjem i pružanjem ciljane potpore te za poštovanjem usklađenosti politika u interesu razvoja;

70. ističe svoje mišljenje da je Afrika, kao kontinent bogat resursima s dinamičnim gospodarstvima u razvoju koja pokazuju visoke razine rasta, rastućom srednjom klasom te mladim i kreativnim stanovništvom, kontinent mogućnosti koji je u više navrata pokazao da su gospodarski napredak i razvoj mogući;

71. naglašava da je važno uzeti u obzir sve strukturne uzroke nesigurnosti i siromaštva u Africi te vanjske čimbenike koji im doprinose rješavanjem temeljnih uzroka sukobâ, gladi, klimatskih promjena, nejednakosti, nedostatka osnovnih usluga i neodgovarajućih poljoprivrednih modela, promicanjem političkih i uključivih rješenja za sukobe i provedbom sveobuhvatnog pristupa s naglaskom na ublažavanju patnje najranjivijih dijelova stanovništva;

72. ističe važnost unaprjeđenja domaće proizvodnje i proizvodnih kapaciteta, čime bi se doprinijelo smanjenju ovisnosti o stranom uvozu; naglašava da je Africi potrebna transformacija industrije i infrastrukture koja će se omogućiti isključivo znatnim održivim ulaganjima, uz javno-privatne načine djelovanja kao održivu mogućnost za poticanje razvoja; napominje da bi se u okviru Europskog fonda za održivi razvoj trebala financirati ulaganja kojima se promiče uključiv i održiv gospodarski i socijalni razvoj na temelju pristupačnosti i univerzalnog dizajna za sve, uz prepoznavanje njegovih nedostataka u najnerazvijenijim zemljama;

73. naglašava da bi ulaganja privatnog sektora trebala biti u službi lokalnog tržišta i stanovništva te da bi trebala biti usmjerena na skupine sa slabijim pristupom financiranju, čime bi se zajamčila financijska uključenost marginaliziranih skupina, primjerice, izravnim ulaganjima u lokalna mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća (MSP) i poslovne modele u okviru socijalne ekonomije, posebno obiteljska poduzeća;

74. poziva na snažne mehanizme za praćenje i ocjenjivanje kako bi se osiguralo poštivanje tih ciljeva; naglašava da je osnaživanje civilnog društva, a time i uključivanje socijalnog partnera u investicijske strukture, ključan aspekt postojećih politika EU-a usmjerenih na afričke države i zajedničkih politika s njima;

75. ponovno naglašava zaključke nedavnog izvješća o procjeni EFOR-a, koje je pokazalo da nedostaje dokaza o razvojnom potencijalu mehanizama spajanja, njihovoj dodatnosti i vlasništvu države nad njima;

76. pozdravlja inicijativu skupine G20 „pakt s Afrikom”, koja je pokrenuta 2017. s ciljem promicanja privatnih ulaganja u Africi, među ostalim u infrastrukturu, te smatra da je to dobra platforma za unaprjeđenje sveobuhvatnih i koordiniranih programa reformi posebno osmišljenih za svaku zemlju; pozdravlja činjenicu da se toj inicijativi dosad priključilo dvanaest afričkih zemalja;

77. naglašava da bi se u trgovinskoj i gospodarskoj suradnji EU-a i Afrike prednost trebalo dati regionalnoj integraciji na afričkom kontinentu; poziva Uniju da pojača svoju potporu afričkim strategijama za integraciju te da osigura njezinu usklađenost na razini kontinenta te na regionalnim i nacionalnim razinama na kojima se ona provodi;

78. poziva Komisiju da podrži Afriku u njezinim ambicijama da uspostavi kontinentalno područje slobodne trgovine; pozdravlja pokretanje kontinentalnog područja slobodne trgovine u Africi (AfCFTA) i naglašava golem potencijal koji ono ima kao instrument za poticanje trgovine unutar Afrike i regionalne integracije te za unaprjeđenje pristupa Afrike globalnim tržištima; naglašava da bi kontinentalno područje slobodne trgovine u Africi trebalo omogućiti integraciju od koje će koristiti imati svi stanovnici Afrike, pa i oni najmarginaliziraniji; podsjeća na razlike u razvijenosti između afričkih zemalja koje se moraju uzeti u obzir kako se nejednakosti ne bi povećale; smatra da bi se potpora EU-a kontinentalnom području slobodne trgovine u Africi trebala usmjeriti na razvoj regulatornih okvira za sprečavanje „utrke prema dnu” u pogledu socijalnih i ekoloških normi; smatra da kontinentalno područje slobodne trgovine u Africi i aktualna nastojanja u pogledu regionalne integracije predstavljaju dobru priliku za ponovno uspostavljanje ravnoteže u međunarodnom investicijskom režimu kako bi on postao odgovoran i pravičan te kako bi pogodio održivom razvoju;

79. ističe da u Africi postoji potreba za uspostavom i diverzifikacijom lanaca vrijednosti unutar kontinenta kako bi se u samim afričkim državama stvarala veća dodana vrijednost; naglašava potrebu za provedbom tehničke pomoći u području granične suradnje i drugih tehničkih pitanja radi razvoja regionalnih lanaca vrijednosti; primjećuje da i dalje postoje znatne prepreke koje sprečavaju tu trgovinu zbog raširenosti carina i drugih prepreka, kao i zbog slabe infrastrukture i visokih troškova transakcija; stoga ističe potrebu za značajnim ulaganjima u prometnu infrastrukturu kako bi se olakšala trgovina unutar Afrike;

80. naglašava da EU i Afrička unija dijele zajednički interes za stabilan multilateralni trgovinski sustav utemeljen na pravilima, sa Svjetskom trgovinskom organizacijom (WTO) u središtu;

81. podsjeća da je jedan od glavnih izazova za zemlje u razvoju uspon u globalnom lancu vrijednosti koji se ostvaruje ekonomskom diversifikacijom; poziva EU da se suzdrži od donošenja trgovinske politike kojom se kao opće pravilo afričkim zemljama zabranjuje nametanje izvoznih poreza na sirovine, u mjeri u kojoj je to usklađeno s pravilima WTO-a;

82. podsjeća da je slobodna i pravedna trgovina s afričkim kontinentom ključna za potporu održivom razvoju i ublažavanju siromaštva; traži od Komisije da uključi civilno društvo na svim razinama političkog dijaloga, posebno pri pripremi, praćenju i ocjenjivanju trgovinskih sporazuma; naglašava da su sporazumi o gospodarskom partnerstvu i opći sustav povlastica važni instrumenti trgovinskih odnosa između EU-a i Afrike; međutim, potiče Komisiju da uvaži različita stajališta o sporazumima o gospodarskom partnerstvu te da pronađe konkretna rješenja kako bi odgovorila na zabrinutosti afričkih zemalja, posebno u pogledu izgradnje regionalnih lanaca vrijednosti i jačanja trgovine unutar Afrike kao njihovih prioriteta; ponavlja svoj zahtjev za dubinskom analizom utjecaja sporazumâ o gospodarskom partnerstvu;

83. poziva na sustavno uključivanje obvezujućih i provedivih mehanizama za provedbu poglavlja o trgovini i održivom razvoju koja se odnose na ljudska prava te na radne i ekološke standarde u sve sporazume o gospodarskom partnerstvu o kojima se trenutno pregovara i u buduće takve sporazume, istodobno naglašavajući da sporazumi moraju biti usklađeni s razvojnim politikama i ciljevima održivog razvoja, posebno u pogledu njihova utjecaja na krčenje šuma, klimatske promjene i gubitak biološke raznolikosti;

84. primjećuje da afričke zemlje, iako čine više od 50 % korisnika općeg sustava povlastica (OSP), čine manje od 5 % uvoza EU-a u okviru OSP-a; poziva Komisiju da pomogne gospodarskim subjektima u zemljama korisnicama, među ostalim u pogledu poštovanja pravila o podrijetlu i prevladavanju tehničkih prepreka; žali zbog toga što OSP dosad nije pridonio gospodarskoj diversifikaciji afričkih zemalja korisnica; ponavlja svoj poziv Komisiji da razmotri proširenje popisa proizvoda obuhvaćenih Uredbom o OSP-u⁽⁹⁾;

85. poziva Komisiju da, s obzirom na dokumentirani rastući rizik od širenja zoonotskih patogena u Africi, regulatornom suradnjom i dijalogom promiče strože standarde u afričkim zemljama u pogledu sanitarnih i fitosanitarnih mjera i dobrobiti životinja;

86. ističe da su privatna ulaganja i javno-privatna partnerstva neophodna za postizanje ciljeva održivog razvoja i za razvoj lokalnog privatnog sektora te da moraju biti usklađena s ljudskim pravima, dostojanstvenim radnim standardima i ekološkim standardima, kao i međunarodnim ciljevima u području klime i zelenom tranzicijom, te da bi prvenstveno trebala ispunjavati potrebe za financiranjem vrlo malih poduzeća i MSP-ova; u tom svjetlu pozdravlja napore koje je Komisija uložila kako bi „Savez Afrike i Europe” postao središnji stup gospodarskih odnosa tih dvaju kontinenta;

87. napominje da mala i srednja poduzeća te obiteljska poduzeća imaju važnu ulogu u razvoju lokalnih gospodarstava; ističe da su mala i srednja poduzeća glavni pokretač otvaranja radnih mjesta te da čine 95 % svih poduzeća u Africi; vjeruje da bi poduzetništvo i pristup financijama trebali biti među prioritetima strategije, uz uspostavu pouzdanog poslovnog okruženja; nadalje, smatra da će potpora lokalnom privatnom sektoru biti od odlučujuće važnosti za oporavak nakon pandemije bolesti COVID-19; ističe mogućnosti Izvršne agencije za mala i srednja poduzeća (EASME) EU-a za promicanje suradnje među poduzećima i zajedničkih pothvata s afričkim poduzećima, čime bi se nadalje povećala vidljivost poslovnih mogućnosti, ali bi se i promicao prijeko potreban pristup financiranju i pristup tehnologiji putem prijenosa znanja i iskustva;

⁽⁹⁾ Uredba (EU) br. 978/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o primjeni sustava općih carinskih povlastica i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 732/2008 (SL L 303, 31.10.2012., str. 1.).

2021. ožujak 25

88. naglašava da bi partnerstvo Afrike i EU-a u pogledu privatnog sektora trebalo uključivati snažne odredbe o odgovornom financiranju; podsjeća da je još uvijek potrebno ostvariti znatan napredak kako bi se izbjegle zloupotrebe od strane poduzeća te stoga naglašava da bi osiguravanje poštivanja načela društveno odgovornog poslovanja, ljudskih prava i dužne pažnje u pogledu zaštite okoliša trebalo jasno odrediti kao jedan od važnih prioriteta u partnerstvu EU-a i Afrike;

89. naglašava da europska poduzeća snose odgovornost za svoje lance opskrbe; poziva Komisiju da donese ambiciozni zakonodavni prijedlog o obvezama poduzeća iz EU-a s obzirom na postupanje s dužnom pažnjom u pogledu ljudskih prava, socijalnih prava i okoliša; potiče Komisiju da pri izradi tih prijedloga osigura da se oni primjenjuju na cijeli lanac opskrbe, da poštuju smjernice OECD-a o društvenoj odgovornosti i ljudskim pravima u trgovini te da budu usklađeni s pravilima WTO-a, kao i da osigura da se nakon pažljive procjene utvrdi da su prijedlozi funkcionalni i primjenjivi na sve sudionike na tržištu, uključujući mala i srednja poduzeća, te da sadrže odredbe kojima se oštećenim stranama olakšava pristup pravosuđu;

90. naglašava da bi poticanje privatnih ulaganja trebalo biti nadopuna obvezi razvijenih zemalja da 0,7 % svojeg bruto nacionalnog dohotka (BND) izdvajaju za službenu razvojnu pomoć, a ne zamjena za nju, pri čemu 0,15 – 0,2 % BND-a treba biti rezervirano za najnerazvijenije zemlje;

91. mišljenja je da bi strategija EU-a i Afrike trebala uključivati i mjere za pomoć afričkim zemljama u pretvaranju njihova bogatstva mineralnim resursima u stvarne razvojne rezultate i poziva na reviziju učinkovitosti postojećih mjera, među ostalim u pogledu upitnog iskorištavanja Afrike koje provode Kina i Rusija; poziva Komisiju i afričke partnere EU-a da neometano provode mjere obvezne temeljem Uredbe o mineralima iz područja zahvaćenih sukobima⁽¹⁰⁾ te da bez odgađanja objave popis poduzeća izvan EU-a koji ne ispunjavaju zahtjeve utvrđene tom uredbom; naglašava prednosti Europe (tj. transparentnost, visokokvalitetnu robu i usluge te demokratsko upravljanje) i vjeruje da je privlačnost tih temeljnih vrijednosti uvjerljiva alternativa autoritarnim modelima;

92. ističe važnost provedbe Vizije afričkog rudarstva, koju su 2009. donijeli afrički čelnici država i vlada kako bi osigurali transparentnost te pravedno i optimalno iskorištavanje mineralnih resursa;

93. podsjeća da ekstraktivni sektor ima važnu ulogu u gospodarstvima brojnih afričkih zemalja te je povezan s nejednakom međuovisnošću u pogledu resursa s Europom, koju bi trebalo ispraviti rješavanjem problema nezakonitog odljeva poreznih prihoda i naknada u ekstraktivnom sektoru putem Direktive o transparentnosti⁽¹¹⁾ i Računovodstvene direktive⁽¹²⁾;

94. izražava zabrinutost zbog sve većeg broja slučajeva rješavanja sporova između ulagača i države pokrenutih protiv afričkih država, osobito od strane europskih poduzeća; poziva vlade i poduzeća u EU-u da se suzdrže od upotrebe mehanizma za rješavanje sporova između ulagača i države te da stanu na kraj brojnim slučajevima rješavanja sporova između ulagača i države pokrenutima protiv afričkih zemalja;

95. smatra da bi se partnerstvom trebalo poduprijeti poduzetništvo žena i mladih u ruralnim i urbanim područjima te da je to neophodno za potporu jednakom pristupu gospodarskim i proizvodnim resursima kao što su financijske usluge i prava na zemljište; poziva na razvoj razmjena između afričkih i europskih poduzetnica putem platformi kojima se omogućuje umrežavanje, razmjena iskustava i izrada zajedničkih projekata;

96. podsjeća da se položaj žena može ojačati strogim odredbama o rodu i trgovini u trgovinskim sporazumima; u tom pogledu poziva Komisiju da pomogne Afričkoj uniji u provedbi njezine strategije za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena te da u svojim trgovinskim sporazumima s afričkim zemljama provede mjere kojima se doprinosi postizanju rodne ravnopravnosti;

⁽¹⁰⁾ Uredba (EU) 2017/821 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. o utvrđivanju obveza dužne pažnje u lancu opskrbe za uvoznike Unije koji uvoze kositar, tantal i volfram, njihove rude i zlato podrijetlom iz sukobima pogođenih i visokorizičnih područja (SL L 130, 19.5.2017., str. 1.).

⁽¹¹⁾ Direktiva 2013/50/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. (SL L 294, 6.11.2013., str. 13.).

⁽¹²⁾ Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća (SL L 182, 29.6.2013., str. 19.).

97. naglašava golemu fiskalnu ograničenju s kojima se Afrika suočava dok se nosi s društveno-gospodarskim posljedicama pandemije; podsjeća da neke afričke zemlje troše više novca na otplatu dugova nego na zdravstvene usluge; smatra da bi trebalo detaljno razmotriti olakšavanje neodrživih tereta duga koji dovode do velikih gubitaka javnih usluga i mjera socijalne skrbi; prima na znanje najavu skupine G20 o privremenom moratoriju na otplate duga za najslabije zemlje u razvoju kao prvi korak u pravom smjeru; ponavlja svoj poziv privatnim vjerovnicima da sudjeluju u inicijativi pod usporedivim uvjetima te potiče skupinu G20, Međunarodni monetarni fond (MMF) i Svjetsku banku, kao i multilateralne razvojne banke, da odu korak dalje u pogledu otpisa duga i da dalje istražuju mogućnosti obustave plaćanja dužničkih obveza; općenitije, poziva na uspostavu multilateralnog mehanizma restrukturiranja duga kojim će se istovremeno rješavati pitanja utjecaja krize i financijskih zahtjeva Programa održivog razvoja do 2030.; naglašava da je mjere za otpis duga potrebno povezati s dodatnom mobilizacijom službene razvojne pomoći i da je potrebno dati prednost financiranju temeljenom na bespovratnim sredstvima kao standardnoj opciji, posebno za najnerazvijenije zemlje;

98. naglašava važnost pružanja potpore afričkim zemljama u povećavanju njihovih kapaciteta za mobilizaciju domaćih resursa kako bi se povećala ulaganja u osnovne javne usluge; podsjeća da je vrijednost nezakonitih financijskih tokova dvostruko veća od iznosa službene razvojne pomoći koju su primile afričke zemlje te iznosi ukupno oko 50 milijardi USD godišnje i da ti tokovi dramatično utječu na upravljanje na tom kontinentu i na njegov razvoj; poziva EU da pruži dodatnu potporu afričkim partnerima u njihovim nastojanjima da unaprijede upravljanje, suzbiju korupciju, povećaju transparentnost svojih financijskih i poreznih sustava te uspostave odgovarajuće regulatorne mehanizme i mehanizme za praćenje;

99. preporučuje Europskoj uniji i Afričkoj uniji da bolje provode i primjenjuju postojeće nacionalne i međunarodne instrumente za borbu protiv korupcije te da iskoriste nove tehnologije i digitalne usluge; poziva EU da donese strog regulatorni okvir za korupciju;

Partneri za zeleni plan Afričke unije i Europske unije

100. podsjeća da su afričke zemlje i njihovo stanovništvo posebno pogođeni negativnim utjecajima klimatskih promjena; podsjeća da je 2019., prema Centru za istraživanje epidemiologije katastrofa (CRED), gotovo 16,6 milijuna Afrikanaca bilo pogođeno ekstremnim vremenskim uvjetima, što je 195 % više nego 2018.; naglašava da zaštita klime i okoliša trebaju biti u središtu partnerstva u skladu s opredjeljenjem EU-a za Pariški sporazum i Konvenciju o biološkoj raznolikosti; podsjeća da je zatražio da se 45 % proračuna budućeg Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju namijeni tim ciljevima;

101. izražava zabrinutost zbog mogućnosti da klimatske promjene ponište ljudski razvoj i ugroze izgled za razvoj nestabilnih afričkih zemalja s niskim dohotkom te naglašava da su klimatske promjene čimbenik rizika za destabilizaciju, nasilje i sukobe; naglašava da bi EU afričkim zemljama trebao ponuditi konkretnu, predvidljivu, odgovornu i dugoročnu financijsku i tehničku potporu kako bi u jednakoj mjeri učvrstio njihove strategije za prilagodbu klimatskim promjenama (kroz projekte s naglaskom na održivoj poljoprivredi, prilagodbi temeljenoj na ekosustavima i održivim gradovima) te strategije za ublažavanje klimatskih promjena, uz poseban naglasak na sprečavanju rizika od katastrofa i na ugroženim zajednicama;

102. naglašava ključnu ulogu diplomacije u području voda, budući da uslijed klimatskih promjena postoji rizik da će voda postajati sve ograničeniji resurs; ističe potrebu za učinkovitijom klimatskom diplomacijom kako bi se promicale veze između domaćih, stranih i međunarodnih klimatskih politika;

103. poziva na potporu EU-a kako bi se afričkim zemljama pomoglo u provedbi njihovih nacionalno utvrđenih doprinosa te u povećanju ambicioznosti tih doprinosa u kontekstu Pariškog sporazuma i Okvira iz Sendajja, čime bi se osiguralo da one imaju odgovarajuća financijska sredstva za prilagodbu, ublažavanje, gubitak i oštećenja, kao za nacionalne strategije o biološkoj raznolikosti i akcijske planove; naglašava da se buduće partnerstvo EU-a i Afrike za tranziciju mora temeljiti na načelima zajedničke, ali diferencirane odgovornosti i usklađenosti politika za održivi razvoj, uz istovremeno osiguravanje pravedne i uključive zelene tranzicije, kako bi ta potpora bila učinkovita;

104. naglašava da bi se strategijama za prilagodbu trebala poticati promjena modela u afričkim zemljama, zasnovana na rješenjima temeljenim na prirodi; poziva na promicanje uključivog sudjelovanja dionika u razvoju i provedbi nacionalno utvrđenih doprinosa, nacionalnih planova prilagodbe i nacionalnih planova ulaganja u poljoprivredu, među ostalim;

2021. ožujak 25

105. naglašava jedinstvenu perspektivu i jedinstvene potrebe malih otočnih država u razvoju u pogledu prilagodbe klimatskim promjenama i ublažavanja klimatskih promjena,

106. nadalje, naglašava potrebu da se u borbu protiv klimatskih promjena uključi rodna dimenzija, s obzirom na posebne utjecaje klimatskih promjena i uništavanja okoliša na žene i djevojčice; poziva afričke i europske partnere da u budućem partnerstvu EU-a i Afrike snažnije istaknu ulogu koju žene mogu imati u usmjeravanju svojih zajednica prema održivijim praksama i sudjelovanju u odlučivanju o prilagodbi klimatskim promjenama i njihovu ublažavanju;

107. poziva na brzu provedbu „diplomacije u okviru zelenog plana” osnivanjem radne skupine čiji će fokus biti na vanjskoj dimenziji europskog zelenog plana, a koja bi trebala davati preporuke za zeleni plan Afričke unije i Europske unije u koji će biti uključene lokalne vlasti i organizacije civilnog društva, uz višerazinski pristup koji obuhvaća više dionika; smatra da bi tim planom posebno trebalo podržati donošenje regulatornih okvira kojima se omogućuje prijelaz na zeleno gospodarstvo, razvoj kružnog gospodarstva i otvaranje radnih mjesta u održivim sektorima;

108. naglašava važnost regionalne suradnje i suradnje kroz tehničku pomoć te razmjene informacija i dobrih praksi; ustraje na važnosti bolje komunikacije o budućim rizicima povezanim s klimom i rizicima od katastrofa te na važnosti poticanja zakonitog prijenosa tehnologija koje su klimatski prihvatljive; u tu svrhu poziva EU na promicanje donošenja deklaracije o pravima intelektualnog vlasništva i klimatskim promjenama po uzoru na deklaraciju o Sporazumu TRIPS i javnom zdravlju, koja je usvojena u Dohi 2001.;

109. naglašava potrebu za održivim inovacijskim politikama i projektima kojima se afričkim državama omogućuje da „preskoče” starije tehnologije i tehnologije koje uzrokuju više onečišćenja s konkretnim ciljem ekološke i socijalne održivosti te u tom pogledu poziva da se istraži kako se takvim preskakanjem može doprinijeti ostvarenju tih ciljeva u afričkim državama;

110. podsjeća na iznimnu biološku raznolikost koja postoji u Africi; izražava duboku zabrinutost zbog prekomjernog iskorištavanja prirodnih resursa i zbog utjecaja smanjene biološke raznolikosti na razine otpornosti; posebno je zabrinut zbog činjenice da se tempo krčenja šuma u Africi ubrzava; napominje da uništavanje afričkih prašuma dovodi do nepovratnog gubitka biološke raznolikosti i ponora ugljika, kao i do gubitka domova te načina života autohtonih zajednica koje žive u šumama; podsjeća da šume znatno doprinose postizanju klimatskih ciljeva, zaštiti biološke raznolikosti te sprječavanju dezertifikacije i ekstremne erozije tla;

111. poziva da se u obzir uzme veza između javnog zdravlja i biološke raznolikosti u skladu s pristupom „jedno zdravlje”; pozdravlja najavu inicijative NaturAfrica čiji je cilj zaštita divlje faune i flore i ekosustava, kao i reviziju akcijskog plana za suzbijanje nezakonite trgovine divljom faunom i florom; naglašava da bi se pri razvoju inicijative NaturAfrica trebalo savjetovati sa svim dionicima, uz obraćanje posebne pozornosti pravima lokalnih zajednica, autohtonih naroda i žena; ističe da bi u okviru te inicijative trebalo pružiti potporu afričkim vladama i lokalnom stanovništvu u holističkom i sustavnom suzbijanju glavnih uzroka gubitka biološke raznolikosti i uništavanja okoliša, među ostalim nuđenjem potpore za mreže zaštićenih područja kojima se dobro upravlja; potiče EU i Afriku da priznaju i zaštite običajna prava autohtonih naroda na vlasništvo i kontrolu nad njihovim zemljištima i prirodnim resursima koja su utvrđena Deklaracijom UN-a o pravima autohtonih naroda i Konvencijom Međunarodne organizacije rada br. 169 te da poštuju načelo dobrovoljnog i informiranog prethodnog pristanka;

112. poziva na izdvajanje dostatnih sredstava za provedbu preporuka iz Komisijine studije iz 2015. naslovljene „Veći od slonova: podaci za strateški pristup EU-a očuvanju divlje faune i flore u Africi” te studije iz 2019. naslovljene „Studija o interakciji sigurnosti i očuvanja divlje faune i flore u supsaharskoj Africi”;

113. smatra da je nastojanja za očuvanje prirode usredotočena, primjerice, na šume, divlju faunu i floru i morske i obalne ekosustave potrebno pojačati iskorištavanjem regulatornih okvira, dostatnih sredstava i znanstvenih podataka te da ih je potrebno popratiti mjerama za obnovu ekosustava i upravljanje ekosustavima; poziva EU i Afriku da preuzmu vodeću ulogu u sklapanju ambicioznog globalnog sporazuma na 15. Konferenciji stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti;

114. podsjeća da su oceani najveći globalni izvor bjelančevina; podsjeća na to da je važno raditi na boljem upravljanju oceanima, među ostalim u pogledu razvoja ribarstva, održive akvakulture i plave ekonomije kao vektora razvoja; naglašava da mjere protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova moraju biti prioritet kako bi se ograničili utjecaji na okoliš i kako bi se očuvala održivost ribljih stokova i prihoda od ribarstva;

115. izričito poziva Komisiju da prati aktivnosti povezane s industrijskim ribolovom, budući da one mogu biti prijetnja stokovima koji su dostupni lokalnom stanovništvu koje se koristi tradicionalnim ribolovnim resursima i u isto vrijeme predstavljaju rizik od neravnoteže u dobrom ekološkom stanju ribarskih stokova;

116. podsjeća da je Afrika svjetska regija s najnižom stopom elektrifikacije te naglašava činjenicu da pristup energiji na afričkom kontinentu nije ujednačen; napominje da je pristup financijski prihvatljivoj, pouzdanoj, održivoj i suvremenoj energiji neophodan instrument gospodarskog i društvenog razvoja, među ostalim u ruralnim područjima; poziva na razvoj potencijala Afrike za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora;

117. stoga potiče EU i države članice na promicanje i jačanje suradnje s afričkim partnerima u sektorima energetike i klime u skladu s ciljevima zelenog plana; potiče Komisiju da osmisli ambiciozan plan za provedbu partnerstva u području održive energije te u tu svrhu primjećuje da su energija iz obnovljivih izvora i energetska učinkovitost ključni elementi za prevladavanje razlika u pristupu energiji na afričkom kontinentu, uz istovremeno osiguravanje potrebnog smanjenja emisija ugljičnog dioksida; poziva EU i pojedinačne afričke zemlje da iskoriste mogućnosti za obostrano korisna partnerstva u području energetike za proizvodnju vodika primjenom obnovljivih izvora energije;

118. naglašava važnost usmjeravanja ulaganja u gospodarstvo bez emisija ugljika razvojem obnovljivih izvora energije i olakšavanjem prijenosa tehnologije, uključujući decentraliziranu proizvodnju energije i tehnologije za proizvodnju obnovljive i solarne energije u malim razmjerima kojima se zadovoljava lokalna potražnja za energijom, među ostalim s obzirom na infrastrukturu i povezivost;

119. naglašava da urbanizacija afričkog kontinenta predstavlja priliku za preispitivanje urbanističkog planiranja i uvođenje rješenja za održive gradove te da bi to trebao biti predmet intenzivnijeg dijaloga s lokalnim i regionalnim vlastima te suradnje i razmjene najboljih praksi između dvaju kontinenata, posebno s obzirom na zelenu infrastrukturu, pristupe temeljene na ekosustavima, sustave za gospodarenje otpadom i sanitarne sustave, u što bi trebalo posebno nastojati uključiti mlade i marginalizirane skupine; poziva na potporu razvoju održivog gradskog prometa kako bi se povećala uključenost zajednica i njihova pristupačnost, uključujući prijevoz do škola i medicinskih centara;

Partneri za održivu i otpornu poljoprivredu

120. ističe središnju važnost poljoprivrednog i prehrambenog sektora u gospodarstvu i u osiguravanju pristojnih i održivih mogućnosti zapošljavanja u ruralnim područjima; naglašava da se to u većini slučajeva odnosi na mala i obiteljska poljoprivredna gospodarstva; napominje da je važno promicati i jačati mjere i instrumente za potporu boljoj kvaliteti i diversifikaciji proizvoda, održivoj modernizaciji poljoprivrednih praksi, sigurnim uvjetima rada te mjerama za jačanje otpornosti poljoprivrednika; smatra da bi razvoj održivog poljoprivrednog sektora i ruralnih područja trebao biti u središtu odnosa EU-a i Afrike;

121. pozdravlja činjenicu da se novim partnerstvom između EU-a i Afrike zagovara razvoj ekološki prihvatljivih poljoprivrednih praksi; podsjeća na činjenicu da je kapacitet agroekologije za uspostavu ravnoteže između gospodarske, ekološke i socijalne dimenzije održivosti prepoznat u ključnim izvješćima Međuvladinog panela za klimatske promjene i Međuvladine platforme o bioraznolikosti i uslugama ekosustava, kao i u Međunarodnoj procjeni poljoprivredne znanosti i tehnologije za razvoj, koju su predvodile Svjetska banka i Organizacija UN-a za hranu i poljoprivredu; naglašava važnost promicanja agroekologije, agrošumarstva, lokalne proizvodnje i održivih prehrambenih sustava kojima se naglasak stavlja na razvoj kratkih lanaca opskrbe kako u nacionalnim politikama tako i u međunarodnim forumima kako bi se osigurala sigurnost opskrbe hranom i ishrane za sve te kako bi se povećala održiva produktivnost poljoprivrednog sektora i njegova otpornost na klimatske promjene;

122. poziva EU da uzme u obzir zaključke Radne skupine za ruralnu Afriku o potrebi za ulaganjem u afričke prehrambene lance, s naglaskom na proizvodima s dodanom vrijednošću; te poziva EU i države članice da u suradnji s afričkim partnerima aktivno porade na uspostavi sinergija između strategije EU-a i Afrike te politika u okviru zelenog plana, posebno vanjske dimenzije strategije „od polja do stola”;

2021. ožujak 25

123. naglašava da upotreba pesticida u intenzivnoj poljoprivredi u Africi može utjecati na zdravlje radnika kojima je ograničen pristup osposobljavanju u području zaštite bilja i zdravstvenoj zaštiti, uz to što uzrokuje štete u okolišu; poziva na obrazovanje i osposobljavanje u području održivih pristupa zaštiti bilja i alternativa pesticidima te na minimiziranje izloženosti opasnim tvarima; osuđuje dvostruke standarde koje EU primjenjuje na pesticide dopuštajući izvoz opasnih tvari zabranjenih u EU-u afričkim državama i drugim trećim zemljama; stoga traži izmjenu aktualnih pravila EU-a u cilju kako bi se ta pravna nedosljednost uklonila u skladu s Rotterdamskom konvencijom iz 1998. i zelenim planom;

124. duboko je zabrinut zbog velike ovisnosti afričkih zemalja o uvozu hrane, osobito iz Europske unije, posebno kad se taj uvoz sastoji od subvencioniranih proizvoda čijim se niskim cijenama šteti konkurentnosti malih poljoprivrednih gospodarstava u Africi;

125. izražava zabrinutost zbog izvoza europskog mlijeka u prahu u Zapadnu Afriku uz potporu zajedničke poljoprivredne politike s obzirom na to da je otrovanje izvoza otkako je EU ukinuo mliječne kvote 2015. imalo katastrofalne posljedice za lokalne stočare i poljoprivrednike koji mu ne mogu konkurirati; poziva Komisiju da zajedno s afričkim vladama i dionicima iznađe moguća rješenja;

126. podsjeća da su glad i nesigurnost opskrbe hranom opet u porastu u cijelom svijetu i da će se taj trend nastaviti ako se ne poduzmu hitne mjere te podsjeća da Afrika znatno zaostaje u postizanju cilja iskorjenjivanja gladi do 2030. (cilj održivog razvoja br. 2.); podsjeća da bi se iskorjenjivanje svih oblika pothranjenosti i cilj održivog razvoja br. 2. trebali smatrati prioritetima u okviru novog partnerstva, pri čemu bi posebnu pozornost trebalo pridati osobama u najranjivijem položaju;

127. naglašava da se ionako teška situacija u pogledu sigurnosti opskrbe hranom u Africi pogoršala uslijed pandemije bolesti COVID-19 i gospodarske krize koja je uslijedila, zatvaranja granica, najezda skakavaca i dezertifikacije, što je ukazalo na krhkosti u globalnom sustavu opskrbe hranom; naglašava potencijal lokalnih i regionalnih tržišta za rješavanje aktualnih nedostataka prehrambenih sustava;

128. poziva da se u nastojanjima u području poljoprivrede u okviru partnerstva EU-a i Afrike naglasak prvenstveno stavi na zaštitu prava afričkih zemalja na neovisnost u opskrbi hranom i na povećavanje njihove sigurnosti opskrbe hranom, kao i na jačanje njihovog kapaciteta da zadovolje prehrambene potrebe svojeg stanovništva;

129. naglašava važnost transformacije ruralnih sredina i jačanja lokalnih, regionalnih i transparentnih lanaca vrijednosti kako bi se otvorila održiva radna mjesta, izbjegla kršenja ljudskih prava i ublažile klimatske promjene; naglašava potrebu za potporom mladima i ženama, posebno kroz osposobljavanje, pristup kreditima i pristup tržištima; poziva da ih se uključi u oblikovanje poljoprivrednih politika te da se podrži zajedničko djelovanje putem organizacija malih proizvođača;

130. naglašava ključnu ulogu ruralnih afričkih žena u poljoprivrednim i ruralnim ekonomijama na cijelom afričkom kontinentu, posebno u pogledu sigurnosti opskrbe hranom; podsjeća da gotovo polovicu poljoprivrednih poslova u Africi obavljaju žene, dok su poljoprivrednice uglavnom vlasnice malih gospodarstava ili svojom proizvodnjom namiruju vlastite potrebe te nemaju potreban pristup informacijama, kreditima, zemljištima, resursima ni tehnologiji; potiče na napredak u pogledu prava žena i djevojčica na nasljeđivanje te poziva EU da pruži potporu partnerskim zemljama, posebno u pogledu njihovog priznavanja punog prava žena na zemljište;

131. naglašava da se žene koje se bave poljoprivredom za vlastite potrebe suočavaju s dodatnim preprekama u održavanju neovisnosti u opskrbi hranom zbog snažne zaštite novih biljnih sorti u okviru Međunarodne konvencije za zaštitu novih biljnih sorti (UPOV) u trgovinskim sporazumima;

132. podsjeća na važnost podupiranja malih poljoprivrednih gospodarstava i nomadskog stočarstva te drugih tradicionalnih/lokalnih prehrambenih sustava kako bi se ojačala njihova otpornost i kako bi se potaknuo njihov doprinos sigurnosti opskrbe hranom, održivom upravljanju resursima i očuvanju biološke raznolikosti;

133. poziva na rješavanje društvenih napetosti između sjedilačkog stanovništva koje se bavi poljoprivredom i nomadskih stočarskih zajednica, posebno u regijama u kojima se te napetosti preklapaju sa sukobima na temelju etničke i vjerske pripadnosti;

134. naglašava važnost istraživanja i inovacija za poticanje održivih poljoprivrednih praksi i produktivnih poljoprivredno-ekoloških i prehrambenih sustava u sušnim područjima; u tom pogledu poziva na veće oslanjanje na doprinose afričkog tradicionalnog znanja u pravednoj tranziciji, posebno u pogledu poljoprivrednih praksi, ribarstva i zaštite šuma, čime se osnažuje afričko stanovništvo i lokalne zajednice;

135. potiče razmjene znanja i najboljih praksi između europskih i afričkih poljoprivrednika, a posebno kontakte između mladih poljoprivrednika, žena i predstavnika ruralnih zajednica o održivim metodama proizvodnje i zaštiti biološke raznolikosti, među ostalim u okviru udruženja;

136. podržava prijedlog Radne skupine za ruralnu Afriku u pogledu uspostave programa povezivanja Europe i Afrike kojim se povezuju poljoprivredna tijela država članica EU-a i partnerskih zemalja u Africi s ciljem razmjene održivih najboljih praksi i poticanja odnosa između snažno angažiranih i sličnih partnera;

137. naglašava da je u partnerstvo EU-a i Afrike važno uključiti zaštitu i promicanje prava lokalnih zajednica na pristup prirodnim resursima kao što su zemljište i voda te na kontrolu nad tim resursima; osuđuje razmjere jagme za zemljištem u Africi; podsjeća da se radi o brutalnoj praksi kojom se ugrožava neovisnost u opskrbi hranom i opstanak afričkih ruralnih zajednica; ističe da je važno pokrenuti uključiv proces kako bi se zajamčilo učinkovito sudjelovanje organizacija civilnog društva i lokalnih zajednica u razvoju, provedbi i praćenju politika i mjera povezanih s jagmom za zemljištem; poziva na poštivanje Dobrovoljnih smjernica o odgovornom upravljanju u poljodjelstvu, ribarstvu i šumarstvu u svim projektima kojima se promiče zaštita prava na zemljište, među ostalim u trgovini, te na mjere kojima se osigurava da se projektima ne ugrožavaju prava malih poljoprivrednika na zemljište;

138. žali zbog toga što se ne priznaje strateška važnost zemljišta za ispašu kojima je prekriveno oko 43 % površine afričkog kopna i koja su stoga važni ponori ugljika; poziva Komisiju da zajedno s lokalnim zajednicama i lokalnim dionicima razvije strategiju za optimizaciju tog potencijala održivim upravljanjem pašnjacima, kao što je upravljanje koje prakticiraju nomadski stočari;

139. napominje da su, primjerice, prava na ispašu i zajednički pašnjaci tradicionalna prava korištenja zemljištem koja se temelje na običajnom pravu, a ne na sekuritiziranim vlasničkim pravima; međutim, ističe temeljnu važnost zaštite tih običajnih prava za ruralno stanovništvo;

Partneri u digitalizaciji radi potpore uključivosti i razvoju

140. naglašava da digitalna transformacija predstavlja golem pokretač razvoja u pogledu pristupa obrazovanju, osposobljavanju, zapošljavanju i zdravstvu, kao i u pogledu modernizacije poljoprivrednog sektora, sposobnosti javnog sektora za pružanje digitalnih usluga kao što elektronička identifikacija, e-zdravstvo ili e-uprava te sudjelovanja u političkom odlučivanju, ljudskim pravima i slobodi izražavanja, ali da ona može sa sobom nositi i rizik od ugrožavanja demokracije, ugrožavanja građanskih i ljudskih prava te povećanja nejednakosti; naglašava da se digitalnom transformacijom mora podržavati financijski prihvatljiv, ravnopravan i uključiv pristup internetu, kao i primjena i kreiranje usluga temeljenih na digitalnim tehnologijama kojima se poštuju mjerodavni međunarodni i nacionalni standardi i smjernice;

141. naglašava da bi digitalni jaz trebalo uzeti u obzir i pridati mu odgovarajuću pozornost; ističe potrebu da se prednost da pristupu internetskoj povezivosti za većinu marginaliziranih afričkih zajednica kako bi se izbjegla pojava velikog jaza između ruralnog i urbanog stanovništva; smatra da je za pokretanje istinski uključive digitalne transformacije potrebno prevladati digitalni jaz među spolovima; potiče žene i djevojčice da razvijaju svoje potencijale u pogledu novih tehnologija;

142. podsjeća da nasilje nad ženama i djevojčicama na internetu i seksistički govor mržnje, zlostavljanje na internetu, ksenofobija, dezinformacije i stigmatizacija mogu negativno utjecati na socijalnu uključenost te poziva afričke i europske partnere na rješavanje tih pitanja u okviru partnerstva EU-a i Afrike; naglašava da je potrebno osigurati holističko digitalno obrazovanje i holističku digitalnu pismenost, uključujući „meke” i transverzalne vještine poput kritičkog razmišljanja i međukulturnog razumijevanja;

143. ističe da stvaranje elektroničkog otpada u cijelom svijetu predstavlja izazove za provedbu Programa do 2030., posebno u pogledu zdravlja i okoliša; poziva EU i Afriku da pojačaju nastojanja usmjerena na razvoj odgovornih ulaganja kako bi doprinijeli smanjenju proizvodnje elektroničkog otpada, sprečavanju nezakonitog odlaganja elektroničkog otpada i nepravilnog postupanja s njime, promicanju učinkovitog iskorištavanja resursa i recikliranja te otvaranju radnih mjesta u sektorima obnove i recikliranja;

144. podupire digitalizaciju i modernizaciju javne uprave u afričkim zemljama, posebno u cilju razvoja pouzdanih agencija za vođenje matičnih knjiga, pouzdanih osobnih isprava i promicanja razmjene podataka; naglašava da svi podaci koji se razmjenjuju moraju podlijegati relevantnim zakonima o zaštiti podataka i privatnosti; poziva EU da surađuje s afričkim narodima na ostvarenju globalnih standarda zaštite podataka, što će zauzvrat pomoći u borbi protiv kriminala i uzajamno ojačati gospodarstva;

2021. ožujak 25

145. naglašava da su za ostvarenje ciljeva održivog razvoja i zelene tranzicije potrebne inovacije; naglašava da bi se partnerstvom trebali promicati istraživanje i inovacije te dostupnost i iskoristivost digitalnih usluga kako bi se promicala kohezija i socijalna uključenost; podsjeća, međutim, da digitalnu tranziciju nije moguće provesti bez pristupa energiji te da neredovita opskrba energijom u ruralnim područjima predstavlja znatnu prepreku pristupu digitalnim uslugama;

146. naglašava da se digitalna transformacija u Africi naglo ubrzala uslijed krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19; pozdravlja želju Afričke unije da uspostavi jedinstveno digitalno tržište; poziva EU da podrži uspostavu afričke digitalne industrije i odgovarajućeg regulatornog okvira za razvoj trgovine putem interneta i zaštite podataka na temelju najviših postojećih standarda pružanjem tehničke pomoći, poticanjem ulaganja u digitalne infrastrukture i digitalno poduzetništvo te jačanjem partnerstava s dionicima iz sektora uprave i gospodarstva, akademskog i znanstvenog sektora te sektora civilnog društva;

147. naglašava da u skladu s izvješćem UN-a o ciljevima održivog razvoja (2019.) i dalje postoje mnogi izazovi koje je potrebno rješavati kako bi se ostvarili ciljevi održivog razvoja, posebno u Africi, u pogledu pristupa hrani, energiji, vodi i sanitarnim uslugama te obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti; smatra da bi se financijska pomoć i ulaganja prvenstveno trebali usmjeriti na zadovoljavanje tih osnovnih ljudskih potreba, što je i dalje preduvjet za iskorjenjivanje siromaštva i za ostvarenje napretka u pogledu dobrobiti ljudi, posebno u vrijeme kad se razne potrebe poput zdravstva i obrazovanja sve više međusobno natječu za javne resurse i opterećuju ih;

148. naglašava da je prikupljanje točnih i usporedivih raščlanjenih podataka i statističkih analiza, uz poštivanje zaštite podataka i prava na privatnost, od temeljne važnosti za donošenje informiranih odluka, posebno u područjima poljoprivrede, gospodarstva i upravljanja prirodnim resursima te zdravstva na nacionalnoj i decentraliziranoj razini;

149. ističe da treba iskoristiti digitalnu transformaciju kako bi se potaknule razmjene između dvaju kontinenata, posebno između mladih i civilnog društva, primjenom platformi;

150. poziva države članice EU-a i afričke zemlje da pojačaju zajednička nastojanja čiji je cilj osigurati društvenu i ekološku održivost digitalnog gospodarstva te doprinijeti cilju uspostave suvremenog, pravednog i učinkovitog standarda opozreživanja za digitalno gospodarstvo;

Partneri za uzajamno korisnu mobilnost i migracije

151. prepoznaje složene izazove i mogućnosti koje migracijska kretanja predstavljaju u Europi i Africi za prosperitet i razvoj obaju kontinenata te naglašava da je potrebno jačati suradnju u tom području; napominje da je posljednjih godina u odnosima Afrike i EU-a prevladavalo pitanje migracija te da je to možda negativno utjecalo na međusobnu percepciju dvaju kontinenata; naglašava da migracije predstavljaju uzajamni instrument održivog razvoja za obje regije;

152. podsjeća da se do 80 % svih međunarodnih migranata porijeklom iz afričkih zemalja seli unutar tog kontinenta; napominje da afričke zemlje zbrinjavaju velik dio ukupnog broja izbjeglica i interno raseljenih osoba na svjetskoj razini te da je njihov ranjiv položaj dodatno otežan krizom prouzročenom bolešću COVID-19; poziva na globalnu podjelu odgovornosti za izbjeglice;

153. smatra da bi trebalo isticati ljudsku dimenziju migracija i pridavati posebnu pozornost skupinama migranata koje su u nepovoljnijem položaju; poziva na donošenje partnerstva EU-a i Afrike o migracijama i mobilnosti u čijem će središtu biti ljudsko dostojanstvo izbjeglica i migranata te koje će biti utemeljeno na načelima solidarnosti, zajedničke odgovornosti i punog poštivanja ljudskih prava, međunarodnih i nacionalnih zakona i zakona EU-a te prava o izbjeglicama;

154. podsjeća da bi trebalo poduzeti konkretne mjere za zaštitu migranata od smrti, nestanka i razdvajanja obitelji i za sprečavanje kršenja njihovih prava, uključujući mjere usmjerene na poštivanje načela zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja i najbolje interese djeteta;

155. naglašava da je temeljne uzroke nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja, kao što su politička nestabilnost, siromaštvo, nedostatak sigurnosti i sigurnosti opskrbe hranom, nasilje i negativni učinci klimatskih promjena, potrebno rješavati odgovarajućim financiranjem;

156. smatra da će uspjeh partnerstva ovisiti o znatnim unapređenjima mogućnosti za mobilnost između različitih sastavnica afričkog i europskog društva te da bi partnerstvo trebalo osmisliti na održiv način tako da dovede do priljeva, a ne odljeva mozгова; smatra da bi se učinkovitijom viznom politikom i većim financiranjem programa Erasmus+ dalo koristan doprinos ostvarenju tog cilja;

157. naglašava da je važno razviti istinsku politiku kružne migracije kojom bi se kvalificiranim i nekvalificiranim radnicima omogućilo da ostvare korist od razmjene stručnog znanja i mobilnosti između EU-a i Afrike, čime bi se olakšao povratak ljudi u njihove zemlje podrijetla; podržava stav da se prednost daje prihvatljivim zahtjevima za radne dozvole upućenim EU-u iz zemalja podrijetla i tranzitnih zemalja (na primjer, putem veleposlanstava ili interneta) kako bi se migranti odvratili od pribjegavanja nezakonitim migracijskim kanalima te kako bi se smanjilo opterećenje sustava za azil i migracije;

158. podsjeća da mobilnost radnika može biti jedan od odgovora na demografske izazove s kojima se EU suočava te na nedostatke radne snage i na neusklađenosti ponude i potražnje na tržištu rada; poziva na razvoj sigurnih i zakonitih migracijskih kanala te na promicanje usklađenijeg, sveobuhvatnijeg i dugoročnijeg pristupa migracijama povezanim s radom na europskoj razini na temelju partnerskog pristupa od kojeg oba partnera mogu dugoročno imati koristi; naglašava važnost jačanja dijaloga o migraciji i mobilnosti između EU-a i Afrike te partnerstva Afrike i EU-a za migraciju, mobilnost i zapošljavanje;

159. oštro osuđuje krijumčarenje ljudi i trgovanje ljudima; poziva da se ojačaju nastojanja usmjerena na praćenje kriminalnih mreža krijumčara i borbu protiv njih te traži suradnju s afričkim zemljama za borbu protiv njih; u tom pogledu poziva na sveobuhvatne, multidisciplinarnе napore i koordinaciju na svim razinama u suradnji s lokalnim vlastima, uključujući međunarodnu suradnju tijela kaznenog progona; smatra da dvije strane moraju zajednički provoditi borbu protiv krijumčara ljudi i trgovaca ljudima uz potporu, među ostalim, Europsola;

160. poziva EU i afričke narode da zajedno rade na uspostavi učinkovite i dalekosežne informativne kampanje o rizicima i opasnostima trgovine ljudima i krijumčarenja migranata kako bi se pojedince spriječilo da ugroze vlastiti život radi nezakonitog ulaska u EU;

161. naglašava potrebu za dosljednim angažmanom EU-a kojim se osigurava da suradnja u borbi protiv nezakonitih migracija ili na integriranom upravljanju granicom ne utječe negativno na postojeće okvire regionalne mobilnosti na afričkom kontinentu ni na ljudska prava; podsjeća da se u svakom partnerstvu u području migracija i mobilnosti u obzir moraju uzeti dva globalna kompakta o migracijama i izbjeglicama (Globalni kompakt o sigurnim, uređenim i regularnim migracijama i Globalni kompakt o izbjeglicama);

162. smatra da rascjepkanost nacionalnih pravila o migraciji radne snage u EU-u, kao i složenost i birokratska narav tih postupaka, odvrćaju od odlaska u EU preko zakonitih migracijskih kanala; preporučuje uspostavu usklađenog i nebirokratskog postupka podnošenja zahtjeva EU-u u kontekstu partnerstva EU-a i Afrike;

163. podsjeća da je potrebno uspostaviti ciljne i zajedničke europske civilne operacije traganja i spašavanja kako bi se okončao gubitak ljudskih života na moru;

164. poziva EU da pojača svoj angažman u pogledu preseljenja i ostalih zakonitih kanala za osobe kojima je potrebna međunarodna zaštita te da jednako tako pojača svoj politički i financijski angažman za potporu afričkim partnerima u razvoju održivih pristupa u pogledu izbjeglica, interno raseljenih osoba i osoba bez državljanstva, posebno suradnjom s Međunarodnom organizacijom za migracije i ostalim agencijama UN-a kako bi se ojačala razvojna suradnja i pružila izravna pomoć humanitarnim organizacijama u blizini domova iz kojih su izbjeglice pobjegle;

165. preporučuje usklađivanje regionalnih mehanizama za zaštitu raseljenih osoba u kontekstu katastrofa i klimatskih promjena u skladu s Programom za zaštitu osoba raseljenih preko granica u kontekstu katastrofa i klimatskih promjena, Platformom za raseljavanje uslijed katastrofa i Konvencijom iz Kampale;

166. ističe da je i u Europskoj uniji i u afričkim zemljama potrebno zajamčiti pravedne i pristupačne postupke azila za osobe kojima je potrebna međunarodna zaštita te da je potrebno poštivati načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja u skladu s međunarodnim pravom i pravom EU-a; smatra da bi se svakim sporazumom sa zemljama podrijetla i tranzitnim zemljama trebala zajamčiti potpuna zaštita ljudskih života, dostojanstva i ljudskih prava;

2021. ožujak 25

167. ističe da je važno osigurati učinkovitost, pravednost i zakonito postupanje u politici vraćanja, u izdavanju konzularnih propusnica i u sklapanju sporazuma o ponovnom prihvatu, pri čemu će se davati prednost dobrovoljnom povratku te jamčiti potpuna zaštita i poštovanje prava i dostojanstva pojedinaca; poziva na snažan angažman EU-a u razdoblju prije povratka i nakon njega, usmjeren na olakšavanje održive reintegracije povratnika;

168. potiče daljnju suradnju s Međunarodnom organizacijom za migracije i drugim agencijama UN-a kako bi se pružila dodatna potpora izbjeglicama i interno raseljenim osobama;

169. napominje da se u pregovaračkom mandatu EU-a za sporazum koji će naslijediti Sporazum iz Cotonoua povećao broj spominjanja migracija, posebno u pogledu sprečavanja nezakonitih migracija, dok je za razliku od toga u pregovaračkom mandatu zemalja AKP-a naglasak na iskorjenjivanju siromaštva, promicanju zakonitih migracija, važnosti priljeva novčanih doznaka, potrebi da povrati i ponovni prihvat budu dobrovoljni i da se isključi mogućnost da se razvojna pomoć iskoristi da bi se dogovorile restriktivne granične kontrole; poziva Komisiju da uzme u obzir prioritete afričkih zemalja u pogledu migracija kako bi se izgrdilo stvarno ravnopravno partnerstvo;

Partneri za sigurnost

170. napominje da rješavanje dugotrajnih sukoba zahtijeva da humanitarni i razvojni akteri i partneri djeluju zajednički, uz visoki lokalni legitimitet i visoku lokalnu vjerodostojnost; stoga poziva EU na promicanje veze između humanitarne pomoći i razvoja u svojem odgovoru, uz naglasak na jakoj lokalnoj odgovornosti;

171. pozdravlja činjenicu da EU smatra mir i sigurnost u Africi ključnim uvjetima za održivi razvoj i pozdravlja odlučnost Unije da „znatno pojača potporu Africi u suradnji s međunarodnom zajednicom“; dijeli mišljenje da je pitanje sigurnosti u Africi od velike važnosti za razvoj tog kontinenta uz podršku regionalnih i međunarodnih organizacija, pri čemu su afričke države glavni jamci vlastite sigurnosti; stoga poziva EU da nastavi ulagati napore u suradnju s afričkim partnerima na daljnjem razvoju Afričke strukture za mir i sigurnost (APSA) kako bi se postigli dugoročan mir i stabilnost te prebrodile krize i sukobi na tom kontinentu s pomoću integriranog pristupa u kojemu se koriste sva raspoloživa sredstva, uključujući potporu razvoju afričkih kapaciteta u području sigurnosti i obrane, vojnih operacija, civilnih misija, projekata izgradnje mira i demilitarizacije, uz poštovanje međunarodnih ljudskih prava i humanitarnog prava te neovisnosti i suverenosti afričkih zemalja, te potporu inicijativama Afričke unije, regionalnih organizacija kao što su ECOWAS i sahelska skupina G5; potiče države članice da sudjeluju u misijama i operacijama EU-a i pozdravlja bilateralne napore koji doprinose miru i stabilnosti te apelira na Vijeće da u tom pogledu brzo odobri Europski instrument mirovne pomoći kako bi se pružila sveobuhvatnija pomoć afričkim partnerima u regijama pogođenima sukobom; naglašava važnost multilateralne suradnje u okviru trokuta Afričke unije, EU-a i UN-a u području lokalne, regionalne i međunarodne sigurnosti te ulogu aktera civilnog društva u naporima za očuvanje mira i izgradnju mira; u tom svjetlu podsjeća na to da su reforma sigurnosnog sektora, reforma pravosuđa, dobro upravljanje, demokratska odgovornost i zaštita civila preduvjeti za stjecanje povjerenja stanovništava u njihove vlade i snage sigurnosti; dodatno ističe civilno-vojnu vezu i potrebu za boljom koordinacijom obiju sastavnica misija zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP); podržava sve proaktivniji pristup suradničkih regionalnih sigurnosnih organizacija prema potpunoj operativnosti APSA-e, koja Afričkoj uniji i regionalnim organizacijama pruža potrebne alate za sprečavanje i rješavanje sukoba te upravljanje njima; osobito pohvaljuje inicijative poput sahelske skupine G5 zbog njihove ključne uloge u odlučnim mjerama koje poduzimaju afričke nacije kako bi osigurale mir i sigurnost u vlastitom susjedstvu i poziva Komisiju i države članice da pojačaju političku, financijsku, operativnu i logističku potporu sahelskoj skupini G5; ističe da afričke zemlje moraju imati odgovarajuće kapacitete u svim ključnim sektorima, prvenstveno u pogledu sigurnosti i obrane, kako bi osigurale odgovarajuće razine sigurnosti i razvoja; poziva EU da koordinira inicijative za sigurnost i razvoj na afričkom kontinentu u koje je uključena u okviru integrirane strategije koja obuhvaća dobro upravljanje, demokraciju, ljudska prava, vladavinu prava i rodnu ravnopravnost, s posebnim naglaskom na najranjivije regije u kojima su napetosti najveće; pozdravlja suradnju između EU-a i Afrike u borbi protiv

terorizma i oružanih skupina u skladu s međunarodnim pravom; u kontekstu protuterorističkih politika poziva na uspostavljanje transparentnijih procesa odlučivanja, veću usklađenost s pristupom temeljenim na ljudskim pravima i veću suradnju sa zajednicama na koje te mjere utječu;

172. ističe važnu ulogu Sahela sa strateškog i sigurnosnog stajališta; u tom svjetlu snažno pozdravlja osnivanje sahelske skupine G5 2014. te zajedničkih snaga skupine G5 koje su osnovane 2017. kako bi se suprotstavilo sigurnosnim prijetnjama u regiji;

173. ističe da je hitno potrebno da se EU suoči s rastućim brojem terorističkih pobunjenika u sjevernom Mozambiku, koji su već uzrokovali više od 1 000 smrti i protjerali otprilike 200 000 ljudi iz njihovih domova te postoji ozbiljan rizik da se prošire diljem južnoafričke regije; apelira na potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika da ponudi potporu EU-a Mozambiku i njegovim građanima; ističe da izostanak odgovora EU-a može dovesti do toga da drugi međunarodni akteri preuzmu vodeću ulogu koju EU želi ostvariti na tom kontinentu;

174. zabrinut je što su Bocvana, Gana, Uganda i Zimbabve uvršteni na ažuriranu EU-ovu crnu listu zemalja koje imaju strateške nedostatke u svojim režimima suzbijanja pranja novca i borbe protiv financiranja terorizma (AML/CFT) te poziva te zemlje da odmah poduzmu mjere potrebne za usklađivanje s obvezama zakonodavstva i za njegovu provedbu (tj. Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2020/855 ⁽¹³⁾); pozdravlja činjenicu da su Etiopija i Tunis uklonjene s liste nakon što su provele niz reformi;

175. ističe činjenicu da su mandati u okviru misije ZSOP-a sveobuhvatni i, među ostalim, usmjereni na potporu reformi sigurnosnog sektora, nastavak reforme pravosuđa, jačanje vojne i policijske obuke, kao i jačanje nadzora; ističe hitnu potrebu za poboljšanjem komunikacijske politike misija u okviru ZSOP-a i strateškog planiranja EU-a općenito kako bi se povećala vidljivost djelovanja EU-a i njegova cilja da očuva sigurnost i blagostanje afričkih naroda;

176. ističe posebnu ulogu vjerskih tijela u Africi koja redovito imaju ulogu medijacije u sukobima i s kojima su potrebni dijalog i suradnja, osobito u područjima sukoba jer međuvjerski dijalog može doprinijeti miru i pomirenju;

177. uzima na znanje da se zajedničkom komunikacijom nastoji produbiti potpora EU-a afričkim mirovnim nastojanjima putem bolje strukturiranog i strateškog oblika suradnje usredotočene na regije Afrike u kojima su napetosti na najvišoj razini te poziva na to da se posebne strategije u regijama u kojima vladaju sukobi smatraju prioritetom; potiče EU i njegove države članice da nastave zajednički nositi teret s međunarodnim organizacijama i partnerima, uključujući saveznike i afričke države koje su pouzdani saveznici u borbi protiv terorizma, kao što su Kenija, Maroko, Nigerija, Gana i Etiopija; poziva na jačanje odnosa EU-a i tih ključnih zemalja; poziva EU da nastavi pomagati afričkim partnerima u izgradnji kapaciteta njihovih snaga i institucija sigurnosti kako bi svojim građanima pružili učinkovite i održive službe sigurnosti i kaznenog progona, među ostalim putem Europskog instrumenta mirovne pomoći i misija u okviru ZSOP-a, te poziva EU da se usredotoči na integrirani pristup sukobima i krizama i da djeluje u svim fazama ciklusa sukoba, od sprječavanja sukoba, preko odgovora na njih do upravljanja sukobima i njihova rješavanja;

178. ističe činjenicu da je cilj potpore EU-a afričkom sigurnosnom sektoru poticanje afričke odgovornosti za pitanja sigurnosti i obrane; smatra da su Afrička unija i afričke države ključni akteri s kojima EU konstruktivno surađuje kako bi se zajednički ostvarili ciljevi u pogledu održivog razvoja i ljudske sigurnosti; u tom pogledu snažno pozdravlja planove Afričke

⁽¹³⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2020/855 od 7. svibnja 2020. o izmjeni Delegirane uredbe (EU) 2016/1675 o dopuni Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu dodavanja Bahama, Barbadosa, Bocvane, Kambodže, Gane, Jamajke, Mauricijusa, Mongolije, Mjanmara/Burme, Nikaragve, Paname i Zimbabvea u tablicu u točki I. Priloga te brisanja Bosne i Hercegovine, Etiopije, Gvajane, Laoske Narodne Demokratske Republike, Šri Lanke i Tunisa iz te tablice (SL L 195, 19.6.2020., str. 1.).

2021. ožujak 25

unije da pošalje 3 000 vojnika za potporu saheljskoj skupini G5 i smatra da je to znak da Afrička unija i EU zaista teže ostvarenju sličnih sigurnosnih ciljeva temeljenih na zajedničkim ciljevima i odgovornostima; u tom pogledu pozdravlja komentare potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Borrelli upućene Vijeću sigurnosti UN-a 28. svibnja 2020., kada je govorio o „pronalaženju afričkih rješenja za afričke probleme”;

179. ponovno potvrđuje svoju potporu mirovnim misijama UN-a na afričkom kontinentu i poziva ključne aktere, osobito Sjedinjene Američke Države, Rusiju, Kinu i Ujedinjenu Kraljevinu, da se pridruže nastojanjima EU-a za medijaciju i unaprjeđenje suradnje i održivog mira diljem afričkog kontinenta; u tom pogledu ponavlja da EU želi povećati potporu misijama UN-a i unaprijediti koordinaciju među raznim misijama UN-a i EU-a;

180. pozdravlja znatno smanjenje piratstva uz obale istočne i zapadne Afrike, što je rezultat međunarodnih napora u području pomorske sigurnosti koji služe kao presedan za europsku, afričku i transatlantsku sigurnosnu suradnju;

181. smatra da je važno da EU nastavi sa svojim nastojanjima usmjerenim na izgradnju otpornijih država i društava izgradnjom kapaciteta i reformama sigurnosnog sektora, među ostalim putem Europskog instrumenta mirovne pomoći i misija u okviru ZSOP-a te da se usredotoči na integrirani pristup sukobima i krizama i djeluje u svim fazama ciklusa sukoba;

182. podsjeća na prijetnju koju predstavljaju transnacionalni organizirani kriminal, građanski nemiri i nasilje u obitelji za nestabilne države i one u situaciji nakon sukoba koje se suočavaju s poteškoćama u nastojanju da svojim građanima pruže potrebnu sigurnost; u tom svjetlu ističe važnost dobro obučениh nacionalnih i regionalnih policijskih snaga; međutim, napominje da policijske snage često nemaju prikladnu obuku ni opremu te najvažnije, nisu uvijek odgovarajuće povezane s lokalnim stanovništvom i ne uživaju njegovo povjerenje; stoga ističe važnost jačanja i izgradnje profesionalnih policijskih struktura te poziva među ostalim na pojačanu idejnu, logističku i administrativnu potporu Mehanizmu Afričke unije za policijsku suradnju, sa sjedištem u Alžiru, koji je pokrenut 2014.; vjeruje da će suradnja u tom području također pomoći u unaprjeđenju kapaciteta mirovnih misija i poticanju policijske komponente APSA-e;

183. napominje da je informacijska sfera u Africi pod sve većim utjecajem svjetskih protivnika EU-a; u tom pogledu poziva ESVD i Komisiju da aktivno pristupe rješavanju problema manjka prisutnosti europskog utjecaja u afričkim društvima te da suzbiju lažne diskurse i bolje približe europski pristup i demokratske vrijednosti afričkim narodima; napominje da to iziskuje bolju stratešku komunikaciju usredotočenu na ključne regije i zemlje, kao i uspostavljanje posebne jedinice odgovorne za takvo djelovanje u tijesnoj suradnji s delegacijama EU-a;

184. ističe opasnosti širenja nezakonitog malog oružja te podsjeća da se tim nedokumentiranim i uglavnom nezakonito posjedovanim oružjem ugrožavaju sigurnost i zaštita zajednica, ali i da ih koriste opasne transnacionalne zločinačke mreže koje se bave raznim oblicima nezakonitog trgovanja, među ostalim oružjem, ljudima i nedopuštenim drogama;

185. poziva na nastavak održavanja godišnjih zajedničkih savjetodavnih sastanaka Političkog i sigurnosnog odbora Europske unije i Vijeća Afričke unije za mir i sigurnost s ciljem proširenja opsega suradnje kako bi ona uključivala zajedničke terenske posjete, zajedničke sjednice, razvijanje zajedničkog razumijevanja i analiza kriznih situacija te istragu smjerova za zajedničko rano djelovanje kao najbolji način izgradnje održivih strateških partnerstava;

186. podsjeća da se u Africi odvija najveći broj operacija potpore miru u svijetu te da ona daje najveći doprinos postrojbama i policiji; ističe potrebu prilagodbe operacija potpore miru diljem Afrike novim prilikama u kontekstu bolesti COVID-19 kako bi se na odgovarajući način zaštitili i građani i osoblje operacija potpore miru; ističe potrebu da se osigura odgovarajuće financiranje tih misija s obzirom na strah od predstojeće gospodarske krize i smanjenje dostupnih financijskih sredstava;

187. poziva EU da osigura da se misije u okviru ZSOP-a planiraju učinkovito, odgovorno i pouzdano, s učinkovitim operacijama i jačim mandatima povezanim s istinskom političkom voljom usmjerenom na rješavanje sukoba umjesto njihova zamrzavanja;

188. potiče ESVD da poveća prisutnost delegacija EU-a diljem kontinenta, posebno u ključnim državama članicama Afričke unije, kako bi se dodatno unaprijedili naši bilateralni i regionalni odnosi i osigurao pravilan dijalog s relevantnim dionicima; ističe da su takvi bliski odnosi temelj za osiguravanje prikladnih i dobro strukturiranih globalnih partnerstava i prilagođenih odgovora; poziva ESVD da znatno poboljša svoju medijsku i komunikacijsku strategiju kako bi se razvila osviještenost o nastojanjima EU-a u određenim regijama i povećala informiranost i potpora među građanima EU-a za pojačanu suradnju EU-a i Afrike;

189. podsjeća na važnost koordinacije strategije EU-a i Afrike s UN-om, NATO-om, OEES-om i s drugim zemljama sličnih stavova, kao što su Sjedinjene Države, Kanada, Ujedinjena Kraljevina i Japan;

o

o o

190. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju prosljedi Vijeću i Komisiji.

2021. ožujak 25

P9_TA(2021)0109

Strategija EU-a za održivi turizam**Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o uspostavi strategije EU-a za održivi turizam (2020/2038(INI))**

(2021/C 494/09)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegov članak 195.,
- uzimajući u obzir članak 349. UFEU-a, kojim se uspostavlja poseban režim za najudaljenije regije,
- uzimajući u obzir članak 174. UFEU-a,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. lipnja 2020. o prometu i turizmu od 2020. nadalje ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 13. svibnja 2020. naslovljenu „Turizam i promet od 2020. nadalje” (COM(2020)0550) te donošenje Paketa za turizam i promet,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 27. svibnja 2020. naslovljenu „Europa na djelu: popravak i priprema za sljedeću generaciju” (COM(2020)0456) i prateći radni dokument službi Komisije naslovljen „Utvrđivanje potreba oporavka Europe” (SWD(2020)0098),
- uzimajući u obzir izvješće Komisije od 11. lipnja 2020. o plavom gospodarstvu u Uniji,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. listopada 2019. o negativnom učinku stečaja Thomasa Cooka na turizam EU-a ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir Zaključke Vijeća od 27. svibnja 2019. o konkurentnosti turističkog sektora kao pokretača održivog razvoja, otvaranja radnih mjesta i socijalne kohezije u EU-u tijekom sljedećeg desetljeća,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenu „Europski zeleni plan” (COM(2019)0640),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. studenoga 2018. o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. – stajalište Parlamenta u cilju postizanja dogovora ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 22. svibnja 2018. naslovljenu „Nova europska agenda za kulturu” (COM(2018)0267),
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 24. listopada 2017. o jačem i obnovljenom strateškom partnerstvu s najudaljenijim regijama EU-a (COM(2017)0623),
- uzimajući u obzir Odluku (EU) 2017/864 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. o Europskoj godini kulturne baštine (2018.) ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 20. veljače 2014. naslovljenu „Europska strategija za veći rast i radna mjesta u obalnom i pomorskom turizmu” (COM(2014)0086) i Radni dokument službi Komisije od 30. ožujka 2017. o nautičkom turizmu (SWD(2017)0126),

⁽¹⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0169.

⁽²⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0047.

⁽³⁾ SL C 363, 28.10.2020., str. 179.

⁽⁴⁾ SL L 131, 20.5.2017., str. 1.

- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 2. lipnja 2016. o Europskom programu za ekonomiju suradnje (COM(2016)0356) i Rezoluciju Parlamenta od 15. lipnja 2017. o tome ⁽⁵⁾,
 - uzimajući u obzir europski stup socijalnih prava ⁽⁶⁾,
 - uzimajući u obzir Deklaraciju iz Corca 2.0 od 5. i 6. rujna 2016.,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 29. listopada 2015. o novim izazovima i konceptima za poticanje turizma u Europi ⁽⁷⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. rujna 2015. naslovljenu „Ususret cjelovitom pristupu kulturnoj baštini u Europi” ⁽⁸⁾,
 - uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 30. lipnja 2010. naslovljenu „Europa, vodeće svjetsko turističko odredište – novi politički okvir za turizam u Europi” (COM(2010)0352),
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 27. rujna 2011. o Europi, prvoj turističkoj destinaciji svijeta – novom političkom okviru za turizam u Europi ⁽⁹⁾,
 - uzimajući u obzir svoje rezolucije od 25. listopada 2011. o mobilnosti i uključivanju osoba s invaliditetom i Europskoj strategiji za osobe s invaliditetom 2010. – 2020. ⁽¹⁰⁾ te 18. lipnja 2020. o Europskoj strategiji za osobe s invaliditetom nakon 2020. ⁽¹¹⁾,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija od 18. rujna 2020. naslovljeno „Prema održivijem turizmu za gradove i regije EU-a”,
 - uzimajući u obzir mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora od 18. rujna 2020. o turizmu i prometu od 2020. nadalje,
 - uzimajući u obzir mišljenja Odbora za kulturu i Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za promet i turizam (A9-0033/2021),
- A. budući da je turizam međusektorska gospodarska djelatnost koja ima velik utjecaj na okoliš i klimu te gospodarstvo EU-a u cjelini, posebno na gospodarski rast, zapošljavanje te socijalni i održivi razvoj regija;
- B. budući da je u turističkom sektoru direktno ili indirektno zaposleno 27 milijuna ljudi, što odgovara udjelu od 11,2 % ukupne zaposlenosti u EU-u, te da je taj sektor 2019. činio 10,3 % BDP-a u Uniji; budući da turizam pomaže u promicanju uravnotežene regionalne strukture, pozitivno utječe na regionalni razvoj te bi trebao doprinijeti očuvanju biološke raznolikosti, društvenoj dobrobiti i ekonomskoj sigurnosti lokalnih zajednica;
- C. budući da je vrijednosni lanac turističkog sektora jedan od glavnih europskih industrijskih ekosustava koje je utvrdila Komisija, da je složen i da ga čine četiri usko povezana temeljna elementa: promet, smještaj, iskustvo i posredovanje; budući da je za uspjeh tog sektora ključna razina međusobne povezanosti tih elemenata; budući da turizam utječe na klimatske promjene jer s udjelom od 8 % doprinosi globalnim emisijama CO₂ ⁽¹²⁾; budući da je u sektoru turizma zastupljena velika raznolikost usluga i profesija; budući da u tom sektoru prevladavaju uglavnom mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) čija djelatnost stvara radna mjesta i bogatstvo u regijama koje o njemu ovise;

⁽⁵⁾ SL C 331, 18.9.2018., str. 125.

⁽⁶⁾ SL C 428, 13.12.2017., str. 10.

⁽⁷⁾ SL C 355, 20.10.2017., str. 71.

⁽⁸⁾ SL C 316, 22.9.2017., str. 88.

⁽⁹⁾ SL C 56 E, 26.2.2013., str. 41.

⁽¹⁰⁾ SL C 131 E, 8.5.2013., str. 9.

⁽¹¹⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0156.

⁽¹²⁾ „Ugljični otisak globalnog turizma”, *Nature Climate Change*, svibanj 2018.

2021. ožujak 25

- D. budući da se 51,7 % turističkih smještajnih objekata u EU-u 2018. nalazilo u obalnim i pomorskim područjima koja su posebno osjetljiva na učinke klimatskih promjena, a 32,9 % njih u ruralnim područjima; budući da najudaljenije regije Unije karakterizira udaljenost, izoliranost i snažna gospodarska i socijalna ovisnost o turističkom i prometnom sektoru, što ih čini još osjetljivijima na posljedice pandemije bolesti COVID-19;
- E. budući da su turizam i promet među sektorima koji su najviše pogođeni krizom prouzročenom bolešću COVID 19; budući da je u EU-u ugroženo najmanje šest milijuna radnih mjesta, što se primjerice odnosi na sezonske i osjetljive radnike; budući da ograničenja putovanja uvedena kao odgovor na pandemiju i dalje teško pogađaju globalni i europski turizam, a najnoviji podaci Svjetske turističke organizacije UN-a pokazuju pad međunarodnih turističkih dolazaka za 70 % tijekom 2020.; budući da je u okviru instrumenta „Next Generation EU” Komisija utvrdila da su za turistički ekosustav potrebna osnovna ulaganja u iznosu od 161 milijarde EUR, što je 22 % ukupnog investicijskog jaza u EU-u; budući da je kriza uzrokovana bolešću COVID-19 imala znatan utjecaj na sve vrste prijevoza, posebno na zračnu povezanost i smanjenje usluga zračnog prijevoza, što je u nekim slučajevima dovelo do ukidanja ruta; budući da je potonje posebno utjecalo na najudaljenije i otočne regije EU-a, u kojima su pristupačnost i povezanost od ključne važnosti; budući da je kriza uzrokovana bolešću COVID-19 milijune putnika i potrošača dovela u nesigurnost u pogledu njihovih prava, uključujući složene i često neispunjene zahtjeve za povrat troškova; budući da je ponovna izgradnja povjerenja potrošača ključna za budućnost sektora;
- F. budući da se člankom 195. UFEU-a predviđa da Unija koordinira i dopunjuje djelovanje država članica u sektoru turizma, osobito promicanjem konkurentnosti poduzeća Unije u tom sektoru; budući da se države članice suočavaju sa zajedničkim izazovima i prilikama u sektoru turizma, kao što su sprečavanje kriza i upravljanje njima, napredak prema digitalnoj i zelenoj tranziciji, socioekonomska i ekološka održivost, otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, stručno osposobljavanje i osposobljavanje radnika te potpora MSP-ovima;
- G. budući da su mjere u korist turističke i putničke industrije najučinkovitije kada se poduzimaju kao dio koordinirane strategije EU-a, uzimajući u obzir nacionalne i regionalne potrebe i posebnosti;
- H. budući da sektor predano radi na ubrzanju i provedbi mjera i aktivnosti kojima se osigurava veća održivost i otpornost te doprinosi postizanju ciljeva u području smanjenja ekološkog otiska, kao i na ispunjavanju ciljeva europskog zelenog plana, posebno klimatske neutralnosti najkasnije do 2050.;
- I. budući da se ostvaruje napredak u području održive mobilnosti i povezanih ruta, čime se odgovara na želje europskih potrošača za turističkim mogućnostima koje su zelenije i bliže prirodi;
- J. budući da bi učinkovit, siguran, multimodalan i održiv sustav kolektivnog prijevoza pozitivno pridonio gospodarstvu u područjima turizma, turističkih putovanja i ugostiteljstva jer omogućuje održiva i fleksibilna rješenja za mobilnost diljem EU-a i pomaže u očuvanju prirodnih ekosustava te lokalnih urbanih i prirodnih okoliša;
- K. budući da bi Europska godina željeznice trebala predstavljati idealan okvir za inicijative za poboljšanje održivog turizma kako bi se povećala privlačnost turističkih odredišta;
- L. budući da će razvoj mreže TEN-T i njezine povezanosti s gradskim, lokalnim i obalnim područjima imati ključnu ulogu u pružanju održivih, alternativnih i fleksibilnih prometnih rješenja za putovanja i turizam;
- M. budući da se pojavljuju novi trendovi u turizmu uglavnom zbog digitalizacije, uključujući alternativne oblike turizma kao što su ekoturizam, agroturizam, ruralni i medicinski turizam;

Ožvljavane sektora: planovi odgovora na krizu prouzročenu bolešću COVID-19

1. naglašava da je pandemija bolesti COVID-19 paralizirala turistički sektor EU-a, zbog čega je njegov ekosustav pod nezapamćenim pritiskom; ističe da je trajna kratkoročna financijska potpora ključna za opstanak sektora, posebno u svjetlu drugog i trećeg vala pandemije; međutim, smatra da bi zbog trenutačne krize Komisija i države članice trebale u potpunosti

prepoznati važnost turističke industrije, u potpunosti je integrirati u europske i nacionalne planove razvoja, poboljšati njezinu kvalitetu, učiniti je održivom i pristupačnijom za sve, pokrenuti odavno potrebna javna i privatna ulaganja u digitalizaciju i opću modernizaciju sektora;

2. traži od država članica da bez odgode u potpunosti provedu zajedničke i koordinirane kriterije za sigurno putovanje, kako ih je Vijeće usvojilo u svojoj preporuci o koordiniranom pristupu ograničavanju slobodnog kretanja⁽¹³⁾, uz istodobno olakšavanje uvođenja obrasca EU-a za lociranje putnika, ako je to moguće u digitalnom obliku, uz potpuno poštovanje pravila o zaštiti podataka; ističe važnost dobrovoljnih, interoperabilnih i anonimiziranih aplikacija za praćenje i upozoravanje, uz korištenje Komisijinog pristupnika za interoperabilnost, pri čemu se nijedan podatak ne upotrebljava u druge svrhe, kao što su komercijalne svrhe ili svrhe kaznenog progona, te važnost utvrđivanja zajedničkih higijenskih kriterija u glavnim prometnim čvorištima;

3. traži od Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti da nadzire i nastavi pravodobno objavljivati bojama označenu kartu zemalja i regija Unije, uključujući otoke ako su dostupne dostatne informacije, kako bi se putnicima i poduzećima ponudio koordiniran i učinkovit odgovor; poziva države članice da promiču širenje karte s pomoću nacionalnih radiotelevizijskih kuća kako bi se osiguralo da ona dopre do građana s ograničenim ili nikakvim širokopojasnim pristupom;

4. poziva države članice da u skladu s preporukom Komisije o strategijama testiranja na bolest COVID-19⁽¹⁴⁾ i smjernicama Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti i Europske agencije za sigurnost zračnog prometa uspostave zajednički i nediskriminirajući protokol EU-a o zdravstvenoj sigurnosti za testiranje prije polaska, koji bi trebao biti pouzdan i pristupačan, uključujući tehnologije brzog testiranja, PCR testove i ostale; apelira na to da se karantena treba koristiti samo kao krajnja mjera, ali ako je primjenjivo, trajanje karantene treba se smanjiti na minimalan broj dana i standardizirati u cijeloj Uniji; naglašava da svako ograničenje slobode kretanja mora biti razmjerno, privremeno i jasno povezano s pandemijom bolesti COVID-19; ističe da bi, kako bi se Protokol ispravno proveo, sve države članice trebale dobiti financijsku potporu EU-a; poziva države članice da koordiniraju upravljanje testiranjem u različitim razdobljima trajanja putovanja;

5. poziva Komisiju i države članice da kao prioritet izrade zajednički certifikat o cijepljenju i sustav uzajamnog priznavanja postupaka cijepljenja u medicinske svrhe, koji bi se trebao uvesti usporedno s distribucijom cjepiva, uz istodobno očuvanje prava pojedinaca na privatnost i zaštitu podataka; smatra da bi se, nakon što cjepiva postanu dostupna javnosti i nakon što budu postojali dostatni znanstveni dokazi da cijepljene osobe ne prenose virus, certifikat u svrhu putovanja mogao smatrati alternativom PCR testovima i zahtjevima u pogledu karantene, zadržavajući pritom potrebu poštovanja trenutanih sanitarnih mjera, kao što su nošenje maski za lice u javnosti i pridržavanje mjera socijalnog distanciranja; naglašava da je potrebno i važno ponovno uspostaviti slobodu kretanja u EU-u i osigurati postupan povratak normalnosti u prometnom i turističkom sektoru;

6. pozdravlja osnivanje portala „Re-open EU” i poziva države članice da Komisiji osiguraju jasno razumljive informacije o primjeni ili ukidanju budućih ograničenja slobodnog kretanja čim se donese odluka o takvim izmjenama kako bi se osigurala pouzdanost portala za putnike; poziva Komisiju da predstavi mobilnu aplikaciju kako bi se bolje širile informacije i da nastavi pružati informacije u stvarnom vremenu o stanju na granicama i o prometnim i turističkim uslugama dostupnima u zemljama EU-a, uključujući informacije o javnom zdravlju i sigurnosnim mjerama te druge relevantne informacije; smatra da bi države članice taj portal EU-a trebale dopuniti informacijama o kontaktnim točkama u odgovarajućim odredištima, na primjer u obliku javne internetske stranice i informativnog ureda;

7. poziva Komisiju da pokrene posebnu komunikacijsku kampanju EU-a o putovanjima i turizmu s pomoću „turističkog brenda EU-a” usmjerenog na promicanje putovanja u EU-u i ponovnu izgradnju povjerenja građana u putovanja i turizam tijekom pandemije bolesti COVID-19;

8. poziva Komisiju i države članice da uvedu zajednički sustav označivanja bojama i zajedničke kriterije za putovanja u treće zemlje, i to kroz uzajamno priznavanje usporedivih mjera zaštite od bolesti COVID-19 za sve načine putovanja, posebno u zrakoplovnom i pomorskom sektoru; poziva Komisiju i države članice da uspostave sustav ranog upozoravanja

⁽¹³⁾ Preporuka Vijeća (EU) 2020/1475 od 13. listopada 2020. o koordiniranom pristupu ograničavanju slobodnog kretanja kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19 (SL L 337, 14.10.2020., str. 3.).

⁽¹⁴⁾ Preporuka Komisije (EU) 2020/1595 od 28. listopada 2020. o strategijama testiranja na bolest COVID-19, uključujući upotrebu brzih testova na antigene (SL L 360, 30.10.2020., str. 43.).

2021. ožujak 25

kojim bi se turiste s pomoću novih tehnologija na korisnicima prilagođen način upozorilo na moguće prijetnje zdravlju u trećoj zemlji; traži od Komisije i država članica da podrže pružatelje turističkih usluga u organizaciji putovanja u odabranim područjima u trećim zemljama, uz potpuno poštovanje striktnih zdravstvenih protokola kojima se rizik od zaraze svodi na najmanju moguću mjeru;

9. apelira na Komisiju da uvede oznaku zdravstvenog certifikata EU-a koju bi zajedno trebali razviti Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti i države članice i kojom bi se trebale certificirati turističke aktivnosti, osiguravajući usklađenost s minimalnim higijenskim standardima za sprečavanje i kontrolu bolesti COVID-19 i drugih mogućih infekcija; smatra da bi cilj te oznake trebao biti utvrđivanje zdravstvenih standarda na razini Europe koji bi pomogli u vraćanju povjerenja potrošača u turistički sektor i tako doprinijeli njegovoj revitalizaciji, izbjegavajući pritom administrativna opterećenja za mikropoduzeća i MSP-ove;

10. žali zbog toga što se u okviru instrumenta „Next Generation EU” ne osigurava izravno financiranje sektora turizma te poziva države članice, regionalne i lokalne vlasti da sektore turizma i putovanja uključe u svoje planove oporavka i u inicijativu „React-EU”, uz poštovanje okolišnih i socijalnih standarda; naglašava da, iako je važno da mjere u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost budu retroaktivno prihvatljive za potporu sektoru i sprečavanje stečajeva, one same po sebi nisu dovoljne; poziva Komisiju da poduzme konkretne mjere za europske regije u kojima turizam ima znatnu ulogu u bruto domaćem proizvodu te za otoke i najudaljenije regije; u tom kontekstu naglašava da financijska potpora iz fondova EU-a koja se raspodjeljuje u državama članicama u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 ne dopire uvijek do onih pružatelja turističkih usluga kojima je hitno potrebno izravno financiranje u cilju nastavka i održavanja njihovih gospodarskih aktivnosti;

11. poziva Komisiju da potakne države članice da privremeno utvrde snižene stope PDV-a na usluge putovanja i turističke usluge, popraćene posebnim poticajnim paketom za sva mikropoduzeća i MSP-ove za razdoblje 2020. – 2024., kako bi se smanjio broj stečajeva i očuvala radna mjesta i prava radnika u europskoj turističkoj industriji, uz istodobno iskorištavanje ulaganja za poticanje prijelaza na sve više digitalizirani i održivi turistički ekosustav;

12. poziva države članice i regionalna tijela da uključe turizam kao horizontalni prioritet u svoje operativne programe, strategije pametne specijalizacije i sporazume o partnerstvu za razdoblje 2021. – 2027. kako bi se financirali projekti turizma;

13. poziva Komisiju da zajedno s Parlamentom provede usvojeno pripremno djelovanje „Europski mehanizam za upravljanje krizama u turizmu” kako bi se osigurala spremnost za suočavanje s budućim krizama i turističkim odredištima pomoglo u izradi kriznih planova, mjera za izvanredne situacije te planova i mjera pripravnosti;

14. traži od Komisije da surađuje s Parlamentom i redovito ga izvješćuje o pripremnim radovima i napretku u razvoju pilot-projekata i pripremnih djelovanja kako bi nadležni parlamentarni odbor i zastupnici koji su pokrenuli projekte i dalje bili uključeni u taj proces;

Promjena fokusa: politika upravljanja u okviru Unije

15. poziva Komisiju da uspostavi novi model upravljanja među institucijama EU-a kojim će se ojačati organizacijska, financijska i kadrovska struktura uspostavom posebne Uprave koja će se baviti konkretno turizmom, uz odgovarajuće financiranje, u cilju provedbe integriranog i učinkovitog pristupa turizmu, podupiranja ponovnog pokretanja turizma u europskim zemljama i pružanja pomoći poduzećima u provedbi mjera potrebnih za postizanje ključnih ciljeva u područjima održivosti i inovacija te povećanja njihove konkurentnosti i atraktivnosti;

16. poziva Komisiju da, osim toga, uzme u obzir moguće sinergije između različitih glavnih uprava s obzirom na međusektorsku prirodu turizma u područjima kao što su poljoprivreda, promet, kultura, pomorstvo, regionalni razvoj, zapošljavanje i klima;

17. poziva na to da se u okviru Konferencije o budućnosti Europe pokrene rasprava o pitanju kako turizam može postati podijeljena nadležnost EU-a umjesto da bude samo komplementarna nadležnost kao što je trenutačno slučaj; naglašava da Ugovori trenutačno pružaju znatnu fleksibilnost za politike EU-a u području turizma, što Komisija ne koristi u potpunosti; stoga poziva Komisiju da počne u potpunosti koristiti Ugovore kako bi razvila sveobuhvatnu europsku politiku turizma u vidu stvaranja Europske unije za turizam;

18. žali zbog toga što višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027. ne sadrži posebnu stavku za održivi turizam u obliku obvezivanja na provedbu europske turističke politike koju je donio Europski parlament u svojoj Rezoluciji o prometu i turizmu od 2020. nadalje; napominje da se ta linija neće preklapati ili zamijeniti financijsku potporu koja je dostupna sektoru putovanja i turizma u okviru postojećih fondova EU-a; žali zbog toga što turizam još nije uključen kao neovisan cilj u uredbi o europskim strukturnim i investicijskim fondovima ili Program za jedinstveno tržište;

19. poziva Komisiju da uspostavi mehanizam EU-a za praćenje pružanja potpore mikropoduzećima i MSP-ovima, s naglaskom na likvidnost i ostvarivanje dodane vrijednosti EU-a i transparentnosti kako bi se povećala sposobnost tih poduzeća da pristupe fondovima i financijskim instrumentima EU-a i koriste ih kako bi se olakšala modernizacija i provedba inovativnih i održivih projekata, čime bi se osigurala odgovornost i administrativno pojednostavnjenje;

20. pohvaljuje Komisiju za organizaciju Europske konvencije o turizmu 2020. te je poziva da 2021. predstavi akcijski plan i pravovremeno izradi strategiju EU-a za održivi i strateški turizam usklađenu s Digitalnom agendom, zelenim planom i ciljevima održivog razvoja UN-a, koja će zamijeniti strategiju iz 2010. kako bi se održao položaj Europe kao vodećeg odredišta; ističe da je pri izradi te nove strategije ključno savjetovati se sa stručnjacima iz sektora turizma; u tom pogledu naglašava važnost konkretnih mjera za prevladavanje trenutačne krize i promicanje alternativnih oblika turizma kao što su kulturni i održivi turizam, agroturizam, turizam povezan s divljom faunom i florom, ekoturizam i druga iskustva, kojima bi se trebali poštovati okoliš i kulturna baština lokalnog stanovništva kako bi se izbjegao prekomjerni turizam;

21. smatra da je turizam globalna industrija te da je od ključne važnosti poticati dijalog i suradnju sa Svjetskom turističkom organizacijom UN-a (UNWTO) na temelju Memoranduma o razumijevanju koji su potpisali Parlament i UNWTO 2018.;

22. poziva Komisiju da ažurira vodič EU-a za financijsku potporu i da u njega uvrsti poveznicu na nacionalnu kontaktnu točku kojom se mikropoduzećima i MSP-ovima olakšava pristup informacijama s pomoću jedinstvene kontaktne točke ili internetskog alata uz pomoć i usmjeravanje država članica, ako je to potrebno; poziva Komisiju da podigne razinu osviještenosti o tom vodiču među trgovačkim društvima i MSP-ovima u sektoru turizma;

23. poziva Komisiju da uspostavi Europsku agenciju za turizam u sljedećem VFO-u i da osmisli kratkoročno rješenje stvaranjem odjela za turizam u jednoj od postojećih izvršnih agencija, posebno u Izvršnoj agenciji za mala i srednja poduzeća ili budućoj Europskoj izvršnoj agenciji za zdravlje i digitalno gospodarstvo;

Europska agencija za turizam trebala bi biti odgovorna, među ostalim, za sljedeće:

- pružanje EU-u i državama članicama činjeničnog pregleda i podataka za kreatore politika, čime će im se omogućiti da oblikuju dokumentirane strategije na temelju prikupljenih i analiziranih turističkih podataka, među ostalim o mogućim socijalnim, gospodarskim i ekološkim učincima tih podataka,
- upravljanje mehanizmom za upravljanje krizom kako bi se osiguralo da turistički sektor, u područjima u kojima su se nacionalni odgovori pokazali nedostatnima, na odgovarajući način bude pripremljen za buduće krize,
- pružanje tehničke i administrativne potpore mikropoduzećima i MSP-ovima kako bi se povećala njihova sposobnost pristupa financiranju i korištenja financijskih instrumenata EU-a,
- potpora turističkom ekosustavu, na primjer, razmjenom dobrih praksi kako bi se donijele utemeljene odluke o poboljšanju turističkih politika,
- promicanje Europe kao turističkog brenda u trećim zemljama i usmjeravanje na diversifikaciju europskog turističkog proizvoda;

2021. ožujak 25

Jačanje: prijelaz na održiv, odgovoran i pametan turizam

24. smatra da bi se u okviru održivog turizma trebali uzeti u obzir trenutačni i budući gospodarski, društveni i ekološki učinci, kao odgovor na potrebe posjetitelja, sektora, okoliša i lokalnih zajednica⁽¹⁵⁾; podsjeća da turizam i sektor putovanja uzrokuju ekološki otisak diljem svijeta; ističe da je potrebno osmisliti održiva i fleksibilna rješenja za multimodalni prijevoz i razviti politike za očuvanje prirodne baštine i biološke raznolikosti, uz poštovanje društveno-kulturne autentičnosti zajednica domaćina, jamčenje održivosti i pružanje društveno-gospodarskih koristi svim dionicima;

25. poziva Komisiju da brzo razvije plan za održivi turizam koji obuhvaća inovativne mjere za smanjenje utjecaja tog sektora na klimu i okoliš osmišljavanjem održivijih oblika turizma, diversificiranjem ponude, promicanjem novih inicijativa suradnje i razvojem novih digitalnih usluga;

26. poziva države članice da u suradnji s dionicima i civilnim društvom te u skladu s budućim europskim planom za održivi turizam izrade održive akcijske planove za turizam na nacionalnoj i regionalnoj razini te da u potpunosti iskoriste sredstva instrumenta „Next Generation EU” za financiranje akcijskih planova za tranziciju turizma;

27. ističe da je pandemija bolesti COVID-19 dovela do promjene u prirodi potražnje putnika u pogledu sigurnog, čistog i održivog turizma; ističe da su lokalne obrtničke aktivnosti, agroturizam, ruralni turizam i ekoturizam sastavni dio održivog turizma, s naglaskom na otkrivanju prirode i krajolika u Europi odgovarajućim pješačkim, biciklističkim ili konjičkim rutama koje su dostupne svima;

28. poziva Komisiju da provede u djelo Europski sustav pokazatelja za turizam (ETIS), da mu odredi trajnu upravljačku strukturu i da ga u partnerstvu s regijama uvede u turističkim odredištima uz korištenje statičnih pokazatelja i podataka u stvarnom vremenu za njihovu evaluaciju i upravljanje njima; naglašava da je cilj tablice pokazatelja ETIS-a pratiti gospodarski, socijalni i ekološki učinak turizma;

29. poziva Komisiju da analizira prepreke u pogledu dobivanja oznake za okoliš i da proširi područje njezine primjene na druge turističke usluge, kao dodatak sustavu upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja EU-a za turizam, te da uspostavi mehanizme za potporu tih sustava certificiranja i promicanje pružatelja turističkih usluga kojima je dodijeljen certifikat u skladu s njima;

30. poziva države članice, nacionalna turistička tijela i turistički sektor da ojačaju koordinaciju kriterija za postojeće oznake kvalitete u Uniji i njihovu primjenu te da potaknu Komisiju da zadrži svoju ulogu koordinatora i da podrži lokalne inicijative;

31. pohvaljuje Komisiju za osnivanje skupine za održivost turizma i poziva skupinu da nastavi s radom i preispita Europsku povelju o održivom i odgovornom turizmu iz 2012. kao način poticanja sudjelovanja i provedbe dobrih praksi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini; smatra da ta skupina može poslužiti kao referenca za europsku mrežu dionika održivog turizma, predstaviti nove instrumente i inicijative za procjenu ekonomskog, socijalnog i ekološkog učinka turističkih aktivnosti, uključiti putnike i omogućiti putnicima i turističkim poduzećima da budu svjesni svog ekološkog otiska;

32. naglašava važnost Statističkog okvira UNWTO-a za mjerenje održivosti turizma, čiji je cilj integrirati statističke podatke o gospodarskoj, okolišnoj i socijalnoj dimenziji održivog turizma;

33. podsjeća na to da nedostatak točnih kvantitativnih i kvalitativnih mjernih podataka o učincima turizma na održivost ometa javne i privatne dionike u donošenju odluka; poziva Eurostat da izradi referentni okvir za prikupljanje podataka u pogledu održivosti, prekomjernog turizma i turizma smanjenog kapaciteta te kriterije o radnim uvjetima, te poziva na ažuriranje Uredbe (EU) br. 692/2011⁽¹⁶⁾; ističe golem potencijal velikih podataka i ažurnih podataka, to jest o podrijetlu i vrsti rezervacije, duljini boravka, prosječnoj potrošnji po kategoriji te stopi popunjenosti, za razumijevanje razvoja turističkih tokova i promjena u potražnji te za prilagodbu ponude i provedbu odgovarajućih politika;

⁽¹⁵⁾ Program za okoliš UNWTO-a i UN-a: *Making tourism more sustainable – A guide for policy makers* („Povećanje održivosti turizma – vodič za tvorce politika”), 2005.

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU) br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2011. o europskim statistikama o turizmu i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 95/57/EZ (SL L 192, 22.7.2011., str. 17.).

34. pozdravlja europsku podatkovnu strategiju i prijedlog Komisije za akt o upravljanju podacima; poziva Komisiju da uključi turizam u okvir upravljanja zajedničkim podatkovnim prostorima te da bolje regulira aktivnosti internetskih platformi za rezervacije i posrednika za putovanja, čime bi se turističkim poduzećima omogućilo da se u potpunosti obvežu na inovacije i digitalizaciju s obzirom na to da su potonji elementi ključni za modernizaciju cijelog sektora, kao i za razvoj novih usluga i šire visokokvalitetne ponude; nadalje, poziva Komisiju da promiče objedinjavanje podataka za turizam i regionalne inkubatore te akceleratora za turistička poduzeća, uz korištenje istraživanja i inovacija kako bi se brojnim malim i srednjim poduzećima u tom sektoru pomoglo u prikupljanju, obradi i korištenju podataka koje oni proizvode omogućujući im da u potpunosti iskoriste podatkovno gospodarstvo i provedu održiva rješenja;

35. napominje da se sve veći broj turističkih proizvoda i usluga kupuje na internetu; prepoznaje poboljšanu ulogu platformi ekonomije suradnje kao posrednika i njihove prednosti u pogledu inovacija i održivosti; pozdravlja prijedloge Komisije za Akt o digitalnim uslugama i Akt o digitalnim tržištima te ističe da je potrebno osigurati jednake uvjete za poduzeća na internetu i izvan njega kako bi se izbjeglo narušavanje tržišta i očuvalo zdravo tržišno natjecanje, posebno u vezi s razlikovanjem između ravnopravnih partnera i pružatelja profesionalnih usluga; naglašava u tom promjenjivom okruženju utjecaj internetskih recenzija i ocjena na turistička iskustva;

36. jednako važnim smatra osiguravanje suradnje između zajednica znanja i inovacija u prehrambenom i kulturnom sektoru; smatra da su promicanje tržišnog znanja, boljih kvalifikacija, učinkovitije uprave, stvarnih partnerstava i ciljanih mogućnosti umrežavanja, kao i razvoj inovativnih mjera za budućnost, ključni čimbenici uspjeha u agroturizmu; također smatra da su potrebne bolja suradnja i koordinacija među dionicima, veća uključenost lokalnih tijela u turizam i istraživanje tržišta te strategije profesionalne komunikacije i oglašavanja kako bi se povećala društvena, gospodarska i ekološka učinkovitost agroturizma;

37. poziva Komisiju da poštuje pravo lokalnih vlasti na donošenje propisa protiv štetnih učinaka prekomjernog turizma;

38. konstatira da je turizam usko povezan s mobilnošću i da države članice uz financijsku potporu EU-a moraju povećati ulaganja u prijelaz na čišća goriva, u vozila s niskim i nultim emisijama, kad god je to moguće, u pristupačnije načine prijevoza, među ostalim za osobe s invaliditetom i osobe smanjene pokretljivosti za sve načine prijevoza, te u potporu mobilnosti kao usluzi i platformama koje jamče interoperabilnost i intermodalnost sustava izdavanja karata kako bi se ponudile transnacionalne i intermodalne karte od vrata do vrata;

39. smatra da bi se u okviru turističke mobilnosti trebala kao prioritet istaknuti upotreba najodrživijih prijevoznih sredstava koja uzrokuju manji ugljični otisak; podsjeća na potrebu da sve države članice imaju modernu, sigurnu i održivu prometnu infrastrukturu kako bi se olakšala putovanja diljem EU-a i kako bi najudaljenije regije, rubna i udaljena područja i otoci postali pristupačniji za unutareuropski i međunarodni turizam te kako bi se osnažila teritorijalna kohezija; ističe da bi posebnu pozornost trebalo posvetiti prekograničnim vezama koje nedostaju i njihovu dovršenju te poštovanju rokova za TEN-T 2030. i 2050.;

40. ističe da bi Europska godina željeznice mogla biti prilika za podizanje javne svijesti o održivom turizmu i novim prekograničnim rutama koje europski građani mogu otkriti zahvaljujući željezničkim vezama; stoga poziva Komisiju da poboljša željezničku mrežu u Europi; pozdravlja inicijativu Unije DiscoverEU kojom se prvenstveno mladima pruža prilika da otkriju Europu kroz iskustva učenja i kulturna iskustva te promicanjem lokalne kulturne baštine;

41. ističe važnost kulture i kulturne baštine u europskom turizmu; stoga poziva države članice da dodijele dostatna sredstva kulturnim lokalitetima i lokalitetima kulturne baštine, a da se pritom ne zaboravi njihova stvarna vrijednost kao dijela naše kulturne baštine koju treba zaštititi, između ostalog od klimatskih promjena i prekomjernog turizma;

42. naglašava potrebu za proučavanjem otpornosti kulturne baštine i primjećuje vezu između održivog turizma i kulturne baštine; smatra da kulturni turizam može djelovati kao katalizator za jačanje međusobnog razumijevanja ljudi u EU-u tako što će im omogućiti da otkriju europsku kulturnu baštinu u svojoj njezinoj raznolikosti; ističe da je potrebno uzeti u obzir iskustva stečena tijekom Europske godine kulturne baštine; podsjeća da se na razini EU-a te nacionalnoj i lokalnoj razini pokreću mnoge inicijative za poboljšanje održivog turizma uključivanjem kulturne baštine u politike

2021. ožujak 25

zaštite okoliša, arhitekture i planiranja; smatra da je potrebno zaštititi industrijsku baštinu regija u tranziciji kako bi se omogućile nove gospodarske i profesionalne mogućnosti u tim područjima; ponavlja da je potrebno podizati razinu osviještenosti o zaštiti baštine među svim akterima, uključujući o riziku od nezakonite trgovine kulturnim dobrima; ističe da se u okviru promišljanja o održivom turizmu također moraju uzeti u obzir djela i kulturna dobra opljačkana, ukradena ili nezakonito stečena tijekom ratova; potiče promicanje izvrsnosti u održivom kulturnom turizmu; poziva države članice da uvedu mjere kojima se potiče suradnja među stručnjacima u sektoru kulturnog turizma, kao i da promiču suradnju i razmjenu dobrih praksi unutar tog sektora;

43. smatra da će program kulturnih ruta koji je pokrenulo Vijeće Europe pomoći u isticanju raznolikosti europske povijesti i promicanju kulturne baštine; primjećuje važnost povezivanja turističkih atrakcija; smatra da program ima velik potencijal za mala poduzeća, međukulturni dijalog i transnacionalnu suradnju te da se mora razvijati tako da se sve više zalaže za održivost turizma, uključujući zaštitu kulturne baštine;

44. poziva Komisiju da istraži moguće sinergije s mrežom EuroVelo i njezinih 17 koridora, posebno povećanjem financijske potpore, kako bi se promicao biciklistički turizam u Europi; poziva Komisiju da potiče prenamjenu željezničkih linija koje su izvan upotrebe, među ostalim i potporom projektima „bicikl i vlak”, te da aktivno podupire intermodalnost bicikla i vlaka; predlaže promicanje biciklističkih paket-aranžmana u kombinaciji s drugim održivim ponudama; smatra da prekogranične rute za aktivnosti na otvorenom, uključujući ruralni, planinski ili nautički turizam, koje se promiču posebnim mrežama koje se podupiru sredstvima EU-a, mogu imati ključnu ulogu u povezivanju različitih regija država članica i učinkovitom preusmjeravanju turističkih tokova, uz istodobno pružanje mogućnosti za poticanje turizma u manje razvijenim regijama;

45. poziva Komisiju da predloži novi europski program uključivog turizma po uzoru na inicijativu Calypso, koji bi ranjivim društvenim skupinama omogućio korištenje nacionalnih turističkih vaučera u povezanim objektima u drugim državama članicama koje svojim građanima također nude program socijalnog turizma; napominje da se takvi programi u mnogim državama članicama provode s vrlo dobrim rezultatima i smatra da bi bilo vrlo pozitivno da ti programi postanu interoperabilni na razini EU-a;

46. traži od Komisije da predstavi rezultate pilot-projekta „Pametna odredišta” i smjernice za njegovu provedbu, povezujući inovacije sa zaštitom UNESCO-vih i prirodnih lokaliteta te tradicionalnih lokalnih specijaliteta i kulturnih središta;

47. poziva države članice i Komisiju da Europsku prijestolnicu pametnog turizma pretvore u trajni projekt sa sveobuhvatnijim i pravednijim kriterijima te da prednost daju lokalnom gospodarstvu i lokalnim lancima opskrbe; poziva na veći angažman za postupno povećanje mogućnosti za održivu mobilnost u cijeloj Europi;

48. pohvaljuje Komisiju za nagradu za pristupačnost grada i poziva na provedbu sličnih inicijativa na nacionalnoj i regionalnoj razini;

49. pohvaljuje Komisiju za njezin rad u vezi s 14 mjera koje čine Strategiju za obalni i pomorski turizam te je poziva da iznese zaključke koji se mogu koristiti za usmjeravanje financijskih sredstava u infrastrukturu (luke i marine), logističku i operativnu potporu, sprečavanje nastanka otpada te uporabu obnovljive energije; naglašava potrebu za poštovanjem pomorskog ekosustava, promicanjem dijaloga među državama članicama, regionalnim i lokalnim tijelima, dionicima i civilnim društvom te poticanjem održivog razvoja obalnog i pomorskog turizma; poziva Komisiju da u dogovoru s državama članicama poduzme mjere za potporu sektoru kružnih putovanja, koji zbog pandemije bolesti COVID-19 i dalje trpi golemu štetu te da olakša njegovo ponovno pokretanje, poštujući pritom socijalne i ekološke standarde;

50. poziva Komisiju da razvije inicijative za nautički i obalni turizam u pogledu priznavanja kvalifikacija skipera, pravila o PDV-u za brodove, marine i priveze, kako bi se suzbila sezonalnost i promicale prekogranične rute, kao što je mreža ruta za nautički turizam, te da priopći trenutno stanje pilot-projekta: povelja o dobrim praksama za održivi turizam kružnih putovanja;

51. potiče Komisiju da uključi lokalne aktere koji rade u ruralnim i obalnim područjima u inicijative za diversifikaciju dohotka stvaranjem turističkih proizvoda, usluga ili iskustava, u dizajniranje novih inicijativa i traženje sinergija između postojećih; potiče napore da se u te inicijative uključe proizvođači iz primarnog sektora (poljoprivreda, stočarstvo

i ribarstvo) i da se istraži mogu li se te inicijative koristiti kao način prodaje proizvoda tih proizvođača i širenja njihove kulturne ili gastronomske tradicije;

52. ističe potencijal za zapošljavanje državljana trećih zemalja sa zakonitim boravkom u ruralnim područjima, čime se promiče njihova socijalna i ekonomska uključenost;

53. ističe pozitivan doprinos ruralnom turizmu u očuvanju poljoprivrede utemeljene na malim gospodarstvima i raznovrsnosti, borbi protiv socijalnih nejednakosti i stvaranju mogućnosti za zapošljavanje žena, pri čemu udio žena u tom sektoru u EU-u iznosi oko 50 % te time doprinosi generacijskoj obnovi i smanjenju depopulacije;

54. naglašava potrebu da se u buduće mjere za razvoj turizma u Europi, s obzirom na demografske promjene i podizanje razine osviještenosti o javnom zdravlju, uključi zdravstveni turizam, posebno termalni i wellness turizam, kao odvojeni sektor s visokim konkurentnim i inovativnim potencijalom;

Nova perspektiva: predviđanje budućnosti turističkog sektora

55. naglašava potrebu za pružanjem potpore turističkoj industriji u provedbi načela kružnog gospodarstva, na primjer poticanjem opskrbe klimatski neutralnim proizvodima, upotrebom čiste energije, smanjenjem uporabe štetnih kemikalija i plastike za jednokratnu upotrebu, poboljšanjem energetske učinkovitosti zgrada s pomoću poticanja obnove fonda turističkih zgrada, provedbom postupaka recikliranja kišnice i otpadnih voda iz kućanstava, olakšavanjem recikliranja i sprečavanjem nastanka otpada;

56. apelira na Komisiju da u prvoj polovici 2021. predstavi analizu zaprimljenih zahtjeva iz država članica u vezi s programima državne potpore u sektoru turizma i sredstava EU-a upotrijebljenih za suzbijanje učinaka krize izazvane bolešću COVID-19, uključujući primjenjivost programa SURE; poziva Komisiju da konsolidira i produlji program SURE do kraja 2022. s obzirom na socioekonomske poteškoće s kojima se suočavaju države članice;

57. poziva Komisiju i države članice da se pozabave situacijom radnika u turističkom sektoru pogođenima krizom uzrokovanom bolešću COVID-19 i razmotre mogućnost da kao sastavni dio akcijskog plana za europski stup socijalnih prava uspostave europski okvir u cijelom vrijednosnom lancu sektora, u bliskoj suradnji sa socijalnim partnerima i poduzećima, s pomoću konstruktivnog dijaloga o radnim uvjetima u sektoru obilježenom sezonalnošću, skraćenim radnim vremenom i netipičnim oblicima zapošljavanja; naglašava da se mora zajamčiti pristup socijalnoj zaštiti;

58. poziva Komisiju da zajedno s Europskom investicijskom bankom uvede dostatnu ciljanu potporu dekarbonizaciji sektora turizma, digitalizaciji i inovativnim projektima kao i uvjete pristupa fondu InvestEU za mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća, čime će se omogućiti stjecanje novih vještina i otvaranje više kvalitetnih radnih mjesta; naglašava da je potrebna bolja koordinacija između EU-a i lokalne razine kako bi se riješilo pitanje pristupa financiranju; ističe da nove tehnologije, kao što su umjetna inteligencija, robotika, virtualna i proširena stvarnost, mogu imati znatan utjecaj na turistički sektor; konstatira da je za njihovu primjenu potrebno odgovarajuće financiranje turističkih objekata, posebno mikropoduzeća i MSP-ova;

59. poziva Komisiju da predloži nove programe za potporu inovacijama u turističkom sektoru uz pomoć pristupa „dizajn razmišljanja” (engl. design thinking);

60. poziva Komisiju da zajedno s državama članicama podrži najbolje prakse koje trenutačno primjenjuju nacionalne, regionalne i lokalne vlasti, prijelaz na neometanu intermodalnost u prijevozu i razvoj izdavanja jedinstvenih karata za putovanje željeznicom; podsjeća na važnost modernih neometanih mreža TEN-T i brzih prekograničnih usluga diljem Europe za oslobađanje potencijala međunarodnog zajedničkog održivog prijevoza kako bi turizam postao održiviji tijekom svakog doba u godini; u tom pogledu podsjeća na to da je potrebno jačati gradska čvorišta i javni prijevoz, koji su važan dio turističkog iskustva i svakodnevnog života građana u turističkim odredištima;

61. traži od Komisije da uvede e-vizu, kao i vizu za privremeni boravak i druge mjere kojima se posjetiteljima omogućuje zakonit ulazak u Uniju;

2021. ožujak 25

62. smatra da se promicanje europskog turističkog brenda u trećim zemljama mora usredotočiti na diversifikaciju turističkog proizvoda kako bi se privukao širi raspon turista i povećao tržišni udio, uz istodobno promicanje ključnih odredišta koja nude alternativu područjima masovnog turizma; ističe privlačnost paneuropskih turističkih proizvoda i usluga, kao što su transnacionalne rute;

63. ističe velik doprinos sporta u europskom turizmu i naglašava mogućnosti koje proizlaze iz sportskih događanja i aktivnosti, ne zaboravljajući pritom važnost poboljšanja održivosti velikih događanja; ističe važnost europske gastronomije, gastronomskih ruta i sektora hotelijerstva i ugostiteljstva (Horeca) za turističku industriju; ističe važnost zdravstvenog i lječilišnog turizma te poziva Komisiju da promiče turističke inicijative koje bi mogle pomoći u smanjenju zdravstvenih troškova preventivnim mjerama i smanjenom konzumacijom lijekova; vjeruje da bi se promicanje europskog turizma kao turističkog brenda trebalo usmjeriti na diversifikaciju ponude EU-a u područjima kulturne i prirodne baštine, gastronomije i zdravlja, u suradnji s turističkim odredištima i pružateljima turističkih usluga;

64. apelira na Komisiju da podnese prijedlog o oznakama zemljopisnog podrijetla za nepoljoprivredne proizvode, među ostalim u svjetlu rezultata javnog savjetovanja iz 2014., koje je pokazalo da bi takvo priznavanje ojačalo sektor turizma u vidu neposredne identifikacije proizvoda s određenim područjem;

65. poziva Komisiju da promiče zanimanja iz područja tradicionalnog i umjetničkog obrta koji su primjer izvrsnosti proizvoda „made in Europe” kao izraz identiteta i tradicija europskih područja, među ostalim u okviru sektora turizma, njihovim službenim priznavanjem kao sastavnog dijela europske kulturne baštine;

66. poziva Komisiju da ocijeni i po potrebi revidira Direktivu o putovanjima u paket aranžmanima⁽¹⁷⁾ i odblokira pregovore u Vijeću o reviziji Uredbe (EZ) br. 261/2004 o pravima putnika u zračnom prometu⁽¹⁸⁾ kako bi se ublažili učinci nedavne krize i spriječile buduće situacije pravne nesigurnosti te osigurala zaštita prava potrošača; traži od Komisije da analizira mogućnost jačanja odredbi o zaštiti u slučaju nesolventnosti uvođenjem pristupa prevencije kako bi se pružila potpora poduzećima i MSP-ovima u ranijoj fazi te kako bi se zaštitili radnici u slučaju sistemskih šokova i/ili nesolventnosti;

67. poziva Komisiju da uspostavi europski program jamstva za putnike, na temelju iskustva s krizom uzrokovanom bolešću COVID-19 i sličnim programima u državama članicama, kako bi se poduzećima osigurala financijska likvidnost i putnicima zajamčili povrat novca i troškovi repatrijacije, uz pravednu naknadu za svu štetu nastalu u slučaju stečaja;

68. poziva Komisiju da uvede jedinstvenu platformu za uspostavu programa za osposobljavanje u području digitalnih inovacija namijenjenih višem rukovodstvu mikropoduzeća i MSP-ova, pružajući im vještine koje su im potrebne za optimizaciju njihova potencijala za stvaranje bogatstva; smatra da su redovito osposobljavanje i prekvalifikacija postojeće radne snage u sektoru turizma od iznimne važnosti, s posebnim naglaskom na digitalnim vještinama i inovativnim tehnologijama; poziva Komisiju da izradi plan EU-a za usavršavanje radnika u sektoru, uključujući sustav financiranja EU-a u tu svrhu;

69. napominje da vještine i kvalifikacije nisu uvijek usklađene među zemljama i da postoji nedostatak uzajamnog priznavanja; stoga poziva Komisiju da procijeni mogućnosti usklađivanja pravila i zakonodavstva u tom pogledu;

70. apelira na Komisiju da surađuje s udrugama u sektoru i da se koristi najboljim praksama za izdavanje preporuka i pružanje financijske potpore organizaciji trgovinskih i turističkih događanja, sajмова, kongresa i turizma povezanog s umjetničkim i zabavnim događanjima kao što su koncerti i festivali;

71. poziva Komisiju da objavi i s dionicima i državama članicama podijeli dobre prakse u pogledu obavljanja zanimanja profesionalnog turističkog vodiča kako bi se riješili problemi koji utječu na taj sektor; smatra da profesionalni turistički vodiči imaju ključnu ulogu u promicanju kulturne baštine u sinergiji s lokalnim teritorijem, njegovim tradicijama i posebnostima; stoga smatra da bi ta profesija trebala imati odgovarajuću zaštitu na tržištu rada kako bi se zajamčile

⁽¹⁷⁾ SL L 326, 11.12.2015., str. 1.

⁽¹⁸⁾ SL L 46, 17.2.2004., str. 1.

visokokvalitetne usluge uz očuvanje otvorenog i poštenog tržišnog natjecanja; poziva Komisiju da analizira nedostatak uzajamnog priznavanja u tom sektoru kako bi se utvrdilo u kojim područjima Unija može ostvariti potrebna poboljšanja;

72. ističe važnost pristupačnosti usluga putovanja i turizma za sve, među ostalim za djecu, starije osobe i osobe s invaliditetom bez obzira na njihovu ekonomsku situaciju ili potencijalnu osjetljivost; poziva Komisiju da uloži napore kako bi se olakšala moguća šira primjena i priznavanje europske iskaznice za osobe s invaliditetom; ističe da se turizam dostupan svima može postići samo uz odgovarajuću kombinaciju pravnih standarda koje provode države članice, inovacija i tehnološkog razvoja, osposobljavanje osoblja, podizanje razine osviještenosti, odgovarajuće promicanje i komunikaciju u cijelom lancu opskrbe turističke ponude; u tom pogledu naglašava važnost europskih mreža u kojima javni i privatni dionici mogu surađivati i razmjenjivati najbolje prakse; nadalje poziva Komisiju i države članice da aktivno potiču trenutačni razvoj norme Međunarodne organizacije za normizaciju u pogledu pristupačnih turističkih usluga te da zajamče njezinu brzu i ispravnu provedbu nakon donošenja, istodobno osiguravajući da pružatelji usluga poštuju relevantne norme pristupačnosti koje su već na snazi ili su u postupku provedbe te da osiguraju informacije o pristupačnosti svojih usluga;

73. poziva Komisiju da predloži standardiziranu metodu za prikupljanje interaktivnih povratnih informacija o pristupačnosti odredišta za poduzeća i turiste te da promiče njezinu upotrebu u cijelom turističkom sektoru;

74. poziva Komisiju da pri oblikovanju i procjeni učinka zakonodavstva u području turizma uzme u obzir posebna obilježja i dodatna ograničenja najudaljenijih regija, u skladu s člankom 349. UFEU-a, s obzirom na to da se te regije za svoj gospodarski, društveni i kulturni razvoj u velikoj mjeri oslanjaju na turizam; u tom kontekstu upozorava da je potrebno zajamčiti primjereno financiranje kako bi se osigurala pristupačnost najudaljenijih regija; nadalje poziva Komisiju da uzme u obzir klimatsku i digitalnu tranziciju u najudaljenijim regijama;

75. poziva Komisiju da obrati posebnu pozornost planinskim regijama, otocima te otočnim regijama i ruralnim područjima te ističe važnost dobro strukturirane institucijske suradnje sa svim zainteresiranim regionalnim akterima, kao i s Odborom regija;

76. potiče Komisiju i države članice da osiguraju mobilnost na otočnim teritorijima koja su dvostruko i trostruko izolirana, s obzirom na nagli pad opskrbe; ističe mogućnost uspostave sigurnih sanitarnih koridora za promet s najudaljenijim regijama i otocima, što će pomoći u ublažavanju neprestanih ograničavanja s kojima se suočavaju;

77. naglašava da mjere EU-a za ruralni razvoj doprinose jačanju poljoprivredno-prehrambenog sektora EU-a, ekološkoj održivosti i dobiti ruralnih područja;

o

o o

78. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju prosljedi Vijeću i Komisiji.

2021. ožujak 25

P9_TA(2021)0110

Jačanje međunarodne uloge eura**Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o jačanju međunarodne uloge eura (2020/2037(INI))**

(2021/C 494/10)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir doprinos Komisije Europskom vijeću i sastanku na vrhu država europodručja od 5. prosinca 2018. naslovljen „Prema snažnijoj međunarodnoj ulozi eura” (COM(2018)0796),
- uzimajući u obzir radni dokument službi Komisije od 12. lipnja 2019. naslovljen „Jačanje međunarodne uloge eura – rezultati savjetovanja” (SWD(2019)0600),
- uzimajući u obzir preporuku Komisije od 5. prosinca 2018. naslovljenu „Međunarodna uloga eura u području energetike” (C(2018)8111) i prateći radni dokument službi Komisije (SWD(2018)0483),
- uzimajući u obzir Pariški sporazum Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama i ciljeve održivog razvoja,
- uzimajući u obzir Provedbenu odluku Komisije (EU) 2020/1308 od 21. rujna 2020. o utvrđivanju vremenski ograničene istovrijednosti regulatornog okvira koji se u Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske primjenjuje na središnje druge ugovorne strane, u skladu s Uredbom (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾, a posebno njezine uvodne izjave 5. i 6.,
- uzimajući u obzir godišnji pregled Europske središnje banke od 9. lipnja 2020. naslovljen „Jačanje međunarodne uloge eura”,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. travnja 2016. o ulozi Unije u okviru međunarodnih financijskih, monetarnih i regulatornih institucija i tijela ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. listopada 2020. o daljnjem razvoju unije tržišta kapitala (CMU): poboljšanje pristupa financiranju na tržištima kapitala, posebno za MSP-ove, te daljnje jačanje sudjelovanja malih ulagatelja ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir svoje Izvješće od 18. rujna 2020. s preporukama Komisiji o digitalizaciji financijskih usluga: novi rizici u pogledu kriptoimovine – izazovi povezani s regulativom i nadzorom u području financijskih usluga, institucija i tržišta ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. studenoga 2020. o Planu ulaganja za održivu Europu – Kako financirati zeleni plan ⁽⁵⁾;
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. lipnja 2020. o bankovnoj uniji – godišnje izvješće za 2019. ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. veljače 2020. o Godišnjem izvješću Europske središnje banke za 2018. ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir govor o stanju Unije iz rujna 2020. ⁽⁸⁾,
- uzimajući u obzir izvješće ESB-a iz listopada 2020. o digitalnom euru ⁽⁹⁾,

⁽¹⁾ SL L 306, 21.9.2020., str. 1.

⁽²⁾ SL C 58, 15.2.2018., str. 76.

⁽³⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0266.

⁽⁴⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0265.

⁽⁵⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0305.

⁽⁶⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0165.

⁽⁷⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0034.

⁽⁸⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/soteu_2020_en.pdf

⁽⁹⁾ https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/Report_on_a_digital_euro~4d7268b458_en.pdf

- uzimajući u obzir Prilagođeni Program rada Komisije za 2020. ⁽¹⁰⁾ (COM(2020)0440),
- uzimajući u obzir studiju koju je zatražio Odbor za ekonomsku i monetarnu politiku (ECON) iz rujna 2020. naslovljenu „Post-COVID-19 Global Currency Order: Risks and Opportunities for the Euro” (Globalni valutni poredak nakon bolesti COVID-19: Rizici i mogućnosti za euro) ⁽¹¹⁾,
- uzimajući u obzir radni dokument 26760 iz serije Nacionalnog ureda za ekonomska istraživanja NBER, autora Ethana Ilzetzkija (London School of Economics), Carmen M. Reinhart (Harvard University) i Kennetha S. Rogoffa (Harvard Kennedy School) iz veljače 2020. naslovljen „Why is the euro punching below its weight?” (Zašto euro ne ostvaruje svoju punu snagu) ⁽¹²⁾,
- uzimajući u obzir članak Brugela od 5. lipnja 2020. naslovljen „Is the COVID-19 crisis an opportunity to boost the euro as a global currency?” (Je li kriza uzrokovana bolešću COVID-19 prilika za jačanje eura kao globalne valute?) ⁽¹³⁾,
- uzimajući u obzir studiju Glavne uprave EP-a za unutarnju politiku Unije (DG IPOL) od 13. veljače 2019. naslovljenu „Euro at 20: Background reader – collection of studies and assessments” (Euro u 20-oj: razumijevanje konteksta – zbirka studija i procjena) ⁽¹⁴⁾,
- uzimajući u obzir govor predsjednika Europskog vijeća Charlesa Michela od 5. ožujka 2020. u Centru za europske političke studije o međunarodnoj ulozi eura ⁽¹⁵⁾,
- uzimajući u obzir napomene predsjednika Charlesa Michela nakon sastanaka Europskog vijeća održanih 13. prosinca 2019. ⁽¹⁶⁾,
- uzimajući u obzir detaljnu analizu iz lipnja 2020. koju je zatražio Odbor EP-a za ekonomsku i monetarnu politiku i koja je dio dokumenata za monetarni dijalog, naslovljenu „The International Role of the Euro: State of Play and Economic Significance” (Međunarodna uloga eura: Trenutačno stanje i ekonomska važnost) iz lipnja 2020. ⁽¹⁷⁾,
- uzimajući u obzir uvodnu izjavu predsjednice ESB-a Christine Lagarde na saslušanju u Odboru za ekonomsku i monetarnu politiku 8. lipnja 2020. ⁽¹⁸⁾,
- uzimajući u obzir govor Fabija Panette, člana Izvršnog odbora ESB-a, od 7. srpnja 2020. naslovljen „Unleashing the euro’s untapped potential at global level” (Oslobađanje neiskorištenog potencijala eura na globalnoj razini) ⁽¹⁹⁾,
- uzimajući u obzir studiju Barryja Eichengreena (University of California, Berkeley) iz travnja 2010. naslovljenu „Managing a Multiple Reserve Currency World” (Poslovanje u svijetu s više valuta pričuva) ⁽²⁰⁾,
- uzimajući u obzir objavu na blogu Brugela od 3. prosinca 2018. naslovljenu „The international role of the euro” (Međunarodna uloga eura) ⁽²¹⁾,
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja (EPRS) iz siječnja 2020. naslovljenu „Economic and Budgetary Outlook for the European Union” (Gospodarska i proračunska perspektiva za Europsku uniju) ⁽²²⁾,
- uzimajući u obzir brifing EPRS-a od 2. srpnja 2019. naslovljen „Towards unified representation for the euro area within the IMF” (Prema jedinstvenom zastupanju europodručja u MMF-u) ⁽²³⁾,

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/2020-commission-work-programme-key-documents_hr

⁽¹¹⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/652751/IPOL_STU\(2020\)652751_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/652751/IPOL_STU(2020)652751_EN.pdf)

⁽¹²⁾ https://scholar.harvard.edu/rogoff/files/nber26760_why_is_euro_punching_below_its_weight.pdf

⁽¹³⁾ <https://www.bruegel.org/2020/06/is-the-covid-19-crisis-an-opportunity-to-boost-the-euro-as-a-global-currency/>

⁽¹⁴⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/624431/IPOL_STU\(2019\)624431_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/624431/IPOL_STU(2019)624431_EN.pdf)

⁽¹⁵⁾ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/03/05/keynote-speech-at-europe-s-next-stage-at-the-centre-for-european-policy-studies-ideas-lab-2020/pdf>

⁽¹⁶⁾ <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2019/12/13/remarks-by-president-charles-michel-after-the-european-council-meetings-on-13-december-2019/>

⁽¹⁷⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2020/648806/IPOL_IDA\(2020\)648806_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2020/648806/IPOL_IDA(2020)648806_EN.pdf)

⁽¹⁸⁾ https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2020/html/ecb.sp200608~4225ba8a1b_en.html

⁽¹⁹⁾ https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2020/html/ecb.sp200707~3eebd4e721_en.html

⁽²⁰⁾ https://eml.berkeley.edu/~eichengr/managing_multiple_res_curr_world.pdf

⁽²¹⁾ <https://www.bruegel.org/2018/12/the-international-role-of-the-euro/>

⁽²²⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/646139/EPRS_STU\(2020\)646139_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/646139/EPRS_STU(2020)646139_EN.pdf)

⁽²³⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/637969/EPRS_BRI\(2019\)637969_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/637969/EPRS_BRI(2019)637969_EN.pdf)

2021. ožujak 25

- uzimajući u obzir brifing Odjela za podršku ekonomskom upravljanju Glavne uprave za unutarnju politiku (DG IPOL) iz listopada 2020. naslovljen „Guidance by the EU supervisory and resolution authorities on Brexit” (Smjernice nadzornih i sanacijskih tijela EU-a o Brexitu) ⁽²⁴⁾,
 - uzimajući u obzir podatke Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) o valutnom sastavu službenih deviznih pričuva (COFER) ⁽²⁵⁾,
 - uzimajući u obzir Eurostatovo priopćenje za medije 84/2020 od 19. svibnja 2020. naslovljeno „The 2017 results of the International Comparison Program” (Rezultati Međunarodnog programa za usporedbu za 2017.) ⁽²⁶⁾,
 - uzimajući u obzir Eurostatovo priopćenje za medije 137/2020 od 16. rujna 2020. naslovljeno „Euro area international trade in goods surplus EUR 27,9 bn” (Višak međunarodne trgovine robom europodručja u iznosu od 27,9 milijardi EUR) ⁽²⁷⁾,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku (A9-0043/2021),
- A. budući da je u 20 godina postojanja euro postao pozitivan simbol jedinstva, integracije i gospodarske snage Europe i njezina položaja u svijetu te postao kanal za širenje europskih vrijednosti demokracije, slobodnih tržišta i međunarodne suradnje;
- B. budući da je euro službena valuta europodručja, koje trenutačno obuhvaća 19 od 27 država članica EU-a, i da ga kao zajedničku valutu podržava većina građana u svim državama članicama europodručja ⁽²⁸⁾; budući da su Bugarska, Hrvatska i Danska vezale svoje valute uz euro u okviru tečajnog mehanizma (ERM II) i budući da je euro ujedno službena ⁽²⁹⁾ ili *de facto* valuta ⁽³⁰⁾ određenih područja izvan EU-a; budući da odluka zemalja u razvoju da svoje valute vežu uz euro može utjecati na njihova gospodarstva i dugoročne izglede za održivi razvoj;
- C. budući da unatoč gospodarskoj veličini i utjecaju europodručja u svjetskoj trgovini euro uvelike zaostaje za američkim dolarom u smislu upotrebe kao valute međunarodnih pričuva ⁽³¹⁾ i valute računa ⁽³²⁾ te u svojem udjelu u međunarodnim deviznim transakcijama i dužničkim vrijednosnim papirima ⁽³³⁾, no gotovo je podjednak dolaru u pogledu udjela međunarodnih plaćanja; budući da je euro i dalje druga najvažnija valuta u međunarodnom monetarnom sustavu;
- D. budući da globalni potencijal eura nije u potpunosti ostvaren i da su njegove koristi neravnomjerno podijeljene među članicama europodručja;
- E. budući da sažetak kompozitnog indeksa ESB-a o međunarodnoj ulozi eura upućuje na to da je porast eura kao međunarodne valute dosegnuo vrhunac 2005., da je njegova internacionalizacija nakon toga u padu te da euro otad nije povratio svoj prethodni status; budući da je kriza uzrokovana bolešću COVID-19 ponovno istaknula važnost jačanja međunarodne uloge eura;

⁽²⁴⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/651369/IPOL_BRI\(2020\)651369_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/651369/IPOL_BRI(2020)651369_EN.pdf)

⁽²⁵⁾ <https://data.imf.org/?sk=E6A5F467-C14B-4AA8-9F6D-5A09EC4E62A4>

⁽²⁶⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10868691/2-19052020-BP-EN.pdf/bb14f7f9-fc26-8aa1-60d4-7c2b509dda8e>

⁽²⁷⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10569467/6-16092020-AP-EN.pdf/861498a9-16ca-3fd1-6434-ae64bfa7192>

⁽²⁸⁾ Prema istraživanju Flash Eurobarometra 481 iz studenoga 2019. potpora euru se povećala: dvije trećine ispitanika smatra da je euro dobar za njihovu zemlju, što je u 13 zemalja udio veći nego 2018. (a niži u četiri zemlje).

⁽²⁹⁾ Euro se, na temelju službenog dogovora s Europskom unijom, koristi kao službena valuta u Kneževini Monaku, Republici San Marinu, Državi Vatikanskoga Grada, Kneževini Andori te Saint-Pierre-et-Miquelonu i otoku Saint-Barthelemy, koji su oba francuska prekomorska područja izvan EU-a.

⁽³⁰⁾ Euro je postao *de facto* domaća valuta na Kosovu i u Crnoj Gori, zamijenivši njemačku marku.

⁽³¹⁾ Prema podacima MMF-ova COFER-a od 30. rujna 2020. svjetske pričuve u eurima 2020. iznosile su 20,27 %, u usporedbi sa 61,26 % u američkim dolarima i 2,05 % u renminbijima.

⁽³²⁾ Euro kao valuta računa predstavlja 30 % globalnih trgovinskih transakcija robom, ali njegova je upotreba još uvijek ograničena kada transakcije ne uključuju europodručje, za razliku od američkog dolara.

⁽³³⁾ Prema izvješću ESB-a iz lipnja 2020. o međunarodnoj ulozi eura udio eura u međunarodnim dužničkim vrijednosnim papirima krajem 2019. iznosio je 22 %, a u padu je od sredine 2000-ih, dok se udio američkog dolara nastavio povećavati i dosegnuo otprilike 64 %.

- F. budući da će veća međunarodna uloga eura omogućiti Uniji da promiče dobrobit europskih građana, kako je definirano u članku 3. Ugovora o Europskoj uniji (UEU), i da promiče međunarodni sustav utemeljen na jačoj multilateralnoj suradnji i dobrom globalnom upravljanju, kako je definirano u članku 21. UEU-a; budući da bi politike uspostavljene radi jačanja međunarodne uloge eura trebalo provoditi u skladu s općim ciljevima Unije, uključujući održivi razvoj, punu zaposlenost i industrijsku politiku, te da bi njima trebalo poboljšati socijalnu otpornost, unutarnju koheziju i funkcioniranje europodručja i promicati globalne gospodarske odnose koji su u skladu s ciljevima europskog zelenog plana, Pariškog sporazuma, ciljevima održivog razvoja i europskim stupom socijalnih prava;
- G. budući da trenutačne geopolitičke promjene i međunarodni trgovinski izazovi, uključujući poremećaje u vrijednosnim lancima, tehnološki razvoj, digitalnu transformaciju, rast kineske gospodarske moći i nedavne geopolitičke izazove za multilateralizam, mogu dovesti do multipolarnog svjetskog gospodarstva, čime se otvara put za potencijalni pomak prema viševalutnom sustavu pričuva u kojem bi euro sudionicima na globalnom tržištu mogao nuditi dodatne valutne izbore i omogućiti niže globalne financijske rizike;
- H. budući da bi veća međunarodna uloga eura i njegova povećana upotreba kao rezervne valute omogućili viši stupanj financijske autonomije europodručja te ga zaštitili od upotrebe drugih valuta kao alata vanjske politike od strane drugih nacionalnih uprava i povećali sposobnost EU-a da oblikuje vlastiti politički stav na globalnoj razini;
- I. budući da bi EU trebao zaštititi integritet svoje financijske infrastrukture, neovisnost svojih tržišnih subjekata i neovisnost globalnih mreža financijskih transakcija od jednostrane vanjske politike i mogućih izvanteritorijalnih sankcija koje provode jurisdikcije trećih zemalja te istodobno osigurati učinkovitu provedbu politike sankcija EU-a;
- J. budući da je odluka o upotrebi valute u konačnici uvjetovana preferencijama sudionika na tržištu, a povjerenje u stabilnost valute ključna je sastavnica koja utječe na njihov izbor i važan kriterij za središnje banke i vlade pri određivanju sastava njihovih međunarodnih pričuva; budući da je mjera u kojoj se vanjski akteri koriste određenom valutom povezana s integritetom i dosljednošću jurisdikcije koja izdaje tu valutu; budući da stabilnost valute također ovisi o stabilnosti institucija koje stoje iza nje te da je potrebna veća europska integracija kako bi se euru dala dodatna institucionalna i politička stabilnost;
- K. budući da ulogu međunarodnih valuta određuje velik raspon čimbenika; budući da, povijesno gledano, zemlje koje izdaju dominantne valute odlikuje veliko i rastuće gospodarstvo, slobodno kretanje kapitala, spremnost na preuzimanje međunarodne uloge, stabilnost, sposobnost pružanja velike i elastične opskrbe sigurnom imovinom, razvijena financijska tržišta i znatna geopolitička prisutnost; budući da dugoročno gledano privlačnost određene valute također ovisi o vitalnosti gospodarstva jurisdikcije izdavateljice; budući da, s jedne strane, veličina gospodarstva europodručja i slobodno kretanje kapitala ispunjavaju osnovne preduvjete koji omogućuju jačanje međunarodne uloge eura, dok su s druge strane financijska tržišta i tržišta kapitala i dalje rascjepkana, fiskalna struktura europodručja koja se uvelike temelji na bankama je nepotpuna, a pouzdana ponuda visokokvalitetne imovine za globalne ulagače nije dovoljna;
- L. budući da snažna međunarodna valuta omogućuje jurisdikciji da ima koristi od izdavanja velikih iznosa dužničkih vrijednosnih papira koji se na tržištima diljem svijeta smatraju nerizičnima, da ima koristi od takozvanih „izrazito velikih povlastica“, emisijske dobiti i mogućnosti prodaje državnih vrijednosnih papira po niskim kamatnim stopama, a poduzećima omogućuje da iskoriste stabilnost koja dolazi s mogućnošću obavljanja međunarodnih transakcija u vlastitoj valuti;
- M. budući da će dugoročna međunarodna uloga eura uvelike ovisiti o privlačnosti europodručja kao mjesta poslovanja i stabilnosti fiskalnih politika država članica; budući da je za gospodarski oporavak nakon pandemije potrebna dobra monetarna i proračunska politika, i na razini EU-a i u državama članicama europodručja; budući da je potrebna odgovarajuća kombinacija monetarnih i fiskalnih politika kako bi se izgradila dublja i stabilnija ekonomska i monetarna unija (EMU), što je potrebno za povećanje utjecaja eura i koristi koje to donosi za članice europodručja;

2021. ožujak 25

- N. budući da se europodručje suočava sa znatnim izazovima, posebno onima povezanim s klimatskim promjenama, kibersigurnošću, pranjem novca i financiranjem terorizma, te s geopolitičkim izazovima, uključujući povlačenje Ujedinjene Kraljevine iz EU-a;
- O. budući da Ujedinjena Kraljevina od 31. siječnja 2020. više nije članica EU-a; budući da povlačenje Ujedinjene Kraljevine iz EU-a dovodi do strukturnih promjena u financijskom sustavu EU-a i njegovoj stabilnosti, što pojačava potrebu za nastavkom razvoja i daljnjom integracijom tržišta kapitala EU-a kako bi ona postala privlačna, konkurentna, otporna i održiva, čime bi se izbjegla tržišna fragmentacija i omogućilo im se da se natječu na globalnoj razini uz istodobno zadržavanje globalnog i suradničkog stava; budući da se velika pozornost mora posvetiti tome da nijedan policentrični financijski sustav i sustav tržišta kapitala koji bi mogao nastati kao rezultat povlačenja Ujedinjene Kraljevine ne dovede do financijske fragmentacije; budući da je smanjenje ovisnosti EU-a o tržišnoj infrastrukturi Ujedinjene Kraljevine od presudne važnosti za jačanje međunarodne uloge eura;
- P. budući da je globalni oporavak i dalje neujednačen, neizvjestan i nepotpun, a mjere za ograničavanje širenja pandemije bolesti COVID-19 dodatno opterećuju gospodarski oporavak, što bi moglo utjecati na položaj svjetskih valuta;
- Q. budući da je za gospodarski oporavak nakon pandemije potrebna brza provedba plana oporavka Next Generation EU, koji predstavlja europski fiskalni odgovor za uklanjanje strukturnih slabosti i uspostavu politika za jačanje održivog rasta i konkurentnosti, s naglaskom na i. pravednoj zelenoj tranziciji, ii. digitalnoj transformaciji, iii. gospodarskoj koheziji, produktivnosti i konkurentnosti, iv. socijalnoj i teritorijalnoj koheziji, v. institucijskoj otpornosti i vi. politikama za sljedeću generaciju, te je potrebna izgradnja povjerenja među ulagačima; budući da bi takve politike mogle biti relevantne i za povećanje stabilnosti i privlačnosti eura na globalnoj razini i za jačanje gospodarske i financijske autonomije Europe; budući da će smislen fiskalni poticaj, uključujući zajedničke europske napore, zajedno s monetarnom politikom usmjerenom na očuvanje stabilnosti cijena, ojačati protucikličke kreditne kapacitete EU-a i posljedično pozitivno utjecati na međunarodni položaj eura; budući da bi prijevremeno povlačenje fiskalnih poticaja i nedostatak koordinacije fiskalnog djelovanja mogli ugroziti socijalni i gospodarski oporavak Unije, pogoršati postojeće razlike u europodručju, ugroziti njegovu koheziju i integritet te također oslabiti privlačnost eura kao međunarodne valute;
- R. budući da se planom Next Generation EU od 750 milijardi EUR pruža povijesna prilika za jačanje međunarodne uloge eura doprinosom povećanju globalne likvidnosti, podupiranjem protucikličke potrošnje i olakšavanjem europske gospodarske koordinacije; budući da će izdavanje obveznica u kombinaciji s fondom za oporavak omogućiti globalnim ulagačima izloženost u cijelom europodručju, čime će se uspostaviti istinska krivulja prinosa europodručja;
- S. budući da je ESB-ov hitni program kupnje zbog pandemije odlučujući element u održavanju stabilnosti cijena i osiguravanju stabilnih izvora financiranja za gospodarstvo europodručja;
- T. budući da učinkovit i razvijen financijski sustav koji se temelji na vrlo raznolikim financijskim instrumentima, dobro razvijena tržišta kapitala i likvidna sigurna imovina mogu ojačati međunarodnu ulogu valutne unije;
- U. budući da na nekim strateškim tržištima brojna europska poduzeća još uvijek ne odabiru euro kao referentnu valutu za određivanje cijena i trgovanje;
- V. budući da nove ovlasti za privremeno izdavanje duga za oporavak, uključujući zelene i socijalne obveznice, koje bi EU mogle učiniti najvećim izdavateljem takvog duga na svijetu, zahtijevaju odgovarajuće kapacitete u području provedbe i izvršenja te stroge standarde transparentnosti i sljedivosti prihoda od izdavanja zelenih obveznica kako bi se izbjeglo narušavanje dugoročne vjerodostojnosti eura kao sigurne valute imovine;

- W. budući da je pandemija ubrzala digitalnu transformaciju financija; budući da bi razvoj digitalnih financijskih usluga i plaćanja, uz snažne europske aktere kao predvodnike, podupro snažnu međunarodnu ulogu eura; budući da će digitalni euro europsku valutu učiniti prikladnijom za digitalni svijet i omogućiti širenje eura u području digitalnih plaćanja te će njegovo korištenje postati jednostavnije, jeftinije i učinkovitije;
- X. budući da su studije koje je naručio Odbor Europskog parlamenta za ekonomsku i monetarnu politiku pokazale da šira upotreba međunarodne valute donosi prednosti, ali da također podrazumijeva globalnu odgovornost, ovisnosti i troškove, što treba uzeti u obzir pri izradi ambicioznih monetarnih politika kojima je cilj učiniti euro konkurentnijim;
- Y. budući da je za promjene koje ovise o kretanjima na tržištu i usmjerene su prema jačanju međunarodne uloge eura potrebna jasna predanost otvorenim i slobodnim međunarodnim tržištima, uz potporu ciljanih politika za olakšavanje, i na razini EU-a i na razini država članica, koje su usklađene s tim ciljem i dio su sveobuhvatnog plana;

Prednosti i izazovi jačanja međunarodne uloge eura

1. podsjeća na Ugovorima utvrđenu obvezu svih država članica, osim Danske, da uvedu jedinstvenu valutu nakon što ispune konvergencijske kriterije iz Maastrichta; pozdravlja pristupanje Bugarske i Hrvatske mehanizmu ERM II u srpnju 2020. te podržava skori ciljni datum za uvođenje eura u te dvije zemlje; u tom pogledu potiče Komisiju da procijeni mogući učinak daljnjeg proširenja europodručja na proces jačanja međunarodne uloge eura;
2. ističe ireverzibilnost jedinstvene valute; naglašava da euro nije samo monetarni, već i politički projekt;
3. smatra da, iako se svi učinci internacionalizacije eura ne mogu lako kvantificirati, jačanje međunarodne uloge eura u smislu njegove uloge valute međunarodnih pričuva i valute računa te njegova korištenja na deviznom tržištu, u međunarodnom dugu i na kreditnim tržištima može donijeti i kratkoročne i dugoročne koristi; napominje, međutim, da to također sa sobom nosi rizike i odgovornosti koje treba uzeti u obzir u postupku dopunjavanja tržišnih sila političkim mjerama; posebno ističe da se ojačanim međunarodnim valutnim statusom eura može povećati upotreba eura kao valute pričuva, ostvariti izrazito velike povlastice i smanjiti vanjski troškovi financiranja i transakcijski troškovi za konverzije valuta te smanjiti troškovi i rizici koje snose europska poduzeća i kućanstva; ističe da će snažnija međunarodna uloga eura postupno stvoriti dublja, likvidnija i integriranija europska financijska tržišta, zbog čega će biti manje osjetljiva na tečajne šokove, što bi europskim poduzećima i vladama omogućilo pouzdaniji pristup financiranju; ističe da bi se ojačanim međunarodnim valutnim statusom eura također mogla dodatno povećati autonomija monetarne politike, ojačati njegov globalni prijenos i učiniti monetarnu politiku EU-a manje ovisnom o egzogenim ekonomskim i financijskim prelijevanjima, kao i poboljšati likvidnost monetarnog sustava, smanjiti troškovi trgovanja i poboljšati učinkovitost tržišta te otpornost europodručja na financijske šokove, što bi pak doprinijelo monetarnoj i financijskoj stabilnosti EU-a, uz osiguravanje nesmetane prilagodbe makroekonomskih neravnoteža; smatra da će se ojačanom međunarodnom ulogom eura povećati sposobnost EU-a da oblikuje svoj politički stav neovisno o globalnim kretanjima; međutim, prima na znanje da neke studije ukazuju na činjenicu da snažnija međunarodna uloga valute može dovesti do gubitka emisijske dobiti, precijenjenosti valuta, veće volatilnosti toka kapitala u vrijeme globalnog stresa i povećane međunarodne odgovornosti;
4. naglašava da bi istaknutija uloga eura na međunarodnoj razini mogla ojačati otpornost međunarodnog financijskog sustava nudeći veći izbor sudionicima na tržištu diljem svijeta i čineći međunarodno gospodarstvo manje osjetljivim na šokove povezane s velikom ovisnošću brojnih sektora o jedinstvenoj valuti; smatra da bi internacionalizacija eura mogla postati ključni čimbenik u postavljanju temelja za revitalizirani međunarodni monetarni sustav, koji će se i dalje oslanjati na ograničen broj valuta, što će ga učiniti uravnoteženijim i održivijim;
5. smatra da je od strateškog dugoročnog interesa europodručja i njegovih država članica izvući sve moguće prednosti od izdavanja valute eura, a posebno od njegove jače međunarodne uloge; naglašava da su za ostvarenje tih koristi potrebni dobro usmjereni politički naponi na europskoj i nacionalnoj razini, uključujući doprinose ESB-a, Jedinstvenog sanacijskog odbora (SRB), europskih nadzornih tijela i Europske investicijske banke (EIB);

2021. ožujak 25

6. ističe da za jačanje međunarodne uloge eura Unija mora dodatno razviti i dovršiti za sada nedovršenu infrastrukturu zajedničke valute i ostvariti veći napredak u pogledu njezinih ključnih funkcija;

7. ponavlja da je potrebno produbiti i dovršiti ekonomsku i monetarnu uniju, bankovnu uniju i uniju tržišta kapitala u cilju jačanja međunarodne konkurentnosti europskih tržišta, stabilnosti i privlačnosti eura te, konačno, strateške autonomije Unije;

8. podsjeća na napredak u izgradnji bankovne unije i prima na znanje dogovor postignut u Euroskupini o reformi Europskog stabilizacijskog mehanizma i napretku u pogledu stupanja na snagu zajedničkog zaštitnog mehanizma za jedinstveni fond za sanaciju; pozdravlja činjenicu da Komisija trenutačno revidira okvir za krizno upravljanje i osiguranje depozita kako bi povećala učinkovitost, proporcionalnost i sveukupnu usklađenost tog okvira za upravljanje bankovnim krizama u Uniji;

9. prima na znanje zahtjev Euroskupine sa sastanka na vrhu država europodručja od 11. prosinca 2020. da se pripremi postupan i vremenski razrađen plan rada za sve neriješene elemente potrebne za dovršetak bankovne unije; podsjeća da bankovnoj uniji i dalje nedostaje sustav osiguranja depozita te mehanizam kojim bi se omogućilo pružanje likvidnost bankama u sanaciji; stoga naglašava da će dovršenje bankovne unije, a posebno uspostava dobro osmišljenog sustava za jamčenje i zaštitu bankovnih depozita EU-a i dovršenje mehanizma za rješavanje posrnutih banaka, ojačati međunarodnu ulogu eura;

10. smatra da će pristup „sigurnog portfelja” i osnaživanje SRB-a putem reforme okvira za sanaciju i uspostave europskog sustava osiguranja depozita doprinijeti razvoju jedinstvenog tržišta za europske banke i prekinuti sustav povratnih informacija između države članice i njezina financijskog sustava, čime će se povećati privlačnost imovine denominirane u eurima i ojačati međunarodna uloga eura;

11. naglašava da bi međunarodna uloga eura također profitirala od korištenja potencijala jedne od najvećih dodanih vrijednosti EU-a: njegovog jedinstvenog tržišta; u tu svrhu poziva na dovršenje jedinstvenog tržišta;

12. napominjemo da bi se dovršenjem unije tržišta kapitala promicala uloga eura na međunarodnom tržištu s obzirom na to da su za postizanje i povećanje njegovog međunarodnog statusa ključna duboka i likvidna domaća, financijska tržišta i tržišta kapitala denominirana u eurima; naglašava da bi se napretkom u razvoju unije tržišta kapitala povećale otpornost i neovisnost u odnosu na globalna kretanja i privlačnost imovine denominirane u eurima; žali zbog nedovoljnog razvoja i segmentacije tržišta kapitala europodručja po nacionalnoj osnovi, što je dovelo do malih tržišta; potiče jačanje suradnje u području oporezivanja financijskih proizvoda, poziva na smanjenje nacionalnih mogućnosti i diskrecijskih prava kako bi se smanjile prekogranične prepreke te poziva na ulaganje napora za postupno usklađivanje nacionalnih stečajnih propisa; smatra da bi nakon povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz EU-a Unija trebala ulagati maksimalne napore u jačanje svoje globalne konkurentnosti, oslanjajući se na svoje prednosti kako bi postala privlačno tržište za europska i međunarodna poduzeća i ulagače; u tom kontekstu uviđa potencijalnu ulogu eura u ublažavanju učinka povlačenja Ujedinjene Kraljevine na irski otok;

13. naglašava potrebu za održivim, pravednim i stabilnim gospodarskim i fiskalnim politikama te strukturnim politikama za poticanje produktivnosti i rasta, i na razini EU-a i na razini država članica, koje se temelje na predanosti vjerodostojnim fiskalnim pravilima kako bi se održala stabilnost i integritet eura; u tom pogledu pozdravlja plan naveden u paketu za oporavak Next Generation EU da se iskoristi fiskalni poticaj, odnosno zaduživanje za 750 milijardi EUR iz obveznica tržišta kapitala kako bi se financirao oporavak od pandemije bolesti COVID-19 i pružila potpora zelenoj i digitalnoj tranziciji; smatra da bi fond za oporavak i otpornost mogao poboljšati funkcioniranje trenutačno rascjepkanog tržišta državnog duga, potaknuti dovršetak bankovne unije i poduprijeti napredak prema dovršetku unije tržišta kapitala; nadalje, pozdravlja izdavanje obveznica u iznosu od 100 milijardi EUR u okviru europskog instrumenta za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji (SURE); napominje da nedavna iskustva s izdavanjem instrumenta SURE potvrđuju visoku razinu interesa ulagača za europske obveznice; svjestan je da je financiranje plana oporavka zajedničkim odgovorom na zajednički šok ispravan pristup; ističe da je upotreba raznih poreza za povećanje vlastitih sredstava EU-a korak u pravom smjeru i da se time jača uloga eura; smatra da bi Parlamentu kroz politički nadzor trebalo dodijeliti snažniju demokratsku ulogu u provedbi tog procesa;

14. naglašava potrebu za vjerodostojnim fiskalnim okvirom kojim se jača privlačnost eura promicanjem dugoročnog rasta, osiguravanjem stabilnosti radi poboljšanja održivosti financija država članica i smanjenjem rizika od renominiranja; u tom pogledu poziva na daljnje razmatranje postojećeg okvira Pakta o stabilnosti i rastu i njegove provedbe s obzirom na zahtjevne okolnosti i naslijeđene probleme koji proizlaze iz odgovora na gospodarsku krizu prouzročenu pandemijom bolesti COVID-19, koja će trajati desetljećima; napominje da, iako će se neke od potpornih mjera automatski prekinuti, odabir odgovarajućeg vremenskog okvira za povlačenje preostalih mjera bit će ključan kako bi se izbjeglo narušavanje oporavka i rasta, što će biti od temeljne važnosti za suočavanje s dugom nakon krize i njegovo smanjenje na održivu razinu;

15. naglašava da je odgovarajuća opskrba sigurnom imovinom preduvjet za status međunarodne valute te ističe ograničenu dostupnost sigurne imovine denominirane u eurima; smatra da bi razvoj prikladnih alata politike mogao olakšati opskrbu sigurnom imovinom, nadalje smatra da će predloženo izdavanje zajedničkog duga za financiranje gospodarskog i društvenog oporavka pružiti referentnu vrijednost za rezervnu imovinu na razini EU-a i povećati ponudu sigurne imovine denominirane u eurima; poziva Europski odbor za sistemske rizike da ažurira izvješće svoje radne skupine na visokoj razini za sigurnu imovinu iz 2018.; potiče EIB da izda veći broj obveznica denominiranih u eurima, čime bi se poboljšala dostupnost nerizične imovine denominirane u eurima;

16. prima na znanje da je euro već glavna valuta za izdavanje zelenih obveznica jer je prema ESB-u 2019. više od polovine zelenih obveznica izdanih u svijetu bilo izdano u eurima; smatra da bi EU također trebao postati svjetski predvodnik u postavljanju standarda za izdavanje zelenih obveznica; stoga poziva Komisiju da predstavi ambiciozan novi akcijski plan za održivo financiranje te prijedlog strogog standarda EU-a za zelene obveznice; smatra da bi se konsolidacijom uloge EU-a kao globalnog predvodnika i aktera koji utvrđuje standarde za zeleno financiranje euro mogao ojačati kao valuta izbora za održive financijske proizvode, čime bi se ojačala njegova međunarodna uloga; pozdravlja odluku Komisije o izdavanju zelenih obveznica kao važnog elementa financiranja fonda za oporavak i otpornost; ponavlja da su zelene obveznice dužnički instrumenti čiji su prihodi usmjereni na financiranje održivih i ekološki prihvatljivih ulaganja; potiče Komisiju i države članice da s pomoću snažnih standarda transparentnosti i sljedivosti prihoda ulagačima pruže visok stupanj pravne sigurnosti da će se njihovo ulaganje koristiti u navedenu svrhu; u tom kontekstu poziva na brzo dovršenje i provedbu taksonomije održivih gospodarskih aktivnosti; ističe da je potrebno izbjeći rizik od mogućih negativnih učinaka po likvidnost do kojih može doći zbog fragmentacije europske sigurne imovine između zelenih obveznica, socijalnih obveznica i „standardnih” obveznica;

17. svjestan je uloge geopolitike u globalnom valutnom natjecanju; poziva na jačanje geopolitičke uloge EU-a kako bi se poduprla i u potpunosti iskoristila jača uloga eura; ističe da bi internacionalizacija eura Uniji pružila više mogućnosti da utječe na globalne geopolitičke odluke, što bi pak moglo povećati globalnu privlačnost eura; napominje da, iako bi uloga geopolitike u današnjem svijetu trebala biti dio promišljanja o jačanju međunarodne uloge eura, posebno jer internacionalizacija valute može imati pozitivne sigurnosne učinke, Unija bi trebala uzeti u obzir svoje sposobnosti u području vanjske i sigurnosne politike, uz istodobno promicanje međunarodnog sustava kojim se vodi računa o multilateralnoj suradnji i dobrom globalnom upravljanju;

18. primjećuje da jednostrana primjena sankcija od strane trećih zemalja može izazvati rizik od izvanteritorijalnih učinaka i dovesti u pitanje autonomiju odlučivanja EU-a i njegovih država članica te njihovo pravo na regulaciju; ustraje u tome da promicanje veće međunarodne uloge eura predstavlja način zaobilaženja učinka sankcija trećih zemalja; u tom pogledu pozdravlja mjere koje je EU već poduzeo, kao što su aktiviranje EU-ova „Statuta o blokiranju”⁽³⁴⁾ i uspostava instrumenta potpore trgovinskim razmjenama (INSTEX); poziva Komisiju da nastavi s radom na učinkovitosti vlastitih sankcija i na izvanteritorijalnim učincima sankcija trećih zemalja na subjekte iz EU-a;

⁽³⁴⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 2271/96 od 22. studenoga 1996. o zaštiti od učinaka izvanteritorijalne primjene zakonodavstva koje donese treća zemlja i djelovanja koja se temelje na tom zakonodavstvu ili iz njega proizlaze (SL L 309, 29.11.1996., str. 1.).

2021. ožujak 25

19. zabrinut je da fragmentirano institucionalno okruženje EU-a i nedostatak sposobnosti da nastupa jedinstvenim glasom u međunarodnim institucijama mogu potkopati vjerodostojnost njegovih monetarnih i fiskalnih politika, što koči daljnji institucionalni razvoj europodručja i međunarodnu ulogu eura; ponavlja potrebu za jednostavnijim i kodificiranim predstavljanjem EU-a u multilateralnim organizacijama i tijelima, osobito predstavljanjem europodručja u MMF-u, kako bi se pojačao globalni doseg eura; smatra da bi, sve dok se problem predstavljanja ne riješi, međunarodnu ulogu eura mogla potaknuti djelotvornija koordinacija među različitim predstavnicima EU-a; poziva Komisiju da pruži detaljne odgovore u vezi s konkretnim mjerama poduzetima kao odgovor na prijedloge koje je Parlament iznio u svojoj Rezoluciji od 12. travnja 2016. o ulozi Unije u okviru međunarodnih financijskih, monetarnih i regulatornih institucija i tijela;

Politike za jačanje međunarodne uloge eura

20. naglašava da bi se ojačanom međunarodnom ulogom eura moglo doprinijeti strateškoj autonomiji Unije i njezinom jačanju; stoga preporučuje mjere za osmišljavanje i provedbu mjera politike kojima se potiče međunarodna uloga eura i podupiru tržišno usmjerene promjene u tom smjeru, uz istodobno jačanje funkcioniranja i unutarnje kohezije europodručja te poticanje ostvarivanja važnih klimatskih ciljeva i ciljeva održivosti, uzimajući u obzir posebnosti rubnih regija;

21. smatra da bi, osim produblivanja i dovršetka EMU-a, politike ključne za jačanje i poticanje međunarodne uloge eura mogle biti usmjerene, među ostalim, na financijske usluge i tržišta kapitala, tržište rada, sustave plaćanja, međunarodnu trgovinu, energetiku, digitalnu transformaciju, borbu protiv klimatskih promjena te vanjsku i sigurnosnu politiku; ističe da se takve politike moraju provoditi imajući na umu postizanje općih ciljeva Unije;

22. primjećuje da su snažna i konkurentna financijska tržišta ključna za jačanje međunarodne uloge određene valute te stoga naglašava da je u tom području potrebno učinkovita, razmjerna i predvidljiva regulacija;

23. svjestan je da je tržište centraliziranog poravnanja vrlo koncentrirano, posebno za poravnanje kamatnih izvedenica denominiranih u eurima, koje uvelike ovisi o središnjim klirinškim drugim ugovornim stranama sa sjedištem u Ujedinjenoj Kraljevini; u tom kontekstu prima na znanje odluku Komisije o vremenski ograničenoj istovrijednosti i potiče sektor da slijedi poziv Komisije i smanji svoju izloženost i ovisnost o središnjim drugim ugovornim stranama trećih zemalja, posebno OTC izvedenicama koje su denominirane u eurima i drugim valutama Unije; u tom pogledu podržava napore središnjih drugih ugovornih strana u Uniji da izgrade svoje kapacitete za poravnanje, kao i napore Komisije, Europskog nadzornog tijela i ESB-a da pomognu tom sektoru i potaknu ga da u predstojećim mjesecima identificira i uhvati se u koštac s tehničkim preprekama prijenosu prekomjernih izloženosti u Uniju; u tom pogledu ističe važnost regulatorne suradnje između EU-a i Ujedinjene Kraljevine na temelju dobrovoljnog, neobvezujućeg okvira izvan Sporazuma o trgovini i suradnji, kojim bi se omogućio dijalog o svim relevantnim regulatornim pitanjima uz potpuno poštovanje regulatorne i nadzorne autonomije svake strane;

24. primjećuje da je globalni značaj pojedine valute izravno povezan s ulogom koju zemlja izdavateljica ima u svjetskoj trgovini; naglašava da bi EU, kao jedan od najvećih svjetskih trgovinskih blokova predan otvorenim i slobodnim međunarodnim tržištima, mogao imati koristi od ojačane međunarodne uloge svoje valute; ističe da će se poticanjem odabira eura u trgovini smanjiti tečajni rizici i drugi troškovi povezani s valutama, posebno za europske MSP-ove; međutim, primjećuje da se europska poduzeća, unatoč svojem položaju velikih kupaca i proizvođača, ponekad na ključnim strateškim tržištima odlučuju trgovati u drugim valutama ili se suočavaju s poteškoćama u trgovanju u eurima zbog tržišnih struktura i ovisnosti o prethodnim odabirima; prima na znanje studije koje pokazuju da udio eura u računima poduzeća ovisi o brojnim čimbenicima, uključujući veličinu poduzeća i zemlju u kojoj se nalazi, homogenost robe i postojeće opskrbne lance; stoga poziva Komisiju da potiče upotrebu eura pri određivanju cijena i izdavanju računa u trgovinskim transakcijama te da iskoristi veliki potencijal koji nude financijski instrumenti denominirani u eurima, aktivnim uključivanjem privatnih dionika i trgovinskih partnera te promicanjem upotrebe eura u trgovinskim sporazumima EU-a; nadalje, u tom kontekstu ističe potencijal koji nude opskrbni lanci koji su u skladu s Unijinim klimatskim ciljevima i ciljevima održivosti te s drugim relevantnim standardima;

25. smatra da bi Komisija mogla dodatno promicati upotrebu eura u određivanju cijena trgovine i izdavanju računa te promicati ulaganja denominirana u eurima održavanjem otvorenog dijaloga s privatnim i javnim dionicima, nacionalnim tijelima i institucijskim ulagačima te pružanjem sveobuhvatnog znanja i razumijevanja svojih inicijativa i raznih napora

usmjerenih na jačanje privlačnosti i otpornosti europodručja i eura; smatra da bi bilo korisno poboljšati učinak europske gospodarske diplomacije sudjelovanjem u redovitim razmjenama s partnerima iz skupine G20, kao i sa susjednim zemljama i zemljama kandidatkinjama, kako bi se utvrdile konkretne političke mjere od zajedničkog interesa s ciljem jačanja uloge eura u trećim zemljama;

26. ističe da bi veći udio ugovora o energiji kojima se trguje u eurima mogao povećati međunarodnu ulogu te jedinstvene valute te stoga podupire politike kojima se potiče taj cilj; u tom pogledu naglašava važnost tržišta zelene energije i robe kao prethodnika za robu denominiranu u eurima kojom se trguje na svjetskoj razini, pri čemu bi emisijske jedinice Europske unije u okviru sustava EU-a za trgovanje emisijama (EU-ETS) mogle doprinijeti jačanju uloge eura u međunarodnoj trgovini i postizanju klimatskih ciljeva EU-a; nadalje, poziva na poduzimanje mjera za olakšavanje novih inovativnih ugovora, posebno za održive izvore energije i tržišta energije u nastajanju, što će pružiti priliku da se trgovanje za više energetske ugovore provodi u eurima, čime će se ojačati međunarodna uloga eura; potiče Komisiju da nastavi savjetovanje i izradu studija čiji je cilj utvrditi potencijal za povećanje upotrebe eura u drugim sektorima, posebno u prometu, te u poljoprivredi i za prehrambene proizvode, kako bi se dodatno podržalo i promicalo korištenje eura za tu vrstu ugovora; stoga poziva na daljnje djelovanje kako bi se preispitala pravila o financijskim tržištima, uključujući Direktivu⁽³⁵⁾ i Uredbu⁽³⁶⁾ o tržištima financijskih instrumenata (MiFID II/MIFIR), te kako bi se pojednostavio i dodatno uskladio okvir za transparentnost tržišta vrijednosnih papira s ciljem povećanja sekundarnog trgovanja dužničkim instrumentima denominiranim u eurima, te Uredbu o referentnim vrijednostima, kako bi se podržao razvoj referentnih vrijednosti eura za tržišta robe i ojačala uloga eura kao referentne valute;

27. naglašava ulogu ESB-a u održavanju povjerenja u euro i zaštiti monetarne autonomije u globalnom kontekstu te stabilnosti cijena; ističe da valuta koja dugoročno održava stabilnu vrijednost potiče takvo povjerenje; u tom pogledu naglašava važnost postizanja ciljeva stabilnosti cijena i vjerodostojnosti monetarne politike; napominje, međutim, da cilj u pogledu inflacije sustavno nije bio ostvarivan;

28. naglašava važnost stabilnosti financijskih tržišta u europodručju kao preduvjeta za status međunarodne valute; ističe učinke monetarne politike ESB-a na stabilnost financijskih tržišta; pozdravlja brze i konkretne odgovore ESB-a u okviru monetarne politike na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19 donesene u izvanrednom kontekstu; uviđa pozitivan učinak brzih mjera ESB-a na gospodarsko stanje i financijsku stabilnost europodručja te na privlačnost eura, stabiliziranjem financijskih tržišta, očuvanjem dostupnosti likvidnosti eura, podupiranjem uvjeta financiranja u gospodarstvu europodručja i na globalnoj razini, jačanjem povjerenja tržišta;

29. ističe važnost ugovora o razmjeni i linija za repo ugovore u rješavanju manjka tržišta financiranja u eurima na globalnoj razini, osiguravanju odgovarajuće opskrbe likvidnosti eura i neizravnom jačanju međunarodne uloge eura, čime se ukazuje na predanost Eurosustava potpori likvidnosti i stabilnosti financijskih tržišta u kriznim vremenima te neometanom prijenosu njegove monetarne politike; u tom pogledu poziva ESB da dodatno proširi svoje linije razmjene na susjedne zemlje izvan europodručja i šire; poziva ESB da istraži dodatne načine jačanja međunarodne uloge eura s ciljem povećanja njegova neovisnog političkog stava u globalnom kontekstu i jačanja autonomije Europe u donošenju gospodarskih i financijskih odluka;

30. naglašava da obveza ispunjavanja maržnih poziva iz europskih središnjih drugih ugovornih strana nakon zatvaranja sustava TARGET2 (sustav europodručja za namiru u realnom vremenu na bruto načelu) s valutama izvan europodručja stavlja europske banke u znatno nepovoljan položaj, posebno u vrijeme tržišnog stresa poput prvih tjedana pandemije COVID-19; ističe da bi produljenje radnog vremena sustava TARGET2 radi usklađivanja radnog vremena deviznog tržišta ojačalo ulogu eura i autonomiju europskih tržišta kapitala, čime bi se europskim bankama omogućilo da izbjegnu pribjegavanje likvidnosti izvan europodručja kako bi se uskladile sa zahtjevima za iznos nadoknade za središnje druge ugovorne strane; pozdravlja konsolidaciju sustava TARGET2-T2S uvođenjem duljeg radnog vremena, što je predviđeno za studeni 2022.; potiče ESB i dionike da ubrzaju produljenje radnog vremena sustava TARGET2;

⁽³⁵⁾ Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (SL L 173, 12.6.2014., str. 349.).

⁽³⁶⁾ Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (SL L 173, 12.6.2014., str. 84.).

2021. ožujak 25

31. naglašava da je, osim svog glavnog mandata za održavanje stabilnosti cijena i svog sekundarnog mandata za pružanje potpore općim ekonomskim politikama u Uniji s ciljem doprinosa ostvarenju ciljeva Unije, kako su utvrđeni u članku 3. Ugovora o Europskoj uniji, ESB zadužen za olakšavanje neometanog funkcioniranja platnih sustava i sustava namire; naglašava važnost autonomnih europskih metoda plaćanja; poziva ESB da osigura odgovarajuću ravnotežu između financijskih inovacija, stabilnosti i zaštite potrošača; pozdravlja inicijativu 16 europskih banaka za pokretanje europske inicijative za platni promet, čiji je cilj stvaranje jedinstvenog platnog rješenja za potrošače i trgovce diljem Europe;

32. pozdravlja izvješće ESB-a o digitalnom euru te ističe vrijednost koju digitalna valuta može pridodati jačanju međunarodne uloge eura, uključujući povjerenje građana u zajedničku valutu; prima na znanje izjavu Fabija Panette, člana Izvršnog odbora ESB-a zaduženog za radnu skupinu Eurosustava na visokoj razini o digitalnoj valuti središnje banke (CBDC), da digitalni euro ne bi zamijenio gotovinu, već je dopunjavao; potiče ESB da nastavi s radom na digitalnom euru te sa zanimanjem iščekuje sljedeći korak ESB-a u tom procesu, na temelju odluke Upravnog vijeća koja će se objaviti sredinom 2021.; naglašava važnost osiguravanja visoke razine kibernetičke sigurnosti i podržava napore ESB-a da to promiče; nadalje, poziva da se nastavi procjena koristi i nedostataka upotrebe digitalne valute kako bi se postigla ravnoteža između globalne konkurentnosti, inovacija, sigurnosti i privatnosti;

33. naglašava da se snažnija uloga eura u digitalnom dobu mora poduprijeti inovativnim digitalnim financijskim rješenjima i učinkovitim digitalnim plaćanjem u eurima; poziva da se to promiče provedbom sveobuhvatnih strategija o digitalnom financiranju i plaćanjima malih vrijednosti; smatra da bi EU, s obzirom na digitalnu transformaciju, trebao uspostaviti okvir za zaštitu financijske stabilnosti, uz poštovanje najviših standarda kibernetičke sigurnosti i zaštite potrošača, uključujući zaštitu privatnosti i podataka, te zaštite najranjivijih skupina, kao što su starije osobe i osobe s invaliditetom, koje bi se mogle suočiti s problemima pri upotrebi novih tehnologija; ističe da je potrebno nastaviti borbu protiv pranja novca osnivanjem europske nadzorne i financijsko-obavještajne jedinice, kako bismo ostavili iza sebe razdoblje ekonomskog nacionalizma, koji je odgovoran za sadašnji decentralizirani sustav nadzora u tom području; svjestan je napora EBA-e u tom pogledu u vezi s osnivanjem kolegijâ za sprečavanje pranja novca kako bi se nadzorna tijela dogovorila o zajedničkom pristupu, uključujući koordinirane mjere, razmjenu informacija i procjenu rizika;

34. prima na znanje pojavu kriptovalute i naglašava važnost praćenja njezina razvoja i rizika stabilnih kriptovaluta za monetarnu suverenost; prima na znanje rad središnjih banaka, drugih tijela i organizacija na praćenju kriptovalute; naglašava potrebu za jasnim i dosljednim smjernicama na razini EU-a o trenutnim regulatornim i bonitetnim postupcima, kojima će se promicati više inovacija, osigurati financijska stabilnost i očuvati zaštita potrošača; u tom pogledu pozdravlja Komisijin prijedlog uredbe čiji je cilj poboljšati pravnu sigurnost u regulatornom tretmanu kriptovalute;

35. pozdravlja komunikaciju koju je Komisija donijela 19. siječnja 2021. pod naslovom „Europski gospodarski i financijski sustav: Poticanje otvorenosti, snage i otpornosti”, u kojoj se iznosi sveobuhvatna strategija za jačanje otvorene strateške autonomije Europe u makroekonomskom i financijskom području; posebno podržava ključne mjere koje je Komisija predložila za promicanje globalne upotrebe eura;

o

o o

36. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiju.

P9_TA(2021)0111

Evaluacijsko izvješće Komisije o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka dvije godine nakon njezina stupanja na snagu

Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o evaluacijskom izvješću Komisije o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka dvije godine nakon njezina stupanja na snagu (2020/2717(RSP))

(2021/C 494/11)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 8. Povelje o temeljnim pravima,
 - uzimajući u obzir članak 16. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ („Opća uredba o zaštiti podataka” (OUZP))⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir izjavu Komisije od 24. lipnja 2020. o Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o zaštiti podataka kao jednom od stupova jačanja položaja građana i pristupa EU-a digitalnoj tranziciji – dvije godine primjene Opće uredbe o zaštiti podataka,
 - uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 24. lipnja 2020. Europskom parlamentu i Vijeću o zaštiti podataka kao jednom od stupova jačanja položaja građana i pristupa EU-a digitalnoj tranziciji – dvije godine primjene Opće uredbe o zaštiti podataka (COM(2020)0264),
 - uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 24. srpnja 2019. pod naslovom „Pravila o zaštiti podataka kao katalizator povjerenja u EU-u i izvan njega – analiza napretka” (COM(2019)0374),
 - uzimajući u obzir doprinos Europskog odbora za zaštitu podataka evaluaciji Opće uredbe o zaštiti podataka u skladu s člankom 97., donesenoj 18. veljače 2020.⁽²⁾,
 - uzimajući u obzir dokument Europskog odbora za zaštitu podataka pod nazivom „Prvi pregled provedbe Opće uredbe o zaštiti podataka te uloga i sredstava nacionalnih nadzornih tijela” od 26. veljače 2019.⁽³⁾,
 - uzimajući u obzir smjernice koje je donio Europski odbor za zaštitu podataka u skladu s člankom 70. stavkom 1. točkom (e) Opće uredbe o zaštiti podataka,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir Prijedlog rezolucije Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove,
- A. budući da se Opća uredba o zaštiti podataka primjenjuje od 25. svibnja 2018.; budući da su sve države članice, osim Slovenije, donijele novo zakonodavstvo ili prilagodile svoje nacionalno zakonodavstvo o zaštiti podataka;
- B. budući da su prema istraživanju o temeljnim pravima iz 2019. koje je provela Agencija za temeljna prava pojedinci sve više svjesni svojih prava u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka; budući da se pojedinci i dalje suočavaju s poteškoćama pri ostvarivanju svojih prava, posebno u pogledu prava na pristup, prenosivost i veću transparentnost, unatoč činjenici da su organizacije uvele mjere kojima se olakšava ostvarivanje prava ispitanika;
- C. budući da su od početka primjene Opće uredbe o zaštiti podataka nadzorna tijela zabilježila golem porast pritužbi; budući da to pokazuje da su ispitanici svjesniji svojih prava te da žele zaštititi svoje osobne podatke u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka; budući da to također pokazuje da se i dalje provodi velik broj nezakonitih postupaka obrade podataka;

⁽¹⁾ SL L 119, 4.5.2016., str. 1.

⁽²⁾ https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_contributiongdprevaluation_20200218.pdf

⁽³⁾ https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/19_2019_edpb_written_report_to_libe_en.pdf

2021. ožujak 25

- D. budući da su mnoga poduzeća iskoristila prijelazno razdoblje između stupanja na snagu Opće uredbe o zaštiti podataka i njezine primjene za „proljetno čišćenje” kako bi procijenila koja se obrada podataka zapravo provodi i koja obrada podataka možda više nije potrebna ili opravdana;
- E. budući da se mnoga tijela za zaštitu podataka ne mogu nositi s brojem pritužbi; budući da mnoga tijela za zaštitu nemaju dovoljno resursa niti stručnjaka za informacijsku tehnologiju;
- F. budući da se u Općoj uredbi o zaštiti podataka uviđa da bi u pravu država članica trebalo uskladiti pravila kojima se uređuje sloboda izražavanja i informiranja, među ostalim novinarskog, akademskog, umjetničkog i/ili književnog izražavanja s pravom na zaštitu osobnih podataka u skladu s ovom Uredbom; budući da se člankom 85. predviđa da države članice u svojem zakonodavstvu trebaju predvidjeti izuzeća za obradu podataka koja se obavlja u novinarske svrhe ili u svrhe akademskog, umjetničkog ili književnog izražavanja, ako su ona potrebna kako bi se uskladilo pravo na zaštitu osobnih podataka sa slobodom izražavanja i informiranja;
- G. budući da je, kako je naglasio i Europski odbor za zaštitu podataka, zaštita novinarskih izvora temelj slobode tiska; budući da se Opća uredba o zaštiti podataka ne bi smjela zloupotrijebiti protiv novinara niti se njome smije ograničiti pristup informacijama; budući da je nacionalne vlasti ni u kojem slučaju ne bi smjele koristiti za gašenje slobode medija;

Opće napomene

1. pozdravlja činjenicu da je Opća uredba o zaštiti podataka postala globalni standard za zaštitu osobnih podataka i čimbenik konvergencije u razvoju normi; pozdravlja činjenicu da je Općom uredbom o zaštiti podataka EU postao predvodnik u međunarodnim raspravama o zaštiti podataka te da je niz trećih zemalja uskladio svoje zakone o zaštiti podataka s Općom uredbom o zaštiti podataka; ističe da je Konvencija br. 108 Vijeća Europe o zaštiti podataka usklađena s Općom uredbom o zaštiti podataka (Konvencija za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka) i da su je potpisale 42 zemlje; potiče Komisiju i države članice da iskoriste taj zamah kako bi na razini UN-a, OECD-a, G8 i G20 potaknule stvaranje međunarodnih standarda koji se temelje na europskim vrijednostima i načelima bez ugrožavanja Opće uredbe o zaštiti podataka; naglašava da bi vodeći položaj Europe u tom području pomogao našem kontinentu da bolje brani prava naših građana, zaštititi naše vrijednosti i načela, promiče pouzdane digitalne inovacije i ubrza gospodarski rast izbjegavanjem fragmentacije;
2. zaključuje da je dvije godine nakon početka primjene Opće uredbe o zaštiti podataka općenito uspješna te se slaže s Komisijom da u ovoj fazi nije potrebno ažurirati ili preispitivati zakonodavstvo;
3. potvrđuje da, do Komisijine sljedeće evaluacije, naglasak mora i dalje biti na poboljšanju provedbe i mjera za jačanje provedbe Opće uredbe o zaštiti podataka;
4. potvrđuje potrebu za snažnom i učinkovitom provedbom Opće uredbe o zaštiti podataka u odnosu na velike digitalne platforme, integrirana poduzeća i druge digitalne usluge, posebno u područjima kao što su internetsko oglašavanje, mikrociljanje, algoritamsko profiliranje, poredak, širenje i povećanje sadržaja;

Pravna osnova za obradu

5. naglašava da je svih šest pravnih osnova utvrđenih u članku 6. Opće uredbe o zaštiti podataka jednako valjano za obradu osobnih podataka te da ista aktivnost obrade može biti obuhvaćena više osnovom; potiče nadzorna tijela da osiguraju da se voditelji obrade moraju držati samo jedne pravne osnovne za pojedinačni postupak obrade i da objasne na koji način se oslanjaju na svaku pojedinačnu pravnu osnovu za postupke obrade; zabrinut je da voditelji obrade često navode svu pravnu osnovu Opće uredbe o zaštiti podataka u politici zaštite privatnosti a da dodatno ne objasne i ne upute na konkretan postupak obrade; shvaća da takva praksa ne omogućuje ispitanicima i nadzornim tijelima da procijene jesu li takve pravne osnove primjerene; podsjeća da se za obradu posebnih kategorija osobnih podataka mora utvrditi zakonita osnova u skladu s člankom 6. i zaseban uvjet za obradu u skladu s člankom 9.; podsjeća voditelje obrade na njihovu pravnu obvezu da provedu procjenu učinka na zaštitu podataka ako je vjerojatno da će obrada dovesti do visokog rizika za prava i slobode pojedinaca;

6. podsjeća da od početka primjene Opće uredbe o zaštiti podataka „privola” znači svako slobodno, dano, posebno, informirano i nedvosmisleno izražavanje želja ispitanika; naglašava da se to odnosi i na Direktivu o e-privatnosti; konstatira da je provedba važećeg pristanka i dalje ugrožena upotrebom prijevara putem sučelja („dark patterns”), raširenim praćenjem i drugim neetičkim praksama; zabrinut je zbog toga što su pojedinci često pod financijskim pritiskom da daju privolu u zamjenu za popuste ili druge komercijalne ponude ili su prisiljeni dati privolu uvjetovanjem pristupa usluzi putem vezanja, čime se krši članak 7. Opće uredbe o zaštiti podataka; podsjeća na usklađena pravila Europskog odbora za zaštitu podataka o tome što čini valjanu suglasnost, kojima se zamjenjuju različita tumačenja mnogih nacionalnih tijela za zaštitu podataka i izbjegava rascjepkanost unutar jedinstvenog digitalnog tržišta; također podsjeća na smjernice Europskog odbora za zaštitu podataka i Komisije kojima se utvrđuje da se u slučajevima u kojima je ispitanik prvotno dao suglasnost, ali u kojima se osobni podaci dalje obrađuju u svrhu različitu od svrhe za koju je ispitanik dao suglasnost, prvotnom suglasnošću ne može opravdati daljnja obrada jer pristanak mora biti informiran i specifičan da bi bio valjan; prima na znanje predstojeće smjernice Europskog odbora za zaštitu podataka o obradi osobnih podataka u svrhu znanstvenog istraživanja, kojima će se pojasniti značenje uvodne izjave 50. Opće uredbe o zaštiti podataka;

7. zabrinut je da se legitimni interes vrlo često zloupotrebljava kao pravna osnova za obradu; ističe da se voditelji obrade podataka i dalje oslanjaju na legitimni interes a da ne uzimaju u obzir ravnotežu interesa, koja uključuje procjenu temeljnih prava; posebno je zabrinut zbog činjenice da neke države članice donose nacionalno zakonodavstvo kako bi odredile uvjete za obradu na temelju legitimnog interesa, osiguravajući pritom uravnoteženje između interesa voditelja obrade i pojedinaca na koje se to odnosi, dok Opća uredba o zaštiti podataka obvezuje svakog voditelja obrade da taj test ravnoteže provodi zasebno i iskoristi tu pravnu osnovu; zabrinut je zbog toga što neka nacionalna tumačenja legitimnog interesa ne poštuju uvodnu izjavu 47. i učinkovito zabranjuju obradu na temelju legitimnog interesa; pozdravlja činjenicu da je Europski odbor za zaštitu podataka već započeo s radom na ažuriranju mišljenja Radne skupine iz članka 29. o primjeni legitimnog interesa kao pravne osnove za obradu kako bi se riješila pitanja istaknuta u izvješću Komisije;

Prava ispitanikâ

8. naglašava da je potrebno olakšati ostvarivanje pojedinačnih prava zajamčenih Općom uredbom o zaštiti podataka, kao što su prenosivost podataka ili prava u kontekstu automatizirane obrade, uključujući izradu profila; pozdravlja smjernice Europskog odbora za zaštitu podataka o automatiziranom donošenju i o prenosivosti podataka; konstatira da pravo na prenosivost podataka nije u potpunosti provedeno u nekoliko sektora; poziva Europski odbor za zaštitu podataka da potiče pružatelje digitalnih usluga da za sve svoje osnovne digitalne platforme uspostave jedinstvenu kontaktnu točku, s koje se zahtjevi korisnika mogu prosljediti odgovarajućem primatelju; ističe da pravo na anonimnost učinkovito sprečava neovlašteno otkrivanje, krađu identiteta i druge oblike zlouporabe osobnih podataka, u skladu s načelom smanjenja količine podataka;

9. naglašava da poštovanje prava na informiranost od poduzeća zahtijeva pružanje informacija na sažet, transparentan, razumljiv i lako dostupan način te izbjegavanje primjene legalističkog pristupa pri sastavljanju obavijesti o zaštiti podataka; zabrinut je jer poduzeća i dalje krše svoje obveze iz članka 12. stavka 1. Opće uredbe o zaštiti podataka i ne pružaju sve relevantne informacije koje preporuča Europski odbor za zaštitu podataka, među ostalim u pogledu popisa imena subjekata s kojima dijele podatke; podsjeća da je obveza pružanja jednostavnih i dostupnih informacija posebno stroga kada je riječ o djeci; zabrinut je zbog raširenog nedostatka mehanizama koji ispravno funkcioniraju a koji ispitanicima omogućuju pristup; ističe da pojedinci često ne mogu prisiliti internetske platforme da im otkriju njihove bihevioralne profile; zabrinut je jer poduzeća prečesto ignoriraju činjenice da izvedeni podaci također spadaju pod osobne podatke, što podliježe svim zaštitnim mjerama u okviru Opće uredbe o zaštiti podataka;

Mala poduzeća i organizacije

10. primjećuje da neki dionici navode da primjena Opće uredbe o zaštiti podataka posebno predstavlja izazov, posebno za mala i srednja poduzeća (MSP-ovi), novoosnovana poduzeća, organizacije i udruge, uključujući škole, i klubove kao i društva; napominje, međutim, da mnoga prava i obveze iz Opće uredbe o zaštiti podataka nisu nova i već su bila na snazi

2021. ožujak 25

u skladu s Direktivom 95/46/EZ (*), ali se nisu provodila; smatra da Opća uredba o zaštiti podataka i njezina provedba ne smiju dovesti do neželjenih posljedica u pogledu usklađenosti za manja poduzeća koje ne bi utjecale na velika poduzeća; vjeruje da bi informativne kampanje nacionalnih tijela i Komisije trebale staviti na raspolaganje više potpore, više informacija i veći broj prilika za osposobljavanja kako bi se poboljšalo znanje, kvaliteta provedbe i svijest o zahtjevima i svrsi Opće uredbe o zaštiti podataka;

11. ističe da ne postoje odstupanja za MSP-ove, novoosnovana poduzeća, organizacije i udruženja, uključujući škole, klubove i društva, te da oni podliježu području primjene Opće uredbe o zaštiti podataka; poziva stoga Europski odbor za zaštitu podataka da pruži jasne informacije kako bi se izbjegla svaka pomutnja vezana uz provedbu Opće uredbe o zaštiti podataka te da stvori praktične alate Opće uredbe o zaštiti podataka kako bi se malim i srednjim poduzećima, novoosnovanim poduzećima, organizacijama i udrugama, uključujući škole, klubove, kao i društva s niskorizičnim aktivnostima obrade olakšala provedba Opće uredbe o zaštiti podataka; poziva države članice da tijelima za zaštitu podataka stave na raspolaganje dostatna sredstva za širenje znanja o tim praktičnim alatima; potiče Europski odbor za zaštitu podataka da razvije predloške za politiku zaštite privatnosti koje organizacije mogu upotrebljavati kako bi lakše mogle dokazati stvarnu usklađenost s Općom uredbom o zaštiti podataka u praksi, a da se pritom ne moraju oslanjati na skupe usluge trećih strana;

Provedba

12. izražava svoju zabrinutost zbog neujednačene i ponekad nepostojeće provedbe Opće uredbe o zaštiti podataka od strane nacionalnih tijela za zaštitu podataka više od dvije godine nakon početka njezine primjene te stoga žali zbog toga što se stanje u pogledu provedbe nije znatno poboljšalo u usporedbi sa stanjem u okviru Direktive 95/46/EZ;

13. prima na znanje da je tijekom prvih 18 mjeseci primjene Opće uredbe o zaštiti podataka podneseno oko 275 000 pritužbi i izdano 785 upravnih novčanih kazni za različite povrede, ali ističe da je dosad obrađen tek mali broj podnesenih pritužbi; svjestan je problema uzrokovanih povredama osobnih podataka i podsjeća na trenutačne smjernice Europskog odbora za zaštitu podataka kojima se pojašnjavaju rokovi za obavješćivanje, komunikacija s osobama čiji se podaci obrađuju i pravni lijekovi, među ostalim; ističe da bi europski standardni obrazac za obavješćivanje o povredi podataka mogao biti koristan za usklađivanje različitih nacionalnih pristupa; međutim, žali zbog toga što se iznos novčanih kazni znatno razlikuje među državama članicama i što su neke novčane kazne koje se izriču velikim poduzećima preniske da bi imale željeni učinak, a to je odvracanje od kršenja zaštite podataka; poziva tijela za zaštitu podataka da povećaju provedbu, kazneni progon i izdavanje kazni za slučajeve kršenja zaštite podataka i da u potpunosti iskoriste mogućnosti iz Opće uredbe o zaštiti podataka za izricanje novčanih kazni i za primjenu drugih korektivnih mjera; naglašava da bi zabrana obrade ili obveza brisanja osobnih podataka stečenih na način koji nije u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka mogle imati jednak, ako ne i snažniji odvracajući učinak od novčanih kazni; poziva Komisiju i Europski odbor za zaštitu podataka da usklade sankcije i pritom donesu smjernice i jasne kriterije, kao što je to učinila konferencija njemačkih nadzornih tijela, kako bi se povećala pravna sigurnost te spriječio odlazak poduzeća na lokacije na kojima se izriču najniže kazne;

14. izražava zabrinutost zbog trajanja istrage slučajeva koju provode neka tijela za zaštitu podataka i njegova negativnog učinka na učinkovitu provedbu i povjerenje građana; potiče tijela za zaštitu podataka da ubrzaju obradu predmeta i da iskoriste cijeli niz mogućnosti u okviru Opće uredbe o zaštiti podataka, posebno ako postoje sustavna i stalna kršenja, među ostalim s financijskim interesom i velikim brojem pogođenih ispitanika;

15. zabrinut je zbog činjenice da su nadzorna tijela iz 21 države članice od ukupno 31 države koja primjenjuje Opću uredbu o zaštiti podataka, točnije svih država članica Europske unije, Europskog gospodarskog prostora i Ujedinjene Kraljevine, izričito izjavila da nemaju dovoljno ljudskih, tehničkih i financijskih resursa niti prostorija i infrastrukture za učinkovito obavljanje svojih zadaća i izvršavanje svojih ovlasti; zabrinut je zbog nedostatka tehničkog osoblja u većini nadzornih tijela diljem EU-a, što otežava istrage i provedbu; sa zabrinutošću primjećuje da su nadzorna tijela pod pritiskom s obzirom na sve veću neusklađenost između njihovih zaduženja u pogledu zaštite osobnih podataka i resursa koje za to imaju; napominje da će digitalne usluge postati sve složenije zbog povećane upotrebe inovacija kao što je umjetna inteligencija (tj. to će dovesti do pogoršanja problema ograničene transparentnosti obrade podataka, posebno za algoritamsko osposobljavanje); stoga ističe da je važno da nadzorna tijela EU-a i Europski odbor za zaštitu podataka

(*) Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka (SL L 281, 23.11.1995., str. 31.).

raspolažu dostatnim financijskim, tehničkim i ljudskim resursima kako bi se mogli brzo, ali temeljito nositi sa sve većim brojem složenih slučajeva koji zahtijevaju velike resurse te koordinirati i olakšati suradnju među nacionalnim tijelima za zaštitu podataka, pravilno pratiti primjenu Opće uredbe o zaštiti podataka i štiti temeljna prava i slobode; izražava zabrinutost da bi nedovoljna sredstva za tijela za zaštitu podataka, posebno kada se ta sredstva uspoređuju s prihodima velikih tehnoloških poduzeća, mogla dovesti do sporazuma o nagodbama jer bi se time ograničili troškovi dugotrajnih i složenih postupaka;

16. poziva Komisiju da razmotri mogućnost obvezivanja velikih multinacionalnih tehnoloških poduzeća da snose troškove za vlastiti nadzor preko digitalnog poreza EU-a;

17. sa zabrinutošću napominje da zbog nedostatka provedbe od strane tijela za zaštitu podataka i zbog nedovoljnog djelovanja Komisije u rješavanju nedostatka resursa za tijela za zaštitu podataka, teret provedbe pada na pojedinačne građane kako bi se zahtjevi za zaštitu podataka podnijeli sudu; zabrinut je zbog toga što sudovi ponekad određuju naknadu za pojedinačne tužitelje bez nalaganja organizaciji ili poduzeću da riješe strukturne probleme; smatra da privatni postupak provedbe može pokrenuti važnu sudsku praksu, ali ne predstavlja zamjenu za provedbu od strane tijela za zaštitu podataka ili za djelovanje Komisije u rješavanju problema nedostatka sredstava. ne odobrava što te države članice krše članak 52. stavak 4. Opće uredbe o zaštiti podataka; poziva države članice da stoga ispune svoju pravnu obvezu u skladu s člankom 52. stavkom 4. o dodjeli većih sredstava svojim tijelima za zaštitu podataka kako bi im se omogućilo da svoj posao obavljaju na najbolji mogući način i kako bi se osigurali jednaki uvjeti na europskoj razini u pogledu provedbe Opće uredbe o zaštiti podataka; žali što Komisija još nije počela pokretanje postupaka zbog povrede protiv onih država članica koje nisu ispunile svoje obveze u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka i apelira na Komisiju da to učini bez odgode; poziva Europsku komisiju i Europski odbor za zaštitu podataka da poprate komunikaciju Komisije od 24. lipnja 2020. u okviru čega će se ocijeniti funkcioniranje i provedba Opće uredbe o zaštiti podataka;

18. žali zbog toga što je većina država članica odlučila ne provesti članak 80. stavak 2. Opće uredbe o zaštiti podataka; poziva sve države članice da se koriste člankom 80. stavkom 2. i da omoguće pravo na podnošenje pritužbi i obraćanje sudu a da nije potrebna ovlast osobe čiji se podaci obrađuju; poziva države članice da razjasne položaj podnositelja prijave tijekom postupaka u okviru nacionalnog zakonodavstva o upravnim postupcima koje se primjenjuje na nadzorna tijela; ističe da bi se time trebalo pojasniti da podnositelji pritužbi ne bi trebali imati samo pasivnu ulogu tijekom postupka već i mogućnost sudjelovanja u različitim fazama;

Suradnja i dosljednost

19. ističe da je slaba provedba posebno vidljiva u prekograničnim pritužbama i žali zbog činjenice da tijela nadležna za zaštitu podataka u 14 država članica nemaju odgovarajuća sredstva za doprinos mehanizmima suradnje i dosljednosti; poziva Europski odbor za zaštitu podataka da uloži veće napore kako bi se zajamčila ispravna primjena članaka 60. i 63. Opće uredbe o zaštiti podataka te podsjeća nadzorna tijela da u iznimnim okolnostima mogu primijeniti hitni postupak iz članka 66. Opće uredbe o zaštiti podataka, posebno privremene mjere;

20. naglašava važnost mehanizma jedinstvene kontaktne točke u pružanju pravne sigurnosti i u smanjenju administrativnog opterećenja za poduzeća kao i za građane; veoma je zabrinut u vezi s funkcioniranjem mehanizma, posebno kad je riječ o ulozi irskog i luksemburškog tijela za zaštitu podataka; primjećuje da su ta tijela za zaštitu podataka odgovorna za rješavanje velikog broja predmeta jer su mnoga tehnološka poduzeća registrirala sjedište u EU-u u Irskoj ili Luksemburgu; posebno je zabrinut zbog toga što irsko tijelo za zaštitu podataka obično zaključuje većinu predmeta nagodbom umjesto sankcijama te što predmeti upućeni Irskoj 2018. nisu ni došli u fazu nacрта odluke u skladu s člankom 60. stavkom 3. Opće uredbe o zaštiti podataka; traži to tijelo za zaštitu podataka da ubrza istrage glavnih predmeta koji su u tijeku kako bi se građanima EU-a pokazalo da je zaštita podataka pravo koje se provodi u EU-u; ističe da uspjeh tog mehanizma jedinstvene kontaktne točke ovisi o vremenu i naporima koje tijela za zaštitu podataka mogu posvetiti rješavanju pojedinačnih prekograničnih slučajeva u Europskom odboru za zaštitu podataka, te da nedostatak političke volje i sredstava ima izravne posljedice na to u kojoj mjeri taj mehanizam može pravilno funkcionirati;

21. primjećuje nedosljednosti između smjernica država članica i smjernica Europskog odbora za zaštitu podataka; ističe da nacionalna tijela za zaštitu podataka mogu različito tumačiti Opću uredbu o zaštiti podataka, što bi moglo dovesti do različitih primjena među državama članicama; primjećuje da ta situacija stvara geografske prednosti i nedostatke za poduzeća; potiče Komisiju da procijeni narušavaju li nacionalni administrativni postupci punu učinkovitost suradnje

2021. ožujak 25

u skladu s člankom 60. Opće uredbe o zaštiti podataka, kao i njezinu učinkovitu provedbu; poziva tijela za zaštitu podataka da nastoje postići dosljedno tumačenje i uspostave smjernice uz pomoć Europskog odbora za zaštitu podataka; posebno poziva Europski odbor za zaštitu podataka da uspostavi osnovne elemente zajedničkog upravnog postupka za rješavanje pritužbi u prekograničnim predmetima u okviru suradnje iz članka 60.; potiče da se to učini praćenjem smjernica o zajedničkim rokovima za provođenje istraga i donošenje odluka; poziva Europski odbor za zaštitu podataka da ojačaju mehanizam konzistentnosti i učine ga obveznim za sva pitanja opće primjene ili za svaki slučaj koji proizvodi prekogranične učinke kako bi se izbjegli nedosljedni pristupi i odluke pojedinačnih tijela za zaštitu podataka koji ugrožavaju ujednačeno tumačenje i primjenu Opće uredbe o zaštiti podataka; smatra da će to zajedničko tumačenje, primjena i usmjeravanje doprinijeti stvaranju i uspjehu jedinstvenog digitalnog tržišta;

22. poziva Europski odbor za zaštitu podataka da prije sastanaka objavi svoj dnevni red i da javnosti i Parlamentu dostavi detaljniji sažetak sastanaka;

Fragmentarnost provedbe Opće uredbe o zaštiti podataka

23. žali zbog činjenice da je primjena fakultativnih klauzula o specifikaciji u državama članicama (npr. obrada u javnom interesu ili obrada koju provode javna tijela na temelju prava države članice i dobi djece za pristanak) naštetila postizanju potpunosti usklađenosti zaštite podataka i uklanjanju različitih tržišnih uvjeta za poduzeća diljem EU-a te izražava zabrinutost da bi to moglo povećati troškove poštovanja Opće uredbe o zaštiti podataka; poziva Europski odbor za zaštitu podataka da predstavi smjernice o tome kako postupati s različitim provedbom fakultativnih klauzula među državama članicama; poziva Komisiju da iskoristi svoje ovlasti kako bi intervenirala u državama članicama u kojima nacionalne mjere, djelovanje i odluke ugrožavaju duh, cilj i tekst Opće uredbe o zaštiti podataka kako bi se spriječila nejednaka zaštita građana i narušavanje tržišta; u tom smislu ističe da su države članice usvojile drugačiju dob do koje je potreban pristanak roditelja; poziva stoga Komisiju i države članice da procijene učinak te neusklađenosti na aktivnosti djece i njihovu zaštitu online; naglašava da bi u slučaju neusklađenosti zakona između nacionalnog prava države članice i Opće uredbe o zaštiti podataka prednost trebale imati odredbe Opće uredbe o zaštiti podataka;

24. izražava veliku zabrinutost zbog toga što javna tijela nekih država članica zloupotrebljavaju Opću uredbu o zaštiti podataka kako bi se ograničilo djelovanje novinara i nevladinih organizacija; u potpunosti se slaže s Komisijom da pravila o zaštiti podataka ne bi trebala ugrožavati slobodu izražavanja i informiranja, posebno ako se njima pokušava zastrašivati ili ako se način na koji se ona tumače upotrebljava kako bi se vršio pritisak na novinare da otkriju svoje izvore; međutim, razočaran je zbog toga što Komisija još nije dovoljno procijenila kako pravilno vagati između prava na zaštitu osobnih podataka i slobode izražavanja i informiranja kako je istaknuto u članku 85. Opće uredbe o zaštiti podataka; poziva Komisiju da bez nepotrebne odgode dovrši svoju procjenu nacionalnog zakonodavstva u tom pogledu i da se koristi svim dostupnim alatima, među ostalim i postupcima zbog povrede prava, kako bi se zajamčilo da države članice poštuju Opću uredbu o zaštiti podataka i kako bi se ograničila rascjepkanost okvira za zaštitu podataka;

Integrirana zaštita podataka

25. poziva nadzorna tijela da ocijene provedbu članka 25. o tehničkoj i integriranoj zaštiti podataka, posebno s obzirom na osiguranje tehničkih i operativnih mjera potrebnih za provedbu načela smanjenja količine podataka i ograničavanja svrhe te da utvrde učinak koji je ta odredba dosad imala na proizvođače tehnologija za obradu; pozdravlja činjenicu da je Europski odbor za zaštitu podataka u listopadu 2020. usvojio smjernice 04/2019 o tehničkoj i zadanoj zaštiti podataka u skladu s člankom 25. kako bi se doprinijelo pravnoj jasnoći koncepata; poziva nadzorna tijela da također ocijene pravilnu upotrebu zadanih postavki kako je predviđeno člankom 25. stavkom 2., među ostalim i upotrebu glavnih pružatelja internetskih usluga; preporučuje da Europski odbor za zaštitu podataka donese smjernice kako bi utvrdio pod kojim posebnim uvjetima i u kojim se razredima slučajeva proizvođači IKT-a smatraju voditeljima obrade u skladu s člankom 4. stavkom 7. jer određuju načine obrade; ističe da prakse zaštite podataka i dalje uvelike ovise o poslovima koji se obavljaju ručno i da su proizvoljnih formata te da su prožete neusklađenim sustavima; poziva Europski odbor za zaštitu podataka da razvije smjernice kojima se pomaže u provedbi zahtjeva za zaštitu podataka u praksi, među ostalim smjernice za procjene učinka na zaštitu podataka (članak 35.), tehničku i integriranu zaštitu podataka (članak 25.), informiranje ispitanika (članci 12. – 14.), ostvarivanje prava ispitanika (članci 15. – 18. i 20. – 21.) i evidenciju aktivnosti obrade (članak 30.); poziva Europski odbor za zaštitu podataka da se pobrine za to da te smjernice budu lako primjenjive i da budu strojno čitljive kako bi se omogućila komunikacija među strojevima za osobe čiji se podaci obrađuju, nadzornika i tijelo za zaštitu podataka

(automatizirana zaštita podataka); poziva Komisiju da u skladu s člankom 12. stavkom 8. razvije strojno čitljive ikone za obavješćivanje ispitanika, u bliskoj suradnji s Europskim odborom za zaštitu podataka; potiče Europski odbor za zaštitu podataka i nadzorna tijela da iskoriste puni potencijal članka 21. stavka 5. o automatiziranim načinima prigovora na obradu osobnih podataka;

Smjernice

26. poziva Europski odbor za zaštitu podataka da izradom smjernica uskladi provedbu zahtjeva za zaštitu podataka u praksi, među ostalim, potrebu za procjenom rizika povezanih s informacijama o obradi podataka za ispitanike (članci od 12. do 14.), ostvarivanje prava ispitanika (članci 15. – 18., 20. – 21.) i provedbu načela odgovornosti; poziva Europski odbor za zaštitu podataka da izda smjernice u kojima se klasificira kako na različite zakonite načine koristiti izradu profila prema rizicima po pitanju prava i sloboda ispitanika, te koje sadrže preporuke za odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere kao i jasna razgraničenja slučajeva nezakonite uporabe; poziva Europski odbor za zaštitu podataka da preispita mišljenje Radne skupine iz članka 29. 05/2014. od 10. travnja 2014. o tehnikama anonimizacije i da sastavi popis nedvosmislenih kriterija kako bi se postigla anonimizacija; potiče Europski odbor za zaštitu podataka da pojasni obradu podataka za potrebe ljudskih resursa; prima na znanje zaključak Europskog odbora za zaštitu podataka da bi trebalo procijeniti rizike povezane s obradom podataka, kako je predviđeno Općom uredbom o zaštiti podataka, jer rizici za ispitanike nisu povezani s veličinom voditelja obrade podataka; poziva na bolju upotrebu mehanizma u okviru kojeg Komisija može zatražiti savjet od Europskog odbora za zaštitu podataka o pitanjima obuhvaćenima Općom uredbom o zaštiti podataka;

27. napominje da je pandemija bolesti COVID-19 istaknula potrebu za jasnim vodstvom nadležnih tijela za zaštitu podataka i Europskog odbora za zaštitu podataka o odgovarajućoj provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka u području javnog zdravlja; u tom pogledu podsjeća na Smjernice 03/2020 o obradi zdravstvenih podataka u svrhu znanstvenog istraživanja u kontekstu izbijanja bolesti COVID-19 i Smjernice 04/2020 o uporabi podataka o lokaciji i alata za praćenje kontakata u kontekstu pandemije bolesti COVID-19; poziva Komisiju da osigura potpunu usklađenost s Općom uredbom o zaštiti podataka pri stvaranju zajedničkog europskog prostora za zdravstvene podatke;

Međunarodni prijenos osobnih podataka i suradnja

28. naglašava važnost omogućavanja slobodnog protoka osobnih podataka na međunarodnoj razini bez snižavanja razine zaštite zajamčene Općom uredbom o zaštiti podataka; podržava praksu Komisije da zaštitu podataka i prijenos osobnih podataka rješava odvojeno od trgovinskih sporazuma; smatra da će se međunarodnom suradnjom u području zaštite podataka i usklađivanjem relevantnih pravila u odnosu na Opću uredbu o zaštiti podataka ojačati uzajamno povjerenje, potaknuti razumijevanje tehnoloških i pravnih izazova i u konačnici olakšati prekogranični prijenos podataka koji su neophodni za međunarodnu trgovinu; priznaje da postoje proturječni pravni zahtjevi za poduzeća koja obavljaju aktivnosti u vezi s obradom podataka u EU-u, kao i u jurisdikcijama trećih zemalja, posebno SAD-a;

29. naglašava da odluke o primjerenosti ne bi trebale biti političke nego pravne odluke; potiče stalne napore za promicanje globalnih pravnih okvira kako bi se omogućio prijenos podataka na temelju Opće uredbe o zaštiti podataka i Konvencije Vijeća Europe 108+; također primjećuje da dionici odluke o primjerenosti smatraju ključnim alatom za takav protok podataka jer ih ne povezuju s dodatnim uvjetima ili odobrenjima; međutim, ističe da su dosad donesene odluke o primjerenosti samo za devet zemalja, iako su mnoge dodatne treće zemlje nedavno donijele nove zakone o zaštiti podataka sa sličnim pravilima i načelima poput onih u Općoj uredbi o zaštiti podataka; napominje da do sada nijedan jedinstveni mehanizam kojim bi se zajamčio zakoniti prijenos poslovnih osobnih podataka između EU-a i SAD-a nije dobio pravni spor pred Sudom Europske unije;

30. pozdravlja donošenje prve odluke o uzajamnoj primjerenosti između EU-a i Japana, kojom je stvoreno najveće područje slobodnog i sigurnog protoka podataka na svijetu; poziva Komisiju da uzme u obzir sva pitanja koja je Parlament postavio u prvom preispitivanju tog instrumenta i da objavi rezultate što je prije moguće jer je revizija trebala biti usvojena do siječnja 2021.;

31. poziva Komisiju da objavi skup kriterija koji se primjenjuju pri utvrđivanju toga smatra li se da treća zemlja pruža „u načelu istovjetnu” razinu zaštite onoj koja se pruža u EU-u, posebno u pogledu pristupa pravnim lijekovima i vladina pristupa podacima; ustraje u tome da treba zajamčiti učinkovitu primjenu odredba i usklađenost s odredbama koje se

2021. ožujak 25

odnose na prijenose ili otkrivanje podataka koje Unija nije odobrila u skladu s člankom 48. Opće uredbe o zaštiti podataka, posebno u pogledu zahtjeva tijela trećih zemalja za pristup osobnim podacima u Uniji, te poziva Odbor za zaštitu podataka i tijela za zaštitu podataka da pruže smjernice i provedu te odredbe, među ostalim u procjeni i razvoju mehanizama prijenosa osobnih podataka;

32. poziva Komisiju da donese delegirane akte u svrhu utvrđivanja uvjeta koje treba uzeti u obzir za mehanizam certificiranja zaštite podataka u skladu s člankom 42. stavkom 1. kako bi se potaknula njegova upotreba, zajedno s obvezujućim i provedivim obvezama voditelja obrade ili izvršitelja obrade u trećoj zemlji da primijeni odgovarajuće zaštitne mjere, među ostalim u pogledu prava ispitanika, kao sredstva za međunarodne prijenose, kako je predviđeno člankom 46. stavkom 2. točkom (f);

33. ponavlja činjenicu da programi masovnog nadzora koji obuhvaćaju prikupljanje skupnih podataka ometaju nalaze o primjerenosti; potiče Komisiju da zaključke Suda Europske unije primijeni u predmetima *Schrems I*⁽⁵⁾, *II*⁽⁶⁾ i *Privacy International & al (2020.)*⁽⁷⁾ na sve revizije odluka o primjerenosti, kao i na tekuće i buduće pregovore; podsjeća da prijenosi koji se temelje na izuzećima za posebne situacije u skladu s člankom 49. Opće uredbe o zaštiti podataka za prijenose moraju ostati iznimka; pozdravlja u tom pogledu smjernice Europskog odbora za zaštitu podataka i tijela za zaštitu podataka i poziva ih da zadrže dosljedno tumačenje u primjeni i kontroli takvih odstupanja u skladu sa smjernicama Europskog odbora za zaštitu podataka 02/2018;

34. poziva tijela za zaštitu podataka i Komisiju da sustavno procjenjuju primjenjuju li se pravila o zaštiti podataka u praksi u trećim zemljama, u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije;

35. snažno poziva Komisiju da bez nepotrebne odgode objavi svoju reviziju odluka o primjerenosti donesenih u skladu s Direktivom iz 1995.; naglašava da su, u nedostatku odluke o primjerenosti, standardne ugovorne klauzule (SCC) najčešće korišteni alat za međunarodne prijenose podataka; konstatira da je Sud potvrdio valjanost Odluke 2010/87/EU o SCC⁽⁸⁾ i istovremeno zahtijevao procjenu razine zaštite koja se pruža za podatke koji se prenose trećoj zemlji kao i relevantnih aspekata pravnog sustava te treće zemlje u pogledu pristupa javnih tijela prenesenim osobnim podacima; poziva Komisiju da ubrza modernizaciju standardnih ugovornih klauzula za međunarodni prijenos podataka kako bi se osigurali jednaki uvjeti za mala i srednja poduzeća (MSP) na međunarodnoj razini; pozdravlja činjenicu da je Komisija objavila nacrt partnerstva „Pametni gradovi i zajednice” i cilj da se partnerstvo „Pametni gradovi i zajednice” učini pristupačnijim korisnicima i da se uklone utvrđeni nedostaci trenutanih standarda;

36. podsjeća na Smjernice Europskog odbora za zaštitu podataka 1/2019 o kodeksima ponašanja i tijelima za praćenje u skladu s Uredbom (EU) 2016/679; potvrđuje da se taj instrument trenutačno nedovoljno upotrebljava unatoč tome što se njime jamči usklađenost s Općom uredbom o zaštiti podataka kada se upotrebljava zajedno s obvezujućim i provedivim obvezama voditelja obrade ili izvršitelja obrade u trećoj zemlji u pogledu primjene odgovarajućih zaštitnih mjera; ističe potencijal tog instrumenta za bolju potporu malim i srednjim poduzećima i pružanje veće pravne sigurnosti u kontekstu međunarodnih prijenosa podataka u različitim sektorima;

Buduće zakonodavstvo Unije

37. smatra da tehnološki neutralna Opća uredba o zaštiti podataka pruža čvrst regulatorni okvir za tehnologije u nastajanju; ipak smatra da su potrebni dodatni naponi kako bi se posebnim propisima riješila šira pitanja digitalizacije, kao što su monopol i neravnoteže moći, te kako bi se pažljivo razmotrila povezanost Opće uredbe o zaštiti podataka sa svakom

⁽⁵⁾ Presuda Suda Europske unije od 6. listopada 2015., *Maximillian, Schrems protiv Povjerenika za zaštitu podataka C-362/14*, ECLI:EU:C:2015:650.

⁽⁶⁾ Presuda Suda Europske unije od 16. srpnja 2020., *Povjerenika za zaštitu podataka protiv Facebook Ireland Limited i Maximillian Schrems*, C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559.

⁽⁷⁾ Presude u predmetu C-623/17 *Privacy International* i u spojenim predmetima C-511/18 *La Quadrature du Net* i drugi, C-512/18 *French Data Network* i drugi te C-520/18 *Ordre des barreaux francophones et germanophones* i drugi.

⁽⁸⁾ Odluka Komisije 2010/87/EU od 5. veljače 2010. o standardnim ugovornim klauzulama za prijenos osobnih podataka obrađivačima u trećim zemljama, u skladu s Direktivom 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kako je zadnje izmijenjena Provedbenom odlukom Komisije (EU) 2016/2297 od 16. prosinca 2016. (SL L 39, 12.2.2010., str. 5.).

novom zakonodavnom inicijativom radi jamčenja dosljednosti i uklanjanja pravnih nedostataka; podsjeća Komisiju na njezinu obvezu da osigura da zakonodavni prijedlozi, kao što su upravljanje podacima, akt o podacima, djelovanje u području digitalnih usluga ili umjetna inteligencija, uvijek moraju biti u potpunosti u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka i Direktivom o izvršavanju zakonodavstva⁽⁹⁾; smatra da se konačnim tekstovima koje su suzakonodavci donijeli u međuinstitucijskim pregovorima mora u potpunosti poštovati pravna stečevina o zaštiti podataka; međutim, žali zbog toga što sama Komisija u zakonodavnim prijedlozima nema uvijek dosljedan pristup zaštiti podataka; ističe da prijedlog nije automatski u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka ako se poziva na Opću uredbu o zaštiti podataka ili sadrži stavku „ne dovodeći u pitanje Opću uredbu o zaštiti podataka“; poziva Komisiju da se savjetuje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka i Europskim odborom za zaštitu podataka u slučaju da nakon donošenja prijedloga zakonodavnog akta postoji utjecaj na zaštitu prava i sloboda pojedinaca u pogledu obrade osobnih podataka; nadalje poziva Komisiju da se pri pripremi prijedloga ili preporuka savjetuje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka kako bi se osigurala dosljednost pravila o zaštiti podataka u cijeloj Uniji te da uvijek provede procjenu učinka;

38. napominje da se profiliranje, iako je dopušteno člankom 22. Opće uredbe o zaštiti podataka samo pod strogim i ograničenim uvjetima, sve više upotrebljava jer internetske aktivnosti pojedinaca omogućuju dublji uvid u njihov psihološki i privatni život; primjećuje da bi, budući da profiliranje omogućuje upravljanje ponašanjem korisnika, prikupljanje i upotreba osobnih podataka o upotrebi digitalnih usluga trebali biti ograničeni na strogo neophodno kako bi se korisnicima mogla pružiti i naplatiti usluga; poziva Komisiju da predloži strog sektorski zakon o zaštiti podataka za osjetljive kategorije osobnih podataka ako to još nije učinila; traži strogu provedbu Opće uredbe o zaštiti podataka za obradu osobnih podataka;

39. poziva na osnaživanje potrošača kako bi mogli donositi utemeljene odluke o posljedicama upotrebe novih tehnologija na privatnost te na osiguravanje poštene i transparentne obrade pružanjem jednostavnih mogućnosti davanja i povlačenja suglasnosti za obradu njihovih osobnih podataka kako je predviđeno Općom uredbom o zaštiti podataka;

Direktiva o kaznenom progonu

40. zabrinut je zbog toga što pravila o zaštiti podataka koja se upotrebljavaju za potrebe kaznenog progona ne mogu držati korak s novostvorenim kompetencijama za kazneni progon; stoga poziva Komisiju da provede evaluaciju Direktive o kaznenom progonu prije roka predviđenog Direktivom i da tu reviziju učini javno dostupnom;

Uredba o e-privatnosti

41. izražava duboku zabrinutost zbog toga što države članice ne provode Direktivu o e-privatnosti⁽¹⁰⁾ s obzirom na promjene uvedene Općom uredbom o zaštiti podataka; poziva Komisiju da ubrza svoju procjenu i pokrene postupke zbog povrede protiv onih država članica koje nisu pravilno provele Direktivu o e-privatnosti; vrlo je zabrinut zbog toga što dugogodišnja reforma e-privatnosti dovodi do fragmentacije pravnog okruženja u EU-u, što šteti i poduzećima i građanima; podsjeća da je Uredba o e-privatnosti⁽¹¹⁾ osmišljena tako da nadopunjuje i precizira Opću uredbu o zaštiti podataka i da se podudara s početkom primjene Opće uredbe o zaštiti podataka; ističe da reforma pravila o e-privatnosti ne smije dovesti do smanjenja trenutačne razine zaštite koja se pruža Općom uredbom o zaštiti podataka i Direktivom o e-privatnosti; žali zbog činjenice da je Vijeću trebalo četiri godine da konačno usvoji svoje pregovaračko stajalište o prijedlogu Uredbe o e-privatnosti, dok je Parlament u listopadu 2017. usvojio svoje pregovaračko stajalište; podsjeća da je važno ažurirati pravila o e-privatnosti iz 2002. i 2009. radi bolje zaštite temeljnih prava građana i pravne sigurnosti za poduzeća, što će upotpuniti Opću uredbu o zaštiti podataka;

⁽⁹⁾ Direktiva (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka od strane nadležnih tijela u svrhe sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Okvirne odluke Vijeća 2008/977/PUP (SL L 119, 4.5.2016., str. 89.).

⁽¹⁰⁾ Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (SL L 201, 31.7.2002., str. 37.).

⁽¹¹⁾ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o poštovanju privatnog života i zaštiti osobnih podataka u elektroničkim komunikacijama te stavljanju izvan snage Direktive 2002/58/EZ (COM(2017)0010).

2021. ožujak 25

o

o o

42. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju prosljedi Komisiji, Europskom vijeću, vladama i nacionalnim parlamentima država članica, Europskom odboru za zaštitu podataka i Europskom nadzorniku za zaštitu podataka.

P9_TA(2021)0112

Izvješća o Albaniji za 2019. i 2020.

Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o izvješćima Komisije o Albaniji za 2019. i 2020. (2019/2170(INI))

(2021/C 494/12)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Albanije, s druge strane ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 28. lipnja 2018., zaključke Vijeća od 18. lipnja 2019. i zaključke Europskog vijeća od 17. i 18. listopada 2019. o odgodi donošenja odluka o otvaranju pristupnih pregovora s Albanijom i Sjevernom Makedonijom,
- uzimajući u obzir zajedničku izjavu članova Europskog vijeća od 26. ožujka 2020. o otvaranju pristupnih pregovora s Albanijom i Sjevernom Makedonijom, kojom su podržani zaključci Vijeća od 25. ožujka 2020. o procesu proširenja, stabilizacije i pridruživanja;
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. veljače 2020. naslovljenu „Poboljšanje pretpristupnog procesa – vjerodostojna perspektiva pristupanja EU-u za zemlje zapadnog Balkana” (COM(2020)0057),
- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 19. i 20. lipnja 2003. i Solunski program za zapadni Balkan,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 29. svibnja 2019. naslovljenu „Politika proširenja EU-a za 2019.” (COM(2019)0260) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o Albaniji za 2019.” (SWD(2019) 0215),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. listopada 2020. naslovljenu „Politika proširenja EU-a za 2020.” (COM(2020)0660) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o Albaniji za 2020.” (SWD(2020) 0354),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 24. srpnja 2020. naslovljenu „Akcijski plan EU-a za kontrolu trgovine vatrenim oružjem za razdoblje 2020. – 2025.” (COM(2020)0608),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 29. travnja 2020. naslovljenu „Potpora zapadnom Balkanu u borbi protiv pandemije bolesti COVID-19 i za oporavak nakon pandemije” (COM(2020)0315),
- uzimajući u obzir sastanak na vrhu EU-a i zapadnog Balkana održanog 10. studenoga 2020. u Sofiji u okviru Berlinskog procesa,
- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 26. i 27. lipnja 2014., koji sadrže odluku da se Albaniji dodijeli status zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. studenoga 2020. o jačanju slobode medija: zaštita novinara u Europi, govor mržnje, dezinformiranje i uloga platformi ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. listopada 2019. o otvaranju pregovora o pristupanju sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. listopada 2020. naslovljenu „Gospodarski i investicijski plan za zapadni Balkan” (COM(2020)0641),

⁽¹⁾ SL L 107, 28.4.2009., str. 166.

⁽²⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0320.

⁽³⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0050.

2021. ožujak 25

- uzimajući u obzir Izjavu iz Sofije sa sastanka na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana od 17. svibnja 2018. te priloženi sofijski program prioriteta,
 - uzimajući u obzir Izjavu iz Zagreba usuglašenu tijekom sastanka na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana održanog putem videokonferencije 6. svibnja 2020.,
 - uzimajući u obzir završno izvješće izborne promatračke misije ODIHR-a (Ured za demokratske institucije i ljudska prava Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS)) od 5. rujna 2019. o lokalnim izborima Republike Albanije od 30. lipnja 2019. i zajedničko mišljenje Venecijanske komisije i OESS-a/ODIHR-a od 11. prosinca 2020. o izmjenama albanskog Ustava od 30. srpnja 2020. i Izbornog zakona,
 - uzimajući u obzir godišnji program rada svoje Skupine za potporu demokraciji i koordinaciju izbora za 2021.,
 - uzimajući u obzir svoju preporuku od 19. lipnja 2020. Vijeću, Komisiji i potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku o zapadnom Balkanu, nakon sastanka na vrhu 2020. ⁽⁴⁾,
 - uzimajući u obzir zajedničku izjavu više od 20 zastupnika u Europskom parlamentu od 8. prosinca 2020. o pristupnim pregovorima sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom,
 - uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Albaniji,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A9-0041/2021),
- A. budući da je proširenje jedan od najučinkovitijih instrumenata vanjske politike EU-a jer se njime doprinosi većem doseg temeljnih vrijednosti Unije u pogledu poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, vladavine prava, izgradnje mira i poštovanja ljudskih prava;
- B. budući da je Albanija nastavila ulagati stalne napore na svojem putu prema EU-u te da ispunjava većinu uvjeta koje je postavio EU za održavanje prve međuvladine konferencije;
- C. budući da je vladavina prava ključno mjerilo za ocjenu napretka zemlje kandidatkinje prema pristupanju EU-u;
- D. budući da Albanija mora i dalje napredovati u konsolidaciji demokratskih institucija i procedura, osiguravanju pravilnog funkcioniranja svojih pravosudnih institucija, borbi protiv korupcije te zaštiti slobode medija i prava manjina;
- E. budući da ustrajni napor u pogledu provedbe ključnih reformi zahtijevaju zajednički angažman svih dionika;
- F. budući da je u političkom, sigurnosnom i ekonomskom interesu Unije da izgledi Albanije da postane država članica ovisе o njezinim vlastitim zaslugama; budući da bi kvaliteta potrebnih reformi i predanost zemlje njihovoj provedbi trebala odrediti raspored pristupanja;
- G. budući da proširenje EU-a i napredak demokracije, vladavine prava i prosperiteta na zapadnom Balkanu doprinose jačanju sigurnosti i stabilnosti regije zapadnog Balkana, čiji je dio i Albanija;
- H. budući da će se opći izbori u Albaniji održati 25. travnja 2021. i budući da preporuke OESS-a/ODIHR-a nisu provedene u cijelosti;
- I. budući da je Komisija 1. srpnja 2020. podnijela nacrt pregovaračkog okvira za Albaniju;
- J. budući da je aktualna pandemija jasno pokazala da EU i zapadni Balkan moraju nastaviti zajednički rješavati zajedničke izazove;

⁽⁴⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0168.

- K. budući da se Albanija još treba oporaviti od raširene štete koju su uzrokovali potres od 26. studenoga 2019. i pandemija bolesti COVID-19, poboljšati svoju civilnu zaštitu i pripravnost na katastrofe te pospješiti pripreme za pridruživanje Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu;
- L. budući da je EU mobilizirao bespovratna sredstva u vrijednosti od 115 milijuna EUR za obnovu i izgradnju nakon potresa slijedom svojeg obećanja o pružanju potpore u visini od 400 milijuna EUR;
- M. budući da je pandemija bolesti COVID-19 teško pogodila albansko gospodarstvo, a mjere za sprečavanje širenja virusa negativno utječu na nacionalni proračun;
- N. budući da je EU mobilizirao 3,3 milijarde EUR za nošenje s pandemijom bolesti COVID-19 na zapadnom Balkanu, uključujući 38 milijuna EUR za hitnu potporu zdravstvenom sektoru, 467 milijuna EUR za izgradnju otpornosti zdravstvenih sustava i ublažavanje socioekonomskih posljedica pandemije, 750 milijuna EUR za makrofinancijsku pomoć, 385 milijuna EUR za podupiranje i ponovno pokretanje privatnog sektora i 1,7 milijardi EUR u povlaštenim zajmovima Europske investicijske banke;
- O. budući da je EU mobilizirao 51 milijun EUR za pomoć Albaniji u borbi protiv bolesti COVID-19 i stavio na raspolaganje do 180 milijuna EUR makrofinancijske pomoći;
- P. budući da je EU najveći trgovinski partner Albanije i najveći donator, a zemlja je od 2007. primila 1,25 milijardi EUR iz prepristupnih fondova EU-a;
- Q. budući da će se gospodarskim i investicijskim planom za zapadni Balkan olakšati dugoročni oporavak nakon pandemije bolesti COVID-19 i poduprijeti gospodarski razvoj i reforme;
- R. budući da albanski građani od prosinca 2010. mogu putovati u schengenski prostor bez vize;
- S. budući da od 2015. albanski građani mogu sudjelovati u studentskim i akademskim razmjenama te razmjenama mladih u okviru programa Erasmus+;
- T. budući da je EU i dalje u potpunosti predan podupiranju strateške odluke Albanije o integraciji u EU na temelju vladavine prava i dobrosusjedskih odnosa;
- U. budući da Albanija, zahvaljujući svojim naporima za bolju regionalnu suradnju i dobrosusjedске odnose, ostaje pouzdan vanjskopolitički partner;
1. pozdravlja jasnu stratešku usmjerenost i predanost Albanije integraciji u EU, koja se može vidjeti u dobrosusjedskim odnosima i kontinuiranoj provedbi reformi povezanih s pristupanjem; u tom pogledu pozdravlja izjavu Europskog vijeća od 26. ožujka 2020. o otvaranju pristupnih pregovora sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom; apostrofira važnost procesa integracije kao katalizatora reformi i pozdravlja potporu koju taj proces uživa među albanskim narodom;
 2. smatra da bi Konferencija o budućnosti Europe trebala po potrebi uključiti i aktivno promicati angažman predstavnika Albanije i drugih zemalja zapadnog Balkana, kako na razini vlade, tako i na razini organizacija civilnog društva, uključujući mlade;
 3. podržava da se, nakon što se u cijelosti ispune uvjeti koje je utvrdilo Europsko vijeće i nakon što Vijeće usvoji pregovarački okvir, bez daljnje odgode sazove prva međuvladina konferencija; podsjeća da je Albanija zemlja kandidatkinja od 2014. i da Komisija od 2018. preporučuje početak pristupnih pregovora;
 4. podsjeća na transformacijsku prirodu pristupnih pregovora i napominje da se, kako bi se osigurala vjerodostojnost procesa pristupanja, ispunjavanje ključnih etapa mora odražavati u napretku prema članstvu u EU-u; podsjeća da suprotstavljeni akteri nastoje potkopati daljnju integraciju i političku stabilnost zemalja zapadnog Balkana;
 5. smatra da je imenovanje glavnog pregovarača i pregovaračkog tima, zajedno s usvajanjem akcijskog plana za rješavanje prioriteta pitanja utvrđenih u zaključcima Vijeća iz ožujka 2020. znak jasne političke predanosti prema postizanju napretka u procesu integracije u EU;

2021. ožujak 25

6. ističe da napredak u pristupanju u skladu s revidiranom metodologijom proširenja ovisi o trajnim, korjenitim i neopozivim reformama u temeljnim područjima, počevši od vladavine prava, učinkovitog funkcioniranja demokratskih institucija i javne uprave, pa sve do gospodarstva; u tom pogledu podsjeća na važnost reforme pravosuđa i jačanja borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala, kao i dobrosusjedskih odnosa i regionalne suradnje;

7. apelira na albanske vlasti da pojačaju napore za jačanje političkog dijaloga i rada demokratskih institucija te zemlje, te da istodobno poboljšaju okruženje za medijski pluralizam i civilno društvo;

Rad demokratskih institucija

8. potiče političke vođe u Albaniji da stvore ozračje povjerenja tako što će povećati transparentnost i prevladati manjak dijaloga te izražava ozbiljnu zabrinutost zbog polarizirane političke klime i izostanka održive međustranačke suradnje koji i dalje ometaju demokratski proces; podsjeća na važnost konstruktivnog političkog dijaloga za unapređenje procesa reformi i ostvarivanje daljnjeg napretka u osiguravanju normalnog demokratskog funkcioniranja albanskih institucija;

9. podsjeća na zajedničku odgovornost političkih snaga da se odmaknu od uzajamnih optuživanja, jednostranih odluka i bojkota, te da se umjesto toga ugledaju na pozitivne primjere u pogledu postizanja konsenzusa, kao što su oni koji su doveli do sporazuma o izbornoj reformi od 5. lipnja 2020.;

10. poziva albanske javne institucije da djeluju transparentno i da primijene dobre prakse upravljanja; ističe važnost proaktivnih koraka da se informacije redovito i pravodobno stavljaju na raspolaganje civilnome društvu, medijima i javnosti, naročito kada se informacije odnose na pitanja od velikog javnog interesa, kao što je aktualna zdravstvena kriza;

11. ističe da će opći izbori zakazani za 25. travnja 2021. biti ključni za konsolidaciju i obnovu demokratskih postupaka i struktura te zemlje i za postizanje veće razine političke stabilnosti; podsjeća da su slobodni i pravedni izbori temelj članstva u EU-u;

12. izražava zabrinutost zbog navoda o kupovanju glasova i podsjeća da je kazneni progon te radnje jedan od uvjeta koje je Vijeće utvrdilo 25. ožujka 2020.; naglašava da je važno pobrinuti se za to da se pripreme za parlamentarne izbore 2021. provode na transparentan i uključiv način; primjećuje da sve političke snage, državna tijela, civilno društvo i mediji imaju zajedničku dužnost osigurati transparentnu, vjerodostojnu i objektivnu izbornu kampanju bez dezinformiranja, zastrašivanja i lažnih optužbi;

13. ističe važnost provedbe mjera izborne reforme kodificiranih u srpnju 2020., koje su u skladu s preporukama OESS-a/ODIHR-a i Vijeća Europe; ističe važnost cjelovite i pravodobne provedbe zajedničkog mišljenja Venecijanske komisije i OESS-a/ODIHR-a iz prosinca 2020.; pozdravlja pozitivan ishod sporazuma od 5. lipnja 2020., kojim se provode neke od preporuka OESS-a/ODIHR-a; primjećuje neuspjeh da se taj ishod iskoristi za daljnje postupanje i činjenicu da su, unatoč opetovanim međunarodnim pozivima da se pričeka mišljenje Venecijanske komisije, poduzeti daljnji koraci bez širokog međustranačkog konsenzusa, što je dovelo do toga da je albanski parlament u listopadu 2020. usvojio sporne izmjene Izbornog zakona;

14. ističe da albanski parlament treba više sudjelovati u procesu integracije u EU te da treba dodatno unaprijediti svoje zakonodavne kapacitete kao i kapacitete u pogledu kontrole i proračunskog nadzora kako bi se osigurala pravna usklađenost s pravnom stečevinom EU-a;

15. poziva Albaniju da poboljša koordinaciju unutar vlade, pospješi decentralizaciju u okviru teritorijalne reforme uprave, poboljša javna savjetovanja na lokalnoj razini i unaprijedi reformu javne uprave;

Vladavina prava

16. podsjeća na iznimnu važnost zaštite vladavine prava s pomoću reforme pravosuđa te stalnog i dosljednog progona korupcije na visokoj razini; pohvaljuje napredak u provedbi sveobuhvatne reforme pravosuđa koja ima uporište u dosad nezabilježenom postupku provjere i osnivanju relevantnih institucija i specijaliziranih tijela, te poziva na ubrzanje tih procedura kako bi se ostvario konkretan pomak prema postizanju odgovornog, neovisnog i funkcionalnog pravosuđa, jer je to preduvjet za prvu međuvladinu konferenciju;

17. naglašava da Albanija treba zauzeti više strateški pristup reformi pravosuđa kao odgovor na sve veći broj neriješenih predmeta; poziva na jamčenje visokih standarda transparentnosti u pravosudnom sektoru i na reaktivaciju alata kao što su internetske baze podataka koje su nekad bile operativne; pozdravlja imenovanje novih članova Ustavnog suda, čime je ponovno stavljen u rad, te potiče albanske institucije da brzo zaključče postupak imenovanja, čime će se ponovno uspostaviti sposobnost Ustavnog suda da djeluje potpuno i učinkovito; naglašava potrebu da se zajamče kontinuirano funkcioniranje žalbenih sudova i njihovi adekvatni ljudski resursi;
18. pozdravlja činjenicu da je Visoki sud djelomično ponovno stekao svoju sposobnost djelovanja i da ispituje dopuštenost više od tisuću predmeta te ga potiče da ostvari daljnji napredak u imenovanju dodatnih sudaca kako bi postao potpuno funkcionalan i drastično smanjio neodržive zaostatke u pogledu otvorenih predmeta;
19. izražava zadovoljstvo što je uspostavljen Nacionalni istražni ured te što njegova direktorica obavlja svoje dužnosti i što se trenutačno zapošljava istražno osoblje;
20. naglašava potrebu da se Albanija bori protiv korupcije na svim razinama društva, vlade i javne uprave; zabrinut je zbog trenutačne prakse prema kojoj državna policija može primati privatne donacije i sponzorstva; sa zabrinutošću primjećuje da optužbe za korupciju i dalje narušavaju povjerenje javnosti u vladu i demokratske institucije općenito;
21. naglašava potrebu da se osigura učinkovito funkcioniranje, suradnja te financijska i operativna neovisnost pravosudnih institucija, tijela kaznenog progona i institucija za borbu protiv korupcije pružanjem odgovarajućih financijskih, tehničkih i ljudskih resursa; naglašava važnost postizanja konkretnih rezultata u obliku neovisnih i nepristranih istraga koje vode do uspješnog progona kaznenih djela na visokoj razini, uključujući korupciju;
22. pozdravlja osnivanje antikorupcijskih tijela i prima na znanje napredak postignut u antikorupcijskom zakonodavstvu; potvrđuje da su temeljite istrage novouspostavljene posebne strukture za borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala (SPAK) u tijeku i da specijalizirani sudovi za borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala izdaju optužnice; naglašava potrebu za očuvanjem njihove neovisnosti kako bi učinkovito i proaktivno radili na suzbijanju nekažnjavanja i korupcije na visokoj razini;
23. poziva na brzo donošenje i provedbu konkretnih planova za integritet u svim ministarstvima, kako je predviđeno u međusektorskoj strategiji za borbu protiv korupcije i akcijskom planu za njezinu provedbu; podsjeća na potrebu za poboljšanjem transparentnosti i nadziranja financiranja političkih stranaka u skladu s izmijenjenim Zakonom o financiranju političkih stranaka; napominje važnost učinkovite provedbe preporuka albanske vrhovne državne revizorske institucije;
24. primjećuje povećanje broja proaktivnih istraga, kaznenih progona i pravomoćnih presuda usmjerenih protiv nezakonito stečenog bogatstva i pranja novca, koji rezultiraju sustavnim zamrzavanjem i zapljenom imovine stečene kaznenim djelima te poziva na jačanje kaznenog progona i pravomoćnih presuda u tim predmetima, u skladu s načelima neovisnosti pravosuđa, pravičnog postupka i poštenog suđenja; ističe velike probleme u vezi s pranjem novca, posebno u građevinskom sektoru i sektoru nekretnina;
25. pozdravlja korake koji su poduzeti za poboljšanje zakonodavstva i mehanizama za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma te poziva na daljnje mjere usmjerene na brzu provedbu akcijskog plana Radne skupine za financijsko djelovanje, naročito u pogledu smanjenja veličine sive ekonomije;
26. naglašava važnost stalnih napora i sustavnih poboljšanja koje Albanija poduzima u borbi protiv trgovine ljudima, vatrenim oružjem i krivotvorenom robom, kao i kiberkriminala i terorističkih prijetnji;
27. poziva Albaniju da još više intenzivira svoje opsežne i rigorozne napore da razbije lokalne i međunarodne kriminalne mreže i stane na kraj proizvodnji i trgovini drogom, tako da iskoristi znatan trud uložen posljednjih godina; pozdravlja pojačanu suradnju te zemlje s Europolom i tijelima kaznenog progona država članica EU-a, koja je dovela do niza uspješnih velikih operacija kaznenog progona, među ostalim i uzornom suradnjom albanskih i talijanskih vlasti pod okriljem zajedničkog istražnog tima; potiče albanske vlasti da brzo dovrše upućivanje albanskog tužitelja za vezu u Agenciju Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu (Eurojust); preporučuje Albaniji da donese novu strategiju i akcijski plan o drogama, među ostalim kako bi se ispunila pravna praznina u pogledu prekursora za droge;

2021. ožujak 25**Temeljna prava**

28. izražava svoju podršku uključivim politikama i poziva na postizanje napretka u donošenju mjera za stvarnu zaštitu temeljnih sloboda i prava svih građana, s posebnim naglaskom na ženama, djeci, osobama s invaliditetom, etničkim manjinama i LGBTQI+ osobama;

29. pozdravlja prijedlog za imenovanje albanskog promatrača u Agenciji EU-a za temeljna prava (FRA) i potiče vlasti da u potpunosti iskoriste stručnost Agencije kako bi se zakonodavstvo i praksa Albanije uskladili s pravnom stečevinom i standardima EU-a;

30. pozdravlja najnovije informacije o albanskom zakonodavstvu protiv diskriminacije i poziva vlasti da pojačaju napore kako bi se uspostavila čvrsta sudska praksa u području borbe protiv diskriminacije; potiče vlasti da osiguraju učinkovitu prevenciju i kazneni progon govora mržnje i zločina iz mržnje, uključujući antisemitizam;

31. konstatira da je Nacionalni akcijski plan Albanije za LGBTI pitanja za razdoblje 2016. – 2020. istekao i poziva vladu da u transparentnom i uključivom procesu uz savjetovanje s civilnim društvom izradi novi akcijski plan te da zajamči dodjelu odgovarajućih sredstava za njegovu provedbu; poziva albanske vlasti da potiču društveno prihvaćanje LGBTQI+ osoba, koje i dalje redovito doživljavaju diskriminaciju i govor mržnje; pozdravlja odluku o ukidanju „konverzijske terapije“, koja je neprihvatljiva, čime se jača pravo na rodni identitet i rodno izražavanje;

32. apelira na vlasti da osiguraju da se relevantnim tijelima, kao što su uredi pravobranitelja, povjerenika za borbu protiv diskriminacije i povjerenika za pravo na informacije i zaštitu podataka osiguraju dostatni ljudski, tehnički i financijski resursi te da se njihove preporuke sustavno provode; naglašava da bi na te funkcije trebalo imenovati samo one osobe čije su neovisnost i profesionalnost neupitne;

33. poziva na stvaranje djelotvornog mehanizma za sprečavanje rodno uvjetovanog nasilja, uključujući uznemiravanje, nasilje u obitelji te nasilje nad djecom, koje je dodatno pogoršano zbog pandemije bolesti COVID-19, te na pružanje zaštite i potpore žrtvama, zajedno s učinkovitim i djelotvornim kaznenim progonom počinitelja;

34. podsjeća Albaniju na svoje pozive da pruži nediskriminirajući pristup javnim uslugama i da poduzme daljnja poboljšanja u pogledu obrazovanja, stopa zapošljavanja te stambenih i zdravstvenih uvjeta osoba s invaliditetom, Roma, Egipćana i pripadnika drugih etničkih manjina; pozdravlja Poznansku deklaraciju o integraciji Roma iz 2019. u okviru procesa proširenja EU-a; apelira na vlasti da unaprijede politike integracije Roma u skladu sa strateškim okvirom EU-a za Rome;

35. potiče Albaniju da brzo donese preostalih pet podzakonskih akata kako bi se osigurala potpuna provedba Okvirnog zakona iz 2017. o zaštiti nacionalnih manjina i povezanih prava na samoodređivanje, uporabu manjinskih jezika kada je to potrebno na lokalnoj upravnoj razini i prava na usporedno obrazovanje na jezicima manjina; poziva Albaniju da zaštititi i promiče kulturnu baštinu, jezike i tradicije svojih nacionalnih manjina te da osigura poseban medijski prostor u državnim i lokalnim medijima na jezicima manjina;

36. u tom kontekstu pozdravlja donošenje Zakona o popisu stanovništva predviđenome za jesen 2021. i poziva Albaniju da poduzme sve potrebne korake za njegovu učinkovitu provedbu, među ostalim pripremom upitnika i priručnikom kojim su obuhvaćene sve priznate manjinske skupine;

37. poziva Albaniju da zajamči da manjinske skupine imaju jednake mogućnosti, da budu primjereno zastupljene u političkom životu, javnoj upravi i sudstvu;

38. poziva Albaniju da i dalje radi na mjerama za konsolidaciju uknjižbe nekretnina, prava na restituciju prava vlasništva i naknade za oduzetu imovinu, provedbu zakona o prijelaznim odredbama u pogledu vlasništva, ponajprije postizanjem napretka na transparentan način u postupku uknjižbe nekretnina te dovršenjem sveobuhvatne reforme zemljišnog sektora; među ostalim u područjima gdje žive manjinske zajednice;

39. pozdravlja napore Albanije u promicanju tolerancije i međuvjerskog sklada te suzbijanju predrasuda i diskriminacije, uključujući antisemitizam, kako je potvrđeno parlamentarnim potvrđivanjem definicije antisemitizma Međunarodnog saveza za sjećanje na holokaust, čime je Albanije postala prva zemlja s većinskim muslimanskim stanovništvom koja je prihvatila tu formulaciju; poziva na kontinuirane napore kojima će se osigurati poštovanje slobode izražavanja i slobode uvjerenja ili vjeroispovijesti;

40. poziva vlasti da osiguraju slobodu okupljanja kao temeljno pravo, poštujući načelo proporcionalnosti, uključujući tijekom izvanrednog stanja ili prirodnih katastrofa; ističe preporuke pravobranitelja u tom pogledu;
41. ističe važnost rješavanja navodnih povreda dužnosti policije te istraga i kaznenog progona nerazmjerne uporabe sile, također u kontekstu pandemije bolesti COVID-19; ponovno ističe da je potrebno stati na kraj lošem postupanju prema osumnjičenicima i zatvorenicima;
42. podsjeća na obvezu vlasti da osiguraju pravičan postupak za tražitelje azila u skladu s međunarodnim obvezama Albanije te da na odgovarajući način odgovore na potrebe izbjeglica, tražitelja azila i migranata, uz povećanje spremnosti za mogući rast migracijskih tokova i jačanje suradnje s nadležnim tijelima država članica; poziva na povećanje kapaciteta za obradu zahtjeva za azil i istraga prijavljenih slučajeva kršenja postupaka vraćanja, uključujući povrede ljudskih prava;
43. ističe da zaštita granica i sprečavanje prekograničnog kriminala moraju biti prioritet te se moraju provoditi uz potpuno poštovanje temeljnih prava, koja su sastavni dio primjenjivih međunarodnih i regionalnih zakona i načela; pozdravlja pokretanje prve samostojne zajedničke operacije s Agencijom za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex) izvan Europske unije;
44. naglašava da je doprinos Albanije zaštiti vanjskih granica Europske unije od ključne važnosti i poziva EU da pojača svoju potporu zaštiti granica u regiji te da podupre potrebe albanskih nadležnih tijela koja se bave izbjeglicama, tražiteljima azila i migrantima;
45. pozdravlja aktualne napore albanskih vlasti i potiče ih da zauzmu čvrst pristup u sprečavanju, istrazi, progonu i kažnjavanju trgovine ljudima i iskorištavanja žrtava trgovine ljudima, među kojima su djeca i druge ranjive skupine, te da povećaju broj usluga reintegracije i osiguraju zaštitu svjedoka;
46. pozdravlja postojeće mjere te poziva na postizanje daljnjeg napretka kako bi se u državama članicama EU-a znatno smanjila nezakonita migracija i broj neutemeljenih zahtjeva za azil albanskih državljana, kao i broj dolazaka maloljetnika bez pratnje; konstatira da Albanija i dalje ispunjava mjerila za liberalizaciju viznog režima;

Civilno društvo i mediji

47. ističe potrebu za poboljšanjem ozračja za rad civilnog društva u Albaniji i potiče vlasti da osiguraju svrsishodna, pravovremena i reprezentativna savjetovanja tijekom postupka donošenja odluka na različitim upravnim razinama te da poboljšaju pravni i fiskalni okvir, čime će se povećati financijska održivost nevladinog sektora;
48. ističe važnost sudjelovanja organizacija civilnog društva u redovitim savjetovanjima o funkcioniranju društva, čime se omogućuje sudjelovanje građana u poslovima zemlje;
49. naglašava da je potrebno poboljšati uvjete i stvoriti okruženje kojim se potiče odgovornost i nadzor javnih institucija, posebno u suradnji s civilnim društvom i novinarima, tako što će im se osigurati pristup pravosuđu i pravna sigurnost; vrlo je zabrinut zbog alarmantnih navoda o širokoj uporabi dezinformiranja protiv istraživačkih novinara, aktivista civilnog društva i drugih koji žele moćnike pozvati na odgovornost;
50. sa zabrinutošću primjećuje izostanak napretka u pogledu slobode izražavanja te prepreke ispravnom funkcioniranju neovisnih medija;
51. podsjeća na važnost jamčenja kvalitetnog novinarstva i povećanja razine medijske pismenosti za funkcioniranje demokracije i borbu protiv dezinformacija, govora mržnje i lažnih vijesti; poziva Europsku službu za vanjsko djelovanje (ESVD) i Komisiju da poboljšaju koordinaciju i riješe problem dezinformiranja i hibridnih prijetnji kojima se nastoji ugroziti perspektiva pristupanja EU-u tako što će strateški istaknuti važnost EU-a za građane zapadnog Balkana te ih potiče na stvaranje centra izvrsnosti usmjerenog na Balkan radi suzbijanja dezinformacija;
52. poziva na inicijative za poticanje medijskog okruženja bez vanjskih utjecaja i pogodnog za profesionalno medijsko postupanje, uključujući istraživačko novinarstvo;

2021. ožujak 25

53. naglašava potrebu za jačanjem samoregulacije, etičkih standarda, neovisnosti, nepristranosti, financijske održivosti i kvalitete izvješćivanja javnih i privatnih medija te za povećanjem transparentnosti vlasništva nad medijima, financiranja i javnog oglašavanja; poziva na donošenje mjera kojima se jamči transparentnost medijskog vlasništva nad radiotelevizijskim kućama; ističe da je potrebno poboljšati radne i društvene uvjete medijskih djelatnika kako bi se zajamčilo kvalitetno novinarstvo;

54. osuđuje nasilje, zastrašivanje, kampanje blaćenja i neizravan politički i financijski pritisak usmjeren na novinare, čime se ozbiljno guši medijska sloboda, potiče autocenzura i snažno podrivaju nastojanja da se otkriju zločini i korupcija; poziva vlasti da pokrenu istragu o nedavnom nizu nasilnih incidenata i neopravdanom pritvaranju novinara te da odmah odgovore na optužbe o napadima policije na novinare, među ostalim i dok su u pritvoru;

55. pozdravlja predanost vlasti da povuku predložene nacрте izmjena zakona o medijima i u potpunosti provedu preporuke Venecijanske komisije od 19. lipnja 2020. u svim budućim prijedlozima; ponovno izražava zabrinutost zbog prvotno predloženih mjera u okviru tzv. „paketa mjera za borbu protiv klevete” i napominje da bi se svaka revizija zakona o medijima i komunikaciji trebala provesti na transparentan i uključiv način i pritom bi se trebalo osigurati da se glasovi i mišljenja civilnog društva čuju u cilju poboljšanja slobode medija i radnog okruženja neovisnih novinara;

Socioekonomske reforme

56. potiče Vladu Albanije da prednost da mjerama za ublažavanje zdravstvenih i socioekonomskih posljedica pandemije bolesti COVID-19, uz posvećivanje posebne pozornosti marginaliziranim i ranjivim skupinama kao što su Romi, Egipćani i LGBTIQ+ zajednica, osobe s invaliditetom i samohrani roditelji, te da istodobno poduzme daljnje korake kako bi se poboljšala diversifikacija, konkurentnost i digitalizacija te reprezentativnost socijalnog dijaloga i suzbila raširena siva ekonomija;

57. podsjeća da održivi rast ovisi o iskorjenjivanju endemske korupcije, većoj transparentnosti, pravnoj sigurnosti i učinkovitosti, poštenom tržišnom natjecanju i smanjenju administrativnih procedura;

58. potiče albanske vlasti da znatno pojačaju pokrivenost socijalnom skrbi i poboljšaju pristup socijalnim i zdravstvenim uslugama, naročito za ranjive skupine, kako bi se smanjila opasnost od siromaštva i socijalne isključenosti;

59. poziva na jačanje konkretnih mjera za rješavanje demografskog pada i odljeva mozgova s pomoću aktivnih politika tržišta rada kojima se odgovara na neusklađenost vještina i smanjuje dugotrajna nezaposlenost, posebno među mladima i najmarginaliziranijim skupinama; ističe važnost stvaranja održivih dugoročnih mogućnosti zapošljavanja za mlade promicanjem dostupnog, kvalitetnog i uključivog obrazovanja i rješavanjem stambenih problema; poziva Vladu Albanije da poboljša dostupnost i pristupačnost pristupa internetu, među ostalim, za školovanje;

60. pozdravlja pozitivne trendove u sudjelovanju žena u politici i poziva na poduzimanje dodatnih koraka za rješavanje rodne neravnoteže, rodno uvjetovane razlike u plaćama i diskriminacije na radnom mjestu;

61. apelira na vlasti da pojačaju napore za iskorjenjivanje dječjeg rada u neformalnom sektoru i za poticanje kaznenog progona slučajeva zlostavljanja djece;

62. naglašava potrebu za poboljšanjem vidljivosti i komunikacije u vezi s pomoći EU-a i financiranjem koje Unija provodi u Albaniji; u tom pogledu podsjeća na nagrađivanje uspješnosti u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći Sjevernoj Makedoniji i Albaniji, a posebno na znatnu potporu koju je EU pružio zapadnom Balkanu u borbi protiv pandemije bolesti COVID-19;

63. pozdravlja napore Komisije da poduzme veća strateška ulaganja na zapadnom Balkanu putem namjenskoga gospodarskog i investicijskog plana; naglašava da svako ulaganje mora biti u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma i ciljem dekarbonizacije EU-a; prepoznaje važnost tog plana u podupiranju održive povezanosti, ljudskog kapitala, konkurentnosti i uključivog rasta, kao i u jačanju regionalne i prekogranične suradnje; poziva na odgovarajuće sufinanciranje i daljnja

poboljšanja transparentnosti i vidljivosti financiranja EU-a; naglašava potrebu da se u kontekstu Albanije stavi naglasak na financiranje tekuće demokratske tranzicije i borbe protiv demografskog pada i odljeva mozgova;

Okoliš, energija i promet

64. podsjeća na to da su potrebni znatni naponi kako bi se ispunili ciljevi u pogledu energetske učinkovitosti, sigurnosti opskrbe, smanjenja emisija i obnovljivih izvora energije te diversifikacije energije prijelazom na održivu energiju, grijanje i promet;

65. potiče Albaniju da diversificira proizvodnju energije, osigura gospodarski i ekološki prihvatljiva ulaganja u hidroenergetske operacije i poveća troškovno učinkovita ulaganja u eolne i solarne izvore energije; potiče vladu da smanji utjecaj na biološku raznolikost zaustavljanjem hidroenergetskog razvoja u zaštićenim područjima, posebno u područjima u blizini rijeka Valbone i Vjose, te da što prije uspostavi Nacionalni park Vjosa koji će se protezati duž čitave dužine rijeke Vjose, u skladu sa svojom najavom; ističe da je potrebno poboljšati procjene utjecaja na okoliš, strateške okolišne procjene i transparentnost postupaka u svim ekološki osjetljivim sektorima te pojačati progon kaznenih djela protiv okoliša; naglašava važnost poboljšanja strategije Albanije za nuklearnu sigurnost i zaštitu od zračenja; podsjeća da se Albanija tek treba u potpunosti uskladiti s Direktivom Vijeća 2013/59/Euratom od 5. prosinca 2013. kojom se utvrđuju osnovni sigurnosni standardi za zaštitu od opasnosti koje su uzrokovane ionizirajućim zračenjem;

66. potiče vlasti da osiguraju potpunu usklađenost s Ugovorom o Energetskoj zajednici, među ostalim tako što će albansku burzu električne energije učiniti operativnom, nastaviti otvarati tržište, osigurati funkcionalno razdvajanje operatora distribucijskih sustava i povezivanje tržišta električne energije; naglašava da će puštanje u pogon novog transjadranskog plinovoda i skorašnje povezivanje prenamijenjene termoelektrane u Vliri doprinijeti regionalnoj energetskoj sigurnosti; podsjeća na potrebu za dovršetkom reforme tržišta električne energije i uspostavom elektroenergetskog spojnog voda Bitola-Elbasan sa Sjevernom Makedonijom;

67. poziva na daljnji napredak u jačanju strateških prometnih mreža u skladu s regulatornim okvirom transeuropske prometne mreže (TEN-T), na napredak u izgradnji albanskih dionica „plave autoceste”, dovršetak reformi u željezničkom sektoru i daljnji napredak željezničke veze na relaciji Tirana-Podgorica-Drač;

68. izražava duboku zabrinutost zbog određenih gospodarskih projekata koji su u Albaniji prouzročili tešku štetu za okoliš na zaštićenim područjima; naglašava da se planiranje i izgradnja ekološki osjetljivih turističkih i energetske infrastrukturnih projekata mora, prije svakog donošenja odluke, provoditi u okviru opsežnog savjetovanja na razini cijele zemlje s civilnim društvom i lokalnim zajednicama te mora biti u skladu s međunarodnim normama i normama EU-a o procjenama učinka i zaštiti okoliša;

69. apelira na albanske vlasti da razviju nacionalnu energetske strategiju kojom se jamči potpuno pridržavanje i provedba Pariškog sporazuma, relevantnih klimatskih politika EU-a, ciljeva dekarbonizacije i instrumenata za određivanje cijena ugljika, u skladu s europskim zelenim planom i političkim obvezama preuzetima u Izjavi iz Sofije za 2020.; poziva vlasti da bez odgode donesu nacrt zakona o klimi te zakon i odluku o mehanizmu za praćenje i izvješćivanje o emisijama stakleničkih plinova; zahtijeva ubranu finalizaciju nacrtu integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana kako bi ga Tajništvo Energetske zajednice preispitalo;

70. poziva na daljnje napore u području poljoprivrede i ruralnog razvoja; smatra da je važno uspostaviti čvrst sustav savjetovanja između kreatora politika i raznih interesnih skupina u ruralnim područjima; naglašava potrebu za razvojem moderne, ekološke, klimatski prihvatljive poljoprivrede malih i srednjih razmjera kojom će se poljoprivrednicima osigurati mogućnost privređivanja za život te zaštititi albanski prirodni resursi, kao i biološka raznolikost;

71. podsjeća na potrebu da Albanija prednost da provedbi nove nacionalne strategije gospodarenja otpadom za razdoblje 2020. – 2035. i uspostavi integriranog regionalnog sustava gospodarenja otpadom te da promiče recikliranje, zatvaranje odlagališta opasnog otpada, usklađivanje sa standardima EU-a, posebno u pogledu spaljivanja te da spriječi

2021. ožujak 25

krčenje šuma i onečišćenje plastikom u moru; skreće pozornost na onečišćenje Jadranskog mora i često bacanje otpada koji se prenosi morskim strujama; ističe da je potrebno pojačati praćenje kvalitete voda i kapaciteta za obradu otpadnih voda te ojačati kapacitete agencija nadležnih za okoliš i zaštićena područja;

Regionalna suradnja i vanjska politika

72. pozdravlja stalne napore Albanije u promicanju dobrosusjedskih odnosa i regionalne integracije; naglašava važnost poduzimanja daljnjih koraka za promicanje pomirenja sa susjedima i regionalne suradnje, koji bi se trebali temeljiti na poštovanju temeljnih vrijednosti EU-a i zajedničkoj budućnosti u EU-u;

73. poziva na stvaranje novih prilika za politički dijalog i dijalog o politikama na visokoj razini sa zemljama zapadnog Balkana putem redovitih sastanaka na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana i znatnijih ministarskih kontakata kako bi se ojačala politička odgovornost za proces proširenja, osiguralo snažnije upravljanje i angažman na visokoj razini, što i je cilj revidirane metodologije proširenja;

74. pozdravlja konstruktivne korake prema rješavanju otvorenih bilateralnih pitanja, uključujući zajednički pothvat Grčke i Albanije da razgraničavanje pomorskih zona prepuste Međunarodnom sudu pravde;

75. pozdravlja uključive korake za produblivanje regionalne integracije, olakšavanje povezivosti i slobodnoga kretanja ljudi, robe, kapitala i usluga te doprinošenje zajedničkom regionalnom tržištu;

76. pozdravlja konstruktivnu ulogu Albanije u multilateralnim inicijativama, među ostalim pod njezinim predsjedanjem Srednjoeuropskim sporazumom o slobodnoj trgovini i OESS-om;

77. pozdravlja sudjelovanje Albanije u mini-schengenskoj inicijativi kao sredstvo za poboljšanje susjedskih odnosa i pružanje novih mogućnosti za ljude i poduzeća u Albaniji;

78. poziva sve političke čelnike da poduzmu hitne korake za osnivanje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava počinjenim na teritoriju bivše Jugoslavije od 1. siječnja 1991. do 31. prosinca 2001. godine (REKOM), nadovezujući se na važan rad Koalicije za REKOM; apelira na političke čelnike na zapadnom Balkanu da promiču regionalno pomirenje i da se suzdrže od instrumentalizacije tih tema u internim političkim previranjima;

79. pozdravlja kontinuirano i potpuno usklađivanje Albanije s odlukama i izjavama zajedničke vanjske i sigurnosne politike od 2012. nadalje i pohvaljuje njezino aktivno sudjelovanje u misijama i operacijama EU-a za upravljanje krizom kao i aktivan doprinos NATO-ovim misijama od strateške važnosti za EU; potiče Albaniju da poštuje stajalište EU-a o nadležnosti Međunarodnog kaznenog suda;

80. naglašava potrebu da EU i Sjedinjene Američke Države ojačaju svoje partnerstvo i koordinaciju na zapadnom Balkanu kako bi se unaprijedile ključne reforme te poboljšalo upravljanje i pomirenje; poziva ESVD i Komisiju da povećaju potporu Albaniji u borbi protiv zlonamjernih stranih uplitanja zemalja kao što su Rusija, Kina i Iran; smatra da, imajući na umu prethodno navedeno usklađivanje i proces pristupanja Albanije EU-u, Tirana mora razviti sve tješnju suradnju s državama članica EU-a i NATO-a u pitanjima sigurnosti i obrane;

o

o o

81. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju prosljedi predsjedniku Europskog vijeća, Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, vladama i parlamentima država članica te predsjedniku, Vladi i parlamentu Republike Albanije.

P9_TA(2021)0113

Izvješća Komisije o Kosovu za 2019. i 2020.

Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o izvješćima Komisije o Kosovu za razdoblje 2019. – 2020. (2019/2172(INI))

(2021/C 494/13)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, te Kosova, s druge strane, koji je stupio na snagu 1. travnja 2016.,
- uzimajući u obzir program europskih reformi za Kosovo pokrenut 11. studenoga 2016. u Prištini, kao i pokretanje 2. programa europskih reformi u listopadu 2020.,
- uzimajući u obzir okvirni sporazum s Kosovom o sudjelovanju u programima Unije koji je na snazi od 1. kolovoza 2017.,
- uzimajući u obzir zaključke Predsjedništva sa sastanka Europskog vijeća u Solunu od 19. i 20. lipnja 2003.,
- uzimajući u obzir Deklaraciju iz Sofije sa sastanka na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana održanog 17. svibnja 2018. i Sofijski program prioriteta,
- uzimajući u obzir Rezoluciju Vijeća sigurnosti UN-a 1244 od 10. lipnja 1999., savjetodavno mišljenje Međunarodnog suda pravde od 22. srpnja 2010. o sukladnosti jednostranog proglašenja neovisnosti Kosova s međunarodnim pravom te Rezoluciju Opće skupštine UN-a 64/298 od 9. rujna 2010. u kojoj je potvrđen sadržaj mišljenja Međunarodnog suda pravde i pozdravljena spremnost EU-a da posreduje u dijalogu između Srbije i Kosova,
- uzimajući u obzir prvi sporazum o načelima kojima se uređuje normalizacija odnosa između vlada Srbije i Kosova od 19. travnja 2013., sporazume od 25. kolovoza 2015. te aktualni dijalog uz posredovanje EU-a za normalizaciju odnosa,
- uzimajući u obzir Odluku Vijeća (ZVSP) 2020/792 od 11. lipnja 2020. o izmjeni Zajedničke akcije 2008/124/ZVSP o Misiji Europske unije za uspostavu vladavine prava na Kosovu (EULEX Kosovo), kojom je trajanje misije produljeno do 14. lipnja 2021.,
- uzimajući u obzir izvješća glavnog tajnika Ujedinjenih naroda o aktivnostima Privremene administrativne misije Ujedinjenih naroda na Kosovu (UNMIK), od kojih je posljednje objavljeno 31. ožujka 2020., te izvješća o operacijama snaga na Kosovu (KFOR) od 7. veljače 2018.,
- uzimajući u obzir Berlinski proces pokrenut 28. kolovoza 2014.,
- uzimajući u obzir zajedničku izjavu supredsjedatelja Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje EU-a i Kosova nakon šestog sastanka tog Odbora održanog u Strasbourgu 14. veljače 2019.,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. veljače 2020. naslovljenu „Poboljšanje pretpristupnog procesa – vjerodostojna perspektiva pristupanja EU-u za zemlje zapadnog Balkana” (COM(2020)0057),
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 5. lipnja 2020. o jačanju suradnje s partnerima sa zapadnog Balkana u području migracija i sigurnosti,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 29. svibnja 2019. naslovljenu „Politika proširenja EU-a za 2019.” (COM(2019)0260) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o Kosovu za 2019.” (SWD(2019) 0216),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. listopada 2020. naslovljenu „Politika proširenja EU-a za 2020.” (COM(2020)0660) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o Kosovu za 2020.” (SWD(2020) 0356),

2021. ožujak 25

- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. listopada 2020. naslovljenu „Gospodarski i investicijski plan za zapadni Balkan” (COM(2020)0641) i radni dokument službi Komisije naslovljen „Smjernice za provedbu zelenog plana za zapadni Balkan” od 6. listopada 2020. (SWD(2020)0223),
 - uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 8. travnja 2020. pod nazivom „Komunikacija o globalnom odgovoru EU-a na bolest COVID-19” (JOIN(2020)0011) i komunikaciju Komisije od 29. travnja 2020. pod nazivom „Potpora zapadnom Balkanu u rješavanju pitanja bolesti COVID-19 i oporavku nakon pandemije” (COM(2020)0315),
 - uzimajući u obzir Komisijinu procjenu programa gospodarske reforme Kosova za razdoblje 2020. – 2022. (SWD(2020)0065) od 21. travnja 2020. i zajedničke zaključke ekonomskog i financijskog dijaloga između EU-a i zapadnog Balkana te Turske koje je Vijeće usvojilo 19. svibnja 2020.,
 - uzimajući u obzir konačno izvješće misije EU-a za promatranje izbora o prijevremenim parlamentarnim izborima održanim 6. listopada 2019. na Kosovu,
 - uzimajući u obzir Prijedlog Komisije za uredbu Europskog parlamenta i Vijeća od 4. svibnja 2016. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 539/2001 s popisom trećih zemalja čiji državljani moraju imati vizu pri prelasku vanjskih granica te zemalja čiji su državljani izuzeti od tog zahtjeva (Kosovo) (COM(2016)0277) te zakonodavnu rezoluciju Europskog parlamenta od 28. ožujka 2019. kojom se usvaja stajalište u prvom čitanju ⁽¹⁾ i preuzima prijedlog Komisije,
 - uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o toj zemlji,
 - uzimajući u obzir svoju preporuku od 19. lipnja 2020. Vijeću, Komisiji i potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku o zapadnom Balkanu, nakon sastanka na vrhu 2020. ⁽²⁾,
 - uzimajući u obzir Zagrebačku deklaraciju usvojenu na sastanku na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana održanog putem videokonferencije 6. svibnja 2020.,
 - uzimajući u obzir zajedničku izjavu sa sastanka na vrhu Europskog parlamenta i predsjednika parlamenta država zapadnog Balkana, koji je 28. siječnja 2020. sazvao predsjednik Europskog parlamenta zajedno s čelništvima parlamenta zapadnog Balkana,
 - uzimajući u obzir sastanak na vrhu EU-a i zapadnog Balkana održan 10. studenoga 2020. u okviru Berlinskog procesa,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A9-0031/2021),
- A. budući da se o Kosovu mora odlučivati kao o svakoj zemlji koja teži da postane članicom EU-a prema vlastitim zaslugama u smislu ispunjavanja, provedbe i poštovanja skupa kriterija i zajedničkih vrijednosti koji su uvjet za pristupanje, te budući da kvaliteta i predanost potrebnim reformama određuju raspored i napredovanje pristupanja;
- B. budući da se Kosovo treba usmjeriti na temeljne reforme za rješavanje strukturnih nedostataka u područjima vladavine prava, temeljnih prava, rada demokratskih institucija i reformu javne uprave, kao i na gospodarski razvoj i konkurentnost;
- C. budući da se Kosovo i dalje bori s političkom nestabilnošću, posebno od prijevremenih parlamentarnih izbora održanih 6. listopada 2019.; budući da je kraj Kurtijeve vlade otkrio nekoliko strukturnih pitanja, uključujući neprimjereno miješanje vanjskih aktera u rad Vlade i Skupštine Kosova, neovisnost Ustavnog suda i nedostatak jasnoće o zakonitosti glasanja o vladi;

⁽¹⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0319.

⁽²⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0168.

- D. budući da je u posljednje vrijeme koordinacija između transatlantskih aktera bila manjkava, a da će nadolazeća američka administracija predstavljati novu priliku za bolju suradnju;
- E. budući da je Kosovo i dalje jedina zemlja zapadnog Balkana čijim je državljanima potrebna viza za putovanje u schengensko područje, iako su još 2018. ispunjena sva referentna mjerila za ostvarenje liberalizacije viznog režima;
- F. budući da je siva ekonomija na Kosovu zapreka održivom razvoju ukupnoga gospodarstva u toj zemlji;
- G. budući da Kosovo mora povećati svoje napore u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala te mora izgraditi jake, koherentne i neovisne institucije za rješavanje tih pitanja;
- H. budući da je bivši predsjednik Hashim Tači 5. studenoga 2020. dao ostavku kako bi pred Posebnim sudom za zločine na Kosovu u Haagu odgovarao za optužbe za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti; budući da je 30. studenoga 2020. potvrđena optužnica protiv Tačija; budući da je Vjosa Osmani, predsjednica Skupštine Kosova, vršiteljica dužnosti predsjednika Kosova;
- I. budući da je Kosovo ostvarilo napredak u prilagodbi svojeg pravnog okvira pravnoj stečevini EU-a, ali da treba uložiti dodatne napore i sredstva kako bi djelotvorno provelo nove zakone i pravila u svim područjima politika, na predan i ozbiljan način;
- J. budući da je, prema kosovskoj vladi, 117 država priznalo neovisnost Kosova, uključujući 22 od 27 država članica EU-a;
- K. budući da pandemija bolesti COVID-19 predstavlja nezabilježeno opterećenje za gospodarstvo te zdravstvene i socijalne sustave Kosova te da je jasno pokazala da EU i zapadni Balkan moraju nastaviti zajedno rješavati zajedničke izazove;
- L. budući da je EU za zemlje zapadnog Balkana mobilizirao financijsku potporu u iznosu višem od 3,3 milijarde EUR, u cilju rješavanja neposredne zdravstvene krize i ublažavanja socioekonomskog učinka pandemije bolesti COVID-19 u regiji;
- M. budući da je EU najveći pružatelj pomoći Kosovu za ublažavanje ekonomskih i socijalnih posljedica pandemije bolesti COVID-19; budući da je Kosovo primilo 5 milijuna EUR za neposrednu potporu zdravstvenom sektoru, 63 milijuna EUR potpore za socijalni i ekonomski oporavak, 60 milijuna EUR sredstava za pomoć i 100 milijuna EUR makrofinancijske pomoći;
- N. budući da će se gospodarskim i investicijskim planom za zapadni Balkan olakšati dugoročni oporavak nakon pandemije bolesti COVID-19, čime će se poduprijeti gospodarski razvoj i reforme u regiji;
- O. budući da Kosovo ostvaruje korist od Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II), s ukupnim okvirnim iznosom dodijeljenih sredstava za razdoblje 2014.– 2020. od 602,1 milijuna EUR, te budući da Kosovo u tom pogledu treba poboljšati svoje apsorpcijske sposobnosti;
- P. budući da angažman EU-a na zapadnom Balkanu premašuje angažman bilo kojeg drugog partnera i ukazuje na međusobnu stratešku predanost;

Predanost proširenju

1. pozdravlja trajnu i snažnu predanost Kosova da napreduje na putu prema Europi i ubrza reforme, kao i snažnu potporu europskoj integraciji stanovništva Kosova i njegovog europskog identiteta;
2. izražava žaljenje zbog ograničenog napretka u provedbi 1. programa europskih reformi, ali istodobno potvrđuje predanost vlade sveobuhvatnom procesu reformi kako je predviđeno 2. programom europskih reformi; poziva kosovske vlasti da preuzmu odgovornost za taj proces, pokažu jaču političku volju i poboljšaju administrativne kapacitete kako bi poboljšale provedbu reformi povezanih s EU-om;
3. izražava zabrinutost zbog raspuštanja ministarstva za europske integracije te poziva kosovsku vladu da u potpunosti i pravilno integrira bivše strukture ministarstva za europske integracije, kako je predviđeno nedavno odobrenom Uredbom o organizacijskoj strukturi Ureda premijera, i da toj novoj strukturi osigura razinu nadležnosti i odgovornosti prikladnu za osiguravanje odgovarajuće koordinacije i usmjeravanja procesa integracije;

2021. ožujak 25

4. pozdravlja mirnu i urednu provedbu prijevremenih parlamentarnih izbora održanih 6. listopada 2019. i 14. veljače 2021., ali izražava zabrinutost zbog manjka konkurencije, slobode izbora i izražavanja unutar zajednice kosovskih Srba, kao i problema povezanih s glasovanjem izvan Kosova; naglašava važnost rješavanja svih nedostataka koje je utvrdila misija EU-a za promatranje izbora i provedbe preporuka koje je dala; očekuje od svih političkih snaga da prilikom formiranja nove vlade i izbora novoga predsjednika poštuju demokratsku kulturu i volju kosovskih građana;
5. izražava žaljenje zbog toga što na Kosovu postizborno razdoblje i dalje prati politička nestabilnost te u tom pogledu poziva sve političke snage na Kosovu da reformiraju politički sustav s pomoću ustavnih promjena kako bi se poboljšala pravna sigurnost i proces formiranja novih vlada;
6. pozdravlja činjenicu da je Komisija u svom izvješću o Kosovu za 2020. potvrdila svoju procjenu da je Kosovo spremno ostvariti korist od liberalizacije viznog režima te poziva Vijeće da hitno nastavi postupak za uvođenje režima putovanja bez viza za državljane Kosova; u tom pogledu podsjeća da Kosovo nastavlja ispunjavati sve kriterije iz plana za liberalizaciju viznog režima, što Komisija dosljedno potvrđuje od srpnja 2018.;
7. žali zbog toga što Vijeće ni tijekom 2020. nije uspjelo liberalizirati vizni režim za građane Kosova; stajališta je da će liberalizacija viznog režima poboljšati stabilnost i približiti Kosovo EU-u olakšavanjem putovanja i poslovanja; konstatira da izolacija kosovskih građana utječe na provedbu programa EU-a te da su zbog nedonošenja odluke u Vijeću građanima Kosova uskraćene hitno potrebne prilike, čime se oslabljuje vjerodostojnost EU-a i što bi moglo utjecati na dijalog između Beograda i Prištine;
8. poziva države članice EU-a da pokažu trajnu predanost proširenju te da razviju učinkovitiju komunikacijsku politiku o proširenju prema građanima EU-a; poziva Komisiju i Ured EU-a na Kosovu da pojačaju svoje napore u promicanju uloge, uvjeta i koristi bližeg partnerstva između EU-a i Kosova;
9. pozdravlja odluku Vlade Kosova da ukine carine na uvoz iz Srbije i Bosne i Hercegovine, čime se omogućio nastavak dijaloga uz posredovanje EU-a;
10. ističe da su Kosovo i Srbija potpisali sporazume o gospodarskoj normalizaciji 4. rujna 2020. u Washingtonu; međutim, žali zbog odredbi u tekstu kojima se od Kosova zahtijeva da prestane tražiti članstvo u međunarodnim organizacijama; pozdravlja ponovni angažman Sjedinjenih Američkih Država te ističe potrebu da EU i SAD ojačaju svoje partnerstvo i koordinaciju na zapadnom Balkanu; ističe da je transatlantska suradnja važan čimbenik stabilnosti u regiji i naglašava vodeću ulogu EU-a kao posrednika u procesu normalizacije odnosa između Kosova i Srbije;
11. izražava žaljenje zbog otvaranja veleposlanstva Kosova u Izraelu u Jeruzalemu, što je protivno stavu Europske unije o dvodržavnom rješenju spora između Izraela i Palestine;
12. prepoznaje važan doprinos KFOR-a i država sudionica održavanju mirnog i sigurnog okruženja te slobode kretanja svih građana na Kosovu, kao i pospješivanju euroatlantskih integracija na zapadnom Balkanu;
13. poziva na stvaranje novih prilika za politički dijalog i dijalog o politikama na visokoj razini sa zemljama zapadnog Balkana putem redovitih sastanaka na vrhu između EU-a i zemalja zapadnog Balkana i pojačanih kontakata na razini ministara; poziva na aktivno sudjelovanje i odgovarajuće uključivanje zemalja zapadnog Balkana u Konferenciju o budućnosti Europe;

Demokracija i vladavina prava

14. pozdravlja napredak ostvaren u prilagodbi pravnog okvira za vladavinu prava, uključujući Zakon o disciplinskoj odgovornosti sudaca i tužitelja i Zakon o medijaciji, kao i uvođenje elektroničkog sustava upravljanja predmetima i središnjeg registra kaznene evidencije; žali, međutim, zbog niske razine provedbe;
15. poziva kosovske vlasti da pojačaju napore u provedbi zakona u korist svojih građana kao i da osiguraju bolju koordinaciju različitih programa za vladavinu prava koje podržavaju razni donatori, uključujući izradom sveobuhvatne revizije i zatim strategije za cjelokupni sektor vladavine prava;

16. ističe potrebu za pojačavanjem borbe protiv korupcije te izražava ozbiljnu zabrinutost zbog ukidanja radne skupine za borbu protiv korupcije u okviru kosovske policije; naglašava da je potrebna snažna politička volja za učinkovitu borbu protiv korupcije te poziva kosovske vlasti da pokažu odlučnost u borbi protiv korupcije na svim razinama;

17. potiče vladu da uspostavi i podupre snažna i specijalizirana tijela za borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije te poziva da se promjene u tijelima za kazneni progon i borbu protiv korupcije više ne temelje na političkim interesima stranaka;

18. poziva Kosovo da poboljša provedbu svojih regulatornih mjera koje se odnose na zamrzavanje, oduzimanje i povrat imovine te u pogledu pravomoćnih presuda u predmetima korupcije na visokoj razini, organiziranog i financijskog kriminaliteta, pranja novca i financiranja terorizma, među ostalim i suspenzijom javnih dužnosnika optuženih za takve aktivnosti, i da osigura da se operativne aktivnosti tijela za provedbu zakona i tužiteljstva odvijaju bez uplitanja;

19. zabrinut je što unatoč odgovarajućem normativnom okviru kosovski pravosudni sustav i dalje podrivaju manjak odgovornosti, pitanja transparentnosti i političko uplitanje; žali zbog nedostatka opipljivih rezultata u borbi protiv organiziranog kriminala i očekuje da se ostvari znatniji napredak u pogledu istrage i kaznenog progona u slučajevima korupcije na visokoj razini i organiziranog kriminala, što se odnosi i na slučajeve trgovine ljudima i trgovine drogom;

20. pozdravlja donošenje mjera od strane Pravosudnog vijeća Kosova kojima se pomaže u ograničavanju vanjskog uplitanja i neprimjerenih utjecaja na sudske postupke; također pozdravlja povećanje broja objavljenih pravomoćnih sudskih presuda; smatra da su potrebne dodatne mjere za osiguravanje veće neovisnosti i depolitizacije sudstva te zaustavljanje neprimjerenog uplitanja u istaknute predmete;

21. poziva Kosovo da osigura da se dosljedno objavljuju financijska i revizorska izvješća o financiranju političkih stranaka te, po potrebi, primijeni sankcije; primjećuje također potrebu za poboljšanjem financijskog nadzora i odgovornosti javnih poduzeća; pozdravlja u tom smislu prijedlog novog zakona o financiranju političkih stranaka i potiče Skupštinu Kosova da usvoji pravni okvir kojim će se financiranje političkih stranaka regulirati u skladu s preporukama Venecijanske komisije;

22. ponavlja da su odabiri i imenovanja na položaje na kojima se donose odluke na visokoj razini u državnim službama i poduzećima u državnom vlasništvu i dalje vrlo zabrinjavajući te napominje da se imenovanja na te položaje moraju provoditi na temelju pravednog i konkurentnog postupka temeljenog na zaslugama; prepoznaje napore koje vlade Kosova ulaže u tom smislu, primjerice potpisivanje memoranduma o razumijevanju s Ujedinjenom Kraljevinom za nadgledanje tog postupka; ponovno upućuje poziv da se ostvari napredak i pokaže jasna politička volja u pogledu reforme javne uprave, što se može postići unaprjeđivanjem provedbe relevantnog zakonodavstva;

23. pozdravlja poboljšanje u organizaciji rada Skupštine Kosova i upravljanju plenarnim sjednicama na temelju Poslovnika; međutim izražava žaljenje zbog čestog nedostatka kvoruma i stalnih zastoja u radu parlamenta, što je posebno štetilo u postupku usvajanja paketa pomoći u vezi s pandemijom;

24. izražava žaljenje zbog toga što Skupština Kosova nije uspjela iz prvog pokušaja donijeti drugi paket za gospodarski oporavak, ističe važnost političke stabilnosti i poziva Skupštinu i vladu na konstruktivnu suradnju i poštovanje najbolje parlamentarne prakse;

25. pohvaljuje napore koje Kosovo ulaže u borbu protiv radikalizacije, terorizma i nasilnog ekstremizma, među ostalim sprečavanjem odlaska stranih boraca; naglašava da su potrebni dodatni napori za rješavanje pitanja financiranja terorizma, kao i rehabilitacije i reintegracije stranih boraca;

26. poziva na aktivnu regionalnu suradnju i bolju koordinaciju i razmjenu informacija između sigurnosnih službi Republike Kosova te EU-a i država članica u cilju suzbijanja potencijalnih terorističkih aktivnosti; potiče Kosovo da se uhvati u koštac s pitanjima radikalizacije na internetu i vanjskih ekstremističkih utjecaja te poziva Komisiju i države članice da pomognu Kosovu u tom važnom cilju;

27. zabrinut je zbog napora trećih zemalja u pružanju potpore radikalizaciji, posebno mladih, često financiranjem ili pružanjem znatnih resursa, primjerice obrazovnim institucijama na Kosovu koje bi mogle postati plodno tlo za radikalizaciju, te zbog činjenice da bi trenutna situacija povezana s bolešću COVID mogla imati štetne učinke na napore u borbi protiv radikalizacije, s obzirom na pogoršanje gospodarske situacije;

2021. ožujak 25

28. pozdravlja zaključenje radnog sporazuma između kosovske policije i Europol, koji će biti temelj za pojačanu suradnju u borbi protiv terorizma i ekstremizma, kao i transnacionalnog organiziranog kriminala, i poziva da se taj sporazum što prije provede;
29. ističe da je prema nedavnim procjenama u posjedu građana Kosova oko 250 000 komada nezakonitog oružja; izražava duboku zabrinutost zbog te alarmantne situacije koja negativno utječe na javnu sigurnost; poziva kosovske vlasti da pojačaju napore za rješavanje tog problema i pokrenu učinkovit program oduzimanja ili dobrovoljne predaje tog oružja policiji;
30. pohvaljuje Kosovo za kontinuiranu i konstruktivnu suradnju u području migracija i kontinuirano smanjenje broja zahtjeva za azil i ponovni prihvata kosovskih građana te dobru suradnju kosovskih vlasti u području ponovnog prihvata;
31. pozitivno ocjenjuje usvajanje Uredbe o integraciji stranaca i poziva na njezinu punu provedbu; naglašava da su potrebne daljnje mjere kako bi se osigurali dovoljni administrativni i provedbeni kapaciteti za rješavanje izazova povezanih s migracijama, među kojima je i krijumčarenje migranata;
32. ponovno iskazuje svoju punu potporu radu Posebnog suda za ratne zločine i Ureda posebnog tužitelja, koji predstavljaju jasan dokaz predanosti Kosova vladavini prava, a čiji je rad isto tako u interesu Kosova; ističe da je bitno da Posebni sud za zločine može nastaviti obavljati svoj rad neovisno, bez ikakvog vanjskog uplitanja; pozdravlja produljenje mandata Posebnog suda za zločine i njegov rad u Haagu;
33. pozdravlja produljenje mandata misije EULEX-a i traži od Kosova da u potpunosti i u dobroj vjeri surađuje s EULEX-om te s Posebnim sudom za zločine i Uredom posebnog tužitelja; žali zbog pokušaja da se naruši mandat EULEX-a; ponovno poziva EULEX na povećanu učinkovitost te poštovanje najviših standarda transparentnosti i primjenu pristupa nulte tolerancije u pogledu korupcije;
34. pozdravlja donošenje zakona o pristupu javnim dokumentima; preporučuje ulaganje daljnjih napora za povećanje transparentnosti i bolje praćenju javne potrošnje, uključujući poboljšanjem sustava javne nabave;
35. pozdravlja korake poduzete u izgradnji kapaciteta za kibersigurnost, ponajprije donošenjem prve nacionalne strategije o kibersigurnosti; smatra ključnim da se zadrži taj zamah kako bi se omogućila potpuna primjena zakonodavnih inicijativa u tom području i riješio problem nedostatka kvalificiranih stručnjaka u području IKT-a i kibersigurnosti;

Poštovanje temeljnih sloboda i ljudskih prava

36. napominje da pravni i institucijski okvir Kosova općenito jamči zaštitu ljudskih, manjinskih i temeljnih prava; ističe da i dalje postoje izazovi u njegovoj primjeni, posebno u pogledu jezičnih prava, uključujući i višejezično emitiranje sadržaja, čiji nedostatak utječe na pristup informacijama za manjinske zajednice, a posebno je štetan tijekom pandemije bolesti COVID-19;
37. poziva Kosovo da osigura ravnopravno i nediskriminirajuće javno obrazovanje na jezicima manjina te da zajamči pristup službenim dokumentima na svim službenim jezicima diljem Kosova, kao i jednake mogućnosti, odgovarajuću zastupljenost u političkom životu te pristup javnoj upravi i pravosuđu;
38. poziva na bolju zaštitu i uključivanje osoba koje pripadaju manjinama, uključujući Rome, Aškale, Egipćane, Srbe, Bošnjake, Turke i Gorance, kao i osoba s invaliditetom i raseljenih osoba, na način da im se omogući odgovarajuća zdravstvena i socijalna zaštita, posebno tijekom pandemije bolesti COVID-19 i u kontekstu njezinih socioekonomskih posljedica;
39. potiče na pojačane napore u borbi protiv diskriminacije i antiromizma; posebno je zabrinut zbog socijalne diskriminacije zajednica Roma, Aškala i Egipćana, njihove isključenosti iz političkog i društvenog odlučivanja i kontinuiranog nedostatka resursa i pristupa mogućnostima zapošljavanja, pravosuđu, javnim uslugama, stanovanju, zdravstvenoj zaštiti, kanalizaciji i tekućoj vodi;
40. sa žaljenjem primjećuje da Skupština Kosova još uvijek nije razmatrala peticiju gotovo 500 osoba koje se tradicionalno identificiraju kao Bugari, a koja je zaprimljena u Skupštini Kosova u svibnju 2018.; naglašava potrebu za dodavanjem kategorije „Bugari” u drugi nacionalni popis stanovništva na Kosovu koji će se provesti 2021.;

41. primjećuje neuspjeh pokušaja da se zajamči financijska i urednička neovisnost javne radiotelevizije; ponovno ističe potrebu za jamčenjem potpune transparentnosti medija, što uključuje i vlasništvo nad medijima, kao i neovisnosti medija, bez ikakvog političkog utjecaja; poziva na brzo imenovanje povjerenika za Agenciju za informacije i privatnost;
42. naglašava da je potrebno pojačati borbu protiv prijetnji i napada na novinare i pobrinuti se da ta djela ne prolaze bez kazne; prepoznaje da je unatoč tim izazovima sloboda izražavanja ugrađena u kosovski Ustav i da postoji pluralističko i aktivno medijsko okruženje;
43. potiče uspostavu multinacionalne i višejezične javne radiotelevizije koja bi ujedinjavala ljude i promicala mir i pomirenje među državama jugoistočne Europe, po uzoru na ARTE;
44. žali zbog sve većeg broja slučajeva strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja, kojima se prijeti novinarima i pojedincima kako bi ih se ušutkalo i onemogućilo javnu raspravu;
45. pozdravlja donošenje Zakona o zaštiti zviždača i potiče donošenje svih potrebnih dodatnih zakonskih akata za njegovu djelotvornu i učinkovitu provedbu; u tom pogledu poziva na brzo imenovanje povjerenika za Agenciju za informacije i privatnost;
46. zabrinut je zbog kampanja dezinformiranja u cilju delegitimizacije kosovske državnosti; poziva na jačanje europske suradnje s Kosovom u pogledu rješavanja pitanja dezinformacija i hibridnih prijetnji kojima se želi potkopati europska perspektiva regije i borbe protiv regionalnih kampanja dezinformiranja, među ostalim tako da se više i na strateški način istakne važnost EU-a za građane u regiji;
47. podsjeća na snažnu poveznicu slabosti u pogledu slobode medija i prilika za domaće i strane aktere da manipuliraju činjenicama i šire dezinformacije; poziva Komisiju i ESVD na tijesnu suradnju u pogledu te poveznice i popratnih izazova, kao i na poticanje uspostave centra izvrsnosti o dezinformacijama, s naglaskom na Balkanu;
48. pozdravlja jednoglasnu odluku Skupštine Republike Kosova od 25. rujna 2020. da omogući izravan učinak Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija); očekuje da će kosovska vlada brzo pokrenuti provedbu sadržaja Konvencije i pružiti u tu svrhu potrebne resurse i infrastrukturu;
49. pozdravlja donošenje kosovskog programa za rodnu ravnopravnost u svibnju 2020., kao i djelovanje ženskog kluba u Skupštini Kosova; poziva kosovske vlasti da povećaju napore u promicanju rodne ravnopravnosti i jačanju gospodarskog položaja žena, među ostalim prioritarnim uključivanjem rodne perspektive i povećanjem suradnje s civilnim društvom, uključujući ženske organizacije, te uspostavom pogodnog okruženja za bolju zastupljenost žena na položajima na kojima se donose odluke i osiguravanjem da školski udžbenici ne ovjekovječuju stereotipe i diskriminaciju; u tom pogledu poziva na sudjelovanje žena u pregovaračkom timu odgovornom za dijalog između Beograda i Prištine; jednako tako, zahtijeva da EU podrži te napore na način da se i sam pridržava navedenih preporuka;
50. zabrinut je zbog stope neaktivnosti žena, uključujući zbog stalne rodne diskriminacije na tržištu rada, i poziva kosovske vlasti da poboljšaju sudjelovanje žena na tržištu rada; potiče Kosovo da prilagodi novi Zakon o radu u pogledu reguliranja dopusta s ciljem izbjegavanja rodne diskriminacije kada je riječ o pravima povezanim s roditeljskim, očinskim i roditeljskim dopustom;
51. ponovno ističe svoju zabrinutost zbog razmjera obiteljskog i rodno uvjetovanog nasilja; pozdravlja izmjene Kaznenog zakona u tom pogledu, kao i poboljšanja zapažena u izvješću EULEX-a u određenim aspektima postupanja kosovske policije u slučajevima seksualnog nasilja; primjećuje, međutim, da su nedostatak kaznenog progona i ozbiljnih kazni, nekažnjavanje počinitelja, nedovoljni sustavi za praćenje i baze podataka o predmetima, nedostatak odgovarajućih resursa i usluga za žrtve (skloništa, centri za ispitivanje, pomoć nakon traume, savjetovanje), nedostatak osposobljenosti i protokola za institucionalno postupanje u cjelokupnom pravosudnom sustavu i dalje zabrinjavajući;

2021. ožujak 25

52. naglašava činjenicu da je pandemija bolesti COVID-19 štetno utjecala na žene i manjine produblivanjem nejednakosti i pogoršanjem već postojećih problema, uključujući pojačano nasilje u obitelji, te poziva kosovsku vladu i vlasti da ta pitanja uzmu u obzir u svojim odgovorima na pandemiju;

53. pozdravlja donošenje Zakona o zaštiti djece, kao važan korak u zaštiti prava djece na Kosovu; naglašava važnost borbe protiv nasilja nad djecom; naglašava da su potrebni odgovarajući financijski i ljudski resursi kako bi se osigurala njegova učinkovita provedba; ističe posebnu potrebu za rješavanjem trajnog problema dječjih i prisilnih brakova, posebno u zajednicama Roma, Aškala i Egipćana, uvođenjem minimalne zakonske dobi za stupanje u brak i osiguravanjem odgovarajućih postupaka i izvješćivanja tijela za kazneni progon i pravosuđa;

54. pozdravlja napredak ostvaren u pogledu zaštite prava LGBTI zajednice na zakonodavnoj razini i razini politika; konstatira, međutim, da je potrebno u potpunosti primijeniti postojeći okvir za borbu protiv diskriminacije i poziva na punu istragu slučajeva zločina iz mržnje protiv osoba iz LGBTI zajednice; poziva vladu da u nacrt Građanskog zakonika uključi istospolna partnerstva, kao što je zajamčeno ustavom te zemlje;

55. pohvaljuje kontinuirane napore koje kosovske vlasti ulažu u jačanje sposobnosti civilnog društva da značajno doprinese razvoju politike; poziva na daljnje poboljšanje suradnje između vlade i civilnog društva te na povećano sudjelovanje civilnog društva u donošenju politika; ponovno ističe potrebu za pojačanom odgovornošću i transparentnošću u javnom financiranju civilnog društva;

56. zabrinut je zbog nedostatka koordinacije međunarodnih donatora, što je problem koji navodi nekoliko organizacija aktivnih u toj zemlji; potiče kosovsku vladu da poduzme mjere kako bi se izbjeglo udvostručavanje napora i nepotrebna preklapanja te učinkovitije upravlja svojim odnosima s međunarodnim donatorima;

57. pohvaljuje rad dosadašnjeg ombudsmana na promicanju kulture ljudskih prava i pozdravlja činjenicu da je povećan broj njegovih preporuka koje kosovske vlasti provode, a koje su stvarno doprinijele, među ostalim, sprječavanju mučenja i drugog okrutnog, nehumanog i ponižavajućeg postupanja;

Pomirenje i dobrosusjedski odnosi

58. pozdravlja napore koje Kosovo ulaže u održavanje konstruktivnih susjedskih odnosa u cijeloj regiji te u proaktivno usklađivanje sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a (ZVSP); pozdravlja predanost Kosova regionalnim inicijativama te poziva na provedbu obveza preuzetih unutar različitih regionalnih okvira kojima se promiče zajedničko regionalno tržište;

59. ističe da je normalizacija odnosa između Srbije i Kosova prioritet i preduvjet za pristupanje objiju zemalja EU-u te je neophodna za osiguravanje stabilnosti i prosperiteta za širu regiju; prima na znanje povećani angažman objiju strana u dijalogu uz posredovanje EU-a i poziva na aktivno i konstruktivno sudjelovanje u dijalogu uz posredovanje EU-a pod vodstvom posebnog predstavnika EU-a u cilju postizanja sveobuhvatnog, održivog i pravno obvezujućeg sporazuma u skladu s međunarodnim pravom;

60. ponavlja svoj poziv da se, u dobroj vjeri i pravodobno, ostvari napredak u cjelovitoj provedbi svih sporazuma koji su već postignuti, uključujući uspostavu Udruženja/Zajednice općina s većinskim srpskim stanovništvom bez daljnje odgode; poziva ESVD da uspostavi mehanizam za praćenje i provjeru provedbe svih do sada postignutih sporazuma i periodički izvješćuje Europski parlament o napretku provedbe; u tom pogledu ponavlja svoju punu potporu posebnom predstavniku EU-a za dijalog Beograda i Prištine Miroslavu Lajčaku;

61. poziva vlade Srbije i Kosova da se suzdrže od svih radnji koje bi mogle narušiti povjerenje između strana i ugroziti konstruktivan nastavak dijaloga; ponovno ističe važnost multietničke naravi i Kosova i Srbije i naglašava da etnički čiste države ne smiju biti cilj u toj regiji;

62. poziva Kosovo da se posveti rješavanju trenutačnih unutarnjih problema u pogledu njegova pristupa dijalogu, da uspostavi poseban tim za pregovore, kao i zajedničku pregovaračku platformu i dijalog između vladajuće koalicije i oporbenih stranaka; naglašava da se dijalog između Beograda i Prištine mora voditi otvoreno i transparentno te da se odgovorni dužnosnici trebaju redovito savjetovati sa Skupštinom Kosova o razvoju tog dijaloga; poziva vladu da građane Kosova bolje obavješćuje o rezultatima dijaloga;
63. napominje da pet država članica EU-a još nije priznalo Kosovo i ponovno im upućuje poziv da to učine te da potvrde vjerodostojnu europsku predanost postupku proširenja; naglašava da je neovisnost Kosova nepovratna i da bi se priznanjem doprinijelo normalizaciji odnosa između Kosova i Srbije, poboljšala i učvrstila stabilnost regije i olakšala integracija obje države u EU;
64. pozdravlja činjenicu da je Izrael nedavno priznao neovisnost Kosova, u okviru sporazuma potpisanih u Washingtonu, no osuđuje kampanju za nepriznavanje Kosova koju provodi Srbija, a zbog koje je nekoliko zemalja povuklo svoje priznanje;
65. pohvaljuje dobru regionalnu suradnju između Kosova i Srbije u borbi protiv širenja pandemije bolesti COVID-19, uključujući suradnju između gradonačelnika Sjeverne i Južne Mitrovice i komunikaciju između ministara zdravstva;
66. izražava žaljenje što most u Mitrovici još uvijek nije otvoren za sav promet, unatoč završetku radova na obnovi; poziva srpske i kosovske vlasti da promiču međuljudske kontakte između lokalnih zajednica kako bi se poboljšao dijalog između dviju zemalja, uključujući i na nevladinoj razini; poziva Komisiju, ESVD i Vijeće da podrže premijera i njegov tim u unutarnjem dijalogu pomirenja s kosovskim Srbima u okviru kojeg će se pružiti konkretna sigurnosna jamstva i mogućnosti za socioekonomsku integraciju;
67. konstatira da je mogućnost putovanja bez viza između Bosne i Hercegovine i Kosova nužan preduvjet za proširenje regionalne suradnje;
68. pozdravlja napore Komisije da se ulaganja na zapadnom Balkanu više strateški usmjere putem namjenskoga gospodarskog i investicijskog plana (EIP); prepoznaje važnost EIP-a u podupiranju održive povezivosti, ljudskog kapitala, konkurentnosti i uključivog rasta, kao i u jačanju regionalne i prekogranične suradnje; naglašava da sva ulaganja moraju biti u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma i ciljevima dekarbonizacije EU-a;
69. ponovno iskazuje svoju potporu inicijativi za uspostavu regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava na području bivše Jugoslavije (RECOM); ističe važnost rada Regionalnog ureda za suradnju mladih i pozdravlja aktivno sudjelovanje Kosova; ponavlja da je potrebno da se njime obuhvate mladi iz sjevernih općina i da se oni integriraju u socioekonomske strukture te zemlje;
70. poziva na ulaganje većih napora u rješavanje zahtjeva članova obitelji nestalih osoba, otvaranje svih ratnih arhiva i otkrivanje informacija o ljudima koji su i dalje na popisu nestalih od rata na Kosovu 1998. i 1999.; potiče na provedbu strategije kosovskog tužiteljskog vijeća o ratnim zločinima koju još uvijek ozbiljno ometaju politička pitanja, nedostatak sredstava i nedostatak međunarodne i regionalne suradnje;
71. naglašava važnost informacija o grobnicama te istraga i presuda za sve ratne zločine kako bi se žrtvama pružila pravda; poziva Srbiju da istraži posmrtno ostatke triju osoba koji su do sada ekshumirani tijekom pretraživanja masovne grobnice otkrivene u studenom 2020. u selu Kizevak u općini Raška u blizini kosovske granice, a za koje se pretpostavlja da su kosovski Albanci;
72. pohvaljuje Kosovo za miran suživot vjerskih zajednica i naglašava važnost kontinuirane zaštite kulturne baštine i imovinskih prava svih vjerskih zajednica; potiče kosovske vlasti da koriste kulturnu baštinu kao sredstvo za okupljanje različitih zajednica i da učinkovitije promiču multietničku kulturnu i vjersku baštinu zemlje;
73. zabrinut je zbog sve veće tendencije prema jednojezičnosti i nepoznavanja drugih jezika kosovskih zajednica, posebno među mladima; stoga naglašava potrebu učenja jezika drugih zajednica, uvođenja platformi za interakciju, prilagođavanja obrazovnog sustava i rješavanja nedovoljne zastupljenosti nevećinskih zajednica u državnoj službi;

2021. ožujak 25

74. naglašava da dugoročna stabilnost i prosperitet Kosova i dalje ovise o razvoju odnosa između kosovskih Albanaca i Srba te da su sve političke snage odgovorne za održavanje i potporu političkoj kulturi koja se temelji na toleranciji, uključivanju i međusobnom razumijevanju i poštovanju;

Gospodarstvo

75. napominje kako su snažna politička potpora, učinkovita provedba i pomno praćenje potrebni za borbu protiv velikog kosovskog neformalnog gospodarstva koje predstavlja ozbiljnu prepreku za razvoj njegova privatnog sektora i utječe na sposobnost države da pruži dobre i kvalitetne javne usluge;

76. poziva kosovske vlasti i Komisiju da i dalje podupiru MSP-ove u cilju razvoja održivoga gospodarstva u zemlji;

77. naglašava potrebu za hitnom provedbom aktivnih politika tržišta rada, uključujući dodatno osposobljavanje, stručno obrazovanje i osposobljavanje na radnom mjestu, kako bi se povećala zaposlenost među ranjivim skupinama; ističe da bi sustav osposobljavanja i obrazovanja trebalo reformirati kako bi se mogao nositi s potrebama tržišta rada te poziva na uključivanje pripadnika manjinskih skupina u osmišljavanje i provedbu mjera za zapošljavanje; ponavlja važnost stvaranja dodatnih prilika za mlade i žene;

78. izražava ozbiljnu zabrinutost zbog masovnog iseljavanja visokokvalificiranih radnika s Kosova i poziva na uvođenje sveobuhvatnih socioekonomskih mjera za rješavanje demografskog pada; poziva Komisiju i zemlje zapadnog Balkana da razviju regionalnu strategiju za problem trajne nezaposlenosti mladih rješavanjem neusklađenosti između obrazovnog sustava i tržišta rada, poboljšanjem kvalitete nastave i osiguravanjem odgovarajućih financijskih sredstava za aktivne mjere na tržištu rada i programe strukovnog osposobljavanja, uz odgovarajuće ustanove za skrb o djeci i predškolsko obrazovanje;

79. poziva na znatna poboljšanja obrazovnog sustava i kvalitete obrazovanja; potiče Kosovo da radi na daljnjem napretku školskih reformi i svim učenicima pruži potrebne materijale za učenje i odgovarajuće uvjete, posebno s obzirom na probleme u pogledu pristupa obrazovanju tijekom trenutne pandemije;

80. pozdravlja odluku Kosova da sudjeluje u mini-schengenskoj inicijativi u cilju poboljšanja dobrosusjedskih odnosa i pružanja novih mogućnosti građanima i poduzećima s Kosova;

81. pozdravlja činjenicu da će i Kosovo imati koristi od digitalnog jedinstvenog tržišta EU-a i ističe potrebu za ulaganjem u digitalizaciju kao načina poboljšanja usluga za građane, smanjenja digitalnog jaza i osiguravanja jednakog pristupa internetu, među ostalim za najranjivije skupine i u ruralnim područjima; primjećuje velik potencijal digitalizacije za razvoj kosovskoga gospodarstva;

82. pozdravlja stupanje na snagu novog sporazuma o regionalnom roamingu potpisanog u travnju 2019. kao jasan primjer kako regionalna suradnja može donijeti konkretne koristi za građane i poduzeća u regiji;

83. napominje da pandemija predstavlja veliko opterećenje za zdravstveni sustav; poziva Kosovo da ojača zdravstveni sektor kako bi se svim građanima pružile odgovarajuće i dostupne usluge primarne zdravstvene skrbi, posebno putem socijalnih naknada na temelju potreba za skupine koje su najviše pogođene krizom prouzročenom pandemijom bolesti COVID-19; primjećuje da je velik broj zdravstvenih radnika napustio Kosovo, što je dodatno pogoršalo problem manjka zdravstvenih radnika i negativno utjecalo na zdravstveni sustav;

84. konstatira da je pandemija bolesti COVID-19 pogoršala strukturne slabosti, posebno zbog kašnjenja u donošenju Zakona o gospodarskom oporavku, i potiče kosovske vlasti da provedu učinkovite strukturne reforme kako bi se ublažio učinak pandemije i ubrao gospodarski oporavak nakon krize, što se odnosi i na nedostatak javnog zdravstvenog osiguranja, kao i na pitanje podjele nadležnosti između predsjednika i premijera u suočavanju s pandemijom, što je došlo do izražaja prilikom proglašenja izvanrednog stanja kako bi se omogućilo ograničenje kretanje na nacionalnoj razini;

85. ponavlja da je EU brzo mobilizirao neposrednu potporu zapadnom Balkanu za rješavanje hitne zdravstvene situacije koja je posljedica pandemije bolesti COVID-19 i socioekonomski oporavak regije; prima na znanje više od 138 milijuna EUR pomoći za Kosovo kroz programe IPA 2019 i IPA 2020, od čega je 50 milijuna EUR realocirano za kratkoročno i srednjoročno rješavanje socijalnih i ekonomskih posljedica tekuće krize uzrokovane bolešću COVID-19;

86. naglašava važnost europske solidarnosti i poziva Komisiju da i dalje podupire Kosovo i druge države zapadnog Balkana u njihovim naporima da suzbiju pandemiju; poziva Komisiju i Vijeće da uključe Kosovo u zajedničku nabavu cjepiva EU-a te da građanima svih zemalja zapadnog Balkana dodijele dovoljan broj cjepiva protiv bolesti COVID-19;

87. poziva na poboljšanu naplatu prihoda i bolji nadzor nad poduzećima u javnom vlasništvu; pohvaljuje početni napredak u smanjenju poreznog duga; naglašava da su potrebni daljnji naponi kako bi se povećali porezni prihodi smanjenjem neformalnog gospodarstva i poboljšanjem učinkovitosti naplate poreza, što bi moglo osigurati više sredstava za prioritetna područja, uključujući obrazovanje i zdravstvo;

Okoliš, energetika i promet

88. poziva vlasti da osiguraju usklađenost s normama EU-a i ciljevima politika za zaštitu klime i okoliša u skladu s obvezama iz Pariškog sporazuma i strateškim ciljem ostvarenja ugljične neutralnosti do 2050. kao dijela europskog zelenog plana te traži od Kosova da radi na provedbi zelenog plana za zapadni Balkan koji odražava prioritete europskog zelenog plana;

89. pozdravlja ishod sastanka na vrhu zapadnog Balkana održanog 10. studenoga 2020. u Sofiji u okviru Berlinskog procesa i nastavlja podržavati sve zajedničke inicijative za poboljšanje integracije i dobrosusjedskih odnosa u regiji; pozdravlja odobrenje Deklaracije o zelenom planu koja je u skladu sa zelenim planom EU-a i spremnost regionalnih čelnika da poduzmu mjere u svrhu usklađivanja s relevantnim politikama EU-a koje za cilj imaju postizanje klimatske neutralnosti do 2050.;

90. iznimno je zabrinut zbog činjenice da se energija na Kosovu pretežito dobiva iz ugljena kao i zbog planova za izgradnju nove elektrane na ugljen; poziva Kosovo da poveća održivost svojeg energetskeg sektora diversifikacijom izvora energije, uklanjanjem bez odgađanja svih nesukladnih subvencija za ugljen, decentraliziranjem proizvodnje energije i usmjeravanjem prema obnovljivoj energiji;

91. napominje da pravni okvir zemlje treba uskladiti s direktivama EU-a o velikim postrojenjima za izgaranje i industrijskim emisijama; poziva Kosovo da provodi procjene učinka na okoliš u skladu s međunarodnim standardima i donese potrebne mjere za očuvanje i zaštitu ekološki osjetljivih područja;

92. poziva kosovske vlasti da ispune preuzetu obvezu u pogledu zatvaranja i prestanka rada elektrane Kosovo A; pozdravlja spremnost Europske komisije da i financijski i tehnički pomogne kosovskoj vladi u tom postupku;

93. podsjeća da je davanje prioriteta mjerama energetske učinkovitosti i njihovom poboljšanju, uključujući transformaciju postojećeg centraliziranog grijanja na bazi ugljena i naftnih derivata u visoko učinkoviti sustav temeljen na kogeneraciji i obnovljivim izvorima, ključni čimbenik u postizanju klimatskih ciljeva; naglašava važnost rješavanja pitanja energetske siromaštva;

94. izražava ozbiljnu zabrinutost zbog kontinuirane visoke stope preuranjenih smrti prouzročenih zagađenjem zraka koje proizlaze iz emisija koje premašuju zakonski utvrđene gornje granice za velika postrojenja za izgaranje; poziva kosovske vlasti da se smjesta posvete rješavanju pitanja zagađenja zraka i razviju vjerodostojan plan za postupan prestanak eksploatacije ugljena, na troškovno učinkovit način; prima na znanje nedavnu reviziju strategije energetskeg sektora kako bi se riješilo to pitanje i poziva Kosovo da provede svoj nacionalni plan za smanjenje emisija;

95. potiče kosovske vlasti da u skladu s pravnom stečevinom EU-a veći prioritet daju provedbi zakonodavstva u području okoliša i normama u području biološke raznolikosti, kao i promicanju ekološke svijesti i obrazovanja građana Kosova; potiče Kosovo da što prije donese Zakon o klimatskim promjenama i poziva da se bez odgode izradi i donese integrirani nacionalni energetske i klimatski plan;

2021. ožujak 25

96. poziva Kosovo da nastavi povećavati pokrivenost prikupljanja otpada, posebno poboljšanjem razdvajanja otpada i recikliranja, da uvede mjere kružnoga gospodarstva za smanjenje otpada i riješi problem divljih odlagališta otpada kao i da hitno pronađe sredstva za odlaganje opasnog otpada;

97. zabrinut je zbog male količine dostupnih vodnih resursa; poziva kosovske vlasti da poštuju posebne prirodne i zaštićene zone prilikom planiranja hidroelektrana i da ne dovode u opasnost održivost vodoopskrbe;

98. poziva na punu provedbu Ugovora o energetske zajednici, uključujući provedbu pravne stečevine o državnim potporama i potpuno otvaranje nacionalnog tržišta električne energije, s ciljem integracije regionalnih tržišta; potiče rad na regionalnoj povezivosti i dovršenju regionalnog energetskeg tržišta;

99. poziva Kosovo da provede vjerodostojne i održive politike javnog prijevoza i mobilnosti radi rješavanja dugogodišnjih infrastrukturnih nedostataka, uključujući redovite prometne veze prema Sjevernoj Mitrovici i svim većim gradovima širom zemlje;

100. pozdravlja donošenje godišnjeg programa djelovanja IPA za Kosovo za 2020. u ukupnoj vrijednosti od 90 milijuna EUR i ustraje na tome da se sredstva IPA-e iskoriste, među ostalim, za promicanje zelenog plana jačanjem zaštite okoliša, doprinosjenjem ublažavanju i povećanju otpornosti na klimatske promjene te ubrzavanjem prijelaza na niskougljično gospodarstvo; poziva na veću transparentnost i pomniji parlamentarni nadzor nad sredstvima dodijeljenima Kosovu te traži od Komisije da bolje nadzire upotrebu sredstava EU-a i izvijesti o svakoj zlouporabi;

101. poziva Komisiju da se sredstva programa IPA III usredotoče na demokratsku tranziciju Kosova koja je u tijeku, uz infrastrukturne projekte, posebno u kontekstu trajnih problema s ulagačkom klimom, apsorpcijskim kapacitetom i ekološkim standardima na Kosovu;

102. poziva da budući Instrument pretpristupne pomoći (IPA III) sadrži i poticaje i uvjete; smatra ključnim da se kroz IPA-u III podupre daljnje jačanje temeljnih vrijednosti i dobrog upravljanja te da se program ukine u slučaju sustavnih prijetnji interesima i vrijednostima Unije; smatra da bi načelo reverzibilnosti pristupnog procesa prema obnovljenoj metodologiji također trebalo biti jasno odraženo u pretpristupnom financiranju; ponavlja da bi razmjernost financijske pomoći trebao odgovarati cilju europske perspektive Kosova;

o

o o

103. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju prosljedi predsjedniku Europskog vijeća, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, vladama i parlamentima država članica te predsjedniku, Vladi i parlamentu Kosova.

P9_TA(2021)0114

Izvješća o Sjevernoj Makedoniji za 2019. i 2020.

Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o izvješćima Komisije o Sjevernoj Makedoniji za 2019. i 2020. (2019/2174(INI))

(2021/C 494/14)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 28. lipnja 2018., zaključke Vijeća od 18. lipnja 2019. i zaključke Europskog vijeća od 17. i 18. listopada 2019. o odgodi odluka o otvaranju pristupnih pregovora s Republikom Sjevernom Makedonijom i Republikom Albanijom,
- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 26. ožujka 2020. o otvaranju pristupnih pregovora sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom, kojima su podržani zaključci Vijeća od 25. ožujka 2020. o proširenju te procesu stabilizacije i pridruživanja,
- uzimajući u obzir Ugovor o prijateljstvu, dobrosusjedskim odnosima i suradnji između Republike Bugarske i Republike Sjeverne Makedonije, potpisan 1. kolovoza 2017. i ratificiran u siječnju 2018.,
- uzimajući u obzir Konačni sporazum za rješavanje nesuglasica, kako je opisan u rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a 817 (1993.) i 845 (1993.), raskid Privremenog sporazuma iz 1995. te uspostavu strateškog partnerstva između Grčke i Sjeverne Makedonije od 17. lipnja 2018., poznatog i kao Prespanski sporazum,
- uzimajući u obzir izjavu iz Sofije sa sastanka na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana od 17. svibnja 2018. te priloženi program prioriteta iz Sofije,
- uzimajući u obzir sastanak na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana u okviru Berlinskog procesa održan 10. studenoga 2020.,
- uzimajući u obzir pristupanje Sjeverne Makedonije NATO-u 27. ožujka 2020.,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. veljače 2020. naslovljenu „Poboljšanje pretpristupnog procesa – vjerodostojna perspektiva pristupanja EU-u za zemlje zapadnog Balkana” (COM(2020)0057),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. listopada 2020. naslovljenu „Gospodarski i investicijski plan za zapadni Balkan” (COM(2020)0641), njezin prilog i radni dokument službi Komisije naslovljen „Smjernice za provedbu zelenog plana za zapadni Balkan”,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 29. svibnja 2019. naslovljenu „Politika proširenja EU-a za 2019.” (COM(2019)0260) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o Sjevernoj Makedoniji za 2019.” (SWD(2019)0218),
- uzimajući u obzir izjavu iz Zagreba donesenu tijekom sastanka na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana održanog putem videokonferencije 6. svibnja 2020.,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 5. lipnja 2020. o jačanju suradnje s partnerima sa zapadnog Balkana u području migracija i sigurnosti,
- uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 8. travnja 2020. o globalnom odgovoru EU-a na COVID-19 (JOIN(2020)0011) te komunikaciju Komisije od 29. travnja 2020. naslovljenu „Potpora zemljama zapadnog Balkana u borbi protiv bolesti COVID-19 i za oporavak nakon pandemije” (COM(2020)0315),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. listopada 2020. naslovljenu „Politika proširenja EU-a za 2020.” (COM(2020)0660) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o Sjevernoj Makedoniji za 2020.” (SWD(2020)0351),

2021. ožujak 25

- uzimajući u obzir zaključke Predsjedništva sa sastanka Europskog vijeća u Solunu od 19. i 20. lipnja 2003.,
 - uzimajući u obzir sastanak na vrhu u Sofiji održan 2020. u okviru Berlinskog procesa, kojim su supredsjedale Bugarska i Sjeverna Makedonija,
 - uzimajući u obzir Odluku Europskog vijeća od 16. prosinca 2005. o tome da se Sjevernoj Makedoniji dodijeli status zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u,
 - uzimajući u obzir Sporazum iz Pržina četiriju najvećih političkih stranaka postignut 2. lipnja i 15. srpnja 2015. u Skopju te dogovor četiriju strana o njegovoj provedbi od 20. srpnja i 31. kolovoza 2016.,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. studenog 2020. o jačanju slobode medija: zaštita novinara u Europi, govor mržnje, dezinformiranje i uloga platformi ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir zajedničku izjavu zastupnika u Europskom parlamentu od 8. prosinca 2020. o pristupnim pregovorima sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. listopada 2019. o otvaranju pregovora o pristupanju sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom ⁽²⁾,
 - uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o toj zemlji,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A9-0040/2021),
- A. budući da Sjeverna Makedonija ostvaruje kontinuiran napredak te pokazuje predanost i posvećenost na svojem putu prema EU-u, čime osnažuje ozračje uzajamnog povjerenja, što je dovelo do odluke Europskog vijeća od 26. ožujka 2020. o otvaranju pristupnih pregovora;
- B. budući da bi Sjevernu Makedoniju trebalo ocjenjivati zasebno i na temelju njezinih zasluga i napretka ostvarenog u ispunjavanju kriterija koje je odredilo Europsko vijeće; budući da se raspored pristupanja EU-u određuje na temelju brzine i kvalitete provođenja reformi; budući da je perspektiva članstva u EU-u ključni poticaj za reforme te da je proces proširenja imao odlučujuću ulogu u stabilizaciji zapadnog Balkana;
- C. budući da je vladavina prava ključno mjerilo za ocjenjivanje stanja demokratske tranzicije i napretka prema pristupanju EU-u;
- D. budući da je odluka Europskog vijeća o odgodi otvaranja pristupnih pregovora sa Sjevernom Makedonijom od 17. i 18. listopada 2019. dovela do političke nestabilnosti u toj zemlji i do prijevremenih izbora 2020. godine;
- E. budući da je Europska komisija 1. srpnja 2020. podnijela nacrt pregovaračkog okvira;
- F. budući da bi zloupotreba procesa pristupanja od strane država članica EU-a u cilju rješavanja kulturno-povijesnih sporova postavila opasan presedan za buduće procese pristupanja ostalih zemalja zapadnog Balkana, posebno s obzirom na povijesni kontekst te regije;
- G. budući da ta država održava stabilan ritam uvođenja reformi povezanih s EU-om, posebno u ključnim područjima poput vladavine prava, borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala, obavještajnih službi, reforme javne uprave i funkcioniranja demokratskih institucija i postupaka;
- H. budući da su potrebni daljnji dosljedni napor u pogledu strateških reformi povezanih s EU-om, što zahtijeva zajednički angažman svih čelnika i dionika;
- I. budući da EU i dalje s punom predanošću podržava strateško opredjeljenje Sjeverne Makedonije za europske integracije te, u konačnici, članstvo u EU-u, koje se temelji na vladavini prava, skladu između različitih naroda te dobrosusjedskim odnosima, što je u skladu sa Solunskim programom za zapadni Balkan iz 2003.;

⁽¹⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0320.

⁽²⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0050.

- J. budući da suradnja EU-a sa zapadnim Balkanom nadmašuje suradnju s bilo kojom drugom regijom i odlikuje se obostranom strateškom predanošću;
- K. budući da bi EU trebao nastaviti promicati ulaganja i razvijati trgovinske odnose sa Sjevernom Makedonijom jer je gospodarski razvoj te zemlje od iznimne važnosti;
- L. budući da je EU daleko najveći trgovinski partner Sjeverne Makedonije te čini 75 % izvoza i 62 % uvoza te zemlje, da joj EU pruža najviše financijske pomoći, pri čemu je od EU-a od 2007. primila 1,25 milijardi EUR pretpristupnih sredstava;
- M. budući da je pandemija bolesti COVID-19 teško pogodila gospodarstvo Sjeverne Makedonije, a mjere za sprečavanje širenja virusa negativno utječu na nacionalni proračun;
- N. budući da je EU Sjevernoj Makedoniji pružio najviše potpore za ublažavanje posljedica pandemije bolesti COVID-19 te je izdvojio 66 milijuna EUR za hitne zdravstvene potrebe te gospodarski i socijalni oporavak nakon pandemije; budući da je EU Sjevernoj Makedoniji stavio na raspolaganje ukupno 160 milijuna EUR makrofinancijske pomoći;
- O. budući da je EU mobilizirao 3,3 milijarde EUR za nošenje s pandemijom koronavirusa na zapadnom Balkanu, što uključuje 38 milijuna EUR za hitnu potporu zdravstvenom sektoru, 467 milijuna EUR za povećanje otpornosti zdravstvenih sustava i ublažavanje socioekonomskih posljedica, 750 milijuna EUR za makrofinancijsku pomoć, 385 milijuna EUR za podupiranje i ponovno pokretanje privatnog sektora i 1,7 milijardi EUR u povlaštenim zajmovima Europske investicijske banke;
- P. budući da je Sjeverna Makedonija i dalje jedan od glavnih tranzitnih pravaca za nezakonite migracije;
- Q. budući da je regionalna suradnja zemalja zapadnog Balkana neophodna za održavanje i jačanje njihove stabilnosti te za unaprjeđenje blagostanja te regije; budući da su dobrosusjedski odnosi neophodni za napredak Sjeverne Makedonije u pogledu pristupanja EU-u;
- R. budući da su Prespanski sporazum i Ugovor o dobrosusjedskim odnosima povijesni sporazumi koji predstavljaju model za stabilnost i pomirenje u cijeloj regiji zapadnog Balkana te je zahvaljujući njima unaprijeđen duh dobrosusjedskih odnosa i regionalne suradnje;
- S. budući da Europsko vijeće još nije odobrilo pregovarački okvir za Sjevernu Makedoniju, čime se ugrožava vjerodostojnost Unije i smanjuje transformativna moć EU-a na zapadnom Balkanu;
- T. budući da je u ožujku 2020., nakon stupanja na snagu povijesnog Prespanskog sporazuma i Ugovora o prijateljstvu između Sjeverne Makedonije i Bugarske, ta zemlja postala 30. država članica NATO-a te je EU odlučio otvoriti pregovore o pristupanju;
- U. budući da pridruživanje NATO-u 2020. godine označava jasan korak prema većoj stabilnosti, interoperabilnosti i integraciji u euroatlantsku zajednicu u području obrane, čime se unapređuje i potencijal zemalja za pristupanje EU-u;
- V. budući da Konferencija o budućnosti Europe može doprinijeti težnjama zemalja zapadnog Balkana da se pridruže EU-u;
- W. budući da je punopravno članstvo Sjeverne Makedonije u EU-u u političkom, sigurnosnom i gospodarskom interesu Unije;
1. pozdravlja jasnu stratešku orijentaciju Sjeverne Makedonije i njezinu predanost integraciji u EU, što se očituje u kontinuiranoj provedbi reformi povezanih s pristupanjem i radu na rješavanju bilateralnih pitanja sa susjednim zemljama;
 2. ponovno izražava punu potporu stavu da je budućnost zemalja zapadnog Balkana u EU-u, na što se i Europsko vijeće obvezalo u Solunu 2003. godine;
 3. poziva države članice EU-a da ispune svoje obveze, pokažu jasnu političku volju i omoguće Vijeću da odobri pregovarački okvir i što prije održi prvu međuvladinu konferenciju sa Sjevernom Makedonijom kako bi se izbjegle daljnje odgode te potvrdila vjerodostojnost, objektivnost i pouzdanost procesa pristupanja;

2021. ožujak 25

4. podsjeća države članice da se politika proširenja mora voditi objektivnim kriterijima i da je ne smiju ometati jednostrani interesi; ponavlja da je politika proširenja EU-a najučinkovitiji instrument vanjske politike Unije te da njezino dodatno slabljenje može dovesti do nestabilnosti u neposrednom susjedstvu EU-a;
5. izražava solidarnost sa stanovništvom Sjeverne Makedonije te smatra da je važno osigurati kontinuitet predane i aktivne potpore napretku Sjeverne Makedonije na putu prema Europskoj uniji;
6. pozdravlja činjenicu da će Sjeverna Makedonija 2023. iskoristiti pravo na predsjedanje Organizacijom za europsku sigurnost i suradnju (OESS);
7. smatra da bi Konferencija o budućnosti Europe trebala uključiti i aktivno promicati angažman predstavnika Sjeverne Makedonije i drugih zemalja zapadnog Balkana, kako na razini vlade, tako i organizacija civilnog društva, uključujući mlade;
8. potiče vlasti i političke stranke Sjeverne Makedonije da nastave sa sporazumnim naporima za jačanje demokracije i procesa transformacije, da nastave borbu protiv korupcije i da ojačaju vladavinu prava, dobrosusjedske odnose i regionalnu suradnju uz istodobno poboljšanje ozračja za medijske slobode i civilno društvo;
9. podsjeća da prema revidiranoj metodologiji proširenja napredak u pristupnim pregovorima i dalje ovisi o trajnim, dubinskim i neopozivim reformama u svim temeljnim područjima;

Vladavina prava

10. naglašava iznimnu važnost poštovanja vladavine prava kroz pravosudne reforme i konzistentan kazneni progon kriminalnih mreža i korupcije na visokoj razini;
11. pozdravlja napredak postignut u rješavanju hitnih reformskih prioriteta i daljnjem postupanju u pogledu preporuka Venecijanske komisije i skupine viših stručnjaka o sustavnim problemima u vezi s vladavinom prava;
12. prima na znanje donošenje zakonodavnih akata o sprečavanju korupcije i sukoba interesa, lobiranju, pristupu informacijama, zaštiti zviždača i uredu javnog tužitelja te poziva na njihovu učinkovitu i dosljednu provedbu;
13. prima na znanje da je vlada donijela dva plana reformi, tj. plan „Europa doma” i akcijski plan za borbu protiv korupcije, kojima se namjerava uskladiti plan reformi u odabranim prioritetnim područjima iz klastera temeljnih pitanja revidirane metodologije proširenja;
14. podsjeća da su potrebna dostatna financijska sredstva i dostatni ljudski resursi kako bi se osigurala učinkovita i dosljedna provedba mehanizama odvraćanja, sprečavanja, otkrivanja, proaktivne istrage i sankcija protiv javnih dužnosnika putem mjera koje obuhvaćaju sukob interesa, lobiranje, etičke kodekse i zaštitu zviždača;
15. pozdravlja uspostavu funkcije zamjenika predsjednika Vlade za borbu protiv korupcije i kriminala, održivi razvoj i ljudske resurse kao znak jasne političke predanosti prioritetnom rješavanju tih pitanja;
16. poziva na učinkovitu provedbu mjera za osiguravanje profesionalnog ponašanja, neovisnosti, integriteta i odgovornosti u pravosuđu i tužiteljstvu, među ostalim učinkovitom provedbom etičkih kodeksa i ključnog zakona o Uredu javnog tužitelja, pružanjem održivih rješenja za predmete Ureda posebnog tužitelja i utvrđivanjem odgovornosti za kaznena djela koja proizlaze iz slučaja nezakonitog prisluškivanja velikih razmjera; poziva sve pravosudne institucije da ulože dodatne napore kako bi doprinijele ponovnoj uspostavi povjerenja javnosti u pravosuđe;
17. pozdravlja mjere kojima se jačaju nepristranost, transparentnost i odgovornost pravosuđa proaktivnim djelovanjem Sudbenog vijeća te poziva na učinkovitu provedbu revidiranog zakona o Vijeću javnih tužitelja; poziva na punu primjenu mehanizama za konsolidaciju profesionalnosti i integriteta pravosuđa putem provjera, financijskih istraga i zapljena imovine; izražava zabrinutost zbog ograničenog pristupa pravosuđu tijekom pandemije bolesti COVID-19 te potiče vlasti da ubrzaju digitalizaciju pravosuđa i povezane uprave;

18. potiče dovršenje institucionalnih reformi i provedbu aktualnih reformi u sigurnosnom i obavještajnom sektoru kojima se osigurava financijska, operativna i funkcionalna neovisnost nove Agencije za nacionalnu sigurnost i Operativne tehničke agencije kao i svrsishodni parlamentarni nadzor nad tajnim službama;

19. poziva na kontinuirane proaktivne napore u borbi protiv organiziranog kriminala i korupcije na sustavan način, i to sustavnim preventivnim mjerama, financijskim istragama, progonom financijskih kaznenih djela, uključujući pranje novca i financiranje terorizma, te donošenjem odgovarajućih sankcija; poziva na kontinuirane napore za pokretanje operacija usmjerenih na razbijanje kriminalnih mreža uključenih u različite oblike trgovanja, primjerice vatrenim oružjem, ljudima ili drogom; potiče zemlju na daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom i na provođenje sustavnih financijskih istraga, uz intenzivnije utvrđivanje, praćenje, zamrzavanje i zapljenu nezakonito stečene imovine te upravljanje tom imovinom;

20. potiče mjere u cilju jačanja novoosnovanog Ureda za oduzimanje imovinske koristi i unaprjeđenja borbe protiv pranja novca i gospodarskog kriminala; poziva na jačanje zajedničkih napora u borbi protiv organiziranog i gospodarskog kriminala te kiberkriminala, među ostalim boljom koordinacijom i partnerstvom s Europolom;

21. prima na znanje napredak postignut u rješavanju raširene korupcije, među ostalim zahvaljujući boljim rezultatima u istrazi, kaznenom progonu i suđenju u predmetima povezanim s korupcijom na visokoj razini, zloupotrebom službenog položaja i nezakonitim bogaćenjem; prima na znanje važnost ojačane uloge Povjerenstva za borbu protiv korupcije i suradnje s njime u tom pogledu;

22. potiče Ured javnog tužitelja na procesuiranje ozbiljnih predmeta te na proaktivno daljnje postupanje u značajnim predmetima na koje ga upute antikorupcijske i revizijske agencije te zviždači;

23. apelira na vlasti Sjeverne Makedonije da nastave i pojačaju svoje napore u borbi protiv radikalizacije i terorizma te da riješe pitanje stranih terorističkih boraca stalnom prekograničnom razmjenom informacija i pojačanom suradnjom između sigurnosnih agencija i organizacija civilnog društva, vjerskih vođa, lokalnih zajednica te obrazovnih, zdravstvenih i socijalnih ustanova, kao i odgovarajućim naporima u cilju reintegracije;

Rad demokratskih institucija

24. podsjeća da je konstruktivna uloga oporbe neophodna za funkcioniranje Sobraanja, Skupštine Sjeverne Makedonije, te za donošenje ključnih zakonodavnih akata, primjerice reformi povezanih s pristupanjem EU-u i NATO-u;

25. pozdravlja angažiranost vladajućih i oporbenih stranaka u Sobraanju oko ključnih odluka od zajedničkog nacionalnog interesa; napominje da je snažniji politički dijalog među svim političkim strankama preduvjet dobrog upravljanja i zakonodavne funkcionalnosti; poziva sve parlamentarne stranke da budu konstruktivne, da se suzdrže od korištenja nacionalističke i agresivne retorike te da stupe u politički dijalog u dobroj vjeri, posebno o ključnim zdravstvenim, gospodarskim, socijalnim i političkim nastojanjima usmjerenima na prevladavanje krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19;

26. podsjeća na važnost procesa dijaloga Jeana Monneta u izgradnji povjerenja, jačanju demokratske kulture i povećanju parlamentarnih kapaciteta zahvaljujući poticanju političkog dijaloga u Sobraanju; pozdravlja konstruktivno međustranačko sudjelovanje u dijalogu Jeana Monneta i predanost provedbi njegovih zaključaka kao i sazivanje njegova četvrtog kruga;

27. potiče Sobraanje da poboljša zakonodavni postupak smanjenjem upotrebe ubrzanih postupaka na najmanju moguću mjeru, povećanjem transparentnosti, jamčenjem pravodobnog i uključivog pristupa informacijama o donošenju zakona te provođenjem odgovarajućih savjetovanja i procjena učinka; podsjeća da je konsenzusom potrebno ažurirati parlamentarni poslovnik kako bi se Sobraanje osnažilo te kako bi se ojačali mehanizmi zakonodavnog i proračunskog nadzora; ponovno ističe važnost suradnje s civilnim društvom i njegova održivog financiranja kako bi se osigurao pouzdan nadzor nad javnim institucijama;

2021. ožujak 25

28. prima na znanje neometanu provedbu parlamentarnih izbora održanih 15. srpnja 2020. te podsjeća da je njihova pravna stabilnost ipak dovedena u pitanje čestim revizijama pravnog i regulatornog okvira; naglašava potrebu za temeljitom provedbom preostalih preporuka iz završnog izvješća Ureda OEES-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR), uključujući pravovremenu, uključivu i sveobuhvatnu reviziju izbornog zakona prije sljedećih izbora, uz ulaganje dodatnih napora kako bi se zajamčilo da su biračke liste ažurirane i točne;

29. poziva na dodatne mjere za poboljšanje transparentnosti financiranja političkih stranaka i za osiguravanje demokratskih, konkurentnih i reprezentativnih mehanizama unutarstranačkog funkcioniranja, među ostalim putem odgovarajućeg neovisnog nadzora; podsjeća na potrebu za učinkovitim provedbom preporuka Državnog ureda za reviziju;

30. potiče novu vladu da kao prioritet utvrdi reformu javne uprave, i to uključivanjem i sustavnom primjenom standarda utemeljenih na zaslugama u javnim imenovanjima i promaknućima, promicanjem kulture transparentnosti, profesionalne neovisnosti, odgovornosti, integriteta i ravnomjerne rodne i etničke zastupljenosti u javnoj službi i državnim poduzećima, uz istodobno osiguravanje odgovarajuće zaštite zviždača; poziva na temeljito praćenje preporuka Državnog povjerenstva za sprečavanje korupcije;

31. potiče vlasti da osiguraju potpunu transparentnost daljnjim poboljšanjem pristupa informacijama, među ostalim o COVID-u 19, i to osiguravanjem redovitog međuagencijskog izvješćivanja putem vladinog otvorenog portala za podatke, kao i na punu funkcionalnost Agencije za zaštitu slobodnog pristupa javnim informacijama;

32. potiče vlasti da povrate i objave relevantne dokumente iz arhiva jugoslavenske tajne službe; smatra da je transparentno postupanje s totalitarnom prošalošću, uključujući otvaranje arhiva tajnih službi, korak prema daljnjem demokratizaciji, odgovornosti i institucionalnoj snazi, kako u samoj državi, tako i u cijeloj regiji zapadnog Balkana;

33. ustraje na potrebi za daljnjim poboljšanjima u pogledu transparentnosti i vidljivosti financiranja od strane EU-a, uz jamstvo učinkovite kontrole, revizije i naknadnih koraka;

Temeljna prava

34. izražava svoju potporu nastojanjima da se zajamče uključive politike za zaštitu temeljnih sloboda i prava svih građana, s posebnim naglaskom na žene, mlade, osobe s invaliditetom, etničke zajednice, manjinske etničke skupine, pripadnike skupine LGBTQI+ i niskokvalificirane nezaposlene osobe; poziva vlasti da ublaže nerazmjerno štetan učinak pandemije bolesti COVID-19 na manjinske zajednice te da pojačaju borbu protiv nejednakosti;

35. pozdravlja činjenicu da se i dalje jamče sloboda vjeroispovijesti, mišljenja i savjesti te da je diskriminacija na vjerskoj osnovi općenito zabranjena;

36. poziva nacionalno koordinacijsko tijelo za provedbu nacionalnog akcijskog plana u vezi s Konvenciji UN-a o pravima osoba s invaliditetom da sustavno surađuje s organizacijama za potporu osobama s invaliditetom; ističe potrebu za dodatnom deinstitucionalizacijom i za stavljanjem izvan snage odredbi kojima se omogućuje nesvojevoljno lišavanje slobode; naglašava potrebu za odgovarajućim resursima i infrastrukturom za potrebnu socijalnu zaštitu i osiguranje pristojnih životnih uvjeta za osobe s invaliditetom; pozdravlja donošenje nacionalnog akcijskog plana u vezi s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom te redovito sastajanje nacionalnog koordinacijskog tijela za provedbu Konvencije;

37. pozdravlja povećanu pozornost na javne politike uključivanja Roma te na financiranje tih politika i apelira na vlasti da poboljšaju brzinu i kapacitet provedbe, koordinacije, nadzora i korištenja sredstava, među ostalim u području politika stanovanja i aktivnog tržišta rada, u skladu s Poznanskom deklaracijom o integraciji Roma iz 2019. u okviru procesa proširenja EU-a; potiče vlasti da osiguraju neometanu provedbu Zakona o osobama bez reguliranog građanskog statusa te da riješe pitanje nedostatka osobnih dokumenata u slučaju Roma;

38. sa zabrinutošću primjećuje raširen govor mržnje, među ostalim na društvenim medijima, posebno govor mržnje usmjeren protiv Roma, LGBTQI+ osoba i drugih osjetljivih skupina, zemalja i naroda; poziva na učinkovitu provedbu relevantnog regulatornog okvira, uz jamčenje jasne razlike između slobodne javne rasprave i govora mržnje, klevete i poticanja na nasilje, te na povećanje kapaciteta kaznenog progona radi zaštite od zločina iz mržnje, govora mržnje i rodno uvjetovanog nasilja; izražava zabrinutost zbog slučajeva policijske okrutnosti prema pripadnicima ugroženih zajednica;

39. pozdravlja pozitivne korake koji su učinjeni u pogledu institucionalne podrške unaprjeđenju ljudskih prava LGBTI+ osoba, ali napominje da je diskriminacija LGBTI+ zajednice i dalje raširen problem i da bi prioritet trebala biti provedba regulatornog okvira od strane državnih institucija; poziva na pojačano djelovanje u borbi protiv govora mržnje i zločina iz mržnje protiv LGBTI+ osoba te potiče prijavljivanje tih zločina i prestanak nekažnjavanja;

40. pozdravlja ponovno donošenje antidiskriminacijskog zakonodavstva za koje su glasale sve političke stranke i pozdravlja transparentni postupak imenovanja članova Povjerenstva za zaštitu od diskriminacije, čime će se zajamčiti zaštita i uključenost svih marginaliziranih skupina; potiče Sbranje da donese zakonodavstvo kojim će se omogućiti pojednostavnjen, transparentan i pristupačan postupak za pravno priznavanje roda, utemeljenog na samoodređenju, te spriječiti diskriminacija na temelju spolne orijentacije ili rodnog identiteta; prima na znanje organizaciju prve povorke ponosa ikad održane u Skopju u lipnju 2019.;

41. poziva na nastavak konstruktivnih napora za jačanje općenito mirnih međuetničkih odnosa, priznavanje, zaštitu i pružanje odgovarajuće potpore svim zajednicama i njihovoj kulturnoj baštini; poziva na zaštitu prava manjinskih zajednica te na njihovu odgovarajuću integraciju i zastupljenost u javnom životu i medijima osiguravanjem dostatnih ljudskih i financijskih resursa za institucije zadužene za politike povezane s manjinama, uz potpuno iskorištavanje osnaženog mandata Agencije za ostvarivanje prava zajednica radi nadziranja i usmjeravanja javnih institucija u ispunjavanju njihovih zakonskih obveza prema manjinama;

42. poziva Sjevernu Makedoniju da nastavi provoditi Ohridski okvirni sporazum; podržava preispitivanje Zakona o uporabi jezika u skladu s preporukama Venecijanske komisije donesenima uz savjetovanje sa svim uključenim dionicima; pozdravlja osnivanje agencije i inspektorata za nadzor nad cjelokupnom provedbom Zakona o uporabi jezika te podsjeća na potrebu za osiguranjem ravnopravnog i nediskriminirajućeg obrazovanja na manjinskim jezicima;

43. poziva Ministarstvo za politički sustav i odnose među zajednicama na unaprjeđivanje društvene kohezije provedbom strategije „jedno društvo za sve” te apelira na vlasti da riješe preostale izazove diskriminacije, isključivosti i nedovoljne zastupljenosti; naglašava da je svim manjinama koje žive u Sjevernoj Makedoniji potrebno osigurati odgovarajuću potporu i život bez zastrašivanja ili bilo kakve diskriminacije;

44. pozdravlja kontinuirano poboljšanje javnog savjetovanja te poziva na daljnji napredak u pogledu konstruktivnog i pravodobnog uključivanja civilnog društva u postupke donošenja odluka u različitim područjima javnih politika, kao i u zaštiti financijske održivosti nevladinog sektora; napominje da je prije restrukturiranja proračuna potrebno provesti odgovarajuće postupke savjetovanja te da se njime ne bi trebalo ugroziti održivost sektora civilnog društva;

45. poziva Sjevernu Makedoniju da zajamči funkcionalnu neovisnost tijela za temeljna prava, izdvajanje odgovarajućih sredstava za ta tijela te potpuno transparentna i uključiva imenovanja njihovih članova na temelju zasluga, čime će se doprinijeti poboljšanju stanja ljudskih prava u zemlji; pozdravlja imenovanje novog pravobranitelja te poziva na veću suradnju s civilnim društvom; pohvaljuje osnaživanje ureda pravobranitelja te apelira na vlasti na pojačanju provedbu njegovih preporuka; pozdravlja uspostavu mehanizma vanjskog nadzora nad policijom u okviru ureda pravobranitelja te poziva na daljnje napore u cilju okončanja nekažnjavanja policije putem sustavne provedbe zaštitnih mjera protiv uznemiravanja od strane policije, korištenja istinski neovisnih istražitelja te poboljšanih mehanizama za nadzor nad policijom;

46. pozdravlja nedavnu izmjenu Zakona o sprečavanju i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji; apelira na vlasti da učinkovito provode te zakone i spriječe rodno uvjetovano nasilje i nasilje nad djecom, pružajući zaštitu uspostavom učinkovitog mehanizma za prikupljanje dokaza i kazneni progon počinitelja; naglašava važnost preventivnih mjera te zaštite i potpore žrtvama rodno uvjetovanog nasilja i nasilja u obitelji, koje je pogoršano pandemijom bolesti COVID-19;

47. potiče Sjevernu Makedoniju da uloži više napora u rodnu ravnopravnost i prava žena, među ostalim davanjem prednosti rodno osviještenim politikama i većom suradnjom s civilnim društvom, posebno s organizacijama žena;

2021. ožujak 25

48. poziva zakonodavce i sve političke stranke Sjeverne Makedonije da poduzmu korake za poboljšanje zastupljenosti žena na svim izabranim i imenovanim položajima na kojima se donose odluke, nakon pozitivnih pomaka u parlamentarnoj zastupljenosti omogućenih obveznim rodnim kvotama; potiče vlasti da obrate dodatnu pozornost na nedovoljnu provedbu prava radnica, na rodne neravnoteže i rodno uvjetovane razlike u plaćama među radnom snagom, da poduzmu mjere u pogledu rodnih stereotipa, diskriminacije u pravnim odredbama povezanim s roditeljskim dopustom i uznemiravanjem na radnom mjestu te da zajamče adekvatne kapacitete za skrb o djeci;

49. pozdravlja napore koje zemlja ulaže u poboljšanje suradnje u upravljanju nezakonitim migracijama, zaštiti granica i ispunjavanju osnovnih potreba izbjeglica, tražitelja azila i migranata; poziva na daljnje jačanje međunarodne zaštite osoba kojima je takva zaštita potrebna te na sprečavanje povreda međunarodnog prava, kao što su navodna prisilna vraćanja; poziva vlasti da uspostave aktivni mehanizam praćenja i poduzmu potrebne mjere kako bi se spriječila ta kršenja međunarodnog prava; naglašava da je doprinos Sjeverne Makedonije zaštiti vanjske granice Europske unije od ključne važnosti i poziva EU da pojača svoju potporu zaštiti granice u toj regiji; prima na znanje napredak postignut u borbi protiv trgovine i krijumčarenja ljudi te podsjeća da je potrebno uspostaviti održiv mehanizam za upravljanje nezakonitim migracijskim tokovima i borbu protiv mreža za krijumčarenje ljudi s obzirom na to da je ta zemlja na jednom od glavnih migracijskih tranzitnih pravaca; prima na znanje aktualnu suradnju i podržava zaključenje sporazuma o statusu s Agencijom za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex) kojim bi se omogućila bolja zaštita granica i borba protiv prekograničnog kriminala, uz potpuno poštovanje temeljnih prava; potiče tu zemlju da nastavi s donošenjem strategije o integraciji migranata, uključujući ponovnu integraciju povratnika;

Mediji

50. potvrđuje da se općenito povoljno okruženje u pogledu slobode izražavanja i neovisnosti medija mora dodatno unaprijediti poboljšanim pravnim okvirom i boljom samoregulacijom, transparentnošću vlasništva i tržišta oglašavanja, uz istodobno povećanje financijske održivosti i nepristranosti javnih i privatnih medija, osiguranje proračunskog financiranja medija koje se temelji na pravilima, transparentnost i smanjenje političkog oglašavanja, čime bi se osigurali pošteno tržišno natjecanje i neovisne uredničke politike;

51. apelira na vlasti da brzo provedu sustavne reforme medija kojima bi se potaknulo tržišno natjecanje, povećali neovisnost i kapacitet javne radiotelevizije i regulatornog tijela za medije te podržalo istraživačko novinarstvo;

52. primjećuje korake koji su poduzeti u cilju poboljšanja samoregulacije medija kroz Registar profesionalnih internetskih medija i poboljšanje profesionalnih standarda Poveljom o radnim uvjetima novinara i nacrtom pravednog ugovora o radu za digitalne medije;

53. poziva na donošenje mjera za zaštitu financijske i operativne neovisnosti javne radiotelevizije i Agencije za audiovizualne medijske usluge; pohvaljuje trud Agencije u pogledu praćenja transparentnosti vlasništva nad medijima i postupanju u slučajevima govora mržnje, diskriminacije i prijetnji upućenih novinarima;

54. potiče sve aktere u političkom i medijskom okruženju da ostanu uključivi te da tako osiguraju pravednu zastupljenost svih relevantnih političkih gledišta kako bi građanima pomogli u donošenju utemeljenih demokratskih odluka;

55. potiče daljnji razvoj pravnog okvira uz jamčenje učinkovitih mjera za povećanje sigurnosti novinara i borbu protiv nekažnjavanja zločina počinjenih protiv novinara; poziva na učinkovite istrage fizičkih prijetnji i verbalnih napada na medijske djelatnike;

56. izražava zabrinutost zbog kampanja dezinformiranja i stranog uplitanja usmjerenih na pojačavanje etničkih napetosti, čime se narušavaju međunarodni odnosi i ugled zemlje, kao i javno mnijenje i izborni postupak te nanose ozbiljni rizici za slobodu medija, demokratska društva i institucije, temeljna prava i slobode te vladavinu prava;

57. napominje važnost osiguravanja slobode medija i promicanja kvalitetnog novinarstva i medijske pismenosti u borbi protiv raširenih dezinformacija, lažnih vijesti, nacionalističke retorike i govora mržnje; ističe da je potrebno istražiti podrijetlo kampanja dezinformiranja i stranog uplitanja u medije; poziva Europsku službu za vanjsko djelovanje (ESVD) i Komisiju da poboljšaju koordinaciju i strateški riješe problem dezinformiranja i hibridnih prijetnji kojima se diljem regije nastoji dovesti u pitanje europska perspektiva; poziva na uspostavu centra izvrsnosti za borbu protiv dezinformiranja usmjerenog na Balkan;

Društveno-gospodarske reforme

58. prima na znanje štetan gospodarski i društveni utjecaj bolesti COVID-19 i izražava potporu nizu mjera koje su poduzete kako bi se taj utjecaj ublažio; potiče vlasti da u potpunosti iskoriste kontinuiranu potporu EU-a povezanu s pandemijom bolesti COVID-19 i s njome povezane mehanizme te da iskoriste mogućnosti koje im pruža Gospodarski i investicijski plan za zapadni Balkan, čiji je cilj približiti tu regiju jedinstvenom tržištu EU-a; pozdravlja 4 milijuna EUR hitnih potpora za zdravstveni sektor i 62 milijuna EUR potpora za društveni i gospodarski oporavak koje je EU dodijelio Sjevernoj Makedoniji na početku pandemije, a koje dopunjuje paket makrofinancijske pomoći vrijedan 160 milijuna EUR u zajmovima;

59. pozdravlja paket bespovratnih sredstava vrijedan 70 milijuna EUR iz Instrumenta pretpristupne pomoći II (IPA II) za financiranje pristupa zapadnobalkanskih partnera cjepivima protiv bolesti COVID-19; poziva Komisiju i države članice da dodijele dovoljnu količinu cjepiva protiv bolesti COVID-19 stanovnicima svih zemalja zapadnog Balkana; potiče regionalnu suradnju u području zdravstva, posebno u pogledu prekograničnih bolesti, kako bi se ublažilo opterećenje u regiji;

60. potiče vladu da prednost da mjerama usmjerenima na ublažavanje gospodarskog pada i strukturne potrebe, kao što su nedostaci u obrazovanju i osposobljavanju, kao i odljev kvalificiranih radnika i nedostatak ulaganja u infrastrukturu, poticanje diversifikacije, tržišnog natjecanja i digitalizacije te borba protiv neformalnog gospodarstva; podsjeća na važnost jačanja konkurentnosti malih i srednjih poduzeća;

61. prima na znanje napore koje vlada ulaže u donošenje zakona o minimalnoj plaći i širu pokrivenost socijalnom pomoći; potiče vlasti da moderniziraju porezni zakon, da poboljšaju kapacitete, osoblje, radne uvjete u sustavima javnog zdravstva i zdravstvenog osiguranja, kao i pristup njima; apelira na donošenje ciljanih mjera za rješavanje problema siromaštva djece i energetske siromaštva, koje je pandemija pogoršala;

62. poziva na jačanje socioekonomskih mjera za suočavanje s demografskim padom i odljevom mozgova s pomoću aktivnih politika tržišta rada kojima se smanjuje dugotrajna nezaposlenost;

63. naglašava potrebu za unaprijeđenjem nastojanja da se osiguraju nediskriminirajući pristup tržištu rada za građane EU-a, sloboda pružanja usluga, uzajamno priznavanje stručnih kvalifikacija i uklanjanje nekarinskih prepreka trgovini;

64. podsjeća na važnost osiguravanja pravodobnih, sveobuhvatnih, visokokvalitetnih međusektorskih statističkih podataka i potiče zemlju da provede dugoočekivani popis stanovništva;

Energetika, promet i okoliš

65. podsjeća na to da su i dalje potrebni znatni napori kako bi se postigli ciljevi energetske učinkovitosti, obnovljive energije, sigurnosti opskrbe i smanjenja emisija;

66. preporučuje usmjeravanje javnih ulaganja na održiv rast i stvaranje radnih mjesta te potiče zemlju da poveća sigurnost i održivost svoje opskrbe energijom poticanjem učinkovitosti i diversifikacije kroz održivu uporabu obnovljivih izvora energije;

67. pozdravlja donošenje Zakona o energetske učinkovitosti i potiče Sjevernu Makedoniju da ga provede; pozdravlja postignut napredak u dodatnom osiguravanju usklađenosti s obvezama trećeg energetske paketa i stvaranje integriranog regionalnog energetske tržišta putem budućih elektroenergetskih i plinskih spojnih vodova sa susjednim zemljama; poziva na mjere kojima će se osigurati tržišno natjecanje na željezničkom tržištu, promicati izgradnja relevantnih željezničkih koridora i osigurati funkcionalnost relevantnih graničnih prijelaza;

2021. ožujak 25

68. poziva Komisiju na strogu provedbu načela „više za više”, posebno u pogledu Sjeverne Makedonije i instrumenta IPA III ili Gospodarskog i investicijskog plana za zapadni Balkan, s obzirom na znatan napredak koji je ta država postigla u izvještajnom razdoblju i kao znak solidarnosti Unije;

69. pozdravlja donošenje gospodarskog i investicijskog plana te zelenog plana za zapadni Balkan za potporu zelenoj i digitalnoj tranziciji te regije, kao i za pospješivanje šire regionalne i prekogranične suradnje i energetske sigurnosti; podsjeća na njihov potencijal za poboljšanje javne infrastrukture i regionalne povezanosti, osobito putem željezničkog i cestovnog koridora br. 8 prema Bugarskoj i plinskim spojnim vodovima do Kosova, Srbije i Grčke, zajedno s projektom terminala za ukapljeni prirodni plin (LNG) u Aleksandropolu; ponovno podsjeća na važnost razvoja zračne povezanosti u zemljama zapadnog Balkana i s državama članicama EU-a; naglašava da ulaganja u okviru gospodarskog i investicijskog plana moraju doprinijeti ciljevima Pariškog sporazuma i cilju dekarbonizacije EU-a te sadržavati *ex ante* procjene učinka na okoliš; ističe stratešku vrijednost jačanja povezanosti i gospodarske integracije Sjeverne Makedonije i njezinih susjeda;

70. pohvaljuje Sjevernu Makedoniju jer je prva među zemljama zapadnog Balkana izradila nacrt integriranog nacionalnog energetske i klimatskog plana, kojim se pruža solidna osnova za izradu ambicioznog konačnog plana koji treba izraditi u skladu s obvezama Energetske zajednice;

71. poziva na političku volju za provedbu Pariškog sporazuma i ambicioznih planova zaštite okoliša i održivog razvoja, među ostalim uvođenjem ograničenja za hidroenergetske razvojne projekte u zaštićenim područjima, očuvanjem biološke raznolikosti i jamčenjem odgovornosti za okoliš;

72. ponovno poziva na rješavanje pitanja zabrinjavajuće razine onečišćenja zraka, osobito u urbanim područjima, i to prijelazom na održivu energiju, grijanje i promet, ulaganjem u obnovljive izvore energije, poboljšanjem međusektorske koordinacije, povećanjem lokalnog i nacionalnog financiranja, osiguranjem usklađenosti s gornjim granicama emisija za velika postrojenja za izgaranje te razvojem nacionalne strategije za postupno ukidanje ugljena;

73. pozdravlja napredak postignut u poboljšanju kvalitete vode te podsjeća na potrebu za povećanjem kapaciteta za pročišćavanje otpadnih voda, smanjenjem visoke stope ispuštanja plastike u more, davanjem prednosti uspostavi integriranog regionalnog sustava gospodarenja otpadom i promicanjem recikliranja;

74. poziva vlasti da poduzmu potrebne mjere za očuvanje prirodne i kulturne baštine Ohrida osiguravanjem potpune provedbe preporuke UNESCO-a o regiji Ohrid;

Regionalna suradnja i vanjska politika

75. podsjeća na kooperativni i konstruktivni pristup koji je Sjeverna Makedonija usvojila za čitavog trajanja pregovora o Prespanskom sporazumu s Grčkom i o Ugovoru o dobrosusjedskim odnosima s Bugarskom, koji pokazuje stratešku predanost te zemlje europskoj integraciji; napominje da bi države članice EU-a trebale omogućiti da se što prije održi međuvladina konferencija sa Sjevernom Makedonijom u cilju priznavanja napora koji je ta zemlja uložila u proces pristupanja EU-u i kako bi se spriječile daljnje odgode koje bi mogla ugroziti sve što je pomirenje donijelo regiji;

76. žali zbog stalnog nedostatka napretka u provedbi prethodnih preporuka Europskog parlamenta u pogledu diskriminacije građana koji otvoreno izražavaju svoj bugarski identitet i/ili etničko podrijetlo;

77. snažno potiče vlasti i civilno društvo da poduzmu odgovarajuće mjere za povijesno pomirenje kako bi se prevladale podjele između i unutar različitih etničkih i nacionalnih skupina, uključujući građane bugarskog porijekla;

78. ponavlja svoju punu potporu pojačanoj regionalnoj suradnji i poziva sve strane da osiguraju potpunu i dosljednu provedbu Prespanskog sporazuma s Grčkom i Ugovora o dobrosusjedskim odnosima s Bugarskom u dobroj vjeri, kao važnih elemenata njihovih bilateralnih odnosa; apelira na partnere da nastave surađivati i bilateralno rješavati sva preostala bilateralna pitanja koja ne utječu na proces pristupanja, da djeluju konstruktivno i da se suzdrže od svih postupaka kojima bi se mogla ugroziti europska integracija i širi interesi EU-a;

79. napominje da se regionalna suradnja mora temeljiti na zajedničkoj budućnosti u EU-u, na dijalogu bez predrasuda u cilju rješavanja regionalnih sporova i nadvladavanja problematične prošlosti te na poštovanju temeljnih europskih vrijednosti; poziva na stvaranje novih prilika za politički dijalog i dijalog o politikama na visokoj razini sa zemljama zapadnog Balkana putem redovitih sastanaka na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana i pojačanih ministarskih kontakata kako bi se ojačala politička odgovornost za proces proširenja, osiguralo bolje upravljanje i angažman na visokoj razini, kao što se i želi postići revidiranom metodologijom proširenja;

80. izražava žaljenje zbog toga što Vijeće nije uspjelo usvojiti pregovarački okvir; sa zanimanjem iščekuje brzo donošenje pregovaračkog okvira kako bi se izbjegle daljnje odgode te što prije održala prva međuvladina konferencija na kojoj bi započeli pristupni pregovori; podržava sve napore za olakšavanje dijaloga, čime bi se otvorio put za postizanje održivog sporazuma; ističe da je ideja Europske unije prevladavanje regionalnih sporova i problematične prošlosti u cilju rada na boljoj i mirnoj budućnosti te zajedničkom blagostanju;

81. izražava žaljenje zbog toga što Bugarska i Sjeverna Makedonija još nisu postigle rješenje za aktualna bilateralna pitanja; podsjeća na važnost kontinuiranog dijaloga kako bi se postigli održivi rezultati u provedbi bilateralnih sporazuma u dobroj vjeri, uz potpuno iskorištavanje okvira i ciljeva Ugovora o prijateljstvu, dobrosusjedskim odnosima i suradnji između tih dviju zemalja; pozdravlja imenovanje posebnog predstavnika Sjeverne Makedonije za Bugarsku te naglašava važnost kontinuiranog dijaloga s ciljem postizanja održivog sporazuma o aktualnim bilateralnim pitanjima; potiče Bugarsku i Sjevernu Makedoniju na postizanje kompromisa o akcijskom planu konkretnih mjera čija bi se provedba redovito ocjenjivala u skladu s Ugovorom o prijateljstvu;

82. pohvaljuje Sjevernu Makedoniju i Bugarsku na uspješnom zajedničkom predsjedanju Berlinskim procesom za zapadni Balkan i na njegovim važnim postignućima;

83. poziva na uspostavu i adekvatno javno financiranje institucionaliziranog dijaloga mladih između Sjeverne Makedonije i Grčke te Sjeverne Makedonije i Bugarske, na temelju modela Francusko-njemačkog ureda za mlade;

84. ponovno poziva sve regionalne političke čelnike da poduzmu hitne korake za osnivanje Regionalne komisije (RECOM) zadužene za utvrđivanje činjenica o svim žrtvama ratnih zločina i drugih teških kršenja ljudskih prava počinjenih na teritoriju bivše Jugoslavije, nadovezujući se na važan rad Koalicije za RECOM;

85. pozdravlja pristupanje Sjeverne Makedonije NATO-u 27. ožujka 2020. i njezinu trajnu predanost euroatlantskom sigurnosnom okviru; pozdravlja doprinos zemlje misijama pod vodstvom NATO-a, kao i Kosovskim snagama (KFOR) putem Centra za koordinaciju države domaćina, te njezinu formalnu suradnju s Europskom obrambenom agencijom; poziva Sjevernu Makedoniju da nastavi usklađivanje s vojnim i operativnim standardima kako bi poboljšala interoperabilnost i usklađenost s državama članicama EU-a i NATO-a; pozdravlja predanost Sjeverne Makedonije inicijativi „Čista mreža“;

86. naglašava potrebu da EU i Sjedinjene Američke Države ojačaju svoje partnerstvo i koordinaciju na zapadnom Balkanu kako bi se unaprijedile ključne reforme te poboljšalo upravljanje i pomirenje;

87. potvrđuje visoku razinu usklađenosti Sjeverne Makedonije sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom te poziva tu zemlju da dodatno poveća tu usklađenost, osobito kad je riječ o restriktivnim mjerama protiv Rusije; pohvaljuje Sjevernu Makedoniju na njezinu kontinuiranom doprinosu upravljanju aktualnoj krizi u EU-u te misijama i operacijama zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP), te ističe da je potrebno zadržati tu predanost u budućnosti; izražava zabrinutost zbog njezine sve veće ekonomske i energetske ovisnosti o trećim zemljama;

88. pozdravlja kontinuiranu predanost Sjeverne Makedonije regionalnim inicijativama te poziva na stabilnu provedbu obveza unutar različitih regionalnih okvira kojima se promiče zajedničko regionalno tržište;

o

o o

89. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju prosljedi predsjedniku Europskog vijeća, Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, vladama i parlamentima država članica te predsjedniku, Vladi i Skupštini Republike Sjeverne Makedonije.

2021. ožujak 25

P9_TA(2021)0115

Izvješća Komisije o Srbiji za 2019. i 2020.

Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o izvješćima Komisije o Srbiji za 2019. i 2020. (2019/2175(INI))

(2021/C 494/15)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Srbije, s druge strane, koji je stupio na snagu 1. rujna 2013.,
- uzimajući u obzir zahtjev Srbije od 19. prosinca 2009. za članstvo u Europskoj uniji,
- uzimajući u obzir mišljenje Komisije od 12. listopada 2011. o zahtjevu Srbije za članstvo u Europskoj uniji (COM(2011)0668), odluku Europskog vijeća od 1. ožujka 2012. o dodjeli statusa zemlje kandidatkinje Srbiji te odluku Europskog vijeća od 27. i 28. lipnja 2013. o otvaranju pregovora o pristupanju EU-u sa Srbijom,
- uzimajući u obzir zaključke Predsjedništva sa sastanka Europskog vijeća u Solunu od 19. i 20. lipnja 2003.,
- uzimajući u obzir Izjavu iz Sofije sa sastanka na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana od 17. svibnja 2018. te priloženi sofijski program prioriteta,
- uzimajući u obzir Rezoluciju Vijeća sigurnosti UN-a 1244 od 10. lipnja 1999., savjetodavno mišljenje Međunarodnog suda pravde od 22. srpnja 2010. o sukladnosti jednostranog proglašenja neovisnosti Kosova s međunarodnim pravom te Rezoluciju Opće skupštine UN-a 64/298 od 9. rujna 2010. u kojoj je potvrđen sadržaj mišljenja Međunarodnog suda pravde i pozdravljena spremnost EU-a da posreduje u dijalogu između Srbije i Kosova,
- uzimajući u obzir prvi sporazum o načelima kojima se uređuje normalizacija odnosa između vlada Srbije i Kosova od 19. travnja 2013. i sporazumâ od 25. kolovoza 2015. te aktualni dijalog uz posredovanje EU-a za normalizaciju odnosa;
- uzimajući u obzir Berlinski proces pokrenut 28. kolovoza 2014.,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 29. studenoga 2018. o Izvješću Komisije o Srbiji za 2018. ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir izjavu i preporuke s jedanaeste sjednice Parlamentarnog odbora Europske unije i Srbije za stabilizaciju i pridruživanje (SAPC) održane 30. i 31. listopada 2019.,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. veljače 2020. naslovljenu „Poboljšanje pretpristupnog procesa – vjerodostojna perspektiva pristupanja EU-u za zemlje zapadnog Balkana” (COM(2020)0057),
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 5. lipnja 2020. o jačanju suradnje s partnerima sa zapadnog Balkana u području migracija i sigurnosti,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 29. svibnja 2019. naslovljenu „Politika proširenja EU-a za 2019.” (COM(2019)0260) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o Srbiji za 2019.” (SWD(2019) 0219),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. listopada 2020. naslovljenu „Politika proširenja EU-a za 2020.” (COM(2020)0660) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o Srbiji za 2020.” (SWD(2020) 0352),

⁽¹⁾ SL C 363, 28.10.2020., str. 119.

- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. listopada 2020. naslovljenu „Gospodarski i investicijski plan za zapadni Balkan” (COM(2020)0641) i radni dokument službi Komisije naslovljen „Smjernice za provedbu zelenog plana za zapadni Balkan” (SWD(2020)0223),
 - uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 8. travnja 2020. naslovljenu „Komunikacija o globalnom odgovoru EU-a na COVID-19” (JOIN(2020)0011),
 - uzimajući u obzir Komisijinu ocjenu programa gospodarske reforme Srbije za razdoblje 2020. – 2022. (SWD(2020)0064) od 21. travnja 2020. i zajedničke zaključke gospodarskog i financijskog dijaloga između EU-a i zapadnog Balkana i Turske koje je Vijeće usvojilo 19. svibnja 2020.,
 - uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 29. travnja 2020. naslovljenu „Potpora zapadnom Balkanu u borbi protiv pandemije bolesti COVID-19 i za oporavak nakon pandemije” (COM(2020)0315),
 - uzimajući u obzir jedanaesti sastanak Konferencije o pristupanju sa Srbijom na ministarskoj razini održan 10. prosinca 2019. i na kojem su otvoreni pregovori o poglavlju br. 4 „Slobodno kretanje kapitala”,
 - uzimajući u obzir zaključke prve faze Međustranačkog dijaloga o poboljšanju uvjeta za održavanje parlamentarnih izbora uz pomoć Europskog parlamenta,
 - uzimajući u obzir završno izvješće posebne misije OESS-a/ODIHR-a za ocjenu izbora o parlamentarnim izborima održanima 21. lipnja 2020. u Srbiji, objavljeno 7. listopada 2020.,
 - uzimajući u obzir izjavu za tisak Ureda visoke povjerenice UN-a za ljudska prava o zabrinutosti zbog zlouporabe Zakona o sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma za napadanje nevladinih organizacija i ograničenje njihova rada, objavljenu 11. studenoga 2020.,
 - uzimajući u obzir Drugo izvješće o sukladnosti o Srbiji koje je Skupina europskih država protiv korupcije (GRECO) u sklopu četvrtog kruga ocjenjivanja objavila 26. studenoga 2020. na temu prevencije korupcije u pogledu članova parlamenta, sudaca i tužitelja,
 - uzimajući u obzir Temeljno evaluacijsko izvješće o Srbiji od 22. siječnja 2020. koje je sastavila Skupina stručnih osoba za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (GREVIO),
 - uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o toj zemlji,
 - uzimajući u obzir svoju preporuku od 19. lipnja 2020. Vijeću, Komisiji i potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku o zapadnom Balkanu, nakon sastanka na vrhu 2020. (²),
 - uzimajući u obzir zajedničku izjavu sa sastanka na vrhu Europskog parlamenta i predsjednika parlamenata zemalja zapadnog Balkana održanog 28. siječnja 2020., koji je sazvao predsjednik Europskog parlamenta zajedno s čelnicima parlamenata zemalja zapadnog Balkana,
 - uzimajući u obzir Izjavu iz Zagreba usuglašenu tijekom sastanka na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana održanog putem videokonferencije 6. svibnja 2020.,
 - uzimajući u obzir sastanak na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana u okviru Berlinskog procesa održan 10. studenoga 2020.,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A9-0032/2021),
- A. budući da se o Srbiji, kao i o svakoj zemlji koja teži da postane članicom EU-a, mora odlučivati prema vlastitim zaslugama u smislu ispunjavanja, provedbe i poštovanja skupa kriterija i zajedničkih vrijednosti koji su uvjet za pristupanje, te budući da kvaliteta i predanost potrebnim reformama određuju raspored i napredovanje pristupanja;

(²) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0168.

2021. ožujak 25

- B. budući da su demokracija, ljudska prava i vladavina prava temeljne vrijednosti na kojima se zasniva EU te su u središtu procesa proširenja i procesa stabilizacije i pridruživanja; budući da su potrebne održive reforme kako bi se savladali znatni preostali izazovi u tim područjima;
- C. budući da Srbija treba i na domaćem terenu i u svojim međunarodnim odnosima postići neosporive rezultate u pridržavanju, podržavanju i obrani vrijednosti poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika nacionalnih i drugih manjina;
- D. budući da je od početka pregovora sa Srbijom otvoreno 18 poglavlja, od kojih su dva privremeno zatvorena; budući da je Srbija odlučila prihvatiti novu metodologiju proširenja EU-a;
- E. budući da se dosljedni rezultati u pogledu postignuća tek trebaju ostvariti u području pravosuđa i temeljnih prava (poglavlje br. 23) te pravde, slobode i sigurnosti (poglavlje br. 24); budući da je Vijeće odlučilo da neće otvoriti dodatna poglavlja sa Srbijom;
- F. budući da GRECO smatra da je situacija u Srbiji „globalno nezadovoljavajuća” te je usto utvrdio da Srbija nije poštovala njegove preporuke oko prevencije korupcije u pogledu članova parlamenta, sudaca i tužitelja;
- G. budući da predanost EU-a njegovanju vladavine prava zahvaća i Srbiju te bi EU trebao nastaviti suradnju s Vijećem Europe kako bi podržao Srbiju u provođenju bitnih reformi i obuke u vezi s pravosuđem, borbom protiv korupcije, promicanjem ljudskih prava te ulogom slobodnih i neovisnih medija i civilnog društva, te u praćenju napretka ostvarenog u tim područjima, u skladu s revidiranom metodologijom proširenja;
- H. budući da je normalizacija odnosa s Kosovom u interesu Srbije;
- I. budući da je Srbija i dalje predana održavanju regionalne suradnje i dobrosusjedskih odnosa;
- J. budući da je Srbija i dalje predana stvaranju funkcionalnog tržišnoga gospodarstva i nastavila je provoditi obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, iako preostaje niz otvorenih pitanja u pogledu usklađenosti; budući da je korupcija i dalje prepreka gospodarskome razvoju;
- K. budući da je Srbija ratificirala sve temeljne konvencije Međunarodne organizacije rada;
- L. budući da sloboda izražavanja i neovisnost medija ostaju ozbiljni razlozi za zabrinutost na koje se mora hitno odgovoriti;
- M. budući da je Međustranački dijalog o poboljšanju uvjeta za održavanje parlamentarnih izbora uz posredovanje Europskog parlamenta i dalje jedinstvena platforma za postizanje konsenzusa o tome što valja poduzeti za poboljšanje uvjeta u kojima se provode izbori;
- N. budući da je EU pristao da se iz Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) preraspodijeli 374 milijuna EUR kako bi se doprinijelo ublažavanju socioekonomskih učinaka bolesti COVID-19 u regiji;
- O. budući da je EU pokazao svoju predanost europskoj perspektivi zemalja zapadnog Balkana i mobilizirao 3,3 milijarde EUR za suočavanje s aktualnom zdravstvenom krizom i ublažavanje ekonomskih i socijalnih posljedica pandemije bolesti COVID-19;
- P. budući da je EU najveći pružatelj pomoći Srbiji za ublažavanje ekonomskih i socijalnih posljedica pandemije bolesti COVID-19; budući da je Srbija primila 15 milijuna EUR izravne potpore zdravstvenom sektoru, 78,4 milijuna EUR potpore za socijalni i gospodarski oporavak i 93,4 milijuna EUR sredstava za pomoć;
- Q. budući da Srbija prima pretpristupnu pomoć u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) s ukupnim okvirnim dodijeljenim sredstvima od 1 539,1 milijardi EUR za razdoblje od 2014. do 2020.;

- R. budući da je EU najveći pružatelj financijske pomoći Srbiji; budući da je EU tijekom proteklih 18 godina Srbiji dodijelio više od 3,6 milijardi EUR bespovratnih sredstava u svim područjima, poput vladavine prava, reforme javne uprave, socijalnog razvoja, okoliša i poljoprivrede; budući da je Srbija od 2007. u okviru IPA-e primila pomoć EU-a u ukupnom iznosu od 2,79 milijardi EUR;
- S. budući da je Srbija imala znatnu korist od trgovinske i gospodarske integracije s EU-om; budući da je EU najveći trgovinski partner Srbije, i na njega otpada 67 % ukupnog srpskog izvoza i više od 60 % ukupnog uvoza robe 2018.; budući da su ulaganja EU-a u Srbiji između 2010. i 2018. ukupno dosegla više od 13 milijardi EUR;
1. pozdravlja činjenicu da je članstvo u EU-u i dalje strateški cilj Srbije i da je to jedan od prioriteta novoformirane vlade; prima na znanje činjenicu da sve parlamentarne stranke podržavaju proces integracije Srbije u EU; potiče srbijanske vlasti da u javnoj raspravi aktivnije i jasnije komuniciraju o svojoj predanosti europskim vrijednostima te očekuje jasnu i nedvosmisleno predanost Srbije, i riječju i djelom, da će ispuniti svoje obveze prema pristupanju EU-u na jasan i provjerljiv način;
 2. ističe važnost davanja većeg zamaha pristupnim pregovorima sa Srbijom i brze provedbe revidirane metodologije proširenja utemeljene na tematskim skupinama pregovaračkih poglavlja i postupnome približavanju pojedinim politikama i programima EU-a, istodobno ističući jasne i konkretne poticaje od izravnog interesa za građane Srbije;
 3. ističe da je zamah koji je stvoren novim mandatom nakon izbora održanih 21. lipnja 2020. u Srbiji prilika za postizanje bitnog napretka u pogledu europske perspektive Srbije; zalaže se za to da se daljnja pregovaračka poglavlja otvore tek kada Srbija preuzme potrebne obveze i ostvari reforme u skladu s traženim mjerilima; ističe da je otvaranje poglavlja neophodno za postizanje održivih reformi i proeuropskih promjena u Srbiji;
 4. poziva Komisiju i Vijeće da, prema potrebi uz uključivanje srbijanskih partnera, poduzmu potrebne korake za provedbu odredaba revidirane metodologije proširenja, posebno onih koje se odnose na tematske skupine pregovaračkih poglavlja, kao i da iskoriste tu novu metodologiju kao priliku za ubrzanje procesa proširenja zapadnog Balkana i da zajedno sa Srbijom utvrde nove korake u pregovaračkom procesu Srbije;
 5. pozdravlja suradnju Vlade Srbije i Narodne skupštine na Nacionalnoj konvenciji o Europskoj uniji; poziva Vladu Srbije da što prije imenuje novog voditelja pregovaračkog tima za pristupanje Srbije Europskoj uniji; isto poziva Srbiju da poboljša administrativne kapacitete Ministarstva europskih integracija kako bi se bolje vodili pregovori o članstvu i da učini sve što je u njezinoj moći kako bi proces europske integracije postao što uključiviji i otvoreniji;
 6. konstatira da je Srbija nastavila jačanje usklađivanja i provođenja svojeg zakonodavstva u skladu s pravnom stečevinom EU-a te da to mora i dalje činiti; žali što je tempo usklađivanja bio znatno sporiji od onoga što je vlada prvotno planirala; ističe ograničen napredak u pogledu poglavlja br. 23 (pravosuđe i temeljna prava) i poglavlja br. 24 (pravda, sloboda i sigurnost); primjećuje da su normalizacija odnosa s Kosovom i istinsko poštovanje temeljnih prava i dalje ključni te da će odrediti tempo pristupnih pregovora;
 7. žali zbog nedostatka napretka u mnogim područjima srbijanskog programa reformi i činjenice da je čak došlo do nazadovanja u pogledu pitanja koja su ključna za pristupanje EU-u; poziva Komisiju da promijeni svoju metodologiju izvješćivanja kako bi se uzelo u obzir značajno nazadovanje i poslala jasna poruka zemljama pristupnicama, uključujući Srbiju;
 8. naznačuje da je važno da srbijanski dionici strateški komuniciraju o koristima pristupanja EU-u; ističe da se javna rasprava o pristupanju EU-u mora temeljiti na činjenicama i mora promicati puno poštovanje temeljnih prava i demokratskih vrijednosti;
 9. potiče srbijanske vlasti da u javnoj raspravi aktivnije priopćavaju o svojoj predanosti europskim vrijednostima te da povećaju transparentnost svoje komunikacije, među ostalim pružanjem pristupa informacijama za širu javnost, kao i širenjem suradnje između javnih tijela i civilnog društva; izražava zabrinutost zbog toga što javno financirane medijske kuće, koje često citiraju dužnosnike, doprinose širenju retorike protiv EU-a u Srbiji;

2021. ožujak 25

10. poziva Srbiju i države članice EU-a da provode aktivniju i učinkovitiju komunikacijsku politiku o europskoj perspektivi, usmjerenu i na građane Srbije i EU-a, uključujući i one koji pripadaju nacionalnim manjinama; naglašava povijesne veze prijateljstva i bratstva između naroda Europske unije i naroda Srbije;

11. primjećuje da Srbija pridaje nerazmjerno mnogo pozornosti trećim zemljama; poziva Srbiju, Komisiju i delegaciju EU-a u Srbiji da ulažu više napora u promicanje uloge i koristi bliskog partnerstva između EU-a i Srbije, među ostalim promoviranjem projekata i reformi financiranih sredstvima EU-a; primjećuje da postoji hitna potreba za uspostavljanjem kontakta s građanima Srbije izvan većih gradova i poziva EU da još više poveća svoju potporu civilnom društvu na lokalnoj razini;

12. poziva na stvaranje novih prilika za politički dijalog i dijalog o politikama na visokoj razini sa zemljama zapadnog Balkana kako bi se osiguralo snažnije upravljanje i angažman na visokoj razini, kao što se zahtijeva i revidiranom metodologijom proširenja; smatra da bi Konferencija o budućnosti Europe trebala aktivno promicati angažman predstavnika Srbije i drugih zemalja zapadnog Balkana, kako na razini vlade, tako i organizacija civilnog društva i mladih te ih adekvatno uključiti u njezin rad;

13. prima na znanje zaključke završnog izvješća posebne misije OESS-a/ODIHR-a za ocjenu izbora da su parlamentarni izbori održani 21. lipnja 2020. efikasno provedeni, ali da je prevlast vladajuće stranke, među ostalim i u medijima, razlog za zabrinutost; žali zbog dugotrajne tendencije vršenja pritiska na glasače, pristranosti medija i nejasnih granica između djelovanja svih državnih dužnosnika i stranačke kampanje; s tim u vezi, ukazuje na ulogu dezinformacijskih kampanja uz državno pokroviteljstvo s ciljem promjene mišljenja o izborima;

14. pozdravlja osnivanje Radne skupine za provedbu preporuka ODIHR-a; poziva srbijanske vlasti da u cijelosti uzmu u obzir sve preporuke ODIHR-a puno prije sljedećih izbora; naglašava da bi u tom procesu i dalje trebale sudjelovati organizacije civilnog društva koje imaju stručno znanje o uvjetima u kojima se provode izbori;

15. sa zabrinutošću primjećuje da je samo nekoliko tjedana prije zakazanih izbora parlament bez potrebne javne rasprave izglasao izmjene važnih elemenata izbornog sustava, uključujući snižavanje izbornog praga; ističe da, prema Venecijanskoj komisiji, temeljni elementi izbornog zakona ne bi trebali biti značajno izmijenjeni manje od godinu dana prije izbora;

16. žali zbog odluke dijela oporbe da bojkotira izbore i naglašava da su, u svjetlu nalaza posebne misije OESS-a/ODIHR-a za ocjenu izbora u kojoj se ističu nedostatak istinskog pluralizma i fragmentacija političke scene u Srbiji, sve političke snage, posebno upravljačka tijela, odgovorne za poboljšanje izbornih uvjeta; naglašava da je jedini način da se biračima zajamči politička zastupljenost i sposobnost utjecanja na proces odlučivanja njihovo sudjelovanje u političkim i izbornim procesima; poziva oporbu da se vrati za pregovarački stol i nastavi sudjelovati u političkim i parlamentarnim aktivnostima; ističe da zbog toga što su neke oporbene stranke bojkotirale izbore novi saziv srbijanskog parlamenta karakterizira dominacija vladajuće koalicije i izostanak stvarne oporbe, što je situacija koja ne doprinosi postizanju političkog pluralizma u zemlji;

17. podsjeća na izborna načela koja je definirala Venecijanska komisija i sa zabrinutošću primjećuje da je predsjednik Aleksandar Vučić najavio održavanje prijevremenih izbora bez ustavne osnove i političke potrebe, te je kao predsjednik Srbije i predsjednik najveće političke stranke najavio jedan dan izbora za predsjedničke, parlamentarne i općinske izbore u Beogradu u proljeće 2022.;

18. pozdravlja uspostavu međustranačkog dijaloga s Narodnom skupštinom Srbije uz posredovanje Europskog parlamenta i početne mjere koje su srbijanske vlasti i parlamentarna većina poduzele za poboljšanje izbornih uvjeta; poziva na daljnju provedbu preostalih obveza preuzetih u okviru međustranačkog dijaloga;

19. pozdravlja pokretanje druge faze međustranačkog dijaloga s Narodnom skupštinom uz posredovanje Europskog parlamenta uz sudjelovanje svih relevantnih dionika i proeuropskih političkih snaga u Srbiji kako bi se poboljšala politička klima i povjerenje u čitavom političkom spektru i kako bi se postigao konsenzus o neriješenim pitanjima povezanim s izbornim procesom, u skladu s preporukama međunarodnih promatračkih misija; apelira na što skorije održavanje novih krugova uključivijeg međustranačkog dijaloga i poziva sve strane da definiraju jasne ciljeve, kriterije, mjerila i sugovornike;

naglašava da bi međustranački dijalog trebalo zaključiti znatno prije predstojećih izbora kako bi se ostavilo dovoljno vremena za provedbu potrebnih pravnih i drugih promjena izbornih uvjeta i njihovu praktičnu primjenu u cilju stvaranja ravnopravnih uvjeta za sve prije samih izbora; podsjeća da vlada i neovisna tijela moraju osigurati potpunu i pravilnu provedbu pravnih okvira povezanih s obvezama preuzetima u sklopu međustranačkoga dijaloga;

20. osuđuje neprihvatljive verbalne napade i slučajeve govora mržnje protiv zastupnika u Europskom parlamentu, posebno onih koji predstavljaju Parlament u njegovim odnosima sa Srbijom, uključujući predsjednika i članove Izaslanstva Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje te posrednike u međustranačkom dijalogu, kao radnje koje nisu u skladu s duhom obveza Srbije u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju; poziva predsjednika Narodne skupštine i predsjednike klubova zastupnika zastupljenih u parlamentu da poštuju standarde demokratskog diskursa;

21. poziva novu vladu da radi na učinkovitim i provjerljivim temeljnim reformama i da se pobrine za strukturne reforme i nedostatke u područjima vladavine prava, temeljnih prava, slobode medija, borbe protiv korupcije i funkcioniranja demokratskih institucija i javne uprave;

22. sa zabrinutošću primjećuje da je, općenito gledano, korupcija i dalje problematično područje u kojemu je postignut ograničen napredak; pozdravlja korake poduzete u osiguravanju neovisnosti Agencije za borbu protiv korupcije i dosadašnje rezultate u dovršavanju predmeta u vezi s korupcijom; potiče daljnji napredak, posebno u području poboljšanja rezultata istraga, podizanja optužnica i pravomoćnih presuda u predmetima korupcije na visokoj razini, te provedbe zakona o sprečavanju korupcije u skladu s pravnom stečevinom EU-a i preporukama GRECO-a; pozdravlja objavljivanje nedavnog izvješća GRECO-a i potiče Ministarstvo pravosuđa da radi na provedbi njegovih preporuka;

23. ističe da je prema najnovijem izvješću GRECO-a, Srbija samo djelomično provela njegove preporuke iz 2015. i da je situacija u zemlji „globalno nezadovoljavajuća“; naglašava važnost učinkovite borbe protiv korupcije i poziva srbijanske vlasti da što prije provedu te preporuke; zabrinut je zbog nedavnih izmjena zakona o sprečavanju korupcije u vezi s definicijom „javnih službenika“, koje su donesene netransparentno i žurno i koje znatno ograničavaju broj osoba na koje se zakon primjenjuje, čime se dodatno oslabljuju mehanizmi za borbu protiv korupcije i otvaraju mogućnosti zlorabe državnih sredstava koje su se prije smatrale nezakonitima;

24. apelira na Srbiju da ostvaruje uvjerljive rezultate, među ostalim u pogledu postojanih efikasnih istraga u problematičnim područjima kao što su pravosuđe, sloboda izražavanja i borba protiv korupcije i organiziranog kriminala, naročito u slučajevima od velikoga javnoga interesa, kao što su slučaj Krušik, Jovanjica i Telekom Srbija, te da ostvari bolje rezultate u provođenju istraga, podizanju optužnica i donošenju presuda u slučajevima korupcije na visokoj razini, uključujući oduzimanje i zapljenu imovine iz kriminalne djelatnosti; ponavlja svoj poziv iz 2018. da se zadovolji pravda u pogledu nezakonitog uništenja privatne imovine u beogradskom naselju Savamala; primjećuje da je novi Zakon o sprečavanju korupcije na snazi od 1. rujna 2020.;

25. podsjeća Srbiju da pojača napore za učinkovito rješavanje problema korupcije, usredotočenjem na prevenciju i suzbijanje korupcije, među ostalim usvajanjem nove strategije za borbu protiv korupcije utemeljenu na vjerodostojnom i realističnom akcijskom planu kao i učinkovitim koordinacijskim mehanizmu;

26. poziva Srbiju da poboljša svoju borbu protiv organiziranog kriminala i da s pristupa utemeljenog na pojedinačnim slučajevima prijeđe na strategiju kojom se ciljaju organizacije kako bi se razbile velike i međunarodno raširene organizacije; ističe da bi takva strategija trebala obuhvaćati učinkovite istrage, kazneni progon i pravomoćne osuđujuće presude u slučajevima teškog kriminala i organiziranog kriminala, uključujući financijske istrage, sustavno praćenje novčanih tokova, solidan nadzorni mehanizam za izbjegavanje zloraba i povećanje financijskih i ljudskih kapaciteta Tužiteljstva za organizirani kriminal koje bi trebalo biti lišeno svakog neprimjerenog političkog utjecaja;

27. izražava zabrinutost zbog rasta nasilja od strane ekstremističkih i organiziranih zločinačkih skupina i poziva vlasti da osiguraju da se slučajevi koje su otkrili istraživački novinari ili zviždači pravilno istražuju i da svi uključeni javni službenici budu pozvani na odgovornost;

2021. ožujak 25

28. sa zabrinutošću primjećuje kontinuirani politički utjecaj na pravosuđe i primjećuje potrebu za jačanjem zaštitnih mjera za odgovornost, profesionalnost, neovisnost i opću djelotvornost pravosuđa, uključujući, ako je primjenjivo, revidiranjem postojećeg sustava zapošljavanja i upravljanja ljudskim resursima; primjećuje da je vlada izradila prijedlog ustavnih reformi, koji je Venecijanska komisija pozitivno ocijenila, i poslala ga nadležnom odboru Narodne skupštine;
29. naglašava važnost opsežnog postupka savjetovanja u ustavnoj reformi; žali što prethodni parlament Srbije nije donio ustavne reforme usmjerene na jačanje neovisnosti pravosuđa; preporučuje donošenje ustavnih reformi što je prije moguće uz savjetovanje s udrugama sudaca i tužitelja te drugim relevantnim političkim akterima, uključujući neparlamentarnu oporbu;
30. ponavlja važnost brzog usvajanja zakona o financiranju Autonomne Pokrajine Vojvodine;
31. izražava zabrinutost oko učinkovitog funkcioniranja novog parlamenta, u kojem ne postoji parlamentarna oporba, čiju legitimnost osporavaju oporbene stranke i za čiji je saziv srbijanski predsjednik već najavio skraćivanje, pri čemu taj parlament donosi dalekosežne ustavne promjene bez otvorene, uključive i demokratske javne rasprave, posebno u području pravosuđa;
32. pozdravlja promjene postignute u funkcioniranju Narodne skupštine s ciljem obnavljanja praksi i procedura te poštovanja poslovnika; žali što je općeniti parlamentarni nadzor izvršne vlasti ostao tek formalan; naglašava da su potrebne daljnje sadržajne reforme procedura i praksi kako bi se poboljšala kvaliteta zakonodavnog postupka, zajamčio učinkovit parlamentarni nadzor i zaustavili sustavni nedostaci Narodne skupštine, uključujući opstrukciju rada parlamenta, broj hitnih postupaka i praksu grupiranja nepovezanih točaka pod istom točkom dnevnog reda;
33. ističe da se dodatno treba poboljšati kvalitetu zakonodavnog postupka povećanjem transparentnosti i socijalnog i političkog dijaloga te jamčenjem da neovisna regulatorna tijela imaju ovlasti da učinkovito izvršavaju svoju nadzornu ulogu; ističe da se o godišnjim izvješćima neovisnih tijela raspravljalo na plenarnoj sjednici Narodne skupštine te da su usvojeni zaključci;
34. poziva novoizabrani parlament da pojača napore kako bi se osigurala transparentnost, uključivost i kvaliteta zakonodavnog postupka, kao i učinkovit parlamentarni nadzor; nadalje poziva na dodatne mjere radi jamčenja dijaloga među svim strankama te na jaču ulogu civilnog društva koje ostaje ključni element demokracije koja dobro funkcionira; sa zabrinutošću primjećuje manjak transparentnosti u vezi s postupkom ponovnog imenovanja povjerenice za zaštitu ravnopravnosti;
35. poziva na učinkovitu suradnju s neovisnim i regulatornim tijelima i povećan angažman Narodne skupštine u nadzoru i kontroli vlade i uprave; poziva na sadržajni angažman Narodne skupštine u postupku pregovora o pristupanju Srbije EU-u, u skladu s njezinom Rezolucijom od 16. prosinca 2013. o ulozi Narodne skupštine i načelima u pregovorima o pristupanju Srbije EU-u;
36. naglašava da je potrebno u potpunosti priznati i poduprijeti ulogu neovisnih regulatornih tijela, uključujući srbijanskog pravobranitelja, Agenciju za borbu protiv korupcije, nacionalno revizorsko tijelo i povjerenika za informacije od javnog značaja i zaštitu osobnih podataka; poziva srbijansku Narodnu skupštinu da se uključi u provedbu zaključaka i preporuka neovisnih regulatornih tijela, prije svega zaključaka i preporuka pravobranitelja;
37. podsjeća na to da je socijalni dijalog jedan od stupova europskog socijalnog modela te da je redovno savjetovanje između vlade i socijalnih partnera ključno za sprečavanje socijalnih napetosti i sukoba; naglašava da je od presudne važnosti da socijalni dijalog preraste razmjenu informacija i da bi se oko važnih zakona trebalo savjetovati sa zainteresiranim stranama prije nego što se dalje upute u parlamentarnu proceduru;
38. sa zabrinutošću primjećuje da se Narodna skupština Srbije sastala tek 44 dana nakon proglašenja izvanrednog stanja u ožujku 2020., čime je njezin položaj kao ključne institucije parlamentarne demokracije kako je utvrđeno Ustavom Srbije doveden u pitanje; sa zabrinutošću primjećuje da dugo nakon proglašenja konačnih rezultata izbora 5. srpnja 2020. Narodna skupština nije u potpunosti započela svojim radom, unatoč jasnoj parlamentarnoj većini; poziva Narodnu skupštinu da izbjegava uvredljiv provokativni jezik i suprotstavlja se govoru mržnje u parlamentarnim raspravama; naglašava važnost rada oporbe u demokraciji;

39. ističe da vrijeđanje, zastrašivanje i klevetanje političkih protivnika i predstavnika medija koje zastupnici koriste u plenarnoj sjednici Narodne skupštine predstavljaju kršenje demokratske prakse i temeljnih demokratskih vrijednosti, što bi trebalo najoštrije osuditi i kazniti u skladu s poslovníkom; zgrožen je nedavnim orkestriranim napadima nekoliko parlamentarnih zastupnika i provladinih tabloida na istraživačke novinare i članove civilnog društva, uključujući one iz neovisne medijske mreže KRIK i nevladinih organizacija poput Centra za istraživanje, transparentnost i odgovornost (CRTA) i Otvorenog parlamenta, kojima ih se prikazuje kao suradnike organiziranih kriminalnih skupina i optužuje za pokušaj državnog udara, što predstavlja ozbiljno kršenje nedavno donesenog Kodeksa ponašanja za zastupnike u parlamentu;

40. pozdravlja donošenje novog akcijskog plana za medijsku strategiju i činjenicu da je uspostavljena radna skupina za praćenje provedbe strategije i akcijskog plana;

41. zabrinut je zbog navoda istraživačkih novinara o vladinoj manipulaciji statistikama o bolesti COVID-19 u političke i izborne svrhe; žali zbog kampanje dezinformiranja oko pomoći EU-a tijekom pandemije iza koje stoje državni dužnosnici; naglašava da su povjerenje i transparentnost posebno važni u vladinim naporima u borbi protiv bolesti COVID-19 te stoga potiče Vladu Srbije da građanima pruži sve relevantne informacije o pandemiji, uključujući cjepiva;

42. vjeruje da je stjecanje dvaju televizijskih kanala s nacionalnom pokrivenošću u prosincu 2018. od strane osobe povezane s vladajućom strankom korak koji je vladajuća stranka poduzela prema monopolizaciji medijskog prostora u zemlji; apelira na vlasti da zajamče i zadrže potrebne uvjete za pošteno natjecanje i transparentnost kada je riječ o svim budućim transakcijama u pogledu vlasništva u medijskom sektoru; poziva uredničke timove svih televizijskih kanala s nacionalnom pokrivenošću u Srbiji da poštuju najviše profesionalne standarde i omoguće da se suprotna mišljenja redovito čuju;

43. žali zbog pogoršanja medijske slobode i rasta korištenja uvredljivog jezika, zastrašivanja i čak govora mržnje prema članovima parlamentarne oporbe, neovisnim intelektualcima, nevladinim organizacijama, novinarima i uglednim pojedincima, uključujući od strane članova vladajuće stranke, čija je odgovornost da se s poštovanjem odnose prema svim predstavnicima medijima od ključne važnosti; apelira na srbijanske vlasti da hitno poduzmu mjere kako bi zajamčile slobodu izražavanja i neovisnost medija te osigurale odgovarajuće istrage tih slučajeva;

44. žali što su srbijanske vlasti obveze preuzete u međustranačkom dijalogu koje se odnose na Regulatorno vijeće za elektroničke medije i na javnu radioteleviziju (RTS) tek djelomično ispunile ili ih nisu uopće ispunile; podsjeća da slobodni i neovisni mediji imaju glavnu ulogu u demokraciji; žali zbog toga što od završetka prve faze međustranačkoga dijaloga, rad Regulatornog vijeća i RTS-a nije uspio vratiti njihovu vjerodostojnost među javnosti i oporbenim strankama; ističe da je vlada osnovala Radnu skupinu za sigurnost novinara, ali da su se sve udruge neovisnih novinara i medija u Srbiji već povukle iz nje jer skupina nije reagirala na napade provladinih tabloida na novinare internetskog portala Mreže za istraživanje kriminala i korupcije (KRIK);

45. sa zabrinutošću primjećuje da se rad organizacija civilnog društva odvija u okruženju koje nije otvoreno prema kritikama; potiče srbijansku upravu za sprečavanje pranja novca pri Ministarstvu financija Srbije da do kraja razjasni situaciju u vezi s istragama organizacija civilnog društva i novinara na temelju navoda o pranju novca te potiče vlasti da se suzdrže od proizvoljnog napada na te organizacije i pojedince; poziva srbijanske vlasti da se bore protiv sužavanja prostora za civilno društvo i neovisne medije i osiguraju da oni mogu raditi slobodno bez ograničenja kao i bez zastrašivanja ili kriminalizacije tih organizacija; apelira na vlasti da njeguju ozračje koje pogoduje radu svih organizacija civilnog društva i to čim prije;

46. poziva Komisiju i ESVD da ojačaju svoju suradnju s civilnim društvom, nevladinim organizacijama i neovisnim medijima na terenu te da im pruže potporu; ponovno potvrđuje svoju potporu radu europskih političkih zaklada na jačanju demokratskih procesa u Srbiji i poticanju nove generacije političkih vođa;

47. iako snažno osuđuje sve čine nasilja, napominje da slučajevi nerazmjerne uporabe sile od strane policijskih snaga tijekom prosvjeda u srpnju 2020. zaslužuju posebnu pozornost vlasti, među ostalim u pogledu kasnije nedovoljne suradnje policijskih službenika s pravosudnim sustavom i javnim tužiteljem; apelira na srbijanske vlasti da propisno istraže sve slučajeve u kojima je policija prekoračila svoje ovlasti kako bi se spriječilo nekažnjavanje i ojačalo povjerenje javnosti

2021. ožujak 25

u policiju te kako bi osobe koje tvrde da su žrtve povrede dužnosti od strane policije lakše podnijele pritužbe i dobile odštetu, te kako bi se iskazala nulta tolerancija prema policijskim službenicima koji prekrše profesionalnu etiku ili kazneni zakon;

48. konstatira da je pravni i institucionalni okvir za poštovanje ljudskih prava formalno općenito uspostavljen, ali da nema djelotvornih mehanizama koji bi osigurali poštovanje tih temeljnih prava; poziva na to da se sve buduće izmjene postojećih zakona o poštovanju ljudskih prava, uključujući Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, provedu na transparentan način uz sudjelovanje svih relevantnih dionika; poziva na njegovu stvarnu primjenu posebno u pogledu najranjivijih društvenih skupina, uključujući nacionalne manjine u području obrazovanja; poziva Srbiju da zaštiti te se pobrine za nediskriminirajuće korištenje jezika manjina u obrazovanju, u posebno namijenjenim programima u državnim i lokalnim medijima, te da osigura jednake mogućnosti za odgovarajuću zastupljenost u političkom životu, javnoj upravi i pravosuđu;

49. pozdravlja povećane napore Srbije u suradnji s EU-om u području uključivanja zajednice Roma, posebno u poboljšanju njihovih stambenih prilika; poziva srbijanske vlasti da rješavaju strukturnu diskriminaciju s kojom se suočavaju Romi u pogledu njihova državljanstva, kao i zdravstvene skrbi, obrazovanja i zapošljavanja; apelira na Srbiju da poboljša i pojednostavni institucionalnu strukturu koja se bavi integracijom Roma, uključujući jasnu raspodjelu zadaća, koordinaciju između nacionalnih i lokalnih vlasti, kao i izradu proračuna u kojemu se vodi računa o potrebama romskih zajednica;

50. pozdravlja dovršetak dugo odgađanog prijevoda osnovnoškolskih udžbenika na bugarski jezik, što će omogućiti bugarskoj nacionalnoj manjini da se školuje na svom materinskom jeziku; sa zabrinutošću primjećuje da još uvijek nisu prevedeni svi udžbenici za srednjoškolsko obrazovanje; potiče srbijanske vlasti da se pobrinu za održivost procesa stavljanjem na raspolaganje dovoljnog broja učitelja, udžbenika i dodatnih materijala (školskih dnevnika, udžbenika itd.), čime će se adekvatno odgovoriti na potrebe učenika iz manjinskih zajednica;

51. zabrinut je zbog neuspjeha srbijanskih vlasti da promiču stvarno korištenje regionalnih ili manjinskih jezika;

52. poziva Srbiju da ojača institucije za ljudska prava, zajamči njihovu neovisnost, dodijeli im potrebne financijske i ljudske resurse i osigura pravovremeno praćenje njihovih preporuka, kao i da donese i provede novu strategiju protiv diskriminacije;

53. poziva Srbiju da poboljša svoje sposobnosti za pružanje statistika i da što prije provede popis stanovništva, uz poštovanje najviših međunarodnih standarda i uz uključivanje neovisnih promatrača; ponavlja svoj poziv na poboljšanu koordinaciju i uključivanje dionika, i na provedbu i periodičku reviziju Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina;

54. duboko je zabrinut zbog navoda da srbijanske vlasti sustavno i diskriminirajuće zloupotrebljavaju zakon o prebivalištu građana i „pasivizaciju” adresa prebivališta građana albanske narodnosti koji žive u južnoj Srbiji; poziva na neovisnu i temeljitu istragu tih navoda te poziva srbijanske vlasti da prestanu sa svim diskriminirajućim praksama i ciljanim mjerama;

55. sa zabrinutošću primjećuje visoku stopu žena i djece žrtava nasilja i nasilja u obitelji; prima na znanje napore Srbije u borbi protiv nasilja nad ženama i djecom te nasilja u obitelji; međutim, snažno ističe da je potrebna daljnja i učinkovitija provedba te da su potrebna konkretna poboljšanja, posebno tijekom aktualne pandemije, kako bi se poboljšao pristup kvalitetnim uslugama u tom području;

56. pozdravlja izvješće GREVIO-a o Srbiji u kojemu se naglašavaju izostanak dosljednog političkog pristupa provedbi Istanbulske konvencije, potreba za preventivnim mjerama, nedostaci u pružanju usluga žrtvama, niska razina svijesti, senzibilizacija i jačanje kapaciteta, kao i posebne prepreke za širok krug žena zbog intersekcionalnih faktora kao što su etnička pripadnost, siromaštvo, socijalno podrijetlo i invaliditet;

57. zabrinut je što novi zakon o rodnoj ravnopravnosti znatno kasni, što još uvijek nedostaju koordinacija i učinkovita institucionalna struktura s odgovarajućim resursima u tom području, što je socioekonomski položaj žena još uvijek znatno lošiji od položaja muškaraca, kao i zbog prevladavajućih patrijarhalnih stavova i rodnih stereotipa u društvu i javnom diskursu te nedostatka znanja tužitelja, odvjetnika i općenito pravosudnog osoblja o tim pitanjima;

58. poziva Srbiju da poveća napore usmjerene na rodnu ravnopravnost i ženska prava, među ostalim posvećivanjem posebne pozornosti rodno osjetljivim politikama i povećanoj suradnji s civilnim društvom, posebno ženskim organizacijama; naglašava važnost uključivanja rodne perspektive u gospodarske programe;
59. pohvaljuje znatnu zastupljenost žena u novoj vladi i parlamentu, u nadi da će to dovesti do značajnog promicanja ljudskih prava i političkih sloboda žena i ranjivih skupina; pozdravlja značajnu zastupljenost nacionalnih manjina u parlamentu;
60. ističe potrebu za nastavkom zaštite LGBTI prava; poziva vlasti na primjerenije i učinkovitije odgovore na govor mržnje i zločine motivirane mržnjom; pozdravlja mirno održavanje dviju povorki ponosa 2019.; naglašava važnost toga da sve institucije pruže podršku u pripremi EuroPridea 2022. i zajamče sigurnost svih sudionika;
61. pozdravlja vladinu inicijativu da učini daljnje korake u pogledu zakona o istospolnim zajednicama i promjeni imena i spola transrodnih osoba u skladu s relevantnom sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava te poziva vladu da stvori sigurno okruženje za LGBTI osobe i promiče kulturu tolerancije prema njima;
62. potiče Srbiju da poboljša pristup zdravstvenim uslugama za osobe s invaliditetom, osobe koje žive s HIV-om, djecu i odrasle koji se drogiraju, zatvorenike, seksualne radnike, LGBTI osobe, interno raseljene osobe i Rome, posebno u svjetlu trenutačne pandemije i problema u zdravstvenom sektoru;
63. pozdravlja angažiranost Srbije u inicijativama za regionalnu suradnju; potiče Srbiju da nastavi ulagati napore na svim razinama u cilju pomirenja i jačanja dobrosusjedskih odnosa; poziva Srbiju da u potpunosti provede bilateralne sporazume i da se uključi u konstruktivno i pravovremeno rješavanje svih preostalih graničnih sporova sa susjednim zemljama, uključujući pitanja povezana s pomirenjem iz prošlosti Jugoslavije; ističe da je potrebno uložiti dodatne napore u socioekonomski razvoj graničnih regija; pozdravlja inicijativu regionalne integracije kroz gospodarski razvoj;
64. pozdravlja konstruktivnu ulogu Vijeća za regionalnu suradnju i aktivno sudjelovanje Srbije u njemu; ističe važnost regionalne suradnje u kontekstu krize uzrokovane bolešću COVID-19 i naglašava da su regionalna suradnja i dobrosusjedski odnosi povezani s ciljem Srbije u pogledu uspješne europske perspektive;
65. ističe da je normalizacija odnosa između Srbije i Kosova prioritet i preduvjet za pristupanje obiju zemalja EU-u te je nužna za osiguravanje stabilnosti i prosperiteta za širu regiju; prima na znanje povećani angažman obiju strana u dijalogu uz posredovanje EU-a i poziva na aktivno i konstruktivno sudjelovanje u dijalogu uz posredovanje EU-a pod vodstvom posebnog predstavnika EU-a u cilju postizanja sveobuhvatnog, održivog i pravno obvezujućeg sporazuma u skladu s međunarodnim pravom;
66. ponavlja svoj poziv da se, u dobroj vjeri i pravodobno, ostvari napredak u cjelovitoj provedbi svih sporazuma koji su već postignuti, uključujući uspostavu Udruženja/Zajednice općina s većinskim srpskim stanovništvom bez daljnje odgode; poziva ESVD da uspostavi mehanizam za praćenje i provjeru provedbe svih do sada postignutih sporazuma i periodički izvješćuje Europski parlament o napretku provedbe; u tom pogledu ponavlja svoju punu potporu posebnom predstavniku EU-a za dijalog Beograda i Prištine Miroslavu Lajčaku;
67. poziva vlade Srbije i Kosova da se suzdrže od svih radnji koje bi mogle poljuljati povjerenje između strana i ugroziti konstruktivan nastavak dijaloga; ponovno naznačuje važnost multietničke naravi Kosova i Srbije i naglašava da etnički čiste države ne smiju biti cilj u toj regiji;
68. poziva srpske i kosovske vlasti da promiču međuljudske kontakte među lokalnim zajednicama u cilju jačanja dijaloga između dviju zemalja, među ostalim i na nevladinoj razini; ponavlja svoj poziv vlastima da se suzdrže od korištenja pogrdnog jezika prema drugim etničkim skupinama; izražava žaljenje što most u Mitrovici još uvijek nije otvoren za sav promet, unatoč završetku radova na obnovi;
69. pozdravlja aktivno i konstruktivno sudjelovanje Beograda u dijalogu s Prištinom i provedbu dogovorenih obveza iz Briselskog sporazuma;
70. pohvaljuje dobru regionalnu suradnju između Srbije i Kosova u borbi protiv širenja pandemije bolesti COVID-19, uključujući suradnju između gradonačelnika Mitrovice i komunikaciju između ministara zdravlja;

2021. ožujak 25

71. ističe važnost regionalne suradnje u pogledu ratnih zločina i istrage u slučajevima nestalih osoba, uključujući ulaganje više napora u priznavanje i poštovanje sudskih presuda o ratnim zločinima, istraživanja groblja, odbacivanje govora mržnje i veličanja ratnih zločinaca, te podupiranje domaćih tužitelja u privođenju počinitelja pravdi; poziva srbijanske vlasti da nastave sa svojim nastojanjima za suzbijanje tih problema i da osude sve oblike govora mržnje, kampanja zastrašivanja, javnog odobravanja i poricanja genocida, zločina protiv čovječnosti i ratnih zločina; žali što neka tijela srbijanskih vlasti i neki srbijanski političari nastavljaju poricati genocid u Srebrenici; pozdravlja rad organizacija civilnog društva u području pomirenja, prijelazne pravde i odgovarajućih reparacija;

72. pozdravlja postojanu suradnju Srbije na temelju procesa Sarajevske deklaracije te podsjeća da prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju ima obvezu u potpunosti surađivati s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY) i Međunarodnim rezidualnim mehanizmom za kaznene sudove, te poziva Srbiju da se suprotstavi svim naporima da se potkopaju dosadašnji rezultati i falsificiraju činjenice koje je utvrdio ICTY;

73. ponovno izražava svoju potporu inicijativi za uspostavu regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava na državnom području bivše Jugoslavije (REKOM); ističe važnost Regionalnog ureda za suradnju mladih i njegov rad; primjećuje da je uslijed pandemije koronavirusa Europska komisija predložila da se godina u kojoj bi Novi Sad trebao biti domaćin Europske prijestolnice kulture odgodi i prebaci s 2021. na 2022.;

74. pozdravlja činjenicu da je 2019. Srbija dobila status programske zemlje u programu Erasmus+;

75. pozdravlja napredak Srbije u razvoju funkcionalnog tržišnoga gospodarstva; poziva Srbiju da nastavi ulagati napore u poticanje konkurentnosti te dugoročnog i uključivog rasta putem strukturnih reformi, posebno u energetsom sektoru i na tržištu rada, kao i poboljšanjem transparentnosti i predvidljivosti u regulatornom okruženju; naglašava važnost razvoja poduzetničkih vještina među mladima i poziva srbijansku vladu da se izravno uhvati u koštac s pitanjem korupcije koja guši razvoj funkcionalnog tržišnoga gospodarstva i da se usmjeri na problematična pitanja koja je GRECO iznio 2020. godine;

76. primjećuje da zdravstveni sustav Srbije i dalje pati od nedostatka resursa na svim razinama i stalnog odljeva profesionalne radne snage, što rezultira nedostatkom medicinske opreme, medicinske stručnosti i laboratorijskih kapaciteta za testiranje tijekom pandemije bolesti COVID-19; potiče Srbiju da provodi reforme s ciljem jačanja javnog zdravstvenog sektora, poboljšanja socijalne zaštite i pružanja podrške privatnom sektoru kako bi se ublažile gospodarske posljedice bolesti COVID-19;

77. pozdravlja dobar napredak koji je Srbija postigla u gospodarskom i financijskom području kao što su pravo društava, pravo intelektualnog vlasništva, tržišno natjecanje i financijske usluge te upravljačka odgovornost i revizija; primjećuje, međutim, da je potreban daljnji napredak u području javne nabave;

78. izražava zabrinutost zbog sve većeg utjecaja Kine u Srbiji i diljem zapadnog Balkana te nedostatka transparentnosti i procjene utjecaja kineskih ulaganja i zajmova na okoliš i društvo; poziva Srbiju da ojača svoje standarde zakonske usklađenosti za kineske poslovne aktivnosti;

79. poziva Srbiju da poveća održivost svojeg energetskeg sektora diversifikacijom svojih izvora energije, pokretanjem nisko-ugljične energetske tranzicije i prelaskom na obnovljive izvore energije i goriva koja manje zagađuju te istovremenom eliminacijom svih nesukladnih subvencija za ugljik; potiče Srbiju da donese potrebne mjere za očuvanje i zaštitu ekološki osjetljivih područja te da pojača praćenje provedbe nacionalnog plana smanjenja emisija;

80. pozdravlja stavljanje u pogon najveće vjetroelektrane Čibuk 1, kao i napredak postignut na spojnom plinovodu između Srbije i Bugarske; sa zabrinutošću primjećuje konzistentno nepridržavanje i posljedično kršenje Ugovora o Energetskoj zajednici; ponavlja svoj poziv da zemlje zapadnog Balkana budu u središtu strategije povezivosti EU-a;

81. pozdravlja aktivno sudjelovanje Srbije u Prometnoj zajednici i u projektima transeuropske mreže, uključujući izgradnju autoceste Niš-Merdare-Priština;

82. pozdravlja stupanje na snagu novog sporazuma o regionalnom roamingu potpisanog u travnju 2019.;

83. apelira na vlasti da osiguraju usklađenost sa standardima i ciljevima politike EU-a o zaštiti klime i okoliša kao i o energetske učinkovitosti, posebno u kontekstu Izjave iz Sofije o zelenom planu za zapadni Balkan, uključujući, ali ne ograničavajući se na uvođenje određivanja cijena emisija ugljika, ažuriranje zakonodavstva o energetske učinkovitosti, izradu i usvajanje integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana kako bi se olakšao prijelaz na kružno gospodarstvo i usvajanje potrebnih mjera za očuvanje i zaštitu ekološki osjetljivih područja;
84. potiče Srbiju da dovrši reforme nacionalnih sektora električne energije i plina tako što će konkretno provesti razdvajanje operatora sustava, i raditi na regionalnoj povezivosti i dovršenju regionalnih energetskog tržišta uz poštovanje obveza na temelju Pariškog sporazuma i međunarodnih obveza u okviru Ugovora o Energetske zajednici;
85. zabrinut je zbog visokih razina onečišćenja zraka u Srbiji i apelira na vlasti da brzo poduzmu mjere za poboljšanje kvalitete zraka, posebno u velikim gradovima i industrijskim područjima poput Smedereva, Bora i Kolubare; naglašava važnost pronalaza održivih rješenja i ograničavanja upotrebe lignita i drugog niskokaloričnog ugljena u proizvodnji energije, kao i za grijanje;
86. žali zbog izostanka djelovanja u vezi s onečišćenjem rijeke Dragovišnice koje je posljedica rada rudnika u regiji;
87. pozdravlja što Srbija ustrajno podržava Globalnu strategiju za vanjsku i sigurnosnu politiku EU-a;
88. ponovno ističe važnost usklađivanja sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a (ZSVP), koja postupno mora postati sastavni dio vanjske politike Srbije kao presudan uvjet za pristupni proces; izražava zabrinutost zbog stope usklađenosti Srbije, koja je najniža u regiji; primjećuje da neki vladini dužnosnici i neki političari i dalje povremeno daju izjave koje dovode u pitanje vanjskopolitičku orijentaciju Srbije; zabrinut je zbog opetovane potpore Srbije Rusiji u Općoj skupštini UN-a u vezi s pripojenjem Krima;
89. pozdravlja činjenicu da je Srbija uskladila svoje stajalište sa stajalištem EU-a o predsjedničkim izborima u Bjelarusu; i dalje je, međutim, zabrinut što se Srbija nije uspjela usuglasiti sa sankcijama protiv bjeloruskih dužnosnika i stavom EU-a o novom zakonu o sigurnosti u Kini; poziva Srbiju da poveća razinu usklađenosti s izjavama Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku u ime EU-a i odlukama Vijeća, uključujući one o sankcijama;
90. ističe da su Srbija i Kosovo potpisali sporazume o gospodarskoj normalizaciji 4. rujna 2020. u Washingtonu; međutim, žali zbog odredbi u tekstu kojima se od Kosova zahtijeva da prestane tražiti članstvo u međunarodnim organizacijama; pozdravlja ponovni angažman Sjedinjenih Američkih Država te ističe potrebu da EU i SAD ojačaju svoje partnerstvo i koordinaciju na zapadnom Balkanu; ističe da je transatlantska suradnja važan čimbenik stabilnosti u regiji i naglašava vodeću ulogu EU-a kao posrednika u procesu normalizacije odnosa između Srbije i Kosova;
91. podsjeća da bi preseljenje veleposlanstva Srbije u Izraelu iz Tel Aviva u Jeruzalem bilo protivno stavu Europske unije o dvodržavnom rješenju spora između Izraela i Palestine;
92. poziva na jačanje europske suradnje sa Srbijom u borbi protiv manipulativnog dezinformiranja i kiberprijetnji i hibridnih prijetnji kojima se nastoji posijati razdor u društvima, diskreditirati EU i ugroziti europska perspektiva regije; potiče konkretne korake u izgradnji otpornosti i kibersigurnosti te poziva Srbiju, Komisiju i ESVD da podupru mjere usmjerene na jačanje medijskog pluralizma i kvalitetnog novinarstva; ističe da je potrebno poboljšati europsku koordinaciju kako bi se suzbile regionalne kampanje dezinformiranja koje često potječu iz Srbije, s pomoću eventualnog osnivanja centra izvrsnosti za borbu protiv dezinformiranja usmjerenog na Balkan;
93. naročito je zabrinut zbog dezinformacija koje potječu iz Kremļa i šire ih Sputnik Srbija i drugi domaći akteri; poziva srbijanske vlasti da preispitaju mehanizme kojima se omogućuju te operacije kako bi se smanjile dezinformacije u zemlji i izvan nje te da pojačaju napore u borbi protiv kampanja dezinformiranja koje su u porastu od početka pandemije bolesti COVID-19;
94. pozdravlja sklapanje sporazuma o suradnji u upravljanju granicama između Srbije i Agencije za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex) koji će omogućiti Frontexu da pomogne Srbiji u upravljanju granicama i provodi zajedničke operacije; ističe da Srbija ima aktivnu, suradničku i konstruktivnu ulogu u upravljanju vanjskim granicama EU-a;

2021. ožujak 25

95. ponavlja da je EU vodeći trgovinski partner, ulagač i donator pomoći Srbiji; prima na znanje odluku Srbije o potpisivanju sporazuma o slobodnoj trgovini s Euroazijskom ekonomskom unijom u listopadu 2019.; međutim, od Srbije očekuje da se uskladi s trgovinskom politikom EU-a; podsjeća na predanost Unije da brani svoje interese ublažavanjem negativnog učinka sporazuma o slobodnoj trgovini s Euroazijskom ekonomskom unijom koji su sklopile zemlje koje su zatražile članstvo u Europskoj uniji i potpisale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, poput Srbije; žali što Srbija još uvijek nije članica Svjetske trgovinske organizacije;

96. poziva Srbiju da poboljša usklađenost s radnim pravom EU-a, usvoji novi zakon o pravu na štrajk, suzbije neprijavljeni rad i izmijeni zakon o inspekcijском nadzoru u skladu s relevantnim konvencijama Međunarodne organizacije rada koje je Srbija ratificirala;

97. potiče Srbiju da osigura odgovarajuće financijske i institucijske resurse za socijalne politike i politike zapošljavanja;

98. pozdravlja stalno sudjelovanje Srbije u misijama i operacijama upravljanja krizom u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP); potiče Srbiju da održi svoje trenutne obveze pružanja osoblja za četiri misije i operacije ZSOP-a, kao i da nastoji i dalje sudjelovati u budućnosti; pozdravlja sporazume o borbi protiv terorizma koje su potpisali EU i Srbija; u tom pogledu pozdravlja poboljšanja u regionalnoj i međunarodnoj suradnji u borbi protiv terorizma i nasilnog ekstremizma;

99. izražava zabrinutost zbog sve veće ovisnosti Srbije o obrambenoj i sigurnosnoj opremi i tehnologijama iz Narodne Republike Kine, uključujući sustav masovnog nadzora u Beogradu i masovno prikupljanje osobnih podataka bez odgovarajućih zaštitnih mjera, i zbog nedovoljne transparentnosti postupaka javne nabave u sigurnosnom sektoru; i dalje je zabrinut zbog bliske političke i vojne suradnje Srbije s Rusijom, uključujući kontinuiranu prisutnost ruskih zrakoplovnih kapaciteta u Nišu; poziva Srbiju da se uskladi sa ZSOP-om i njegovim instrumentima;

100. ponovno upućuje poziv srbijanskim vlastima da nastave s naporima da se nasljeđe bivše komunističke tajne službe eliminiira tako što će se njezini dosjei, kao korak u smjeru demokratizacije Srbije, otvoriti javnosti; poziva Srbiju da ubrza postupak sukcesije i provedbu obveza koje se odnose na podjelu zajedničkog arhiva bivše Jugoslavije; ponavlja da je u tom pogledu od ključne važnosti potpuni pristup svojoj arhivskoj građi, osobito onoj bivše jugoslavenske tajne službe (UDBA) i onoj kontraobavještajne službe (KOS) Jugoslavenske narodne armije; ponovno poziva vlasti da olakšaju pristup tim arhivima koji se tiču nekadašnjih jugoslavenskih republika te da ih vrate njihovim vladama ako one to zatraže;

101. podsjeća da je EU najveći pružatelj financijske pomoći Srbiji; pozdravlja napore Komisije da poduzme veća strateška ulaganja na zapadnom Balkanu putem namjenskoga gospodarskog i investicijskog plana za zapadni Balkan; prepoznaje važnost tog plana u podupiranju održive povezivosti, ljudskog kapitala, konkurentnosti i uključivog rasta, kao i u jačanju regionalne i prekogranične suradnje u cilju poboljšanja prilika za lokalne i regionalne uprave da iskoriste prednosti tih ulaganja; naglašava da se sva ulaganja moraju voditi ciljevima Pariškog sporazuma i ciljevima europskog zelenog plana;

102. ističe da bi se tim planom trebalo poticati potrebne strukturne reforme u području infrastrukture, energije, okoliša i obrazovanja te ga provesti što prije i što efikasnije moguće kako bi se povećala vidljivost projekta koje financira EU i povećalo povjerenje građana Srbije u Europsku uniju i njezine institucije;

103. poziva Vijeće i Komisiju da dorade i poticaje i uvjete u budućem Instrumentu pretpristupne pomoći (IPA III) i da koriste mehanizme suspenzije u slučaju ozbiljnog nazadovanja; smatra da je ključno da se IPA-om III podupre daljnje jačanje temeljnih vrijednosti i dobro upravljanje; vjeruje da bi se načelo reverzibilnosti „više za više” i „manje za manje” pristupnog procesa prema obnovljenoj metodologiji također trebalo jasno odražavati u pretpristupnom financiranju; ponavlja da bi razmjer financijske pomoći trebao odgovarati stvarnoj stopi provedenih reformi;

104. poziva srbijanske vlasti da na najbolji način iskoriste preraspodjelu financijskih sredstava IPA-e od strane EU-a kako bi se njima doprinijelo ublažavanju socioekonomskog učinka pandemije bolesti COVID-19; naglašava važnost posvećivanja posebne pozornosti ranjivim skupinama;

105. ponavlja da je EU brzo mobilizirao neposrednu potporu zapadnom Balkanu za rješavanje zdravstvene krize koja je posljedica pandemije bolesti COVID-19 i za omogućavanje socioekonomskog oporavka regije;
106. poziva Komisiju i države članice da građanima svih zemalja zapadnog Balkana dodijele dostatnu količinu cjepiva protiv bolesti COVID-19;
107. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju prosljedi predsjedniku Europskog vijeća, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, vladama i parlamentima država članica te predsjedniku, Vladi i parlamentu Srbije.
-

2021. ožujak 25

II.

(Informacije)

INFORMACIJE INSTITUCIJA, TIJELA, UREDA I AGENCIJA EUROPSKE UNIJE

EUROPSKI PARLAMENT

P9_TA(2021)0091

Zahtjev za ukidanje imuniteta Líviji Járóki**Odluka Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o zahtjevu za ukidanje imuniteta Líviji Járóki (2020/2198(IMM))**

(2021/C 494/16)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir zahtjev za ukidanje imuniteta zastupnici Líviji Járóki koji je 9. srpnja 2020. podnio Glavni državni odvjetnik Žalbenog suda u Bruxellesu i koji je objavljen na plenarnoj sjednici 14. rujna 2020.,
- uzimajući u obzir činjenicu da se Lívija Járóka odrekla prava na saslušanje u skladu s člankom 9. stavkom 6. Poslovnika,
- uzimajući u obzir članke 8. i 9. Protokola br. 7 o povlasticama i imunitetima Europske unije te članak 6. stavak 2. Akta od 20. rujna 1976. o izboru zastupnika u Europski parlament neposrednim općim izborima,
- uzimajući u obzir presude Suda Europske unije od 21. listopada 2008., 19. ožujka 2010., 6. rujna 2011., 17. siječnja 2013. i 19. prosinca 2019. ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir članak 5. stavak 2., članak 6. stavak 1. i članak 9. Poslovnika,
- uzimajući u obzir izvješće Odbora za pravna pitanja (A9-0050/2021),

A. budući da je Glavni državni odvjetnik državnog odvjetništva Žalbenog suda u Bruxellesu podnio zahtjev za ukidanje imuniteta Líviji Járóki, zastupnici u Europskom parlamentu koju je izabrala Mađarska Republika, u vezi s prekršajem kažnjivim prema članku 11. stavku 1. prvom podstavku belgijske Kraljevske odluke od 1. prosinca 1975. o utvrđivanju općih propisa o prometnoj policiji i članku 29. stavku 3. Zakona o prometnoj policiji od 16. ožujka 1968.; budući da se prekršaj konkretno tiče prekoračenja ograničenja brzine;

⁽¹⁾ Presuda Suda od 21. listopada 2008., *Marra/De Gregorio i Clemente*, C-6700/07 i C-201/07, ECLI:EU:C:2008:579; Presuda Općeg suda od 19. ožujka 2010., *Gollnisch/Parlament*, T-42/06, ECLI:EU:T:2010:102; Presuda Suda od 6. rujna 2011., *Patriciello*, C 163/10, ECLI: EU:C:2011:543; Presuda Općeg suda od 17. siječnja 2013., *Gollnisch/Parlament*, T-346/11 i T-347/11, ECLI:EU:T:2013:23. Presuda Suda od 19. prosinca 2019., *Junqueras Vies*, C-502/19, ECLI:EU:C:2019:1115.

- B. budući da je 17. studenoga 2018. u 10:30 fiksni automatski uređaj u Uccleu, koji je radio bez kvalificiranog operatera, zabilježio prekoračenje najveće dopuštene brzine vozila registriranog na ime Lívije Járóke; budući da je sastavljen zapisnik i da je njegov primjerak s obrascem predviđenim za odgovor poslan Líviji Járóki 29. studenog 2018.; kako bi se utvrdilo je li Lívia Járóka upravljala dotičnim vozilom, služba državnog odvjetništva pokušala ju je saslušati u više navrata, pri čemu su svi ti pokušaji završili bez uspjeha; prema Službi za protokol Savezne javne službe za vanjske poslove Lívia Járóka nije regulirala svoje boravište u Belgiji; petnaest dana nakon što je poslan primjerak zapisnika spis je prosljeđen državnom odvjetništvu u Bruxellesu;
- C. budući da se u članku 9. prvom podstavku Protokola br. 7 o povlasticama i imunitetima Europske unije navodi da zastupnici u Europskom parlamentu na državnom području svoje države uživaju imunitet priznat članovima parlamenta te države, a na teritoriju bilo koje druge države članice, imunitet od svake mjere zadržavanja i od sudskih postupaka;
- D. budući da se, s jedne strane, Parlament ne može smatrati sudom te da se s, druge strane, zastupnik u kontekstu postupka ukidanja imuniteta ne može smatrati „optuženikom”⁽²⁾;
- E. budući da u pojedinačnom slučaju Parlament sam odlučuje o ukidanju imuniteta; budući da pri donošenju te odluke Parlament može objektivno uzeti u obzir položaj u kojem se zastupnik nalazi⁽³⁾;
- F. budući da navodno kazneno djelo nije izravno i očito povezano s mandatom Lívije Járóke kao zastupnice u Europskom parlamentu i ne predstavlja mišljenje ili glas dan u okviru njezina obnašanja dužnosti zastupnice u Europskom parlamentu u smislu članka 8. Protokola br. 7. Europske unije o povlasticama i imunitetima;
- G. budući da u ovome slučaju Parlament nije mogao utvrditi postojanje *fumus persecutionis*, odnosno dovoljno ozbiljne i precizne pretpostavke da je postupak pokrenut u namjeri da se našteti političkoj aktivnosti zastupnice;
1. odlučuje ukinuti imunitet Líviji Járóki;
 2. nalaže svojem predsjedniku da ovu odluku i izvješće nadležnog odbora odmah prosljedi nadležnim belgijskim tijelima i Líviji Járóki.

⁽²⁾ Presuda Općeg suda od 30. travnja 2019., Briois/Parlament, T-214/18, ECLI:EU:T:2019:266.

⁽³⁾ Presuda Općeg suda od 15. listopada 2008., Mote/Parlament, T-345/05, ECLI:EU:T:2008:440, točka 28.

2021. ožujak 25

P9_TA(2021)0092

Zahtjev za ukidanje imuniteta Jean-Françoisu Jalkhu**Odluka Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o zahtjevu za ukidanje imuniteta Jean-Françoisu Jalkhu (2020/2110(IMM))**

(2021/C 494/17)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir zahtjev za ukidanje imuniteta zastupniku Jean-Françoisu Jalkhu od 16. lipnja 2020. koji je uputio državni odvjetnik pri Žalbenom sudu u Parizu u vezi s predmetom pred istražnim sucima, a koji se odnosi na sudsku istragu zbog navodnih kaznenih djela zloporabe povjerenja, organizirane prijave, krivotvorenja i uporabe krivotvorenih isprava, nezakonitog zapošljavanja koje uključuje neprijavlivanje zaposlenika, zloporabe javnih sredstava i svjesnog prikrivanja zlopotrijebljenih sredstava, a koji je objavljen na plenarnoj sjednici 8. srpnja 2020.,
 - nakon saslušanja Thierryja Marianija, koji je zamijenio Jean-Françoisu Jalkhu, u skladu s člankom 9. stavkom 6. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir članke 8. i 9. Protokola br. 7 o povlasticama i imunitetima Europske unije te članak 6. stavak 2. Akta od 20. rujna 1976. o izboru zastupnika u Europski parlament neposrednim općim izborima,
 - uzimajući u obzir presude Suda Europske unije od 21. listopada 2008., 19. ožujka 2010., 6. rujna 2011., 17. siječnja 2013. i 19. prosinca 2019. ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir članak 26. Ustava Francuske Republike,
 - uzimajući u obzir članak 5. stavak 2., članak 6. stavak 1. i članak 9. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za pravna pitanja (A9-0051/2021),
- A. budući da su istražni suci zatražili ukidanje zastupničkog imuniteta zastupniku Jean-Françoisu Jalkhu kako bi ga saslušali u vezi s kaznenim djelima za koja se sumnjiči;
- B. budući da se zahtjev za ukidanje zastupničkog imuniteta Jean-Françoisu Jalkhu odnosi na navodna kaznena djela zloporabe povjerenja, krivotvorenja i uporabe krivotvorenih dokumenata, organizirane prijave, nezakonitog zapošljavanja koje uključuje neprijavlivanje zaposlenika, zloporabe javnih sredstava i svjesnog prikrivanja zlopotrijebljenih sredstava, kaznena djela koja su utvrđena i kažnjavaju se u skladu s člancima 314-1, 314-10, 321-2, 321-3, 321-4, 321-9, 321-10, 441-1, 441-10, 441-11, 313-1, 313-2, 313-3, 313-7, 313-8, 313-9, 432-15 i 432-17 francuskog Kaznenog zakona, L8221-1, L8221-5, L8224-1, L8224-3, L8224-4 i L8224-5 francuskog Zakona o radu;
- C. budući da je 5. prosinca 2016. pokrenuta sudska istraga nakon preliminarne istrage na temelju optužbe koju je tadašnji predsjednik Europskog parlamenta iznio 9. ožujka 2015. u vezi s nekolicinom parlamentarnih asistenata zastupnika u Europskom parlamentu povezanih s Nacionalnom frontom;
- D. budući da je u planu radnih mjesta Nacionalne fronte objavljenom u veljači 2015. navedeno samo 15 zastupnika u Europskom parlamentu (od ukupno 23), 21 lokalni parlamentarni asistent i 5 akreditiranih parlamentarnih asistenata (od ukupno 54 asistenata); budući da je nekoliko parlamentarnih asistenata izjavilo da je njihovo mjesto rada u sjedištu stranke Nacionalna fronta u Nanterreu, i da su u nekim slučajevima naveli da su ondje zaposleni na puno radno vrijeme, iako je njihovo mjesto boravišta udaljeno između 120 i 945 km od navedenog mjesta rada; budući da se u toj fazi istrage pokazalo da osmero parlamentarnih asistenata uopće nije obavljalo rad u vezi s pružanjem parlamentarne pomoći ili su to činili samo kao manji dio svojih sveukupnih zadaća;

⁽¹⁾ Presuda Suda od 21. listopada 2008., *Marra/De Gregorio i Clemente*, C-200/07 i C-201/07, ECLI:EU:C:2008:579; presuda Općeg suda od 19. ožujka 2010., *Gollnisch/Parlament*, T-42/06, ECLI:EU:T:2010:102; presuda Suda od 6. rujna 2011., *Patriciello*, C-163/10, ECLI:EU:C:2011:543; presuda Općeg suda od 17. siječnja 2013., *Gollnisch/Parlament*, T-346/11 i T-347/11, ECLI:EU:T:2013:23; presuda Suda od 19. prosinca 2019., *Junqueras Vies*, C-502/19, ECLI:EU:C:2019:1115.

- E. budući da su tijekom istraga otkrivene okolnosti koje su ukazivale na to da je mala vjerojatnost da su dotični parlamentarni asistenti zaista obavljali dužnosti povezane s Europskim parlamentom, točnije:
- ugovori o radu parlamentarnih asistenata u Europskom parlamentu bili su sklopljeni za razdoblja između dvaju ugovora o radu za Nacionalnu frontu,
 - ugovori o radu za Europski parlament asistenata u Europskom parlamentu i ugovori o radu za Nacionalnu frontu tekli su istovremeno,
 - ugovori o radu za Nacionalnu frontu sklopljeni su i počeli su teći neposredno nakon razdoblja obuhvaćenih ugovorima o radu asistenata u Europskom parlamentu;
- F. budući da je istragom otkriveno da je Jean-François Jalkh bio zaposlen kao lokalni parlamentarni asistent Jean-Marieja Le Pena od srpnja 2009. do travnja 2014. na puno radno vrijeme s bruto mjesečnom plaćom od 3 011,14 EUR; budući da je istodobno obnašao nekoliko rukovodećih položaja u Nacionalnoj fronti, bilo uzastopno ili istodobno, te je primio naknade od dvaju različitih poduzeća za revizije troškova kampanje; budući da je glavni tajnik Europskog parlamenta odlučio 29. siječnja 2016. od zastupnika Jean-Marieja Le Pena zatražiti povrat iznosa od 320 026,23 EUR, koji je Europski parlament isplatio u vezi s ugovorom Jean-Françoisa Jalkha; budući da su različiti pravni lijekovi podneseni protiv te odluke odbijeni, među ostalim, presudom Općeg suda Europske unije od 7. ožujka 2018. ⁽²⁾ i rješenjem Suda Europske unije od 28. studenoga 2018. ⁽³⁾;
- G. budući da je istragom također otkriveno da je Jean-François Jalkh kao zastupnik u Europskom parlamentu zaposlio lokalnu parlamentarnu asistenticu na puno radno vrijeme od 1. srpnja 2014. do 4. siječnja 2016., uz iznimku razdoblja od 24. kolovoza 2015. do 14. prosinca 2015., s bruto mjesečnom plaćom od 2 950 EUR; budući da nije pronađena nijedna e-poruka ni drugi dokazi rada u funkciji parlamentarne asistentice; budući da je dotična parlamentarna asistentica navedena u planu radnih mjesta Nacionalne fronte koji je objavljen u veljači 2015. kao asistentica potpredsjednika nadležnog za pravna pitanja, Jean-Françoisa Jalkha; budući da su pronađene njezine poruke e-pošte s potpisom „Asistent Jean-Françoisa Jalkha – izborna služba” iz razdoblja trajanja kampanje za francuske izbore 2015. i općinske izbore 2014.; budući da su pronađene i e-poruke koje otkrivaju da je od lipnja 2015. do 21. prosinca 2015. radila za izbornu kampanju Walleranda de Saint-Justa, nositelja liste Nacionalne fronte na regionalnim izborima u regiji Île de France, iako je njezin ugovor parlamentarne asistentice u tu svrhu bio suspendiran tek od 24. kolovoza do 14. prosinca 2015.; budući da je protiv nje 11. prosinca 2019. podignuta optužnica zbog svjesnog prikrivanja zloupotrijebljenih javnih sredstava;
- H. budući da istražni suci smatraju da je potrebno saslušati Jean-Françoisa Jalkha;
- I. budući da su ga istražitelji 18. prosinca 2018. pozvali na razgovor te se Jean-François Jalkh nije pojavio nakon što je potvrdio svoju raspoloživost, a njegov odvjetnik četiri dana prije dogovorenog datuma u zahtjevu za odgodu naveo da Jean-François Jalkh želi iskoristiti svoje pravo na šutnju; budući da se, unatoč dopisu njegova odvjetnika od 19. veljače 2019. u kojem se potvrđuje da je spreman dobrovoljno doći na saslušanje, Jean-François Jalkh ponovno nije pojavio na novi poziv istražitelja od 25. lipnja 2019. bez navođenja razloga; budući da se potom, pozivajući se na svoj zastupnički imunitet, odbio 15. studenoga 2019. pojaviti pred istražnim sucima;
- J. budući da je nadležno tijelo zatražilo ukidanje imuniteta Jean-Françoisu Jalkhu radi njegova ispitivanja u vezi s optužbama koje su podnesene protiv njega;
- K. budući da Parlament ne može preuzeti ulogu suda te da se zastupnik u kontekstu postupka ukidanja imuniteta ne može smatrati optuženikom ⁽⁴⁾;

⁽²⁾ Presuda Općeg suda (šesto vijeće) od 7. ožujka 2018., *Jean-Marie Le Pen/Europski parlament*, Case T-140/16, ECLI:EU:T:2018:122.

⁽³⁾ Rješenje Suda (četvrto vijeće) od 28. studenoga 2018., *Jean-Marie Le Pen/Europski parlament*, Case C-303/18 P, ECLI:EU:C:2018:962.

⁽⁴⁾ Presuda Općeg suda od 30. travnja 2019., *Briois/Parlament*, T-214/18, ECLI:EU:T:2019:266.

2021. ožujak 25

- L. budući da u skladu s člankom 9. Protokola br. 7 o povlasticama i imunitetima Europske unije zastupnici u Europskom parlamentu na državnom području svoje države imaju isti imunitet koji se priznaje zastupnicima u nacionalnom parlamentu te države;
 - M. budući da se u članku 26. drugom stavku francuskog Ustava navodi da „bez odobrenja predsjedništva doma parlamenta čiji je član, nijedan zastupnik parlamenta ne smije biti uhićen zbog kaznenog djela ili prekršaja, niti mu smije biti određena mjera oduzimanja ili ograničavanja slobode; to odobrenje nije potrebno u slučaju kada je zastupnik zatečen u počinjenju teškog ili lakšeg kaznenog djela ili ako je osuđujuća presuda postala pravomoćna”;
 - N. budući da je svrha zastupničkog imuniteta zaštititi Parlament i njegove zastupnike od pravnih postupaka u vezi s aktivnostima koje se provode pri obavljanju zastupničkih dužnosti i koje se od tih dužnosti ne mogu odvojiti;
 - O. budući da u ovom slučaju Parlament nije pronašao dokaze o postojanju *fumus persecutionis*, odnosno o činjeničnim elementima koji bi upućivali na to da se predmetnim pravnim postupkom nastoji nanijeti šteta političkoj aktivnosti zastupnika, a time i Europskom parlamentu;
 - 1. odlučuje ukinuti imunitet Jean-Françoisu Jalkhu;
 - 2. nalaže svojem predsjedniku da ovu odluku i izvješće nadležnog odbora odmah proslijedi francuskim vlastima i Jean-Françoisu Jalkhu.
-

III

(Pripremni akti)

EUROPSKI PARLAMENT

P9_TA(2021)0093

Sustav vlastitih sredstava Europske unije ***

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o Nacrtu uredbe Vijeća o utvrđivanju provedbenih mjera za sustav vlastitih sredstava Europske unije i stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 608/2014 (10045/2020– C9-0024/2021 – 2018/0132(APP))

(Posebni zakonodavni postupak – suglasnost)

(2021/C 494/18)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Nacrt uredbe Vijeća (10045/2020),
- uzimajući u obzir zahtjev Vijeća za davanje suglasnosti u skladu s četvrtim stavkom članka 311. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i članak 106.a Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju (C9-0024/2021),
- uzimajući u obzir Međuinstitucijski sporazum od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir Odluku Vijeća (EU, Euratom) 2020/2053 od 14. prosinca 2020. o sustavu vlastitih sredstava Europske unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/335/EU, Euratom ⁽²⁾, a posebno njezin članak 10.,
- uzimajući u obzir svoje rezolucije od 14. ožujka 2018. o sljedećem VFO-u: priprema stajališta Parlamenta o VFO-u za razdoblje nakon 2020. ⁽³⁾ i o reformi sustava vlastitih sredstava Europske unije ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 30. svibnja 2018. o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. i vlastitim sredstvima ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. studenoga 2018. o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. – stajalište Parlamenta u cilju postizanja dogovora ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. listopada 2019. o višegodišnjem financijskom okviru 2021. – 2027. i vlastitim sredstvima: vrijeme je da se ispune očekivanja građana ⁽⁷⁾,

⁽¹⁾ Međuinstitucijski sporazum od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 28.).

⁽²⁾ SL L 424, 15.12.2020., str. 1.

⁽³⁾ SL C 162, 10.5.2019., str. 51.

⁽⁴⁾ SL C 162, 10.5.2019., str. 71.

⁽⁵⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0226.

⁽⁶⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0449.

⁽⁷⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0032.

2021. ožujak 25

- uzimajući u obzir izjave Komisije i Vijeća od 10. listopada 2019. o višegodišnjem financijskom okviru 2021. – 2027. i vlastitim sredstvima: vrijeme je da se ispune očekivanja građana,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. svibnja 2020. o novom višegodišnjem financijskom okviru, vlastitim sredstvima i planu oporavka ⁽⁸⁾,
 - uzimajući u obzir svoju zakonodavnu Rezoluciju od 16. rujna 2020. o nacrtu odluke Vijeća o sustavu vlastitih sredstava Europske unije ⁽⁹⁾,
 - uzimajući u obzir članak 105. stavke 1. i 4. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir preporuku Odbora za proračune (A9-0047/2021),
 1. daje suglasnost za Nacrt uredbe Vijeća;
 2. nalaže svojem predsjedniku da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću, Komisiji i nacionalnim parlamentima.
-

⁽⁸⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0124.

⁽⁹⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0220.

P9_TA(2021)0094

Neulaganje prigovora na delegirani akt: identifikacija i registracija goveda, ovaca i koza

Odluka Europskog parlamenta o neulaganju prigovora na Delegiranu uredbu Komisije od 19. veljače 2021. o izmjeni Delegirane uredbe (EU) br. 640/2014 u pogledu pravila o nesukladnostima u vezi sa sustavom identifikacije i registracije goveda, ovaca i koza te o izračunu razine administrativnih kazni za prijavljene životinje u okviru programa potpore za životinje ili mjera potpore povezanih sa životinjama (C(2021)00993 – 2021/2566(DEA))

(2021/C 494/19)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Delegiranu uredbu Komisije (C(2021)00993),
 - uzimajući u obzir pismo Komisije od 26. veljače 2021. kojim se od Parlamenta traži da izjavi da neće ulagati prigovor na Delegiranu uredbu,
 - uzimajući u obzir pismo Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj predsjedniku Konferencije predsjednika odbora od 17. ožujka 2021.,
 - uzimajući u obzir članak 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 63. stavak 4., članak 64. stavak 6., članak 77. stavak 7. i članak 115. stavak 5.,
 - uzimajući u obzir članak 111. stavak 6. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir preporuku za donošenje odluke Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj,
 - uzimajući u obzir da nisu uloženi nikakvi prigovori tijekom razdoblja utvrđenog u članku 111. stavku 6. trećoj i četvrtoj alineji Poslovnika, koje je isteklo 25. ožujka 2021.,
- A. budući da se Uredbom Vijeća (EZ) br. 21/2004 ⁽²⁾ predviđa da države članice uspostave sustav za označivanje i registraciju ovaca i koza, a Uredba (EZ) br. 1760/2000 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾ sadržava slične zahtjeve u pogledu sustava označivanja i registracije goveda te bi trebalo uskladiti pravila za uzimanje u obzir neusklađenosti povezanih sa sustavom označivanja i registracije tih triju kategorija životinja;
- B. budući da je, uzimajući u obzir razvoj integriranog administrativnog i kontrolnog sustava te radi pojednostavnjenja, primjereno prilagoditi administrativne kazne za programe potpore za životinje i mjere potpore povezane sa životinjama utvrđene u Delegiranoj uredbi Komisije (EU) br. 640/2014 ⁽⁴⁾ izuzimanjem do tri neutvrđene životinje od primjene administrativnih kazni te prilagodbom razine kazni koje se primjenjuju ako se pronađu više od tri neutvrđene životinje;

⁽¹⁾ Uredba (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage uredbama Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) br. 485/2008 (SL L 347, 20.12.2013., str. 549.).

⁽²⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 21/2004 od 17. prosinca 2003. o uspostavi sustava za označivanje i registraciju ovaca i koza i izmjeni Uredbe (EZ) br. 1782/2003 i direktiva 92/102/EEZ i 64/432/EEZ (SL L 5, 9.1.2004., str. 8.).

⁽³⁾ Uredba (EZ) br. 1760/2000 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. srpnja 2000. o uvođenju sustava označivanja i registracije životinja vrste goveda, označivanju goveđeg mesa i proizvoda od goveđeg mesa i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 820/97 (SL L 204, 11.8.2000., str. 1.).

⁽⁴⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) br. 640/2014 od 11. ožujka 2014. o dopuni Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu integriranog administrativnog i kontrolnog sustava te uvjeta za odbijanje ili obustavu plaćanja i administrativne kazne koje se primjenjuju za izravna plaćanja, potporu ruralnom razvoju i višestruku sukladnost (SL L 181, 20.6.2014., str. 48.).

2021. ožujak 25

1. izjavljuje da ne ulaže prigovor na Delegiranu uredbu;
 2. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.
-

P9_TA(2021)0099

Opći okvir za sekuritizaciju i specifični okvir za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju radi potpore oporavku od pandemije bolesti COVID-19 *I**

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2017/2402 o utvrđivanju općeg okvira za sekuritizaciju i o uspostavi specifičnog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju radi potpore oporavku od pandemije bolesti COVID-19 (COM(2020)0282 – C9-0207/2020 – 2020/0151(COD))

(Redovni zakonodavni postupak: prvo čitanje)

(2021/C 494/20)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog Komisije upućen Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2020)0282),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 2. i članak 114. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u skladu s kojima je Komisija podnijela Prijedlog Parlamentu (C9-0207/2020),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir mišljenje Europske središnje banke od 23. rujna 2020. ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora od 29. listopada 2020. ⁽²⁾,
 - uzimajući u obzir privremeni sporazum koji je odobrio nadležni odbor u skladu s člankom 74. stavkom 4. Poslovnika te činjenicu da se predstavnik Vijeća pismima od 16. prosinca 2020. i 17. ožujka 2021. obvezao prihvatiti stajalište Europskog parlamenta u skladu s člankom 294. stavkom 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir članak 59. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku (A9-0215/2020),
1. usvaja sljedeće stajalište u prvom čitanju;
 2. poziva Komisiju da predmet ponovno uputi Parlamentu ako zamijeni, bitno izmijeni ili namjerava bitno izmijeniti svoj Prijedlog;
 3. nalaže svojem predsjedniku da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću, Komisiji i nacionalnim parlamentima.

P9_TC1-COD(2020)0151

Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 25. ožujka 2021. radi donošenja Uredbe (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2017/2402 o utvrđivanju općeg okvira za sekuritizaciju i o uspostavi specifičnog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju radi potpore oporavku od krize uzrokovane bolešću COVID-19

(S obzirom da je postignut sporazum Parlamenta i Vijeća, stajalište Parlamenta odgovara konačnom zakonodavnom aktu, Uredbi (EU) 2021/557.)

⁽¹⁾ SL C 377, 9.11.2020., str. 1.

⁽²⁾ SL C 10, 11.1.2021., str. 30.

2021. ožujak 25

P9_TA(2021)0100

Izmjena Uredbe (EU) br. 575/2013 u pogledu prilagodbi sekuritizacijskog okvira radi potpore gospodarskom oporavku u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 *I**

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 575/2013 u pogledu prilagodbi sekuritizacijskog okvira radi potpore gospodarskom oporavku u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 (COM(2020)0283 – C9-0208/2020 – 2020/0156(COD))

(Redovni zakonodavni postupak: prvo čitanje)

(2021/C 494/21)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog Komisije upućen Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2020)0283),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 2. i članak 114. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u skladu s kojima je Komisija podnijela prijedlog Parlamentu (C9-0208/2020),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir mišljenje Europske središnje banke od 23. rujna 2020. ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora od 29. listopada 2020. ⁽²⁾,
 - uzimajući u obzir privremeni sporazum koji je odobrio nadležni odbor u skladu s člankom 74. stavkom 4. Poslovnika te činjenicu da se predstavnik Vijeća pismom od 16. prosinca 2020. obvezao prihvatiti stajalište Europskog parlamenta u skladu s člankom 294. stavkom 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir članak 59. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku (A9-0213/2020),
1. usvaja sljedeće stajalište u prvom čitanju;
 2. poziva Komisiju da predmet ponovno uputi Parlamentu ako zamijeni, bitno izmijeni ili namjerava bitno izmijeniti svoj Prijedlog;
 3. nalaže svojem predsjedniku da stajalište Parlamenta prosljedi Vijeću, Komisiji i nacionalnim parlamentima.

P9_TC1-COD(2020)0156

Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 25. ožujka 2021. radi donošenja Uredbe (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 575/2013 u pogledu prilagodbi sekuritizacijskog okvira radi potpore gospodarskom oporavku kao odgovor na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19

(S obzirom da je postignut sporazum Parlamenta i Vijeća, stajalište Parlamenta odgovara konačnom zakonodavnom aktu, Uredbi (EU) 2021/558.)

⁽¹⁾ SL C 377, 9.11.2020., str. 1.

⁽²⁾ SL C 10, 11.1.2021., str. 30.

P9_TA(2021)0101

Kontrola izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnog namjenom *I**

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, prijenosa, brokeringa, tehničke pomoći i provoza u pogledu robe s dvojnog namjenom (preinaka) (COM(2016)0616 – C8-0393/2016 – 2016/0295(COD))

(Redovni zakonodavni postupak – preinaka)

(2021/C 494/22)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog Komisije upućen Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2016)0616),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 2. i članak 207. stavak 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u skladu s kojima je Komisija podnijela Prijedlog Parlamentu (C8-0393/2016),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir Međuinstitucionalni sporazum od 28. studenoga 2001. o sistematičnijem korištenju metode za preinačavanje pravnih akata ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir pismo Odbora za pravna pitanja od 27. ožujka 2017. upućeno predsjedniku Parlamenta u skladu s člankom 110. stavkom 3. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir privremeni sporazum koji je odobrio nadležni odbor u skladu s člankom 74. stavkom 4. Poslovnika te činjenicu da se predstavnik Vijeća pismom od 18. studenoga 2020. obvezao prihvatiti stajalište Europskog parlamenta u skladu s člankom 294. stavkom 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir članak 110. i članak 59. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za međunarodnu trgovinu i mišljenje Odbora za vanjske poslove (A8-0390/2017),
- A. budući da, prema mišljenju savjetodavne skupine pravnih službi Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije, prijedlog Komisije ne sadrži suštinske promjene osim onih koje su kao takve u prijedlogu navedene, te da se prijedlog, što se tiče kodifikacije nepromijenjenih odredaba prethodnih akata i tih promjena, ograničava samo na kodifikaciju postojećih akata bez njihove bitne promjene;
1. usvaja niže navedeno stajalište u prvom čitanju, uzimajući u obzir preporuke savjetodavne skupine pravnih službi Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije;
 2. prima na znanje izjavu Komisije priloženu ovoj Rezoluciji;
 3. poziva Komisiju da predmet ponovno uputi Parlamentu ako zamijeni, bitno izmijeni ili namjerava bitno izmijeniti svoj Prijedlog;
 4. nalaže svojem predsjedniku da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću, Komisiji i nacionalnim parlamentima.

⁽¹⁾ SL C 77, 28.3.2002., str. 1.

2021. ožujak 25

P9_TC1-COD(2016)0295

Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 25. ožujka 2021. radi donošenja Uredbe (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnog namjenom (preinaka)

(S obzirom da je postignut sporazum Parlamenta i Vijeća, stajalište Parlamenta odgovara konačnom zakonodavnom aktu, Uredbi (EU) 2021/821.)

PRILOG ZAKONODAVNOJ REZOLUCIJI

Izjava Komisije o programu izgradnje kapaciteta za kontrolu izvoza robe s dvojnog namjenom

Komisija prepoznaje važnost koju zajednički program za izgradnju kapaciteta i osposobljavanje za licenciranje i provedbu propisa ima za učinkovito funkcioniranje sustava EU-a za kontrolu izvoza. Komisija će na temelju savjetovanja s Koordinacijskom skupinom za robu s dvojnog namjenom istražiti moguće posljedice takvog programa za ljudske i financijske resurse kako bi se utvrdile mogućnosti oblikovanja, modaliteta i uvođenja programa za izgradnju kapaciteta i osposobljavanje.

2021. ožujak 25

P9_TA(2021)0104

Vlastita sredstva koja se temelje na nerecikliranom plastičnom ambalažnom otpadu i određeni aspekti vlastitih sredstava koja se temelje na BND-u *

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o Nacrtu uredbe Vijeća o izračunu vlastitih sredstava koja se temelje na nerecikliranom plastičnom ambalažnom otpadu, o metodama i postupku za stavljanje na raspolaganje tih vlastitih sredstava, o mjerama za zadovoljavanje potreba za gotovinom i o određenim aspektima vlastitih sredstava koja se temelje na bruto nacionalnom dohotku (13142/2020 – C9-0018/2021 – 2018/0131(NLE))

(Savjetovanje)

(2021/C 494/23)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Nacrt Vijeća (13142/2020),
- uzimajući u obzir članak 322. stavak 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i članak 106.a Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju, na temelju kojeg se Vijeće savjetovalo s Parlamentom (C9-0018/2021),
- uzimajući u obzir Međuinstitucijski sporazum od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, o suradnji u vezi s proračunskim pitanjima i o dobrom financijskom upravljanju te o novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir Odluku Vijeća (EU, Euratom) 2020/2053 od 14. prosinca 2020. o sustavu vlastitih sredstava Europske unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/335/EU, Euratom ⁽²⁾, a posebno njezin članak 10.,
- uzimajući u obzir svoje rezolucije od 14. ožujka 2018. o sljedećem VFO-u: priprema stajališta Parlamenta o VFO-u za razdoblje nakon 2020. ⁽³⁾ i o reformi sustava vlastitih sredstava Europske unije ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 30. svibnja 2018. o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. i vlastitim sredstvima ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. studenoga 2018. o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. stajalište Parlamenta u cilju postizanja dogovora ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. listopada 2019. o višegodišnjem financijskom okviru 2021. – 2027. i vlastitim sredstvima: vrijeme je da se ispune očekivanja građana ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir izjave Komisije i Vijeća od 10. listopada 2019. o višegodišnjem financijskom okviru 2021. – 2027. i vlastitim sredstvima: vrijeme je da se ispune očekivanja građana,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. svibnja 2020. o novom višegodišnjem financijskom okviru, vlastitim sredstvima i planu oporavka ⁽⁸⁾,

⁽¹⁾ Međuinstitucijski sporazum od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 28.).

⁽²⁾ SL L 424, 15.12.2020., str. 1.

⁽³⁾ SL C 162, 10.5.2019., str. 51.

⁽⁴⁾ SL C 162, 10.5.2019., str. 71.

⁽⁵⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0226.

⁽⁶⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0449.

⁽⁷⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0032.

⁽⁸⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0124.

- uzimajući u obzir svoju zakonodavnu Rezoluciju od 16. rujna 2020. o Nacrtu odluke Vijeća o sustavu vlastitih sredstava Europske unije ⁽⁹⁾,
 - uzimajući u obzir članak 82. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračune (A9-0048/2021),
1. prihvaća Nacrt Vijeća s predloženim izmjenama;
 2. poziva Vijeće da ga obavijesti ako namjerava odstupiti od teksta koji je Parlament prihvatio;
 3. poziva Vijeće da se ponovno savjetuje s Parlamentom ako namjerava bitno izmijeniti svoj Nacrt;
 4. nalaže svojem predsjedniku da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću i Komisiji.

Amandman 1
Nacrt uredbe
Uvodna izjava 13.

Nacrt Vijeća

- (13) **Trebalo bi uspostaviti pouzdan i brz postupak preispitivanja za rješavanje mogućih sporova koji mogu nastati između države članice i Komisije u vezi s iznosom bilo kojih usklađenja izvješća koja se odnose na vlastita sredstva koja se temelje na ne-recikliranom plastičnom ambalažnom otpadu ili u vezi s tim može li se navodno nedostavljanje podataka pripisati državi članici, čime bi se izbjegli dugotrajni i skupi postupci zbog povrede pred Sudom Europske unije.**

Izmjena

Briše se.

Amandman 2
Nacrt uredbe
Uvodna izjava 15.

Nacrt Vijeća

- (15) Radi osiguravanja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u pogledu utvrđivanja obrazaca za izvješća koja se odnose na vlastita sredstva koja se temelje na nerecikliranom plastičnom ambalažnom otpadu **te u pogledu detaljnijeg utvrđivanja postupka preispitivanja za rješavanje mogućih sporova između države članice i Komisije.** Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća.

Izmjena

- (15) Radi osiguravanja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u pogledu utvrđivanja obrazaca za izjave koje se odnose na vlastita sredstva koja se temelje na nerecikliranom plastičnom ambalažnom otpadu. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća.

⁽⁹⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0220.

2021. ožujak 25

Amandman 3
Nacrt uredbe
Članak 9. – stavak 4.

Nacrt Vijeća

4. *Dotična država članica može u roku od dva mjeseca od dana primitka pisma iz stavka 3. zatražiti od Komisije da preispita usklađenje priopćeno u tom pismu. To se preispitivanje zaključuje odlukom koju Komisija treba donijeti najkasnije tri mjeseca od dana primitka zahtjeva države članice. Ako se odlukom Komisije u potpunosti ili djelomično preispitaju iznosi koji odgovaraju usklađenju priopćenom u pismu iz stavka 3., država članica na raspolaganje stavlja odgovarajući iznos. Ni zahtjev države članice za preispitivanje usklađenja ni tužba za poništenje protiv odluke Komisije ne utječu na obvezu države članice da na raspolaganje stavi iznos koji odgovara usklađenju.*

Izmjena

Briše se.

Amandman 4
Nacrt uredbe
Članak 9. – stavak 5.

Nacrt Vijeća

5. *Komisija može donijeti provedbene akte kojima se detaljnije utvrđuje postupak preispitivanja iz stavka 4. ovog članka. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 14. stavka 3.*

Izmjena

Briše se.

Amandman 5
Nacrt uredbe
Članak 11. – stavak 1. – podstavak 4.

Nacrt Vijeća

Sporovi između države članice i Komisije u vezi s tim može li se navodno nedostavljanje podataka iz prvog podstavka točke (d) ovog stavka pripisati državi članici rješavaju se preispitivanjem iz članka 9. stavka 4.

Izmjena

Briše se.

Amandman 6
Nacrt uredbe
Članak 11. – stavak 2.

Nacrt Vijeća

(2) Ako država članica pokrene preispitivanje iz članka 9. stavka 4., kamate se obračunavaju od datuma koji odredi Komisija u skladu s člankom 9. stavkom 3.

Izmjena

Briše se.

2021. ožujak 25

P9_TA(2021)0105

Ubiranje vlastitih sredstava koja proizlaze iz poreza na dodanu vrijednost *

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o Nacrtu uredbe Vijeća o izmjeni Uredbe (EEZ, Euratom) br. 1553/89 o konačnom jedinstvenom režimu ubiranja vlastitih sredstava koja proizlaze iz poreza na dodanu vrijednost (12771/2020 – C9-0364/2020 – 2018/0133(NLE))

(Savjetovanje)

(2021/C 494/24)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Nacrt Vijeća (12771/2020),
- uzimajući u obzir članak 322. Stavak 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i članak 106.a Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju, na temelju kojeg se Vijeće savjetovalo s Parlamentom (C9-0364/2020),
- uzimajući u obzir Međuinstitucijski sporazum od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir Odluku Vijeća (EU, Euratom) 2020/2053 od 14. prosinca 2020. o sustavu vlastitih sredstava Europske unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/335/EU, Euratom ⁽²⁾, a posebno njezin članak 10.,
- uzimajući u obzir svoje rezolucije od 14. ožujka 2018. o sljedećem VFO-u: priprema stajališta Parlamenta o VFO-u za razdoblje nakon 2020. ⁽³⁾ i o reformi sustava vlastitih sredstava Europske unije ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 30. svibnja 2018. o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. i vlastitim sredstvima ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 14. studenoga 2018. o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. stajalište Parlamenta u cilju postizanja dogovora ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. listopada 2019. o višegodišnjem financijskom okviru 2021. – 2027. i vlastitim sredstvima: vrijeme je da se ispune očekivanja građana ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir izjave Komisije i Vijeća od 10. listopada 2019. o višegodišnjem financijskom okviru 2021. – 2027. i vlastitim sredstvima: vrijeme je da se ispune očekivanja građana,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. svibnja 2020. o novom višegodišnjem financijskom okviru, vlastitim sredstvima i planu oporavka ⁽⁸⁾,
- uzimajući u obzir svoju zakonodavnu Rezoluciju od 16. rujna 2020. o nacrtu odluke Vijeća o sustavu vlastitih sredstava Europske unije ⁽⁹⁾,
- uzimajući u obzir članak 82. Poslovnika,
- uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračune (A9-0049/2021),

⁽¹⁾ Međuinstitucijski sporazum od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 28.).

⁽²⁾ SL L 424, 15.12.2020., str. 1.

⁽³⁾ SL C 162, 10.5.2019., str. 51.

⁽⁴⁾ SL C 162, 10.5.2019., str. 71.

⁽⁵⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0226.

⁽⁶⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0449.

⁽⁷⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0032.

⁽⁸⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0124.

⁽⁹⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0220.

1. prihvaća Nacrt Vijeća s predloženim izmjenama;
2. poziva Vijeće da ga obavijesti ako namjerava odstupiti od teksta koji je Parlament prihvatio;
3. poziva Vijeće da se ponovno savjetuje s Parlamentom ako namjerava bitno izmijeniti svoj Nacrt;
4. nalaže svojem predsjedniku da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću i Komisiji.

Amandman 1

Nacrt uredbe

Članak 1. – stavak 1. – točka 8.

Uredba (EEZ, Euratom) br. 1553/89

Članak 9.

Nacrt Vijeća

„Članak 9.

1. Svi ispravci izvješća iz članka 7. stavka 1. za prethodne financijske godine, iz bilo kojeg razloga, obavljaju se u dogovoru između Komisije i dotične države članice.

Ako država članica i Komisija ne postignu dogovor o ispravku, Komisija pismom obavješćuje dotičnu državu članicu o potrebnom ispravku. To pismo čini „mjere” iz članka 12. stavka 2. točke (c) Uredbe Vijeća 609/2014.

2. Dotična država članica može zatražiti od Komisije da u roku od dva mjeseca od dana primitka pisma navedenog u stavku 1. drugom podstavku preispita ispravak priopćen u skladu sa stavkom 1. drugim podstavkom. Taj se postupak preispitivanja zaključuje odlukom Komisije koju Komisija treba donijeti najkasnije tri mjeseca nakon dana primitka zahtjeva države članice.

Ako se Komisijinom odlukom u potpunosti ili djelomično preispitaju iznosi koji odgovaraju ispravku, države članice na raspolaganje stavljaju odgovarajući iznos. Ni zahtjev države članice za preispitivanje ispravka ni tužba za poništenje protiv odluke Komisije ne utječu na obvezu države članice da na raspolaganje stavi iznos koji odgovara ispravku.

Svi ispravci uključuju se u skupna izvješća kojima se mijenjaju prethodna izvješća za dotične financijske godine.

Izmjena

„Članak 9.

1. Svi ispravci izvješća iz članka 7. stavka 1. za prethodne financijske godine, iz bilo kojeg razloga, obavljaju se u dogovoru između Komisije i dotične države članice.

Ako država članica i Komisija ne postignu dogovor o ispravku, Komisija pismom obavješćuje dotičnu državu članicu o potrebnom ispravku. To pismo čini „mjere” iz članka 12. stavka 2. točke (c) Uredbe Vijeća (EU, Euratom) br. 609/2014.

2021. ožujak 25

Nacrt Vijeća

3. Komisija donosi provedbene akte u kojima se detaljnije utvrđuju postupovni modaliteti za postupak preispitivanja iz stavka 2. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 13. stavka 3. Donošenjem tih provedbenih akata ne dovodi se u pitanje primjena postupka preispitivanja iz stavka 2.

4. Nakon 31. srpnja četvrte godine koja slijedi poslije dotične financijske godine ne obavljaju se daljnji ispravci izvješća iz članka 7. stavka 1., osim ako se ti ispravci odnose na pitanja o kojima je Komisija ili dotična država članica prethodno podnijela obavijest.”;

Izmjena

2. Nakon 31. srpnja četvrte godine koja slijedi poslije dotične financijske godine ne obavljaju se daljnji ispravci izvješća iz članka 7. stavka 1., osim ako se ti ispravci odnose na pitanja o kojima je Komisija ili dotična država članica prethodno podnijela obavijest.”;

P9_TA(2021)0106

Smjernice za proračun za 2022. – dio III.

Rezolucija Europskog parlamenta od 25. ožujka 2021. o općim smjernicama za pripremu proračuna za 2022., dio III. – Komisija (2020/2265(BUI))

(2021/C 494/25)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 314. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),
- uzimajući u obzir članak 106.a Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012⁽¹⁾ (Financijska uredba),
- uzimajući obzir Uredbu Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se uspostavlja višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. 2027. ⁽²⁾ (Uredba o VFO-u), zajedničke izjave koje su Parlament, Vijeće i Komisija postigli u tom kontekstu ⁽³⁾, kao i povezane jednostrane izjave ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir Međuinstitucijski sporazum od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir Odluku Vijeća (EU, Euratom) 2020/2053 od 14. prosinca 2020. o sustavu vlastitih sredstava Europske unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/335/EU, Euratom ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU) 2020/2094 od 14. prosinca 2020. o uspostavi Instrumenta Europske unije za oporavak radi potpore oporavku nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije ⁽⁸⁾,
- uzimajući u obzir opći proračun Europske unije za financijsku godinu 2021. ⁽⁹⁾ i zajedničke izjave Parlamenta, Vijeća i Komisije koje su mu priložene,
- uzimajući u obzir tematsko izvješće Međuvladinog tijela za klimatske promjene (IPCC) od 8. listopada 2018. o globalnom zatopljenju od 1,5 C,
- uzimajući u obzir izvješće o globalnoj procjeni biološke raznolikosti i usluga ekosustava Međuvladine znanstveno-političke platforme o biološkoj raznolikosti i uslugama ekosustava Ujedinjenih naroda,

⁽¹⁾ SL L 193, 30.7.2018., str. 1.

⁽²⁾ SL L 433 I, 22.12.2020., str. 11.

⁽³⁾ SL C 444 I, 22.12.2020.

⁽⁴⁾ Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 16. prosinca 2020. o nacrtu Uredbe Vijeća o Višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027., Prilog 2.: Izjave. (Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0357).

⁽⁵⁾ SL L 433 I, 22.12.2020., str. 28.

⁽⁶⁾ SL L 424, 15.12.2020., str. 1.

⁽⁷⁾ SL L 433 I, 22.12.2020., str. 23.

⁽⁸⁾ SL L 433 I, 22.12.2020., str. 1.

⁽⁹⁾ SL L 93, 17.3.2021., str. 1.

2021. ožujak 25

- uzimajući u obzir zaključke Vijeća naslovljene „Demografski izazovi – daljnji koraci” od 8. lipnja 2020.,
- uzimajući u obzir rezoluciju Opće skupštine UN-a 70/1 od 25. rujna 2015. naslovljenu „Promijeniti svijet: Program održivog razvoja do 2030.” koja je stupila na snagu 1. siječnja 2016.,
- uzimajući u obzir europski stup socijalnih prava i svoju rezoluciju o njemu od 19. siječnja 2017. ⁽¹⁰⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu ⁽¹¹⁾,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 16. veljače 2021. o proračunskim smjernicama za 2022.,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. prosinca 2018. o punoj primjeni odredaba schengenske pravne stečevine u Bugarskoj i Rumunjskoj: ukidanje provjera osoba na unutarnjim kopnenim, morskim i zračnim granicama ⁽¹²⁾,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. ožujka 2020. naslovljenu „Privremeni okvir za mjere državne potpore u svrhu podrške gospodarstvu u aktualnoj pandemiji covida-19” (C(2020)1863),
- uzimajući u obzir članak 93. Poslovnika,
- uzimajući u obzir mišljenja Odbora za industriju, istraživanje i energetiku, Odbora za promet i turizam, Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj i Odbora za kulturu i obrazovanje,
- uzimajući u obzir stajalište Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja u vidu amandmana,
- uzimajući u obzir pisma Odbora za vanjske poslove, Odbora za razvoj, Odbora za proračunski nadzor, Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane, Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača, Odbora za regionalni razvoj, Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove, Odbora za ustavna pitanja i Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost,
- uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračune (A9-0046/2021),

Povratak u normalu: proračun za 2022. za oporavak od krize prouzročene bolešću COVID-19

1. smatra da bi proračun Unije za 2022., s obzirom na neizvjesnost gospodarskih izgleda za koje se ne očekuje da će se 2022. vratiti na razine prije pandemije te na prijeko potreban brz, pošten i uključiv oporavak od gospodarske i socijalne štete te štete u pogledu radnih mjesta prouzročene pandemijom bolesti COVID-19, trebao imati još važniju ulogu u osiguravanju pozitivnog i opipljivog učinka na živote građana i u doprinosu jačanju europskog gospodarstva, poticanju održivih ulaganja i podupiranju očuvanja radnih mjesta te stvaranju kvalitetnih radnih mjesta u cijeloj Uniji, kao i u doprinosu suočavanju s izazovima klimatskih promjena i digitalne tranzicije te klimatskih ambicija Unije za 2030., s ciljem ostvarivanja klimatske neutralnosti do 2050. te omogućavanja smanjenja ekonomskih, socijalnih, teritorijalnih, obrazovnih, generacijskih i rodnih nejednakosti;

2. stoga namjerava uspostaviti proračun usmjeren na budućnost koji će biti ključan za oporavak te će Uniji omogućiti poticanje ulaganja i rješavanje problema nezaposlenosti, poticanje digitalne i zelene tranzicije, stavljanje naglaska na snažnu Europsku zdravstvenu uniju, promicanje uključivog oporavka s naglaskom na mladoj generaciji i osiguravanje sigurnog i prosperitetnog okruženja za građane EU-a; smatra da su ti prioriteti ključni za podupiranje oporavka i izgradnju temelja za otporniju Uniju u skladu s Pariškim sporazumom;

⁽¹⁰⁾ SL C 242, 10.7.2018., str. 24.

⁽¹¹⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0005.

⁽¹²⁾ SL C 388, 13.11.2020., str. 18.

Dinamično gospodarstvo za poticanje ulaganja i rješavanje problema nezaposlenosti

3. podsjeća da mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) tvore okosnicu europskoga gospodarstva te da predstavljaju gotovo 99 % svih poduzeća u državama članicama i osiguravaju oko tri četvrtine svih radnih mjesta; ističe znatan doprinos malih i srednjih poduzeća stvaranju radnih mjesta, gospodarskom rastu i stabilnosti; zabrinut je zbog ozbiljnih i dugotrajnih posljedica krize na mala i srednja poduzeća te namjerava osigurati dostatna financijska sredstva za njih u okviru raznih programa EU-a;

4. u tom kontekstu naglašava važnost dostatnog financiranja programa jedinstvenog tržišta za poticanje konkurentnosti, promicanje poduzetništva, poboljšanje pristupa tržištima i učinkovitu potporu malim poduzećima, među ostalim razvojem digitalnih i poduzetničkih vještina; nadalje naglašava potencijal programa InvestEU u privlačenju održivih, inovativnih i socijalnih ulaganja, ali i u pružanju potpore u obliku kapitala MSP-ovima koji su pogođeni krizom; uviđa da je hitno potrebno stvoriti povoljno poslovno okruženje za MSP-ove i pružiti potporu klasterima i mrežama MSP-ova, kao i smanjiti administrativno opterećenje za poduzeća; posebno ističe potrebu za podupiranjem inicijativa na razini EU-a kojima je cilj olakšati osnivanje novih poduzeća i poboljšati njihov pristup financiranju radi poticanje inovacija, otvaranja radnih mjesta i poduzetništva mladih;

5. naglašava stalnu potrebu za velikim povećanjem ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije kako bi se omogućilo da EU bude pokretačka snaga u ostvarivanju europskog zelenog plana i digitalne tranzicije; u tom pogledu ističe posebne prednosti programa Obzor Europa, uključujući djelovanje Europskog istraživačkog vijeća; smatra da je ključno MSP-ovima, novoosnovanim poduzećima i sveučilištima pružiti odgovarajuću i prilagođenu potporu u području istraživanja i inovacija kako bi mogli aktivno sudjelovati u tim golemim izazovima; ističe važnost poticanja suradnje između akademske zajednice i industrije; naglašava da je pandemija bolesti COVID-19 jasno pokazala važnost europskog istraživanja farmaceutskih proizvoda i cjepiva kao sredstva za jačanje otpornosti EU-a u slučaju zdravstvene krize;

6. naglašava da se odgovor Unije na izazove pandemije bolesti COVID-19 mora omogućiti brzim i ciljanim proračunskim odlukama; u tom kontekstu traži da se u okviru programa Obzor Europa, u potpunosti u skladu s člankom 15. stavkom 3. Financijske uredbe te u interesu javnog zdravlja i spašavanja života, stavi na raspolaganje neočekivano visok iznos opozvanih sredstava za istraživanje kao jedno od ključnih sredstava za neutralizaciju novih varijanti virusa uz predviđanje budućih prijetnji; naglašava da ta razina opoziva nije bila predviđena i da stoga nije uključena u sporazum o višegodišnjem financijskom okviru (VFO);

7. naglašava ključnu ulogu kohezijske politike EU-a kao glavne investicijske politike Unije i jednog od temelja održivog i uključivog oporavka te ističe njezinu jedinstvenu europsku dodanu vrijednost i doprinos sveukupnom skladnom razvoju EU-a te njegovih država članica i regija; posebno naglašava njegov potencijal za poticanje gospodarskog rasta i stvaranje više kvalitetnih radnih mjesta, koja su ključna za proces oporavka; ističe njezinu ključnu ulogu u postizanju strateških ciljeva EU-a kao što su gospodarska, socijalna i teritorijalna kohezija i konvergencija među državama članicama i unutar njih, pravedna tranzicija, kvalitetno zapošljavanje, konkurentno, socijalno, zeleno i kružno gospodarstvo i inovacije te kao pokretačku snagu pravedne, uključive i održive Unije;

8. ističe dugoročne učinke proširenja odstupanja od pravila o državnim potporama tijekom trajne krize na jedinstvenom tržištu za države članice s ograničenim javnim sredstvima i ograničenim fiskalnim kapacitetima; naglašava da proračun EU-a ima ključnu ulogu u osiguranju da će države članice i EU usko surađivati na ublažavanju socioekonomskih učinaka pandemije, uz istodobno pronalaženje konkretnih rješenja za očuvanje jednakih uvjeta na jedinstvenom tržištu i jačanje gospodarske i socijalne kohezije između regija EU-a;

9. ističe da su zajednička poljoprivredna politika (ZPP) i zajednička ribarstvena politika (ZRP) temelji europskih integracija kojima je cilj zajamčiti sigurnu, pristupačnu, visokokvalitetnu opskrbu hranom i neovisnost u opskrbi hranom za Europljane, dobro funkcioniranje poljoprivrednih tržišta, održiv razvoj ruralnih regija i generacijsku obnovu poljoprivrednika; podsjeća na ključnu ulogu tih politika u davanju doprinosa stabilnim i prihvatljivim prihodima poljoprivrednika i ribara, posebno u trenutačnoj teškoj situaciji; traži da se posebna pozornost posveti poljoprivredi malih razmjera, mladim poljoprivrednicima i malim ribarskim poduzećima te održavanju stabilnog i sigurnog prehrambenog lanca za europske građane; ističe da su brojni poljoprivredni sektori teško pogođeni izbijanjem pandemije bolesti

2021. ožujak 25

COVID-19 i drugim krizama, te stoga podržava, prema potrebi, ciljana pojačanja relevantnih proračunskih linija za mjere tržišne potpore; podsjeća da se ti izazovi moraju riješiti istodobno s pripremanjima za reformu ZPP-a za koju se očekuje da će imati važniju ulogu u ispunjavanju ambicija europskog zelenog plana;

10. naglašava da je potrebno dati poseban poticaj sektoru turizma, posebno ugostiteljstvu, koji je doživio posebno ozbiljno smanjenje s raznim posljedicama zbog pandemije bolesti COVID-19, posebno u onim regijama koje uvelike ovise o turizmu; naglašava da sektor turizma predstavlja važan stup gospodarstva Unije i zapošljava značajan dio radne snage Unije, posebno u malim i srednjim poduzećima i obiteljskim poduzećima; očekuje da će relevantni programi EU-a, uključujući Mehanizam za oporavak i otpornost (RRF), regionalnu politiku, Digitalnu Europu i InvestEU, odlučno pridonijeti dugoročnoj konkurentnosti i održivosti sektora te da će se potrebni resursi osigurati iz proračuna EU-a za 2022.; ponovno ističe svoje razočaranje zbog toga što se nije postupilo u skladu sa zahtjevom Parlamenta za namjenskim programom EU-a o turizmu;

11. naglašava potrebu za sveobuhvatnom europskom svemirskom strategijom i prepoznaje dodanu vrijednost svemirskog programa EU-a; posebno naglašava da je potrebno da Unija potiče razvoj inovativnih i konkurentnih uzlaznih sektora (teška svemirska industrija) i silaznih sektora (primjene koje se temelje na svemirskim podacima); ističe važnu ulogu Agencije EU-a za svemirski program (EUSPA) i potrebu da se osigura potrebna razina financiranja i osoblja;

Suočavanje s izazovom digitalne i zelene tranzicije

12. naglašava hitnu potrebu, pojačanu krizom uzrokovanom bolešću COVID-19, za premošćivanjem digitalnog jaza, osobito dovršenjem europskog prostora obrazovanja i provedbom akcijskog plana za digitalno obrazovanje kako bi se ostvarili ciljevi u području digitalnih vještina i potaknulo uključivo učenje te pojačala digitalna transformacija Europe; ističe važnost osiguravanja dostatnog financiranja i sinergija među programima EU-a kako bi se stvorili uvjeti koji pogoduju brzem prihvaćanju revolucionarnih tehnologija i inovacija na tržištu te kako bi se europskom gospodarstvu i javnom sektoru omogućilo da budu predvodnici u digitalnoj tranziciji; smatra da je program Digitalna Europa ključan za poboljšanje konkurentnosti Europe u globalnom digitalnom gospodarstvu i za postizanje tehnološke suverenosti; očekuje da će se tim programom potaknuti ulaganja u računalstvo visokih performansi u EU-u, umjetnu inteligenciju, tehnologiju 5G, kibersigurnost te promicanje naprednih digitalnih vještina u svim sferama gospodarstva i društva; poziva države članice i Komisiju da poštuju kriterije prema kojima bi najmanje 20 % sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost trebalo dodijeliti za digitalnu tranziciju;

13. ističe središnju ulogu proračuna EU-a u jamčenju uspjeha europskog zelenog plana, uključujući Strategiju EU-a o bioraznolikosti i primjenu načela „nenanošenja štete”, poticanju gospodarskog i socijalnog oporavka država članica od krize uzrokovane koronavirusom pretvaranjem zelenih izazova u ulaganja i prilike za strukturne reforme te olakšavanjem pravedne tranzicije prema održivijem, uključivijem i otpornijem gospodarstvu; podsjeća da ta tranzicija zahtijeva znatne strukturne promjene i da nisu sve države članice, regije i gradovi započeli tranziciju s jednake razine te da nemaju jednake kapacitete za hvatanje u koštac s tim izazovom; posebno naglašava potrebu da se osigura da se nova strategija rasta podupire odgovarajućim sredstvima, uključujući fondove za oporavak i mehanizam za pravednu tranziciju, kako bi se Uniji omogućilo da ispunji svoje obveze, istodobno osiguravajući da nitko ne bude zapostavljen, te namjerava pomno pratiti provedbu strategije u proračunu za 2022.; u tom kontekstu ističe da su ulaganje u energetska učinkovitost, kružno gospodarstvo, održivu i cjenovno pristupačnu pametnu mobilnost te modernu i otpornu infrastrukturu EU-a ključni čimbenici za ponovnu uspostavu konkurentnosti, doprinos postizanju klimatskih ciljeva EU-a i izgradnju strateške autonomije EU-a, kao i za promicanje održivih industrija; nadalje prepoznaje ključnu ulogu koju Instrument za povezivanje Europe ima u međusobnom povezivanju Unije i svih njezinih regija, uključujući one najudaljenije i rijetko naseljene, u prometnom, digitalnom i energetska sektoru;

14. naglašava važnost podupiranja djelovanja u području klime i zaštite okoliša osiguravanjem dodatnih sredstava za relevantne programe i instrumente u proračunu EU-a, posebno za program LIFE; nadalje, naglašava da bi u duhu uključivanja klimatskih pitanja trebalo povećati napore u svim područjima politika kako bi se postigao opći cilj potrošnje u području klime tijekom cijelog VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. od najmanje 30 % cjelokupnog proračuna Unije i rashoda Instrumenta Europske unije za oporavak; nadalje ističe da je potrebno kontinuirano raditi na osiguravanju 7,5 % godišnjih rashoda u okviru VFO-a za ciljeve biološke raznolikosti za 2024. i 10 % od 2026.; poziva Parlament da bude

u potpunosti uključen u razvoj pouzdanijih, transparentnijih i sveobuhvatnijih metodologija za provedbu i praćenje takvih rashoda te sa zanimanjem iščekuje godišnja savjetovanja s Komisijom i Vijećem, kako je utvrđeno u Međuinstitucionalnom sporazumu;

15. poziva Komisiju i države članice da osiguraju dovoljno financijskih sredstava za provedbu Strategije održivosti EU-a u području kemikalija, uključujući poticanjem istraživanja i inovacija za prijelaz na kemikalije, materijale i proizvode predviđene da budu sigurni i održivi, te osiguravanjem primjerenih i održivih resursa za Europsku agenciju za kemikalije (ECHA), akcijski plani za kružno gospodarstvo koji se temelji na ciklusima netoksičnih materijala i nadolazeći akcijski plan za postizanje nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla;

Snažna Europska zdravstvena unija

16. ponovno potvrđuje važnost i potencijal programa „EU za zdravlje”, koji je u okviru novog višegodišnjeg financijskog okvira postao najveći zdravstveni program čije financiranje proistječe iz proračuna EU-a; očekuje da će se ojačati sinergije između svih programa EU-a uključenih u jačanje kapaciteta zdravstvenih sustava EU-a, kao i njihovih kapaciteta za pripravnost i prevenciju u slučaju kriza, te onih kojima se osiguravaju dodatna ulaganja u zdravstveni sektor kao što su Europski socijalni fond plus (ESF+), Europski fond za regionalni razvoj (EFRR), Obzor Europa i Digitalna Europa; smatra da bi skladištenje rezervi trebalo ostati prioritet u proračunu EU-a putem programa RescEU-a i „EU za zdravlje”; ističe važnost mehanizma civilne zaštite EU-a kako bi se osiguralo da EU bude bolje pripremljen i u stanju odgovoriti na sve vrste prirodnih katastrofa, pandemija i kriza;

17. podsjeća da je kriza uzrokovana bolešću COVID-19 stavila zdravstvene sustave država članica pod nezapamćeni stres i otkrila nedostatke u proizvodnim kapacitetima za cjepiva i druge osnovne medicinske proizvode u Uniji; stoga naglašava da su Uniji potrebne solidarnost i kolektivna odgovornost, što podrazumijeva više kompetencija EU-a u području zdravstva i konkretnije korake prema jačanju Europske zdravstvene unije; ističe potrebu za pojačanim ulaganjem u zdravstvenu infrastrukturu i vještine koju je otkrila aktualna kriza te potrebu za oporavkom od prethodnog nedovoljnog ulaganja; u tom kontekstu pozdravlja Komunikaciju Komisije o inkubatoru HERA (COM(2021)0078) kao alatu za jačanje napora za otkrivanje varijanti bolesti COVID-19, prilagodbu cjepiva, poboljšanje učinkovitosti kliničkih ispitivanja, ubrzanje regulatornog odobrenja i povećanje proizvodnje cjepiva; ističe da se velik dio proizvodnih kapaciteta nalazi izvan Unije, što komplicira isporuku lijekova kada je to potrebno i predstavlja prepreku koju treba prevladati u izgradnji Europske zdravstvene unije; naglašava da je važno osigurati dostatna sredstva kako bi se povećali proizvodni kapaciteti za cjepiva, protuotrove i druge osnovne lijekove u državama članicama te kako bi se omogućilo brzo reagiranje proračuna EU-a za 2022. u slučaju krize;

18. žali što je 2,7 milijuna ljudi u EU-u 2020. dijagnosticiran rak, te što je oko 1,3 milijuna ljudi izgubilo život zbog te bolesti; pozdravlja Europski plan za borbu protiv raka, koji je važan stup jače Europske zdravstvene unije; prepoznaje, u skladu s planom, potrebu za pojačanim i provedenim pristupom Unije prevenciji raka, liječenju i skrbi; zahtijeva odgovarajuću dodjelu proračunskih sredstava za 2022. za relevantne programe EU-a, odnosno program „EU za zdravlje”, klaster „Zdravlje” u okviru drugog stupa programa Obzor Europa i program Digitalna Europa, za financiranje novih tehnologija, istraživanja i inovacija u okviru borbe Unije protiv raka;

19. osobito ukazuje na ključnu ulogu Europske agencije za lijekove (EMA) i Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC) tijekom aktualne pandemije bolesti COVID-19; poziva na odgovarajuće financiranje u proračunu za 2022. kako bi se tim ključnim agencijama omogućio nastavak rada; sa zanimanjem iščekuje prijedlog o osnivanju Europskog nadzornog tijela za pripravnost i odgovor na zdravstvene krize (HERA) kako bi se osigurala učinkovita i koordinirana sposobnost Unije za pripravnost i odgovor u slučaju budućih zdravstvenih kriza; podsjeća na potrebu da se HERA-i osiguraju nova sredstva kako bi se zajamčilo da ne utječe negativno na postojeće programe, politike i agencije te kako bi se osigurala učinkovite sinergije s EMA-om i ECDC-om;

Uključiv oporavak s naglaskom na mladoj generaciji

20. ističe da su mladi, kao što je bio slučaj nakon financijske krize 2008., još jednom posebno pogođeni posljedicama krize prouzročene bolešću COVID-19, uz povećanu nezaposlenost mladih i negativne učinke na obrazovanje i mentalno zdravlje, posebno za one koji ulaze na tržište rada; stoga naglašava da je potrebno u potpunosti istražiti sve mogućnosti financiranja kako bi se poboljšala uključenost na tržištu rada, posebno strukovnim osposobljavanjem, mjerama za

2021. ožujak 25

poboljšanje socijalne uključenosti, radnih uvjeta i socijalne zaštite, uključujući za osobe s invaliditetom, kao i obiteljskih i životnih izgleda za mlade, uzimajući u obzir Direktivu o ravnoteži između poslovnog i privatnog života;

21. ustraje u tome da Unija ne može pronaći održiv put za oporavak bez strukturirane strategije za svoju mladu generaciju; u tom pogledu ističe iznimnu važnost povećanja financijskih sredstava za programe Unije, kao što je Erasmus +, čiji je uspjeh u širenju prilika za obrazovanje, osposobljavanje i zapošljavanje diljem Unije nepobitan; ističe da je Erasmus + vodeći program Unije koji je općepoznat među njezinim građanima te je donio opipljive rezultate; ističe potencijal tog programa u promicanju izvrsnosti i jamčenju pristupa mladim inovacijama i poduzetništvu pružanjem smjernica i obrazovanja na ključiv način, kao i potrebu za mjerama osposobljavanja i mobilnosti u obrazovanju odraslih; žali zbog negativnog učinka krize prouzročene bolešću COVID-19 na program Erasmus + koji je doveo do osjetnog smanjenja broja sudionika koji mogu iskusiti dobrobiti tog iskustva; u tom kontekstu ističe važnost proračuna za 2022. kako bi se nadoknadile propuštene prilike; poziva Komisiju da dodatno promiče obrazovanje o europskom građanstvu i građansko sudjelovanje; ponavlja svoj poziv državama članicama da dodijele najmanje 10 % sredstava u okviru svojih planova oporavka i otpornosti za kvalitetno i uključivo obrazovanje;

22. naglašava da se moraju pronaći održiva i dugoročna rješenja za uspješno suočavanje sa strukturnim demografskim izazovima, kao i za smanjenje odljeva mozgova u ruralnim, otočnim, udaljenim i slabije razvijenim područjima i regijama EU-a; naglašava potrebu za financijskim sredstvima kako bi se revitalizirale regije u kojima opada broj stanovnika s pomoću ulaganja u socijalne i demografske politike za potporu obiteljima te kako bi se sve starijem stanovništvu u Europi pružila odgovarajuća potpora u pogledu pristupa zdravstvenoj skrbi, mobilnosti i javnim uslugama; ističe da je potrebno uspostaviti odgovarajuće strukture za proučavanje trendova i predlaganje mjera za primjereno rješavanje demografskih promjena dodavanjem, primjerice, posebnih kriterija metodologiji dodjele sredstava za strukturne fondove u budućnosti;

23. ističe da su žene nerazmjerno pogođene posljedicama krize prouzročene bolešću COVID-19; ističe važnost provedbe rodno osjetljive izrade proračuna kako bi se osiguralo da žene i muškarci imaju jednake koristi od javne potrošnje; u tom kontekstu poziva Komisiju da ubrza uvođenje učinkovite, transparentne i sveobuhvatne metodologije, u bliskoj suradnji s Parlamentom, za mjerenje relevantnih rodnih rashoda, kao što je utvrđeno u Međuinstitucijskom sporazumu, kako bi se mogli pokazati konkretni rezultati za proračun za 2022. i radi proširenja metodologije na sve programe VFO-a; nadalje traži brzu provedbu Strategije EU-a za rodnu ravnopravnost; ističe zabrinjavajuće i sve veće nazadovanje u pogledu rodne ravnopravnosti i prava žena te važnost mobilizacije svih instrumenata EU-a u borbi protiv te situacije; traži dodatna sredstva za potporu zaštiti, promicanju i jedinstvenom pristupu spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima te za podršku braniteljicama ljudskih prava;

24. ističe da se u procesu oporavka nikoga ne smije zapostaviti i da se stoga Unija i države članice moraju uhvatiti u koštac s problemom rizika od siromaštva i socijalne isključenosti; naglašava da bi proračun Unije za 2022. i Instrument Europske unije za oporavak trebali doprinijeti provedbi ciljeva održivog razvoja UN-a i ostvarenju svrhe europskog stupa socijalnih prava podupiranjem cjeloživotnog učenja, jačanjem socijalnog dijaloga i jamčenjem pristupa za sve ključnim uslugama kao što su zdravstvena skrb, mobilnost, odgovarajuća prehrana i pristojno stanovanje; u tom pogledu ističe dodanu vrijednost Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i smatra da bi u okviru podijeljenog upravljanja trebalo dodijeliti odgovarajuća sredstva za provedbu Jamstva za mlade i predstojećeg Jamstva za djecu; pozdravlja usredotočenost na socijalnu dimenziju Europe na sljedećem socijalnom samitu u Portu;

25. ističe da kulturni i kreativni sektor, kao i kulturni turizam, jesu i bit će i dalje među glavnim sektorima koji snose teret krize s kojom se EU suočava; traži da se donesu dodatne mjere za te sektore i dodatno financiranje za povezane programe EU-a, a posebno program Kreativna Europa; pozdravlja novu europsku kreativnu i interdisciplinarnu inicijativu Bauhaus;

Osiguravanje sigurnog i prosperitetnog okruženja za europske građane

26. smatra da su gospodarski rast i blagostanje, unutarnja sigurnost, zaštita vanjskih granica EU-a, temeljna prava, pravilno funkcioniranje schengenskog prostora i sloboda kretanja unutar EU-a neraskidivo povezani i uzajamno korisni; naglašava da bi daljnja integracija schengenskog prostora, koja se temelji na stručnim procjenama, državama članicama na vanjskim granicama Unije pružila poboljšane financijske prilike za upravljanje granicama; podsjeća da schengenski prostor

donosi gospodarske koristi državama sudionicama; naglašava da bi pristupanje schengenskom prostoru zemalja kandidatkinja koje već ispunjavaju sve tehničke uvjete, moglo potaknuti gospodarstvo EU-a; naglašava da bi pristupanje tih država članica schengenskom prostoru pojačalo učinak proračuna EU-a i fondova za oporavak i da bi izravno utjecalo na to da se postigne brži gospodarski oporavak; ponavlja svoj poziv na brzu integraciju Rumunjske, Bugarske i Hrvatske u schengenski prostor; ističe važnost znatnih ulaganja EU-a u područje unutarnje sigurnosti radi bolje provedbe zakonodavstva i pravosudnog odgovora EU-a na prekogranične kriminalne prijetnje i promicanje razmjene informacija;

27. prima na znanje činjenicu da su u višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. predviđeni veći iznosi za provedbu politika migracija, azila i integracije nego prethodnih godina; očekuje da azil i migracije ostanu visoko na popisu prioriteta EU-a; ističe da su mjere solidarnosti, među kojima su programi premještanja, preseljenja ili humanitarni prihvat, i dalje ključne dok se ne provede svrhovita reforma zajedničkog europskog sustava azila; u tom pogledu ističe da će države članice i dalje trebati financijsku potporu za prihvat, registraciju i razmatranje zahtjeva za azil, kao i za vraćanje i premještanje; traži da se više sredstava usmjeri u koordinaciju s tranzitnim zemljama i zemljama podrijetla nezakonitih migracija radi kontrole i zaustavljanja trgovine ljudima i krijumčarenja ljudi; iznimno je zabrinut zbog stalnog gubitka života na Sredozemlju i smatra da su potraga i spašavanje odgovornost koja se ne može prepustiti isključivo nedržavnim akterima; dodaje da će i zemljama izvan EU-a na vanjskim granicama Unije koje se suočavaju s migracijskim tokovima u EU i dalje trebati financijska potpora; ističe važnu ulogu Agencije za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex) u tom pogledu i njezin nedavno proširen mandat te traži odgovarajuća financijska sredstva za Frontex kako bi mogao ispuniti svoje zadaće u svim područjima odgovornosti obuhvaćenima njegovim novim mandatom; ustraje u tome da učinkovito upravljanje vanjskim granicama mora biti u skladu s pravom Unije i međunarodnim pravom, a posebno s pravom na azil i načelom zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja, osobito u kontekstu nedavnih navoda o mogućem sudjelovanju u prisilnom udaljavanju; stoga podsjeća na potrebu za zapošljavanjem službenika za temeljna prava u skladu s člankom 110. Uredbe (EU) 2019/1896⁽¹³⁾ kako bi se doprinijelo promicanju temeljnih prava u okviru europskog integriranog upravljanja granicama; ističe da povećanje proračunskih sredstava dodijeljenih Frontexu treba biti popraćeno odgovarajućim povećanjem odgovornosti i transparentnosti te da ona ovise o usklađenosti te agencije s pravom Unije;

28. ističe potrebu za odgovarajućim financiranjem, osobljem i osposobljavanjem osoblja za sve agencije koje djeluju u području sigurnosti, pravosuđa, provođenja zakonodavstva, temeljnih prava, azila i migracija te upravljanja granicama kako bi im se omogućilo da ispune svoje povećane odgovornosti, te skreće pozornost na važnost suradnje među njima, potrebu za tehnološkim inovacijama i prilagodbom te njihovu ključnu ulogu u jačanju suradnje i koordinacije među državama članicama; ističe važnost pravilne provedbe i operativnog upravljanja opsežnim informacijskim sustavima EU-a u području slobode, sigurnosti i pravde;

29. snažno podupire pojačane napore EU-a u suzbijanju sve većih sigurnosnih prijetnji kao što su terorizam, radikalizacija i nasilni ekstremizam, krijumčarenje kriminalaca, trgovina ljudima, krijumčarenje droge, kiberkriminal i hibridne prijetnje u Europi i susjednim zemljama, te kampanje dezinformacija protiv europskih demokracija kojima se upravlja iz trećih zemalja, kao i poboljšanje koordinacije takvih programa na razini EU-a; podsjeća da nedavni teroristički napadi dokazuju da su poboljšanja interoperabilnosti informacijskih sustava na području pravosuđa i unutarnjih poslova potrebna za jačanje unutarnje sigurnosti Unije; napominje da je pandemija dovela do novih kaznenih izazova; stoga pozdravlja strategiju za sigurnosnu uniju koju je Komisija predstavila 24. srpnja 2020. i traži odgovarajuće financiranje akcijskih planova obuhvaćenih njome;

30. podsjeća da je poštovanje vladavine prava jedan od ključnih preduvjeta za pridržavanje načela dobrog financijskog upravljanja utvrđenog u članku 317. UFEU-a; pozdravlja činjenicu da je 1. siječnja 2021. na snagu stupila Uredba o vladavini prava, kojom se utvrđuje opći režim uvjetovanja zaštite proračuna Unije i čvrsto se zalaže za njegovu potpunu, neposrednu i ispravnu provedbu; traži znatno jačanje financiranja namijenjenog za jamčenje zaštite tih temeljnih načela; stoga ističe važnost dobro opremljenog i dostatno financiranog Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO) s dovoljnim brojem osoblja za borbu protiv zločina usmjerenih protiv proračuna Unije, te ustraje u tome da Ured mora biti sposoban za rješavanje zaostalih neriješenih slučajeva i imati sposobnost za pregled i istragu svih novih slučajeva;

⁽¹³⁾ Uredba (EU) 2019/1896 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2019. o europskoj graničnoj i obalnoj straži i stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 1052/2013 i (EU) 2016/1624 (SL L 295, 14.11.2019., str. 1.).

2021. ožujak 25

31. naglašava da promicanje europskih vrijednosti i kultura ima aktivnu ulogu u podupiranju demokracije, nediskriminacije i rodne ravnopravnosti te u borbi protiv dezinformacija i lažnih vijesti; izražava zabrinutost zbog pogoršanja stanja vladavine prava, demokracije i temeljnih prava u nekim državama članicama te ističe potrebu za time da se finansijskim sredstvima podupru sloboda tiska i medija te umjetnička sloboda u Uniji; ističe da je novi program „Građani, jednakost, prava i vrijednosti” od strateške važnosti za jačanje europskoga građanstva, demokracije, jednakosti i vladavine prava u EU-u i za pružanje potpore žrtvama rodno uvjetovanog nasilja; također podsjeća da program Pravosuđe sadržava poseban cilj usmjeren na podupiranje i promicanje pravosudne izobrazbe radi promicanja zajedničke pravne i pravosudne kulture te kulture vladavine prava; traži ravnomjerno trošenje sredstava za te programe tijekom razdoblja VFO-a i apelira na upotrebu svih godišnjih sredstava za istaknute posebne ciljeve; nadalje pozdravlja kontinuirani sveobuhvatni rad Agencije za temeljna prava u pogledu zakonodavstva i prakse država članica u tim područjima; smatra da je Konferencija o budućnosti Europe jedan od instrumenata za rješavanje niza demokratskih izazova i izazova povezanih s temeljnim pravima te da je ključno da svaka institucija EU-a koja sudjeluje u organizaciji predstojeće konferencije i upravljanju njome na odgovarajući način raspolaže administrativnim proračunima;

32. podsjeća na ključni doprinos Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju rješavanju temeljnih uzroka migracija i prisilnog raseljavanja, promicanju održivog razvoja, demokracije, političkih i gospodarskih reformi, vladavine prava i ljudskih prava, kao i pružanju potpore izbornim procesima; nadalje ističe stratešku važnost politike proširenja u zemljama zapadnog Balkana; u tom pogledu traži dodatna finansijska sredstva za zapadni Balkan i zemlje istočnog i južnog susjedstva, kao i za Agenciju Ujedinjenih naroda za pomoć palestinskim izbjeglicama na Bliskom istoku (UNRWA) i humanitarnu pomoć; ističe odgovornost EU-a da osigura da raspolaže odgovarajućim resursima za suočavanje s geopolitičkim posljedicama krize prouzročene bolešću COVID-19, da zajamči sigurno i stabilno globalno okruženje i pokaže solidarnost s teško pogođenim trećim zemljama mobiliziranjem vanjskih instrumenata financiranja EU-a kako bi se tim zemljama pomoglo u jačanju kapaciteta njihovih zdravstvenih sustava, uključujući poboljšanje njihova pristupa cjepivima i kako bi se ublažio socioekonomski učinak krize; ističe važnost pridržavanja COVAX-a, sustava distribucije cjepiva protiv bolesti COVID-19, kako bi se najugroženijim zemljama osigurao jednak pristup cjepivima; nadalje pozdravlja činjenicu da će se izravno podupirati susjedstvo EU-a te osobito njegovo neposredno susjedstvo;

33. podsjeća na važnost toga da se proračunu EU-a pruži dovoljno detaljna nomenklatura kako bi se proračunskom tijelu omogućilo da djelotvorno ispuni svoju ulogu donositelja odluka, a Parlamentu osobito da ispuni ulogu demokratskog nadzora i kontrole u svim naslovima; stoga ističe da je iznimno važno da proračunska nomenklatura u potpunosti i što prije odražava dogovor o Uredbi o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju; u tom smislu poziva Komisiju da predstavi nacrt izmjene proračuna za proračun EU-a za 2021. kako bi se proveo dogovor postignut u pregovorima o Uredbi o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju o pet zasebnih omotnica za geografske programe u Aziji, posebno za Bliski istok, južnu Aziju, srednju Aziju, sjevernu i jugoistočnu Aziju te Pacifik, tako da stvori odgovarajuće zasebne proračunske linije; smatra da bi se takvo usklađivanje moglo i trebalo provesti prije proračunskog postupka za 2022.;

34. ističe važnost jamčenja odgovarajuće finansijske potpore, i one država članica i one iz Europskog fonda za obranu, kako bi se provelo postupno oblikovanje zajedničke obrambene politike EU-a i povećala sigurnost i strateška autonomija EU-a; nadalje ističe potrebu za poboljšanjem konkurentnosti i inovacija u europskoj obrambenoj industriji, što može doprinijeti poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta, te potrebu za povećanjem mogućnosti raspoređivanja i operativne učinkovitosti povećanim naporima u razvoju zajedničkih vojnih i civilnih sposobnosti;

Posebna i međusektorska pitanja proračuna za 2022.

35. očekuje da će se uoči donošenja proračuna za 2022. iskoristiti puni potencijal paketa VFO-a te namjerava pomno pratiti provedbu svih elemenata postignutog sporazuma; podsjeća da će 2022. biti prva godina primjene prilagodbi specifičnih za program u skladu s člankom 5. Uredbe o VFO-u u pogledu, među ostalim, omotnica vodećih programa EU-a koji će se financirati iz novog mehanizma na temelju novčanih kazni;

36. ističe velika kašnjenja u provedbi programa i fondova EU-a tijekom razdoblja 2014. – 2020., posebno onih u okviru podijeljenog upravljanja; poziva države članice da ubrzaju provedbu tih programa kako ne bi ugrozile pravodobno pokretanje novih programa EU-a u okviru VFO-a 2021. – 2027., kao i onih koji se financiraju iz Europskog instrumenta za

oporavak (EURI); zabrinut je zbog opasnosti od mogućih daljnjih kašnjenja u provedbi novih programa VFO-a zbog potrebe da se države članice prvo pridržavaju vrlo strogog rasporeda za provedbu Mehanizma za oporavak i otpornost;

37. nadalje žali zbog kasnog donošenja VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. i smatra da će se posljedice tog kašnjenja osjetiti tijekom cijelog aktualnog razdoblja VFO-a; ističe da je slijedom toga došlo do znatnog kašnjenja u pokretanju svih vodećih programa EU-a, kao i financiranju europskog zelenog plana i strategije digitalizacije; stoga očekuje da će se učiniti sve kako bi se osiguralo da svi novi programi EU-a budu u potpunosti operativni u 2022.; u tom pogledu podsjeća na zajedničku izjavu Parlamenta, Vijeća i Komisije o rješavanju posljedica krize prouzročene bolešću COVID-19 koja je iznesena u zajedničkim zaključcima o proračunu za 2021., u kojoj se posebno navodi da bi osobitu pozornost trebalo posvetiti sektorima gospodarstva koje je kriza najteže pogodila poput turizma i MSP-ova, kao i ljudima koje je kriza najviše pogodila;

38. nadalje očekuje da će se u proračun za 2022. unijeti dovoljna razina odobrenih sredstava za plaćanje, i za nove i za dovršetak prošlih programa, posebice u kontekstu viših očekivanih potreba za plaćanjima u području kohezije i ruralnog razvoja te kako bi se osiguralo da proračun Unije pruža potreban gospodarski poticaj; odlučan je u sprečavanju svake buduće krize plaćanja, poput one na početku prethodnog razdoblja VFO-a, i u tu svrhu namjerava vrlo pomno pratiti razinu nepodmirenih obveza; poziva Komisiju da bez odgode predstavi svaki nacrt izmjene proračuna koji se smatra potrebnim za povećanje plaćanja u vezi s daljnjim ubrzanjem programa EU-a;

39. naglašava da će se 2022. proračun EU-a znatno ojačati s pomoću sredstava EURI-ja, pri čemu će do kraja te godine u okviru raznih programa biti preuzete obveze za najmanje 60 % njegovih ukupnih dodijeljenih sredstava; naglašava da će Parlament pomno pratiti opću provedbu EURI-ja, dok će se poseban naglasak staviti na nadzor Mehanizma za oporavak i otpornost; zabrinut je, međutim, zbog odgođenog početka operacija zaduživanja i kreditiranja u okviru tog Instrumenta, s obzirom na to da nova Odluka o vlastitim sredstvima, kojom se te operacije odobravaju, još nije na snazi; stoga ističe potrebu da države članice hitno ratificiraju novu Odluku o vlastitim sredstvima kako se ne bi ugrozio pravodobni oporavak na štetu budućih generacija;

40. ističe pravno obvezujuću prirodu plana za uvođenje novih vlastitih sredstava tijekom aktualnog VFO-a, koji je sadržan u Međuinstitucijskom sporazumu, i ponovno potvrđuje svoju snažnu predanost tom postupku; ističe da će proračun Unije za 2022. biti most između prvih i drugih koraka tog plana; posebno poziva Vijeće da bez odgode započne raspravu čim Komisija predstavi zakonodavne prijedloge o novim vlastitim sredstvima na temelju mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika, digitalne pristojbe i sustava EU-a za trgovanje emisijama (EU ETS) radi donošenja odluke do 1. srpnja 2022.; nadalje, očekuje da će rasprave o porezu na financijske transakcije u okviru pojačane suradnje biti pozitivno zaključene do kraja 2022., što će Komisiji omogućiti da iznese prijedlog za novo vlastito sredstvo; u tom smislu ističe potrebu za glatkom provedbom kako bi se novim vlastitim sredstvima pokrili barem rashodi koji se odnose na otplatu glavnice i kamata EURI-ja;

41. isto ističe da na proračun EU-a i nacionalne proračune negativno utječu porezne prijevare, utaja poreza i izbjegavanje plaćanja poreza; traži pojačanu koordinaciju u području oporezivanja kako bi se zaštitili izvori prihoda EU-a i nacionalni izvori prihoda;

42. ističe središnju ulogu decentraliziranih agencija Unije u pružanju operativne potpore i stručnog znanja kako bi se osigurala učinkovita provedba ciljeva politike EU-a; podsjeća da agencije moraju imati odgovarajuće osoblje i odgovarajuća sredstva kako bi mogle u potpunosti izvršavati svoje odgovornosti i ostvarivati najbolje moguće rezultate; ističe da se zadaće agencija razvijaju u skladu s političkim prioritetima i naglašava da nove odgovornosti moraju biti popraćene novim sredstvima;

43. ističe vrijednost pilot-projekata i pripremnih djelovanja u ispitivanju novih političkih inicijativa i postavljanju temelja za buduća djelovanja Unije; stoga namjerava predložiti paket pilot-projekata i pripremnih djelovanja u skladu sa svojim političkim prioritetima; poziva Komisiju da zajamči da se pilot-projekti i priprema djelovanja usvojeni u proračunu provode u cijelosti, pravodobno i u suradnji s Parlamentom te da im se pruži veća vidljivost kako bi se maksimalno povećao njihov učinak;

2021. ožujak 25

44. poziva Komisiju da pri pripremi nacrtu proračuna za 2022. uzme u obzir političke i proračunske prioritete Parlamenta navedene u ovoj Rezoluciji; no spreman je na optimalan način iskoristiti postojeću fleksibilnost i druge odredbe utvrđene u Uredbi o VFO-u i Financijskoj uredbi kako bi se ojačali ključni programi EU-a u proračunu za 2022. te na odgovarajući način odgovorilo na, među ostalim, hitne potrebe koje se javljaju u vezi sa zdravstvenom krizom prouzročenom bolešću COVID-19 i procesom oporavka; u tom kontekstu ustraje u pravodobnom aktiviranju Instrumenta za hitnu potporu i u mobilizaciji posebnih instrumenata VFO-a, kao što je Europski fond za prilagodbu globalizaciji, kako bi se pružila financijska potpora kad god je potrebna;

o

o o

45. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji i Revizorskom sudu.

ISSN 1977-1088 (elektroničko izdanje)
ISSN 1977-060X (tiskano izdanje)

Ured za publikacije
Europske unije
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR